V7871

BIBLIOTHEEK
A— 2048
Departement van Koloniën.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—1.

Verordening van den....., tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Loodsdienstverordening 1917 (P. B. 1918 No. 24) te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De Loodsdienstverordening 1917 ondergaat de navolgende wijzigingen :

a. in artikel 16 wordt in plaats van ,,12'' en ,,17'' onderscheidenlijk gelezen: ,,8'' en ,,16'';

b. artikel 18 wordt gelezen als volgt:

,,Hij, die nalaat zich te bedienen van een loods in de gevallen, waarin dit bij deze verordening voorgeschreven is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste 3 maanden of geldboete van ten hoogste 300 gulden.

De bij deze verordening strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.''

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

UNIV. LEIDEN BIBL.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—1.

Verordening van den....., tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Ten gevolge van de omstandigheid, dat de Loodsdienstverordening 1917 vóór de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafrecht vastgesteld, doch eerst daarna in werking getreden is, is het noodzakelijk daarin eenige wijzigingen aan te brengen, ten einde het strafstelsel, dat zich bij dat van den thans afgeschaften Code Pénal aansloot, met het in de nieuwe strafwetgeving gehuldigde in overeenstemming te brengen.

Voorts moeten wegens de vervanging van de toen bestaande strafvordering door eene andere, ook de verwijzingen naar artikelen van bedoeld wetboek verandering ondergaan.

De feiten bij art. 18 strafbaar gesteld werden als kantongerechtszaken beschouwd; het nieuw voorgestelde tweede lid van evenaangehaald artikel dient om dien toestand te bestendigen.

Willemstad, den 15n. Mei 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—2.

Verordening van den ....., houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie.

Memorie van Antwoord.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 20 van het Zittingjaar 1917—1918).

Algemeene beschouwingen.

Het speet ondergeteekende, dat de meeste leden met dit ontwerp geen onverdeelde instemming konden betuigen.

Het onderhavige ontwerp is in werkelijkheid niets anders dan een betrekkelijk niet zeer ingrijpende omwerking van het ontwerp-verordening Nº 16 van het Zittingjaar 1915—1916, dat op verzoek van de Regeering werd ingediend, en dat zich nauw aansloot bij de Nederlandsche en Surinaamsche bepalingen.

Op dat ontwerp kwam indertijd, behoudens enkele restricties, een gunstig advies in van den toenmaligen stadsgeneesheer, die geacht kon worden op de hoogte te zijn van de Curaçaosche toestanden en denkwijzen op dit punt.

De nieuwe regeling der materie werd gewenscht geacht met het oog op den ouderdom der bestaande bepalingen (1821—1866).

Het voornaamste verschil tusschen dit ontwerp en het bovenvermelde bestaat eigenlijk in artikelen 9 en 10 en de invoeging van de artikelen 24—30, bij welke laatste artikelen juist aan Curaçaosche toestanden werd gedacht. Het is begrijpelijk, dat waar in Nederland het begraven in grafkelders tot de hooge uitzonderingen behoort, de wet daar slechts in een paar artikelen het woord grafkelder noemt, terwijl de wet hier zich toch met de in Curaçao steeds meer toenemende wijze van begraven in grafkelders moet bezighouden en trachten te zorgen, dat ook deze wijze van begraven zoo goed mogelijk tot haar recht komt, daar het niet valt te ontkennen, dat èn de bouw èn de ruimte der grafkelders èn de omgang met de stoffelijke resten vaak in piëteits- en hygiënisch opzicht te wenschen overlaten.

In hygiënisch opzicht viel vooral op het gemis aan inzicht omtrent de juiste wijze van opslorping en afvoer van het lijkenvocht en de lichtvaardigheid, waarmee de doodkisten met de hand geledigd worden, alsmede in sommige gevallen het gebrek aan ventilatie in de grafkelders, waardoor de bij de ontbinding vrijkomende gassen niet konden ontwijken.

Op de desbetreffende vraag in het Voorloopig Verslag gesteld kan worden geantwoord, dat in het algemeen ziekten niet door stinkende gassen ontstaan, en de verdunning in de lucht reeds onmiddellijk zoo ontzaglijk is, dat van onaangename geur geen sprake kan zijn, wanneer een begraafplaats behoorlijk gelegen is.

De vraag of door de nu heerschende gewoonte ziekten zijn ontstaan of het ontstaan ervan is bevorderd, is moeilijk te beantwoorden. Ondergeteekende gelooft echter niet, dat men hier dat verband zou kunnen aantoonen. Er moeten al heel groote fouten in de wijze van behandelen van lijken bestaan, voordat het tot bepaalde ziekten komt.

Dit kan echter geen reden zijn om de enkele voorgestelde verbeteringen, als in artikelen 9, 24 en volgende, als overbodig te beschouwen.

Ondergeteekende, die geen voorstander is van lijkverbranding, meent, dat de invoering daarvan op Curaçao practisch ook wel niet mogelijk zal zijn, al was het enkel om de groote kosten eraan verbonden.

Het maken van nissen wordt door het onderhavige ontwerp (art. 27) niet alleen mogelijk gemaakt, doch aangeprezen. Reden echter om de andere wijze van begraven te verbieden bestaat er niet, en zeker moet de bijzetting in een gewoon aarden graf als de beste wijze van begraven worden beschouwd.

Artikelen.

ad Art. 2. Waarschijnlijk zal geen lijkkist ter plaatse zijn; wanneer echter de Openbare Gezondheidsdienst over een goede metalen kist (lijkentrommel) beschikt, dan kan daarin het lijk naar een begraafplaats worden vervoerd. Is bij uitzondering op de vindplaats wel een lijkkist aanwezig, dan mag het lijk daarin begraven worden. Zie de nota van wijzigingen.

Het spreekt, meent ondergeteekende, van zelf dat over de plaats van begraven op particulieren grond met de eigenaars wordt overlegd. Zie de nota van wijzigingen.

ad Art. 6. De termijn is gesteld op 12—36 uren. Wenscht de familie om bijzondere redenen (schijndoodvrees bijv.) nog geen bijzetting na 12 uren, dan moet er natuurlijk met de bijzetting gewacht worden.

ad Art. 9. De reden van de bepaling is reeds in de Memorie van toelichting uiteengezet; zij behoeft geen moeite te geven.

In deze bestaan hier in de kolonie gebruiken, die af te keuren zijn: de resten besloten in de oude kist worden vaak met de hand in de meest eenvoudige receptacula (jeneverkistjes bijv.) overgestort.

Het wordt niet noodig geacht in gewone omstandigheden het vervoer van een lijk van bijv. een hospitaal naar een woning of van de eene naar de andere woning te verbieden. In bijzondere gevallen, bijv. bij besmettelijke ziekten, kan dat geweigerd worden.

ad Art. 10. Ondergeteekende meent, dat in het algemeen de bevolkingscentra toch om bepaalde kerken en kerkhoven gegroepeerd liggen, en het transport dus niet zoo groot behoeft te zijn. Waar dit echter in de buitendistricten wel eens het geval kan zijn, zal hij voor die districten een uitzondering maken en voorstellen, dat het vervoer ook per kar kan geschieden, behalve voor degenen, die aan besmettelijke ziekten zijn overleden. Zie de nota van wijzigingen.

De tweede opmerking is juist. Als grens kan de leeftijd van één jaar genomen worden. Zie de nota van wijzigingen.

ad Art. 11. Misschien ware het beter te spreken van: naaste bloedverwanten. Zie de nota van wijzigingen.

De uitdrukking ,,arbeiders onder contract'' is feitelijk afkomstig uit de Surinaamsche verordening van 1890. Bij de nota van wijzigingen wordt voorgesteld het laatste lid van dit artikel te doen vervallen.

ad Art. 15. Volgens ondergeteekende bestaat die mogelijkheid reeds. Het aanleggen van een ,,bijzondere begraafplaats'' kan toch het stichten van een familie- begraafplaats of -grafkelder in zich sluiten.

ad Art. 17. Het bouwen van woningen veronderstelt een *nieuwe* handeling. Het spreekt van zelf dat de eenmaal om een kerkhof binnen den wettelijken afstand *staande* gebouwen niet behoeven te worden afgebroken.

ad Art. 19. Het zou ondergeteekende zeer wenschelijk voorkomen indien de reeds bestaande begraafplaatsen, grafkelders enz. konden worden geregistreerd en in kaart gebracht.

Er zal worden nagegaan of men daartoe bereid is, anders zou de bepaling tot de reeds bestaande begraafplaatsen moeten worden uitgebreid.

ad Art. 21. In het algemeen moet deze vraag bevestigend

worden beantwoord; practisch zullen natuurlijk de kerkelijke gemeenten juist in dit opzicht vooraangaan.

ad Art. 23. De opmerking is juist. Zie de nota van wijzigingen.

ad Art. 25. Volgens onderzoekingen van Pettenkofer en anderen behoeft daarvoor niet te worden gevreesd.

ad Art. 26. De reeds bestaande grafkelders worden inderdaad als ondoelmatig beschouwd; de voorgeschreven ruimte voor een volwassen overledene is werkelijk niet groot en geringer dan die van een gewoon aarden graf.

ad Art 32. Volgens de Joodsche ritus mag een graf nimmer worden geroerd, derhalve kunnen bepalingen omtrent roeren van graven nooit gelden voor Joodsche graven.

ad Art. 35. Op Curaçao beschikt de Openbare Gezondheidsdienst over eenige ambtenaren en beambten; de gouvernements-geneeskundige op de eilanden zal als eenling niet veel toezicht kunnen uitoefenen, wel de Gezaghebber, die tevens Hoofd der politie is.

ad Art. 38. Bij ondergeteekende bestaan geen bezwaren om de begrafenisrechten nu reeds vast te stellen. Zie de nota van wijzigingen.

ad Art. 41 (nieuw). Door de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafrecht na de indiening van het ontwerp zijn de in de nota van wijzigingen voorgestelde wijzigingen in dit artikel noodzakelijk geworden, t. w. :
die onder I, omdat tijdens de indiening het woord ,,misdrijven'' alle strafbare feiten omvatte, maar thans niet meer;
die onder II, teneinde het strafstelsel in overeenstemming te brengen met het in de nieuwe strafwetgeving gehuldigde;
en die onder III, omdat de daar bedoelde feiten in de artikelen 154, 156 en 155 van het nieuwe Wetboek van Strafrecht strafbaar zijn gesteld.

ad Art. 42 (nieuw). Het wordt wenschelijk geoordeeld de in deze verordening strafbaar gestelde feiten, in overeenstemming met Nederland, als kantongerechtszaken te beschouwen.

Willemstad, den 7n. Juni 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—2.

Verordening van den....., houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie.

Nota van wijzigingen.

Nº 2.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 20 van het Zittingjaar 1917—1918).

Het 1ste lid van art. 2 wordt aangevuld met het volgende:
Is op de plaats, waar een lijk gevonden wordt, een lijkkist aanwezig, dan kan het lijk daarin begraven worden.

Het 2de lid van art. 2 wordt aangevuld met het volgende:
De plaats van begraven op particulieren grond zal in overleg met de eigenaars of gebruikers van den grond worden gekozen.

Tusschen het 1ste en 2de lid van art. 10 wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:
In de buitendistricten kan, indien de afstand van sterfhuis tot begraafplaats te groot is, ter beoordeeling van den betrokken districtmeester, door hem vergunning worden verleend om het lijk per kar te vervoeren. Deze bepaling is echter niet toepasselijk voor het vervoer van lijken van aan besmettelijke ziekten overledenen.

Het 3de lid (vroeger 2de lid) van art. 10 wordt als volgt gelezen:
Het verbod van het eerste lid is niet van kracht voor het vervoer van het lijk van een kind beneden den leeftijd van één jaar, dat gemakkelijk door één persoon kan worden gedragen.

In het eerste lid van art. 11 worden de woorden ,,De erfgenamen'' vervangen door: ,,De naaste bloedverwanten''.

Het laatste lid van art. 11 vervalt.

In het laatste lid van art. 23 wordt tusschen de woorden ,,op'' en ,,grafkelders'' ingevoegd het woord: ,,gemetselde''.

Art. 38 wordt aldus gelezen:

Van de begrafenisrechten.

Art. 38.

Voor eene vergunning tot het beaarden, bijzetten of opdelven van een lijk op eene algemeene begraafplaats wordt ten behoeve der koloniale kas het volgende recht geheven:

voor die tot het beaarden (d. i. *het delven van een graf*):		
van het lijk van een volwassen persoon.....	f	2.—
,, ,, ,, ,, ,, kind beneden de twaalf jaren...	,,	1.—
,, ,, ,, ,, ,, kind beneden het jaar.....	,,	0.50
voor die tot het bijzetten van een lijk in een grafkelder...	,,	1.—
voor die tot het opdelven:		
van het lijk van een volwassen persoon	,,	4.—
,, ,, ,, ,, ,, kind beneden de twaalf jaren...	,,	2.—
,, ,, ,, ,, ,, kind beneden het jaar.....	,,	1.—

De vergunning wordt, vrij van zegel, afgegeven door den

ambtenaar van den Burgerlijken Stand van het district, waarin de begraafplaats is gelegen.

Het recht moet vóór de begrafenis of het opdelven worden betaald.

Geen recht wordt geheven voor de begraving of opdelving van lijken van krijgslieden in werkelijken dienst.

Tusschen de artikelen 38 en 39 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Van het verkrijgen in eigendom van graf- en kelderplaatsen.

Art. 39.

Op eene algemeene begraafplaats kunnen graf- en kelderplaatsen in eigendom verkregen worden van de volgende oppervlakten en tegen betaling ten behoeve van de koloniale kas van de daarnaast vermelde bedragen:

grafplaatsen :

van een oppervlakte van 2.25 M. lang en 1 M. breed f 10.—
en van 1,10 M. lang en 0,75 M. breed ..... ,, 5.—

kelderplaatsen :

van een oppervlakte van 3 M. lang en 1,5 M. breed f 15.—
van 3 M. lang en 2,25 M. breed..... ... . ,, 20.—
van 3 M. ,, en 3,75 M. ,, ... ,, 30.—
van 3,75 M. ,, en 3,75 M. ,, ... ,, 40.—

De eigendom van de graf- en kelderplaatsen, die ieder een volgnummer krijgen, wordt in afwijking van art. 665 van het Burgerlijk Wetboek, verkregen door een verklaring af te geven, vrij van zegel, door den ambtenaar van den Burgerlijken Stand van het district, waarin de begraafplaats is gelegen.

De verklaring moet inhouden de voornamen, den naam, het beroep en de woonplaats van den kooper, de oppervlakte en het volgnummer van de graf- of kelderplaats en de betaling van de koopsom.

Indien een vereeniging of vennootschap kooper is, dan worden de benaming en de plaats van vestiging daarvan in de verklaring vermeld, in plaats van voornamen, naam, beroep en woonplaats.

Art. 39 wordt Art. 40.

Art. 40 wordt Art. 41.

I. In dit artikel, aanhef, wordt het woord ,,misdrijven'' vervangen door ,,feiten''.

II. In 1º, 2º en 3º van dit artikel worden successievelijk de zinsneden ,,met een boete van f 5,— tot f 50,— '', ,,met eene boete van f 10,— tot f 100,— en met gevangenisstraf van drie dagen tot eene maand, te zamen of afzonderlijk'' en ,,met eene boete van f 10,— tot f 100,— en met gevangenisstraf van eene maand tot een jaar, te zamen of afzonderlijk'' vervangen door : ,,met geldboete van ten hoogste f 50,—'', ,,met hechtenis van ten hoogste eene maand of geldboete van ten hoogste f 100,—'' en ,,met hechtenis van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste f 100,—''.

III. In 2º en 3º van dit artikel vervallen de zinsneden ,,hij, die den toegang tot een begraafplaats of het geoorloofd vervoer van een lijk naar een begraafplaats feitelijk verhindert of belemmert'', ,,hij, die een lijk opgraaft of vervoert vóór den termijn of zonder bevel of het verlof en de toestemming in art. 9 vermeld'' en ,,hij, die eenig op eene begraafplaats opgerichte gedenkteeken opzettellijk en wederrechtelijk vernielt''.

Na Art. 41 (nieuw) wordt een nieuw artikel gevoegd, luidende:

Art. 42.

De bij deze verordening strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

De artikelen 41, 42 en 43 worden onderscheidenlijk 43, 44 en 45.

Willemstad, den 7n. Juni 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—2.

Verordening van den.....,
houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie.

Eindverslag.

Nº 3.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 20 van het Zittingjaar 1917—1918).

Men kon niet toegeven, dat het onderhavige ontwerp slechts een betrekkelijk niet zeer ingrijpende omwerking van de ontwerp-verordening Nº 16 van het Zittingjaar 1915—1916 zou zijn: door de invoeging van de artikelen 24—30 is er tusschen die twee ontwerpen een zeer groot verschil ontstaan, waardoor het verder gebruik van alle bestaande grafkelders onmogelijk wordt gemaakt.

Verscheidene leden verklaarden dan ook hun stem niet aan die artikelen te zullen geven.

Men bleef er op aandringen, dat de mogelijkheid tot lijkverbranding zal worden opengesteld.

Een lid vroeg om een raming der kosten, die het invoeren van een nissensysteem, zoo goedkoop mogelijk ingericht, met zich zou medebrengen.

Art. 9. Men bleef het voorschrift van het 2de lid van dit artikel onpraktisch achten.

Art. 10. Eenige leden waren van oordeel, dat juist het vervoer van lijken van aan besmettelijke ziekten overledenen per kar moet geschieden; door het dragen van zulke lijken worden de dragers aan besmetting blootgesteld.

Art. 11. Een lid merkte op, dat de erfgenamen voor de begrafeniskosten aansprakelijk moeten blijven, terwijl de naaste bloedverwanten voor de begrafenis aansprakelijk moeten worden gesteld.

Art. 17. Men drong er op aan, dat bij wijze van overgangsbepaling zal worden toegestaan, dat binnen de grenzen van reeds bebouwde complexen nieuwe huizen mogen worden gebouwd.

Art. 25. Men kon zich niet vereenigen met de bepaling van dit artikel; door de luchtopeningen zullen vliegen en andere insecten in de grafkelders kunnen dringen en besmetting verspreiden.

Art. 31. Eenige leden vonden den termijn van 10 jaren te lang; moet men zoolang wachten voordat een graf mag worden geroerd, dan zullen de bestaande begraafplaatsen binnen kort overvol zijn.

Zij gaven in overweging den termijn te bepalen op 3 jaren.

Art. 38. Gevraagd werd of van Bestuurswege een persoon zal worden belast met het verrichten van de hierin genoemde werkzaamheden en of diens loon begrepen is in de hierbij vastgestelde rechten.

Art. 40 (oud 39). Gevraagd werd wie strafbaar is, indien een lijk, niet gekist volgens de voorschriften van dit artikel, uit het buitenland wordt aangebracht en hoe zulk een lijk zal worden behandeld.

Men opperde bezwaar tegen de bepaling, dat opgegraven lijken ten vervoer uit of naar de kolonie in een metalen kist besloten en daarna in een houten kist vervat moeten zijn.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 18n. Juni 1918.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—2.

Verordening van den.....,
houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie.

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG.

Nº 4.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 20 van het Zittingjaar 1917—1918).

Waar ondergeteekende geen voorstander is van lijkverbranding en trouwens de invoering daarvan, om de groote kosten aan de oprichting van een crematorium verbonden, hier in afzienbaren tijd ook wel niet mogelijk zal zijn, kan hij dienaangaande geen bepaling in de ontwerp-verordening doen opnemen. Bovendien dient er op gewezen, dat van lijkverbranding geen sprake kan zijn, zoolang geen doodschouw is ingevoerd.

Het is ondergeteekende niet mogelijk op 't oogenblik een raming van kosten voor den bouw van een nissensysteem op te geven.

Waar bovendien het bouwen hiervan een particuliere aangelegenheid is, ligt het geven van een raming — meent ondergeteekende — niet op den weg van het Bestuur.

Art. 9. Het spijt ondergeteekende, dat hij in dezen met den Raad van gevoelen moet blijven verschillen.

Art. 10. De bewering dat bij het dragen van een lijk op een draagbaar meer gevaar voor besmetting bestaat dan bij het vervoer van een lijk op een kar — een daar niet vast voor bestemd vervoermiddel — acht ondergeteekende onjuist.

Art. 11. Tegen de voorgestelde verandering bestaat bij ondergeteekende geen bezwaar. Zie de tweede nota van wijzigingen.

Art. 17. Ondergeteekende acht die overgangsbepaling niet gewenscht. In elk bijzonder geval kan toch vergunning worden gegeven voor den bouw.

Art. 25. Ondergeteekende meent er op te moeten wijzen, dat het aanbrengen van luchtopeningen volgens dit artikel niet imperatief doch facultatief is, en voorts, dat aan een eventueele uitvoering daarvan slechts kan worden gedacht, wanneer grafkelders volgens de voorschriften van de artikelen 24—30 worden ingericht.

Art. 31. Daar in drie jaren tijds de lijken hier in het algemeen verteerd zijn, bestaat er bij ondergeteekende tegen het overnemen van dit voorstel geen bezwaar. Zie de tweede nota van wijzigingen.

Art. 38. Van Bestuurswege zal iemand belast worden met het verrichten of doen verrichten der bedoelde werkzaamheden; diens loon is in de bij dit artikel vastgestelde rechten begrepen, d. i. daar behoeft niet voor betaald te worden.

Art. 40 (oud 39.) Ingevolge de laatste zinsnede van artikel 41 (oud 40) zal hij, die in het geval van art. 40 (oud 39) een lijk *vervoert* in strijd met laatstgemeld artikel, worden gestraft met hechtenis van ten hoogste een jaar of geldboete

van ten hoogste f 100.—. Hij, die een lijk uit het buitenland hierheen *vervoert*, is, naar het oordeel van ondergeteekende, de schipper of kapitein van het schip, waarmede het lijk in de haven wordt aangebracht.

Het lijk zal natuurlijk desniettegenstaande ten spoedigste ter aarde worden besteld.

Art. 41 (oud 40). De in de tweede nota van wijzigingen voorgestelde wijziging is noodzakelijk gebleken door de opschuiving der artikelen.

Willemstad, den 5n. Juli 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—2.

Verordening van den....., houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie.

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGINGEN.

Nº 5.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 20 van het Zittingjaar 1917—1918).

Het eerste lid van art. 11 wordt als volgt gelezen :
De naaste bloedverwanten van den overledene zijn aansprakelijk voor de begrafenis, terwijl de erfgenamen aansprakelijk zijn voor de begrafeniskosten.

Het eerste lid van art. 31 wordt als volgt gelezen :
Een graf mag niet geroerd worden dan na drie jaren na de begraving.

In de laatste zinsnede van 3º van art. 41 (oud 40) wordt instede van ,,art. 39'' gelezen : ,,art. 40''.

Willemstad, den 5n. Juli 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—3.

Verordening van den ....., houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao.

Nota van wijzigingen.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 21 van het Zittingjaar 1917—1918).

Artikel 12 wordt gelezen als volgt:

Met geldboete van ten hoogste f 100,-- en, bij herhaling van dezelfde overtreding binnen 2 jaar na de eerste veroordeeling, met geldboete van ten hoogste f 500,-- worden gestraft de geneeskundigen, bij verzuim der verplichtingen hun opgelegd in artt. 1 en 4.

Met geldboete van ten hoogste f 300,-- en, bij herhaling van dezelfde overtreding binnen 2 jaar na de eerste veroordeeling, met geldboete van ten hoogste f 500,-- wordt gestraft de ambtenaar van den Burgerlijken Stand, bij verzuim van het hem voorgeschrevene in artt. 9 en 10.

Met geldboete van ten hoogste f 100,-- worden gestraft de personen, die met de aangifte van het overlijden belast zijn, bij verzuim van het hun opgelegde bij art. 7.

De bij deze verordening strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

Toelichting.

De voorgestelde wijzigingen hebben ten doel het strafstelsel in overeenstemming te brengen met het in de nieuwe strafwetgeving gehuldigde; terwijl het laatste lid aan het artikel wordt gevoegd, omdat het wenschelijk voorkomt, dat de in deze verordening strafbaar gestelde feiten als kantongerechtszaken zullen worden beschouwd.

Willemstad, den 7n. Juni 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—3.

Verordening van den....., houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao.

Eindverslag.

Nº 2.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 21 van het Zittingjaar 1917—1918).

Het betoog in de Memorie van Antwoord, dat het niets nieuws is, dat ten behoeve van het algemeen belang de geneesheer tijdelijk van geheimhouding ontslagen wordt en de bepaling van art. 1 der ontwerp-verordening, dat de verklaringen van overlijden afgegeven worden met inachtneming van den door de geneesheeren afgelegden eed of belofte van geheimhouding zijn, meende men, met elkander in tegenstrijd.

Gevraagd werd of het beoogde doel — het verkrijgen van eene sterfte-statistiek — niet even goed bereikt kan worden, indien den geneesheeren de verplichting wordt opgelegd aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst hetzij maandelijks, hetzij driemaandelijks eene lijst van de onder hunne patiënten gedurende dat tijdvak plaats gehad hebbende sterfgevallen in te dienen, met opgave van de oorzaak van den dood, doch zonder vermelding van de namen der overleden personen.

In het onderhavige ontwerp behoort dan te worden voorgeschreven, dat ten behoeve van den ambtenaar van den Burgerlijken Stand eene verklaring zal worden afgegeven, dat de dood is geconstateerd.

Met de mededeeling van het bovenstaande achtten de afdeelingen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 5n. Juli 1918.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—4.

Keur van den ...., tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. No. 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

Eindverslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 28 van het Zittingjaar 1917—1918).

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-keur, van oordeel, dat door de gewisselde schriftuuren de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 6n. Juni 1918.

De Rapporteurs,

C. S. GORSIRA J.P.Ez.

SUTHERLAND.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—5.

Verordening van den ....., waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

HOOFDSTUK I.

Vergunningen tot het gebruik van domein ten behoeve van de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut.

Art. 1.

Tot het gebruik van domein ten behoeve van de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao kan door den Gouverneur, den Raad van Bestuur gehoord, vergunning worden verleend met inachtneming van de bepalingen dezer verordening en onder de voorwaarden, die hij noodig acht.

Art. 2.

Onder domein worden ook begrepen straten, wegen en pleinen.

Onder motoromnibusdienst wordt verstaan een dienst met motorrijtuigen tot vervoer van personen en goederen op regelmatige en gezette tijden en langs bepaalde trajecten, tegen een bepaald tarief, waarvan de rijtuigen zijn opengesteld voor een ieder, die daarvan met inachtneming van hieromtrent vastgestelde bepalingen, gebruik wenscht te maken.

Onder motorrijtuigen wordt verstaan alle vervoermiddelen, bestemd om uitsluitend, of mede, door een mechanische kracht, op of aan het vervoermiddel zelf aanwezig, anders dan langs spoorstaven te worden voortbewogen.

Met ambtenaren worden, voor zoover na te noemen personen niet als ambtenaren in den zin van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao kunnen worden beschouwd, ten aanzien der artikelen 185—188 en 190 van bedoeld Wetboek gelijkgesteld de personen volgens deze verordening van Bestuurswege met het toezicht op den motoromnibusdienst belast, de bestuurders, beambten en bedienden van den motoromnibusdienst.

Art. 3.

Houders van vergunningen kunnen alleen zijn:

a. Nederlanders;

b. Ingezetenen van Nederland of van de kolonie Curaçao;

c. Vennootschappen, gevestigd in Nederland of in de kolonie Curaçao, waarvan wat de naamlooze vennootschappen betreft, de eenige bestuurder of commissaris, dan wel, als er twee zijn, beide, of, als er meer bestuurders zijn, de meerderheid, alsmede de meerderheid der commissarissen, en, wat vennootschappen onder eene firma en die bij wijze van geldschieting betreft, de eenige beheerende vennoot, dan wel, als er twee zijn, beide, of als er meer beheerende vennooten zijn, de meerderheid, Nederlanders dan wel ingezetenen van de kolonie Curaçao zijn.

De houder van eene vergunning, die niet in de kolonie gevestigd is, moet aldaar woonplaats kiezen en voortdurend vertegenwoordigd zijn.

Art. 4.

In afwijking van het vorige artikel kan eene vergunning worden verleend aan personen of vennootschappen, die niet aan de aldaar gestelde vereischten voldoen, onder voorwaarde dat zij binnen een bepaalden tijd, welke niet langer dan één jaar zal mogen zijn, zal worden overgedragen aan een persoon of een vennootschap, die aan de gestelde eischen voldoet.

Art. 5.

De vergunning vervalt van rechtswege:

a. wanneer de houder ophoudt aan de in art. 3 gestelde eischen te voldoen;

b. bij overlijden van den houder ten aanzien van de rechtverkrijgenden, die niet binnen den tijd van één jaar hebben doen blijken aan de in art. 3 gestelde eischen te voldoen;

c. wanneer de krachtens art. 4 bij de vergunning gestelde voorwaarden van overdracht der vergunning aan personen of vennootschappen, die aan de in art. 3 gestelde eischen voldoen, niet binnen den daarvoor bepaalden tijd en met inachtneming van art. 7 vervuld zijn.

Art. 6.

Of iemand als ingezetene van de kolonie Curaçao moet worden aangemerkt wordt beoordeeld naar de bepaling van art. 5, lid 2, der Curaçaosche Mijnwet (P. B. 1909 N° 43).

Geschillen nopens het voldoen aan de in art. 3 gestelde vereischten worden beslist overeenkomstig den vierden titel der Mijnverordening (P. B. 1911 N° 6).

Art. 7.

Voor overdracht van eene vergunning wordt de toestemming van den Gouverneur vereischt.

Door overdracht zonder die toestemming vervalt de vergunning van rechtswege.

Art. 8.

De Gouverneur is bevoegd iedere aanvraag om vergunning of om toestemming tot overdracht eener vergunning af te wijzen.

De afwijzing geschiedt niet dan den Raad van Bestuur gehoord en met opgaaf van redenen.

Art. 9.

De vergunningen worden verleend voor een bepaald traject en voor een bepaald aantal jaren, 10 niet te boven gaande.

Art. 10.

Bij de vergunning kan aan den houder daarvan worden toegekend:

a. vrijdom van retributie wegens het gebruik van domein;

b. een uitsluitend recht op het gebruik van domein ten behoeve van de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut als waarvoor de vergunning verleend werd, binnen het traject;

c. een recht van voorkeur op vergunningen tot gebruik

van domein ten behoeve van de exploitatie van gelijke of aanverwante ondernemingen binnen een bepaald gebied.

Art. 11.

De tarieven en dienstregelingen behoeven de goedkeuring van den Gouverneur.

Zij worden tenminste om de twee jaren herzien.

Art. 12.

De vergunning zal de bepaling kunnen bevatten, dat het Gouvernement deelt in de winst der onderneming, naar een vastgestelden maatstaf.

In dat geval wordt door den Gouverneur een Koloniale Commissaris bij de onderneming benoemd. De bevoegdheden van zulk een Commissaris worden in de vergunning omschreven. Zij mogen in geen geval minder zijn dan die welke in het Wetboek van Koophandel aan Commissarissen van naamlooze vennootschappen zijn of mochten worden toegekend.

Art. 13.

De vergunning zal de bepaling kunnen bevatten, dat het Koloniaal Bestuur kosteloos of tegen verminderd tarief van de diensten der onderneming kan gebruik maken.

Art. 14.

Tot handhaving van de uit- of inwendige veiligheid der Kolonie of om andere gewichtige redenen van openbaar belang is de Gouverneur bevoegd de tot de vergunning behoorende werken of vervoermiddelen, met wat er bij komt, in bezit te nemen, teneinde ze te gebruiken op de wijze, die hij noodig mocht achten, onbruikbaar te maken of te slechten.

De houder der vergunning is in dat geval verplicht zijn personeel ter beschikking te stellen van den Gouverneur, wanneer deze dat mocht verlangen.

De Kolonie treedt daardoor van rechtswege tijdelijk in alle rechten en verplichtingen van den houder der vergunning jegens diens personeel.

De inbezitneming geschiedt bij een met redenen omkleed besluit, waarop de Raad van Bestuur is gehoord.

Het besluit vervalt wanneer het niet binnen drie maanden na zijn dagteekening bij Koloniale Verordening is goedgekeurd.

De houder der vergunning kan geen recht doen gelden op schadeloosstelling wegens winstderving, welke eventueel het gevolg mocht zijn van de toepassing van dit artikel.

Art. 15.

De tot de vergunning behoorende werken, het bedrijf en alles wat daartoe behoort, kunnen te allen tijde door den Gouverneur worden genaast.

De Kolonie is in dat geval niet gebonden aan de overeenkomsten met derden omtrent de exploitatie van het bedrijf aangegaan.

De voorwaarden waaronder de naasting kan geschieden moeten in de vergunning worden opgenomen.

Art. 16.

De vergunning kan door den Gouverneur, den Raad van Bestuur gehoord en met opgaaf van redenen worden ingetrokken:

a. wanneer het voor den aankoop der motorrijtuigen en de exploitatie van den dienst noodige kapitaal niet tijdig en naar het genoegen van den Gouverneur is verzekerd;

b. wanneer de dienst, welke het onderwerp der onderneming uitmaakt, niet tijdig en naar het genoegen van den Gouverneur een aanvang neemt;

c. wanneer het volle bedrag der waarborgsom, voor de goede uitvoering van de vergunning niet tijdig wordt gestort, of wanneer die waarborgsom niet tijdig wordt aangevuld, nadat het Koloniaal Bestuur, krachtens de voorwaarden der vergunning, geheel of ten deele daarover zal hebben beschikt;

d. wanneer aan de ambtenaren, door den Gouverneur met het toezicht op de nakoming der voorwaarden belast, de gelegenheid wordt onthouden, naar het genoegen van den Gouverneur een behoorlijk toezicht uit te oefenen;

e. wanneer aan den Kolonialen Commissaris de gelegenheid wordt onthouden op een behoorlijke wijze het toezicht uit te oefenen, waartoe hij krachtens deze verordening of de vergunning bevoegd is;

f. wanneer de voorwaarden der vergunning waaraan dit gevolg verbonden is, niet worden nageleefd.

In verband met het voorafgaande zullen de noodige termijnen in de vergunning moeten worden opgenomen en zal daarin het storten van een bepaalde waarborgsom moeten worden bedongen.

Bij intrekking kan het Gouvernement desverlangende de vervoermiddelen met wat er bij behoort overnemen onder de in de vergunning bepaalde voorwaarden.

Art. 17.

De ambtenaren door den Gouverneur met het toezicht op de nakoming der voorwaarden belast hebben te allen tijde toegang tot de bijzondere eigendommen waar zich de tot de vergunning behoorende werken en vervoermiddelen bevinden.

Om een woning tegen den wil des bewoners te kunnen binnentreden behoeven zij een schriftelijke machtiging van den Procureur-generaal, welke bij het binnentreden moet worden vertoond.

Van het binnentreden wordt door de in het eerste lid bedoelde ambtenaren binnen tweemaal vier en twintig uren procesverbaal opgemaakt en aan de bewoners in afschrift medegedeeld.

HOOFDSTUK II.

Algemeene verplichtingen der ondernemers en bestuurders van motoromnibusdiensten.

Art. 18.

Ondernemers van motoromnibusdiensten zijn verplicht om, met inachtneming van de voorwaarden, waarop de vergunning tot uitoefening van den dienst is verleend, en van de voorschriften van deze verordening den dienst zoodanig uit te oefenen, dat het verkeer met andere vervoermiddelen langs die trajecten, welke de vergunning omvat, veilig en onbelemmerd kan geschieden.

Art. 19.

Door of vanwege de ondernemers van den motoromnibusdienst moeten één of meer personen worden belast met het dagelijksch bestuur en de leiding van den dienst.

Deze persoon of personen worden in deze verordening genoemd bestuurders van den motoromnibusdienst.

Art. 20.

De ondernemers van motoromnibusdiensten zijn verantwoordelijk voor door personen geleden schade bij de uitoefening van den dienst, tenzij die schade buiten de schuld der ondernemers of die hunner ondergeschikten ontstaan zij.

Ten aanzien van schade overkomen aan vervoerde goederen geldt te hunnen opzichte wat in artikelen 76 en volgende van het Wetboek van Koophandel voor de kolonie Curaçao is bepaald voor voerlieden en schippers.

Art. 21.

Bestuurders van motoromnibusdiensten moeten een reglement voor hunnen dienst vaststellen en onderwerpen dit aan de goedkeuring van den Gouverneur.

Zoolang deze goedkeuring niet verkregen is, mag de dienst niet geopend worden.

De Gouverneur is bevoegd om, de ondernemers gehoord, veranderingen in het reglement te bevelen, ook nadat het goedgekeurd is.

Het reglement en de daarin door den Gouverneur gemaakte veranderingen moeten stipt worden nageleefd.

Art. 22.

De tarieven en voorwaarden voor het vervoer van personen worden door de bestuurders van den motoromnibusdienst, met inachtneming van de voorschriften, welke in de vergunningsvoorwaarden zijn opgenomen, vastgesteld, nadat zij door den Gouverneur zijn goedgekeurd.

Zij worden, alvorens in werking te treden, openlijk aangekondigd.

Vervoer tegen lagere prijzen is geoorloofd.

Art. 23.

Een motoromnibusdienst, of een nieuw traject daarvan, mag niet voor het algemeen verkeer opengesteld worden, dan na verkregen machtiging van den Gouverneur.

Deze machtiging wordt niet verleend, dan nadat de motorrijtuigen zijn opgenomen en goedgekeurd.

Art. 24.

Ingeval van staking van den dienst zijn de bestuurders van den motoromnibusdienst verplicht die staking zoo tijdig mogelijk bekend te maken op de wijze te bepalen door het Hoofd van Politie.

Art. 25.

Een om eenigerlei reden gestaakte dienst mag niet hervat worden, dan na verkregen toestemming van den Directeur der Openbare Werken, die het Hoofd van Politie daarvan onmiddellijk kennis geeft.

HOOFDSTUK III.

Toezicht op de motoromnibusdiensten.

Art. 26.

Van Bestuurswege wordt toezicht gehouden op de naleving van de bepalingen van deze verordening en van de voorwaarden, waarop de vergunning tot uitoefening van den motoromnibusdienst is verleend.

Art. 27.

Het algemeen toezicht wordt door den Directeur der Openbare Werken uitgeoefend, bijgestaan door daartoe door genoemden Directeur aangewezen personen.

Aan de bestuurders van den motoromnibusdienst wordt van die aanwijzing schriftelijk mededeeling gedaan.

Art. 28.

De Gouverneur benoemt deskundige personen voor het onderzoek en de beproeving van- en het toezicht op de motorrijtuigen.

Bestuurders van motoromnibusdiensten moeten voldoen aan de aanwijzingen, hun door die personen gegeven, die mede bevoegd zijn voor het hun opgedragen onderzoek en toezicht proefritten te doen.

Art. 29.

De personen met het toezicht belast hebben te allen tijde het recht om zich tot de uitoefening van hunne dienstplichten onbelemmerd en zonder eenige vergoeding of betaling te bevinden zoowel in of op de tot den motoromnibusdienst behoorende wachtlokalen, halten of stopplaatsen als in de motorrijtuigen van den dienst, waarover hun het toezicht is opgedragen.

Art. 30.

De personen met het toezicht belast zijn bevoegd om inlich-

tingen te vragen omtrent alle zaken van den motoromnibusdienst, voor zoover deze niet op het geldelijk beheer der onderneming betrekking hebben, en om inzage te verzoeken van alle gegevens, teekeningen en verdere bescheiden, den dienst of het vervoer betreffende, en daarvan afschriften te nemen.

De bestuurders van den motoromnibusdienst, hunne beambten en bedienden zijn verplicht, zooveel ieder aangaat, terstond aan die aanvragen te voldoen.

Art. 31.

De personen met het toezicht belast kunnen den bestuurders van den motoromnibusdienst, wanneer deze de verplichtingen, hun bij deze verordening of de voorwaarden van vergunning opgelegd, niet behoorlijk nakomen, schriftelijk mededeelen wat, naar hun oordeel, tot behoorlijke opvolging daarvan noodig is.

Zij doen, indien de bestuurders van den motoromnibusdienst daaraan geen gevolg geven, hiervan mededeeling aan den Directeur der Openbare Werken, die desvereischt de zaak aan de beslissing van den Gouverneur onderwerpt.

De beslissing van den Gouverneur kan ook door bestuurders worden verzocht, indien zij tegen het hun, door de toezicht hebbende personen, bevolene bezwaar hebben.

Bij dadelijk gevaar kan de Gouverneur last geven tot onmiddellijke voorziening, of zelfs tot onmiddellijke staking van den dienst, aan welken last bestuurders van den motoromnibusdienst gehouden zijn gevolg te geven.

De personen met het toezicht belast kunnen, ingeval van dadelijk gevaar, het vertrekken van motorrijtuigen van de standplaatsen, halten of stopplaatsen verbieden.

Art. 32.

Vóór de Gouverneur de door den Directeur der Openbare Werken ingeroepen beslissing neemt, wordt den bestuurders van den motoromnibusdienst de gelegenheid gegeven de tegen hen ingebrachte bezwaren toe te lichten.

Voldoen de bestuurders niet aan de beslissing van den Gouverneur binnen den daarbij gestelden tijd, dan kan deze uitvoering van het noodige voor rekening van den ondernemer of staking van den dienst bevelen.

HOOFDSTUK IV.

Voorschriften betreffende de motorrijtuigen en den dienst.

Art. 33.

De afmetingen van de motorrijtuigen zijn aan de goedkeuring van den Gouverneur onderworpen.

Art. 34.

De motorrijtuigen mogen voor zoover den dienst in het stadsdistrict aangaat, in geen geval een petroleummotor als beweegkracht hebben.

Art. 35.

De motoren der rijtuigen worden vóór de indienststelling in onbekleeden toestand, en voorts zoo dikwijls als de met het toezicht belaste personen dit noodig achten, beproefd.

Bij latere beproevingen staat het ter beoordeeling van den beproevenden persoon of de bekleeding al of niet behoort te worden afgenomen.

Art. 36.

De persoon met de beproeving van den motor belast kan verlangen, dat deze in gebruik wordt gebracht, en er één of meer proefritten mede doen.

De bestuurders van den motoromnibusdienst moeten zorgen, dat de motorrijtuigen voor de beproeving in gebruik in dienstvaardigen toestand met het noodige personeel op het vooraf te bepalen uur gereed staan.

Art. 37.

De uitkomst van de beproeving is onvoldoende zoo eenig deel van den motor of van zijne onderdeelen gedurende de beproeving eene zichtbaar blijvende nadeelige vervorming heeft ondergaan of andere belangrijke gebreken zijn aan den dag gekomen.

Hiervan en van alle gebreken aan de veiligheidstoestellen of andere deelen van den motor, van dien aard, dat het gebruik van den motor met het oog op de veiligheid moet worden geweigerd, geeft de persoon met de beproeving belast schriftelijk kennis aan bestuurders van den motoromnibusdienst.

Art. 38.

Wanneer de beproeving bevredigende uitkomsten heeft opgeleverd, en overigens voldaan is aan de bepalingen van deze verordening, geeft de Directeur der Openbare Werken eene schriftelijke vergunning tot indienststelling van den motor af.

Zonder dergelijke vergunning mag geen motor in dienst worden gesteld.

De kosten van onderzoek en beproeving komen ten laste van den betrokken motoromnibusdienst.

Art. 39.

Wanneer de inrichting en het gebruik van motoren eigenaardigheden opleveren, die in deze verordening niet zijn voorzien, dan kan de Directeur der Openbare Werken aan de indienststelling de voorwaarden verbinden, die noodig zullen blijken. Deze voorwaarden moeten stipt worden nagekomen.

Art. 40.

Blijkt bij een onderzoek van een motor, dat deze niet meer werken kan, en zijn bestuurders van den motoromnibusdienst ongezind om de noodig geoordeelde vernieuwingen te doen verrichten, dan wordt de vergunning tot indienststelling van den motor ingetrokken.

Art. 41.

Ook de rijtuigen bij motoromnibusdiensten in gebruik worden vóór de indienststelling, en voorts zoo dikwijls als de met het toezicht belaste personen dit noodig achten, beproefd.

Wanneer de beproeving bevredigende uitkomsten heeft opgeleverd, geeft de Directeur der Openbare Werken eene schriftelijke vergunning tot indienststelling van de rijtuigen af.

Deze vergunning kan worden ingetrokken, wanneer hem later is gebleken, dat de wagens, met het oog op de veiligheid niet meer voor den dienst geschikt zijn.

Art. 42.

De Directeur der Openbare Werken kan, zoo hij zulks noodig acht, eischen dat op alle rijtuigen, op van buiten zichtbare plaatsen, duidelijk worden aangegeven de naam of de naamletters van den motoromnibusdienst, het volgnummer, de dagteekening van indienststelling en van de laatste opneming; en voorts dat op de motoren aldus worden aangegeven de naam van den vervaardiger, het fabrieksnummer en het jaar van aanbouw.

Art. 43.

De bestuurders van een motoromnibusdienst zijn verplicht, volgens door den Directeur der Openbare Werken voorgeschreven model, registers aan te houden van de in dienst zijnde motoren en rijtuigen.

In deze registers moet nauwkeurig aanteekening worden gehouden van de dagteekening en de uitkomst van elke opneming van de motoren en voertuigen door de bestuurders of door de personen belast met het toezicht.

Art 44.

Niemand mag als chauffeur met het besturen van een motorrijtuig belast worden, of als chauffeur dienst doen, dan die door proefritten en door een ondergaan onderzoek, ten genoegen van een door den Gouverneur aan te wijzen commissie, voldoende bewijzen van bekwaamheid en van bekendheid met de voorschriften van zijn dienst heeft gegeven.

Van het met goeden uitslag ondergaan onderzoek wordt hem door de commissie eene verklaring afgegeven.

Deze verklaring strekt den chauffeur als bewijs van bekwaamheid en wordt door den bestuurder van den motoromnibusdienst medeonderteekend.

Art. 45.

De ondernemer zal moeten beschikken over een reparateur. Niemand mag als reparateur aangesteld worden, dan die ten genoegen van de in art. 44 bedoelde commissie voldoende blijken van bekwaamheid heeft gegeven in het aanbrengen van verwisselstukken aan- en het onderhouden en herstellen van motoren en rijtuigen.

Art. 46.

In de rijtuigen moet van binnen worden aangegeven het volgnummer van het rijtuig en het aantal personen, dat daarin zittende en staande op de bordessen als anderszins kan plaats nemen, terwijl tevens daarin op eene in het oog vallende plaats moet worden aangeplakt of opgehangen het tarief voor het personenvervoer en een uittreksel uit het dienstreglement, voor zoover het reizend publiek daarbij belang heeft.

Art. 47.

Met de motoromnibussen mag zonder bijzondere vergunning van het Hoofd van Politie met geen grootere snelheid dan van 20 K. M. per uur worden gereden.

Voor plaatsen, waar deze snelheid voor het algemeen verkeer of om andere redenen gevaarlijk wordt geacht, kan door het Hoofd van Politie eene mindere snelheid worden voorgeschreven.

De snelheid moet, waar noodig, verminderd worden bij het rijden door kruisingen en bochten van wegen, op druk bezochte wegen en verder overal waar de veiligheid van het verkeer dit vordert.

Art. 48.

Het aantal der ritten en de diensturen worden voor iederen motoromnibusdienst en voor ieder traject daarvan door den Gouverneur, den ondernemer gehoord, bepaald.

Art. 49.

De motorrijtuigen moeten vóór zonsopgang en na zonsondergang van binnen voldoende helder worden verlicht.

Art. 50.

Voor elke twee motorrijtuigen of minder moet één reservemotorrijtuig in dienstvaardigen staat aanwezig zijn.

De Gouverneur kan vergunning verleenen om voor bepaalden tijd, of tot wederopzeggens toe, den reservewagen in gewoon gebruik te nemen.

De vergunning voor bepaalden tijd kan te allen tijde worden ingetrokken.

Art. 51.

Telkens, wanneer op een traject een ongeval of eene ernstige storing van den dienst plaats vindt, moet daarvan onmiddellijk aan de personen met het dagelijksch toezicht belast en aan het Hoofd van Politie kennis gegeven worden.

Art. 52.

De standplaatsen aan de eindpunten der trajecten, zoomede

de tusschen gelegen halten en stopplaatsen worden bepaald door het Hoofd van Politie, die den Directeur der Openbare Werken daarvan kennis geeft.

Ingeval een motorrijtuig buiten de standplaatsen, halten en stopplaatsen blijft stilstaan, mag het openbare verkeer daardoor niet worden belemmerd.

HOOFDSTUK V.

Voorschriften betreffende het vervoer.

Art. 53.

Het is verboden, zonder goedvinden van de medereizigers, meer reizigers in de rijtuigen toe te laten dan volgens art. 46 voor elke afdeeling is aangewezen.

Art. 54.

De reizigers mogen niet in- of uitstappen voordat het rijtuig stilstaat. Zoowel bij het in- en uitstappen, als bij het zijn in het rijtuig, moeten zij aan de aanwijzingen van den conducteur gevolg geven en mogen zij zich niet tegen diens wil verzetten.

Zij zijn verplicht uit te stappen of in een rijtuig te blijven, wanneer de conducteur dit voor de veiligheid of ter voorkoming van ongelukken noodig oordeelt.

Zij mogen geen plaats nemen op de treden, noch op andere plaatsen, die niet bepaald voor reizigers zijn aangewezen, of waar zij het rijtuigpersoneel in de uitoefening van hun dienst hinderlijk zijn.

Zij mogen de remwerktuigen niet bewegen.

Art. 55.

Personen in kennelijk beschonken toestand of die wegens ziekten of ongesteldheden, dan wel om andere redenen voor de reizigers hinderlijk of gevaarlijk kunnen zijn, mogen niet tot de rijtuigen toegelaten worden en moeten, bij latere ontdekking, onmiddellijk daaruit verwijderd worden.

Art. 56.

De beambten en bedienden van motoromnibusdiensten, die in aanraking komen met het publiek, moeten gedurende de uitoefening van den dienst van eene dienstkleeding of van een dienstonderscheidingsteeken voorzien zijn.

De dienstkleeding of het onderscheidingsteeken moet bij het in art. 21 bedoelde reglement omschreven worden.

Art. 57.

Het publiek is verplicht de voorschriften op te volgen, welke door de beambten en bedienden van den motoromnibusdienst, aan hunne dienstkleeding kenbaar of van eene aanstelling of van een onderscheidingsteeken voorzien, in het belang van de orde en veiligheid worden gegeven.

Art. 58.

De conducteurs van de wagens zijn verplicht onmiddellijk na elken rit de rijtuigen van binnen te doorzoeken en zorg te dragen, dat dagelijks van de voorwerpen, welke zij in of bij de rijtuigen vinden, aan het Hoofdbureau van Politie aangifte gedaan wordt.

HOOFDSTUK VI.

Politietoezicht.

Art. 59.

Tot het opsporen van de overtredingen van deze verordening zijn, behalve de volgens de bestaande bepalingen aangewezen ambtenaren van Justitie en Politie, bevoegd de personen volgens deze verordening van Bestuurswege belast met het algemeen toezicht op de motoromnibusdiensten.

Verder zijn daartoe nog bevoegd:
a. de bestuurders van den motoromnibusdienst;
b. de conducteurs;
en zulks over de geheele uitgestrektheid van het traject, waarop zij dienst doen.

Zij moeten bij de uitoefening van het hun opgedragen politietoezicht de voorgeschreven dienstkleeding of het dienstonderscheidingsteeken dragen, of wel voorzien zijn van het bewijs hunner bevoegdheid.

Art. 60.

De beambten, onder de letters *a* en *b* van art. 59 genoemd, moeten vóór de aanvaarding hunner betrekking, op de wijze hunner godsdienstige gezindheid, in de handen van het Hoofd van Politie den volgenden eed (of belofte) afleggen:

Ik zweer (beloof), dat ik al de plichten, krachtens de verordening op de exploitatie van motoromnibusdiensten op het eiland Curaçao of andere verordeningen, aan mijne betrekking verbonden, eerlijk en vlijtig zal vervullen. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig! (Dat beloof ik.).

Van elke beëediging moet een proces-verbaal worden opgemaakt en daarvan aan de bestuurders van den motoromnibusdienst en aan den beëedigde een afschrift worden gegeven.

Art. 61.

Bij ontdekking van overtredingen van deze verordening moet door de in art. 59 genoemde ambtenaren of beambten daarvan proces-verbaal worden opgemaakt op den eed bij de aanvaarding hunner betrekking afgelegd.

De processen-verbaal moeten aan den Procureur-Generaal worden ingediend.

Worden de processen-verbaal opgemaakt door beambten onder *b* van art. 59 genoemd, dan moet de indiening door tusschenkomst van den bestuurder van den motoromnibusdienst geschieden.

HOOFDSTUK VII.

Strafbepalingen.

Art. 62.

De bestuurders van een motoromnibusdienst worden, voor zoover het Wetboek van Strafrecht er niet in voorziet, gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste f 300.—, zoo zij de voorwaarden, waarop vergunning tot het uitoefenen van den dienst verleend werd, of de bepalingen van deze verordening niet naleven of daarmede in strijd handelen.

Indien de overtreding bestaat in het openstellen of het na staking hervatten van den dienst zonder de gevorderde machtiging of vergunning, of in het voortzetten van den dienst na eene bevolen staking, worden zij bovendien gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 25.— voor elken dag dien de ongeoorloofde openstelling, hervatting of voortzetting geduurd heeft.

Art. 63.

Hij, die opzettelijk gevaar veroorzaakt voor een of meer rijtuigen wordt, voor zoover het Wetboek van Strafrecht er niet in voorziet, gestraft, indien geen verwonding of ander lichamelijk letsel of verlies van menschenlevens daarvan het gevolg is geweest, met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 100.—; indien verwonding of ander lichamelijk letsel van iemand daarvan het gevolg is, met gevangenisstraf van ten hoogste 2 jaren; indien verlies van menschenlevens daarvan het gevolg is, met gevangenisstraf van ten hoogste 15 jaren; indien de daad als moord is te beschouwen, met de daartegen bij de Algemeene Wetgeving bedreigde straf.

Art. 64.

Hij aan wiens schuld te wijten is, dat gevaar voor een of

meer rijtuigen ontstaat, wordt, voor zoover het Wetboek van Strafrecht er niet in voorziet, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 8 dagen of geldboete van ten hoogste f 50.—.

Art. 65.

De beambten en bedienden van den motoromnibusdienst worden, zoo zij de bepalingen van het reglement niet naleven of daarmede in strijd handelen, gestraft met hechtenis van ten hoogste 8 dagen of geldboete van ten hoogste f 50.—.

Art. 66.

Indien een bestuurder of beambte van een motoromnibusdienst het feit begaat, in art. 63 of 64 bedoeld, kan hij door den rechter, bij vonnis van veroordeeling, van de uitoefening van dat beroep worden ontzet.

Art. 67.

Overtreding van de artt. 54 en 57 wordt gestraft met geldboete van ten hoogste f 100.—.

Art. 68.

De feiten, bedoeld in de artt. 63 en 64, worden als misdrijven en die in de artt. 62, 65 en 67 als overtredingen beschouwd.

Slotbepaling.

Art. 69.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen tijdstip.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—5.

Verordening van den....., waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Met het oog op de omstandigheid, dat bij ondergeteekende is ingekomen een verzoekschrift tot het instellen van een motoromnibusdienst tusschen Willemstad, Overzijde en omstreken daarvan als openbaar middel van vervoer, acht hij het in het belang en voor de veiligheid van het publiek noodig, dat voor de uitoefening van dergelijke diensten algemeene regels worden vastgesteld.

Behalve de voorschriften, waaraan de ondernemers van zulke diensten zich zullen hebben te houden, komt het raadzaam voor ook eenige bepalingen op te nemen, waaraan de passagiers zich zullen hebben te onderwerpen.

Aangezien het niet wel doenlijk is om bij één algemeene verordening te voorzien in al datgene, wat, voor de verzekering van een geregelden dienst aan het publiek van een willekeurige motoromnibus-exploitatie, noodig is, wordt het het eenvoudigst geacht, om de uitoefening van motoromnibusdiensten als openbaar middel van vervoer aan eene vergunning, door den Gouverneur te verleenen, te binden, welke vergunning, indien het belang van het publiek daarbij gebaat is, tot een monopolie zal kunnen worden uitgebreid.

Willemstad, den 12n. Juni 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—5.

Verordening van den....., waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Vrij algemeen zag men in de vergunning, of vergunningen, die door het onderhavig ontwerp geregeld worden, monopolies.

Eenige leden nu verklaarden in beginsel tegen elk monopolie te zijn als strijdig met het algemeen belang. Is het de bedoeling van dit ontwerp monopolies te bevorderen, dan hadden zij dan ook daartegen principieele bezwaren en zouden hunne medewerking aan het tot stand brengen daarvan niet kunnen verleenen.

Andere leden, ofschoon in beginsel geen voorstanders van het verleenen van monopolies, oordeelden echter, dat elke zaak op zich zelf moet worden beschouwd. Zij meenden, dat men zich bij elk voorkomend geval slechts heeft af te vragen of eene onderneming, waarvoor een uitsluitend recht verlangd wordt, ook zonder dat kans op totstandkoming biedt. Die leden waren van oordeel, dat dit laatste bij de onderneming, waarover het hier gaat, geenszins het geval is en betwijfelden zelfs of — ook met monopolistisch karakter — een autobusdienst over het voorgenomen traject wel levensvatbaarheid bezit.

Algemeen meende men echter, dat, alvorens partij gekozen kan worden in de bovenaangehaalde quaestie, de prealabele vraag moet worden beantwoord: waarop berust het recht van de overheid om vergunning te geven of te weigeren voor eene onderneming als hier bedoeld, die voor geen ander doel van het domein gebruik maakt dan voor het doel, waarvoor de straten, wegen en pleinen bestemd zijn, namelijk voor het vervoer van personen en goederen? Met welk recht zal straks de overheid een ander, die zonder vergunning zijne wagens of bussen over de openbare straten, wegen en pleinen laat rijden tot het vervoeren van personen en goederen, zulks kunnen beletten?

Een paar leden meenden dan ook, dat het grondwettelijk alleen geoorloofd is wettelijke regelingen vast te stellen, waaraan ondernemers van zulke diensten als waarvan in het ontwerp de rede is, zullen hebben te voldoen, en desnoods te eischen, dat ieder, die zulk een dienst wenscht in te stellen, daarvan kennisgeving zal moeten doen aan den aan te wijzen ambtenaar.

Hiertegenover merkten enkele leden op, dat, wanneer men eischen gaat stellen zonder contraprestatie, men alle kans loopt eenvoudig verstoken te blijven van een gewenschten dienst.

Artikelen.

Art. 34. Gevraagd werd naar de reden waarom petroleummotoren uitgesloten worden.

Art. 56. Gaarne zag men ook het rooken in dienst verboden.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 12n. Juli 1918.

De Rapporteurs,
F. W. P. WINKEL.
S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—5.

Verordening van den....., waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

Memorie van antwoord.

N° 4.

Algemeene beschouwingen.

Ondergeteekende meent, dat het onjuist is ,,in de vergunning of vergunningen door het onderhavig ontwerp geregeld'' een monopolie te zien.

Hij heeft, bij schrijven van 19 April 1918, aan den heer Ecker uitdrukkelijk medegedeeld, dat er *geen uitsluitend recht* voor zijn motoromnibusdienst verleend kan worden.

Met de bewering echter, dat elke monopolie strijdig is met het algemeen belang, is ondergeteekende het niet eens. Er kunnen op kleine plaatsen, als ons eiland, zeker omstandigheden zijn, die het gewenscht maken, dat het Bestuur zorg draagt, dat ondernemingen voor de bevolking van veel nut, niet door concurrentie te gronde gaan, met het gevolg dat het publiek van de voordeelen daarvan verstoken blijft. Men zal z. i. voor elk afzonderlijk geval moeten nagaan of het om het gewilde doel te bereiken noodig is een mogelijk doodende concurrentie uit te sluiten.

De eerste vraag in de vierde alinea gesteld gaat, meent ondergeteekende, voor dit ontwerp te diep: zij zou op haar plaats zijn bij de behandeling van art. 187 Regeeringsreglement, niet bij deze verordening, die een uitvloeisel is van het voorschrift van dat artikel. Hierom is het juist ,,grondwettelijk'' een absoluut vereischte voor ,,de oprichting eener onderneming van openbaar nut'' als deze, dat er wettelijke regelen worden vastgesteld, volgens welke de Gouverneur van de bevoegdheid hem gegeven bij evengenoemd artikel 187 van het Regeeringsreglement, om al of niet vergunning voor de oprichting van ondernemingen van openbaar nut te geven, gebruik kan maken.

In het voorgaande ligt tevens het antwoord op de vraag ,,met welk recht zal straks de overheid een ander, die zonder vergunning zijne wagens of bussen over de openbare straten, wegen en pleinen laat rijden tot het vervoeren van personen en goederen, zulks kunnen beletten?'' Het antwoord is, omdat het voorschrift van art. 187 Regeeringsreglement nageleefd moet worden.

Artikelen.

Art. 34. Het verdient aanbeveling om petroleum-motoren uit te sluiten als beweegkracht van motoromnibussen, voor zoover den dienst in het stadsdistrict betreft, wegens de onaangename lucht welke zulke motoren verspreiden voor de voorbijgangers.

Art. 56. Het wil ondergeteekende voorkomen, dat aangezien er geen algemeen belang hiermede gemoeid is, een dergelijke bepaling niet in de verordening, doch bij de voorwaarden, die gesteld zullen worden, of onder de voorschriften door den ondernemer aan zijn personeel te geven, beter op haar plaats zal zijn.

Willemstad, den 21n. Augustus 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—5.

Verordening van den ....., waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

Eindverslag.

Nº 5.

De Afdeelingen achtten door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 12n. September 1918.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—6.

Verordening van den.....,
op de keuring van vee, vleesch en toebereide vleeschwaren en den verkoop van vleesch en toebereide vleeschwaren in het eerste district op Curaçao.

Eindverslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 27 van het Zittingjaar 1917—1918).

De Afdeelingen achtten door de gewisselde schriften de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 5n. Juli 1918.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—7.

Verordening van den ....., tot wijziging der verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. No. 39), ter bepaling van het begrip ,,stadsdistrict'' voor de verschillende eilanden der kolonie, wanneer daarvan sprake is in koloniale verordeningen en keuren.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. Nº 39), ter bepaling van het begrip ,,stadsdistrict'' voor de verschillende eilanden der kolonie, wanneer daarvan sprake is in koloniale verordeningen en keuren, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Het derde lid van artikel 1 der verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. Nº 39), ter bepaling van het begrip ,,stadsdistrict'' voor de verschillende eilanden der kolonie, wanneer daarvan sprake is in koloniale verordeningen en keuren, wordt gelezen als volgt:

,,voor *Aruba*: de hoofdplaats, Oranjestad, wordt begrensd ten Noorden door de lijn beginnende in het kruispunt van de Weststraat in den openbaren weg naar Madikie tot de westhoek van de Socotorolaan, verder de Socotorolaan, den weg naar Tankie Leendert tot den Ruitweg, en een deel van den Ruitweg; ten Oosten door den Indianenweg, een deel van den Kloosterweg, den Miraflorweg, de Dwarsstraat, een deel van de Nassaustraat, de Ooststraat, een deel van de Wilhelminastraat en den Rooiweg; ten Zuiden door den noordrand van het Lagoen en het zeestrand van de Paardenbaai tot de Weststraat; ten Westen door de Weststraat;''.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—7.

Verordening van den ....., tot wijziging der verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. No. 39), ter bepaling van het begrip „stadsdistrict" voor de verschillende eilanden der kolonie, wanneer daarvan sprake is in koloniale verordeningen en keuren.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Het is gebleken, dat de in de verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. Nº 39) voorkomende omschrijving van de Oranjestad op het eiland Aruba een veel te ruim terrein aangeeft voor die stad, wat vroeg of laat tot groot ongerief en onbillijkheden zal moeten leiden.

Binnen het omschreven terrein ligt de Oranjestad, maar niet het geheele terrein is stad; de Oranjestad is maar een heel klein deel van die uitgestrektheid gronds. Daarop komen voor tal van aloëvelden, groote weilanden met schapen- en geitenteelt, watervergaarbakken, openbare putten, zoutpannen, enz.

Het zou bijv. niet billijk wezen te verbieden op die uitgestrektheid gronds varkens los of op schot te houden, of liever zoo'n verbod te handhaven en uit te voeren, daar waar er nu wellicht honderde varkens in de tuinen gehouden worden.

Op grond van het vorenstaande wordt een nieuwe omschrijving van de Oranjestad op Aruba voorgesteld.

Willemstad, den 17n. Juli 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—8.

Keur van den ...., tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. No. 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de keur van 18 Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao, aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande keur.

Artikel 1.

Aan het slot van het hoofdstuk ,,Maatregelen ter bevordering van de openbare orde, rust, veiligheid en reinheid'' van de keur van 18 Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao, wordt na art. 40 een nieuw art. 40*bis* ingevoegd, luidende:

De bewoners der verschillende districten zijn verplicht aan den wijk- of districtmeester binnen den bepaalden tijd behoorlijke en nauwkeurige opgaaf te doen betreffende zaken van algemeen belang, die de wijk- of districtmeester, tot nakoming van zijn instructie of ter voldoening aan de bevelen van den Gouverneur, van hen verlangen.

Artikel 2.

Deze keur treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—8.

Keur van den ..... ,
tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. No. 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Bij herhaling zijn eenige planters van het 4de en 5de district in gebreke gebleven de van hen door den Districtmeester verzochte opgaaf van door hen uitgevoerde hoeveelheid zout te verstrekken. Dergelijke nalatigheid of onwil geeft niet alleen vertraging in de publieke administratie, doch maakt het ook moeilijk, zoo niet onmogelijk, aan den wensch van de Regeering en het Bestuur om de gegevens te krijgen betreffende den stand van deze belangrijke of andere takken der koloniale industrie, te voldoen.

De betrokkenen moeten, daar dergelijke ter openbaarmaking bestemde opgaven in het algemeen belang zijn te achten, tot het verstrekken van de gewenschte gegevens verplicht kunnen worden.

Dit onderwerp was geregeld bij de publicaties van 16 Juni *1818* (publicatiebundel nº 20) en van 18 Mei 1820 (publicatiebundel nº 32). Deze regelingen zijn echter vervallen krachtens de keur van 13 September 1917 (P. B. Nº 17) bij het in werking treden van het Nieuwe Wetboek van Strafrecht, op welk tijdstip de keur van 18 Juni 1917 (P. B. Nº 11) ook in werking is getreden.

Op het eerste gezicht zou de plaats voor deze bepaling gekozen minder eigenaardig kunnen toeschijnen, doch bij nadere beschouwing zal men moeten toegeven, dat zij als een politievoorschrift van openbare orde, waarover dit hoofdstuk ook handelt, beschouwd kan worden.

Willemstad, den 29n. Juli 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—8.

Keur van den .....,
tot aanvulling van de keur van den 18n. Juni 1917 (P. B. No. 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

Eindverslag.

N°. 5.

De Afdeelingen achtten door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 19n. Maart 1919.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—9.

Keur van den ....., tot wijziging van de keur van den 17den Juni 1918, tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. No. 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk gebleken is de door den Kolonialen Raad goedgekeurde en door den Gouverneur op den 17den Juni 1918 vastgestelde keur tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande keur.

Artikel 1.

Artikel 2 van de door den Kolonialen Raad goedgekeurde en door den Gouverneur op den 17den Juni 1918 vastgestelde keur tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao, (betreffende verbod van venten door meisjes beneden den leeftijd van zestien jaren), wordt gelezen als volgt:

Deze keur treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Artikel 2.

Deze keur treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—9.

Keur van den ....., tot wijziging van de keur van den 17den Juni 1918, tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. No. 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Artikel 2 van de door den Kolonialen Raad in zijne vergadering van 12 Juni 1918 goedgekeurde en door den Gouverneur op den 17n. dierzelfde maand vastgestelde keur tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao, (betreffende verbod van venten door meisjes beneden den leeftijd van zestien jaren), bepaalt, dat zij in werking treedt tegelijk met de Algemeene politiekeur 1917 (P. B. Nº 11); deze Algemeene politiekeur 1917 is echter sinds 1º April 1918 in werking, zoodat de goedgekeurde keur dan geacht zou moeten worden sedert 1º April 1918 in werking te zijn getreden, hetgeen in strijd zou zijn met artikel 1 van het Koninklijk besluit van den 4den October 1913, Nº 61 (P. B. Nº 67), houdende vaststelling van een Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao.

Daarom wordt nu voorgesteld het artikel te wijzigen zooals in het ontwerp is aangegeven.

Willemstad, den 29n. Juli 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—10.

Verordening van den ....., tot intrekking van de verordening van den 11n. November 1911 (P. B. No. 50), tot vaststelling eener geldelijke vergoeding aan de marechaussees en veldwachters, voor zoover aan hen en hun gezin geen huisvesting van Landswege kan worden verleend.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat intrekking der verordening van den 11n. November 1911 (P. B. Nº 50), tot vaststelling eener geldelijke vergoeding aan de marechaussees en veldwachters, voor zoover aan hen en hun gezin geen huisvesting van Landswege kan worden verleend, noodig is;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

De verordening van den 11n. November 1911 (P. B. Nº 50), tot vaststelling eener geldelijke vergoeding aan de marechaussees en veldwachters, voor zoover aan hen en hun gezin geen huisvesting van Landswege kan worden verleend, wordt ingetrokken.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den 1n. September 1918.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—10.

Verordening van den ....., tot intrekking van de verordening van den 11n. November 1911 (P. B. No. 50), tot vaststelling eener geldelijke vergoeding aan de marechaussees en veldwachters, voor zoover aan hen en hun gezin geen huisvesting van Landswege kan worden verleend.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

In een door den Gouverneur te nemen besluit ter uitvoering van art. 38 van het Reglement op het beleid der Regeering in deze kolonie, wordt o. m. voorgeschreven dat aan de buiten Willemstad standplaats hebbende politiebeambten het kosteloos gebruik van een gouvernementshuis als woning moet worden toegekend, terwijl daarin tevens wordt bepaald, dat aan die beambten volgens door den Gouverneur vast te stellen voorschriften een geldelijke vergoeding voor huishuur, voor zoover aan hen geen huisvesting van Landswege kan worden verleend, zal worden toegekend.

Bij deze bepalingen is van het idee uitgegaan, dat er geen aanleiding bestaat, om aan de politiebeambten, in de Willemstad standplaats hebbende, een dergelijke vergoeding toe te kennen, omdat het wel niet zal voorkomen, dat die beambten daar niet eene woning te huur zouden kunnen krijgen.

De verordening van den 11n. November 1911 (P. B. Nº 50) zal dus, zoowel omdat zij overtollig wordt in de gevallen, waarin vergoeding wordt toegekend, als omdat zij ook aan het in de Willemstad standplaats hebbende personeel der politie een dergelijke vergoeding geeft, moeten vervallen.

Willemstad, den 10n. Augustus 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—11.

Verordening van den ....., ..., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

Voorloopig Verslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 23 van het Zittingjaar 1917—1918).

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Tegen de strekking van het ontwerp werden geene bedenkingen geopperd.

Enkele leden noemden het aantal kweekelingen en onderwijzers 4de klasse (die later den titel zullen krijgen van hulponderwijzers), welke leerkrachten, blijkens de Memorie van toelichting, ook door het Bestuur niet als gewenschte onderwijskracht worden beschouwd, in verhouding tot het aantal onderwijzend personeel (98 op 208 volgens het Koloniaal Verslag voor 1917), bovenmatig groot. Zij stelden voor om — daar thans nog niet kan worden overgegaan die leerkrachten inééns uit de scholen te doen verdwijnen — te bepalen, dat na een zekeren termijn, b. v. 5 jaren na de inwerkingtreding der verordening, geene kweekelingen of hulponderwijzers op de scholen werkzaam mogen zijn.

Eenige andere leden wenschten alleen de kweekelingen uit de scholen te zien verdwijnen.

Weer enkele andere leden waren voor het behoud zoowel van de hulponderwijzers als van de kweekelingen. Deze leden betoogden, dat het der Katholieke missie moeilijk zal vallen al die leerkrachten door betere te vervangen. Tegen het behoud der kweekelingen was naar hunne meening bovendien geen bezwaar, daar zij toch niet zelfstandig in de scholen werkzaam zullen zijn.

Eenige leden waren van oordeel, dat de bevoegdheden van de Commissiën van onderwijs in dit ontwerp zóó verkort worden, dat volgens hen het bestaan van die Commissiën overbodig wordt. Zij stelden voor het ontwerp zoodanig te wijzigen, dat de Commissiën dezelfde bevoegdheden en verplichtingen als onder de nog vigeerende onderwijsverordening behouden, Commissiën van bijstand van den Gouverneur blijven en alzoo naast en niet onder den Inspecteur van het Onderwijs worden geplaatst, hetgeen naar hunne meening de artt. 111 § 2, 119 § 5. 121 §§ 3, 5 en 6 en 122 § 3 beoogen.

Door enkele leden werd gevraagd waaraan het toe te schrijven is, dat het aantal leerlingen der openbare school op Bonaire, dat in 1912 102 bedroeg, in 1916 teruggeloopen is tot 32 en naar de oorzaak, dat de percentage van het schoolverzuim op Curaçao grooter wordt, terwijl zij op de andere eilanden der kolonie daalt.

Artikelen.

Art. 5 letter c. Enkele leden waren van oordeel, dat het geven van onderwijs in nuttige lichaamsoefeningen en spelen door het klimaat en de schooltijden op groote bezwaren zullen stuiten. Volgens hen houdt deze alinea bovendien geene rekening met gebrek aan localiteiten en den financieelen toestand der ouders van nogal vele leerlingen. Verscheidene ouders kunnen aan hunne kinderen niet het schoeisel, de kleeding en de voeding geven, noodig om geregeld en getrouw aan de lichaamsoefeningen en spelen deel te nemen en indien de kinderen geene schoone kleeren en fat-

soenlijke schoenen hebben om er mede voor den dag te komen, blijven zij van de school weg, zoodat door het verplichtend stellen van het vak het schoolverzuim nog zal toenemen. De leden aan het woord stelden voor om het onderhavig vak facultatief te stellen of te bepalen, dat het slechts zooveel mogelijk zal worden gegeven, ter beoordeeling van het schoolbestuur.

Andere leden waren van oordeel, dat het vak nuttige lichaamsoefeningen en spelen verplichtend moet zijn, daar het dringend noodzakelijk is voor de lichamelijke ontwikkeling der jeugd.

Gevraagd werd of in Nederland dit vak op het programma der lagere scholen voorkomt.

Art. 5 letter k. Enkele leden merkten op, dat dit vak reeds aan alle meisjes op de lagere scholen onderwezen wordt. Is het de bedoeling, vroegen zij, dat de personen, die thans daarin onderwijs geven, een examen moeten afleggen?

Art. 12 § 1. Eenige leden gaven dringend in overweging te bepalen, dat ook op de openbare en gesubsidiëerde bijzondere scholen in het stadsdistrict op Bonaire en Aruba het onderwijs in het Nederlandsch zal worden gegeven, daar reeds thans op die scholen het Nederlandsch de voertaal is.

Art. 12 § 2. Eenige leden achtten de uitdrukking ,,zooveel mogelijk'' te elastisch. Zij vreesden, dat, blijven die woorden in de verordening, men er nooit toe zal komen, dat het Nederlandsch de voertaal zal worden, waartoe men wel zal kunnen geraken, indien bepaald wordt, dat na verloop van een zeker aantal jaren het onderwijs op alle scholen in het Nederlandsch moet worden gegeven.

Art. 12 § 3. Gevraagd werd of het de bedoeling is eene bepaalde methode voor elke vreemde taal voor te schrijven.

Art. 13 § 1 b. Men merkte op, dat het bewijs, als het in den vreemde is afgegeven, door een Nederlandschen consul moet zijn gelegaliseerd.

Art. 13 § 2. Men kon niet inzien waarom vreemdelingen eene vergunning moeten hebben.

Verscheidene leden waren van oordeel, dat, als men goed onderwijs kan krijgen van een vreemdeling in zijne moedertaal, men hem zoo min mogelijk moeilijkheden in den weg moet leggen.

Tevens merkte men op, dat het soms moeilijk valt uit te maken of een vreemdeling al dan niet ingezetene der kolonie is.

Art. 13 § 3. Eenige leden achtten deze bepaling eene verzwakking der verordening, daar zij de deur opendoet, dat toch door onbevoegden onderwijs kan worden gegeven.

Art. 16. Eenige leden wilden bepaald zien, dat slechts jongelieden, die tot onderwijzer worden opgeleid, in de school als kweekeling werkzaam mogen zijn.

Art. 17 letter i. Naar het oordeel van enkele leden is de eisch, dat de toestemming van den Inspecteur van het Onderwijs noodig is, eene verkorting van het recht van eene vereeniging om hare leerkrachten aan te stellen, wanneer zij aan de bij art. 16 gestelde eischen voldoen. Toelating van een kweekeling moet kunnen geschieden als aan art. 16 is voldaan en van de aanstelling moet dan kennis worden gegeven aan den Inspecteur.

Andere leden konden zich volkomen vereenigen met de bepaling.

Art. 18 § 1. Men wenschte de aandacht van het Bestuur er op te vestigen, dat deze alinea gewijzigd moet worden, nu het nieuwe Wetboek van Strafrecht in werking is getreden.

Art. 22. Gevraagd werd waaraan het toe te schrijven is,

dat onderwijzers, opgeleid aan de normaallessen, niet voldoen. Is de opleiding gebrekkig, omdat de onderwijzers, daaraan verbonden, ongeschikt zijn voor hunne taak of ligt de fout soms bij de leerlingen? Heeft de ondervinding geleerd, dat oud-leerlingen van de normaallessen bij een degelijke opleiding in Nederland tot goede leerkrachten gevormd kunnen worden?

Art. 23. Voorgesteld werd om ook aan jongelieden in Nederland, die tot onderwijzer wenschen te worden opgeleid, studiebeurzen toe te kennen, onder verplichting om na voleindiging hunner opleiding in de kolonie te dienen.

Art. 24 § 2. Men maakte de opmerking, dat de artt. 123 en 136 niet juist zijn aangehaald.

Art. 25. Enkele leden noemden den leeftijdsgrens te laag. Vele kinderen worden niet dadelijk als zij den leeftijd hebben voor eene lagere school aangegeven. Verscheidene ouders kunnen of willen hunne kinderen niet op school doen als de tijd daartoe gekomen is. Tot nu toe is het eene uitkomst als de later aangegeven kinderen in de voorbereidende klasse worden geplaatst. Zij volgen dan bij het begin van het nieuwe schooljaar de eerste klasse. Indien de nakomers van zes jaar of daarboven afgewezen moeten worden, bestaat dan niet het gevaar, dat die kinderen ook het volgende jaar niet op school zullen komen?

Naar de meening van de leden aan het woord houden dit artikel zoomede de artt. 26 en 27 geene rekening met de mogelijkheid van het bestaan van ongesubsidiëerd voorbereidend onderwijs. Dit kan verholpen worden door in die artikelen vóór ,,bewaarscholen'' in te voegen ,,openbare en gesubsidiëerde bijzondere''.

Door andere leden werd betoogd, dat bewaarscholen en voorbereidende klassen bestemd zijn en bestemd moeten blijven voor heel jonge kinderen.

Gevraagd werd hoe het voorbereidend onderwijs in Nederland geregeld is.

Art. 29 § 2. Men merkte op, dat ter verkrijging van eene akte als hulponderwijzeres of onderwijzeres reeds examen is afgelegd in het zingen en teekenen.

Art. 32. De voorgestelde bijdrage werd door eenige leden te laag genoemd in verhouding tot de eischen, die aan de inrichting en de onderwijzers gesteld worden.

Het minimum van f 100.— achtte men algemeen te laag.

Art. 33. Een lid merkte op, dat, volgens het 2e. en 3e. lid van dit artikel, art. 5 voor geen enkele school bindend is; het 2e. lid eischt meer en het 3e. lid stelt zich met minder tevreden. In verband met art. 5 letters *i* en *k* merkte hij nog op, dat, waar art. 33 het beginsel van art. 5 loslaat, er geen bezwaar kan bestaan om letters *i* en *k* van art. 5 facultatief te stellen.

Art. 38 §§ 2 en 3 en art. 39. Men stelde voor beroep op den Gouverneur toe te laten.

Art. 51. Men achtte dit artikel in verband met art. 35 van het Regeeringsreglement overbodig.

Artt. 53 en 54. Algemeen werd betoogd, dat deze artikelen in strijd zijn met het bovenaangehaalde artikel van het Regeeringsreglement. Zooals zij luiden, zou de Gouverneur op eigen initiatief een onderwijzer niet mogen ontslaan of schorsen.

Art. 55. De opmerking werd gemaakt, dat door dit artikel de gelegenheid wordt uitgesloten, dat de Gezaghebbers in geval van nood een onderwijzer met de eene of andere betrekking, al is het tijdelijk, kunnen belasten.

Art. 57. Enkele leden gaven, in verband met het bij de al-

gemeene beschouwingen aangevoerde, in overweging den rang van hulponderwijzer af te schaffen.

Art. 59 § 3. Deze bepaling, meenden verscheidene leden, kan in de praktijk tot moeilijkheden aanleiding geven, waarom zij bij waarneming de keuze vrij wenschen te laten.

Artt. 60 en 61. Gevraagd werd wat moet worden verstaan onder de uitdrukking ,,door den Gouverneur in overleg met den Inspecteur''. Moeten beiden het eens zijn? Wiens meening geeft den doorslag bij verschil van gevoelens? Ware het niet beter te zeggen ,,door den Gouverneur gehoord den Inspecteur''?

Art. 61. Men drong er op aan de mogelijkheid open te stellen, dat een Nederlander examen kan afleggen in een vreemde taal zonder eerst examen in het Nederlandsch te hebben afgelegd.
Men vroeg hoe de bepalingen hieromtrent in Nederlandsch-Indië zijn.

Art. 64. Men achtte dit artikel in verband met art. 38 van het Regeeringsreglement overbodig.

Art. 69. Het kwam verscheidenen leden voor, dat dit artikel een voorrecht aan vreemdelingen boven Nederlandsche onderdanen geeft. Vreemdelingen mogen een afzonderlijk examen afleggen en eene school openen, Nederlandsche onderdanen mogen na het inwerkingtreden dezer verordening geen examen in vreemde talen afleggen, tenzij zij reeds in het Nederlandsch examen hebben afgelegd. En alleen de Nederlandsche onderdanen, die vóór het inwerkingtreden dezer verordening examen in een vreemde taal hebben afgelegd, schijnen krachtens het tweede lid van dit artikel eene school te kunnen openen. Waarom, zoo vroegen zij, zou een Nederlandsche onderdaan, die na het inwerkingtreden der verordening, examen doet in het Nederlandsch en daarna in een vreemde taal, geene school als in dit artikel bedoeld mogen openen; welk bezwaar bestaat er tegen? Waarom worden eigen onderdanen anders behandeld dan vreemdelingen? Mogen in de hier bedoelde scholen alleen talen worden onderwezen?

Art. 71 letter b. Naar het oordeel van enkele leden maakt deze bepaling in verband met art. 72 § 4 het moeilijk een onderwijzer aan eene school aan te stellen. Ook dreigt de administratie hierdoor nog omslachtiger te worden. Kan niet worden bepaald, vroegen zij, dat de onderwijzer aan de school wordt verbonden en dat de plaatsing in een bepaalde klasse geschiedt door het hoofd der school onder goedkeuring van het schoolbestuur?
Men vroeg hoe deze zaak in Nederland is geregeld.

Art. 72 § 2. Gevraagd werd of het leerplan ook niet goedgekeurd moet worden door den Inspecteur van het Onderwijs.

Art. 72 § 3. Men vroeg wie beoordeelen moet of het onderwijs *zooveel mogelijk* in het Nederlandsch wordt gegeven.
Zie ook het aangevoerde bij art. 12 § 2.

Art. 72 § 7. Eenige leden waren van oordeel, dat deze bepaling onbillijk kan worden. Als een onderwijzer slechts één maal verzuimd heeft aanteekening te houden, krijgt de *geheele school* geen subsidie. De persoon, die de fout begaan heeft, gaat er vrij uit en de vereeniging, die de fout niet heeft kunnen voorkomen, moet er voor boeten.
De leden aan het woord vroegen voor hoe lang de bijdrage wordt onthouden. of dat voor het geheele schooljaar zal zijn en wie het uit moet maken, dat er nauwkeurig aanteekening van het schoolverzuim is gehouden.

Art. 73. Men meende, dat tusschen dit artikel en art. 33 tegenstrijd bestaat. Terwijl het laatste lid van art. 33 bepaalt, dat het onderwijs in de vakken genoemd in art. 5, be-

nevens naar plaatselijke behoeften in de beginselen der Spaansche of Engelsche taal, *zooveel mogelijk* zal worden gegeven, is dit artikel imperatief.

Art. 75 § 3 Men stelde voor om de kweekelingen niet mede te tellen.

Art. 75 § 5. Enkele leden gaven in overweging om voor één onderwijzer boven het maximum subsidie te verleenen.
Andere leden konden zich met deze bepaling vereenigen; zij beschouwden die als een rem, dat niet te veel onderwijzers zullen worden aangesteld.

Art. 78. Gevraagd werd of èr rekening mede gehouden is, dat de bijdrage, die thans voor onderwijzers wordt uitgekeerd, in geen geval minder zal worden.

Artt. 91, 92 en 93. Aangezien de akte van bekwaamheid om onderwijs te geven in de vakken, genoemd onder *i.* en *k.* van art. 5, volgens art. 91 *d.* verkregen kan worden en art. 24 de verordening niet toepasselijk verklaart op hem of haar, die *uitsluitend* onderwijs geeft in een of meer der daarin genoemde vakken, waaronder nuttige handwerken voor meisjes, werd door eenige leden de vraag gedaan of derhalve een (hulp) onderwijzeres, die het examen, in artt. 92 en 93 bedoeld, gedaan heeft, aan de school, waaraan zij verbonden is, geen onderwijs in nuttige handwerken mag geven. Indien dit de bedoeling is, is deze aangelegenheid, naar de meening van de leden, die de vraag stelden, eigenaardig geregeld; want als de persoon de onderwijs akte *niet* had, zou zij volgens art. 24 wel onderwijs mogen geven. Tot nu toe wordt dat onderwijs door verscheidene personen zonder afgelegd examen gegeven, zonder dat daartegen bezwaar is gemaakt. De artt. 5, 24, 91, 92 en 93 maken het mogelijk een examen te eischen en den bestaanden toestand te veranderen. Ligt dat in de bedoeling? Zoo ja, kan dan, vroegen de leden aan het woord, niet als overgangsmaatregel de bevoegdheid worden verleend aan allen, die thans in nuttige handwerken onderwijs geven, om zonder examen daarmede voort te gaan?

Art. 95 § 4. Eenige leden achtten het gewenscht, dat ook de examens voor vrouwelijke candidaten in het openbaar worden gehouden; andere konden zich met de regeling vereenigen.

Art. 113 § 1. Eenige leden achtten het niet ondienstig tusschen de woorden ,,steeds'' en ,,voor'' te voegen ,,uitgezonderd op Zon- en feestdagen''.

Art. 113 § 4. Zie de opmerking bij art. 18 § 1.

Art. 114 § 3. Gevraagd werd of de redactie van deze alinea in overeenstemming is met art. 8 van het Wetboek van Strafvordering.

Art. 115 § 2. Men was van oordeel, dat deze alinea beter op hare plaats is tusschen de alinea's 3 en 4 van art. 114.

Art. 118 § 3. Algemeen stelde men voor de leden te kiezen ook uit de voogden, toeziende voogden, verzorgers van kinderen en personen, bij wie de kinderen inwonen.
Dringend gaf men in overweging de woorden: ,,zooveel mogelijk'' te laten vervallen.

Art. 118 § 5. Eenige leden hadden ernstige bezwaren tegen de herbenoembaarheid der leden; andere konden zich met de bepaling vereenigen, aangezien naar hnnne meening de keuze beperkt is.

Art. 121. Zie de vraag bij art. 114 § 3.
Tevens werd gevraagd of de leden van de Commissie van onderwijs, opdat hun proces-verbaal bewijskracht heeft, niet beëedigd moeten zijn.

Art. 122. Men stelde voor om de leden der Commissie de

bevoegdheid, die zij thans hebben om de scholen ook individueel te kunnen bezoeken, te laten behouden.

Art. 124 § 1. Men noemde de redactie van deze alinea niet gelukkig. Zooals zij luidt, zal, als op een der eilanden de schoolplicht is ingevoerd, dit op geen der andere eilanden meer kunnen geschieden, wat zeker niet de bedoeling kan zijn.
Men had ernstige bezwaren om den hier voorgestelden maatregel, waaraan ongetwijfeld groote uitgaven verbonden zullen zijn, bij plaatselijke keur te doen treffen.

Art. 127 § 2. Men drong er op aan, dat er tegen gewaakt zal worden, dat aan de aanteekeningen geen openbaarheid gegeven wordt. Zijn de aanteekeningen omtrent een leerling niet gunstig en raken zij bekend, zulks zou hem na het verlaten van de school kunnen benadeelen.

Art. 128 § 2. Men vroeg of het de bedoeling is deze bepaling toepasselijk te verklaren op art. 127.

Art. 131 § 3. Enkele leden vonden deze bepaling niet billijk; andere konden zich er mede vereenigen.

Art. 134. Gevraagd werd of de dames Conn, Huyke, Tillerman en de Jongh hare scholen zullen moeten sluiten.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 26n. Augustus 1918.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Mr. Slotemaker Muller

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—11.

Verordening van den ...., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

Memorie van antwoord.

Nº 2.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 23 van het Zittingjaar 1917—1918).

Algemeene beschouwingen.

Het deed ondergeteekende genoegen, dat tegen de strekking van het ontwerp geen bedenkingen werden geopperd.

Ofschoon ondergeteekende moet toegeven, dat kweekelingen in het algemeen niet als puike leerkrachten kunnen worden beschouwd, en dat, waar men de keuze heeft, ook onderwijzers met hoogere akten in den regel wel boven hulponderwijzers (onderwijzers 4de klasse) te verkiezen zijn, moet men, meent hij — ook in het welbegrepen belang van het onderwijs — rekening houden met de omstandigheden en niet uit het oog verliezen voor welke scholen de leerkrachten noodig zijn. Er wordt getracht om het aantal kweekelingen geleidelijk in te krimpen, doch ze geheel als leerkracht missen kan men nog niet. Dat het met de inkrimping ernst is, blijkt uit het feit, dat er in 1908 bij het bijzonder onderwijs werkzaam waren 85 onderwijzers en onderwijzeressen en 32 kweekelingen, en in 1918 117 onderwijzers en onderwijzeressen en 25 kweekelingen. Vooral den laatsten tijd wordt er bijzonder op gewerkt om de kweekelingen tot goede onderwijzers 4de klasse op te leiden.

Het zou echter voor de Missie bepaald onmogelijk zijn om, zoolang zij zelve een groot deel van de kosten van het onderwijs moet dragen, op hare scholen alle kweekelingen door hulponderwijzeressen te vervangen.

De bepaling van het ontwerp-verordening, dat de kweekelingen niet dan onder toezicht en leiding van een in hetzelfde lokaal aanwezigen bevoegde in de school kunnen werkzaam zijn, zal, meent ondergeteekende, reeds grootendeels tegemoet komen aan de bezwaren, die er tegen het zijn van kweekelingen in de scholen kunnen bestaan.

Te bepalen, zooals sommige leden verlangen, dat er na zekeren tijd geen hulponderwijzers (onderwijzers 4de klasse) meer aan de scholen werkzaam mogen zijn, acht ondergeteekende bepaald onmogelijk en ook onnoodig. Men kan voor de vele buitenscholen de onderwijzers 4de klasse in afzienbaren tijd nog niet missen.

Het zou voor de Missie ondoenlijk zijn om al de onderwijskrachten, die zij daarvoor noodig heeft, uit Nederland te laten komen, en eveneens om ze hier voor de buitenscholen te krijgen. Dat blijkt voldoende uit het feit, dat ofschoon de normaallessen hier jaren achtereen zijn gegeven, het nog zeer moeilijk is om geschikte onderwijzeressen te krijgen voor de scholen op de eilanden buiten Curaçao.

En wat voor kosten zouden daaraan niet verbonden zijn? Voor kweekelingen en onderwijzeressen 4de klasse (hulponderwijzeressen) kan men eenvoudige, nette meisjes van buiten opleiden, die daar gaarne willen blijven wonen. Dezen voor onderwijzeressen (3de klasse) op te leiden is echter in den regel niet wel mogelijk. En meisjes uit de stad willen doorgaans niet naar buiten, tenzij misschien voor een zeer hoog salaris, dat de Missie niet zou kunnen betalen.

Bovendien is het ondergeteekende ook duidelijk gebleken, dat goede onderwijzeressen 4de klasse op de buitenscholen zeer goed kunnen voldoen. Er zijn er bij wie de kinderen niets minder leeren dan bij de beste onderwijzeressen 3de klasse.

Op groote kunde komt het er op die scholen veel minder aan, dan op tact om met kinderen om te gaan en op den slag om dezen, hetgeen men ze wil leeren, goed aan het verstand te brengen.
Ook meent ondergeteekende er op te moeten wijzen, dat men door al die eischen te stellen, de kosten van het onderwijs zeer zou opdrijven; veel meer dan volgens hem voorloopig noodig is.

Ondergeteekende acht het niet juist dat de bevoegdheden van de Commissiën van onderwijs (thans Schoolcommissie op Curaçao en plaatselijke schoolcommissiën op de overige eilanden) dermate verkort zijn, dat het bestaan ervan overbodig wordt. Hij meent, dat zij den Inspecteur van het Onderwijs *terzijde* moeten staan en als zoodanig met de haar verleende bevoegdheden nuttig voor het onderwijs werkzaam kunnen zijn. De instelling van het ambt van Inspecteur van het Onderwijs voor de geheele kolonie brengt mede, dat de rechten der Schoolcommissie niet onveranderd in het ontwerp konden worden overgenomen. De leiding van het onderwijs berust nu geheel bij den Inspecteur, die, omdat hij zijn woonplaats op Curaçao heeft, op de overige eilanden in het toezicht terzijde gestaan moet worden. Bij nadere beschouwing zal het de leden, die het ontwerp gewijzigd wilden zien, blijken, dat de Commissiën van onderwijs vele bevoegdheden met den Inspecteur gemeenschappelijk bezitten, waarom van ,,staan onder den Inspecteur van het Onderwijs'' moeilijk sprake kan zijn. Voor de hand lag in de onderwijsverordening een regeling op te nemen als in de kolonie Suriname; de regelingen van Nederland of Nederlandsch-Indië zijn te ingewikkeld. Daarom is in het ontwerp de sedert 1876 in Suriname werkende regeling overgenomen, alleen is aan den Inspecteur geen contrôle over de Commissiën van Onderwijs opgedragen, wat in artikel 29 der Surinaamsche verordening wel geschied is. De artikelen aangehaald om de ondergeschiktheid te bewijzen bevatten regelingen, die noodzakelijk zijn en in Suriname en Nederland eveneens bestaan. Waar de Inspecteur in artikel 114 (thans 111) verplicht wordt tot mondeling en schriftelijk overleg met de Commissiën van Onderwijs, zullen deze toch ook die verplichting moeten hebben en zal daartoe den Inspecteur toegang tot de vergaderingen der Commissiën worden verleend. Dit moet opgevat worden als: de Commissiën van Onderwijs noodigen onder toezending van de agenda den Inspecteur van het Onderwijs tot bijwoning der vergadering uit. Dit recht heeft in Suriname de Inspecteur van het Onderwijs volgens artikel 31, laatste lid, terwijl in artikel 101 der wet tot regeling van het lager onderwijs in Nederland behalve deze bevoegdheid aan het Rijksschooltoezicht ook nog het *recht* van het bijeenroepen van vergaderingen van de plaatselijke commissiën van toezicht wordt verleend. Op de eilanden, waar de Inspecteur betrekkelijk kort vertoeft, kan op zijn *verzoek* een vergadering belegd worden. De verslagen der Commissiën van Onderwijs en der hoofden van scholen kan de Inspecteur niet missen bij het opmaken van zijn verslag, vandaar de voorgestelde regeling, waaruit toch geenszins ondergeschiktheid spreekt (vergelijk artikel 97 der wet tot regeling van het lager onderwijs.)

Het terugloopen van het aantal leerlingen der openbare school op Bonaire van 102 in 1912 tot 32 in 1916 staat in verband met de opening van een R. K. Bijzondere school voor jongens door de Fraters van Tilburg te Kralendijk. Deze werd begin Januari 1915 geopend met ongeveer 150 leerlingen, die zoowel van de R. K. Zusterschool als van de openbare school aldaar afkomstig waren.

Gaarne had ondergeteekende gezien, dat de vraag omtrent het toenemen van het percentage van het schoolverzuim op Curaçao en het dalen daarvan op de andere eilanden der kolonie ietwat duidelijker ware gesteld. Uit den bijgevoegden staat van het schoolverzuim van de scholen der kolonie zal blijken, dat bij vergelijking van bepaalde jaren het ongekeerde evengoed beweerd kan worden. Op Curaçao is in 1917 b. v. het schoolverzuim in het algemeen geringer geweest dan in 1916, op St. Martin evenwel juist omgekeerd. De oorza-

ken van het grootere verzuim in 1916 vergeleken met 1915 zijn aangegeven in de tweede kolom van blz. 9 van het koloniaal verslag 1917.

Artikelen.

ad art. 5 letter i. Ondergeteekende moet toegeven, dat er aan het verplichtend stellen van het vak nuttige lichaamsoefeningen en spelen voor *alle* scholen groote bezwaren zijn verbonden. Vooral voor die scholen waar betrekkelijk maar weinig leerkrachten zijn, zooals bijv. op vele buitenscholen het geval is.

Evenals de kinderen hebben ook de onderwijzers en onderwijzeressen tusschen de schooluren hun rusttijden noodig.

Nu kan een kind dien rusttijd nuttig en aangenaam doorbrengen met spelen of lichaamsoefeningen; voor een onderwijzer of onderwijzeres, voornamelijk wanneer die al op jaren is gekomen, is het leiden van die spelen en die lichaamsoefeningen — vooral in dit klimaat — geen verpoozing meer, maar een nieuwe, dikwijls afmattende inspanning. Ook is er op verschillende scholen geen geschikte plaats voor.

In Nederland is het vak voor de bijzondere scholen niet verplichtend gesteld. Voor de openbare wel, doch van de verplichting kan telkens voor vijf jaren vrijstelling worden verleend.

ad art. 5 letter k. Bij nader inzien is ondergeteekende tot de overtuiging gekomen, dat het toch niet raadzaam is het hoedenvlechten naast nuttige handwerken als leervak op te nemen. Er zijn vooral in de stadsdistricten van de eilanden te veel meisjes, die dat vak niet wenschen te leeren. Haar daartoe te dwingen acht hij niet gewenscht. Ook zullen maar zelden de onderwijzeressen in nuttige handwerken tevens het hoedenvlechten kunnen onderwijzen; haar dwingen hierin een examen af te leggen, gaat heelemaal niet: het vak is daarvoor te moeilijk en niet iedereen blijkt voor het vlechten van fijne hoeden de geschiktheid te bezitten. Zie Nota van wijzigingen.

ad art. 12 §§ 1 en 2. Bepaald te eischen, dat op alle scholen in het stadsdistrict op Aruba en Bonaire het onderwijs *in het Nederlandsch* zal worden gegeven, acht ondergeteekende nog niet gewenscht en ook onnoodig. De bepaling, dat dit *zooveel mogelijk* zal geschieden, blijkt toch in de practijk al zóó goed te voldoen, dat de leden, die de wenschelijkheid uitdrukten, reeds zelf aangeven, dat Nederlandsch er feitelijk al de voertaal is; wat grootendeels juist is.

Er wordt werkelijk op alle scholen van de benedenwindsche eilanden ernstig getracht het onderwijs, *zooveel als het maar eenigszins mogelijk is*, in het Nederlandsch te geven.

In het stadsdistrict op Aruba en Bonaire, waar de kinderen langer op school komen dan in de buitendistricten van die eilanden en van Curaçao, kan het systeem ,,Nederlandsch als voertaal'' ook al vrij wel worden doorgevoerd, doch nog niet altijd zóó, dat het als geheel verplichtend kan worden gesteld.

Bovendien is het niet gewenscht de beide genoemde stadsdistricten nog weer afzonderlijk te noemen; wat zou kunnen doen denken, dat het er in de buitendistricten minder op aankomt of Nederlandsch daar als voertaal wordt gebruikt. Alleen zal het daar meer geleidelijk moeten gaan.

ad art. 12 § 3. Het ligt niet in de bedoeling bepaalde boeken of een bepaalde methode voor te schrijven.

ad art. 13. Zie Nota van wijzigingen.

ad art. 13 § 2. Een vreemdeling, die huisonderwijs wenscht te geven aan kinderen van één huisgezin, wordt door dit voorschrift niet gehinderd (vergelijk artikel 14). Zoowel de Nederlandsche wet als de Surinaamsche verordening heeft de verplichting in dit lid uitgedrukt aan vreemdelingen opgelegd. Nederlandsch-Indië eveneens.

Of een vreemdeling al dan niet ingezetene der kolonie is, zal beslist moeten worden volgens de bestaande verordeningen.

ad art. 13 § 3. Het is geenszins de bedoeling, dat dit lid

gebruikt zal worden om onbevoegden in de school toe te laten. Het is mogelijk, dat door bijzondere omstandigheden, en dit geldt zoowel openbare als bijzondere scholen, niet over een bevoegde voor een bepaald vak kan worden beschikt, maar dat aan de school iemand verbonden is, die de noodige geschiktheid bezit om tijdelijk dat vak te onderwijzen. Voorts moet gedacht worden aan de mogelijkheid, dat tijdelijk iemand als hoofd eener school moet optreden, die niet de bij artikel 59 gevorderde akte bezit. Ten slotte is dit lid noodig met het oog op hen, die althans voorloopig onderwijs in vak *i* en *k* zullen moeten geven zonder bevoegdheid.

ad art. 16. Daar de kweekelingen, als bedoeld in artikel 16, in de eerste plaats voor hun opleiding tot hulponderwijzer (vergelijk artikel 96 (nieuw 97) of onderwijzer in de school worden toegelaten, bestaat er geen aanleiding tot wijziging van dit artikel.

ad art. 17 § 1. Waar de kweekelingen geen ,,bevoegdheid'' bezitten als in de artikelen 13 en 19 is bedoeld, zou door het bepaalde in artikel 17, 1ste lid, niet te kort gedaan worden aan het recht van eene vereeniging om haar ,,onderwijzers'' aan te stellen, want daarvan is in de verordening slechts sprake.

Toegegeven wordt, dat in artikel 75 de kweekelingen nog onder de onderwijskrachten worden geteld voor de te ontvangen bijdrage. Daarom wordt voorgesteld art. 17 in dien zin te wijzigen, dat het voor openbare scholen geldt en de artikelen 70 en 71 aan te vullen. Zie Nota van wijzigingen.

ad art. 18. Zie Nota van wijzigingen.

ad art. 21. Zie Nota van wijzigingen.

ad art. 22. De vroegere normaallessen hebben eenige onderwijzers geleverd, die na eenige jaren onder goede leiding in de practijk werkzaam te zijn geweest, bruikbare leerkrachten geworden zijn, al zijn lang niet alle geschikt te achten voor de hoogere klassen der M. U. L. O. scholen. Andere aldaar opgeleide onderwijzers voldoen niet, doch dat is ook het geval met buiten de normaallessen gevormde krachten. Sommige toch moesten door gebrek aan personeel te vaak te vroeg op zich zelf staan, waar leiding hoog noodig was, omdat de opleiding bijna uitsluitend op het examen gericht was en niet op de practijk in de school. Daarom mag de opleiding gebrekkig genoemd worden en is ook in 1917 een geheel andere richting ingeslagen. De 7 Januari 1918 geopende normaallessen tellen 12 leerlingen, verdeeld over 2 leerjaren (1ste en 3de). In drie leerjaren wordt het vak ,,onderwijs en opvoeding'' onderwezen, de Inspecteur van het Onderwijs heeft, in afwachting van de uitzending van geschikte krachten voor de opleiding, behalve de leiding ook eenige vakken voor zijn rekening genomen, opdat er gewerkt zal worden in de richting, die voor het gewoon lager onderwijs in de kolonie gevolgd moet worden. In verband daarmede is de Engelsche taal ook onder de vakken opgenomen en zullen de leerlingen van het derde en vierde leerjaar practisch in de scholen werkzaam gesteld worden.

Daar een groot deel der onderwijzers, die vroeger, d. i. vóór 1918, aan de normaallessen verbonden waren, vaak omdat geen betere aanwezig waren, reeds den dienst der kolonie verlaten hebben, is het van geen belang om over hun geschiktheid te oordeelen. Van hen, die er voor het jaar 1918 aan verbonden zijn, kan getuigd worden, dat zij hun best doen in de goede richting te werken.

Er is nog niets mede te deelen omtrent de geschiktheid van oud-leerlingen van de normaallessen om bij degelijke opleiding in Nederland tot goede leerkrachten te worden gevormd, omdat nog geen enkel oud-leerling der normaallessen zich naar Nederland heeft begeven ter verdere vorming.

ad art. 23. De redactie van het artikel sluit het voorgestelde geenszins uit.

ad art. 24. Zie Nota van wijzigingen.

ad artt. 25, 26 en 27. Voor de eenheid van het onderwijs worden de in deze artikelen gegeven voorschriften ook voor niet gesubsidieerd voorbereidend onderwijs noodig geacht, opdat het Bestuur steeds kan bepalen waar het voorbereidend onderwijs ophoudt en het gewoon of meer uitgebreid lager onderwijs begint; bepaald verplichtend zijn dus de opgenoemde vakken niet.

Het voorbereidend onderwijs is in Nederland nog niet van Rijkswege geregeld. Er bestaan echter vele gemeentelijke regelingen. Daar een overzicht daarvan te geven te bezwaarlijk is, worden de leden verwezen naar het rapport van de bevredigingscommissie, waarin een ontwerp van wet voorkomt, regelende het voorbereidend onderwijs, in de toelichting waarvan een overzicht van den stand van dat onderwijs einde 1913 voorkomt. Voorts kunnen zij kennis nemen van de regelingen van de gemeenten Utrecht, Rotterdam en 's Gravenhage, alsmede van de examens voor bewaarschoolonderwijzeressen, die in de boekerij van de Inspectie van het onderwijs aanwezig zijn.

ad art. 29 § 2. De gemaakte opmerking is geheel onjuist, wat de hulponderwijzeres (der nieuwe verordening) betreft, daar die geen examen in de vakken *f* en *g* afleggen. Voor de onderwijzeres is geen vrijstelling voor deze vakken verleend, omdat het zingen bij het examen voor onderwijzeres zich bepaalde tot: ,,kennis van theorie van den zang'' onder de bestaande verordening en eerst onder de nieuwe verordening practijk en theorie gevraagd zal worden. Het teekenen stelt voor het voorbereidend onderwijs echter andere eischen dan voor het onderwijzersexamen van artikel 97 (nieuw 98). De vakken *f* – *j* van artikel 29 zijn de vakken voor *de practijk* van het voorbereidend onderwijs.

ad art. 32. Ondergeteekende stelt derhalve voor het artikel te lezen zooals bij Nota van wijzigingen is aangegeven.

ad art. 33. Het opgemerkte is niet juist, want niet artikel 5, doch artikel 6 bepaalt, welke vakken op eene school onderwezen moeten worden, opdat het eene school voor gewoon lager onderwijs zij. Van meer of minder is geen sprake, daar het 2de lid van artikel 6 dit meerdere reeds noemt. Waar er alleen op St. Martin en Saba openbare scholen in de buitendistricten zijn en daar Engelsch onderwezen moet worden, moet het derde lid van artikel 33 beschouwd worden als te slaan op het geheele tweede lid en niet op een deel ervan. Zie voorts Nota van wijzigingen.

ad art. 38 §§ 2 en 3 en art. 39. Het voorgestelde beroep wordt onnoodig geacht. Het geldt steeds enkele kinderen, waaromtrent overleg tusschen ouders en onderwijzers is gepleegd. Is daarbij overeenstemming verkregen, dan geven Inspecteur of Gezaghebber er hun goedkeuring aan, is er geen overeenstemming dan nemen deze autoriteiten in het belang van kind en school een beslissing. Wat de vrijstelling om gezondheidsredenen betreft, daartoe zal steeds eene geneeskundige verklaring gevorderd worden. Beroep zou er anders moeten zijn zoowel van de zijde van de onderwijzers als van de ouders.

ad art. 51. Toegegeven wordt, dat art. 35 van het Regeeringsreglement dit artikel overbodig maakt, maar het is te beschouwen als inleiding tot de volgende artikelen en kan als zoodanig, meent ondergeteekende, moeilijk gemist worden.

ad artt. 53 en 54. Deze opmerking wordt juist geacht. De artikelen worden in dien zin gewijzigd. Zie Nota van wijzigingen.

ad art. 55. Dit artikel kwam reeds in de verordening van 1884 voor, en al dien tijd hebben op sommige eilanden onderwijzers tijdelijk wel eens betrekkingen bekleed, hun door den Gouverneur opgedragen. Dragen de Gezaghebbers een onderwijzer tijdelijk eene betrekking op, zoo moet dit door den Gouverneur worden goedgekeurd; een al te veelvuldig gebruik zal daarvan niet gemaakt mogen worden, omdat daaronder het onderwijs zou kunnen lijden.

ad art. 57. Zooals reeds is betoogd kunnen de hulponderwijzers niet worden gemist.

ad art. 59 § 3. Er wordt erkend, dat het bepaalde in het laatste gedeelte tot moeilijkheden aanleiding zou kunnen geven, daar hij, die de akte bezit, wel eens minder geschikt kan zijn dan een niet-bezitter. Voorgesteld wordt dit slot te laten vervallen. Zie Nota van wijzigingen.

ad artt. 60 en 61. Het voorgestelde wordt overgenomen. Zie Nota van wijzigingen.

ad art. 61. De gemaakte opmerking behoort bij artikel 101 (nieuw 102), waar bepaald is, dat voor het afleggen van examens voor de vakken *l*, *m*, *n*, *o*, *p*, *q*, *s* en *t* van artikel 7 vereischt wordt het bezit van een akte van bekwaamheid als onderwijzer of hulponderwijzer.

Deze eisch stemt overeen met de bepalingen in Nederland en is zeer zeker in het belang van het onderwijs te achten, daar toch maar zelden voor de school gebruik gemaakt zal kunnen worden van iemand, die geen onderwijzer of hulponderwijzer zijnde, een of andere akte verworven heeft.

In Suriname is het onder de huidige verordening nog mogelijk een akte te verwerven zonder onderwijzer te zijn en in Nederlandsch-Indië ook. Ook met het oog op de gelijkstelling der Curaçaosche akten in het algemeen met de Nederlandsche is verandering van artikel 101 niet aan te bevelen. De ontwerp-verordening in 1914 in Suriname ingediend heeft dezelfde redactie als artikel 101.

ad art. 64. Dit artikel kan, meent ondergeteekende, niet gemist worden, omdat hierdoor uitgedrukt wordt dat de regeling aan den Gouverneur blijft. In Suriname geschiedt ze bij verordening. Zie ook Nota van wijzigingen.

ad art. 69. Er is in het geheel geen sprake van een voorrecht aan vreemdelingen. Het voorschrift van dit artikel bindt juist den vreemdeling, daar hij vergunning van den Gouverneur moet hebben, terwijl de Nederlander, die de voorgeschreven akten bezit, slechts kennis te geven heeft van de opening eener bijzondere school (artikel 70). De vreemdeling mag na verkregen vergunning slechts kinderen van vreemde nationaliteit toelaten, de Nederlandsche onderdaan mag zoowel Nederlandsche als vreemde kinderen toelaten, kan zelfs door te voldoen aan de wettelijke voorschriften, eene bijdrage uit de koloniale kas ontvangen, waarvan de vreemdeling, bedoeld in artikel 69, eerste lid, geheel uitgesloten is, daar uitdrukkelijk voorgeschreven is, dat slechts onderwijs gegeven mag worden in de taal of de talen, waarin hij aan wien deze vergunning verleend is, en zij, die op zijne school werkzaam zijn, geëxamineerd zijn.

ad art. 71 letter b. Het hier voorgeschrevene geschiedt feitelijk reeds, zoodat van omslachtige administratie wel geen sprake zal zijn. Natuurlijk geschiedt de plaatsing van een tusschentijds benoemd onderwijzer door het hoofd der school, dat dan aan den Inspecteur en de Commissie kennis geeft. Moeilijkheden met aanstelling kan dit voorschrift evenmin opleveren, als het bepaalde in artikel 72, 4°; voor de aan den Inspecteur opgelegde verplichtingen is het noodig, dat hij weet, wie in elke klasse eener school werkzaam is.

In het Koninklijk besluit van den 13n. November 1905 (Staatsblad N° 303), artikel 1, vijfde lid, wordt voorgeschreven: „Van elke in den loop van het jaar voorkomende vacature en van elke verandering in het onderwijzend personeel doet het bestuur (der school) aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener mededeeling binnen tien dagen, nadat zij is ontstaan.

ad art. 72, 2°. Mededeeling wordt bij de tegenwoordige verhouding van het gesubsidieerd bijzonder onderwijs tot het gouvernement voldoende geacht. Zoo is het thans in Nederland.

ad art. 72, 3°. Dit te onderzoeken en te beoordeelen is het

werk van den Inspecteur van het onderwijs. Aan de hand van de ingediende leerplans is het jaarlijks na te gaan of werkelijk het onderwijs zooveel mogelijk in het Nederlandsch is gegeven. Ook de Commissiën van onderwijs zullen zich daarvan kunnen overtuigen.

ad art. 72, 7°. Of er nauwkeurig aanteekening gehouden wordt van het schoolverzuim — een voorschrift dat steeds heeft gegolden — zal in de eerste plaats moeten worden nagegaan door den Inspecteur van het onderwijs. De thans voor het aanteekenen geldende voorschriften zullen eenigszins aangevuld voortaan ook dienst kunnen doen. De hoofden der scholen zenden een maandelijksche opgave over het schoolverzuim. Deze kan de Inspecteur telkens op de scholen vergelijken met de daar gehouden aanteekeningen. Het zal van de zijde van het bestuur der school ook noodig zijn, dat deze aanteekeningen nagegaan worden, daar zij een voorwaarde tot het verkrijgen van de bijdrage zijn. Indien het hoofd der school in deze aangelegenheid het aan de school verbonden personeel en het bestuur het hoofd controleert, zal de kans dat wegens één fout in de aanteekening de bijdrage voor de geheele school voor een geheel jaar verloren gaat, uiterst gering zijn. Er zal slechts sprake kunnen zijn van inhouding van de bijdrage gedurende het tijdvak, waarin de fout opzettelijk begaan is of nalatigheid in het opgeven aangetroffen wordt.

ad art. 73. Van tegenstrijdigheid met artikel 33 is geen sprake. Het tweede en derde lid van artikel 33 zijn ook van toepassing op de gesubsidieerde bijzondere scholen. ,,Zooveel mogelijk'' is geenszins bedoeld om het aantal vakken te verminderen, maar om den omvang der vakken te beperken.

ad art. 75 § 5. Deze quaestie zal geregeld worden bij de herziening van de aan het bijzonder onderwijs toe te kennen subsidie.

ad art. 78. Het is gebleken, dat bij toepassing van dit artikel een onderwijzer tweede klasse, die als hoofd eener school optreedt, zou moeten gerekend worden onder *b* in plaats van onder *a*, zooals thans voor de berekening der bijdrage, die het bestuur zijner school voor hem ontvangt, het geval is, wat een vermindering van f 200.— beteekent. Daaraan wordt tegemoet gekomen door de overgangsbepaling, die toegevoegd is aan artikel 130 (nieuw 127).

ad artt. 91, 92 en 93. Met verwijzing naar hetgeen omtrent het onderwijs in nuttige handwerken is medegedeeld ad art. 5 letter *k*, mag, waar het ontwerp omtrent dit vak geheel gelijkluidend is met de bestaande verordening, niet worden gedacht aan de vooropgezette bedoeling den toestand te veranderen. Toegegeven wordt, dat van de zijde van het schooltoezicht officieel nooit bezwaar is gemaakt tegen het lesgeven door klasseonderwijzeressen, die geen akte voor nuttige handwerken bezitten, wel heeft de Inspecteur meermalen aangedrongen op het afleggen van examen. Er zijn dan ook sedert October 1914 uitgereikt 3 akten voor Nuttige en 4 voor Fraaie handwerken, terwijl van October 1907 — October 1914 werden behaald 2 akten Nuttige en 3 akten Fraaie handwerken. Op vele scholen zijn de handwerklessen zoo geregeld, dat de jongens naar huis gaan, als de meisjes dat onderwijs ontvangen; op enkele valt het onderwijs in de handwerken geheel buiten de gewone schooluren.

Bij de schriftelijke en mondelinge behandeling van de huidige verordening werd aanvankelijk het bezit van de akte nuttige handwerken zeer gewenscht geacht, vervolgens werd gevraagd dat vak in artikel 12 op te nemen, waartegen geen bezwaar bestond. De redactie van artikel 12 in aanmerking genomen, moest onder de bestaande verordening geëischt zijn: bezit der akte handwerken voor haar, die dat vak niet *uitsluitend* onderwijst. Ondergeteekende meent dat dit ook onder de nieuwe verordening geëischt mag en moet worden, maar wil bij wijze van overgang voor die scholen, waar het onderwijs in handwerken niet buiten de schooluren gegeven kan worden, gebruik maken van het bepaalde in artikel 13,

derde lid. Teneinde ook het lesgeven in nuttige handwerken na de gewone schooluren te wettigen, is het tweede lid van artikel 73 aangevuld in den geest van de Nederlandsche wet. Ten slotte is door een toevoeging aan artikel 104 aan haar, die vóór de inwerkingtreding van de verordening van 13 Januari / 15 Maart 1904 (P. B. 1904 Nº 7) het examen van hulponderwijzeres met gunstig gevolg hebben afgelegd volgens het bepaalde in het besluit van 8/12 December 1884 (P. B. 1884 Nº 20), de bevoegdheid verleend onderwijs te geven in de nuttige handwerken.

ad art. 95 § 4. Zoowel in Nederland als in de overige koloniën van het Rijk bestaat de regeling, dat de examens der vrouwelijke candidaten niet in het openbaar worden afgenomen.

ad art. 113 § 1. Ondergeteekende acht de voorgestelde verandering niet noodig, waar de Nederlandsche wet dezelfde bewoordingen heeft.

ad art. 113 § 4. Dit vervalt. Zie Nota van wijzigingen.

ad art. 114 § 3. Zie Nota van wijzigingen.

ad art. 115 § 2. Dit lid wordt overgebracht naar art. 114 (nieuw 111).

ad art. 118 § 3. Er bestaat bij ondergeteekende geen bezwaar om het derde lid te doen luiden: De leden worden zooveel mogelijk gekozen uit de ouders, voogden, toeziende voogden, of verzorgers van leerlingen van openbare en bijzondere scholen.

Het ,,zooveel mogelijk'' weg te laten acht hij echter bepaald ongewenscht:

1º is het zeer wel mogelijk, dat personen, die bijzonder geschikt zijn om lid van de commissie te wezen, en zich zeer veel voor het onderwijs interesseeren, geen kinderen op school hebben; misschien omdat deze reeds van school af zijn; misschien omdat zij er nog niet op zijn.

2º is het ook gewenscht, dat personen, die het lidmaatschap met ijver waarnemen, eenige jaren achtereen lid van de commissie kunnen blijven; omdat men ook op dit gebied ondervinding op moet doen, om met vrucht werkzaam te kunnen zijn.

3º is het zoolang de schoolcommissie bestaat, onder alle opvolgende gouverneurs, de gewoonte geweest, dat er in de schoolcommissie een R. K. geestelijke zitting had, die daar, zoo noodig, voor de belangen van het bijzonder onderwijs kan opkomen: wat, daar dat onderwijs hier in de kolonie van zooveel beteekenis is, volgens ondergeteekende ook, zeer gewenscht moet heeten.

ad art. 118 § 5. Uit hetgeen ondergeteekende naar aanleiding van § 3 heeft gezegd, blijkt, dat hij het noodig acht, dat de leden herbenoembaar zijn.

ad art. 121. De noodige wijziging is voorgesteld in het tweede lid van dit artikel en door het eerste lid van artikel 118 aan te vullen met het voorschrift dat de leden van de Commissie van onderwijs op Curaçao den eed (belofte) afleggen.

ad art. 122. Zoowel het tweede lid van dit artikel als het tweede lid van artikel 121 wijzen op bezoeken van leden afzonderlijk. De huidige verordening kent deze afzonderlijke bezoeken niet, zoodat in de nieuwe verordening eer van uitbreiding dan van vermindering van rechten sprake is, als blijkbaar door de leden aan het woord verondersteld wordt.

ad art. 124 § 1. Voor de redactiewijziging wordt verwezen naar de Nota van wijzigingen, waarbij tevens tegemoet gekomen is aan het bezwaar dat deze belangrijke maatregel, die zeker voor vele eilanden belangrijke uitgaven met zich zou brengen, bij plaatselijke keur werd getroffen.

ad art. 127 § 2. Voor zoover deze aanteekeningen afschrif-

ten zijn van aan de leerlingen uitgereikte rapporten, is er van geheimhouding geen sprake. Voor 't overige zal voor geheimhouding zooveel mogelijk gezorgd worden, slechts voor het geven van inlichtingen ter beoordeeling van de aanspraken op de belooningen en getuigschriften zullen zij aan de Commissiën van onderwijs medegedeeld worden. Toch zal het geval zeer goed denkbaar zijn, dat patroons en werkgevers naar leerlingen komen vragen, die geen getuigschrift hunner school kunnen overleggen. In zoo'n geval kan juist een eerlijke mededeeling omtrent den oud-leerling dezen vaak meer helpen dan de korte mededeeling: „ik mag geen inlichtingen geven". Als er op het bezit van getuigschriften prijs gesteld wordt door de werkgevers en patroons, zoo zullen de leerlingen tot trouw schoolbezoek en goed gedrag aangespoord worden, waartoe de belooningen en getuigschriften zijn ingesteld en die daarom zoowel voor openbare als voor gesubsidieerde scholen zullen gelden.

ad art. 128 § 2. Zie Nota van wijzigingen op artikel 127, 1ste lid.

ad art. 131 § 3. Daar zulke kweekelingen dan niet voldoen aan den eisch van artikel 16 wat leeftijd betreft, kan voor hen geen bijdrage worden verleend.

ad art. 134. Het al of niet sluiten der genoemde scholen is geheel afhankelijk van den aard van het onderwijs, dat er gegeven wordt in verband met akten van bekwaamheid, die verkregen zijn en met het feit, dat op sommige het bepaalde van artikel 28 toepasselijk is.

Willemstad, den 17n. Januari 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—11.

Verordening van den ....., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

STAAT VAN SCHOOLVERZUIM.

Nº 3.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 23 van het Zittingjaar 1917—1918).

OVERZICHT van het percentage schoolverzuim op de scholen in de kolonie Curaçao.

Volgnummer.	SCHOLEN.		Aard der School.	Openb. of Bijzonder.	PERCENTAGE VAN HET SCHOOLVERZUIM VOLGENS KOLONIAAL VERSLAG VAN:									OPMERKINGEN.
					Volgens verslag I.v.h.O. 1917.	1917 over het jaar: 1916	1916 over het jaar: 1915	1915 over het jaar: 1914	1914 over het jaar: 1913	1913 over het jaar: 1912	1912 over het jaar: 1911	1911 over het jaar: 1910	1910 over het jaar: 1909	1909 over het jaar: 1908	
1	Hendrikschool	CURAÇAO - STAD.	M. U. L. O.	O.	5.1	7.5	5.—	4.2	4.4	5.33	8.8	8.25	6.37	4.5	
2	Wilhelminaschool		,,	O.	5.78	6.5	3.9	4.6	6.4	8.—	8.—	10.—	4.7	5.—	
3	Emmaschool		G. L. O.	O.	13.—	15.5	7.25	9.66	17.—	14.5	16.—	12.—	11.—	16.—	
4	Ned. Afd. St. Thomascollege		M. U. L. O.	B.	4.41	3.—	2 7	2.4	4.25	5.5	4.75	4.5	4.—	4.—	
5	,, ,, St. Martinusgesticht A.		,,	B.	5.28	6.—	5.—	6.5	6. —	6.5	8.—	7.—	6.75	7.—	
6	St. Vincentiusschool		G. L. O.	B.	4.52	4.1	6.—	4.6	4.7	5.5	5.75	5.5	5.—	8.—	
7	St. Jozefschool		,,	B.	4.72	4.5	5.8	5.28	7.—	6.5	6.6	6.75	6.6	6.—	
8	St. Martinusgesticht B.		,,	B.	6.56	9.—	5.3	8. —	14.—	8.—	7.5	7.5	10.—	9.—	
9	St. Anthoniusgesticht		,,	B.	6.89	6.25	7.7	7.33	6.5	7.5	8.—	7.5	20.—	5.—	
10	Zusterschool Santa Rosa,	BUITENDISTRICTEN - CURACAO.	,,	B.	4 73	5. —	6.3	8.—	4.5	5.5	6.—	5.—	5.—	4.—	
11	,, Montagne,		,,	B.	2.91	5.5	4.5	4.—	4.5	5.—	5.—	3,5	7.5	3.—	
12	,, Santa Maria,		,,	B.	5.3	6.7	8.—	6.—	9.5	16.25	12.—	9.—	12.—	4.—	
13	,, Willebrord,		,,	B.	5.8	8.7	5. —	4.—	7.—	16.—	17.—	14.—	8.—	3.—	
14	,, Barber,		,,	B.	9.4	7.—	8.3	3.—	14.5	11.5	15.5	14.—	14.—	4.—	
15	,, Westpunt,		,,	B.	5.7	4.5	3.—	3.—	6.—	7.—	7.5	9.37	10.—	3.—	
16	School te Oranjestad,	Aruba	,,	O.	7.3	10.5	9.5	9.5	11.—	14.4	11.5	16.—	20.—	16.—	
17	Fraterschool ,, ,	,, ...	,,	B.	5.23	5.—	5.—	—	—	—	—	—	—	—	1 Jan. 1915 geopend.
18	Zusterschool ,, ,	,, ...	,,	B	5.64	6.—	6.—	5.—	5.25	7.75	5.—	5.—	11.5	8.—	
19	,, Noord,	,, ...	,,	B.	7.31	6.12	7.5	7.—	11.—	9.—	7.33	9.2	14.—	8.—	
20	,, Sta. Cruz,	,, ...	,,	B.	8.16	9.—	10.5	10.5	11.—	8.25	15.—	19.—	20.—	11.—	
21	., Sabaneta,	,, ...	,,	B.	6.18	5.—	4.5	10.5	11.—	7.5	7.—	15.—	8. —	15.—	
22	Protest. school Piedra Plat,	,, ...	,,	B.	20.—										
23	School te Kralendijk,	Bonaire....	,,	O.	6.83	7.5	9.5	13.—	14.—	16.5	14.5	12.5	22.5	23.—	
24	Fraterschool ,, ,	,, ...	,,	B.	4.66	4.—	3 2	—	—	—	—	—	—	—	1 Jan. 1915 geopend.
25	Zusterschool ,, ,	,, ...	,,	B.	7.85	7.3	4.8	4.5	4.—	8.5	12.—	14.—	14. —	8.—	
26	,, Rincon,	,, ...	,,	B.	6.86	7.3	5.5	6.—	6.—	7.—	10.—	12.—	11.—	7.—	
27	School te Philipsburg,	St. Martin..	,,	O.	11.83	8.4	13.2	14.7	13.5	25.—	22.—	27.—	35.—	35.—	
28	,, ,, Kleinbaai,	,, ..	,,	O.	11.12	10.4	30.—	28.1	24.25	20.6	21.9	21.—	28.—	35.—	
29	,, ,, Prinsenkwartier	,, ..	,,	O.	20.65	15.1	21.3	17.—	20.5	25.5	34.—	25.—	39.—	55.—	
30	,, ,, Koolbaai,	,, ..	,,	O.	13.7	9.5	19.9	19.3	15.—	24.—	23.—	20.—	27.—	35.—	
31	Zusterschool Philipsburg	,, ..	,,	B.	7.24	6.—	8.4	9.—	13.33	9.25	12.—	11.—	16.25	17.—	
32	,, Simsonsbaai	,, ..	,,	B.	3.07	1.—	3.2	3.—	3.5	4.6	2.5	4.—	5.—	6.67	
33	School te Oranjestad,	St. Eustatius.	,,	O.	16.61	16.2	31.8	27.25	27.—	24.—	16.—	19. —	12.—	14.7	
34	Zusterschool ,, ,	,, .	,,	B.	3.96	7.5	4.—	4.—	10.67	16.5	9.5	10.—	10.5	11.—	
35	School te Bottom,	Saba.....	,,	O.	6.84	7.8	11.7	10.2	19.3	25.6	18.—	10.7	22.—	23.—	
36	,, ,, Windwardside,	,, ...	,,	O.	7.54	8.5	13.4	11.3	10.6	7.7	8.3	6.8	6.2	7.—	
37	Zusterschool Bottom,	,, ...	,,	B.	4.4	3.—	2.6	1.33	4.—	5.16	4.—	3.5	1.7	8.—	
38	,, Windwardside,	,, ...	,,	B.	4.55	3.33	1.4	1.27	1.81	4.5	2.75	2.5	2.5	5.5	

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—11.

Verordening van den.... ....., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

Nota van wijzigingen.

Nº 4.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 23 van het Zittingjaar 1917—1918).

In *artikel 5* vervallen onder *k* de woorden : ,,waaronder ook begrepen stroovlechten'' en wordt de komma achter ,,meisjes'' vervangen door een punt.

Tusschen het eerste en tweede lid van *artikel 13* wordt ingelascht :

,,2. Het bewijs, bedoeld onder 1*b*, moet, indien het in het buitenland is afgegeven, door een Nederlandschen consul gelegaliseerd zijn.''

Het tweede en derde lid van dat artikel worden onderscheidenlijk derde en vierde lid.

In het eerste lid van *artikel 17* wordt vóór het woord ,,school'' ingelascht het woord ,,openbare''. Het tweede lid vervalt en het derde lid wordt tweede. Hierin wordt vóór ,,school'' ingelascht het woord ,,openbare'', terwijl ,,kan worden'' wordt vervangen door ,,wordt''.

Artikel 18 wordt vervangen door een nieuw artikel 18, luidende :

1. Ieder, die in zijne school kweekelingen toelaat in strijd met de artikelen 16 en 17, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijftig gulden.
2. Dit feit wordt als overtreding beschouwd.
3. Bij tweede overtreding of volgende herhalingen, gepleegd telkens binnen twee jaar, nadat de laatste veroordeeling wegens eerste en volgende herhalingen onherroepelijk geworden is, wordt hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste honderd gulden opgelegd.

Het eerste lid van *artikel 21* wordt gelezen aldus :

1. De bevoegdheid tot het geven van onderwijs vervalt voor hem, die bij eindvonnis is veroordeeld tot een der straffen, omschreven in artikel 32, 4º en 5º, van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao.

In het tweede lid van *artikel 24* wordt in plaats van ,,113, 123 en 136'' gelezen : ,,110, 119 en 132''.

Het eerste lid van *artikel 32* wordt vervangen door een nieuw, luidende :

1. Het bedrag van de per schooljaar uit te keeren bijdrage wordt berekend naar het aantal leerlingen der bewaarschool of voorbereidende klasse en naar de klasse waarin de leerkrachten aan die school of klasse verbonden, behooren; met dien verstande echter, dat de bijdrage voor het hoofd der school niet hooger zal mogen zijn dan de bijdrage, die wordt gegeven voor een onderwijzer bij het bijzonder onderwijs; en voor ieder der leerkrachten, die door den Gouverneur, na ingewonnen advies van den Inspecteur van het Onderwijs, noodig zijn om het hoofd der school bij te staan, niet hooger dan de bijdrage, die wordt gegeven voor een kweekeling bij het bijzonder onderwijs.

TOELICHTINGEN.

Deze wijziging, alsmede die in de artikelen 36 en 79 is noodig in verband met de sedert het indienen van het ontwerp tot stand gekomen verordening van 16 Februari 1918 (P. B. Nº 39) ter bepaling van het begrip stadsdistrict, waarom het beter is niet meer van hoofdplaatsen der eilanden te spreken.

In het tweede lid van *artikel 33* vervallen de woorden : ,,op de hoofdplaatsen''.

Het komt ondergeteekende gewenscht voor deze wijzigingen aan te brengen, teneinde evenredig schoolgeld te heffen op alle openbare scholen. Vrijstellingen zullen zeker noodig zijn (4de lid). Voorts, en dit geldt ook voor artikel 41, 1ste lid, een kleine redactiewijziging.

In het tweede lid van *artikel 35* vervalt het woord ,,kunnen''; in het derde lid worden de woorden ,,Het bedrag, de grondslagen'', vervangen door ,,De grondslagen, het bedrag'', terwijl een nieuw vierde lid wordt toegevoegd, luidende :
4. Vrijstelling of vermindering van schoolgelden kan in bijzondere gevallen door den Gouverneur, gehoord de Commissie van Onderwijs, worden toegestaan.

Zie toelichting artikel 33.

In het eerste lid van *artikel 36* worden de woorden: ,,op de hoofdplaats'' vervangen door: ,,in het stadsdistrict''.

In het eerste lid van *artikel 41* worden de woorden ,,Het bedrag, de grondslagen'' vervangen door ,,De grondslagen, het bedrag''.

Het eerste lid van *artikel 53* wordt vervangen door een nieuw, luidende :
1. De Inspecteur van het Onderwijs of de Commissie van Onderwijs kan aan den Gouverneur voorstellen om een onderwijzer van eene openbare school, die onder zijn of haar toezicht werkzaam is, te schorsen.

Artikel 54 wordt vervangen door een nieuw artikel, luidende :
Ontslag aan een onderwijzer verbonden aan eene openbare school wordt door den Gouverneur verleend, hetzij rechtstreeks, hetzij op voordracht van den Inspecteur van het Onderwijs of van de Commissie van Onderwijs, onder wier toezicht de onderwijzer werkzaam is.

Daar het ondergeteekende gewenscht voorkomt hoofdstuk VI ,,Van de rangen der onderwijzers'' uit het ontwerp te laten vervallen, is mede een wijziging van de artikelen 57 en 64 noodig. De in de artikelen 107—110 van het ontwerp gemaakte verdeeling berust op het bezoldigingsbesluit van 16 Augustus 1918 (P. B. Nº 48). Het is reeds gebleken, dat in verband met de vroegere bezoldigingen der onderwijzers of de aan uitgezonden leerkrachten toegezegde bezoldigingen, de gemaakte indeeling niet door te voeren is, vooral wat de dienstjaren betreft.

De komma achter het woord ,,hoofdonderwijzers'' in *artikel 57* wordt vervangen door een punt; wat daarna volgt vervalt.

Van het derde lid van *artikel 59* vervalt de slotzin : ,,mits aan de school geen onderwijzer in het bezit van die akte verbonden is.'' De komma achter ,,bezit'' wordt vervangen door een punt.

In het tweede lid van *artikel 60* worden de woorden ,,in overleg met'' vervangen door ,, , gehoord'', terwijl achter het woord ,,Onderwijs'' een komma geplaatst wordt.

In het eerste lid van *artikel 61* worden in den tweeden regel de woorden ,,in overleg met'' vervangen door ,, , gehoord'', terwijl achter het woord ,,Onderwijs'' in den derden regel een komma wordt geplaatst.

Zie toelichting artikel 57.

In *artikel 64* vervallen de woorden ,,van de onderscheiden rangen''.

In *artikel 70* wordt na het woord ,,schooltijden;'' vóór het woord ,,en'' ingelascht: ,,*g.* de kweekelingen, die tot de school zijn toegelaten;''.

In *artikel 71* wordt na het woord ,,onderwijzers'' in den laatsten regel ingelascht ,,en kweekelingen''.

Zie ad artt. 91, 92 en 93.

Het tweede lid van *artikel 73* wordt aangevuld met: ,, ,tenzij, wat dit laatste vak betreft, blijke dat de schoolgaande kinderen daarin elders voldoend onderwijs ontvangen.''

Deze aanvullingen zijn noodig geacht, omdat de eerste ook reeds in de van kracht zijnde verordening voorkomt en de tweede, overgenomen uit de Nederlandsche wet op het lager onderwijs, omdat van vele scholen niet gesproken kan worden alsof ze een ,,bedrijf'' zijn.

In het eerste lid, onder *b*, van *artikel 76* wordt de puntkomma achter ,,jaar'' vervangen door: ,,en per leerling;'', terwijl hetzelfde teeken onder *c* achter ,,bedrijf'' wordt vervangen door: ,, , of doorgaans winst opleveren;''.

Zie toelichting artikel 33.

In het eerste lid van *artikel 79* wordt onder *c* in plaats van ,,op de hoofdplaatsen'' gelezen ,,in het stadsdistrict''.

Tusschen de artikelen 83 en 84 wordt ingelascht:

c. *Van de bijdragen voor de opleiding van leerkrachten voor het bijzonder onderwijs.*

Artikel 84.

De opleiding van kweekelingen tot geschikte hulponderwijzers of hulponderwijzeressen kan niet geschieden door de hoofden der buitenscholen op Curaçao of der scholen op de eilanden. De betere krachten op Curaçao zijn daartoe in de eerste plaats aangewezen. Het kost evenwel het bestuur der gesubsidieerde bijzondere scholen veel moeite kweekelingen van de overige eilanden te vinden, die hun verblijf op Curaçao kunnen bekostigen, vooral omdat zij op Curaçao niet, op haar eiland wel voor een bijdrage in aanmerking komen. Het bestuur draagt thans de kosten grootendeels zelve. Daar van eene goede opleiding dier kweekelingen verbetering van het onderwijs verwacht wordt en ook voor kweekelingen der openbare normaallessen ondersteuning verleend wordt, acht ondergeteekende het verleenen van eene ondersteuning, als in het nieuwe artikel bedoeld, billijk. Het gehalte der kweekelingen zal er door stijgen en spoediger zal bereikt worden, dat een groot aantal kweekelingen door hulponderwijzeressen, zal zijn vervangen.

Uit de koloniale kas kan op bij besluit te regelen voorwaarden aan kweekelingen bij het bijzonder onderwijs van de overige eilanden, die hun opleiding voor het examen van hulponderwijzer of hulponderwijzeres op Curaçao ontvangen, eene ondersteuning worden verleend tot een bedrag, jaarlijks door den Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, vast te stellen, doch niet gaande boven de ondersteuning, die ingevolge het vierde lid van artikel 22 dezer verordening aan een kweekeling van de overige eilanden voor het volgen van normaallessen op Curaçao wordt toegekend.''

De artikelen 84—106 worden genummerd 85—107.

Zie ad artt. 91, 92 en 93.

Aan *artikel 104* (nieuw 105) wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende:

4. De akte als hulponderwijzeres, behaald vóór de inwerkingtreding van de verordening van 13 Januari / 15 Maart 1904 (P. B. Nº 7), volgens het bepaalde in het besluit van 8/12 December 1884 (P. B. Nº 20), geeft bevoegdheid tot het geven van onderwijs in nuttige handwerken.

Zie toelichting artikel 57.

Hoofdstuk VI. Van de rangen der onderwijzers, zijnde de *artikelen 107—110*, vervalt. De hoofdstukken VII, VIII en IX worden onderscheidenlijk VI, VII en VIII, terwijl de *artikelen 111—137* genummerd worden 108—134.

In *artikel 113* (nieuw 110) vervalt het vierde lid.

Het derde lid van *artikel 114* (nieuw 111) wordt gelezen aldus:

,,3. Hij is belast met het opsporen van strafbare feiten, waartegen bij artikel 18 dezer verordening en bij de artikelen 190 en 456 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao is voorzien.''

Na dit gewijzigde lid volgt, als vierde lid, het tweede lid van artikel 115 (nieuw 112), terwijl het vierde lid van artikel 114 (nieuw 111) vijfde lid wordt.

Het tweede lid van *artikel 115* (nieuw 112) vervalt en in verband daarmede het cijfer 1 geplaatst voor het eerste lid.

Het eerste lid van *artikel 118* (nieuw 115) wordt gelezen aldus:

,,1. De Commissie van Onderwijs op Curaçao bestaat uit 9 leden, die door den Gouverneur worden benoemd, in wiens handen zij den eed (belofte) afleggen, in het eerste lid van artikel 109 voor den Inspecteur van het Onderwijs voorgeschreven.''

Het derde lid van dat artikel zal luiden:

,,3. De leden worden zooveel mogelijk gekozen uit de ouders, voogden, toeziende voogden of verzorgers van leerlingen van openbare en bijzondere scholen.''

Het tweede lid van *artikel 121* (nieuw 118) wordt gelezen aldus:

2. De leden van de Commissiën van Onderwijs zijn zoowel gezamenlijk als afzonderlijk belast met het opsporen van de in het derde lid van artikel 111 bedoelde strafbare feiten.

In het tweede lid van *artikel 122* (nieuw 119) wordt ,,113'' vervangen door ,,110''.

In *artikel 123* (nieuw 120) wordt in plaats van ,,119'' gelezen ,,116''.

In *artikel 124* (nieuw 121) wordt in het eerste lid in plaats van: ,,Bij plaatselijke keur kan voor een der eilanden'' gelezen: ,,Bij verordening kan voor elk der eilanden afzonderlijk, voor eene groep van eilanden of voor de geheele kolonie''.

In het eerste lid van *artikel 127* (nieuw 124) vervalt het woord ,,openbare'' in den eersten regel en worden tusschen de woorden ,,kan'' en ,,het'' in den tweeden regel ingelascht de woorden: ,,op openbare en gesubsidieerde bijzondere scholen''.

Zie ad art. 78.

Aan *artikel 130* (nieuw 127) wordt een nieuw tweede lid toegevoegd, luidende:

2. Voor den onderwijzer 2de klasse, die dezen rang verkregen heeft volgens het bepaalde in de verordening van 5 Juli / 17 October 1884 (P. B. Nº 16) wordt, indien hij optreedt als hoofd eener school, dezelfde bijdrage verleend als genoemd in artikel 78, onder *a*.

In het eerste lid van *artikel 131* (nieuw 128) vervalt in den derden regel de komma achter het woord ,,is'' en worden vóór het woord ,,moet'' ingelascht de woorden ,,en zijn vijfentwintigste levensjaar reeds heeft volbracht,''.

In *artikel 132* (nieuw 129) worden in den achtsten en negenden regel van het vierde lid de woorden ,,tot met'' vervangen door ,,tot en met''.

Door de invoering van de verordening van 7 December 1917 (P. B. Nº 44), regelende den Openbaren Gezondheidsdienst in de kolonie Curaçao, is wijziging van dit artikel noodzakelijk.

De eerste drie regels van *artikel 135* (nieuw 132) worden vervangen door: ,,Tot den dag van invoering van de verordeningen tot regeling van het gezondheidstoezicht op schoolgebouwen en schoolbezoekers en op de besmettelijke ziekten, blijven voor de scholen, zoowel openbare''.

De in het tweede lid van *artikel 137* (nieuw 134) aangehaalde artikelen worden vervangen door de volgende: 61, 69, 99, 127, 131 en 132.

Willemstad, den 17n. Januari 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—11.

Verordening van den ...., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGINGEN.

Nº 5.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 23 van het Zittingjaar 1917—1918).

TOELICHTINGEN.

De voorgestelde wijziging dient om dit artikel in overeenstemming met het nieuwe strafwetboek te brengen, terwijl het nieuwe vijfde lid aanwijst welk gerecht van de zaak kennis moet nemen.

Aan art. 33 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Van de verplichting tot het geven van onderwijs in het vak in artikel 5 onder letter *i* genoemd, kan de Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, voor bepaaldelijk aangeduide scholen, telkens voor één jaar vrijstelling verleenen.

Het vierde lid van art. 69 wordt vervangen door de volgende bepalingen:

4. Hij die in strijd handelt met het bepaalde bij dit artikel, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste 250 gulden, terwijl de vergunning door den Gouverneur wordt ingetrokken.

5. De feiten bij dit artikel strafbaar gesteld worden beschouwd als overtredingen.

In artikel 73, tweede lid, tweede regel, worden tusschen de woorden ,,moet'' en ,,voldoen'' ingelascht de woorden ,, , behoudens het bepaalde in lid 5 van dit artikel,''.

In artikel 73, derde lid, tweede regel, worden tusschen de woorden ,,moet'' en ,,voldoen'' ingelascht de woorden ,, , behoudens het bepaalde in lid 5 van dit artikel,''.

Aan artikel 73 wordt een vijfde lid toegevoegd, luidende:

5. Het vak in artikel 5 onder letter *i* genoemd is alleen verplichtend voor scholen, die uitsluitend door jongens bezocht worden. Van deze verplichting kan de Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, voor ten hoogste vijf jaren vrijstelling verleenen.

Het vierde lid van artikel 75 wordt gelezen als volgt:

4. Voor elke school voor meer uitgebreid lager onderwijs wordt hoogstens eene bijdrage verleend voor één onderwijzer per klasse, tenzij de meerdere onderwijzers, die op die scholen werkzaam zijn, er door den Gouverneur, na ingewonnen advies van den Inspecteur van het Onderwijs, noodig worden geacht.

5. Voor elke school voor gewoon lager onderwijs wordt hoogstens eene bijdrage verleend voor zooveel onderwijzers als er volgens het bepaalde in artikel 62 ten minste aan eene openbare school voor gewoon lager onderwijs werkzaam moeten zijn, op welk aantal het bepaalde in het derde lid van dit artikel van toepassing is.

Het vijfde lid van artikel 75 wordt vervangen door een nieuw zesde lid, luidende:

6. Voor de meerdere onderwijzers, die er op eene school voor gewoon lager onderwijs werkzaam zijn, wordt slechts eene bijdrage verleend, als die onderwijzers er, door den Gouverneur, na ingewonnen advies van den Inspecteur van het Onderwijs, noodig worden geacht.

Het zesde lid van artikel 75 wordt zevende lid.

Artikel 78 wordt vervangen door een nieuw artikel 78, luidende:

1. De bijdrage, ingevolge artikel 72 dezer verordening aan de besturen van bijzondere scholen toe te kennen, wordt, volgens de hieronder aangegeven grondslagen, bepaald als volgt:

a. voor den onderwijzer in het bezit der akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer ..... f 1 800,—
b. voor den onderwijzer in het bezit der akte van bekwaamheid als onderwijzer benevens twee of meer bijakten, waaronder die voor Engelsch of Spaansch ..... f 1 600,—
c. voor de onderwijzeres in het bezit der akte van bekwaamheid als onderwijzeres, één taalakte en de akte nuttige handwerken ..... f 1 600,—
d. voor den onderwijzer ..... f 1 400,—
e. voor den hulponderwijzer ..... f 800,—
f. voor den kweekeling ..... f 400,—

2. Voor de hoofden van scholen worden de bijdragen, bedoeld in het vorige lid onder *a* — *d*, per jaar verhoogd:
a. voor den onderwijzer, geplaatst aan het hoofd eener school voor meer uitgebreid lager onderwijs, met f 250,—;
b. voor den onderwijzer, geplaatst aan het hoofd eener school voor gewoon lager onderwijs, met f 100,—, zoo de school niet meer dan honderd vijftig, en met f 150,—, zoo de school meer dan honderd vijftig werkelijk schoolgaande kinderen telt.

3. Voor den onderwijzer, die ingevolge het bepaalde in artikel 75 dezer verordening voor eene bijdrage uit de koloniale kas in aanmerking komt, wordt de bijdrage, krachtens het eerste lid van dit artikel, verhoogd wegens het bezit of het verkrijgen van eene akte van bekwaamheid, welke niet vereischt wordt voor deze bijdrage, en wel:
a. wegens het bezit of het verkrijgen van eene akte van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs in:
de Nederlandsche taal en letterkunde,
de Spaansche taal,
de Engelsche taal,
de Fransche taal,
de Hoogduitsche taal,
de Wiskunde of
het Boekhouden en Handelsrekenen,
met f 200, — per jaar;
b. wegens het bezit of het verkrijgen van elke andere akte van bekwaamheid met f 50,— per jaar; zullende deze verhooging telkens ingaan op den eersten der maand volgende op die, waarin die akte aan den Inspecteur van het onderwijs zal zijn overgelegd.

4. Aan den onderwijzer, die ingevolge het bepaalde in artikel 75 voor eene bijdrage uit de koloniale kas in aanmerking komt, en van eene school op het eene eiland der kolonie, naar eene school op eene der andere eilanden wordt overgeplaatst of zich van de andere eilanden der kolonie naar Curaçao begeeft om een examen af te leggen, wordt vrije overtocht gegeven op de Gouvernementsvaartuigen.

Artikel 79 wordt vervangen door een nieuw artikel 79, luidende:

1. Voor de bijdragen, genoemd in artikel 78, eerste lid, onder *a*—*c*, kunnen op de scholen voor gewoon lager onderwijs slechts in aanmerking komen:
a. voor de scholen in het stadsdistrict van een der eilanden van de kolonie: één onderwijzer als hoofd der school en één onderwijzer;
b. voor de andere scholen: één onderwijzer als hoofd der school.

2. Voor de meerdere hoofdonderwijzers of onderwijzers met twee of meer bijakten, die voldoen aan de vereischten, genoemd in artikel 78, eerste lid, onder *b* en *c*, op die scholen werkzaam, wordt de bijdrage toegekend naar den grondslag voor den onderwijzer.

Artikel 80 wordt vervangen door een nieuw artikel 80, luidende:

1. Ter tegemoetkoming in de kosten van het stichten, verbouwen of aankoopen van schoollokalen en het aanschaffen van schoolmeubelen wordt eene bijdrage uit de koloniale kas verleend van zestig ten honderd van de werkelijk gedane noodzakelijke uitgaven, mits voldaan wordt aan de regelen bij verordening vast te stellen, zoowel in het belang van de gezondheid als van het onderwijs omtrent den bouw en de inrichting der lokalen, alsmede omtrent het aantal kinderen, dat daarin mag worden opgenomen.

2. Het bedrag dezer bijdrage wordt jaarlijks door den Gouverneur over het onmiddellijk voorafgaande dienstjaar vastgesteld, gelijktijdig met dat der bijdragen, bedoeld in artikel 78 dezer verordening.

3. Ter tegemoetkoming in de kosten van het aanschaffen van leermiddelen en het verschaffen van schoolbehoeften aan behoeftige kinderen wordt per jaar eene bijdrage verleend van f 1,— per werkelijk schoolgaand kind.

4. Gelijktijdig met het vaststellen van het bedrag der bijdragen, bedoeld in artikel 78 en het eerste lid van dit artikel, wordt de bijdrage, bedoeld in het vorige lid vastgesteld naar het gemiddelde getal kinderen boven zes jaar, dat in het onmiddellijk voorafgaande schooljaar dagelijks de school heeft bezocht.

5. Wordt eene school in den loop van een dienstjaar geopend, dan wordt de bijdrage, bedoeld in het derde lid, vastgesteld naar het gemiddelde getal kinderen boven zes jaar, dat sedert den dag der opening in het onmiddellijk aan de vaststelling voorafgaande schooljaar dagelijks de school heeft bezocht.

6. Op de bijdragen, bedoeld in het eerste en derde lid, is het bepaalde in het tweede en vierde lid van artikel 77 van toepassing.

Artikel 81 wordt vervangen door een nieuw artikel 81, luidende:

1. De krachtens artikel 78, eerste en tweede lid, toe te kennen bijdragen worden verleend met ingang van den eersten der maand, waarin een begin gemaakt wordt met het onderwijs op de school, waarvoor de bijdrage is aangevraagd.

2. Op dezelfde wijze zal de bijdrage ter tegemoetkoming in de kosten, bedoeld in het derde lid van artikel 80, verleend worden.

Artikel 83 wordt vervangen door een nieuw artikel 83, luidende:

1. De uitkeeringen van de bijdragen, bedoeld in het eerste en tweede lid van artikel 78 en in het derde lid van artikel 80, geschieden aan het einde van elk kwartaal, op den grondslag van de voor het voorgaande dienstjaar daarvoor verleende bijdrage.

2. Mogelijke verschillen tusschen dit bedrag en de som, die overeenkomstig het derde lid van artikel 77 werkelijk verschuldigd is, worden verrekend nadat die som zal zijn bepaald.

3. De uitkeering der bijdrage wegens het bezit van akten, bedoeld in het derde lid van artikel 78, alsmede van die ter tegemoetkoming, bedoeld in het eerste lid van artikel 80, geschiedt na de vaststelling van het bedrag over het voorgaande dienstjaar, op 1 April.

Het opgemerkte ad artikel 78 (Memorie van antwoord blz. 7) is overbodig. Daardoor vervalt de voorgestelde aanvulling van artikel 130 (nieuw 127).

Het voorgestelde nieuw tweede lid van artikel 130 (nieuw 127) vervalt.

Er is tot 1 Januari 1922 geen bijzondere regeling voor hulponderwijzers, hoofden van scholen meer noodig.

Het vierde lid van artikel 132 (nieuw 129) vervalt, evenzoo de in de Eerste Nota van wijzigingen voorgestelde aanvulling van dat lid.

Artikel 133 (nieuw 130) wordt gelezen als volgt:

Aan de Protestantsche school te Piedra Plat op Aruba en de school der Roomsch Katholieke Missie te Boca St. Michiel op Curaçao wordt, zoolang zij niet voldoen aan de in deze verordening gestelde eischen wat leerlingen en ondewijskrachten betreft, jaarlijks eene bijdrage verleend van f 400,—, indien er een kweekeling, en van f 700,—, indien er een hulponderwijzer met het onderwijs belast is.

Willemstad, den 10n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—11.

Verordening van den ....., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

MEMORIE VAN TOELICHTING OP DE TWEEDE NOTA VAN WIJZIGINGEN.

Nº 6.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 23 van het Zittingjaar 1917—1918).

Bij zijn Memorie van Antwoord gaf ondergeteekende ad artikel 5, letter *i*, reeds aan, dat hij moest toegeven, dat er aan het verplichtend stellen van het vak nuttige lichaamsoefeningen en spelen voor *alle* scholen groote bezwaren verbonden waren.

Dit geldt voornamelijk voor de scholen, waar het onderwijs wordt gegeven door de soeurs; doch zou het ook op tal van openbare scholen groote moeilijkheden opleveren, omdat verreweg de meeste onderwijzers, die daaraan op het oogenblik werkzaam zijn, geen bevoegdheid tot het geven van dat onderwijs bezitten.

Hij vergat echter bij de Nota van wijzigingen de wijzigingen voor te stellen, waardoor er aan die bezwaren wordt tegemoet gekomen: hetgeen hij thans alsnog doet.

Ondergeteekende acht het noodzakelijk, dat de bijdragen, die er uit de koloniale kas aan de besturen van bijzondere scholen voor gewoon en meer uitgebreid lager onderwijs worden gegeven, verhoogd worden.

Waar in Nederland bij de laatste grondwetsherziening het beginsel is aangenomen, dat het bijzonder onderwijs een gelijk recht heeft op bekostiging van Staatswege als het openbare, zou het zeer onbillijk zijn in onze kolonie nog langer een zóó groot deel van de kosten van het bijzonder onderwijs te laten komen ten laste van de Roomsch Katholieke Missie, die hier de meeste scholen heeft.

De uitgaven aan de nieuwe regeling verbonden zullen niet gering zijn, doch dat mocht, meent ondergeteekende, geen reden zijn om haar niet voor te stellen.

Gesteld toch eens, dat de Missie morgen ophield met het onderwijs te geven, dan zou er hier zeker niemand zijn, die niet van oordeel was, dat het Bestuur zelf de zaak zoo spoedig mogelijk ter hand moest nemen, en ook niemand, die zou meenen, dat men met minder scholen of met minder leerkrachten zou kunnen volstaan dan er nu door de Missie worden gehouden.

En waar men dus dan *voor de veel grootere kosten* niet zou terugdeinzen, omdat zij onder de meest noodzakelijke uitgaven der kolonie zouden worden gerekend, mag het aanzienlijk bedrag, dat er met de nieuwe regeling gemoeid is, thans geen beletsel zijn om aan de Missie een meer billijke vergoeding voor het geven van haar onderwijs te waarborgen.

Door de hiervolgende opgaven zal — hoopt ondergeteekende — de Raad een overzicht krijgen van den omvang van het bijzonder onderwijs in onze kolonie, en kunnen zien wat de bijdragen zijn, die daarvoor thans uit de koloniale kas worden gegeven, en welke gegeven zullen worden, zoo de voorgestelde subsidieregeling tot stand komt.

Begin Januari 1919 waren op de scholen der Roomsch Katholieke Missie in de kolonie Curaçao werkzaam:

	Scholen der fraters	Scholen der zusters Franciscanessen	Scholen der zusters Dominicanessen	Totaal
Onderwijzers 1ste klasse	4	1	2	7
,, 2de ,,	7	4	2	13
,, 3de ,,	14	11	11	36
,, 4de ,,	7	35	9	51
Kweekelingen	2	23	6	31
Totaal ..	34	74	30	138

Van deze leerkrachten kwamen er voor 1918 122, en komen er voor 1919, 125 in aanmerking voor een bijdrage.

Volgens de nieuwe regeling (gewijzigd artikel 78) moeten de 138 leerkrachten als volgt worden gerangschikt:

6 hoofdonderwijzers à f 1 800,—	f 10 800,—	
17 onderwijzers in het bezit van $\frac{\text{Engelsch}}{\text{Spaansch}}$ en minstens één bijakte, of onderwijzeressen met taalakte en handwerken à f 1 600,—	27 200,—	
33 onderwijzers à f 1 400,—	46 200,—	
51 hulponderwijzers à f 800,—	40 800,—	
31 kweekelingen à f 400,—	12 400,—	
		f 137 400,—
Voor 1918 heeft de bijdrage voor de scholen der R. K. Missie bedragen		63 666,68
		f 73 733,32

Volgens de nieuwe regeling bedraagt de tegemoetkoming in de kosten van het aanschaffen van leermiddelen en voor het verschaffen van schoolbehoeften aan kinderen van kostelooze scholen (3de lid van art. 80) à f 1,— per werkelijk schoolgaand kind	f 5 684,—	
(aantal werkelijk schoolgaande kinderen op alle scholen der Missie samen 5684)		
Voor 1918 genoot de Missie voor tegemoetkoming in de kosten van het stichten, verbouwen of aankoopen van schoollokalen en het aanschaffen van meubelen (raming 1919 en 1920 f 4940,—)	4 830,—	
		854,—
De onderwijzers werkzaam aan de scholen der R. K. Missie hebben de volgende extra-akten, waarvoor de bijdrage volgens het 3de lid van art. 78 wordt verhoogd:		
2 akten Middelbaar onderwijs (Nederlandsch en Fransch) à f 200,—	f 400,—	
47 akten lager onderwijs (21 op de M. U. L. O. en 26 op de G. L. O. scholen)	2 350,—	
		2 750,—
Toelagen aan de hoofden van scholen (artikel 78, 2de lid):		
2 M. U. L. O. scholen à f 250,—	f 500,—	
20 scholen voor G. L. O. met meer dan 150 leerlingen à f 150,—	3 000,—	
5 scholen voor G. L. O. met minder dan 150 leerlingen à f 100,—	500,—	
		4 000,—
Meerdere uitgaven		f 81 337,32

De kosten voor schoolbouw (1ste lid van artikel 80) zijn vooraf niet te berekenen.

Door de verlaging van het minimum aantal kinderen per onderwijzer zullen er op 1 Januari 1922 meer leerkrachten noodig zijn. Thans zijn er 13 waarvoor geen subsidie ontvangen wordt, zoodat deze voor een deel de noodige plaatsen zullen innemen. Naar het tegenwoordig aantal leerlingen wordt geraamd, dat er op 1 Januari 1922 voor nog 10 à 12 meer subsidie gegeven kan worden (art. 75, 4de lid).

Bij invoering van de voorgestelde regeling zal uit de koloniale kas voor elk der 119 leerlingen van het St. Thomas-college (M. U. L. O.) een bijdrage worden verleend van f 83,30; voor elk der 203 leerlingen van het St. Martinusgesticht (M. U. L. O.) een bijdrage van f 63,—; en

voor elk der 5362 leerlingen op de bijzondere lagere scholen der Missie een gemiddelde bijdrage van f 23,70.

In 1918 kostte aan de kolonie elk der 119 leerlingen van het St. Thomas-college (M. U. L. O.) f 21,10; elk der 203 leerlingen van het St. Martinusgesticht (M. U. L. O.) f 18,—; en elk der 5362 leerlingen op de scholen der Missie voor gewoon lager onderwijs f 11,60.

Bij het openbaar onderwijs kostte in 1918 elk der 152 leerlingen van de Hendrikschool f 166,11; elk der 119 leerlingen van de Wilhelminaschool f 106,63; elk der 11 leerlingen van de fröbelklasse f 132,76; en elk der 701 leerlingen op de verschillende openbare lagere scholen f 64,61.

Tot nog toe genoten de besturen van de bijzondere scholen voor het onderwijs in de voorbereidende klassen geen bijdragen: wat in artikel 32 van het ontwerp-verordening is veranderd.

Willemstad, den 10n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—12.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Grondbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 No. 27) en de Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 No. 45).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Grondbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 27) en de Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 45) te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

De Grondbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 27), zooals gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 11n. Juli 1917 (P. B. 1917 Nº 35), ondergaat de volgende wijzigingen :

1º in het 1ste, 2de en 4de lid van art. 15, in het 1ste lid van art. 17 en in het 4de lid van art. 31 wordt telkens in plaats van: ,,hoofdcommissie'', gelezen: ,,commissie'';

2º in het 1ste lid van art. 15 wordt in plaats van: ,,de voorzitters der in artikel 16 bedoelde commissies als'', gelezen : ,,zes'';

3º het 3de lid van art. 15 wordt gelezen : ,,Bij de commissie op Curaçao zijn twee plaatsvervangende leden, bij elke der overige commissies is één zoodanig lid'';

4º in het 5de lid van art. 15 wordt in plaats van : ,,De hoofdcommissie op Curaçao en de commissies op de andere eilanden'', gelezen: ,,De commissies'';

5º art. 16 vervalt;

6º in het 1ste lid van art. 17 wordt in plaats van: ,,alle commissies'', gelezen: ,,de commissies'';

7º in het 2de lid van art. 18 en in het 1ste lid van art. 30 vervallen de woorden: ,,(en der hoofdcommissie)'';

8º in art. 19 vervallen de woorden: ,,hoofdcommissie op Curaçao en de'';

9º in het 1ste lid van art. 20 vervallen de woorden: ,,hoofdcommissie op Curaçao en der '' en: ,,der eerstgenoemde commissie'';

10º in het laatste lid van art. 21 vervallen de woorden: ,,of der hoofdcommissie op Curaçao'';

11º In sub. 4º van art. 22 en in art. 32 vervallen de woorden: .,of hoofddcommissie'';

12º in het eerste lid van art. 23 vervallen de woorden: ,,vóór het einde van de eerste maand van het vijfjarig tijdvak. De hoofdcommissie op Curaçao brengt de aanslagregeling ten einde'';

13º in het 2de lid van art. 23 vervallen de woorden: ,,of voorloopig vastgestelde'';

14º in het 2de lid van art. 24 wordt in plaats van: ,,de hoofdcommissie op Curaçao en van de commissies op de andere eilanden'', gelezen: ,,de commissies'';

15º in het 3de lid van art. 24 vervallen de woorden: ,,hoofdcommissie en'';

16º in het 1ste lid van art. 28 vervallen de woorden: ,,de voorzitter van de hoofdcommissie op Curaçao en'' en: ,,op de andere eilanden'';

17º in het 1ste lid van art. 31 vervallen de woorden: ,,hoofdcommissie of'';

18º in het 2de lid van art. 34 vervallen de woorden: ,,of de hoofdcommissie''.

Art. 2.

De Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 45), zooals gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 11n. Juli 1917 (P. B. 1917 Nº 35) ondergaat de volgende wijziging:

in het 2de lid van art. 64 wordt in plaats van: ,,De hoofdcommissie op Curaçao en de commissies van aanslag op de andere eilanden'', gelezen: ,,De commissies van aanslag''.

Art. 3.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den 1n. October 1918.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—12.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Grondbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 No. 27) en de Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 No. 45).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Het is bij beide sinds de invoering van het nieuwe belastingstelsel plaats gehad hebbende aanslagregelingen voor de grondbelasting gebleken, dat het bij de grondbelastingverordening 1908 voor het eiland Curaçao ingevoerde nieuwe stelsel van aanslagregeling, namelijk voorloopige vaststelling door commissies en definitieve vaststelling door eene hoofdcommissie, in de praktijk niet aan de verwachtingen heeft beantwoord, instede van tijdwinst tijdverlies oplevert, tot noodeloozen omslag leidt en daarenboven niet bevorderlijk is voor het verkrijgen van een gelijkmatigen belastingdruk.

Het werk, vooral in de stadsgedeelten, is te omvangrijk dan dat het door personen, die daarnevens ook hun eigen werk te verrichten hebben, naar behooren zou kunnen worden gedaan. Vandaar, dat het zoowel in 1908 als in 1913 moeite gekost heeft de verschillende commissies te vormen en dat een groot gedeelte van het werk door de ambtenaren der Inspectie der belastingen moest worden verricht.

Daarbij is telken reize aan de hoofdcommissie gebleken, dat niet alle commissies volgens gelijke beginselen en inzichten hunne schattingen hadden gedaan, zoodat er, om de gewenschte gelijkheid ten deze te bereiken, vele voorloopige aanslagen moesten worden herzien; hetgeen ook niet bevorderlijk kan zijn geweest om de lust om deel uit te maken van de commissies bij de ingezetenen te doen aangroeien.

Ondergeteekende acht het daarom wenschelijk, dat wederom worde teruggekeerd tot het oude systeem van aanslagregeling door ééne commissie; welk systeem trouwens voor alle eilanden der kolonie behalve Curaçao is gehandhaafd geworden en de voordeelen biedt van vlotter en spoediger afdoening van het werk.

De wijzigingen, die in het ontwerp worden voorgesteld, hebben dan ook alle alleen ten doel de hoofdcommissie uit de Grond- en Gebruiksbelastingverordeningen te doen verdwijnen en daarvoor in de plaats te stellen ééne commissie.

Willemstad, den 14n. September 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—13.

Verordening van den ....., tot wijziging van art. 448 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is art. 448 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Art. 448 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao ondergaat de volgende wijzigingen:

De aanhef wordt gelezen als volgt:

,,Met hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste honderd gulden wordt gestraft:''.

In Nº 1 wordt in plaats van: ,,aanlegt'' gelezen: ,,aanlegt, voedt of onderhoudt''.

De punt aan het slot van Nº 2 wordt veranderd in een kommapunt.

Aan het artikel wordt een nieuw nummer toegevoegd, luidende:

,,3o. hij die door gebrek aan de noodige omzichtigheid of voorzorg gevaar voor bosch- of grasbrand doet ontstaan''.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—13.

Verordening van den ..... ,
tot wijziging van art. 448 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Met het oog op art. 138 van het Regeeringsreglement worden de onderhavige wijzigingen van art. 448 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao voorgesteld, die bij de wet van den 17n. Juni 1918 (Stsbl. Nº 395) met nog andere wijzigingen, als aanvulling van blijkbare leemten, in art. 429 van het Nederlandsche Wetboek van Srafrecht zijn gebracht. De hierbedoelde andere wijzigingen worden voor de kolonie niet toepasselijk geacht.

Naar alle waarschijnlijkheid ten overvloede wordt de aandacht gevestigd op art. 189 van het Regeeringsreglement, dat in het tweede lid de bevoegdheid verleent om de onderwerpen bij art. 138 vermeld, bij Koloniale Verordening te wijzigen.

Willemstad, den 14n. September 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—14.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 No. 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het wenschelijk is de verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals die verordening gewijzigd is laatstelijk bij die van 22 November 1913 (P. B. Nº 66), aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Aan artikel 5 van de verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals die verordening gewijzigd is laatstelijk bij die van 22 November 1913 (P. B. Nº 66), wordt het volgende toegevoegd:

,,Mede wordt als diensttijd beschouwd de tijd gedurende welken inkomsten ten laste van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* zijn genoten in eene al of niet tijdelijk waargenomen betrekking, die geen aanspraak geeft op pensioen, indien op dien tijd onmiddellijk is gevolgd eene vaste aanstelling van den betrokkene in eene betrekking, die wel aanspraak geeft op pensioen.

Volgt de vaste aanstelling niet onmiddellijk op den bedoelden diensttijd, dan komt deze bij de berekening van het pensioen alleen dan in aanmerking wanneer hij ten minste twaalf achtereenvolgende maanden heeft geduurd.

Tijdelijke diensten bewezen vóór het vervullen van het achttiende levensjaar tellen niet mede.

Tijdelijke in *Nederland*, *Nederlandsch-Indië* of *Suriname* bewezen diensten worden, voor zooverre zij nog niet vóór de indiensttreding voor pensioen waren geldig gemaakt, bij de berekening van het Curaçaosch pensioen, voor wat de diensten in *Nederland* betreft naar den maatstaf van twee jaren dienst voor één, medegerekend, met dien verstande, dat de bijdrage, welke, in geval van geldigmaking van die diensten voor pensioen in *Nederland*, *Nederlandsch-Indië* of *Suriname* verschuldigd zou zijn geworden, ten behoeve van de Koloniale kas zal worden geïnd.

Met betrekking tot deze storting is art. 13, 5de en 6de lid, der voormelde verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2) toepasselijk''.

Artikel 2.

Overgangsbepalingen.

„Zij, die reeds vóór de inwerkingtreding van deze verordening uit eene betrekking, die geen aanspraak gaf op pensioen, zijn overgegaan in eene betrekking, die daarop wel aanspraak geeft, zoomede zij, die vóór bedoeld tijdstip pensioengerechtigd zijn geworden in de door hen aanvankelijk zonder pensioenvooruitzicht bekleede betrekkingen, kunnen den vóór den voormelden overgang, dan wel voordat zij pensioengerechtigd zijn geworden, in de bedoelde betrekkingen vervulden diensttijd voor pensioen geldig maken, indien zij binnen zes maanden na de voormelde inwerkingtreding van hun verlangen daartoe schriftelijk aan den Gouverneur doen blijken.

Voor dit geval is eene bijdrage verschuldigd in den vorm van eene korting van 4% zoomede, ten behoeve van weduwe- en weezenpensioen, van eene aanvullingskorting van 2% van de bezoldiging gedurende den geldig gemaakten diensttijd genoten.

Met betrekking tot de storting van die bijdrage is art. 13, 5de en 6de lid, der voormelde verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 N° 2) toepasselijk".

Artikel 3.

Deze verordening treedt in werking op den dag, volgende op dien van hare afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—14.

Verordening van den.....; tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 No. 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Door de Curaçaosche ambtenaren is meermalen bij den ondergeteekende het verzoek gedaan om hun diensttijd als ,,Geëmployeerde'' doorgebracht bij de berekening van eventueel toe te kennen pensioen in aanmerking te laten brengen als gewonen diensttijd.

Hij vond die verzoeken zeer billijk en bracht deze over aan Z. E. den Minister van Koloniën, Haar verzoekende bij de in bewerking zijnde pensioensregeling met de wenschen van de ambtenaren rekening te willen houden.

Z. E. de Minister heeft ondergeteekende thans bericht, dat Zij termen aanwezig acht voor het treffen van eene voorziening, krachtens welke de diensttijd als geëmployeerde reeds aanstonds geldend zal worden gemaakt. Ook had Z. E. geen bezwaar aan den maatregel terugwerkende kracht te verleenen, doch alleen voor wat betreft de nog in dienst zijnde belanghebbenden.

Het tegenwoordige ontwerp is dan ook ingericht om aan den meermalen tot uiting gekomen wensch van de ambtenaren te voldoen, terwijl, zooals daaruit blijken kan, de voorziening is uitgestrekt tot hen, die vóór de inwerkingtreding van het tegenwoordig ontwerp pensioengerechtigd zijn geworden.

Het wordt billijk geacht de te ondergane korting op de inkomsten der ambtenaren te bepalen op de helft van hetgeen die korting krachtens het dienaangaande bestaande voorschrift zou hebben bedragen. (4%). De aanvullingskorting over den bedoelden diensttijd ter verzekering van weduwen weezenpensioen kan op het gelijke cijfer (2%) gehandhaafd worden.

Willemstad, den 26n. September 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—15.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het wenschelijk is de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren en aan hunne weduwen en weezen, zooals die verordening gewijzigd is laatstelijk bij die van 18 Augustus 1916 (P. B. Nº 53);

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Aan artikel 6 van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen, zooals zij gewijzigd is laatstelijk bij de verordening van 18 Augustus 1916 (P. B. Nº 53), wordt tusschen het vierde en vijfde lid het volgende toegevoegd:

„Mede wordt als diensttijd beschouwd de tijd gedurende welken inkomsten ten laste van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* zijn genoten in eene al of niet tijdelijk waargenomen betrekking, die geen aanspraak geeft op pensioen, indien op dien tijd onmiddellijk is gevolgd eene vaste aanstelling van den betrokkene in eene betrekking, die wel aanspraak geeft op pensioen.

Volgt de vaste aanstelling niet onmiddellijk op den bedoelden diensttijd, dan komt deze bij de berekening van het pensioen alleen dan in aanmerking wanneer hij ten minste twaalf achtereenvolgende maanden heeft geduurd.

Tijdelijke diensten bewezen vóór het vervullen van het achttiende levensjaar tellen niet mede.

Tijdelijke in *Nederland*, *Nederlandsch-Indië* of *Suriname* bewezen diensten worden, voor zooverre zij nog niet vóór de indiensttreding voor pensioen waren geldig gemaakt, bij de berekening van het Curaçaosch pensioen, voor wat de diensten in *Nederland* betreft naar den maatstaf van twee jaren dienst voor één, medegerekend, met dien verstande, dat de bijdrage, welke, ingeval van geldigmaking van die diensten voor pensioen in *Nederland*, *Nederlandsch-Indië* of *Suriname* verschuldigd zou zijn geworden, ten behoeve van de koloniale kas zal worden geïnd.

Met betrekking tot deze storting is artikel 20, 1ste en 2de lid, der voormelde verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8) toepasselijk."

Artikel 2.

Overgangsbepalingen.

„Zij, die reeds vóór de inwerkingtreding van deze verordening uit eene betrekking, die geen aanspraak gaf op pensioen, zijn overgegaan in eene betrekking, die daarop wel aanspraak geeft, zoomede zij, die vóór bedoeld tijdstip pensioengerechtigd zijn geworden in de door hen aanvankelijk zonder pensioensvooruitzicht bekleede betrekkingen, kunnen den vóór den voormelden overgang, dan wel voor dat zij pensioengerechtigd zijn geworden, in de bedoelde betrekkingen vervulden diensttijd voor pensioen geldig maken, indien zij binnen zes maanden na de voormelde inwerkingtreding van hun verlangen daartoe schriftelijk aan den Gouverneur doen blijken.

Voor dit geval is bijdrage verschuldigd in den vorm van eene korting van 4% zoomede, ten behoeve van weduwe- en weezenpensioen, van eene aanvullingskorting van 2% van de bezoldiging gedurende den geldig gemaakten diensttijd genoten.

Met betrekking tot de storting van die bijdrage is artikel 20, 1ste en 2de lid, der voormelde verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8) toepasselijk."

Artikel 3.

Deze verordening treedt in werking op den dag, volgende op dien van hare afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—15.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Dit ontwerp houdt nauw verband met het ontwerp Nº 14, zoodat ondergeteekende meent te kunnen volstaan met te verwijzen naar de daarbij gevoegde memorie van toelichting.

Willemstad, den 26n. September 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—16.

Verordening van den ....., betreffende de vrijstellingen van dienst en de binnen- en buitenlandsche verloven in den burgerlijken dienst.

Voorloopig Verslag.

N° 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 9 van het Zittingjaar 1917—1918).

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Tegen het hoofdpunt, waarin het onderhavige ontwerp afwijkt van de bestaande verordening, namelijk de bepaling dat slechts aan uitgezonden ambtenaren buitenlandsch verlof kan worden verleend, hadden vele leden ernstige bezwaren.

Zij noemden die bepaling onbillijk en waren van oordeel, dat daardoor de in de kolonie aangestelde ambtenaren niet alleen achtergesteld worden bij die in Nederland aangesteld, maar zelfs op eerstgenoemden de stempel van minderwaardigheid wordt gedrukt.

Waar het streven van de Regeering en het Bestuur op het oogenblik er op gericht is om door vrijgevige maatregelen de banden tusschen het Moederland en de koloniën nauwer aan te halen, moet men, meenden de leden aan het woord, door eene bepaling als de hier besprokene niet vele gemoederen verbitteren, wat zeker dat streven niet ten goede zal komen.

Op grond van deze overwegingen verklaarde men algemeen niet te kunnen medewerken tot het in stand brengen van het ontwerp, indien artikel 9 niet gewijzigd wordt.

Men juichte het toe, dat het ontwerp onderscheid maakt tusschen gewone ziekten en die ontstaan in en door de uitoefening van het ambt of ter zake van die uitoefening.

Artikelen.

Art. 2. Men gaf in overweging te bepalen, dat het verlof te allen tijde moet worden verleend en den eersten termijn te bepalen op één jaar tot een maximum van twee jaren.

Art. 4 § 1. Gevraagd werd naar de reden waarom de keuze van het land, waar men het verlof wenscht door te brengen, door den Gouverneur moet worden goedgekeurd.

In verband met § 2 ware het logischer te bepalen, dat de verlofganger aan den Gouverneur kennis moet geven, waar hij zich wenscht op te houden.

Art. 9. Men stelde de vraag of de Roomsch-Katholieke priesters als uitgezonden zullen worden beschouwd.

Zie ook de Algemeene beschouwingen.

Art. 10. Zie de opmerking bij art. 4 § 1.

Art. 16. Men stelde voor een termijn te bepalen, na afloop waarvan geen verdere verlofsverlenging mag worden verleend.

Art. 25 § 2. Eenige leden hadden bezwaar tegen deze bepaling.

Andere leden stelden voor de bepaling niet toepasselijk te verklaren op de thans in dienst zijnde ambtenaren, daar zij niet onder deze voorwaarde in dienst zijn getreden.

Art. 26 § 1. Gevraagd werd op welk geval het Bestuur het oog heeft, dat de Commissie de in artikel 3 bedoelde verklaring niet kan afgeven.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 24n. September 1918.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—17.

Verordening van den ....., tot regeling van uit de koloniale kas te kwijten verlofsbezoldigingen.

Voorloopig Verslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 10 van het Zittingjaar 1917—1918).

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeen kon men zich met de strekking van het ontwerp vereenigen.

Art. 2 § 2. Men achtte het alleszins billijk, dat aan de ambtenaren, die wegens ziekte verlof moeten nemen en zich juist dan voor groote uitgaven geplaatst zien, onverschillig of zij al dan niet aanspraak hebben op een buitenlandsch verlof wegens langdurigen dienst, een verlofsbezoldiging zooals bepaald bij § 1 *b* van dit artikel wordt toegekend.

Art. 3. De vraag werd gesteld op welke categorie ambtenaren men het oog heeft, die de door hen genoten wordende voordeelen, waarnaar zij voor pensioen bijdragen, gedurende het verlof blijven genieten.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 24n. September 1918.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—18.

Verordening van den ....., betreffende het verleenen van wachtgeld en onderstand aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.

Voorloopig Verslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nº 11 van het Zittingjaar 1917—1918).

De Afdeelingen konden zich met de strekking van het ontwerp vereenigen.

Bij art. 4 *a* werd voorgesteld een vast bedrag te noemen en de bepaling daarvan niet te laten afhangen van het Bestuur.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 24n. September 1918.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—19.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918, No. 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk gebleken is de verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918, Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919, aan te vullen;

Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van artikel 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

In artikel 1 van de verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918, Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919, worden de volgende wijzigingen gebracht:

1o. Onderartikel 7 wordt verhoogd met f 2 070,-- en gebracht op f 37 300,--;

2o. Onderartikel 18 wordt verhoogd met f 150,-- en gebracht op f 17 324,—;

3o. Onderartikel 40 wordt verhoogd met f 100,— en gebracht op f 15 234,—;

4o. Onderartikel 41 wordt verhoogd met f 200,— en gebracht op f 41 747,—;

5o. Onderartikel 56 wordt verhoogd met f 350,— en gebracht op f 1 200,--;

6o. Tusschen de onderartikelen 62 en 63 worden twee nieuwe onderartikelen ingevoegd, luidende:

„*Artikel 62bis.* Duurtebijslag voor de burgerlijke ambtenaren en beambten, alsmede voor het onderwijzend personeel aan de bijzondere scholen ..... f 54 000,—"

„*Artikel 62ter.* Duurtebijslag voor in Nederland met verlofbezoldiging, op wachtgeld of met pensioen vertoevende burgerlijke ambtenaren en voor pensioen genietende, mede in Nederland vertoevende, weduwen of weezen van burgerlijke ambtenaren ..... f 6 000,—"

7o. Onderartikel 84 wordt verhoogd met f 150,— en gebracht op f 5 100,—;

8o. Onderartikel 87 wordt verhoogd met f 1 000,— en gebracht op f 12 800,—;

9o. Onderartikel 91 wordt verhoogd met f 4 200,— en gebracht op f 65 071,—;

10o. Onderartikel 93 wordt verhoogd met f 150,— en gebracht op f 1 850,—;

11o. Onderartikel 99 wordt verhoogd met f 150,— en gebracht op f 1 725,—;

12o. Onderartikel 122 wordt verhoogd met f 50,— en gebracht op f 26 580,—;

13o. Onderartikel 128 wordt verhoogd met f 48 550,— en gebracht op f 146 800,—; en

14o. Tusschen de onderartikelen 133 en 134 wordt een nieuw onderartikel ingevoegd, luidende:

„*Artikel 133bis.* Kosten van het opnemen en in kaart brengen van het eiland Saba ..... f 1 250,—."

Tengevolge van de vorenstaande wijzigingen worden de totalen van de volgende afdeelingen der voornoemde begrooting op twee plaatsen gewijzigd en gelezen als volgt:

Afdeeling I.	Algemeen en gewestelijk bestuur	f 186 337,—
Afdeeling II.	Rechts- en politiewezen	177 369,—
Afdeeling IV.	Geldelijk beheer	215 067,—
Afdeeling VI.	Landbouw	60 250,—
Afdeeling VII.	Openbare gezondheidsdienst	199 178,—
Afdeeling VIII.	Openbare werken	477 169,—

Het eindcijfer der begrooting wordt gebracht op f 1 812 556,— (Een millioen, acht honderd en twaalf duizend, vijf honderd zes en vijftig gulden).

Artikel 2.

Tusschen de in artikel 2 van de in het vorig artikel bedoelde verordening genoemde onderartikelen 62 en 64 wordt ingevoegd: „62*bis*, 62*ter*" en tusschen de onderartikelen 132 en 135: „133*bis*".

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—19.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918, No. 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

De bedragen, uitgetrokken op de begrooting voor 1919 voor voedergelden van de gezaghebbers, districtmeesters, gouvernements-geneeskundigen, enz. zijn gebleken te laag te zijn. Voor een behoorlijke uitoefening van hun dienst zijn genoemde ambtenaren dikwijls verplicht voor hun vervoer zooveel uitgaven te doen, dat zij een niet onbelangrijk deel van hun inkomen op de vervoerkosten moeten toeleggen. In verband daarmede is ondergeteekende dan ook verplicht geweest aan verscheidene hunner tijdelijk verhoogd voedergeld toe te kennen.

Wil men deze ambtenaren behoorlijk vergoeden wat zij aan vervoerkosten uitgeven, dan moet men hun niet alleen betalen wat hun het onderhoud van een paard of paard en rijtuig of automobiel kost, maar ook, wat zij daarop jaarlijks moeten afschrijven, om de kosten van aanschaffing vergoed te krijgen.

Bij het toekennen der vergoeding dient er ook op gelet te worden, of die vervoermiddelen gebruikt worden enkel, of ten minste zoo goed als geheel, in dienst van het gouvernement, dan wel, of ze ook gebruikt worden voor ander doeleinden, b.v. bij doktoren, voor het bezoeken van hun particuliere patiënten.

Een billijke vergoeding acht ondergeteekende :

a. voor de districtmeesters op Curaçao, voor de gouvernements-geneeskundigen in de buitendistricten van Curaçao en voor de gouvernements-geneeskundigen op Aruba en Bonaire, die of wel een rijtuig met twee paarden of een automobiel moeten houden en die vervoermiddelen zeer veel in dienst van het gouvernement moeten gebruiken..... f 900,—;

b. voor de gouvernements-geneeskundigen te Willemstad, die een paard en rijtuig of een automobiel kunnen huren en die vervoermiddelen ook dikwijls voor andere doeleinden gebruiken. . ..... f 500,—;

c. voor de gezaghebbers van Aruba, Bonaire en St. Martin, den leider van de stroohoedenvlechtnijverheid en den directeur van den openbaren gezondheidsdienst, die een paard en rijtuig dienen te houden..... f 700,—;

d. voor de gezaghebbers van St. Eustatius en Saba, voor de gouvernements-geneeskundigen op die eilanden en op St. Martin, voor den districtmeester op Aruba, voor den officier van justitie op St. Martin voor de ontvangers op Aruba en Bonaire, voor een kommies der belastingen op Curaçao en een op Saba en voor den opzichter bij openbare werken, die met het houden van een rijpaard kunnen volstaan..... f 400,—;

e. voor den landbouwkundige, die een rijtuig met twee paarden dient te houden, doch het voer dier paarden grootendeels op gouvernementsgrond kan vinden..... f 500,—.

Het voor de gezaghebbers aangevraagde voedergeld is bij K. B. dd. 17 Mei 1918, Nº 41, opgenomen in P. B. 1918, Nº 41, bepaald.

Verscheidene artikelen van genoemde begrooting, waarbij voedergelden zijn uitgetrokken, worden op grond van het vorenstaande voor eene verhooging voorgesteld.

Sub 1o. De voor onderartikel 7 voorgestelde verhooging van f 2 070,— wordt aangevraagd voor de verhooging van de voedergelden van de volgende ambtenaren; te weten:

van den gezaghebber van Aruba met	f 350,—
,, ,, ,, ,, Bonaire met.	350,—
,, ,, ,, ,, St. Martin met.....	450,—
,, ,, ,, ,, St. Eustatius met.....	150,—
,, ,, ,, ,, Saba met.....	150,—
,, 2 districtmeesters op Curaçao, elk met f 200,—	400,—
,, 1 districtmeester op Aruba met...	220,—
Samen..	f 2 070,—

Sub 2o. De voor onderartikel 18 voorgestelde verhooging van f 150.— wordt aangevraagd voor verhooging van het voedergeld van den officier van justitie op St. Martin.

Sub 3o. De voor onderartikel 40 voorgestelde verhooging van f 100,— wordt aangevraagd voor verhooging van de voedergelden van de ontvangers op Aruba en Bonaire, elk met f 50, —.

Sub 4o. De voor onderartikel 41 voorgestelde verhooging van f 200,— wordt aangevraagd voor verhooging van de voedergelden van twee kommiezen der belastingen, 1 op Curaçao met f 50,— en 1 op Saba met f 150,—.

Sub 5o. De voor onderartikel 56 voorgestelde verhooging van f 350,— wordt aangevraagd voor verhooging van het voedergeld van den leider der stroohoedenvlechtnijverheid.

Sub 7o. De voor onderartikel 84 voorgestelde verhooging van f 150,— wordt aangevraagd voor verhooging van het voedergeld van den landbouwkundige.

Sub 9o. De voor onderartikel 91 voorgestelde verhooging van f 4 200,— wordt aangevraagd voor verhooging van de voedergelden van de volgende ambtenaren; te weten:

van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst met	f 350,—
,, den eersten gouvernements-geneeskundige met	150,—
,, 5 gouvernements-geneeskundigen op Curaçao, 3 met f 550,— elk en 2 met f 150,— elk.....	1 950,—
,, 2 gouvernements-geneeskundigen op Aruba met f 550, — elk.....	1 100,—
,, van 1 gouvernements-geneeskundige op Bonaire met.....	200, —
,, de gouvernements-geneeskundigen op St. Martin, St. Eustatius en Saba met f 150,— elk...	450,—
Samen..	f 4 200,—

Sub 10o. De voor onderartikel 93 voorgestelde verhooging van f 150,— wordt aangevraagd voor verhooging van het voedergeld van den buitengewonen gouvernements-geneeskundige, belast met den quarantaine-dienst.

Sub 11o. De voor onderartikel 99 voorgestelde verhooging van f 150,— wordt aangevraagd voor verhooging van het voedergeld van den buitengewonen gouvernements-geneeskundige, belast met de melaatschenverpleging.

Sub 12o. De voor onderartikel 122 voorgestelde verhooging van f 50,— wordt aangevraagd voor verhooging van het voedergeld van een opzichter bij openbare werken.

Sub 6o. De bij de onderartikelen 62*bis* en 62*ter* aangevraagde kredieten voor het toekennen van duurtebijslag ook in 1919 aan de burgerlijke ambtenaren, de beambten en het onderwijzend personeel aan de bijzondere scholen zoomede aan de in Nederland met verlofbezoldiging, op wachtgeld of met pensioen vertoevende burgerlijke ambtenaren en aan pensioen genietende, mede in Nederland vertoevende, weduwen of weezen van burgerlijke ambtenaren, zijn gelijk gesteld aan de bedragen die in 1918 voor dat doel vermoedelijk zullen worden uitgegeven.

Sub 8o. In de Memorie van Toelichting op het ontwerp tot voorloopige vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting voor 1919 is bij § 9 medegedeeld, dat de proef met den limoenbouw op Pointe Blanche op St. Martin is gestaakt,

omdat het gebleken was, dat de boompjes, wegens den onvoldoenden regenval ter plaatse, geen vruchten kunnen dragen. Om die reden werd er voor 1919 geen krediet aangevraagd in het belang van den landbouw op St. Martin. Naderhand is echter gebleken, dat de mislukking van de proef meer moet worden toegeschreven aan de ongunstige ligging van den landslimoentuin en dat er groote kans bestaat, dat zij op beter geschikte terreinen, waar er minder wind staat, zal kunnen slagen.

Met het oog op het vorenstaande meent ondergeteekende te moeten overgaan tot het aanvragen voor 1919 van een krediet van f 1 000,— in het belang van den landbouw op meer genoemd eiland, met welk bedrag zal getracht worden den limoenbouw op dat eiland te bevorderen, door het geven van voorschotten of anderszins.

Sub 13. De voor onderartikel 128 voorgestelde verhooging van f 48 550,— wordt aangevraagd voor verbetering van de afwatering van de wijk Monte Berde te Willemstad, en bijkomende werken.

Het bedrag is geraamd als volgt :

voor het maken van goten naar zee en de ophooging van verschillende terreinen	f 24 900,—
,, het maken van nieuwe huisjes en het afbreken van de bestaande, welke onbewoonbaar worden	20 000,—
,, het maken van goten, de ophooging en de verharding met steenslag in de Oranjestraat	3 650,—
	f 48 550,—

De terreinen op Monte Berde, waar tal van huisjes staan, loopen, als het hard regent, onder. Er ontstaat daar dan een toestand, die uit een hygiënisch oogpunt beschouwd, op den duur onhoudbaar wordt en waarin zoo spoedig mogelijk verbetering moet worden gebracht.

Deze verbetering kan worden verkregen door ophooging van de terreinen en het maken van afwateringsgoten naar zee.

Door de ophooging komen 27 huisjes op Monte Berde lager te liggen dan de gewenschte terreinhoogte, waardoor zij onbewoonbaar zullen worden, omdat zij te slecht van constructie zijn om opgevijzeld te worden. Voor deze huisjes zullen door het Gouvernement nieuwe moeten worden gebouwd of althans aan de eigenaren er van een schadevergoeding worden gegeven terwijl van enkele andere huisjes de vloeren, dorpels of treden zullen moeten worden verhoogd.

Behalve ophooging van terreinen, het maken van afwateringsgoten naar zee en verbetering van den woningtoestand is ook de verbetering van de verharding en de goten in de Oranjestraat noodzakelijk.

Reeds op de voorloopig vastgestelde begrooting voor 1915 was een krediet uitgetrokken voor de verbetering van den waterafvoer in en om Monte Berde. Dat krediet, toen gesteld op f 8 400,—, werd in verband met de abnormale tijdsomstandigheden door Z. E. den Minister van Koloniën van de begrooting afgevoerd. Op de begrooting voor 1917 is genoemd krediet weer uitgetrokken, maar werd daarvan wegens de tijdsomstandigheden en verandering van de plannen geen gebruik gemaakt.

Het toen uitgetrokken krediet bleek bij nader ingesteld onderzoek veel te laag te zijn.

De tot het in het leven roepen van een blijvenden goeden toestand noodige kosten worden geraamd op het bedrag waarvoor thans een krediet wordt aangevraagd.

Hierbij komt dan nog de uitgaaf voor het opkoopen van de terreinen in quaestie, waartoe door het Bestuur zal moeten worden overgegaan, aangezien de eigenaren van die terreinen niet bereid zijn bevonden bij te dragen in de kosten van de ophooging daarvan, en het niet zou aangaan, dat die kosten geheel voor rekening van de kolonie zouden komen, terwijl de uit de verbetering voortspruitende waardevermeerdering van de terreinen uitsluitend zou komen ten voordeele van de eigenaren.

Na door ondergeteekende met Z. E. den Minister van Koloniën gepleegd overleg heeft Z. E. hem gemachtigd om nog

dit jaar over te gaan tot den aankoop van bedoelde terreinen tot een bedrag van ongeveer f 23 000,—.

14o. Z. E. de Minister van Koloniën acht het gewenscht, om, waar er van al de andere eilanden der kolonie topographische kaarten bestaan, ook het eiland Saba te laten opnemen en in kaart brengen.

Waarschijnlijk zal dit werk kunnen worden gedaan door den opzichter die voor de havenwerken van St. Martin zal uitkomen.

De kosten worden begroot op f 1 250,—.

Tengevolge van de bij dit wetsontwerp voorgestelde verhoogingen van de begrooting voor 1919 zal de bijdrage uit 's Rijksschatkist tot het sluitend maken van die begrooting met een bedrag van f 118 370,— moeten worden verhoogd.

Willemstad, den 11n. October 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—19.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 No. 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919.

Eindverslag.

Nº 5.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening, van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 8n. Januari 1919.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—20.

Verordening van den ....., houdende instelling van een centraal testamentenregister.

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 13 van het Zittingjaar 1916—1917).

Bij de behandeling van de wet van den 23n. Februari 1918 (Staatsblad Nº 124) tot instelling van een centraal testamentenregister in de Tweede Kamer (Handelingen 1917—1918—II vel 59—64 en 85) zijn eenige wijzigingen aangebracht, waardoor het noodzakelijk geworden is ook het Curaçaosche ontwerp dienovereenkomstig te wijzigen.

Bij nevensgaande nota wordt voorgesteld artikel 5 uit het ontwerp te lichten, hetgeen eene vernummering der artikelen noodig maakt, aan het 2de lid van het bij artikel 6 (oud) bedoelde artikel 42*a* een nieuw nummer toe te voegen — voor de meerdere duidelijkheid is onder II artikel 42*a* in zijn geheel opgenomen — terwijl in overeenstemming met het beginsel van het nieuwe strafwetboek de bedreigde geldboeten als maxima worden beschouwd. Waar het wegvallen van het met ons artikel 9 (oud) overeenkomend artikel in het Nederlandsche ontwerp verband houdt met de Zegelwet 1917 en de Registratiewet 1917, wordt hierbij geen voorstel gedaan het in te trekken. In artikel 6 (oud) wordt niet meer naar de Registratieverordening 1908 verwezen; echter geschiedt zulks in artikel 9 (nieuw).

Willemstad, den 17n. October 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—20.

Verordening van den ....., houdende instelling van een centraal testamentenregister.

Nota van wijzigingen.

N°. 2.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 13 van het Zittingjaar 1916—1917).

Bovenbedoeld ontwerp ondergaat de navolgende wijzigingen :

I. artikel 5 vervalt.

II. artikel 6 wordt gelezen als volgt:

Na artikel 42 van het Reglement op het Notarisambt wordt ingevoegd een nieuw artikel 42*a*, luidende :

,,De notarissen zijn verpligt in dubbel op te maken lijsten, waarop zij, op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iedere overtreding, naar volgorde van verlijden, zullen inschrijven de in artikel 1 der Verordening op het Testamentenregister genoemde akten, in eene kalendermaand door hen verleden of aan hen ter hand gesteld.

Ieder nummer van deze lijsten zal op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iedere overtreding bevatten:

1°. het nummer, waaronder de akte in het repertorium is vermeld;

2°. den aard der akte en het jaar, de maand en den dag op welken zij is verleden;

3°. de voornamen, den naam, het beroep of de maatschappelijke betrekking en de woonplaats van de personen, die eenige beschikking maken, als bedoeld in artikel 1 der Verordening op het testamentenregister, zooals en voorzoover deze in de akte zullen zijn vermeld, en de plaats, het jaar, de maand en den dag der geboorte dier personen of de verklaring, dat en om welke reden deze niet kunnen worden opgegeven;

4°. de voornamen, den naam, de ambtsbetrekking en de standplaats van den notaris door wien de akte is verleden of aan wien zij is ter hand gesteld.

De notarissen zijn verpligt binnen de eerste tien dagen van iedere maand bovenbedoelde lijsten in dubbel, desverlangd tegen ontvangbewijs, in te leveren bij den ontvanger van hunne standplaats en zulks op verbeurte eener boete ten hoogste tien gulden voor iederen dag verzuim.

Ingeval in de afgeloopen kalendermaand geene akten, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, door eenen notaris zijn verleden of aan hem zijn ter hand gesteld, zal hij daaromtrent op een der voor de inlevering bestemde dagen, bij den ontvanger eene schriftelijke verklaring inleveren, zulks op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iederen dag verzuim.

Van eene in dit artikel bedoelde inlevering wordt op den dag, waarop zij is geschied, in het repertorium aanteekening gedaan, zulks op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iederen dag verzuim.''

III. in de artikelen 7 en 8 wordt vóór de woorden : ,,tien gulden'' telkens ingevoegd : ,,ten hoogste'';

IV. in artikel 9 wordt in plaats van : ,,4, 6, 7 en 8'' gelezen : ,,4, 5, 6 en 7'';

V. de artikelen 6, 7, 8 en 9 worden onderscheidenlijk 5, 6, 7 en 8.

VI. na artikel 8 (nieuw) wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende :

,,Artikel 9. Overal waar in het Reglement op het Notarisambt of in deze verordening sprake is van een repertorium, wordt daaronder verstaan een register, zooals bedoeld bij artikel 20 der Registratieverordening 1908.''

Willemstad, den 17n. October 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—21.

Keur van den ....., tot wijziging van de Algemeene politiekeur 1917.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het wenschelijk is de Algemeene politiekeur 1917 (P. B. Nº 11), te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande keur.

Art. 1.

In de artikelen 89 en 90 van de Algemeene politiekeur 1917 worden in plaats van de woorden: ,,beambten der politie'' gelezen ,,ambtenaren met het opsporen van overtredingen dezer keur belast''; en in artikel 90 in plaats van ,,genoemde beambten'': ,,genoemde ambtenaren''.

Art. 2.

Deze keur treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—21.

Keur van den ....., tot wijziging van de Algemeene politiekeur 1917.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Door de onderscheiding van het personeel der politie in ambtenaren van politie en beambten van politie in art. 3 der verordening van 16 Februari 1918 (P. B. Nº 43), houdende organisatie van de politie in de kolonie Curaçao, komt ondergeteekende de term van ,,beambten der politie'' in de artikelen 89 en 90 der Algemeene Politiekeur 1917 (P. B. Nº 11) te eng voor. Voorgesteld wordt deze artikelen zoodanig te wijzigen, dat daarin in overeenstemming met artikel 100 der genoemde keur, in plaats van ,,beambten der politie'' wordt gelezen ,,ambtenaren met het opsporen van overtredingen dezer keur belast''.

Willemstad, den 13n. November 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—22.

Verordening van den ....., tot wijziging van de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 No. 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

In het eerste lid van artikel 6 van de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur, worden in plaats van de woorden ,,den Commandant van politie'' gelezen ,,den Commissaris of den Inspecteur van politie''.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—22.

Verordening van den ....., tot wijziging van de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 No. 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

In het eerste lid van artikel 6 der genoemde verordening van 28 November 1914 (P. B. 1915 Nº 10) wordt nog steeds gesproken van ,,Commandant van politie'', terwijl, zooals bekend, de titel van dien ambtenaar bij de verordening van 16 Februari 1918 (P. B. Nº 43) veranderd is in ,,Commissaris van politie''. Het komt ondergeteekende wenschelijk voor gemeld artikel 6 te wijzigen en overeenstemming te brengen tusschen de beide verordeningen.

Nu volgens de verordening van 16 Februari 1918 het personeel der politie ook uit een ,,Inspecteur van politie'' bestaat, wordt voorgesteld in dat artikel in plaats van ,,den Commandant van politie'' te lezen ,,den Commissaris of den Inspecteur van politie''.

Willemstad, den 13n. November 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—23.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Gezondheidsverordening.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de Gezondheidsverordening (P. B. 1917 Nº 44) te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De Gezondheidsverordening (P. B. 1917 Nº 44) ondergaat de navolgende wijzigingen :

I. In artikel 3 wordt tusschen de woorden : ,,eene'' en ,,Gezondheids-Commissie'' ingevoegd : ,,te Willemstad gevestigde''.

II. Artikel 18 vervalt.

III. In artikel 19 wordt in het derde lid tusschen de woorden : ,,wordt'' en ,,desgewenscht'' ingevoegd : ,,voor zoover de dienst het toelaat'' en in het vierde lid tusschen de woorden : ,,desbetreffende'' en ,,kerkelijke'' ingevoegd : ,,erkende''.

IV. Artikel 21, eerste lid, wordt gelezen als volgt :

,,In het laboratorium van den Openbaren Gezondheidsdienst kunnen onderzoekingen worden gedaan en sera of vaccins bereid en geleverd ten behoeve van bijzondere personen, met dien verstande dat gevaarlijke stoffen slechts aan geneeskundigen worden verstrekt''.

in artikel 21, tweede lid, wordt tusschen de woorden: ,,worden'' en ,,door'' ingevoegd : ,,voor wat aangaat personen, die geene aanspraak hebben op kostelooze geneeskundige behandeling van gouvernementswege''.

V. In artikel 24 wordt in plaats van ,,12'' gelezen ,,8'' en in plaats van : ,,misdaden, wanbedrijven en overtredingen'' gelezen : ,,strafbare feiten''.

VI. Artikel 25 wordt gelezen als volgt :

,,De in artikel 3 genoemde Gezondheids-Commissie bestaat, nevens den in artikel 13, eerste lid, bedoelden voorzitter, uit ten minste zes op het eiland Curaçao woonachtige leden.

De Commissie wordt op elk der eilanden Aruba, Bonaire, St. Martin N. G., St. Eustatius en Saba ter zijde gestaan en voor zooveel noodig vertegenwoordigd door ten minste één aldaar gevestigd correspondeerend lid.

De Gouverneur bepaalt het aantal der leden en dat der correspondeerende leden''.

VII. In artikel 26, tweede lid, wordt tusschen de woorden : ,,leden'' en ,,af'' ingevoegd : ,,en zooveel mogelijk een vijfde van het aantal correspondeerende leden''.

VIII. In artikel 27, eerste lid, vervallen de woorden : ,,zijnde te Willemstad''.

IX. Artikel 33 vervalt.

X. De artikelen 19 tot en met 31 worden onderscheidenlijk artikel 18 tot en met 30.
De artikelen 34 tot en met 39 worden onderscheidenlijk artikel 31 tot en met 36.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—23.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Gezondheidsverordening.

Memorie van toelichting.

N° 2.

De wijzigingen, welke bij nevensgaand ontwerp in de Gezondheidsverordening (P. B. 1917 N° 44) worden voorgesteld, beoogen bijna alle verduidelijkingen aan te brengen. Wezenlijke veranderingen komen in het ontwerp niet voor.

art. 1. *ad.* I en VIII. In artikel 27 der Gezondheidsverordening, dat over den Secretaris handelt, wordt bepaald, dat de Gezondheidscommissie te Willemstad haren zetel heeft. Dit voorschrift behoort beter te huis in art. 3.

ad. II. Bij nader inzien komt het onnoodig voor, voor de beambten en werklieden van den openbaren gezondheidsdienst instructies vast te stellen, zooals bij art. 18 der Gezondheidsverordening is voorgeschreven. Zoodanige instructies zouden moeilijk anders dan enkele algemeene voorschriften kunnen bevatten, die echter overtollig zouden zijn, daar toch art. 11, tweede lid, bepaalt, dat alle ambtenaren en beambten van den gezondheidsdienst onder leiding en toezicht van den Directeur staan, zijne opdrachten moeten volvoeren en aanwijzingen volgen, terwijl de artt. 19 en 20 voorschriften omtrent dienststijden en vergoedingen boven de vaste bezoldigingen inhouden.

ad. III. Daar art. 19, derde lid, gebiedend gesteld is, zou het kunnen voorkomen, dat op zekere uren van Zon- en feestdagen onvoldoende krachten beschikbaar zijn voor dienstverrichtingen, die geen uitstel kunnen lijden. Daarom wordt voorgesteld de woorden : ,,voor zoover de dienst het toelaat'' in te voegen.

In overeenstemming met de Burgerlijke Rechtsvordering (art. 109), de Strafvordering (artt. 45, 62, 90 en 147) en het Koninklijk besluit van den 6n. Juli 1918 N° 72 (P. B. N° 61) (artt. 33 en 42) is het aan te bevelen van erkende kerkelijke gezindte te spreken.

ad. IV. Artikel 21, eerste lid, stelt hen, die voor de bedoelde onderzoekingen, sera en vaccins betalen, bij onvermogenden achter; immers de onderzoekingen en leveringen kunnen ten behoeve van niet onvermogenden alleen plaats hebben ,,voor zooveel de dienst het toelaat''. De nieuwe redactie dient om het verschil tusschen beide groepen van belanghebbenden op te heffen en tevens de bestaande praktijk te bekrachtigen, n.l. dat gevaarlijke stoffen slechts aan geneeskundigen worden verstrekt.

Artikel 21, tweede lid, wordt zoodanig aangevuld, dat het alleen op betalende belanghebbenden ziet.

ad. V. Deze wijzigingen houden met de nieuwe Wetboeken van Strafrecht en Strafvordering verband.

ad. VI. Tegen de bedoeling in bindt de in art. 25 gebezigde tekst er niet toe, dat er op elk der eilanden buiten Curaçao ten minste één correspondeerend lid gevestigd is. De verbeterde tekst laat nu ook duidelijker uitkomen, dat tot de in art. 30 opgesomde werkzaamheden van de commissie niet steeds alle leden en correspondeerende leden hunne medewerking behoeven te verleenen.

ad. VII. In art. 26, tweede lid, is alleen sprake van het aftreden van *leden*; correspondeerende leden worden daarin niet genoemd. Ter voorkoming van misverstand wordt nu van laatstbedoelde groep uitdrukkelijk melding gemaakt en, met het oog op het minimum aantal correspondeerende leden, voorgesteld jaarlijks zooveel mogelijk een vijfde van het aantal te laten aftreden.

ad. IX en X. Art. 32 is, als niet bij de „Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht" (P. B. 1918 Nº 6) gehandhaafd, vervallen. Daar de Gouverneur de vrijstellingen van briefport bij besluit regelt (art. 14 P. B. 1907 Nº 27) behoort het bij art. 33 voorgeschrevene niet in deze verordening te huis. Door een en ander, ook door het wegvallen van art. 18, is eene vernummering der artt. noodig geworden.

Willemstad, den 15n. November 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—24.

Verordening van den....., houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de bestaande bepalingen tot voorziening tegen besmettelijke ziekten te wijzigen en aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Algemeene bepalingen.

Art. 1.

Onder zieken worden in de Algemeene bepalingen dezer verordening personen verstaan, lijdende aan eene der besmettelijke ziekten, in art. 4 bedoeld; onder ziekten deze besmettelijke ziekten zelve.

Art. 2.

Twijfelachtige gevallen eener besmettelijke ziekte, als in deze verordening genoemd en bedoeld, waarbij de in het laboratorium van den Openbaren Gezondheidsdienst ter beschikking staande methoden en hulpmiddelen van onderzoek nog niet, niet, of met twijfelachtig resultaat werden gebruikt, worden als duidelijke gevallen der ziekte beschouwd.

Art. 3.

Onder ontsmetting wordt in deze verordening mede verstaan reiniging, benevens het verdelgen van ongedierte en insecten.

Art. 4.

De ziekten, waarop de Algemeene bepalingen dezer verordening worden toegepast zijn:

a. cholera,
b. diphtherie,
c. dysenterie,
d. gele koorts,
e. pest,
f. pokken (variolae en varioloïdes),
g. roodvonk,
h. febris typhoidea en paratyphus,
i. vlektyphus.

Bij besluit van den Gouverneur kan deze verordening, geheel of gedeeltelijk, ook op andere, niet in deze verordening genoemde ziekten in de geheele kolonie, of in deelen daarvan, tijdelijk van toepassing worden verklaard.

Dat besluit is niet langer geldig dan gedurende twee jaren na zijne afkondiging, tenzij het binnen dien tijd door eene verordening is bekrachtigd.

Art. 5.

De Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst is be-

voegd zieken, die zich in hotels, pensions of slaapsteden bevinden, naar eene inrichting, ter afzondering, verpleging en geneeskundige behandeling te doen overbrengen.

Laat de toestand van den zieke geen vervoer toe, dan worden ter plaatse door den Directeur de noodige maatregelen van afzondering en verpleging voorgeschreven.

Bij niet naleving dezer voorschriften kan het hotel en het pension of de slaapstede door het Hoofd van politie worden gesloten, zoolang de ziekte en het besmettingsgevaar zulks eischen, zonder eenig recht op schadevergoeding voor belanghebbende.

Dezelfde bevoegdheid, als in het eerste lid vermeld, bestaat ten opzichte van zieken, in welke verblijven zij zich ook bevinden, woningen inbegrepen, indien:

a. de omstandigheden niet toelaten den zieke voldoende af te zonderen en te verplegen, terwijl ernstig gevaar voor de volksgezondheid dreigt;

b. de voorgeschreven maatregelen van afzondering en verpleging niet stipt worden nagekomen, waardoor ernstig gevaar voor de volksgezondheid dreigt.

Op personen, die behooren tot de naaste omgeving van den zieke en verder op hen, van wie ernstig vermoed wordt, dat zij de besmetting op anderen kunnen overbrengen, kunnen maatregelen van onderzoek, behandeling en ontsmetting worden toegepast; benevens tijdelijke afzondering, al dan niet in eene van Gouvernementswege aangewezen inrichting, overeenkomstig den incubatieduur der ziekte.

Zij, die smetstof-dragers blijken te zijn, kunnen ten hoogste vier weken in afzondering, als in de vorige alinea aangeduid, worden gesteld en kunnen ook zoowel gedurende dien tijd als daarna worden onderworpen aan toezicht buiten afzondering, met verplichting hunnerzijds om de hun voorgeschreven maatregelen van voorzorg nauwkeurig op te volgen.

De bevoegdheid in dit artikel aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst toegekend berust op de eilanden bij den Gouvernements-geneeskundige, mits onder verplichte kennisgeving van dezen aan den Gezaghebber van de beweeggronden, die hem tot deze maatregelen hebben geleid.

Indien belanghebbenden tegen een der krachtens dit artikel gegeven voorschriften, zonder verwijl bij den Gouverneur bezwaar maken, wordt, hangende de beslissing aan het voorschritt geen gevolg gegeven, mits de hulpmaatregelen, eventueel middelerwijl door den Gouverneur bevolen, stipt worden nageleefd.

Art. 6.

De Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst is bevoegd maatregelen van ontsmetting toe te passen in de in het vorig artikel bedoelde verblijven, waar zieken vertoeven of vertoefd hebben, benevens andere maatregelen ter voorkoming van verspreiding der ziekte.

Bij verzet tegen deze maatregelen in hotels, pensions en slaapsteden kunnen deze inrichtingen door het Hoofd van politie zoo lang worden gesloten, als met het oog op den aard der besmetting en den duur van het besmettingsgevaar noodig is; en worden niet weder geopend dan na ontsmetting en verdere noodig geachte maatregelen, onverminderd de straffen tegen overtreding van het eerste lid van dit artikel bedreigd.

Art. 7.

De Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst is bevoegd alle gebouwen, inrichtingen, getimmerten en vaartuigen van wat aard en naam of tot welk doel dienende ook, met het oog op van daaruit dreigend of gevreesd besmettingsgevaar, te doen ontsmetten; en besmette en van besmetting verdachte voorwerpen, goederen en stoffen, waar ook aanwezig te doen ontsmetten.

Nagenoeg waardelooze stoffen en goederen, als kaf, gebruikt stroo, bedvulsel van varen en zeegras en onbruikbaar geworden stoffen in kleine hoeveelheid worden zonder vergoeding vernietigd.

In de overige gevallen, waarin ontsmetting door den aard, den toestand of de hoeveelheid der voorwerpen en goederen of stoffen niet mogelijk is zonder groote schade aan die voor-

werpen, goederen en stoffen, kan onteigening geschieden volgens de bestaande voorschriften.

Art. 8.

Bij het dreigen, verschijnen of heerschen van besmettelijke ziekten kan de Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst verzamelingen van mest of ander vuil, waar die zich ook bevinden, doen onschadelijk maken of opruimen, terreinen doen reinigen en andere voorzieningen tot bevordering der reinheid treffen, tenzij belanghebbenden binnen een vastgestelden termijn zelven de noodig geachte maatregelen nemen.

Die maatregelen worden uitgevoerd op kosten van belanghebbenden, indien de toestand, die op hunne, of onder hunne berusting zijnde, eigendommen verbetering eischte in strijd was met de voorschriften, te dien aanzien bestaande.

Art. 9.

Het is verboden zieken te vervoeren of te doen vervoeren, ziek zijnde zich naar eene andere plaats te begeven, behalve in de gevallen in art. 10 aangewezen, voorwerpen of goederen, die in aanraking waren met personen, die leden of stierven aan eene der ziekten genoemd in de Algemeene bepalingen dezer verordening, of daarvan afkomstig, te vervoeren, te doen vervoeren, ten geschenke of in gebruik te geven of te doen geven, te nemen of te doen nemen, tenzij na ontsmetting door de zorg van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst uitgevoerd of onder toezicht en volgens regelen, door of vanwege hem gesteld, verricht.

Het is verboden door onvoorzichtigheid, achteloosheid of nalatigheid gevaar van besmetting, dat voorzien kon worden, voor anderen te doen ontstaan.

Art. 10.

Vervoer van zieken is geoorloofd, mits met toestemming van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en onder in achtneming van zijne voorschriften; het ziekentransport mag niet met openbare middelen van vervoer geschieden.

Art. 11.

Overledenen aan eene der in art. 4 bedoelde ziekten, moeten langs den kortsten weg naar de voor hen bestemde begraafplaats worden vervoerd.

Het lijk moet gekist zijn volgens de aanwijzingen door of vanwege den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst te geven.

De lijkkist mag slechts in een bedehuis worden gebracht, dat uitsluitend ten behoeve van de begraafplaats gebruikt wordt.

Indien de zorg voor de gezondheid van de bewoners van het sterfhuis of van nabijwonenden zulks noodig maakt, kan het gekiste lijk op last van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst naar de begraafplaats worden vervoerd, ter tijdelijke bewaring in een lijkenhuis.

Art. 12.

Bewoners van verblijven, van wat naam of aard ook, als bedoeld in art. 5 der Algemeene bepalingen, waarin eene ziekte voorkomt of voorkwam, mogen geene scholen bezoeken, dan na overlegging van eene schriftelijke, gedagteekende en onderteekende verklaring, afgegeven door de personen in de volgende alinea aangewezen, dat het gevaar van besmetting, door het schoolbezoek van den met name genoemden persoon, als geweken kan worden beschouwd.

Deze verklaring kan worden gevraagd van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst of, in zijne plaats, van een gouvernements-geneeskundige, die verplicht zijn haar af te geven, indien de omstandigheden zulks toelaten; eene verklaring van gelijken inhoud als in het eerste lid van dit artikel aangeduid en afgegeven door eenen particulieren ge-

neeskundige, is geldig, indien zij voor gezien is geteekend door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst.

Hoofden of bestuurders van scholen mogen de personen, in het eerste lid van dit artikel aangeduid, niet toelaten zonder eene verklaring als in dat lid omschreven.

De verklaringen in dit artikel genoemd zijn vrij van zegel.

Art. 13.

De geneeskundigen doen aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst onverwijld mededeeling van een door hen waargenomen geval van ziekte, als in art. 4 der Algemeene bepalingen dezer verordening bedoeld, zoomede van andere door hen waargenomen ziekten, waardoor de volksgezondheid bedreigd wordt; dit evenwel met uitzondering van melaatschheid, tuberculose en van de besmettelijke geslachtsziekten.

De mededeeling, in het eerste lid van dit artikel genoemd, moet naam, leeftijd, geslacht, beroep en woonplaats van den zieke vermelden, plaats en wijze van verpleging, benevens, zoo mogelijk, gegevens omtrent de oorzaak der besmetting.

Art. 14.

Het hoofd van een gezin, inrichting of verblijf van wat naam of aard ook, dat vermoedt, of van wien redelijkerwijze moet worden aangenomen, dat hij kon vermoeden, dat in zijn verblijf een geval van ziekte voorkomt, als bedoeld in art. 4 der Algemeene bepalingen, geeft van dat vermoeden terstond kennis aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, indien geen geneeskundige den zieke heeft waargenomen of nog behandelt.

Art. 15.

Verblijven, als in het vorig artikel aangeduid, waarin eene ziekte voorkomt, bedoeld in art. 4 der Algemeene bepalingen, worden na de aangifte, onverwijld voorzien van een van buiten duidelijk zichtbaar kenmerk, zoo noodig van meer dan een, de woorden ,,besmettelijke ziekte'' en den naam der ziekte, zoowel in het Nederlandsch als in de landstaal vermeldende.

Het kenmerk wordt door de zorg van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst aangebracht en verwijderd; dit laatste, indien het gevaar van besmetting als geweken kan worden beschouwd.

Dat het gevaar van besmetting als geweken kan worden beschouwd, wordt op overeenkomstige wijze als in art. 12 is omschreven, vastgesteld.

De verklaringen in de vorige alinea bedoeld zijn vrij van zegel.

Blijkt het hoofd van het verblijf, in het eerste lid van dit artikel genoemd, niet in staat of geneigd om het aangebrachte kenmerk tegen wegneming of onbruikbaarmaking te beveiligen, dan kan de Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst door een wachtpost of door openbare aankondiging op het bestaande gevaar van besmetting de aandacht vestigen.

Het kenmerk, in de eerste zinsnede van dit artikel aangeduid, wordt niet aangebracht, indien voor den zieke spoedig geneeskundige hulp is ingeroepen, het geval van ziekte na de waarneming onverwijld is aangegeven, de zieke terstond daarop uit het verblijf is verwijderd en de noodige maatregelen van ontsmetting zijn genomen.

De aanhechting van het kenmerk wordt uitgesteld zoolang de door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst voorgeschreven maatregelen van afzondering en verpleging van den zieke, benevens de verdere maatregelen van voorzorg stipt worden nageleefd; deze voorschriften worden gegeven in de gevallen, dat behoorlijke verpleging van den zieke in zijn verblijf, door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst niet onmogelijk of volstrekt onraadzaam wordt geacht.

Art. 16.

De Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en de

gouvernements-geneeskundigen mogen bij hun onderzoek in woningen en verblijven, als in het vorig artikel genoemd, niet tegen den wil der naaste verwanten en omgeving tot een geneeskundig onderzoek van een zieke overgaan.

Wordt hun de toestemming voor het geneeskundig onderzoek van een zieke zonder deugdelijken grond geweigerd, in de gevallen voorzien in de beide laatste zinsneden van het voorgaande artikel, dan worden de bijzondere voorschriften, in die alinea's ten gunste van belanghebbenden gemaakt, niet toegepast.

Bijzondere bepalingen.

Van het weren en verdelgen van ongedierte en insecten, die ziekten kunnen overbrengen.

Art. 17.

Binnen de grenzen van Willemstad, en van de andere hoofdplaatsen op de overige eilanden, zoomede van bebouwingen van twintig of meer woningen of gebouwen, die blijkbaar eene buurtschap of een bijeenhoorend geheel vormen, is het aan iederen eigenaar, huurder, gebruiker of beheerder van een bebouwd of onbebouwd stuk grond verboden, aldaar te hebben, te houden, toe te laten of te gebruiken:

a. regenbakken, putten, vijvers, fonteinen, plassen en andere waterverzamelingen, waarin muggen kunnen broeden, tenzij die waterverzamelingen voortdurend en geheel bedekt worden gehouden met eene laag olieachtige vloeistof of voortdurend en volkomen afgesloten worden door metaalgaas van achttien mazen per 25 millimeter (Engelsche duim);

b. tobben, vaten, emmers, potten, pannen, kannen, flesschen, blikken of andere voorwerpen, water bevattende, waarin muggen kunnen broeden, tenzij die voorwerpen dagelijks geheel worden geledigd of schoongemaakt of voortdurend en volkomen afgesloten worden door metaalgaas van achttien mazen per 25 millimeter (Engelsche duim);

c. muren, aan de bovenzijde voorzien van gebroken flesschen of andere voorwerpen, die water kunnen bevatten;

d. dakgoten en waterloopen van zoodanigen vorm of met zoodanige helling, dat het water er langer dan vier en twintig uur in staan blijft, tenzij voortdurend en volkomen afgesloten door metaalgaas van achttien mazen per 25 m.M. (Eng. duim);

e. mestputten, riolen, poelen, verzamelingen van huishoudwater of van ander afvalwater, waar muggen in kunnen broeden, tenzij zij voortdurend bedekt worden gehouden met eene laag olieachtige vloeistof of voortdurend en volkomen afgesloten worden door metaalgaas van achttien mazen per 25 m.M. (Eng. duim).

Art. 18.

Aan de personen, in het vorig artikel genoemd, is het verboden in werkplaatsen, winkels, pakhuizen, magazijnen, loodsen, schuren en stallen niet verpakte levensmiddelen, veevoeder of andere stoffen en waren, die ratten en muizen kunnen aanlokken, zoodanig te bewaren, dat zij voor dat gedierte open toegankelijk zijn.

De in het eerste lid genoemde gebouwen moeten zindelijk worden gehouden en zoodanig ingericht en gebruikt worden, dat zij geene, voor ratten en muizen geschikte schuil- en broedplaats vormen.

Aan het daartoe aangewezen personeel van den Openbaren Gezondheidsdienst moet, tusschen zonsopkomst en zonsondergang toegang worden verleend tot de gebouwen in dit artikel bedoeld, tot het plaatsen of wegnemen van ratten- en muizenvallen, die vanwege den Openbaren Gezondheidsdienst worden uitgezet.

Art. 19.

Huisvuil, keuken- en ander afval moeten buiten bereik van ratten, muizen en insecten bewaard worden, in goed gesloten, na elke lediging behoorlijk gereinigde voorwerpen.

Art. 20.

Het is verboden, aan de personen in de artikelen 17 en 18 aangeduid, om levensmiddelen of andere stoffen en waren, die vliegen kunnen aanlokken, in hotels, logementen, pensions, restauraties, koffiehuizen, winkels, pakhuizen, magazijnen en werkplaatsen zoo te bewaren, dat zij voor vliegen toegankelijk zijn.

De in het eerste lid genoemde levensmiddelen, stoffen en waren, waar en door wie ook ten verkoop uitgestald, moeten buiten het bereik van vliegen worden gehouden.

Uitwerpselen van mensch en dier, mestverzamelingen en vuilnis-hoopen, moeten in voldoende mate bedeeld worden met stoffen, die vliegen weren of vliegenlarven verdelgen, of na ten hoogste elke zes dagen geheel worden opgeruimd en onschadelijk gemaakt.

Tonnen of andere voorwerpen, gebruikt tot het opvangen of verzamelen van menschelijke faecaliën, moeten zoo zijn ingericht of geplaatst, dat hun inhoud voor vliegen ontoegankelijk is, of die inhoud moet in voldoende mate bedeeld worden met stoffen, die vliegen weren of vliegenlarven dooden.

Van maatregelen tegen melaatschheid.

Art. 21.

De geneeskundigen, die een geval of verdacht geval van melaatschheid hebben waargenomen, geven daarvan binnen een week of zoo spoedig als anders doenlijk is kennis aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst onder mededeeling van naam, geslacht, leeftijd en woonplaats van den zieke of verdachte.

Art. 22.

Ieder van melaatschheid verdachte wordt door de zorg van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst door ten minste drie geneeskundigen van dien dienst, hemzelf inbegrepen, geneeskundig onderzocht.

De verdachte wordt gedurende den tijd van het onderzoek op kosten van het Gouvernement verpleegd in een apart vertrek of gedeelte eener inrichting voor besmettelijke ziekten, doch niet in een gesticht voor melaatschen.

De verdachte zieke is gehouden zich voor het onderzoek beschikbaar te stellen en zich daaraan te onderwerpen; hij zal, op vooraf te bepalen tijd, daartoe vanwege den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst van zijne woning of verblijf worden afgehaald.

Voor verdachten, op Curaçao woonachtig, mag slechts met hunne toestemming, een observatie-termijn van twee weken achtereen, voor het onderzoek worden overschreden, maar het onderzoek kan tweemalen worden herhaald.

Tot het onderzoek wordt niet overgegaan dan na machtiging van den Gouverneur.

Art. 23.

Melaatschen worden, op kosten van het Gouvernement, in een gesticht voor melaatschen opgenomen en verpleegd.

Art. 24.

Opneming in en ontslag uit een gesticht voor melaatschen heeft niet plaats dan met schriftelijke lastgeving van den Gouverneur, uitgevaardigd na kennisneming van een gemotiveerd rapport van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, die daarbij de afzonderlijke adviezen overlegt van de gouvernements-geneeskundigen, die het ziekte-geval eveneens hebben onderzocht.

Op verzoek van den persoon, die voor opneming in een gesticht voor melaatschen wordt voorgedragen, of op verzoek van zijne naaste familie of verzorgers worden de rapporten in de vorige alinea genoemd, overgelegd aan een of meer door hen aangewezen geneeskundigen, niet tot den Openbaren Gezondheidsdienst behoorende.

Art. 25.

De Gouverneur kan in bepaalde gevallen, op gemotiveerd advies van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst aan melaatschen toestaan tijdelijk buiten een gesticht voor melaatschen te vertoeven, mits alle voorwaarden, waaronder het verlof wordt gegeven, stipt worden nageleefd.

De Gouverneur kan, na den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst gehoord te hebben, melaatschen, die de kolonie wenschen te verlaten, toestaan het gesticht, onder de door hem aangegeven voorwaarden, te verlaten.

Art. 26.

Het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius wordt opgeheven, op een nader door den Gouverneur te bepalen tijdstip.

Het gesticht voor melaatschen op Curaçao blijft instand.

Melaatschen en van melaatschheid verdachten op de eilanden behalve Curaçao, worden voor rekening van het Gouvernement en onder geleide van een persoon door den Openbaren Gezondheidsdienst daartoe aangewezen of goedgekeurd, met inachtneming van de noodige maatregelen van voorzorg, naar Curaçao overgebracht.

Herstelde melaatschen, en niet als melaatschen herkende verdachten, die het geneeskundig onderzoek hebben ondergaan, genoemd in art. 22 kunnen voor rekening van het Gouvernement terugkeeren.

Art. 27.

Het gesticht voor melaatschen wordt, ten minste eenmaal in de drie maanden, bezocht door den Procureur-generaal, die van zijn bezoek verslag uitbrengt aan den Gouverneur.

Hij kan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst verzoeken hem bij dat bezoek te vergezellen.

Van maatregelen tegen tuberculose.

Art. 28.

De geneeskundigen doen binnen eene week aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst mededeeling van een door hen waargenomen geval van open tuberculose.

Die mededeeling moet naam, leeftijd, geslacht, beroep en woonplaats van den zieke vermelden, benevens bijzonderheden over de wijze waarop de verpleging geschiedt.

Art. 29.

Van de komst of het vertrek van een persoon, lijdende aan open tuberculose, wordt door de zorg van het hoofd van zijn verblijf, binnen eene week melding gemaakt bij den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst.

Art. 30.

De Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst is bevoegd, na overleg met den behandelenden geneeskundige en onder toestemming van belanghebbenden, in het verblijf van een persoon, lijdende aan open tuberculose, ter beperking van het gevaar van besmetting, maatregelen te bevorderen of te treffen; deze maatregelen mogen, zoonoodig zich ook uitstrekken tot de verzorging en verpleging van den zieke.

Art. 31.

Voor zooveel noodig licht de Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst of een gouvernements-geneeskundige een zieke, als in het vorig artikel bedoeld, benevens zijne huisgenooten in omtrent eenvoudige maatregelen, die in aller belang kunnen genomen worden.

Deze inlichting geschiedt bij zieken, die geheel of gedeeltelijk nog hun gewone werk buiten hun verblijf verrichten, aan hen zelven en voorts aan geene andere omgeving dan in het vorig lid bedoeld.

Art. 32.

De Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst kan een verblijf met zijnen inhoud doen ontsmetten, indien een zieke, als in art. 28 aangeduid, is verhuisd of is overleden.

Van maatregelen tegen besmettelijke geslachtsziekten.

Art. 33.

Zij, die aan eene besmettelijke geslachtsziekte lijden, en van wie redelijkerwijze aangenomen moet worden, dat zij, zulks weten of kunnen vermoeden, mogen geene geslachtsgemeenschap uitoefenen, zoolang zij daarbij ernstig gevaar voor besmetting opleveren.

Art. 34.

Onverminderd het verbod in het vorige artikel gegeven, mogen de personen, in dat artikel genoemd, geen gevaar van besmetting, dat voorzien kon worden, door onvoorzichtigheid, achteloosheid of nalatigheid, voor anderen doen ontstaan.

Art. 35.

Indien de dader van een der in de twee vorige artikelen omschreven overtredingen, de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot is van den persoon tegen wien het misdrijf is gepleegd, wordt een strafvervolging slechts ingesteld op klacht van den anderen echtgenoot.

Art. 36.

De personen, in art. 33 aangeduid, zijn verplicht zich onder geregelde, persoonlijke behandeling te stellen van eenen in de kolonie bevoegden geneeskundige, ten minste zoolang tot ernstig gevaar van besmetting voor anderen geweken is.

Art. 37.

Zij, die een der artikelen 33, 34 en 36 overtreden, worden, op kosten van het Gouvernement, in eene daartoe aangewezen inrichting geneeskundig behandeld tot ernstig gevaar van besmetting voor anderen geweken is.

Wie zich aan de geneeskundige behandeling, of aan een, volgens art. 39 bevolen geneeskundig onderzoek onttrekt, of de inrichting verlaat, vóór daartoe toestemming is gegeven door den geneeskundige, die de behandeling leidt, wordt opgespoord en naar de inrichting teruggebracht.

Art. 38.

Zij, die in eene door het Gouvernement aangewezen inrichting, als in het vorig artikel aangeduid, worden onderzocht, behandeld en verpleegd, hebben zich aan de huisorde te onderwerpen, rust en vrede te bewaren en de gegeven voorschriften op te volgen.

Art. 39.

Personen, omtrent wie ernstig vermoeden bestaat, dat zij een der artikelen 33, 34 en 36 der Bijzondere bepalingen dezer verordening overtreden, kunnen, mits met stipte inachtneming van hetgeen verder in dit artikel is bepaald, van Gouvernementswege aan een geneeskundig onderzoek worden onderworpen, om na te gaan, of zij aan eene besmettelijke geslachtsziekte lijden en ernstig gevaar van besmetting opleveren.

De Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, geneeskundig onderzoek van een persoon, als in den aanhef van het vorig lid bedoeld, noodig achtende, wendt zich met gemotiveerd advies tot den Gouverneur.

De Gouverneur beslist niet, dan na den persoon, voor wien een geneeskundig onderzoek is voorgesteld, de gelegenheid te hebben gegeven, op korten termijn, zich uit te spreken ter-

zake van het tegen hem uitgebracht advies en eventueele bezwaren daartegen toe te lichten, zoonoodig door getuigenis van derden.

De Gouverneur kan het hooren van de personen in de vorige alinea aangeduid, aan den Procureur-generaal opdragen.

Art. 40.

De Gouverneur stelt het tijdstip, waarop de artt. 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 en 41 der Bijzondere bepalingen dezer verordening in werking treden, afzonderlijk vast.

Art. 41.

Met de handhaving en het toezicht op de naleving van de artt. 33 en 34 en artt. 36 tot en met 39 der Bijzondere bepalingen dezer verordening worden uitsluitend geneeskundige en andere ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst belast; deze zullen daartoe door den Gouverneur worden aangewezen.

Slechts bij verzet of wederspannigheid treden de ambtenaren, genoemd in art. 8 Wetboek van Strafvordering, op.

Slot- en Strafbepalingen.

Art. 42.

Op de andere eilanden behalve Curaçao zijn de artt. 6 tot en met 15 der Algemeene bepalingen en de artt. 28, 29, 30 en 32 der Bijzondere bepalingen dezer verordening van toepassing, met dien verstande, dat de in die artikelen beschreven bemoeiingen van Overheidswege, ter zorg van de Gezaghebbers komen, handelende in overleg met den eenigen of een der ter plaatse gevestigde gouvernements-geneeskundigen, die tevens toezicht op de uitvoering van eventueele maatregelen houdt; kennisgevingen, als in de artt. 13, 14, 28 en 29 bedoeld, moeten aan de Gezaghebbers geschieden.

Art. 43.

De ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst zijn bevoegd, ten behoeve van een onderzoek of ter uitvoering van maatregelen in verband met de bepalingen dezer verordening, alle verblijven van wat aard of naam ook binnen te treden.

Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

Is de plaats tevens eene woning of alleen door eene woning toegankelijk, dan treden zij deze tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op een bijzonderen schriftelijken last van het Hoofd van politie en in het bijzijn van den Kantonrechter of een Hulp-Officier.

Van dit binnentreden en van de redenen die daartoe geleid hebben, wordt door hen proces-verbaal opgemaakt, dat binnen tweemaal 24 uur aan den daarbij betrokkene in afschrift wordt medegedeeld.

Art. 44.

Met de handhaving dezer verordening en met het toezicht op hare naleving zijn, behoudens het voorschrift van art. 41 der Bijzondere bepalingen, de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst en de ambtenaren bedoeld in art. 8 Wetboek van Strafvordering, belast.

Art. 45.

Behoudens het voorschrift van art. 40 der Bijzondere bepalingen, treedt deze verordening op een door den Gouverneur vast te stellen tijdstip in werking.

Art. 46.

De kosten van de uitvoering der maatregelen in deze verordening bedoeld, komen, behoudens het bepaalde in het tweede lid van art. 8, voor rekening van het Gouvernement.

Art. 47.

Met hechtenis van ten hoogste drie dagen of geldboete van ten hoogste f 25.-- wordt gestraft overtreding van de artt. 9, 10, 11, 12, 1ste lid, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 28 en 29.

Art. 48.

Met hechtenis van ten hoogste eene maand of geldboete van ten hoogste f 100.-- wordt, voor zoover het Wetboek van Strafrecht er niet in voorziet, gestraft:

1º verzet tegen de uitvoering van maatregelen voorgeschreven krachtens art. 5, 1ste, 4de, 5de en 6de lid, art. 6, 1ste lid, 7, 1ste lid, 8, 1ste lid, 18, 3de lid, 22, 3de lid en art. 32;

2º het wegnemen, verplaatsen, onleesbaar of onzichtbaar maken van het kenmerk in art. 15 vermeld.

Art. 49.

Met hechtenis van ten hoogste 45 dagen of geldboete van ten hoogste f 75.-- wordt gestraft:

1º overtreding van artt. 33, 34, 36 en 38;

2º het zich onttrekken aan het geneeskundig onderzoek of de geneeskundige behandeling, benevens het verlaten van de inrichting, een en ander in art. 37, 2de lid bedoeld;

3º de weigering van toelating, onder de omstandigheden vermeld in het tweede gedeelte van het tweede lid van art. 43, onverminderd zwaardere straffen in geval van daden van geweld of wederspannigheid.

Art. 50.

De bij deze verordening strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

Art. 51.

Bij de inwerking treding dezer verordening vervallen:

de verordening van 28 Februari 1888 (P. B. 1888 Nº 2), tot voorziening tegen besmettelijke ziekten in de kolonie Curaçao, zooals gewijzigd bij de verordening van 29 Maart 1901 (P. B. 1901 Nº 6);

de verordening van den 23en Juli 1902 (P. B. 1902 Nº 28), betreffende de gestichten voor melaatschen in de kolonie Curaçao, zooals aangevuld bij de verordening van 27 Juni 1912 (P. B. 1912 Nº 38);

de verordening van den 7en April 1906 (P. B. 1907 Nº 2), houdende bijzondere voorschriften tot voorkoming en beteugeling van gele koorts;

de verordening van den 25en November 1901 (P. B. 1902 Nº 34), houdende bijzondere voorschriften tot voorkoming en beteugeling van pest, zooals gewijzigd bij de verordening van 23 Januari 1903 (P. B. 1903 Nº 9) en die van 28 Juni 1909 (P. B. 1909 Nº 32);

en verder alle bepalingen inzake bestrijding van besmettelijke ziekten in de kolonie Curaçao, uitgezonderd de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42).

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—24.

Verordening van den.... .....; houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten.

Memorie van toelichting.

N° 2.

De hiernevens gaande Verordening houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten bevat verschillende noodzakelijk geworden wijzigingen der bestaande bepalingen en eenige aanvullingen van principieele beteekenis.

Deze wijziging der bestaande regelingen is geschied, zooveel mogelijk, met behoud van den ouden vorm.

Verschillende bemoeiingen, die in de thans vigeerende bepalingen aan den Procureur-generaal zijn opgedragen, moesten ten laste van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst worden gebracht.

Nu de kolonie een deskundigen hoofdambtenaar op medisch-hygiënisch gebied bezit, verviel uit den aard der zaak, de reden, om aan een anderen hoofdambtenaar de verantwoordelijkheid te laten voor beslissingen en maatregelen, die buiten het terrein zijner eigenlijke ambtsverrichtingen liggen.

Een andere wijziging is, dat bij de waarborgen, waarmede persoonlijke belangen zijn omringd, het eindoordeel niet van de Rechterlijke Macht, maar van den Gouverneur wordt gevraagd. De beoogde voordeelen hierbij zijn: snelheid van beslissing, in deze voor belanghebbenden van zoo groote beteekenis, en betere geheimhouding en mindere aandachtsvestiging op bepaalde personen, dan bij Justitieele procedure met den besten wil mogelijk is.

Wat vroeger in bijzondere verordeningen werd opgenomen, ter wering van gele koorts en pest, heeft ook in dit ontwerp in hoofdzaak eene plaats kunnen vinden, waarbij er aan moge herinnerd worden, dat de Quarantaine-verordening tracht te voorzien ook in de bijzondere gevallen van besmetting over zee.

Noch uit wetenschappelijk, noch uit practisch oogpunt is er voor deze kolonie reden, om een apart stel bepalingen tot wering van gele koorts en pest te handhaven.

Maar wel is er alle aanleiding en zelfs groote noodzakelijkheid om enkele onderdeelen der hierboven genoemde verordeningen over te nemen, om ze eventueel toe te kunnen passen; ondergeteekende noemt hier in de eerste plaats eene ziekte, die een minder afschrikwekkende klank heeft dan gele koorts en pest, maar die, voor Curaçao althans, van veel grooter beteekenis is, n. l. febris typhoidea.

Voortaan zal dus ook deze ziekte, aan de hand van bepalingen, als in dit ontwerp aangegeven zijn, beter conform de rechtmatige eischen van sanitaire veiligheid der bevolking en in overeenstemming met de resultaten der wetenschap, kunnen worden bestreden.

Verder hebben in dit ontwerp de voorschriften aangaande lepra in tweeërlei opzicht een wijziging ondergaan. In de eerste plaats hebben de waarborgen, dat in een bepaald geval de juiste diagnose wordt gegeven eenige uitbreiding gekregen, ten tweede wordt nieuw bepaald, dat iedere melaatsche in een gouvernements-gesticht moet worden opgenomen, en ten slotte wordt de mogelijkheid in de wet opengelaten tot het geven van tijdelijk en voorwaardelijk verlof om buiten een leprozengesticht te vertoeven.

Terecht blijven allerlei wettelijke voorschriften gehandhaafd tegen diphterie en roodvonk en tegen verschillende andere besmettelijke ziekten, die in onze kolonie gelukkig zelden voorkomen, maar dan kan de Overheid niet werkeloos blijven toezien bij het verder voortwoekeren der tuberculose,

die in deze kolonie allerminst onbekend is, en die hier, evenals elders, een zeer reëele bedreiging van leven en gezondheid en een ernstige factor voor economische verzwakking en armoede vormt.

Wie dit in het oog houdt, diens aandacht moet het trekken, dat de voorgestelde bepalingen gering in aantal, in milden geest gehouden en zoo weinig mogelijk tot hinder zijn; dus een klein en voorzichtig begin, dat later zoo noodig kan worden uitgebreid.

Geen kenmerken van woningen, geen gedwongen opneming en verpleging van zieken, -- zie art. 30 -- en evenmin opvoeding in eene overdreven vrees voor tuberculosebesmetting of signaleering van personen als bronnen van infectie.

Maar wel daarentegen voorlichting en hulp, raadgeving en steun, waar die noodig kunnen zijn.

De belangrijkste aanvulling mag geacht worden te zijn de nieuwe bepalingen inzake bestrijding der besmettelijke geslachtsziekten.

Het is zeer gewenscht, dat de Overheid door voorlichting en waarschuwing onkundigen doet onderrichten omtrent venerische ziekten, en voor minder gegoeden, die aan die ziekten lijden, kosteloos de gelegenheid tot behandeling opent.

Maar, waar terecht allerlei wettelijke maatregelen noodig worden geacht tegen verschillende besmettelijke ziekten, waarvan sommige gelukkig nog geheel onbekend zijn in de Kolonie, daar kan de Overheid zich niet van wettelijke voorschriften onthouden bij de besmettelijke geslachtsziekten, wier epidemiologische en sociaal-economische beteekenis die van de andere besmettelijke ziekten tezamen waarschijnlijk overtreft.

Want pas in de laatste tien jaren heeft men een beter inzicht gekregen van de verbreiding en beteekenis van deze ziekten, en daarmee in verband worden dan ook van verschillende zijden wettelijke maatregelen voorgesteld.

Wat hier wordt aangeboden is een bescheiden begin, met de bedoeling later daarmee, met verkregen ervaring rekening houdend, verder te gaan.

Dat bij deze nieuwe voorschriften, ten bate van het algemeen, de persoonlijke rechten niet zijn veronachtzaamd, kan uit de artikelen blijken, maar dat ten slotte de beslissing niet vallen mag ten gunste van hetgeen blind eigenbelang, onverschilligheid en onkunde blijkt te zijn, is duidelijk genoeg.

Ten overvloede zij nog de aandacht gevestigd op art. 40, dat de mogelijkheid openlaat het tijdstip van inwerkingtreding der bepalingen 34—41, afzonderlijk te bepalen.

Willemstad, den 19n. December 1918.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—25.

Verordening van den ...., tot wijziging en aanvulling van de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 No. 42).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42) te wijzigen en aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel I.

Art. 11 der Quarantaine-verordening wordt als volgt gelezen:

Het gezondheidsonderzoek heeft plaats tusschen zonsopgang en zonsondergang.

Het gezondheidsonderzoek kan zoo noodig tusschen zonsondergang en zonsopkomst worden ingesteld:

a. indien een of meer opvarenden aan boord van een schip, dat aan een gezondheidsonderzoek onderworpen is, zoodanig ongesteld zijn, dat hunne onmiddellijke overbrenging naar eene ziekeninrichting aan den wal noodig is;

b. indien de aard of toestand van lading aan boord van een schip, als sub *a* bedoeld, bespoedigd onderzoek noodig maakt, om des te eerder met lossen te kunnen aanvangen;

c. om andere gewichtige redenen, ook die, in verband met de navigatie en de veiligheid van het schip.

Artikel II.

Achter art. 11 wordt in de Quarantaine-verordening een nieuw artikel opgenomen, luidende:

Art. 11*a*.

De beoordeeling van den toestand sub. *a*, *b* en *c* van het vorig artikel aangeduid, staat aan den geneeskundige, genoemd in art. 5.

Het gezondheidsonderzoek kan slechts op die schepen des nachts worden voltooid, die met zoodanige middelen van verlichting zijn uitgerust, als voor het onderzoek bij kunstlicht noodig zijn; op de overige schepen, vallende onder de bepalingen van artt. 11 en 11*a*, wordt het des nachts aangevangen onderzoek overdag herhaald en voltooid.

Artikel III.

Art. 14 der Quarantaine-verordening wordt met opschrift als volgt gelezen:

Maatregelen, waaraan het schip, dat aan een gezondheidsonderzoek onderworpen is geweest, zijn inhoud en zijne opvarenden worden of kunnen worden onderworpen.

Art. 14.

De geneeskundige, genoemd in art. 5, zal bij de keuze en de

mate van toepassing der door hem noodig geachte maatregelen, rekening houden met:

a. de gezondheids-maatregelen, die op een schip, in de haven van vertrek of in eene andere haven zijn toegepast, indien van die maatregelen blijkt door juiste, volledige, onderteekende en gedagteekende verklaringen van bevoegde ambtenaren van den gezondheidsdienst ter plaatse;

b. de aanwezigheid aan boord van een scheepsgeneeskundige, indien de wijze waarop de zieken verzorgd worden, maatregelen worden genomen, registers en ziekte-geschiedenissen worden bijgehouden, vertrouwen wekken kan;

c. de aanwezigheid aan boord van een ontsmettings-toestel of van eene inrichting tot het verdelgen van ratten en insecten, indien het gebruik en de bruikbaarheid dier toestellen en inrichtingen geene bedenking geven.

Artikel IV.

Achter art. 14 worden in de Quarantaine-verordening de volgende artikelen opgenomen, luidende:

Art. 14*a*.

Poststukken zullen niet aan ontsmetting worden onderworpen, uitgezonderd postpakketten, indien deze, naar het oordeel van den geneeskundige, ontsmetting behoeven.

De zakken, waarin de poststukken worden aangebracht, zullen zoonoodig worden ontsmet.

Waardelooze bedvulling en kleeding, lorren, gebruikte verbandstoffen, papier en andere voorwerpen of goederen van weinig waarde, worden met goedvinden van den gezagvoerder, niet ontsmet, maar verbrand.

De uitrooking van schepen, ter dooding van ratten en insecten, zal voor ledige laadruimten en bergruimten met zwaveligzuurgas mogen geschieden, maar overigens met cyaanwaterstofgas plaats vinden.

Art. 14*b*.

Voor de toepassing van quarantaine-maatregelen worden de schepen in de volgende klassen verdeeld:

klasse A omvat de schepen, waar aan boord gevallen van cholera, gele koorts, pest of pokken voorkomen of gedurende de jongste zeereis zijn voorgekomen;

klasse B omvat de schepen, komende uit landen of plaatsen, die besmet of van besmetting verdacht verklaard zijn wegens cholera, gele koorts, pest of pokken, maar waar aan boord geen geval van een dier ziekten voorkomt of gedurende de jongste zeereis voorkwam, benevens de schepen genoemd sub 4º van art. 6;

klasse C omvat de schepen vallende onder 2 (voor zooveel niet schepen van klasse A bedoeld zijn), 3, 5 en 6 van art. 6.

Verdachte gevallen van de ziekten, in dit artikel genoemd, worden, tot de definitieve uitslag van het ingestelde onderzoek bekend is, voor werkelijke gevallen dier ziekten gehouden.

Van maatregelen bij cholera.

Art. 14*c*.

Schepen van *klasse A* worden aan de volgende maatregelen onderworpen:

1º de zieken worden, tenzij hun toestand dit niet gedoogt, ontscheept en overgebracht naar eene daarvoor aan te wijzen inrichting; zij worden afgezonderd, gereinigd, nader onderzocht, geneeskundig behandeld en verpleegd tot zij geen gevaar voor het overbrengen van besmetting meer opleveren;

2º de personen, die met de lijders in aanraking zijn geweest en zij, die als verdacht worden beschouwd, worden even-

eens ontscheept, gereinigd, nader onderzocht, verpleegd en gedurende een tijd van ten hoogste zes dagen na de aankomst van het schip afgezonderd;

3º de overige opvarenden worden, zoo mogelijk en zoo noodig, eveneens ontscheept, gereinigd, nader onderzocht en gedurende ten hoogste zes dagen na de aankomst van het schip, hetzij afgezonderd, hetzij aan waarneming en toezicht buiten afzondering onderworpen;

Zij, die aan waarneming en toezicht buiten afzondering worden onderworpen, zijn verplicht:

a. nauwkeurig hunne verblijfplaats op te geven; wanneer die verblijfplaats, naar het oordeel van den geneeskundige, te veraf gelegen is moet eene andere dichterbij worden gezocht;

b. zich in persoon voor een geneeskundig onderzoek aan te melden ter plaatse en ten tijde door den geneeskundige bepaald, en bij verhindering door overmacht om te komen, onmiddellijk kennis daarvan te geven aan den geneeskundige;

c. wanneer dit door den geneeskundige noodig wordt geoordeeld, tot het storten van een waarborgsom varieerend van f 5,— tot f 25,-- ten kantore van den Openbaren Gezondheidsdienst. Deze storting kan ook ten behoeve van belanghebbenden van wege de agentuur, reederij of gezagvoerder geschieden. De gestorte gelden worden den laatsten observatie-dag teruggegeven.

Wanneer iemand zich niet strikt houdt aan de voorschriften sub *a* en *b* gegeven of op andere wijze hinderlijk, nalatig en wederstrevig is, wordt waarneming en toezicht in afzondering veranderd, onverminderd de straffen bedreigd in artt. 23 en 24.

De geneeskundige is bevoegd van den aanvang af, de waarneming en het toezicht te veranderen in afzondering, voor die personen, van wie hij vreest, dat zij de gegeven voorschriften niet of niet getrouw zullen nakomen.

De personen in afzondering of onder waarneming en toezicht buiten afzondering, gedragen zich naar de bevelen en aanwijzingen, hun door de bevoegde autoriteiten gegeven.

4º lijf- en beddegoed, gebruiksvoorwerpen, kleeding en bagage van de opvarenden worden, zooveel noodig, ontsmet en die opvarenden zelf gereinigd;

5º de gedeelten van het schip, waarin choleralijders verblijf hebben gehouden, privaten, urinoirs, badkamers en andere gedeelten, die als besmet worden beschouwd, zoomede, voor zooveel noodig, drink- en ballast-watertanks en de vullingen of het ruimwater worden ontsmet;

6º het drinkwater aan boord, als het verdacht is, wordt onschadelijk gemaakt en — zoo mogelijk ten koste van het schip — vervangen door goed drinkwater; op dezelfde wijze kan met levensmiddelen en eetwaren worden gehandeld;

7º ballastwater, ingenomen in eene besmet verklaarde haven, vulling- of ruimwater, huishoudwater en faecaliën mogen niet dan met vergunning en na ontsmetting uit het schip worden geloosd.

Aan boord kunnen de noodige voorzieningen worden getroffen om het bepaalde sub 7 te bevorderen, als daar zijn: het plaatsen van hulp-privaten en tonnen voor menagewater, het afsluiten van privaten en huishoud- en bad-leidingen.

Art. 14*d*.

Op schepen van *klasse B* kunnen de voorschriften sub 4, 6 en 7 van het vorig artikel toegepast worden.

Het schip kan, zoo dit noodig wordt geoordeeld, geheel of gedeeltelijk worden gereinigd of ontsmet.

Aan de bemanning kan, gedurende hoogstens zes dagen, na het verlaten van het besmette land of de besmette haven, verboden worden van boord te gaan, behoudens voor zooveel dienstredenen, naar het oordeel van den geneeskundige, het verlaten van het schip vereischen.

Alle opvarenden, voor zooveel hun het verlaten van het schip niet verboden is, kunnen worden onderworpen aan

waarneming en toezicht buiten afzondering, als in het vorig artikel beschreven, van gelijken tijdsduur als in het vorig lid vermeld.

Art. 14*e*.

Op schepen van *klasse C* kunnen, indien de omstandigheden zulks vereischen, de maatregelen in de beide vorige artikelen aangegeven eveneens in hun geheel of gedeeltelijk worden toegepast.

Van maatregelen bij gele koorts.

Art. 14*f*.

Voor schepen van *klasse A* gelden naar de omstandigheden de maatregelen voorgeschreven in art. 14*c*. tot aan het bepaalde sub 5, evenwel met dien verstande, dat de zieken en verdachten worden afgezonderd in ruimten, die vrij zijn van en ontoegankelijk voor muggen; voorts worden geene maatregelen van afzondering of waarneming en toezicht buiten afzondering toegepast op gezonde personen, die bewijzen kunnen, dat zij tien jaar vertoefden in een land, waar gele koorts voorkomt, of dat zij aan gele koorts hebben geleden.

Het schip moet ankeren op minstens 200 M. verwijderd van den wal en van andere schepen, indien het tot de vastgestelde ligplaatsen voor het gezondheidsonderzoek en voor de quarantaine-maatregelen aangewezen, wordt toegelaten.

Op Curaçao zal het schip, als regel, eerst naar de Caracas-baai worden verwezen, om van daar terug te keeren zoodra de noodige maatregelen van muggen-verdelging zijn toegepast.

De verdelging van muggen aan boord moet hebben plaats gehad vóór tot de lossing of lading van het schip kan worden overgegaan.

Het schip kan geheel of gedeeltelijk worden gereinigd of ontsmet.

Art. 14*g*.

Op schepen van *klasse B* kan de afgezonderde ligging, de verdelging van muggen, de waarneming en toezicht buiten afzondering, en de reiniging of ontsmetting worden toegepast, een en ander als bedoeld in het vorig artikel; eveneens het bepaalde in het derde lid van art. 14*d*.

Art. 14*h*.

Op schepen van *klasse C* kunnen, indien de omstandigheden zulks vereischen, de maatregelen in de beide vorige artikelen aangegeven, eveneens in hun geheel of gedeeltelijk worden toegepast.

Van maatregelen bij pest.

Art. 14*i*.

Voor schepen van *klasse A* gelden naar de omstandigheden de maatregelen voorgeschreven in art. 14*c*, met dien verstande, dat het bepaalde in het tweede gedeelte sub 5, sub 6 en 7 niet van toepassing te achten is.

Voorts mag met de lossing of lading van het schip niet worden begonnen dan na vernietiging van ratten en insecten aan boord; deze uitrooking zal uiterlijk binnen 24 uur na den aanvang moeten zijn afgeloopen.

Terstond na aankomst worden de kabels van het schip voorzien van rattenschermen, terwijl het schip op minstens vijf meter uit den wal wordt vastgemeerd en vooral na zonsondergang en vóór zonsopkomst, niet door loop-planken of bruggen voortdurend met den wal mag verbonden zijn.

De in de vorige alinea voorgeschreven maatregelen worden minstens gehandhaafd tot de uitrooking van het schip is afgeloopen.

Art. 14*j*.

Op schepen van *klasse B* kunnen de voorschriften sub 4 van art. 14*c* worden toegepast.

Het schip kan, zoo dit noodig wordt geoordeeld, worden gereinigd, ontsmet en uitgerookt. Totdat de eventueel voorgeschreven maatregelen zijn uitgevoerd, mag met het lossen of laden niet worden aangevangen; eveneens gelden de voorschriften betreffende rattenschermen en betreffende den in acht te nemen afstand van den wal.

Aan de bemanning kan, gedurende hoogstens zes dagen, na het verlaten van het besmette land of de besmette haven, verboden worden van boord te gaan, behoudens voor zooveel dienstredenen, naar het oordeel van den geneeskundige, het verlaten van het schip vereischen.

Alle opvarenden, voor zooveel hun het verlaten van het schip niet verboden is, kunnen worden onderworpen aan waarneming en toezicht buiten afzondering, van gelijken tijdsduur, als in het vorig lid vermeld.

Art. 14*k*.

Op schepen van *klasse C* kunnen, indien de omstandigheden zulks vereischen, de maatregelen in de beide vorige artikelen aangegeven, eveneens in hun geheel of gedeeltelijk worden toegepast.

Van maatregelen bij pokken.

Art. 14*l*.

Schepen van *klasse A* worden aan de volgende maatregelen onderworpen:

1º de zieken worden, tenzij hun toestand dit niet gedoogt, ontscheept en overgebracht naar eene daarvoor aan te wijzen inrichting; zij worden afgezonderd, gereinigd, nader onderzocht, geneeskundig behandeld en verpleegd tot zij geen gevaar voor het overbrengen van besmetting meer opleveren;

2º de personen, die met de lijders in aanraking zijn geweest, en zij, die als verdacht worden beschouwd, worden eveneens ontscheept, gereinigd, nader onderzocht, zoonoodig ingeënt, verpleegd en gedurende een tijd van ten hoogste twee weken na de aankomst van het schip afgezonderd;

3º de overige opvarenden worden, zoo mogelijk en zoo noodig, eveneens ontscheept, gereinigd, nader onderzocht en gedurende ten hoogste twee weken na de aankomst van het schip, hetzij afgezonderd, hetzij aan waarneming en toezicht buiten afzondering, onderworpen;

Voor waarneming en toezicht gelden verder de bepalingen in art. 14*c* tusschen sub 3 en sub 4 ingelascht.

4º lijf- en beddegoed, gebruiksvoorwerpen, kleeding en bagage van de opvarenden worden, zooveel noodig, ontsmet en die opvarenden zelf gereinigd;

5º de gedeelten van het schip, waarin pokkenlijders hebben verblijf gehouden, en andere gedeelten, die als besmet worden beschouwd, worden ontsmet;

6º de koepokinenting wordt toegepast op alle opvarenden, voor wie dit noodig wordt geoordeeld, in de eerste plaats bij het ontbreken van volledige en betrouwbare bewijzen, dat de koepokinenting met goed gevolg en binnen de laatst-verloopen tien jaren is ondergaan;

7º maatregelen van ontsmetting of uitrooking van lading worden niet genomen, tenzij daarvoor bijzondere aanleiding bestaat, in de eerste plaats gelegen in den aard der goederen en voorts in de mogelijkheid van besmetting.

Art. 14*m*.

Op schepen van *klasse B* kunnen de voorschriften sub 3, 4, 6 en 7 van het vorig artikel worden toegepast.

Het schip kan, zoo dit noodig wordt geoordeeld, geheel of gedeeltelijk worden gereinigd of ontsmet.

Aan de bemanning kan, gedurende hoogstens twee weken na het verlaten van het besmette land of de besmette haven, verboden worden van boord te gaan, behoudens voor zooveel dienstredenen, naar het oordeel van den geneeskundige, het verlaten van het schip vereischen.

Alle opvarenden, voor zooveel hun het verlaten van het schip niet verboden is, kunnen worden onderworpen aan waarneming en toezicht buiten afzondering, als in het vorig artikel beschreven, en van gelijken tijdsduur als in het vorig lid vermeld.

Art. 14*n*.

Op schepen van *klasse C* kunnen, indien de omstandigheden zulks vereischen, de maatregelen in de beide vorige artikelen aangegeven eveneens in hun geheel of gedeeltelijk worden toegepast.

Artikel V.

Art. 15 der Quarantaine-verordening wordt als volgt gelezen:

Art. 15.

Een schip, zijn inhoud en opvarenden kunnen vóór en bij zijn vertrek uit de kolonie aan maatregelen worden onderworpen:

a. indien in de kolonie eene der ziekten voorkomt, bedoeld in art. 7;

b. indien goederen of lading van welken aard ook, eerst na den invoer van elders als besmet of van besmetting verdacht, zijn kenbaar geworden;

c. indien andere redenen, voornamelijk in verband met de gezondheid der opvarenden, tot het nemen van maatregelen nopen.

De maatregelen hier bedoeld kunnen betrekking hebben op de algemeene reiniging van het schip, op het toezicht, dat geene zieken worden medegenomen, dan na verkregen goedkeuring, en voorts ontleend worden aan de voorschriften, die, ter wering en bestrijding van de ziekten, bedoeld in art. 7, in deze kolonie van kracht zijn.

Artikel VI.

Achter art. 15 worden in de Quarantaine-verordening twee nieuwe artikelen opgenomen, luidende:

Art. 15*a*.

Op verzoek van belanghebbenden kunnen, buiten het bepaalde in het vorig artikel om, maatregelen van reiniging, ontsmetting en uitrooking, ter verdelging van ratten en insecten, door den Openbaren Gezondheidsdienst worden toegepast op vertrekkende schepen en hunnen inhoud.

Belanghebbenden zullen daarvoor eene in elk bijzonder geval door den Gouverneur te bepalen som, wegens gebruik van materialen en de hulp van personeel van den Openbaren Gezondheidsdienst, ten bate der koloniale kas moeten voldoen.

Van de toegepaste maatregelen wordt, door of namens den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, eene verklaring aan belanghebbenden afgegeven.

Art. 15*b*.

Bij besluit van den Gouverneur kunnen de invoer, doorvoer en vervoer worden verboden, of aan maatregelen worden onderworpen van: huiden, lompen, gebruikte kleedingstukken, gebruikte lijf- en beddegoed en van andere voorwerpen en goederen, die voor het overbrengen van besmetting bijzonder vatbaar zijn.

Dit besluit is niet langer van kracht dan gedurende een jaar na zijne afkondiging, tenzij het binnen dat tijdperk door eene verordening bekrachtigd is.

Artikel VII.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—25.

Verordening van den ...., tot wijziging en aanvulling van de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 No. 42).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

De in de Publicatiebladen Nos. 47, 48 en 49 van het jaar 1917 opgenomen besluiten van 11 December 1917, die onderscheidenlijk ter uitvoering van art. 11, 2de lid, art. 14 en art. 15, 1ste lid, der quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42) werden genomen en op den 14n., 14n. en 15n. December 1917 afgekondigd, zijn niet langer van kracht, daar zij binnen een jaar na hunne afkondiging door een verordening bekrachtigd hadden moeten zijn.

Door een vergissing is zulks niet tijdig bij Uwen Raad aangevraagd.

Daarvoor wordt U hierbij een ontwerp-verordening aangeboden, waarbij de inhoud dier besluiten aan Uwe goedkeuring wordt onderworpen.

Willemstad, den 6n. Januari 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat, volgens art. 100 van het reglement op het beleid der regeering in deze kolonie, de uitgaven ten behoeve van den openbaren dienst, welke niet ten laste van de Nederlandsche schatkist komen, en de middelen tot dekking van die uitgaven worden aangewezen op de koloniale huishoudelijke begrooting en dat, volgens art. 102 van hetzelfde reglement, die begrooting, zoodanig als zij door den Kolonialen Raad is goedgekeurd, door den gouverneur voorloopig wordt vastgesteld en afgekondigd;

Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, voorloopig vastgesteld onderstaande verordening:

KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1920.

Artikel 1.

Voor de onderdeelen, in de hieronder voorkomende begrootingsartikelen aangewezen, worden voor het dienstjaar 1920 toegestaan de daarnevens uitgetrokken sommen:

1ste Afdeeling.

Algemeen en gewestelijk bestuur.

Gouvernementssecretarie en algemeene dienst.

Artikel 1. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van den gouvernementssecretaris en verdere ambtenaren en beambten	f	82 589
Artikel 2. Vergoedingen aan de ambtenaren en hulpambtenaren van den burgerlijken stand		785
Artikel 3. Boek- en drukwerken, abonnement op nieuwsbladen, advertentiekosten, uitgaven voor het ijkwezen,		
Transporteere..	f	83 374

Per transport.. f	83 374
briefporten, kosten van telegrammen, bindloon en andere uitgaven.....	6 495
Artikel 4. Toelage aan den persoon belast met het bijhouden van de bevolkingsregisters.....	180

Koloniale Raad.

Artikel 5. Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van den bode bij den Kolonialen Raad en van een algemeen verslaggever.....	375
Artikel 6. Verlichting der vergaderzaal van en andere uitgaven voor den Kolonialen Raad.....	200

Gewestelijk bestuur.

Artikel 7. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, schrijfloon, kantoorbehoeften en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van de ambtenaren en beambten.....	39 600
Artikel 8. Teerkosten van de districtmeesters op Curaçao bij verblijf buiten hunne standplaatsen.....	300
Artikel 9. Vergoeding voor kantoorhuur aan den districtmeester op Aruba	60

Overtochts-, vervoer- en verplaatsingskosten.

Artikel 10. Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, overtocht van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensionneerde ambtenaren met hunne gezinnen, benevens terugbetaling van uit eigen middelen betaalde overtochtskosten en met een en ander in verband staande uitgaven, zoomede tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing.....	15 250
Artikel 11. Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling.....	*Memorie.*

Algemeene kosten.

Artikel 12. Kosten van volksfeesten op den verjaardag van Hare Majesteit de Koningin en van de verstrekkingen op dien dag aan de politie, enz.....	1 700
Artikel 13. Huur van een woning in het 5de district op Curaçao voor reizende ambtenaren.....	120
Artikel 14. Kosten van drukwerk...	7 250
Artikel 15. Bijdrage ten behoeve van het Militair Tehuis.....	1 200
Totaal der Iste afdeeling.. f	156 104
Transporteere.. f	156 104

Per transport.. f 156 104

IIde Afdeeling.

Rechts- en politiewezen.

Rechterlijke macht en parket van den procureur-generaal.

Artikel 16. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergeld of kosten van vervoermiddelen en bruggegeld van den voorzitter en de leden van, den procureur-generaal en den advocaat-generaal bij, den griffier en den substituut-griffier van het Hof van Justitie, zoomede van den griffier bij het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden en de verdere ambtenaren en beambten ..... f 51 425

Artikel 17. Reis- teer- en verhuiskosten 2 900

Artikel 18. Vertolkingskosten, aanschaffing van boekwerken ten dienste van de gerechten en van het parket van den procureur-generaal en benoodigdheden voor het hulpkantoor van den industrieelen eigendom 1 100

Gevangenissen.

Artikel 19. Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen en vergoeding voor huishuur van den directeur van de strafgevangenis en het huis van bewaring op Curaçao en verdere beambten van de gevangenissen 3 816

Artikel 20. Kostgeld, kleeding, ligging en andere uitgaven voor de gevangenen en verlichting van de gevangenissen 8 889

Rechterlijke politie.

Artikel 21. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van het politiepersoneel 90 190

Artikel 22. Bovenkleeding, schoeisel en vergoeding voor huishuur aan het politiepersoneel 8 440

Artikel 23. Huur en verlichting van wachthuizen voor de politie, zoomede aankoop en onderhoud van ezels ten dienste van de politie 2 270

Artikel 24. Andere uitgaven voor het rechts- en politiewezen 7 900

Voogdijraden.

Artikel 25. Toelagen van den secretaris en den bode van den voogdijraad op Curaçao 400

Artikel 26. Andere uitgaven voor de voogdijraden 175

Algemeene kosten.

Artikel 27. Kantoorbehoeften aan 8

Transporteere.. f 177 505 f 156 104

Per transport..	f	177 505	f	156 104
wijkmeesters		400		
Artikel 28. Bezoldiging of verlofbezoldiging van den marktmeester		1 150		
Artikel 29. Verlichting van de slachtplaats		120		
Artikel 30. Toelage aan een vertaler.		275		
Artikel 31. Uitgaven ten behoeve van verwaarloosde kinderen		2 000		
Artikel 32. Uitgaven van vervolgingen en rechtsgedingen waarvan de kosten geheel of gedeeltelijk ten laste van de koloniale kas komen		2 000		
Artikel 33. Vergoedingen		700		
Artikel 34. Teruggave aan het Departement van Justitie in Nederland van het door zijne zorg te betalen aandeel van Curaçao in de bijdrage van Nederland in de kosten van het kantoor van het internationaal verbond tot bescherming van letterkundige- en kunstwerken		100		
Totaal der IIde afdeeling..				184 250

IIIde Afdeeling.

Schutterij.

Artikel 35. Toelage aan een officier van de rustende schutterij, adjudant van den gouverneur	f	216		
Artikel 36. Verschillende uitgaven voor de schutterij		203		
Totaal der IIIde afdeeling..				419

IVde Afdeeling.

Geldelijk beheer.

Administratie van financiën en domeinwezen.

Artikel 37. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, kantoorbehoeften, vergoeding voor gemis van inkomsten en bruggegeld van den administrateur van financiën en den bode ter administratie van financiën en ten kantore van den kolonialen ontvanger	f	5 114		
Artikel 38. Kosten van het domeinwezen		840		
Artikel 39. Uitgaven voor het boschwezen		3 900		
Artikel 40. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergelden of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van den inspecteur der belastingen, den kolonialen ontvanger op Curaçao, de ontvangers op de andere eilanden en				
Transporteere..	f	9 854	f	340 773

Per transport.. f	9 854 f	340 773
den sub-ontvanger der invoerrechten en accijnzen op Curaçao.....	15 434	
Artikel 41. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen en vergoeding voor gemis van inkomsten van de ambtenaren voor den werkelijken dienst der belastingen.	41 876	
Artikel 42. Andere uitgaven voor den dienst der belastingen	21 145	

Posterij en telegraafdienst.

1º Posterij.

Artikel 43. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en kantoorbehoeften van den postdirecteur en van de brievenbestellers en beambten ter posterij	11 730
Artikel 44. Betalingen wegens transitrechten, vervoer van brievenmalen, betalingen aan het internationaal kantoor der algemeene postvereeniging en aan dat der telegraafvereeniging te Bern, en andere uitgaven voor den postdienst.....	13 625
Artikel 45. Toelagen aan 6 personen belast met de werkzaamheden van de koloniale postspaarbank.....	900
Artikel 46. Benoodigdheden voor de postspaarbank.....	300

2º Telegraafdienst.

Artikel 47. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en bruggegelden van het personeel van de draadlooze telegrafie.....	15 505
Artikel 48. Bedrijfs- en onderhoudskosten van de inrichtingen voor draadlooze telegrafie.....	3 380
Artikel 49. Kosten van inrichting van een post voor draadlooze telegrafie op een der Nederlandsche Bovenwindsche eilanden, en daarmede verband houdende uitgaven.....	*Memorie.*
Artikel 50. Reis- en teerkosten van het personeel van de draadlooze telegrafie	1 500
Artikel 51. Huur van een stuk gronds op de plantage „Daniel'' in het 4de district op Curaçao voor het oprichten en in bedrijfhouden van een post voor draadlooze telegrafie.....	100

Hypotheekkantoren.

Artikel 52. Bezoldiging van en kantoorbehoeften aan den hypotheekbewaarder op Curaçao en die op de andere eilanden.....	1 555
Transporteere.. f	136 904 f 340 773

Per transport..	f 136 904	f 340 773

Curaçaosche Bank.

Artikel 53. Toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van het personeel van de Curaçaosche Bank.....	3 574
Artikel 54. Benoodigdheden, druk- en bindloon en andere uitgaven ten behoeve van de Curaçaosche Bank.....	300

Kamer van Koophandel en Nijverheid.

Artikel 55. Toelage van den secretaris	375
Artikel 56. Bodeloon en kleine uitgaven.....	140

Stroohoeden-vlechtnijverheid.

Artikel 57. Toelage van en voedergeld aan den leider der stroohoeden-vlechtnijverheid.....	1 200
Artikel 58. Andere uitgaven in het belang van de stroohoeden-vlechtnijverheid.....	11 000

Algemeene kosten.

Artikel 59. Vergoeding aan den eigenaar van de plantage Slagbaai op Bonaire voor het gebruiken van een weg door gemelde plantage.....	100
Artikel 60. Uitgaven wegens grondbelasting op landseigendommen, die niet bestemd zijn voor den openbaren dienst	2 600
Artikel 61. Bijdragen ten behoeve van het Curaçaosche Weerbaarheidskorps en van de damesvereeniging „Entre Nous"	500
Artikel 62. Rente wegens uit 's Rijks schatkist ontvangen voorschotten.....	500
Artikel 63. Kosten op de uitzending van baar geld en op de afgifte van wissels op het Departement van Koloniën, vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche gemeente voor het gebruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder, kosten van het mijnwezen, bindloon en verdere kleine uitgaven...	3 825
Totaal der IVde afdeeling..	161 018

Vde Afdeeling.

Eeredienst, onderwijs en armenzorg.

Eeredienst.

Artikel 64. Bezoldigingen of verlofsbezoldigingen, toelagen en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van de voorgangers van verschillende godsdienstige gemeenten.....	f 56 278	
Artikel 65. Dienstreizen van den Roomsch-Katholieken geestelijke van den 1sten rang.....	225	
Transporteere..	f 56 503	f 501 791

Per transport.. f	56 503 f	501 791
Artikel 66. Bijdrage aan het Methodisten genootschap op St. Martin in de kosten van herstelling van het kerkgebouw te Philipsburg.....	1 000	

Onderwijs.

1º. Schooltoezicht.

Artikel 67. Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelage en kantoorbehoeften van den inspecteur van het onderwijs, den bode van de inspectie van het onderwijs en den secretaris der commissie van onderwijs.....	4 850	
Artikel 68. Kantoorkosten voor den inspecteur van het onderwijs en uitgaven door hem te doen ten behoeve van examens, aanschaffing van boekwerken voor zijne boekerij, reis- en teerkosten van den inspecteur van het onderwijs en van de leden der commissie van onderwijs, zoomede uitkeering aan schoolkinderen bij de bezoeken dier commissie	975	

2º. Openbaar lager onderwijs.

Artikel 69. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar lager onderwijs	56 800	
Artikel 70. Schoolmeubelen, schoolbehoeften en kleine uitgaven voor de openbare lagere scholen, bruggegeld voor leerlingen van de Emmaschool en reis- en teerkosten van de onderwijzeressen in nuttige handwerken op St. Martin	3 055	

3º. Openbaar meer uitgebreid lager onderwijs.

Artikel 71. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar meer uitgebreid lager onderwijs.....	67 112	
Artikel 72. Schoolmeubelen, leermiddelen, schoolbehoeften en kleine uitgaven voor de Hendrik- en Wilhelminascholen.....	2 000	

4º. Bijzonder onderwijs.

Artikel 73. Bijdragen voor het bijzonder onderwijs.....	71 690	
Artikel 74. Bijdrage voor de opleiding van leerkrachten bij het bijzonder onderwijs	1 200	

5º. Verdere kosten van het onderwijs.

Artikel 75. Kosten van overvoer en studie van jongelieden, die buiten de kolonie een opleiding ontvangen.....	8 000	
Artikel 76. Kosten van de normaallessen.....	8 125	
Transporteere.. f	281 310 f	501 791

Per transport..	f 281 310	f 501 791
Artikel 77. Toelagen voor het geven van onderwijs in de beginselen van zeevaartkunde en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den onderwijzer op Saba.....	1 630	
Artikel 78. Aanschaffing van werktuigen en andere benoodigdheden ten behoeve van het onderwijs in de zeevaartkunde.....	140	
Artikel 79. Kosten van een tweejarigen leergang voor handelsonderwijs...	4 000	
Artikel 80. Toelage aan den beheerder van de gouvernements-boekerij en leeszaal, tevens belast met het onderhoud en de aanvulling van het koloniaal- en schoolmuseum.....	800	
Artikel 81. Eerste kosten van inrichting van een gouvernements-boekerij en leeszaal, kosten van aanvulling en onderhoud van deze inrichting en van het koloniaal- en schoolmuseum.....	11 325	
Artikel 82. Vergoeding aan de leden der examencommissie en vergoeding van reiskosten aan onderwijzers, die zich voor het afleggen van examens of jongelieden, die zich voor het afleggen van het toelatingsexamen der normaallessen naar Curaçao begeven.....	650	
Artikel 83. Uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek	10 000	
Armenzorg.		
Artikel 84. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten, onderstand aan behoeftigen en vergoeding aan armenkassen wegens gemis van inkomsten	2 898	
Artikel 85. Bijdragen aan kerkgenootschappen voor onderhoud van weezen	9 000	
Artikel 86. Kosten van beheer en onderhoud van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo zoomede uitkeering aan de armen van verschillende godsdienstige gezindten van de zuivere opbrengst van dat pand.....	1 200	
Totaal der Vde afdeeling..		f 322 953
VIde Afdeeling.		
Landbouw.		
Artikel 87. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van den landbouwkundige, den hulp-landbouwkundige en de personen, belast met het doen van weerkundige waarnemingen, zoomede bijdrage in de kosten van het departement van den landbouw in Suriname.....	f 5 650	
Artikel 88. Reis- en teerkosten van		
Transporteere..	f 5 650	f 824 744

Per transport..	f	5 650	f 824 744
den raadsman in landbouwzaken voor de kolonie Curaçao, van den landbouwkundige en van den hulplandbouwkundige		1 300	
Artikel 89. Vergoeding van onkosten aan den gouvernements-commissaris bij geldelijk gesteunde landbouwmaatschappijen		50	
Artikel 90. Uitgaven in het belang van den landbouw en van de veeteelt..		13 800	
Artikel 91. Kosten tot aanmoediging van den katoenbouw (aankoop van plantzaad en voorschot op geoogst zaad, katoen of katoenvezel gewonnen door kleine planters op St. Eustatius)		7 000	
Artikel 92. Bedrijfskosten van het katoenhuis en renteloos voorschot ter bestrijding van de kosten van bewerking en verzending naar de eerste haven-plaats van vezel en zaad, gewonnen door kleine planters, zoomede onderhoud van den motor en de katoenmachines (St. Eustatius)		1 100	
Artikel 93. Kosten van inrichting van een weerkundigen dienst, met daaraan verbonden stormwaarschuwingsdienst.		*Memorie.*	
Artikel 94. Kosten van bedrijf van den weerkundigen dienst, enz.		*Memorie.*	
Totaal der VIde afdeeling..			28 900

VIIde Afdeeling.

Openbare gezondheidsdienst.

Ambtenaren, beambten en gezondheidscommissie.

Artikel 95. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergelden of kosten van vervoermiddelen en bruggegelden van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst, de gouvernements-geneeskundigen, den opzichter en den bediende bij den openbaren gezondheidsdienst en den secretaris en den bode bij de gezondheidscommissie		69 797	
Artikel 96. Reis- en teerkosten van de leden en den secretaris van de gezondheidscommissie en van de deskundigen, die door die commissie gehoord kunnen worden		1 000	

Quarantaine-dienst.

Artikel 97. Toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den buitengewonen gouvernements-geneeskundige, belast met den quarantainedienst en van den quarantaine-loods, tevens opzichter op de quarantaineplaats		1 850	
Artikel 98. Vergoeding aan den bui-			
Transporteere..	f	72 647	f 853 644

Per transport.. f	72 647	f 853 644
tengewonen gouvernements-geneeskundige, belast met den quarantaine-dienst, voor het verrichten van bijzondere quarantaine-diensten	1 000	
Artikel 99. Loon van een loodsgezel tevens oppasser, van een schoonmaakster en van bedienden, zoomede aankoop van benoodigdheden, huisvesting van geobserveerden en andere uitgaven	3 235	
Artikel 100. Kosten van uitvoering van den quarantaine-dienst op Aruba.	150	
Gesticht voor krankzinnigen.		
Artikel 101. Toelagen aan den directeur, den buitengewonen gouvernements-geneeskundige, belast met de krankzinnigenverpleging, en de oppassers van het gesticht voor krankzinnigen	3 025	
Artikel 102. Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor krankzinnigen en verdere kosten	25 000	
Gesticht voor melaatschen.		
Artikel 103. Toelage van en voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den buitengewonen gouvernements-geneeskundige belast met de melaatschenverpleging	1 250	
Artikel 104. Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen en verdere kosten	3 500	
Artikel 105. Uitkeering voor bijzondere vervoermiddelen van de dienstdoenden bij het gesticht voor melaatschen	600	
Inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.		
Artikel 106. Toelagen aan den tandheelkundige en den inwonenden beambte van en het verplegend personeel van bijstand in de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten	950	
Artikel 107. Huur van een gebouw voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, verpleegkosten van de lijders, voeding van den inwonenden beambte, zijne echtgenoote en de verpleegster, en andere uitgaven.	14 588	
Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.		
Artikel 108. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van den hulp-scheikundige, den amanuensis, de bedienden en het personeel van bijstand van het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst	5 375	
Artikel 109. Benoodigdheden en andere uitgaven voor het laboratorium en		
Transporteere.. f	131 320	f 853 644

Per transport..	f 131 320	f 853 644
het kantoor van den openbaren gezondheidsdienst	2 000	

Ontsmettingsdienst.

Artikel 110. Kosten van ontsmettingen	500

Reinigingsdienst.

Artikel 111. Toelage aan een onderopzichter bij den reinigingsdienst.....	800
Artikel 112. Arbeidsloonen en andere uitgaven voor den reinigingsdienst....	19 715

Keuringsdienst voor eet- en drinkwaren.

Artikel 113. Toelage aan een onderopzichter bij den keuringsdienst.....	800
Artikel 114. Kosten van aankoop van monsters, enz.....	250

Ziekenhuizen op Aruba en Bonaire.

Artikel 115. Toelagen aan verpleegsters en bedienden.....	654
Artikel 116. Benoodigdheden en andere uitgaven.....	1 126

Stadsapotheek.

Artikel 117. Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van een gouvernements-apotheker en een bediende in de stadsapotheek...	2 500
Artikel 118. Huur van een gebouw voor stadsapotheek, kosten van opstand van die apotheek, aanschaffing van geneesmiddelen en geneeskundige behoeften, verlichting, water en andere uitgaven...	4 500

Algemeene kosten.

Artikel 119. Verschillende uitgaven voor geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden, kosten van operaties, vergoeding voor verpleging en begrafeniskosten van onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en het politiepersoneel, huur van spreekkamers voor gouvernements-geneeskundigen in buitendistricten en van gebouwen voor apotheek, verloskundige hulp aan onvermogende kraamvrouwen, kosten van het onderwijs in de verloskunde, uitgaven voor reiskosten en voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen, die een goed examen hebben afgelegd, zoomede huur van gebouwen voor woningen van de gouvernements-geneeskundigen in het 2de en 4de district.....	37 438
Artikel 120. Kosten van onderhoud en bediening van een ziekenauto....	1 000
Artikel 121. Kosten verbonden aan eene algemeene koepokinenting der bevolking.....	500
Transporteere..	f 203 103	f 853 644

Per transport..	f 203 103	f 853 644
Artikel 122. Uitgaven voor bewaring van koepokstof.....	60	
Artikel 123. Vergoeding aan den directeur van den openbaren gezondheidsdienst wegens verrichte werkzaamheden ten behoeve van bijzondere personen	1 000	
Artikel 124. Vergoeding aan de gouvernements-geneeskundigen op Aruba voor het gebruik van vertrekken als apotheek, voor het schoonhouden daarvan en van de werktuigen, enz. en voor het aankoopen en aanbrengen van water.....	200	
Artikel 125. Kosten van opleiding van twee jongelieden voor gouvernementsgeneeskundigen in de kolonie Curaçao, aan de geneeskundige school te Paramaribo.....	600	
Artikel 126. Bijdrage aan de Vereeniging ,,Het Groene Kruis''.....	900	
Artikel 127. Bijdrage aan de ,,Curaçaosche Vereeniging ter bestrijding en voorkoming van geslachtsziekten''....	5 000	
Totaal der VIIde afdeeling..		f 210 863

VIIIste Afdeeling.

Openbare werken.

Ambtenaren en beambten.

Artikel 128. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den directeur van openbare werken, den ingenieur en de verdere ambtenaren en beambten bij het departement.....	23 699	
Artikel 129. Reis- en teerkosten van den directeur en teekenbehoeften voor het kantoor van idem.....	980	

Onderhoud, herstelling en nieuwe werken.

Artikel 130. Kosten van onderhoud en herstelling van werktuigen.....	100	
Artikel 131. Gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van meubelen en andere benoodigdheden, en verdere uitgaven.....	22 350	
Artikel 132. Gewoon onderhoud en herstelling van straten, wegen en kaden	22 350	
Artikel 133. Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van landsgebouwen en eigendommen, straten, wegen, enz.....	20 650	
Artikel 134. Nieuwe werken.....	137 450	

Baggerwerken.

Artikel 135. Verschillende uitgaven.	15 200	
Transporteere..	f 242 779	f 1 064 507

Per transport..	f 242 779	f 1 064 507
Artikel 136. Voortzetting van de verbetering van de haven van Curaçao...	*Memorie.*	

Waterverschaffing.

Artikel 137. Kosten in verband met den aanleg van werken in het belang van de waterverschaffing waaronder begrepen verbetering van de bestaande waterwerken en putten, en van onderhoud der tot stand gekomen werken...	31 300
Artikel 138. Kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van eene drinkwaterleiding te voorzien	*Memorie.*

Straat- en kustverlichting.

Artikel 139. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van het personeel bij de straat- en kustverlichting....	8 983
Artikel 140. Benoodigdheden en andere uitgaven voor straat- en kustverlichting.....	14 800

Seinwezen.

Artikel 141. Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelagen van het personeel bij het seinwezen.....	4 450
Artikel 142. Licht en verdere benoodigdheden voor de seinposten.....	370

Haven- en loodswezen.

Artikel 143. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en voor het toezicht op vaartuigen, boeien, meerpalen, enz. en vergoeding voor buitengewone diensten en wegens gemis van inkomsten van de ambtenaren en de beambten bij den haven- en loodsdienst.....	15 217
Artikel 144. Loon van en vergoeding voor buitengewone diensten aan roeiers, enz., onderhoud en herstelling van vaartuigen en verdere daarmede in verband staande uitgaven, kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kosten, zoomede bijdrage in de kosten van verzekering van in de haven liggende buizen van de waterleiding en kabels van de electrische verlichting.....	7 770
Totaal der VIIIste afdeeling..	f 325 669	

IXde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.

Artikel 145. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren.....	f 92 453	
Artikel 146. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen		
Transporteere..	f 92 453	f 1 390 176

Per transport..	f 92 453	f 1 390 176
van burgerlijke landsdienaren.....	73 656	
Artikel 147. Wachtgelden.....	400	
Artikel 148. Onderstanden.....	3 571	
Artikel 149. Toelage aan een broeder in de orde van den Nederlandschen Leeuw	200	
Artikel 150. Kosten voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin de bezoldigingen voor die betrekkingen zijn omschreven.....	10 000	
Totaal der IXde afdeeling..	f 180 280	

Xde Afdeeling.

Onvoorziene uitgaven.

Artikel 151. Onvoorziene uitgaven.....	f 30 000	
Totaal..		f 1 600 456

ALGEMEEN OVERZICHT.

Iste	Afdeeling.	Algemeen en gewestelijk bestuur	f 156 104
IIde	,,	Rechts- en politiewezen.....	184 250
IIIde	,,	Schutterij	419
IVde	,,	Geldelijk beheer.....	161 018
Vde	,,	Eeredienst, onderwijs en armenzorg	322 953
VIde	,,	Landbouw	28 900
VIIde	,,	Openbare gezondheidsdienst...	210 863
VIIIste	,,	Openbare werken.....	325 669
IXde	,,	Pensioenen, wachtgelden, enz.	180 280
Xde	,,	Onvoorziene uitgaven.....	30 000
			f 1 600 456

Een millioen zes honderd duizend vier honderd zes en vijftig gulden.

Artikel 2.

Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der *artikelen* 2, 3, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 26, 29, 31, 32, 33, 36, 38, 42, 44, 46, 48, 50, 54, 56, 58, 60, 62, 63, 65, 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 86, 88, 90, 91, 92, 96, 98, 99, 100, 102, 104, 107, 109, 110, 112, 114, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 140, 142, 144, 145, 146, 147, 148 en 150 van de bij deze verordening voorloopig vastgestelde begrooting ontoereikend wordt bevonden, kan het, evenals de posten bij de *artikelen* 11, 49, 93, 94, 136 en 138 voor *Memorie* uitgetrokken, door overschrijving uit *artikel* 151 dier begrooting worden aangevuld.

Artikel 3.

Op *artikel* 151 van de bij deze verordening voorloopig vastgestelde begrooting worden aangewezen de tot het dienstjaar 1920 behoorende uitgaven, die hare omschrijving niet vinden in een der *artikelen* van die begrooting en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

De uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Artikel 4.

Tot goedmaking van de uitgaven begrepen in de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 worden voor dat jaar gebezigd de na te noemen middelen en inkomsten, te weten:

A. *Belastingen.*

a. Invoerrecht;
b. Accijns op gedistilleerd, wijn en bier;
c. Accijns op geslacht;
d. Zegelbelasting;
e. Overdrachtsbelasting;
f. Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed;
g. Grondbelasting;
h. Gebruiksbelasting;
i. Inkomstenbelasting;
j. Successiebelasting;
k. Vergunningsrecht;
l. Hondenbelasting;
m. Petroleum raffinaderijbelasting;
n. Buitengewone inkomstenbelasting.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. Landbouw-opbrengsten;
b. Boeten;
c. Inkomsten van de posterij;
d. Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas:
wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen;
wegens loon van den hypotheekbewaarder op Curaçao;
wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand;
wegens examengelden gestort door aspirant bestuurders van motorrijtuigen;
wegens gelden, betaald voor aan- of afmonstering van scheepsvolk;
e. Huur van opslagplaatsen;
f. Uitvoerrecht van mijnproducten;
g. Schoolgelden;
h. Registratierecht;
i. Huur van landsgronden en eigendommen;
j. Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten;
k. Opbrengst van de posten voor draadlooze telegrafie;
l. Inkomsten van de vleeschhal;
m. Inkomsten van de Curaçaosche bank:
aandeel in de zuivere winst;
teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank;
n. Concessierechten:
voor de bruggen over de haven en het Waaigat;
voor de electrische werken;
voor het delven van goud, zilver en koper;
o. Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen;
p. Onzuivere opbrengst van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo;
q. Uitvoerrecht van zout;
r. Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw;
s. Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz.;
t. Opbrengst van de telefonische verbinding op Saba;
u. Loodsgelden;
v. Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;
w. Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank;
x. Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten;
y. Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor voor den industrieelen eigendom;

z. Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels;
aa. Huur van het ploegwerktuig;
bb. Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst;
cc. Inkomsten van den zeilvaartdienst tusschen de eilanden der kolonie;
dd. Alle andere ontvangsten.

C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*

Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

§ 1.

Voor het dienstjaar 1920 zijn de uitgaven geraamd op een bedrag van f 1 600 456,— of 99 900,— minder dan voor 1919.

Dit lagere bedrag is een gevolg van het niet voorkomen op de begrooting voor 1920 van eenige voor 1919 uitgetrokken posten en van het lager ramen dan voor 1919 van verschillende posten; de voornaamste dezer posten zijn :

Bezoldigingen van de gezaghebbers van St. Martin en St. Eustatius	f 1 500,—
Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling (voor 1920 *Memorie* geraamd)	39 000,—
Bezoldiging van den kantonrechter op Curaçao	3 700,—
Bezoldiging van den griffier bij het kantongerecht op Curaçao	3 000,—
Duurtebijslag voor de burgerlijke ambtenaren en beambten, alsmede voor het onderwijzend personeel aan de bijzondere scholen	54 000,—
Duurtebijslag voor in Nederland met verlofbezoldiging, op wachtgeld of met pensioen vertoevende burgerlijke ambtenaren en voor pensioen genietende, mede in Nederland vertoevende, weduwen of weezen van burgerlijke ambtenaren	6 000,—
Bijdrage aan de R. K. gemeente te Oranjestad op Aruba in de kosten van aanbouw van een nieuwe kerk	1 000,—
Bezoldigingen en toelagen van de onderwijzers, onderwijzeressen en beambten bij het openbaar meer uitgebreid lager onderwijs	4 600,—
Renteloos voorschot aan de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij te 's Gravenhage (3e. termijn)	33 400,—
Voeding en kleeding van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius	1 200,—
Geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden voor de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten	1 500,—
Verschillende uitgaven voor geneesmiddelen en geneeskundige behoeften voor onvermogenden, enz. (in het stadsdistrict op Curaçao)	12 000,—
Bezoldiging van den directeur van Openbare Werken	3 000,—
Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van landsgebouwen en eigendommen, straten, wegen, enz	14 550,—
Nieuwe werken	9 350,—
Kosten van het opnemen en in kaart brengen van het eiland Saba	1 250,—
Kosten voor het aanschaffen en opstellen van een kustlichttoestel voor de Noordwestpunt van Aruba	21 000,—
Kosten voor het aanschaffen en opstellen van een kustlichttoestel voor de Noordwestpunt van Bonaire	3 000,—
Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	3 300,—

Meer dan voor 1919 wordt o. m. noodig geacht voor :

Bezoldiging van een hoofd-commies meer	f	3 000,—
Toelagen van 2 tweede-beambten meer		1 000,—
Bezoldiging van een lid van het Hof van Justitie meer		4 000,—
Bezoldiging van een substituut-griffier van het Hof van Justitie		2 500,—
Bezoldiging van een griffier van het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden		2 000,—
Reis- en teerkosten van 1 lid van het Hof van Justitie belast met de betrekking van rechter in het kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden en van den griffier van dat kantongerecht		1 600,—
Bezoldigingen en toelagen van het politiepersoneel		5 800,—
Bovenkleeding en schoeisel voor het politiepersoneel		2 000,—
Vervoer van brievenmalen op de Bovenwindsche eilanden		1 000,—
Andere uitgaven in het belang van de stroohoeden-vlechtnijverheid		1 250,—
Bezoldiging van 2 R. K. geestelijken van den 2n. rang meer		2 400,—
Bijdrage aan het Methodisten-genootschap op St. Martin in de kosten van herstelling van het kerkgebouw te Philipsburg		1 000,—
Bezoldigingen en toelagen van de onderwijzers, onderwijzeressen en beambten van het openbaar lager onderwijs		10 900,—
Bijdragen voor het bijzonder onderwijs		4 803.—
Bijdrage voor opleiding van leerkrachten bij het bijzonder onderwijs		1 200,—
Uitgaven voor een gouvernementsboekerij en leeszaal		11 800,—
Uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek		10 000,—
Bijdrage voor het onderhoud van R. K. weezen		1 300,—
Kosten in het belang van den landbbouw en de veeteelt (Bonaire)		1 000,—
Bezoldiging van een gouvernements-geneeskundige in de buitendistricten op Curaçao meer		3 500,—
Onderhoud van de verpleegden in het krankzinnigen gesticht en verder kosten		2 000,—
Uitgaven voor den reinigingsdienst op Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba		4 200,—
Kosten van de stadsapotheek		7 000,—
Buitengewone geneesmiddelen enz. voor de in bijzondere gasthuizen opgenomen onvermogenden, enz		5 000,—
Vergoeding voor verpleging van onvermogenden op Aruba		1 200,—
Kosten van onderhoud en bediening van een ziekenauto		1 000,—
Kosten in verband met de waterverschaffing op St. Eustatius		8 400,—
Benoodigdheden en andere uitgaven voor straat- en kustverlichting op Aruba en Saba		2 200,—

§ 2.

Voor 1920 bedraagt het nadeelig verschil tusschen de uitgaven en de ontvangsten, dat door eene bijdrage uit 's Rijksschatkist moet worden gedekt, eene som van f 532 782,—. Hierbij moet echter in het oog worden gehouden, dat er in het ontwerp-begrooting van uitgaven memorieposten zijn voor maatregelen, waarvan de kosten nog niet kunnen worden geraamd.

Ondergeteekende hoopt, dat wanneer de vrede is gesloten, door herleving van handel en scheepvaart de inkomsten der kolonie aanmerkelijk zullen toenemen.

Door den oorlog leverde de opening van het Panama-kanaal voor Curaçao nog geen voordeelen op en werden de

Curaçaosche Petroleum Maatschappij en de Mijnmaatschappij Curaçao in hun werk en afzet belemmerd.

Na den vrede zal zulks, zoo meent hij te mogen vertrouwen, spoedig beter worden, wat veel tot de bloei van de kolonie zal kunnen bijdragen.

Voor 1920 wordt voor de verdeeling van de uitgaven voor den gewonen en den buitengewonen dienst de stelregel gevolgd, aangenomen door Z. E. den Minister van Koloniën, bij de verdeeling van de uitgaven van de begrooting voor 1918. De uitgaven zijn verdeeld als volgt :

BUITENGEWONE DIENST.

Uitgaven in het belang van de stroohoeden-vlechtnijverheid (artt. 57 en 58)	f 12 200,—
Uitgaven in het belang van den landbouw en van de veeteelt (artt. 89 t/m 92.....	21 950,—
Bezoldigingen en huishuur van 1 ingenieur en 1 opzichter voor het departement van openbare werken uitgezonden voor het tot stand brengen van verschillende werken (artt. 128 *a* en *b*)....	9 000,—
Wegenverbetering en nieuwe werken, (art. 133 *e*, *g*, *h* en *i* en art. 134).....	150 550,—
Uitgaven in het belang van de waterverschaffing (art. 137 *a*)....	27 475,—
	f 221 175,—

Behalve deze uitgaven komen er op de begrooting der uitgaven nog verschillende memorieposten voor, die onder den buitengewonen dienst moeten worden gebracht, maar waarvoor, uit gebrek aan de noodige gegevens, nog geen bedragen kunnen worden geraamd; die posten zijn:

Kosten van inrichting van een post voor draadlooze telegrafie op een der Nederlandsche Bovenwindsche eilanden, en daarmede verband houdende uitgaven (art. 49).

Kosten van inrichting van een weerkundigen dienst, met daaraan verbonden stormwaarschuwingsdienst (art. 93).

Kosten van bedrijf van den weerkundigendienst (art. 94).

Het weder op vroegere breedte terugbrengen van eenige straten in de stadswijk Punda, welke in den loop der tijden door uitbouw aanmerkelijk in breedte zijn verminderd (art. 134 *h*).

Voortzetting van de verbetering van de haven van Curaçao (art. 136).

Kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien (art. 138).

Tegenover deze uitgaven van den buitengewonen dienst kunnen te goed worden geschreven de inkomsten uit de buitengewone middelen ten bedrage van f 42 200,— zoodat het te kort op den buitengewonen dienst bedraagt f 221 175,— min f 42 200,— of f 178 975,—.

GEWONE DIENST.

Voor de huishoudelijke uitgaven voor bestuur en beheer der kolonie, blijft, na aftrek van het voormeld bedrag van f 221 175,— voor den buitengewonen dienst van het eindcijfer der uitgaven van de geheele begrooting, eene som van f 1 379 281,— voor den gewonen dienst over.

Daar van het totaal der middelen, ten bedrage van f 1 067 674,— eene som van f 42 200,— voor den buitengewonen dienst moet worden afgetrokken, blijft over ten bate van den gewonen dienst een bedrag van f 1 025 474,—. Het te kort op dezen dienst is alzoo f 1 379 281,— – f 1 025 474,— of f 353 807,—.

Bij de raming der middelen is aangenomen, dat in 1920 de toestand van handel en scheepvaart weer zoo goed als normaal zal zijn geworden zoodat de verschillende bestaansbronnen der kolonie weer onbelemmerd zullen kunnen vloeien. Ook is rekening gehouden met het feit, dat van zeer vele artikelen de in de kolonie onder normale omstandigheden steeds

aanwezigen voorraad, zoo goed als geheel is uitgeput, welke voorraad dus, naar mate de productie en het verkeer weer normaal worden, geleidelijk zal worden aangevuld.

In verband met het vorenstaande en rekening houdend met de uitkomsten van het jaar 1918 en de gemiddelde opbrengst over de jaren 1916—1918 zijn de middelen in totaal voor de geheele kolonie f 46 290,— hooger geraamd dan voor het jaar 1919.

Voor zoover na de ontvouwing van het stelsel, dat bij de raming is gevolgd, eenige nadere mededeeling van andere bijzondere redenen, die tot het stellen van eene hoogere of lagere raming hebben geleid, nog wenschelijk kan worden geacht, wordt die verstrekt in de ,,Toelichting van de raming der middelen'' (stuk N° 5).

§ 3.

Vergelijking van de opbrengst der middelen in 1918 met die der middelen in 1917.

Voor zoover thans kan worden vastgesteld, overtreft de opbrengst der middelen in 1918 die der middelen in 1917 met rond f 47 000,—.

De volgende middelen brachten in 1918 belangrijk meer op dan in 1917 :

Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	f	36 000,—
Buitengewone inkomstenbelasting		9 000,—
Landbouw-opbrengsten		1 000,—
Inkomsten van de posterij		2 000,—
Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas		1 000,—
Schoolgelden		1 000,—
Inkomsten van de Curaçaosche Bank		3 000,—
Terugbetaling door de telegraaf-kabelmaatschappij, van gelden ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen		23 000,—
Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw op St. Eustatius		12 000,—
Inkomsten van het katoenhuis op St. Eustatius		1 000,—
Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen		2 000,—

Belangrijk minder dan in 1917 brachten in 1918 op de volgende middelen:

Invoerrecht	f	4 000,—
Overdrachtsbelasting		3 000,—
Grondbelasting		10 000,—
Gebruiksbelasting		3 000,—
Inkomstenbelasting		7 000,—
Successiebelasting		4 000,—
Uitvoerrecht van mijnproducten		2 000,—
Huur van landsgronden en eigendommen		10 000,—
Loodsgelden		3 000,—

§ 4.

Vergelijking van de opbrengst der middelen in 1918 met de ramingen voor dat jaar.

De totale opbrengst der middelen bleef, voor zoover thans bekend, rond f 56 000,— .... bij de raming ten achteren.

Belangrijk meer dan de raming hebben opgebracht de volgende middelen:

Accijns op geslacht	f	1 000,—
Zegelbelasting		2 000,—
Overdrachtsbelasting		2 000,—
Buitengewone inkomstenbelasting (memorie geraamd		9 000,—
Landbouwopbrengsten		1 000,—
Inkomsten van de posterij		1 000,—
Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas		1 000,—
Schoolgelden		2 000,—
Huur van landsgronden en eigendommen		4 000,—
Inkomsten van de Curaçaosche Bank		7 000,—
Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden, ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen		29 000,—

Onzuivere opbrengst van het huis en erf N° 6 op Scharloo (memorie geraamd)	f	1 000,—
Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw		5 000,—
Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen		8 000,—
Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst		1 000,—
Alle andere ontvangsten		7 000,—

Belangrijk beneden de raming bleven de volgende middelen:

Invoerrecht	f	23 000,—
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier		29 000,—
Grondbelasting		6 000,—
Gebruiksbelasting		7 000,—
Inkomstenbelasting		1 000,—
Successiebelasting		5 000,—
Vergunningsrecht		1 000,—
Uitvoerrecht van mijnproducten		36 000,—
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten		3 000,—
Loodsgelden		32 000,—

§ 5.

Vergelijking der uitgaven in 1918 met de voor dat jaar toegestane kredieten.

De uitgaven beliepen, voor zoover thans bekend, f 1 673 937,— of f 180 677,— meer dan de raming. In den uitgewerkten en toelichtenden staat der uitgaven (stuk N° 3) zijn de redenen der overschrijdingen van en de overschotten op de verschillende posten van de begrooting aangegeven.

Artikel 1.

a.

Bezoldiging van 1 hoofd-commies meer. In het belang van den dienst is het noodzakelijk, dat er op het ontvangerskantoor een hoofd-commies wordt geplaatst, die den ontvanger bij ontstentenis vervangen kan.

b.

Toelagen van 2 tweede-beambten meer. In het belang van den dienst was het absoluut noodzakelijk het aantal tweede-beambten met 2 te vermeerderen.

Artikel 7.

a.

Bezoldigingen van de gezaghebbers van de eilanden St. Martin, St. Eustatius en Saba. Het is zoo goed als zeker, dat er voor de 3 Bovenwindsche eilanden één gezaghebber zal worden benoemd. Waar echter nog niet bekend is, wat de bezoldiging van dezen gezaghebber zal zijn en ook nog niet is bepaald, op welke wijze in de vervanging van genoemden gezaghebber op de verschillende eilanden zal worden voorzien, zijn voorloopig de kredieten voor bezoldigingen van 3 gezaghebbers gehandhaafd.

a. en *b.*

Bezoldigingen en toelage van 5 koloniale schrijvers, tevens secretarissen van de Raden van Politie op Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba. In 1920 zullen deze ambtenaren ontheven zijn uit de thans door hen ook bekleed wordende betrekking van griffier van de kantongerechten en de Raden van Justitie op hunne eilanden. Aan hen zal echter, zoo dikwijls dit noodig is, zonder vergoeding, de waarneming van het ambt van griffier worden opgedragen. Daarom blijven zij, voor wat betreft hunne bezoldigingen, onder de groep f 800,— tot f 1 000,— gerangschikt. Hunne bezoldigingen zijn echter van afdeeling II „Justitie en politie" naar afdeeling I „Al-

gemeen en gewestelijk bestuur'' overgebracht, waar zij thans beter thuis behooren..

Artikel 11.

Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling. Het is hoogstwaarschijnlijk, dat de Koninklijke West-Indische Maildienst kleinere booten in de vaart zal brengen waardoor eene geregelde verbinding tusschen een of meer der Bovenwindsche eilanden met een of meer der Benedenwindsche eilanden verkregen zal worden.

Daardoor wordt echter geen voldoende gemeenschap verkregen tusschen de Bovenwindsche eilanden onderling en de Benedenwindsche eilanden onderling.

Het ligt in de bedoeling om deze gemeenschap te onderhouden met 2 behoorlijk voor passagiers-vervoer ingerichte schoeners.

Tot dat doel is de schoener ,,Estelle'' reeds aangekocht. Is er nog een daarvoor geschikte schoener te krijgen, dan wordt het wenschelijk geacht ook dien aan te koopen, of anders een geschikt schip te laten bouwen.

Voor de ,,Estelle'' werd een huur betaald van f 24 000,— 's jaars. Het schip, dat pas geheel nieuw was gekoperd en in alle opzichten in goeden staat verkeert, werd aangekocht voor f 50 000,—.

De kosten van bedrijf en onderhoud van de ,,Estelle'' worden voor de eerste jaren geschat op ongeveer f 12 000,—.

Aangezien nog niet kan worden vastgesteld, hoeveel de vergoeding, aan de Koninklijke West-Indische Maildienst te betalen voor het aandoen van een of meer der eilanden der kolonie, zal bedragen, terwijl het ook niet vaststaat wanneer een tweede schoener zal worden aangekocht of gebouwd, wordt deze post voor 1920 voor memorie geraamd.

Artikel 16.

a.

Bezoldigingen van een lid van het Hof van Justitie meer en van een substituut-griffier van dat Hof. Volgens artikel 42 P. B. 1914, Nº 35, zooals gewijzigd bij artikel 1, sub XXX P. B. 1918, Nº 61 is het Hof van Justitie o. m. uit vier leden en een substituut-griffier samengesteld. In verband hiermede wordt voor 1920 voor bezoldiging van een lid van het Hof meer een krediet aangevraagd, terwijl de bezoldiging van den substituut-griffier gerangschikt wordt in de groep f 2 500,— tot f 3 000, — en voor dien ambtenaar voor 1920 de minimumbezoldiging wordt uitgetrokken.

Bezoldiging van een griffier bij het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden. Voor het bij P. B. 1918, Nº 61 in het leven geroepen kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden moet, ingevolge artikel 1, sub XXI, een griffier aangewezen worden. Voor dezen ambtenaar wordt voor 1920 eene bezoldiging van f 2 000,— aangevraagd. Zijne bezoldiging is gerangschikt in de groep f 2 000,— tot f 2 500,—.

c.

Toelagen van 5 ambtenaren door den gouverneur bevoegd verklaard het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht waar te nemen. Het ligt in de bedoeling de gezaghebbers, die ingevolge P. B. 1918, Nº 61 niet meer als kantonrechters zullen optreden, op het betrokken eiland het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht te laten uitoefenen. (artikel 1 sub II P. B. 1918, Nº 61).

Te hunner vervanging behoort intusschen een ander ambtenaar te worden aangewezen, die dan, zoo noodig, het Openbaar Ministerie kan waarnemen. (artikel 1 sub XIII, P. B. 1918 Nº 61). Hiervoor zullen worden aangewezen de tegenwoordige ambtenaren van het Openbaar Ministerie op de verschillende eilanden.

d.

Kantoorbehoeften aan den griffier van het Hof van Justitie.

Krachtens artikel 1 sub XXI van P. B. 1918, Nº 61, treden op de Benedenwindsche eilanden de griffier en de substituutgriffier van het Hof van Justitie als griffier van het kantongerecht op. In verband hiermede moet het voor kantoorbehoeften van den griffier van het Hof uitgetrokken bedrag verhoogd worden. Een verhooging van f 230,— wordt voldoende geacht.

Kantoorbehoeften aan den griffier van het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden. Er dient een bedrag uitgetrokken te worden voor kantoorbehoeften van den nieuw te benoemen griffier van het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden. Dit bedrag wordt op f 100,— gesteld.

Artikel 17 *b*.

Reis- en teerkosten van 1 lid van het Hof van Justitie belast met de betrekking van rechter in het kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden en van den griffier van dat kantongerecht. Het lid van het Hof van Justitie, dat de betrekking van rechter in het kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden waarneemt, zal zich, vergezeld van den griffier of den substituut-griffier van dat Hof, op bepaalde tijden naar Aruba en Bonaire hebben te begeven om op die eilanden rechtspraak uit te oefenen.

Voor zoover in den tegenwoordigen stand van zaken eene schatting kan worden gemaakt, worden de voor reis- en teerkosten van deze ambtenaren uitgetrokken bedragen toereikend geacht.

Artikel 19 *c*.

Vergoeding voor huishuur aan den cipier van de gevangenis op Aruba. Aangezien er op Aruba geen gelegenheid bestaat om aan den cipier der gevangenissen huisvesting van Landswege te verleenen, is aan genoemden beambte, in verband met artikel 5 van het P. B. van 1918, Nº 48, eene vergoeding voor huishuur toegekend van f 180,— 's jaars.

Artikel 21.

a.

Bezoldigingen van 3 agenten van politie 2e. klasse meer. Het aantal agenten 2de klasse is voor 1920 met drie verhoogd, omdat de gezaghebbers van Aruba, Bonaire en Saba ieder uitbreiding van het op hun eiland dienende politiepersoneel met nog een agent noodzakelijk achten. Die van Aruba om een betere verdeeling van den dag en nachtdienst te kunnen treffen, met voldoende reserve voor het geval er voor korten tijd een man mocht komen te ontbreken, die van Bonaire om een politiepost in het 2de district te kunnen in het leven roepen, in welk district er thans geen enkele agent geplaatst is, en die van Saba, om een agent in het dorp St. John's te kunnen plaatsen, in welk dorp eene nieuwe school gebouwd zal worden.

b.

Persoonlijke toelagen van 5 agenten van politie. Aan deze agenten moest, bij hun overgang uit den militairen dienst naar de burgerlijke politie, boven de maximumbezoldiging aan hun rang verbonden, eene persoonlijke toelage worden verleend, daar zij anders financieel verlies zouden lijden.

Artikel 25.

Toelagen van den secretaris en den bode van den voogdijraad op Curaçao. In verband met de belangrijke toeneming der werkzaamheden van den voogdijraad op Curaçao, als een gevolg van het inwerking treden van het K. B. van 25 April 1916, Nº 108, tot nadere wijziging en aanvulling van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao (P. B. 1916, Nº 27) moeten aan den secretaris en den bode van dien raad vaste toelagen worden toegekend. Tot dusver werden aan het einde van het jaar, op voordracht van den voogdijraad, aan die beambten vergoedingen toegekend, welke vergoedingen verevend werden ten laste van het voor „Kosten van den voog-

dijraad'' uitgetrokken krediet. De bedragen van de voor den secretaris en den bode voorgestelde toelagen worden door den voogdijraad noodig geacht.

Artikel 33 *b*.

Vergoeding aan de ambtenaren belast met het aan- en afmonsteren van scheepsvolk, voor dienstverrichtingen buiten den vóór hen vastgestelden gewonen diensttijd. Ingevolge artikel 10 van de verordening van 5 November 1915 (P. B. 1916, N° 15), zooals gewijzigd bij de verordening van 18 Augustus 1916 (P. B. 1916, N° 46), komen de bedragen, betaald voor het aan- of afmonsteren van scheepsvolk buiten kantooruren of aan boord van het vaartuig, ten bate van de koloniale kas.

Bij G. B. dd. 15 Januari 1918, N° 56, is bepaald, dat aan de ambtenaren, te wier overstaan de aan- of afmonstering geschiedt, eene vergoeding zal worden toegekend, ten bedrage van de helft der gelden, die krachtens gemeld artikel 10 aan de koloniale kas verschuldigd zijn, en betaald worden voor aan- of afmonsteringen, buiten de kantooruren of op Zon- en feestdagen bewerkstelligd.

In verband hiermede wordt voor 1920 een krediet van f 100,— aangevraagd voor de hiervoren bedoelde vergoeding. Tegenover deze uitgaaframing staat eene raming van f 200,— wegens ontvangsten.

Artikel 40 *b*.

Kassierstoelage aan den klerk ten kantore van den kolonialen ontvanger. Aan den klerk ten kantore van den kolonialen ontvanger moest, in verband met de geldelijke verantwoordelijkheid aan zijn werk verbonden, eene kassierstoelage van f 100,— 's jaars worden toegekend.

Artikel 42.

a.

Vergoeding aan den verificateur en de kommiezen bij de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht, voor dienstverrichtingen buiten den voor hen vastgestelden gewonen diensttijd. (Curaçao). In verband met de verhooging der vergoeding van de ambtenaren van den werkelijken dienst der belastingen (G. B. dd. 17 Januari 1918, N° 68) en rekening houdend met de hervatting van de werkzaamheden op Santa Barbara en met een waarschijnlijk zeer druk handelsverkeer in 1920, is het noodig het krediet voor vergoeding aan genoemde ambtenaren aanmerkelijk te verhoogen en wel met f 2 000,—. Voor 1920 wordt daarom een krediet gevraagd van f 10 000,—.

Hiertegenover staat, dat ook de door den handel te vergoeden kosten van dienstverleening door de genoemde ambtenaren verhoogd zijn, zoodat de inkomsten ten behoeve van de koloniale kas ter zake van bedoelde dienstverleeningen, welke inkomsten voor 1918 geraamd waren op f 8 000,— en f 9 276,— hebben opgebracht, voor 1920 op f 12 000,— zijn geraamd.

e.

Schrijfbehoeften, papier voor zegels, verlichting, schoonhouden van lokalen, kantoorbehoeften, bruggegelden, roeiers, onderhoud van booten, kleeding van de kommiezen en andere uitgaven voor den dienst der belastingen. In verband met de buitengewone duurte van verschillende artikelen, vooral van papier en drukwerken, werd in 1918 zoo goed als niets aangeschaft ter aanvulling van den voorraad, doch werd door het overdrukken of met de hand wijzigen van voorradige formulieren, in de behoefte voorzien.

Met de herleving van het verkeer en het vertier zullen echter zoowel in 1919 als in 1920 groote aanvullingen van de nu geheel uitgeputte voorraden noodzakelijk zijn. Voorzichtigheidshalve wordt het krediet daarom voor 1920 met f 500,— verhoogd.

Artikel 43.

a. en *b.*

Bezoldiging van een brievenbesteller 2de klasse meer en toelage van een hulpbrievenbesteller meer. In verband met de te verwachten toeneming van den postpakkettendienst tusschen de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en Curaçao is het aantal brievenbestellers, dat reeds thans onvoldoende is, met een besteller 2de klasse en een hulpbesteller vermeerderd.

b.

Toelage van een roeier ten postkantore. Het loon van den roeier van het postkantoor werd tot dusver verevend op den post ,,benoodigdheden voor de postkantoren, enz.'' (artikel 44 *c*). Het komt regelmatiger voor, voor dezen roeier die reeds ongeveer 10 jaar in dienst is, eene toelage uit te trekken. Hij geniet thans f 420,-- 's jaars, daarom wordt voorgesteld hem te brengen in de groep f 400,-- tot f 500,-- en hem in 1920 f 450,-- toe te kennen.

Artikel 44 *a.*

Vervoer van brievenmalen tusschen de Bovenwindsche eilanden onderling. In verband met de stijging van den prijs van alle scheepsbenoodigdheden en ook van de loonen van het scheepsvolk waren de eigenaren van de vaartuigen, die de vaart tusschen de Bovenwindsche eilanden onderling onderhouden voor het vervoeren van brievenmalen, niet genegen langer voor een bedrag van f 2 000,-- die verbinding te blijven onderhouden en moest daarom, met ingang van 1º April 1918 het bedrag, dat daarvoor werd betaald verhoogd worden met f 1 000,-- en gebracht op f 3 000,--. Wanneer er een tweede schoener door het Bestuur wordt aangekocht of gebouwd, zullen de kredieten voor vervoer van brievenmalen tusschen de Bovenwindsche eilanden onderling waarschijnlijk kunnen vervallen.

Artikel 47 *b.*

Toelage van 1 telegrambesteller op Curaçao meer en toekenning van de maximumtoelage aan beide bestellers. De telegrambesteller op Curaçao moest dag en nacht dienst doen, hetgeen op den duur niet vol te houden was. Het aanstellen van een tweeden besteller is daarom dringend noodig gebleken. In verband met de drukke werkzaamheden aan hun dienst verbonden wordt voorgesteld aan deze bestellers het maximum van de aan hun rang verbonden toelage toe te kennen.

Artikel 52 *b.*

Kantoorbehoeften aan de hypotheekbewaarders op de eilanden buiten Curaçao. Wanneer de tegenwoordige griffiers op de eilanden, die tevens hypotheekbewaarders zijn, in verband met de hervorming van de rechtspraak in de kolonie, uit hunne betrekking van griffier zullen zijn ontheven, zal de aan hen toegekende toelage voor kantoorbehoeften vervallen. Aan de hypotheekbewaarders zal alsdan eene toelage voor kantoorbehoeften moeten worden toegekend, welke voor elk eiland op f 15,-- kan worden gesteld.

Artikel 64 *a.*

Bezoldigingen van 2 Roomsch-Katholieke geestelijken van den 2den rang meer. Het aantal Roomsch-Katholieken in de parochies van Santa Rosa en Santa Maria is zeer toegenomen. In verband hiermede en om in de geestelijke behoeften van die katholieken op voldoende wijze te kunnen voorzien, wordt het noodig geacht, genoemde parochies te verdeelen. Daarom heeft de Apostolisch-Vicaris besloten in 1919 tot de stichting van twee nieuwe parochies over te gaan, namelijk een op de plantage Janwé en de andere op de gronden genaamd Jan Doret.

Het komt billijk voor, om voor deze twee nieuwe parochies, welker oprichting in het belang der katholieke bevolking

noodzakelijk is, de bezoldiging van twee geestelijken uit te trekken. Het aantal geestelijken van den 2den rang, voor Curaçao uitgetrokken, wordt daarom voor 1920 met twee vermeerderd.

Artikel 66.

Bijdrage aan het Methodisten-genootschap op St. Martin in de kosten van herstelling van het kerkgebouw te Philipsburg. Het kerkgebouw van de Methodisten gemeente te Philipsburg op St. Martin vereischt dringend herstelling. Eene gedeeltelijke herstelling heeft reeds plaats gehad, doch de gemeente is niet bij machte al de kosten van de verdere herstelling, die op f 2 500,— worden geschat, te dragen. Daarom wordt voorgesteld genoemde gemeente daarin tegemoet te komen met een bedrag van f 1 000,—.

Artikel 69.

a.

Bezoldiging van een hoofdonderwijzer op St. Martin. In verband met het voornemen tot uitbreiding van de openbare school te Philipsburg op St. Martin is er in Nederland een hoofdonderwijzer met akte engelsch opgeroepen, die op het maximum van hoofdonderwijzer 1sten rang zal worden uitgezonden.

Bezoldiging van een onderwijzer 4n. rang op Aruba. Wanneer de openbare school te Oranjestad op Aruba in 1919 is verbouwd, kan worden overgegaan tot het vormen van een achtste klasse uit de leerlingen van de herhalingslessen. Aangenomen mag worden, dat deze uitbreiding in 1920 haar beslag krijgt, waartoe een onderwijzer meer vereischt wordt.

Bezoldiging van een onderwijzer 4n. rang meer op Saba. Het voornemen bestaat om op Saba in plaats van een grootere school te Bottom te bouwen, welke bouw, tengevolge van de tijdsomstandigheden, in 1918 niet heeft kunnen plaats vinden, twee scholen te bouwen en wel een te Bottom en een te St. John's, van welk dorp de kinderen niet dan zeer moeilijk naar de school te Bottom kunnen gaan. De meeste van deze kinderen ontvangen thans in het geheel geen onderwijs.

In verband met bovenbedoeld voornemen wordt voor Saba voor 1920 een derde leerkracht aangevraagd om als hoofd op te treden van de nieuwe school te St. John's.

c.

Toelage aan den persoon, die onderwijs geeft aan de kinderen te Mary Point op Saba. Het is voor de ouders van de kinderen op het dorpje Mary Point op Saba zoo goed als onmogelijk die kinderen naar de school te Bottom te zenden. De weg, dien zij daartoe moeten afleggen, loopt door diepe ravijnen en is daardoor veel te moeilijk. Het gevolg hiervan is, dat de bewoners van Mary Point bijna allen analphabeten zijn.

Een gediplomeerd onderwijzer voor die plaats te vinden is ook niet wel mogelijk. Bijna niemand zal er willen wonen.

Thans heeft iemand, die in den vreemde een diploma behaald heeft, aangeboden om er een school te openen, wat ongetwijfeld voor de bevolking van genoemd dorpje van groot voordeel zal wezen.

Het Bestuur heeft gemeend van deze gelegenheid profijt te moeten trekken om de kinderen op genoemd dorpje eenig onderwijs te laten genieten.

Artikel 71 *c.*

Toelagen aan onderwijzers wegens het bezit van voor hun rang niet gevorderde akten. Het aangevraagde krediet ad f 4 350,— wordt voor 1920 noodig geacht om aan de onderwijzers werkzaam bij het openbaar meer uitgebreid lager onderwijs hoogere toelagen voor bijakten toe te kennen, dan nu het geval is en wel dezelfde als die, aan de in 1918 uit Nederland uitgezonden leerkrachten toegekend.

Het krediet is daarom f 1 850,— hooger gesteld dan dat voor 1919 toegestaan. De onderwijzers bezitten 33 akten waarvoor eene toelage van f 100,— en 21 waarvoor eene toelage van f 50,— zal worden toegekend.

Artikel 74.

Bijdrage voor de opleiding van leerkrachten bij het bijzonder onderwijs. Deze nieuwe post houdt verband met de voorgestelde wijzigingen van de onderwijs verordening.

Artikel 75.

Kosten van overvoer en studie van jongelieden, die buiten de kolonie een opleiding ontvangen. Hoewel het oorspronkelijke plan was jaarlijks het aantal studiebeurzen uit te breiden, is voor 1920 hetzelfde bedrag geraamd als voor 1919 toegestaan, omdat zich in 1918 zoo goed als geen gegadigden hebben aangemeld, zoodat kan worden verwacht, dat eerst in 1920 het aantal bereikt wordt, waarop voor 1919 was gerekend, vooral omdat de vooropleiding van gegadigden thans nog te weinig rekening heeft kunnen houden met de eischen in Nederland.

Artikel 77 *b*.

Tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den onderwijzer in de zeevaartkunde op Saba. Van 1º Januari 1919 af worden de lessen in de zeevaartkunde op Saba zoowel te Bottom als te Windwardside gegeven, en wel 6 uur op elk dorp. De leider van den leergang moet zich daartoe verplaatsen en zal meermalen niet te voet kunnen gaan. Daarom wordt het billijk geacht hem een bedrag als tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen toe te kennen, waarvoor voor 1920 een krediet van f 180,— wordt aangevraagd.

Artikelen 80 en 81.

Toelage van den beheerder van de gouvernements-boekerij en leeszaal en eerste kosten van inrichting en kosten van aanvulling en onderhoud van deze boekerij en leeszaal. Reeds vroeger bestonden er plannen tot het stichten van eene openbare boekerij en leeszaal op Curaçao. De tijdsomstandigheden hebben de uitvoering dier plannen vertraagd. Waar het gewenscht is, dat reeds dadelijk deze nuttige instelling degelijk wordt ingericht, waaraan grootere uitgaven verbonden zijn, dan door eenige vereeniging alhier kunnen worden gedaan, tenzij met groote steun van het koloniaal Bestuur, komt het gewenscht voor in 1920 over te gaan tot het stichten van eene gouvernementsboekerij en leeszaal, waarvoor de aangevraagde kredieten nóodig worden geacht.

Artikel 83.

Uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek. Zoolang voor geen der eilanden leerplicht is ingevoerd, zal het streven der Commissiën van Onderwijs moeten zijn door het uitloven van prijzen en het geven van getuigschriften op alle scholen het schoolbezoek te bevorderen en zal voor vele scholen ter bevordering daarvan een bedrag voor voeding en kleeding voor de werkelijk schoolgaande kinderen beschikbaar moeten zijn. Het gaat niet aan alle kinderen te voeden en te kleeden, dus komen van de armere het eerst in aanmerking die, welke zonder hulp de school zouden gaan verzuimen.

Voor prijzen dienen beschikbaar te zijn :

a. voor elk der 4 scholen voor M. U. L. O. voor leerlingen, die een getuigschrift verwerven, (op deze scholen kan, omdat er in het algemeen vrij hoog schoolgeld geheven wordt, wat van zelf trouwer schoolbezoek tengevolge heeft, daarmede worden volstaan) een bedrag van f 15,—, totaal ..... f 60,—

b. voor 10 openbare en 24 bijzondere scholen voor gewoon lager onderwijs, voor trouw schoolbe-

Transporteere.. f 60,—

	Per transport.. f	60,—
zoek prijzen aan 10 percent van het aantal werkelijk schoolgaande leerlingen (in 1917 waren er 6430) waarvoor gerekend wordt gemiddeld f 1,50 per prijs of ongeveer.....		1 000,—
Zoolang er geen leerplicht is ingevoerd zal de Commissie van Onderwijs over een bedrag voor kleeding (deze op de scholen te vervaardigen) en voeding voor gemiddeld 5 percent der leerlingen moeten kunnen beschikken. Op sommige scholen zal minder, op andere veel meer noodig zijn, vaak zal niet gedurende het geheele jaar hulp behoeven te worden verleend. Het bedrag per leerling wordt geschat op f 25,— dus ongeveer.....		8 000,—
	f	9 060,—
	of rond.... f	10 000,—

Artikel 85.

Bijdrage aan de Roomsch-Katholieke gemeente voor onderhoud van weezen. De Apostolisch Vicaris heeft zich opnieuw tot den ondergeteekende gewend, te kennen gevende, dat het bedrag, dat thans aan de R. K. gemeente als bijdrage voor onderhoud van weezen wordt toegekend, op verre na niet voldoende is. De duurte van alle levensmiddelen en andere levensbehoeften hebben de uitgaven in de laatste jaren zeer belangrijk doen stijgen, terwijl de inkomsten van het meisjes weeshuis op Habaai aanmerkelijk zijn achteruit gegaan, aangezien de kostschool op Welgelegen, die tot instandhouding van dat weeshuis pleegt bij te dragen, thans die bijdrage heeft moeten inkrimpen in verband met den achteruitgang van die kostschool veroorzaakt door het sterk verminderen van het aantal leerlingen. De Apostolisch Vicaris verzocht, in verband met het vorenstaande, om de bijdrage te verhoogen en te brengen op f 7 000,—.

Ondergeteekende, ook van oordeel zijnde, dat de thans genoten wordende bijdrage — per kind ongeveer f 0,22 per dag — verre van toereikend is om in het onderhoud der R. K. weezen te voorzien, heeft aan de gemeente over het jaar 1918 eene buitengewone bijdrage van f 500,— toegekend en stelt hierbij voor, de gewone bijdrage voor het jaar 1920 te verhoogen en te brengen op f 7 000,—.

Artikel 87.

a.

Bezoldiging van een hulp-landbouwkundige. Het is zeer gewenscht, dat er voor de Bovenwindsche eilanden der kolonie een hulp-landbouwkundige wordt aangesteld, die aan den landbouw en de veeteelt op die eilanden meer directe leiding kan geven.

Deze leiding kan niet uitgaan van het hoofd van den landbouwkundigen dienst in de kolonie, die zijn standplaats heeft op Curaçao. De afstanden zijn daarvoor te groot. De hulplandbouwkundige zal op St. Martin zijn standplaats hebben en van daaruit, zoo dikwijls dit noodig is, de eilanden St. Eustatius en Saba bezoeken.

Aan Z. E. den Minister van Koloniën is gevraagd een geschikt jongmensch te willen doen uitzenden. Daar het nog niet vaststaat, op welk salaris de persoon in quaestie zal worden uitgezonden, wordt zijne bezoldiging voor memorie geraamd.

c.

Voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den hulp-landbouwkundige. Aan den hulp-landbouwkundige zal ook voedergeld moeten worden toegekend, daar hij zich voor zijn dienst dikwijls zal moeten verplaatsen. Een bedrag van f 400,— wordt hiervoor voldoende geacht, daar hij waarschijnlijk met het houden van een dienstpaard zal kunnen volstaan.

Artikel 88.

b.

Reis- en teerkosten van den landbouwkundige. Tot dusver werden de teerkosten van den landbouwkundige voor zijne dienstreizen op het eiland Curaçao verevend ten laste van den post ,,kosten van proeven en daarmede in verband staande uitgaven'' en werden op den post ,,reis- en teerkosten'' — in verband met de omschrijving van dit artikel — slechts verantwoord de teerkosten voor zijne dienstreizen naar de eilanden buiten Curaçao. Het komt regelmatiger voor, alle teerkosten van den landbouwkundige te verantwoorden op den post ,,reis- en teerkosten''. Daarom zijn uit de omschrijving van dit artikel gelicht de woorden ,,voor dienstreizen naar de eilanden buiten Curaçao'' en is het bedrag, voor den landbouwkundige uitgetrokken onder letter *b.*, verhoogd met f 200,-- en gebracht op f 500,—, welk bedrag waarschijnlijk voldoende zal zijn, aangezien deze ambtenaar, wanneer er op de Bovenwindsche eilanden een hulp-landbouwkundige geplaatst is, geen dienstreizen naar die eilanden zal behoeven te maken. Aangezien voor den landbouwkundige en den hulp-landbouwkundige ook voedergeld is uitgetrokken (artikel 87 *c*) zullen zij ten laste van dit artikel alleen in rekening kunnen brengen hunne reiskosten buiten het eiland waar zij hun standplaats hebben.

c.

Reis- en teerkosten van den hulp-landbouwkundige. De hulp-landbouwkundige zal zich voor zijn dienst dikwijls van zijn standplaats moeten verwijderen. In verband hiermede wordt een krediet aangevraagd voor zijne reis- en teerkosten, welk krediet naar de waarschijnlijke behoeften, op f 300,— is gesteld. Zie ook de toelichting bij onderdeel *b.* van dit artikel.

Artikel 90.

Uitgaven in het belang van den landbouw en de veeteelt. (*Bonaire.*) De post is met f 1 000,-- verhoogd om het mogelijk te maken de gouvernements-aloëvelden ook in 1920 in eigen beheer te nemen, wat op den duur voordeeliger zal wezen dan het elk jaar bij inschrijving verkoopen van den oogst. Tegenover deze verhoogde raming staat eene verhooging van de raming van het middel ,,landbouw-opbrengsten'' (Bonaire).

Artikel 95 *a.*

Bezoldiging van een gouvernements-geneeskundige in de buitendistricten op Curaçao meer. Bij verschillende omstandigheden, o. a. bij de in de laatste maanden van 1918 geheerscht hebbende griep-epidemie, is ten duidelijkste gebleken, dat een geneeskundige in het 3de district niet kan worden gemist. Daarom wordt voor 1920 opnieuw een gouvernements-geneeskundige voor elk der buitendistricten aangevraagd.

Artikel 108 *b.*

Toelage van een tweeden bediende op het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst. Op het bacteriologisch laboratorium is een tweede bediende noodig gebleken. In verband hiermede wordt voor 1920 krediet aangevraagd voor twee bedienden.

Artikel 112.

Arbeidsloonen en andere uitgaven voor den reinigingsdienst. (*Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba*). In het belang van de volksgezondheid wordt het noodig geacht op de eilanden der kolonie, waar het reinigen der straten op onvoldoende wijze geschiedt, een reinigingsdienst in het leven te roepen. Zulk een dienst bestaat thans alleen op de eilanden Curaçao en Aruba.

Voor St. Eustatius worden de uitgaven voor 1920 geraamd op f 1 200,-- te weten:

Aankoop van een kar met toebehooren.....	f	350,—
Aankoop van een muilezel.....		250,—
Loon van een vuilnisman.....		360,—
Onderhoud van den muilezel.....		180,—
Onderhoud van de kar en andere uitgaven...		60,—
	f	1 200,—

Voor elk der eilanden Bonaire, St. Martin en Saba wordt een bedrag van f 1 000,— uitgetrokken, welk bedrag vermoedelijk voldoende zal zijn. In volgende jaren zullen deze kredieten waarschijnlijk lager kunnen worden gesteld, daar dan alleen voor de vaste, geregeld terugkeerende uitgaven, posten zullen worden uitgetrokken.

Artikel 117.

Uitgaven voor de stadsapotheek. Na nauwgezette bestudeering van de zaak is het hoofd van den openbaren gezondheidsdienst tot de overtuiging gekomen, dat door het oprichten van eene gouvernements-stadsapotheek eene groote bezuiniging voor de koloniale kas zal worden verkregen ten opzichte van de uitgaven voor geneesmiddelen en geneeskundige behoeften voor onvermogenden in het stadsdistrict, de gevangenen en het politiepersoneel.

Verwacht wordt, dat met eene totaal uitgaaf van f 7 000,— voor bezoldigingen, huur van een gebouw, kosten van opstand, geneesmiddelen enz. in 1920 zal kunnen worden volstaan. De stadsapotheek zal voorzien: de onvermogenden in het stadsdistrict, het krankzinnigengesticht, het melaatschengesticht, de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, het politiepersoneel en de gevangenen.

Behalve de bovenbedoelde uitgaaf van f 7 000,— wordt voor 1920 nog geraamd een bedrag van f 2 000,— voor geneesmiddelen, enz. voor de onvermogenden in de buitendistricten op Curaçao en een bedrag van f 5 000,— voor buitengewone geneesmiddelen, enz. voor de in bijzondere gasthuizen opgenomen onvermogenden, enz. De gezamenlijke raming der uitgaven voor geneesmiddelen, enz. voor Curaçao voor 1920 is dus f 14 000,— of gelijk aan het bedrag dat daarvoor voor 1919 was toegestaan, niet inbegrepen de raming van f 1 500,— voor geneesmiddelen, enz. toegestaan in 1919 voor de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, welke raming voor 1920 vervallen is.

Als men slechts de ramingen van 1920 met die voor 1919 vergelijkt, dan schijnt het, alsof door de oprichting van de stadsapotheek eene bezuiniging van slechts f 1 500,— verkregen wordt.

Waar 't evenwel, naar het oordeel van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst, zoo goed als zeker is, dat — behoudens onvoorziene, buitengewone omstandigheden — de aangevraagde kredieten voldoende zullen zijn, terwijl het voor 1919 toegestane bedrag van f 14 000,— in de laatste jaren met duizenden guldens werd overschreden, heeft ondergeteekende gemeend, dat het in het belang van de koloniale kas zal zijn de voorgestelde stadsapotheek op te richten en doet hij bij deze begrooting de daartoe noodige voorstellen.

Artikel 119.

c.

Vergoeding voor verpleging enz. van onvermogenden, enz. op Aruba. Bij den Apostolisch Vicaris bestaat het voornemen om op Aruba een gasthuis op te richten ongeveer op dezelfde wijze als dit op St. Martin is geschied. Als bijdrage voor het verplegen van onvermogenden wordt van het Bestuur gevraagd een bedrag van f 0,75 per dag en per persoon.

Daar dit zeker de goedkoopste wijze zou wezen om op Aruba eene behoorlijke gelegenheid voor ziekenverpleging te krijgen, acht ondergeteekende het gewenscht op dit voorstel van den Apostolisch Vicaris in te gaan.

In verband hiermede wordt voor 1920 een bedrag van f 1 200,-- voor vergoeding voor verpleging, enz. van onvermogenden, enz. op Aruba uitgetrokken.

e.

Huur van een gebouw voor apotheek op Rincon op Bonaire. (met apotheek-opstand aldaar). Het wordt noodzakelijk geacht, dat er in het dorp Rincon op Bonaire een apotheek wordt opgericht. Voor huur van een gebouw en kosten van opstand wordt voor 1920 een krediet aangevraagd van f 400,— dat vermoedelijk voldoende zal zijn.

f.

Verloskundige hulp voor onvermogende kraamvrouwen op Saba. Ook voor Saba wordt voor 1920 een krediet aangevraagd voor verloskundige hulp aan onvermogende kraamvrouwen, welk krediet gelijk gesteld is aan dat voor St. Eustatius toegestaan.

g.

Kosten van onderwijs in de verloskunde zoomede uitgaven voor reiskosten en voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen, die een goed examen hebben afgelegd. Aangezien de verloskundige dienst dringend verbetering behoeft, moet de opleiding van vroedvrouwen van bestuurswege opnieuw worden ter hand genomen.

Wegens abnormale tijdsomstandigheden en het ontbreken van verschillende factoren is het alsnog niet mogelijk een bedrag daarvoor te ramen. De post wordt daarom voor 1920 voor memorie uitgetrokken.

Artikel 120.

Kosten van onderhoud en bediening van een ziekenauto. Het is hoogst noodzakelijk gebleken, dat de openbare gezondheidsdienst de beschikking heeft over een ziekenauto. Deze zal in den loop van 1919 voor een bedrag van ongeveer f 5 000,— worden aangeschaft.

Voor de kosten van onderhoud en bediening van genoemden auto, geschat op een bedrag van f 1 000,--, wordt voor 1920 een krediet aangevraagd.

Artikel 133.

a.

Het vernieuwen van vloerbalken in de zalen van het Hof van Justitie en den Kolonialen Raad. De balken zijn zoodanig door houtluis aangetast, dat vervanging noodzakelijk is. De kosten zijn te hoog om uit het krediet voor gewoon onderhoud te worden gekweten.

b.

Het vernieuwen van vloerbalken en vloeren in twee kamers van de woning van den directeur der gevangenissen. De balken en vloeren zijn geheel verrot en dienen vernieuwd te worden. De kosten zijn te hoog om uit het krediet voor gewoon onderhoud gekweten te worden.

c.

Het oververven van het Raadhuis. Het verfwerk laat veel te wenschen over. Het dient daarom te worden overgeverfd.

d.

Het oververven van de gebouwen van de quarantaine-inrichting aan de Caracasbaai. De houtwerken van deze gebouwen zijn verveloos.

e.

Het aanbrengen en vernieuwen van eene verharding in de Hoogstraat en de Belvedèrestraat, zoomede het verbeteren van de afwatering van deze straten, c. q. het maken van een nieuwen verbindings-

weg van de Hoogstraat naar de Breedestraat. De Hoogstraat en de Belvedèrestraat verkeeren in een slechten toestand.

Voor het geval de noodige terreinen voor een nieuwen verbindingsweg van de Hoogstraat naar de Breedestraat voor redelijken prijs mochten kunnen worden verkregen, zullen de aangevoerde gelden gebezigd worden voor het leggen van eene verharding in dezen nieuwen verkeersweg, waaraan behoefte bestaat.

De verbinding van het stadgedeelte benoorden en beoosten de Frederikstraat en de Belvedèrestraat met de Breedestraat toch is zeer gebrekkig en gelijkt meer op stegen dan op straten, met uitzondering van den Kortijnweg. Deze is echter een heele omweg.

f.

Het oververven van de landsgebouwen, hoofdzakelijk het houtwerk van de gebouwen in het fort, de deurwaarder-cipierswoning en het schoolgebouw op Bonaire. De houtwerken van de in den tekst van dezen post genoemde gebouwen moeten noodzakelijk worden overgeverfd.

g.

Buitengewone herstelling aan de wegen en straten in het dorp Kralendijk op Bonaire, voornamelijk de Breedestraat en den Strandweg. De behoefte aan eene behoorlijke herstelling van de wegen en de straten, die bij regenval zeer slecht begaanbaar zijn, wordt reeds lang gevoeld. De Breedestraat vooral, waarin zich bij regen veel modderplassen vormen, moet eenigszins opgehoogd worden en van afwateringsgoten voorzien.

h.

Buitengewone herstelling van een gedeelte van den Zoutpannenweg op Bonaire. Een gedeelte van den Zoutpannenweg verkeert in zeer slechten staat. Goed materiaal tot herstelling van den weg is in de nabijheid daarvan niet te verkrijgen. Dit moet van verder gelegen plaatsen worden aangebracht. De uitgaaf voor deze herstelling kan daarom niet uit den post voor gewoon onderhoud worden gekweten. Daarom wordt voor 1920 een krediet hiervoor aangevraagd.

i.

Buitengewone herstelling van de bergwegen op St. Martin. Om de herstelling van de bergwegen in het district Prinsenkwartier te kunnen voortzetten en zoo mogelijk te voltooien wordt andermaal een krediet van f 1 500,— aangevraagd.

j.

Het herstellen van het dak van het bijgebouw op het erf van den gezaghebber van St. Eustatius. Het in den tekst van dezen post bedoelde dak is erg oud, de pannen zijn verteerd en niet meer dicht te houden. Herstelling is daarom noodzakelijk.

k.

Rioleering van de beide privaten in het bijgebouw genoemd bij onderdeel j en voorziening van deze privaten van closets met waterspoeling. De bij dezen post voorgestelde werken zijn uit een gezondheidsoogpunt noodzakelijk.

Artikel 134.

a.

Bouw van een nieuw tolkantoor. (Eerste termijn). Het ligt in de bedoeling in 1920 een aanvang te maken met den bouw van een modern tolkantoor. De totale kosten van dit bouwwerk worden op f 90 000,— geraamd. Voor 1920 wordt als eerste termijn f 50 000,— aangevraagd.

b.

Verbetering van de quarantaine-inrichtingen voor de haven van Willemstad. (Derde of laatste termijn). De totale kosten van deze werken zijn geraamd op f 122 500,—, waarvan op de

twee vorige begrootingen reeds de eerste en tweede termijn, elk groot f 40 000,— zijn aangevraagd geworden. Voor 1920 wordt de derde of laatste termijn, groot f 42 500,—, uitgetrokken.

c.

Bouw van vier openbare privaten. Het ligt in de bedoeling om, behalve de twee openbare privaten, waarvoor op de begrooting voor het dienstjaar 1919 een krediet is aangevraagd, nog vier dergelijke privaatgebouwen in de Willemstad te plaatsen, alwaar de bevolking op gemakkelijke wijze niet alleen de natuurlijke behoeften zal kunnen verrichten, doch ook medegebracht faecaal-vuil zal kunnen storten. Twee van deze privaatgebouwen zullen in het stadsgedeelte bewesten, de andere twee in dat beoosten de St. Annabaai worden opgetrokken.

d.

Aanleg van een rioolleiding voor het gesticht voor melaatschen en het aanbrengen van closets, enz. met waterspoeling in dat gesticht. Het is noodig dat in den faecaal-afvoer van het gesticht voor melaatschen, die veel te wenschen overlaat, verbetering wordt gebracht.

e.

Aanleg van eene electrische geleiding voor en het aanbrengen van eene electrische verlichting in het gesticht voor melaatschen. Het is noodig, dat de petroleumverlichting in dit gesticht door electrische verlichting wordt vervangen.

f.

Aanschaffing van een zoeklicht voor de motorboot van de havenpolitie. Voor den havenpolitiedienst wordt een zoeklicht noodig geoordeeld.

g.

Verbreeding van de westelijke opritten in den hoofdweg over den Grooten en Kleinen Berg, zoomede het plaatsen van keermuren. Deze opritten zijn smal en leveren daardoor gevaar op voor het automobielverkeer.

h.

Het weder op de vroegere breedte terugbrengen van eenige straten in de stadswijk Punda, welke in den loop der tijden door uitbouw aanmerkelijk in breedte zijn verminderd. Het meerendeel van de straten in de stadswijk Punda zijn door het uitbouwen van stoepen en balcons en het daarna afschieten van die stoepen tot veranda's, in den loop der tijden aanmerkelijk in breedte verminderd.

De Kerkstraat, destijds 5 M. breed is thans op de meeste plaatsen niet meer dan 2,50 M.; de Moordenaarstraat is op vele plaatsen verminderd van 3 M. breedte tot een steeg van 1 M.; de Maanstraat is evenzeer op verscheidene plaatsen verminderd van een breedte van 3 M. tot een breedte van 1 M.; de Middenstraat vertoont vermindering in breedte slechts op enkele plekken.

Thans zullen deze straten nog met betrekkelijk geringe kosten op hunne oorspronkelijke breedte kunnen worden teruggebracht. Wordt hiermede gewacht totdat nieuwe huizen zijn verrezen, waarbij de stoepen, balcons en veranda's, die bij de oude gebouwen voorkomen, bij de hoofdgebouwen worden opgetrokken, dan zal het verbreeden der straten aanmerkelijk kostbaarder worden.

Zulk een toestand heeft zich reeds gevormd in de Keukenstraat, de Windstraat en de Kuiperstraat, waar reeds verscheidene nieuwe panden en pakhuizen zijn opgetrokken tengevolge van het feit, dat deze straten gelegen zijn aan de achterzijde van de bouwblokken langs de hoofdstraten Heerenstraat, Breedestraat en Prinsenstraat.

In 1920 zullen de Kerkstraat, de Moordenaarstraat, de Maanstraat en de Middenstraat onder handen genomen worden.

i.

Aanschaffing van een boei met kettingen en ankers en aanlegkos-

ten daarvan op de reede van Kralendijk op Bonaire. Bij de begrooting voor 1918 werd dit krediet reeds toegestaan, doch bleef ongebruikt, omdat, in verband met de abnormaal hooge prijzen, de boei, enz. niet werd aangeschaft. Voor 1920 wordt, rekenende op normale tijden, hetzelfde krediet weer aangevraagd.

j.

Aanschaffing van een nieuwe boot voor den loodsdienst te Kralendijk op Bonaire. De tegenwoordige loodsboot is in 1910 gebouwd. Met een geregeld en behoorlijk onderhoud zal zij hoogstens nog een jaar bruikbaar kunnen blijven. In verband hiermede wordt voor 1920 een krediet voor het aanschaffen van een nieuwe boot aangevraagd.

k.

Bouw van een regenbak bij het Raadhuis te Philipsburg op St. Martin. Het komt noodzakelijk voor om te Philipsburg, ter voorziening in de behoefte aan drinkwater in tijden van droogte, twee regenbakken te bouwen. Een hiervan zal, zoo mogelijk, reeds in 1919 worden gebouwd, terwijl voor het bouwen van den tweeden bak voor 1920 een krediet wordt aangevraagd. De kosten worden geschat op f 3 800,—.

l.

Het bouwen van een politiewachthuis in Fort Oranje op St. Eustatius met arrestantenkamer en badkamer met privaat voor de politie. Het houten politiewachthuis in Fort Oranje voldoet niet. Het is bouwvallig en heeft slechts een bodemoppervlak van ongeveer 17 M². Ook is er op het eiland geen arrestantenkamer noch een gelegenheid om vreemdelingen zonder middel van bestaan onder dak te brengen.

m.

Het aanbrengen van 4 beerputten met openbare privaten met waterspoeling in Oranjestad op St. Eustatius, à f 250,—. Naast de in te stellen reinigingsdienst, waarvoor voor 1920 een krediet wordt aangevraagd, (zie artikel 112) komt het hoogst wenschelijk voor, openbare privaten met beerputten tot het opnemen van faecaliën in de Oranjestad, aan te brengen. De daarvoor noodige gelden worden voor 1920 aangevraagd.

n.

Het bouwen van een apotheekgebouw te Bottom op Saba. Het gebouw, dat thans tegen f 180,— 's jaars voor apotheek gehuurd wordt, verkeerd in bouwvalligen toestand. De eigenaar heeft geen middelen om het behoorlijk te laten herstellen. Een ander voor het doel geschikt gebouw is in de Bottom niet te huur te krijgen. In verband hiermede wordt voorgesteld in 1920 een apotheekgebouw in de Bottom te bouwen. De kosten van aanbouw worden geraamd op f 2 000,—. Aangezien niet vaststaat wanneer dit gebouw gereed zal komen wordt voorzichtigheidshalve voor 1920 bij artikel 119 *e* toch een bedrag uitgetrokken voor huur van een gebouw voor apotheek.

o.

Het bouwen van een politiewachthuis te Fortbaai op Saba. Het kleine politiewachthuis aan de Fortbaai wordt thans ook gebruikt door den kommies der belastingen. Dit gebouw, dat tevens dienst doet als telefoonkantoor, is veel te klein. Voorgesteld wordt het geheele gebouw beschikbaar te laten voor den kommies der belastingen en als schuilplaats tegen regen voor aankomende of vertrekkende personen, waaraan groote behoefte bestaat, en voor de politie een nieuw wachthuis te bouwen. De kosten van aanbouw worden geschat op f 600,—.

p.

Het vergrooten van het kantoorlokaal voor algemeenen dienst te Windwardside op Saba. Dit gebouw, dat een bodemoppervlak heeft van ongeveer 9 × 4½ M., is verdeeld in vier vertrekken n. l.: politiewacht, postkantoor, apotheek en kantoor voor alge-

meenen dienst. Het behoeft geen betoog, dat geen van deze lokalen voldoende ruimte biedt. Herhaaldelijk wordt er door de ambtenaren dan ook over gebrek aan ruimte geklaagd. Voorgesteld wordt door bijbouw het gebouw zoodanig te vergrooten, dat voor de verschillende kantoren over voldoende ruimte beschikt zal kunnen worden. De kosten worden geraamd op f 1 800,—.

Artikel 137 *a*.

Aanlegkosten van werken in het belang van de waterverschaffing. (*St. Eustatius*). Bij de begrooting voor 1919 is een krediet toegestaan om den ouden versleten windmolen bij Taylor's put op St. Eustatius te vervangen door een petroleummotor met toebehooren. In de toelichting op den betrekkelijken post is gezegd, dat die motor o. a. ook zou worden gebruikt voor eene waterleiding. Voor het aanleggen van die waterleiding met daarvoor noodigen vergaarbak wordt voor 1920 een krediet van f 10 000,— aangevraagd. Het ligt in de bedoeling een vijftal openbare kranen in de waterleiding aan te brengen en de gelegenheid te openen tot aansluiting van de gouvernementsgebouwen, de kerken en de pastoriën. Verder zullen aan de waterleiding worden gekoppeld: de openbare privaten, het privaat en de badkamer voor de politie en de twee privaten op het gezaghebberserf.

Artikel 139 *c*.

Toelage van een lantaarnopsteker te Windwardside op Saba. De bevolking van het dorp Windwardside, grooter in aantal dan die van de Bottom, heeft zich herhaaldelijk tot het bestuur gewend, met verzoek om straatverlichting. Waar de straten te Bottom reeds sedert lang verlicht zijn, komt het billijk voor ook de Windwardside van straatverlichting te voorzien. In verband hiermede wordt voor 1920 een krediet aangevraagd voor toelage van een lantaarnopsteker te Windwardside, terwijl bij artikel 140 gelden worden aangevraagd voor de andere kosten van bovenbedoelde verlichting.

Artikel 140.

Benoodigdheden en andere uitgaven voor straat- en kustverlichting. (*Aruba*). Deze post is voor 1920 f 1 000,— hooger gesteld om — op Aruba eenige meerdere straatlantaarns te kunnen aanbrengen en sommige van de oude lantaarns, die zeer versleten zijn, door andere te kunnen vervangen. De verhooging van den post is geschied op voorstel van den Raad van Politie.

Benoodigdheden en andere uitgaven voor straatverlichting op Saba. Met het oog op de duurte van petroleum en de voorgenomen verlichting van de straten van Windwardside wordt voorgesteld het gewone krediet voor benoodigdheden en andere uitgaven voor de straatverlichting te brengen op f 300,—. Voor 1920 wordt echter een krediet van f 1 400,— aangevraagd om daaruit ook te kunnen kwijten de uitgaven voor het aanbrengen van de straatverlichting te Windwardside (zie de toelichting bij artikel 139 *c*), geschat op f 500,— en die voor het aanschaffen van nieuwe straatlantaarns voor den Bottom, instede van de oude, die in zeer slechten toestand verkeeren, welke laatste uitgaaf geschat wordt op f 600,—.

Willemstad, den 4n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT.

Nº 3.

ONTWERP

KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING

VAN

CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1920.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		Iste AFDEELING.							*Waar niet anders is vermeld, hebben de ramingen betrekking op het eiland Curaçao.*
		Algemeen en gewestelijk bestuur.							*Met St. Martin is het Nederlandsch gedeelte van het eiland bedoeld.* *Ter vereenvoudiging van het begrootingswerk zijn in deze begrooting bij de ramingen voor 1920, 1919 en 1918 en de uitgaven voor 1918, onderdeelen van guldens niet opgenomen.*
		Gouvernementssecretarie en algemeene dienst.							
1		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van den gouvernementssecretaris en verdere ambtenaren en beambten:							*Waar niet anders is vermeld, zijn de verschillen tusschen de ramingen voor 1920 en 1919, voor wat betreft de bezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten, hieraan toe te schrijven, dat hun inkomens geraamd zijn in overeenstemming met hun diensttijd.*
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 gouvernementssecretaris, tevens ambtenaar van den burgerlijken stand, f 4000 tot f 5000	f	5 000,—		f 4 700,—	f 4 700.—	f 4 700,—	(1) Zie de memorie van toelichting bij artikel 1*a*.
		5 hoofdcommiezen, f 3000 tot f 3500 (1)		16 200,—		12 600,—	9 600,—	(2) 11 641,—	(2) Met ingang van den 26n. April 1918 werd in het belang van den dienst, een vierde hoofd-commies aangesteld en geplaatst op de inspectie der belastingen. In verband hiermede moest dezen post met f 2 041,— worden overschreden.
		6 eerste-commiezen, f 2500 tot f 3000		16 600,—		15 683,—	15 400,—	(3) 14 836,—	
		6 tweede-commiezen, f 2000 tot f 2500		13 200,—		12 283,—	12 000,—	12 000,—	
		6 adjunct-commiezen, f 1800 tot f 2000		11 250,—		11 200,—	10 800,—	(4) 12 800,—	
		6 eerste-klerken, f 1200 tot f 1400:							
		4 op Curaçao (5)	f 5 550,—			4 200,—	3 600,—	(6) 4 028,—	(3) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 564,— ongebruikt.
		1 op Aruba	1 316,—			1 200,—	1 400,—	(7) 1 200,—	
		1 op St. Martin	1 400,—			(8) 1 400,—	(8) 1 200,—	(9) 1 150,—	
				8 266,—		1 400,—	1 200,—	1 200,—	
		5 tweede-klerken, f 1000 tot f 1200:							
		4 op Curaçao (10)	f 4 400,—			5 500,—	5 000,—	(11) 4 750,—	(4) Ten laste van dezen post werd verevend de bezoldiging van een tijdelijk boven de sterkte aangestelden ambtenaar. De overschrijding ad f 2 000,— is hiervan het gevolg.
		1 op Bonaire (12)	1 025,—						
				5 425,—					(5) Meer geraamd, in verband met de bevordering van een tweede-klerk tot eerste-klerk.
		1 bode f 500 tot f 600 (13)		500,—					
				f 76 441,—					
	b.	toelagen:							
		1 archivaris, f 300 tot f 400		f 350,—		350,—	300,—	300,—	(6) Tengevolge van wisseling van personeel werd deze post met f 428,— overschreden.
		1 ijker, f 200 tot f 300		275,—		275,—	250,—	250,—	
		1 eerste-beambte, f 700 tot f 800		800,—		800,—	800,—	800,—	
		5 tweede-beambten, f 500 tot f 600 (14)		2 637,—		1 650,—	1 500,—	(15) 2 020,—	(7) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 200,— ongebruikt.
		3 schrijvers op de landskantoren:							
		1 op Aruba, f 600 tot f 700	f 600,—			675,—	650,—	(16) 641,—	(8) Bezoldiging van een eerste-klerk op Bonaire in wiens plaats thans een tweede-klerk werkzaam is.
									(9) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
									(10) Minder geraamd, in verband met de plaatsing van een tweede-klerk op Bonaire. Zie noot 8.
									(11) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 250,— ongebruikt.
									(12) Zie de noten 8 en 10.
									(13) De betrekking van bode van den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernements-Secretarie is gesplitst, omdat als bode van den Kolonialen Raad voorloopig zal optreden de zoon van den afgetreden bode, die bode is ter administratie van financiën en ten kantore van den kolonialen ontvanger en feitelijk reeds geruimen tijd voor zijn vader het werk bij den Kolonialen Raad heeft waargenomen.
									(14) Zie de memorie van toelichting bij artikel 1*b*.
									(15) Overschreden met f 520,—. Zie noot 14.
									(16) Het bedrag van f 641,— is uitgegeven voor tijdelijke hulp op de landskantoren. Ongebruikt bleef 9.—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				GERAAMD voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	TOEGESTAAN voor 1918.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1918.		TOELICHTINGEN.
		1 op Bonaire, f 400 tot f 500 .... f	400,—				f 450,—	f 400,—	(17) f	398,—	(17) Tengevolge van verlof bleef op dezen post f 2,— ongebruikt.
		1 op St. Eustatius, f 200 tot f 300.....	250,—				250,—	200,—		200,—	
			f	1 250,—							(18) Den bode ter gouvernements-secretarie moet bruggegeld worden toegekend daar hij voor zijn dienst dikwijls over de bruggen moet gaan.
				f	5 312,—						
	c.	persoonlijke toelage van een eerste-beambte			200,—		200,—	200,—		200,—	(19) Tengevolge vau wisseling van personeel bleef op dezen post f 14,— ongebruikt.
	d.	kantoorbehoeften van den gouvernementssecretaris			600,—		600,—	600,—		600,—	
	e.	bruggegeld voor den bode (18)			36,—						(20) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 63,— ongebruikt.
						f 82 589,					
2		Vergoedingen aan de ambtenaren en hulpambtenaren van den burgerlijken stand:									(21) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 6,— ongebruikt.
		Curaçao	f	380,—			380,—	380,—	(19)	366,—	
		Aruba		200,—			200,—	200,—	(20)	137,—	(22) In 1918 behoefde deze vergoeding, in verband met wisseling van personeel, niet te worden toegekend.
		Bonaire		70,—			70,—	70,—	(21)	64,—	
		St. Martin		55,—			55,—	55,—		55,—	
		St. Eustatius		25,—			25,—	25,—	(22)		(23) Tengevolge van wisseling van personeel werd ten laste van dezen post f 50,-- minder dan de raming uitgegeven.
		Saba		55,—			55,—	55,—	(23)	5,—	
						785,					(24) Voor zoover bekend, werd ten laste van dezen post f 219,-- uitgegeven. Aangezien nog niet kan worden vastgesteld, hoeveel hierop nog moet worden verantwoord, wordt het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.
3		Boek- en drukwerken, abonnement op nieuwsbladen, advertentiekosten, uitgaven voor het ijkwezen, briefporten, kosten van telegrammen, bindloon en andere uitgaven:									
	a.	boek- en drukwerken, abonnement op nieuwsbladen, advertentiekosten en uitgaven voor het ijkwezen	f	600,—			600,—	600,—	(24)	600,—	
	b.	briefporten en kosten van telegrammen		4 000,—			4,000,—	4 000,—	(25)	7 244,—	
	c.	bindloon en andere uitgaven:									
		Curaçao	f	900,—			900,—	900,—	(26)	900,—	(25) Voor zoover bekend, werd ten laste van dezen post f 3 244,— meer dan de raming uitgegeven, hetgeen hoofdzakelijk is toe te schrijven aan de hooge kosten van telegrammen. Het bedrag der uitgaven zal nog belangrijk moeten stijgen, aangezien daarbij nog zullen moeten worden gevoegd de in Nederland gedane uitgaven, waarvan nog geen opgave ontvangen is.
		Aruba (27)		350,—			325,—	325,—		350,—	
		Bonaire		175,—			175,—	175,—	(28)	285,—	
		St. Martin		150,—			150,—	150,—	(29)	250,—	
		St. Eustatius		170,—			170,—	170,—	(30)	250,—	
		Saba		150,—			150,—	150,—		105,—	
					1 895.—						
						6 495,					
4		Toelage aan den persoon belast met het bijhouden van de bevolkingsregisters				180,	180,—	180,—		180,—	(26) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 775,— uitgegeven. Hierbij moeten nog komen de in Nederland gedane uitgaven, waarvan nog geen opgave ontvangen is. Het bedrag der raming is daarom als het uitgegevene aangenomen.
		Koloniale Raad.									
5		Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van den bode bij den Kolonialen Raad en van een algemeen verslaggever:									
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den bode f 100 tot f 200 (31).....	f	100,—			800,—	800,—		800,—	(27) Naar de behoefte is deze post, die in de laatste jaren, tengevolge van prijsverhooging, dikwijls moest worden overschreden, met f 25,— verhoogd.
											(28) De overschrijding ad f 110,— is hoofdzakelijk veroorzaakt door de kosten van vervoer van drinkwater voor de opzichters bij den vuurtoren te Boca Spelonk.
											(29) Voor zoover thans bekend, werd ten laste van dezen post f 100,— meer dan de raming uitgegeven. De overschrijding is een gevolg van telegramkosten.
											(30) Voor zoover thans bekend werd ten laste van dezen post f 80,— meer uitgegeven dan de raming. De overschrijding is een gevolg van de uitgaven ten behoeve van het stembureau ter verkiezing van een landraad en van kosten van telegrammen.
											(31) Zie noot 13.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
	b.	toelage van een algemeen verslaggever, f 200 tot f 300			f 275,—	f 375,—	(32)f 60,— 275,—	(32)f 60,— 250,—	f 60,— 250,—	(32) Persoonlijke toelage van den bode van den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernements-secretarie. In verband met verandering van titularis wordt dezen post voor 1920 niet geraamd.
6		Verlichting der vergaderzaal van en andere uitgaven voor den Kolonialen Raad				200,—	200,—	200,—	210.—	
		Gewestelijk bestuur.					(33) 36,—	(33) 36,—	36.—	(33) Bruggegeld van den bode van den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernements-secretarie. Nu de bode ter administratie van financiën en ten kantore van den kolonialen ontvanger, aan wien als zoodanig bruggegeld is toegekend, aangesteld is tot bode van den Kolonialen Raad, kan deze post vervallen.
7		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, schrijfloon, kantoorbehoeften en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van de ambtenaren en beambten:								
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:								
		van 5 gezaghebbers:								
		1 op Aruba, f 3500 tot f 4000	f	4 500,—			4 300,—	4 300,—	4 300,—	(34) De gezaghebber van Bonaire heeft tijdens zijn verlof, ingegaan 1º December 1918, vergoeding voor huishuur genoten naar reden van f 300,— 's jaars. De overschrijding van dezen post met f 25,— is hiervan een gevolg.
		1 op Bonaire, f 3500 tot f 4500		4 500,—			4 300,—	4 300,—	(34) 4 325,—	
		1 op St. Martin, f 4000 tot f 5000		4 000,—			5 000,—	5 000,—	5 000,—	
		1 op St. Eustatius, f 3000 tot f 3500		3 000,—	(35)		3 500,—	3 500,—	3 500,—	
		1 op Saba, tevens ontvanger, f 3000 tot f 3500		3 000,—			3 000,—	3 000,—	3 000,—	
					f	19 000,—				
		van 4 districtmeesters:								
		1 van het 2de en 3de district op Curaçao, f 3000 tot f 3500	f	3 400,—			3 200,—	3 200,—	(36) 5 562,—	(35) Zie de memorie van toelichting bij artikel 7*a*.
		1 van het 4de en 5de district op Curaçao, f 2500 tot f 3000		2 900,—			2 700,—	2 700,—	2 700,—	(36) Aan den waarnemenden districtmeester van het 2de en 3de district werd, tot aankoop van een dienstauto, een voorschot uit de koloniale kas verleend ten bedrage van f 2 700,— van welk voorschot op ultimo December 1918 nog onbetaald was f 2 362,—. De overschrijding is hiervan een gevolg.
		1 op Aruba, f 800 tot f 1000		950,—			950,—	875,—	875,—	
		1 op Bonaire, f 800 tot f 1000		1 000,—			1 000,—	950,—	950,—	
						8 250,—				
		van 4 koloniale schrijvers, tevens secretarissen van de Raden van Politie, f 800 tot f 1000:(37)								
		1 op Aruba	f	950,—			950,—	875,—	(38) 812,—	(37) Zie de memorie van toelichting bij artikel 7 *a* en *b*.
		1 op Bonaire		950,—			950,—	875.—	(39) 925,—	
		1 op St. Martin		950,—			950,—	875.—	875.—	(38) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 63,— ongebruikt.
		1 op St. Eustatius		950,—			950,—	875,—	875,—	
						3 800,—				
					f	31 050,—				
	b.	toelagen:								
		van 5 boden ten dienste van de gezaghebbers:								
		1 op Aruba, f 300 tot f 400	f	375,—			(40) 600,—	(40) 600,—	600,—	(39) Tengevolge van wisseling van personeel werd deze post met f 50,— overschreden.
		1 op Bonaire, f 200 tot f 300		300,—			(41) 500,—	(41) 500,—	500,—	
		1 op St. Martin, f 300 tot f 400		375,—			375,—	350,—	350,—	(40) Persoonlijke toelage van den gezaghebber van St. Martin. In verband met verandering van titularis wordt deze toelage voor 1920 niet geraamd.
		1 op St. Eustatius, f 300 tot f 400		375,—			300,—	275,—	275,—	
		1 op Saba, f 200 tot f 300		300,—			375,—	350,—	350,—	
					f	1 725,—	375,—	350,—	350,—	
							300,—	275,—	275.—	(41) Persoonlijke toelage van den gezaghebber van St. Eustatius. In verband met verandering van titularis wordt deze toelage voor 1920 niet geraamd.
		1 schrijver ten kantore van den districtmeester van het 2de en 3de district, f 400 tot f 500				450,—	450,—	400,—	400,—	
		1 koloniaal schrijver, tevens secretaris van den Raad van Politie op Saba, f 300 tot f 400 (42)				300,—	300,—	300,—	300,—	(42) Zie de memorie van toelichting bij artikel 7 *a* en *b*.
						2 475,—				
	c.	schrijfloon aan den gezaghebber van Saba				250,—	250,—	250 —	250,—	(43) Het voedergeld van den gezaghebber van Aruba is met ingang van 1º Augustus 1918 verhoogd en gebracht op f 700,— 's jaars. De overschrijding ad f 145,— is hiervan een gevolg.
	d.	kantoorbehoeften van 5 gezaghebbers:								
		Aruba	f	115,—			115,—	115,—	115,—	
		Bonaire		100,—			100,—	100,—	100.—	
		St. Martin		100,—			100,—	100,—	100.—	(44) Het voedergeld van den gezaghebber van St. Martin is met ingang van 1º Augustus 1918 verhoogd en gebracht op f 700,— 's jaars. De overschrijding ad f 187,— is hiervan het gevolg.
		St. Eustatius		100,—			100,—	100,—	100,—	
		Saba		130,—			130,—	130,—	130,—	
						545,—				
	e.	voedergelden of kosten van vervoermiddelen:								
		aan 5 gezaghebbers:								
		Aruba ~~f 400.—~~	f	~~700,—~~			700.—	350,—	(43) 495,—	(45) Het voedergeld van den gezaghebber van St. Eustatius is met ingang van 1º Augustus 1918 verhoogd en gebracht op f 400,—. De overschrijding ad f 62,— is hiervan het gevolg.
		Bonaire ~~f 400.—~~		~~700,—~~			700,—	350,—	350,—	
		St. Martin ~~f 400.—~~		~~700,—~~			700,—	250,—	(44) 437,—	
		St. Eustatius ~~f 400.—~~		~~400.—~~			400,—	250,—	(45) 312,—	
		Saba ~~f 400.—~~		~~400,—~~			400,—	250,—	(46) 392,—	(46) Het voedergeld van den gezaghebber van Saba is met ingang van 1º Augustus 1918 verhoogd en gebracht op f 400,—. Bovendien werd gedurende een gedeelte van het jaar aan den gezaghebber en aan den
					f	~~2 900,—~~				
						f 2900,—				

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		aan 4 districtmeesters:					waarnemenden gezaghebber voedergeld toegekend. De overschrijding ad f 142,— is van een en ander het gevolg.
		2 op Curaçao, à f 900. ..... f 1 800,—		f 1 800,—	f 1 400,—	(47) f 1 409,—	
		1 op Aruba ..... 400,—		400,—	180,—	(48) 350,—	
		1 op Bonaire ..... 180,—		180,—	180.—	(49) 197,—	(47) Gedurende eenige dagen moest, in verband met wisseling van personeel, aan twee personen voedergeld worden toegekend. De overschrijding ad 9,— is hiervan het gevolg.
		f 2 380,—					
		f 5 280,—					
			f 39 600,—				
8		Teerkosten van de districtmeesters op Curaçao bij verblijf buiten hunne standplaatsen	300,—	300,—	300,—	270,—	(48) Het is gebleken, dat de districtmeester van Aruba een dienstpaard er op na houdt en niet een dienstezel. Van 1º Januari 1918 af is hem daarom voedergeld voor het onderhoud van een paard toegekend. De overschrijding van f 170,— is hiervan het gevolg.
9		Vergoeding voor kantoorhuur aan den districtmeester op Aruba	60.—	60,—			
		Overtochts-, vervoer- en verplaatsingskosten.					(49) Gedurende een gedeelte van het jaar moest, in verband met wisseling van personeel, aan twee personen voedergeld worden toegekend. De overschrijding ad f 17,— is hiervan een gevolg.
10		Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, overtocht van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensionneerde ambtenaren met hunne gezinnen, benevens terugbetaling van uit eigen middelen betaalde overtochtskosten en met een en ander in verband staande uitgaven, zoomede tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing (kolonie)	15 250,—	15 250,—	15 250,—	(50) 22 794,—	
11		Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling (kolonie) (51)	*Memorie.*	39 000,—	27 000,—	(52) 33 082,—	(50) Voor zoover thans bekend werd ten laste van dezen post uitgegeven voor:
		Algemeene kosten.			(53) *Memorie.*	(54)	Overtochtskosten en tegemoetkoming wegens verplicht langer verblijf ..... f 19 948,—
12		Kosten van volksfeesten op den verjaardag van Hare Majesteit de Koningin en van de verstrekkingen op dien dag aan de politie, enz.:					Gratificatiën voor uitrusting ..... 500,—
	a.	volksfeesten:					Kosten van geneeskundig onderzoek ..... 4,—
		Curaçao ..... f 800,—		800,—	800,—		Verplaatsingskosten ..... 2 147,—
		Aruba ..... 150,—		150,—	150,—		Vergoeding wegens gemaakte kosten voor het verkrijgen van passen ..... 195,—
		Bonaire .... 150,—		150,—	150,—		
		St. Martin ..... 150,—		150,—	150,—	(55)	f 22 794,—
		St. Eustatius ..... 100,—		150,—	150,—		
		Saba ..... 100,—		100,—	100,—		De post werd overschreden met f 7 544,—.
		f 1 450,—		100,—	100,—		
	b.	verstrekkingen aan de politie, de verpleegden in de gestichten voor krankzinnigen en melaatschen, de brievenbestellers en de landswerklieden (kolonie) (56) ..... 250,—		185,—	185,—	(55)	(51) Zie de memorie van toelichting bij artikel 11.
			1 700,—				
13		Huur van een woning in het 5de district op Curaçao voor reizende ambtenaren	120,—	120,—	120,—	120,—	(52) Tengevolge van het aanhuren van den schoener Lelia tot het onderhouden van de gemeenschap tusschen de Benedenwindsche eilanden onderling tegen een huurprijs van f 1 000,— 's maands, ingaande 1º Juni 1918, moest deze post met f 6 082,— worden overschreden.
14		Kosten van drukwerk (kolonie)	7 250,—	7 250,—	7 250,—	(57) 7 250,—	
15		Bijdrage ten behoeve van het Militair Tehuis	1 200,—	1 200,—	1 200,—	1 200,—	(53) Kosten van aanschaffing van een stoom- of motorschip voor het onderhouden van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie onderling, of van verzekering op andere wijze van die verbinding. (kolonie).
			f 156,104,—	f 190 437,—	f 170 066,—	f 192 413,—	(54) Op dezen memoriepost werden, voor zoover bekend, geen uitgaven verevend.
							(55) Ingevolge den wensch van H. M. de Koningin werd Hoogstdezelver verjaardag niet gevierd.
							(56) Deze post wordt voor 1920 voor ,,kolonie'' uitgetrokken, opdat de verstrekkingen op de andere eilanden, die vroeger als politieuitgaven werden verantwoord, ook hierop zullen kunnen worden verevend. In verband hiermede wordt de post met f 65,— verhoogd.
							(57) Op dit artikel is, voor zoover thans bekend, slechts een bedrag van f 3 873,— verevend. Aangezien nog niet kan worden vastgesteld, hoeveel hierop nog zal moeten worden uitgegeven, is het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen. voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		IIde AFDEELING.							(58) Zie de memorie van toelichting bij artikel 16*a*.
		Rechts- en politiewezen.							(59) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 700,— ongebruikt.
		Rechterlijke macht en parket van den procureur-generaal.							(60) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 200,— ongebruikt.
									(61) Zie de memorie van toelichting bij artikel 16*a*.
16		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergeld of kosten van vervoermiddelen en bruggegeld van den voorzitter en de leden van, den procureur-generaal en den advocaat-generaal bij, den griffier en den substituut-griffier van het Hof van Justitie, zoomede van den griffier bij het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden en de verdere ambtenaren en beambten:							(62) Bezoldiging van een kantonrechter op Curaçao. In verband met de hervorming van de rechtspraak in de kolonie wordt voor deze betrekking voor 1920 geen krediet aangevraagd.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 voorzitter, f 5000 tot f 6000	f	6 000,—		f 5 700,—	f 5 700,—	f 5 700,—	
		4 leden, f 4000 tot f 5000 (58)		17 050,—		12 700,—	9 400,—	(59) 8 700,—	
		1 procureur-generaal, f 6000 tot f 7000		7 000,—		6 700,—	6 700,—	6 700,—	(63) Bezoldiging van een griffier bij het kantongerecht op Curaçao. In verband met de hervorming van de rechtspraak in de kolonie wordt voor deze betrekking voor 1920 geen krediet aangevraagd.
		1 advocaat-generaal, f 3000 tot f 4000		4 000,—		3 700,—	3 700,—	(60) 3 500,—	
		1 griffier van het Hof van Justitie, f 3000 tot f 4000		4 000,—		3 700,—	3 700,—	3 700,—	
		1 substituut-griffier van het Hof van Justitie, f 2500 tot f 3000 (58)		2 500,—					(64) Zie de memorie van toelichting bij artikel 16*c*.
		1 griffier bij het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden, f 2000 tot f 2500 (61)		2 000,—					
		1 deurwaarder op Curaçao, f 800 tot f 1000		950,—		950.—	875,—	875,—	(65) Tengevolge van wisseling van personeel werd deze post met f 29,— overschreden.
				f 43 500,—					
	b.	standplaatstoelage van 1 lid van het Hof van Justitie gedurende zijn verblijf op de Bovenwindsche eilanden		1 000,—		(62) 3 700,—	(62) 3 700,—	3 700,—	(66) Toelagen van 2 leden van de raden van Justitie op St. Martin en St. Eustatius als rechter-commissaris. In verband met de hervorming van de rechtspraak wordt voor 1920 hiervoor geen krediet aangevraagd.
						(63) 3 000,—	(63) 3 000,—	3 000,—	
						1 000,—			
	c.	toelagen:							
		5 ambtenaren door den gouverneur bevoegd verklaard het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht waar te nemen: (64)							
		1 op Aruba, f 600 tot f 700	f	675,—		675,—	650.—	650,—	(67) Tengevolge van het tijdelijk onvervuld blijven van de betrekking van rechter-commissaris op St. Eustatius bleef op dezen post f 83,— ongebruikt.
		1 op Bonaire, f 500 tot f 600		575,—		575,—	550,—	550,—	
		1 op St. Martin, f 700 tot f 800		775,—		775,—	750,—	750,—	
		1 op St. Eustatius, f 700 tot f 800		775,—		775,—	750,—	750,—	
		1 op Saba, f 300 tot f 400		400,—		400,—	350,—	(65) 379,—	
			f	3 200,—					
		1 deurwaarder voor strafzaken op Curaçao f 200 tot f 300		216.—		(66) 400.—	(66) 400,—	(67) 317,—	(68) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 16,— ongebruikt.
		4 deurwaarders-cipier:				275,—	250,—	(68) 234,—	
		1 op Aruba, f 300 tot f 400	f	375,—		375,—	350,—	350,—	
		1 op Bonaire, f 300 tot f 400		350,—		314,—	300,—	300,—	(69) Zie de memorie van toelichting bij artikel 16*d*.
		1 op St. Martin, tevens bode bij het kantongerecht, f 500 tot f 600		575,—		575,—	550,—	550,—	(70) Zie de memorie van toelichting bij artikel 16*d*.
		1 op St. Eustatius, f 500 tot f 600		550,—		550,—	500,—	500,—	(71) Kantoorbehoeften van den griffier bij het kantongerecht op Curaçao, waaronder f 100,— schrijfloon. In verband met de hervorming van de rechtspraak in de kolonie wordt voor 1920 hiervoor geen krediet aangevraagd.
				1 850,—					
		1 bode bij het Hof van Justitie en het kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden, met standplaats Curaçao, f 400 tot f 500		450,—		450,—	400,—	400,—	
				5 716,—					
	d.	kantoorbehoeften:							
		aan den procureur-generaal	f	260,—		260,—	260,—	260,—	(72) Kantoorbehoeften aan de griffiers, tevens hypotheekbewaarders op Aruba, Bonaire, St. Martin en St. Eustatius en aan den griffier op Saba, onderscheidenlijk ad f 65,— f 65,— f 100,—, f 100,—, en f 15,—. In verband met de hervorming van de rechtspraak in de kolonie wordt voor 1920 hiervoor geen krediet aangevraagd.
		,, ,, griffier van het Hof van Justitie (69)		360,—		130,—	130,—	130,—	
		,, ,, griffier van het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden (70)		100,—		65,—	65,—	65,—	
		,, ,, advocaat-generaal		65,—		(71) 300,—	(71) 300,—	300,—	
				785,—		(72) 345,—	(72) 345,—	345,—	
	e.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den ambtenaar op St. Martin door den gouverneur bevoegd verklaard het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht waar te nemen (73)		400,—		400,—	250,—	250,—	(73) Het bedrag, dat voor dit doel op de begrooting voor 1919 voorkomt, ten behoeve van den officier van justitie op St. Martin, dient, na de hervorming van de rechtspraak in de kolonie, toegekend te worden aan den ambtenaar die den betrokken gezaghebber in diens hoedanigheid van ambtenaar van het openbaar ministerie vervangt.
	f.	bruggegeld voor den bode op Curaçao		24,—		24,—	24,—	24,—	
			f	51 425,—					

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.		TOELICHTINGEN.
17		Reis- teer- en verhuiskosten (kolonie):				(74)f *Memorie.*	(74)f 5 000,—	(75)		(74) Kosten van de hervorming van de rechtspraak in de kolonie. Waar in deze begrooting de kredieten, die in verband met deze hervorming noodig zijn gebleken, afzonderlijk worden geraamd, kan deze post vervallen.
	a.	reis- teer- en verhuiskosten van 1 lid van het Hof van Justitie, belast met de betrekking van rechter in het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden	f	800,—		800,—				
	b.	reis- en teerkosten:								(75) Op dezen memoriepost werden geen uitgaven verevend omdat de hervorming van de rechtspraak in de kolonie in 1918 niet tot stand is gekomen.
		van 1 lid van het Hof van Justitie belast met de betrekking van rechter in het kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden (76)	f	800,—						
		van den griffier van het kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden (76)		800,—		500,—				(76) Zie de memorie van toelichting bij artikel 17*b*.
		van den griffier van het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden		500,—						(77) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post slechts f 48,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 202,—.
				2 100,—	f 2 900,—					
18		Vertolkingskosten, aanschaffing van boekwerken ten dienste van de gerechten en van het parket van den procureur-generaal en benoodigdheden voor het hulpkantoor van den industrieelen eigendom:								(78) Wegens den verhoogden prijs van verschillende boekwerken en tijdschriften is het nog niet mogelijk dit krediet te verlagen zooals bij de begrooting voor 1919 in uitzicht gesteld.
	a.	vertolkingskosten (kolonie)	f	250,—		250,—	250,—	(77)	48,—	
	b.	aanschaffing van boekwerken (kolonie) (78)		800,—		800,—	400,—	(79)	400,—	(79) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post slechts f 8,— verevend. Aangezien nog niet kan worden vastgesteld hoeveel hierop nog zal moeten worden verevend wordt het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.
	c.	benoodigdheden voor het hulpkantoor van den industrieelen eigendom		50,—		50,—	50,—	(80)	4,—	
					1 100,—					
		Gevangenissen.								
19		Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen en vergoeding voor huishuur van den directeur van de strafgevangenis en het huis van bewaring op Curaçao en verdere beambten van de gevangenissen:								(80) Naar de behoefte werd, voor zoover bekend, ten laste van dezen post slechts f 4,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 46,—.
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den directeur, f 1400 tot f 1600	f	1 600,—		1 600,—	1 575,—		1 575,—	
	b.	toelagen:								(81) Tengevolge van het aanstellen van meerdere gevangenbewaarders werd dezen post met f 800,— overschreden.
		3 gevangenbewaarders, f 400 tot f 500	f	1 311,—		1 254,—	400,—	(81)	1 200,—	
		1 opzichter belast met het toezicht over de gevangenen, f 400 tot f 500		450,—		450,—	400,—		400,—	(82) Zie de memorie van toelichting bij artikel 19*c*.
		1 persoon belast met het geven van onderwijs aan de gevangenen, f 200 tot f 300		275,—		275,—	250,—		250,—	(83) De raming is geschied naar den grondslag van eene bevolking van 55 personen en berekend als volgt:
				2 036,—						voor voeding van 55 personen à f 0,30 per dag en per persoon f 6 039,—
	c.	vergoeding voor huishuur aan den cipier van de gevangenis op Aruba (82)		180,—						voor kleeding 700,—
					3 816,—					voor ligging en andere uitgaven 150,—
20		Kostgeld, kleeding, ligging en andere uitgaven voor de gevangenen en verlichting van de gevangenissen:								f 6 889,—
	a.	kostgeld, kleeding, ligging en andere uitgaven:								
		Curaçao (83)	f	6 889,—		7 237,—	4 610,—	(84)	7 290,—	(84) De raming van dezen post is voor 1918 geschied naar reden van 35 gevangenen à f 0,31 per dag kostgeld. In 1918 bedroeg het aantal gevangenen steeds meer dan 35 en was het laagste aantal 45 en het hoogste 71. Slechts 44 dagen van het jaar waren er minder dan 50 gevangenen. Het kostgeld wisselde af tusschen f 0,25 en f 0,30½. De overschrijding bedroeg f 2 680.—.
		Aruba		250,—		250,—	250,—	(85)	49,—	
		Bonaire		350,—		350,—	350,—	(86)	141,—	

(85) Het aantal gevangenen was minder dan verwacht werd. Ongebruikt bleef f 201,—.

(86) Het aantal gevangenen was minder dan verwacht werd. Ongebruikt bleef f 209.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		St. Martin (87)	f	800,—			f 300,—	f 300,—	(88) f 808,—	(87) In verband met de uitgaven over 1918 is de raming voor 1920 op f 800,— gebracht. De raming voor 1919 ad f 300,— is gebleken te laag te zijn.
		St. Eustatius		400,—			400,—	400,—	(89) 503,—	
		Saba		50,—			50,—	50,—	61,—	
					f	8 739,—				
	b.	verlichting			150,—		150,—	150,—	150,—	(88) Het aantal gevangenen was meer dan verwacht werd. De overschrijding van den te laag geraamden post bedraagt f 508,—. Zie noot 87.
						f 8 889,—				
		Rechterlijke politie.								(89) Het aantal gevangenen was meer dan verwacht werd. De overschrijding van den post bedraagt f 103.—.
21		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van het politiepersoneel (kolonie):								
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:								
		1 commissaris, f 2500 tot f 3000	f	2 500,—			2 500,—	2 500.—		(90) Zie de memorie van toelichting bij artikel 21*a*.
		1 inspecteur, f 2000 tot f 2500		2 000,—			2 000,—	2 000,—		
		5 hoofdagenten, f 1200 tot f 1400		6 650,—			6 000,—	6 000,—	(91) 41 300,—	(91) De hervorming van den politiedienst is pas op 1 September 1918 tot stand gekomen. De uitgaven voor het politiepersoneel bedroegen in 1918, voor zoover thans bekend, f 41 300,—. Ongebruikt bleef f 43 000,—.
		17 agenten 1ste klasse, f 800 tot f 1000		14 981,—			13 600,—	13 600,—		
		89 agenten 2de klasse, f 700 tot f 800 (90)		63 219,—			60 200,—	60 200,—		
					f	89 350,—				
	b.	persoonlijke toelagen:								(92) Zie de memorie van toelichting bij artikel 21*b*.
		van 2 agenten 1ste klasse, à f 180	f	360,—						
		van 3 ,, 2de klasse, 1 à f 105, 1 à f 180 en 1 à f 195		480,—						
					(92)	840,—				
						90 190,—				
22		Bovenkleeding, schoeisel en vergoeding voor huishuur aan het politiepersoneel (kolonie):								(93) Dit bedrag is als volgt berekend:
	a.	bovenkleeding en schoeisel (93)	f	7 740,—			5 700,—	5 700,—	5 720,—	Gewone verstrekking van bovenkleeding en schoeisel :
	b.	vergoeding voor huishuur			700,—		700,—	700,—	(94) 1 680,—	113 × f 48,50 ..... f 5 480,50
						8 440,—				Buitengewone verstrekking:
23		Huur en verlichting van wachthuizen voor de politie, zoomede aankoop en onderhoud van ezels ten dienste van de politie:								113 helmen, à f 8—, ... f 904,—
	a.	huur	f	950,—			950,—	650,—	(95) 750,—	113 mantels, à f 12, — ..... 1 356,—
	b.	verlichting			600,—		600,—	450,—	(96) 673,—	2 260,—
	c.	aankoop en onderhoud van ezels			720,—		720,—	720,—	(97) 1 020,—	f 7 740,50
						2 270,—				
24		Andere uitgaven voor het rechts- en politiewezen:								(94) Naar de behoefte werd, vóór het tot stand komen van de hervorming van den politiedienst, op dezen post f 980,— meer dan de raming uitgegeven.
		Curaçao	f	4 800,—			4 800,—	4 800,—	(98) 7 416,—	(95) Het wachthuis voor de havenpolitie is op 1º Juli 1918 tegen een huurprijs van f 300,— 's jaars in huur genomen. De overschrijding van dezen post ad f 100,— is hieraan toe te schrijven.
										(96) De overschrijding ad f 223,— is gedeeltelijk toe te schrijven aan de kosten van aanleg van de electrische verlichting van het wachthuis voor de havenpolitie en aan de uitgaven voor verlichting van dat wachthuis van 1º Juli 1918 af. Overigens is de overschrijding het gevolg van de stijging van den prijs van het electrisch licht en van petroleum.
										(97) Van 1º Maart 1918 af moest voor onderhoud van de politie ezels instede van f 120,— 's jaars per ezel, f 180,— 's jaars worden betaald. De overschrijding ad f 300,— is hierdoor veroorzaakt.
										(98) Sedert 1º April 1918 komen de uitgaven van vervolgingen en rechtsgedingen geheel of gedeeltelijk ten laste van de koloniale kas. Deze uitgaven zijn op dezen post verantwoord, hetgeen voor een deel de overschrijding tengevolge heeft gehad. Die overschrijding is voorts

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	TOEGESTAAN voor 1918.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		Aruba	f	850,—		f 850,—	f 850,—	(99) f 735,—	toe te schrijven aan de volgende buitengewone uitgaven voor: ver-
		Bonaire		500,—		500,—	500,—	(100) 752,—	pleegkosten van het politiepersoneel, het aanbrengen van closets in
		St. Martin (101)		1 000,—		1 500,—	1 500,—	(102) 1 030,—	het wachthuis voor de havenpolitie, en het aankoopen van 2000 pa-
		St. Eustatius		500,—		500,—	500,—	(103) 2 230,—	tronen voor de politie-geweren. Ook waren de uitgaven voor vergoe-
		Saba		250,—		250,—	250,—	289,—	ding aan getuigen voor het verschijnen op terechtzittingen, in 1918
					f 7 900,—				buitengewoon hoog. De overschrijding bedroeg f 2 616,.—
		Voogdijraden.							
25		Toelagen van den secretaris en den bode van den voogdijraad op Curaçao:							(99) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 115,— minder dan
	a.	toelage van den secretaris, f 300 tot f 400 (104)	f	300,—					de raming uitgegeven.
	b.	toelage van den bode, f 100 tot f 200 (104)		100,—					(100) De overschrijding ad f 252,— is hoofdzakelijk toe te schrijven aan
					400,—				automobiel-huur, begrafeniskosten van onvermogenden, vacatiën van
26		Andere uitgaven voor de voogdijraden:							den deurwaarder en vergoeding voor het afstempelen van vellen.
		Curaçao (105)	f	50,—		400,—	400,—	(106) 500,—	
		Aruba		25,—		25,—	25,—		(101) In verband met de uitgaven over 1918 is de raming voor 1920 met
		Bonaire		25,—		25,—	25,—		f 500,— verlaagd en gesteld op f 1 000,—. De raming voor 1919, ad
		St. Martin		25,—		25,—	25,—	(107)	f 1 500,— is te hoog gebleken.
		St. Eustatius		25,—		25,—	25,—		
		Saba		25,—		25,—	25,—		(102) Naar de behoefte is op dezen post, die te hoog was geraamd, f 470,—
					175,—				ongebruikt gebleven.
		Algemeene kosten.							
27		Kantoorbehoeften aan 8 wijkmeesters, à f 50			400,—	400,—	400,—	400,—	(103) De overschrijding van f 1 730,— is een gevolg van het verevenen ten
28		Bezoldiging of verlofbezoldiging van den marktmeester, f 1000 tot f 1200			1 150,—	1 150,—	1 075,—	1 075,—	laste van dezen post van de uitgaven voor teerkosten van een lid van
29		Verlichting van de slachtplaats			120,—	120.—	48,—	(108) 108,—	het Hof van Justitie en een griffier belast met het onderzoek van een
30		Toelage aan een vertaler, f 200 à f 300			275,—	275,—	250,—	250,—	strafzaak op St. Eustatius.
31		Uitgaven ten behoeve van verwaarloosde kinderen (kolonie)			2 000,—	2 000,—			(104) Zie de memorie van toelichting bij artikel 25.
32		Uitgaven van vervolgingen en rechtsgedingen waarvan de kosten geheel of gedeeltelijk ten laste van de koloniale kas komen (kolonie)			2 000,—	2 000,—			(105) Nu voor 1920 de toelagen van den secretaris en den bode afzonder-
33		Vergoedingen:							lijk zijn geraamd, kan voor de andere uitgaven van den voogdijraad
	a.	aan de leden van de commissie om te onderzoeken of de personen, die zich daarvoor aanmelden, voldoende bekwaamheid bezitten om als bestuurders van motorrijtuigen op te treden	f	600,—		600,—			op Curaçao een krediet van slechts f 50,— worden aangevraagd, welk
	b.	aan de ambtenaren belast met het aan- en afmonsteren van scheepsvolk, voor dienstverrichtingen buiten den voor hen vastgestelden gewonen diensttijd (109)		100,—					bedrag, als er geen buitengewone uitgaven moeten worden gedaan,
					700,—				waarschijnlijk voldoende zal zijn.
34		Teruggave aan het Departement van Justititie in Nederland van het door zijne zorg te betalen aandeel van Curaçao in de bijdrage van Nederland in de kosten van het kantoor van het internationaal verbond tot bescherming van letterkundige- en kunstwerken			100,—	100,—	100,—	(110)	(106) Uitgegeven werd:
					f 184 250,—	f 172 069,—	f 161 702,—	f 121 786,—	voor den rechtsgeleerden raadsman f 150,—
									voor den secretaris 250,—
									voor bodeloon 75,—
									voor verlichting van de vergaderzaal en andere uitgaven 25,—
									f 500,—
									De overschrijding bedroeg f 100,—.
									(107) Op deze posten behoefden in 1918 geen uitgaven te worden gedaan.
									(108) De overschrijden ad f 60,— is een gevolg van het aanbrengen van 2 lichten meer bij de slachtplaats en de prijsstijging van het electrisch licht.
									(109) Zie de memorie van toelichting bij artikel 33*b*.
									(110) Voor zoover bekend zijn in 1918 geen uitgaven op dezen post verevend.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		IIIde AFDEELING.							(111) De betrekking van adjudant van den gouverneur bleef gedurende een gedeelte van het jaar onvervuld. Ongebruikt bleef f 67,—.
		Schutterij.							
35		Toelage aan een officier van de rustende schutterij, adjudant van den gouverneur, f 200 tot f 300			f 216,—	f 241,—	f 250,—	(111) f 183,—	(112) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 476,— ongebruikt.
36		Verschillende uitgaven voor de schutterij:							(113) Met het oog op den langen diensttijd van den titularis is het billijk voorgekomen hem, op zijn verzoek, te benoemen tot pensioengerechtigd ambtenaar. In verband hiermede wordt voor 1920 voor hem bezoldiging instede van toelage aangevraagd.
	a.	loon van een bode van de commissie van indeeling	f	100,—		100,—	100,—	100,—	
	b.	kosten van de commissie van indeeling en van den schuttersraad		28,—		28.—	28,—	20,—	
	c.	onderhoud van de voor de schutterij bestemde geweren en het daarbij behoorend lederwerk, zoomede toezicht op dat onderhoud		75,—		75,—	75,—	75,—	(114) Tengevolge van het onvervuld blijven van de betrekking van administrateur van financiën gedurende 3 dagen bleef op dezen post f 2,— ongebruikt.
					203,—				
					f 419,—	f 444,—	f 453,—	f 378,—	
		IVde AFDEELING.							(115) De ambtenaar, belast met het bijwerken van de domeinkaarten, werd met ingang van 10 Mei 1918 tijdelijk bevorderd tot adjunct-commies, in verband waarmede de aan hem toegekende toelage voor het bijwerken van de domeinkaarten werd ingetrokken. Tengevolge hiervan bleef op dezen post f 514,— ongebruikt.
		Geldelijk beheer.							
		Administratie van financiën en domeinwezen.							
37		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, kantoorbehoeften, vergoeding voor gemis van inkomsten en bruggegeld van den administrateur van financiën en den bode ter administratie van financiën en ten kantore van den kolonialen ontvanger:							(116) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 125,— meer uitgegeven dan de raming.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 administrateur van financiën, f 4000 tot f 5000	f	4 000,—		f 4 000,—	f 4 700,—	(112) f 4 224,—	(117) Tegemoetkoming in de verplaatsingskosten van kleine landbouwers, pachters van domeingronden.
		1 bode, f 500 tot f 600 (113)		550,—		550,—	500,—	500,—	
					4 550,—				
	b.	kantoorbehoeften aan den administrateur van financiën			290,—	290,—	290,—	(114) 288,—	(118) Zie noot 117. In 1918 werden twaalf personen verplaatst aan wie f 790,— tegemoetkoming werd uitgekeerd. Ongebruikt bleef f 4 210,—
	c.	vergoeding aan den bode			250,—	250,—	250,—	250,—	
	d.	bruggegeld aan den bode			24,—	24,—	24,—	24,—	(119) Toelage aan een boschwachter 1ste klasse op St. Eustatius.
					f 5 114,—				(120) Aan ieder der boschwachters op St. Eustatius is als tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen f 120,— 's jaars toegekend. Ongebruikt bleef f 10,—.
38		Kosten van het domeinwezen: (kolonie)							
	a.	bijwerken van domeinkaarten	f	800,—		800,—	800,—	(115) 286,—	
	b.	benoodigdheden en andere uitgaven		40,—		40,—	40,—	(116) 165,—	
					840,—				
39		Uitgaven voor het boschwezen:				(117)	5 000,—	(118) 790,—	
	a.	toelagen:							
		2 boschwachters 1ste klasse op Aruba, f 400 tot f 500	f	900,—		900,—	800,—	800,—	
		5 boschwachters 2de klasse, f 300 tot f 400:					(119) 400,—	400,—	
		1 op Aruba	f	350,—		350,—	300,—	300,—	
		4 op Bonaire		1 350,—		1 400,—	1 200,—	1 200,—	
				1 700,—					
		4 boschwachters 3de klasse, f 200 tot f 300:							
		2 op Curaçao	f	500,—		500,—	400,—	400,—	
		2 op St. Eustatius		500,—		500,—			
				1 000,—					
					f 3 600,—				
	b.	tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan 5 boschwachters:							
		3 op Aruba, à f 20	f	60,—		60,—	60,—	60,—	
		2 op St. Eustatius, à f 120		240,—		240,—	250,—	(120) 240,—	
					300,—				
					3 900,—				

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
40		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergelden of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van den inspecteur der belastingen, den kolonialen ontvanger op Curaçao, de ontvangers op de andere eilanden en den sub-ontvanger der invoerrechten en accijnzen op Curaçao:							
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 inspecteur der belastingen, f 3000 tot f 4000		f 4 000,—		f 3 900,—	f 3 900,—	f 3 900,—	(121) Tengevolge van tijdelijke wisseling van personeel bleef op dezen post f 104,— ongebruikt.
		1 koloniale ontvanger, f 3000 tot f 3500		3 500,—		3 500,—	3 500,—	(121) 3 396,—	
		3 ontvangers, f 1400 tot f 1600:							
		Aruba	f 1 550,—			1 550,—	1 475,—	1 475,—	(122) Aan den ontvanger op Bonaire werd tot aankoop van een dienstmotorfiets, een voorschot uit de koloniale kas verleend van f 1 000,—, van welk voorschot op ultimo December 1918 nog f 775,— onbetaald was.
		Bonaire	1 550,—			1 550,—	1 475,—	(122) 2 250,—	
		St. Martin	1 550,—			1 550,—	1 475,—	1 475,—	(123) Zie de memorie van toelichting bij artikel 40*b*.
				f 4 650,—					
		1 ontvanger op St. Eustatius, f 1200 tot f 1400		1 275,—		1 275,—	1 200,—	1 200,—	(124) Gedurende een gedeelte van het jaar werd aan den waarnemenden ontvanger, die geen dienstpaard er op na hield, geen voedergeld toegekend, doch werd, naar gelang van de behoefte, de huur van een vervoermiddel te zijnen dienste op dezen post verantwoord. Ongebruikt bleef f 185,—.
					13 425,—				
	b.	kassierstoelagen:							
		aan den kolonialen ontvanger		f 300,—		300,—	300,—	300,—	
		aan den sub-ontvanger		250,—		250,—	250,—	250,—	
		aan den klerk ten kantore van den kolonialen ontvanger (123)		100,—					(125) In verband met de late afkondiging van de wet tot definitieve vaststelling van de begrooting voor 1918 werd het voedergeld aan den ontvanger op Bonaire eerst met 1º Juli van dat jaar toegekend. Ongebruikt bleef f 175, —.
					650,—				
	c.	kantoorbehoeften:							
		aan den kolonialen ontvanger		f 144,—		144.—	144,—	144,—	
		aan 4 ontvangers:							
		Aruba	f 115,—			115,—	115,—	115,—	
		Bonaire	100,—			100,—	100,—	100,—	
		St. Martin	100,—			100,—	100,—	100,—	
		St. Eustatius	100,—			100,—	100,—	100,—	
				415,—					
					559,—				
	d.	voedergelden of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan 2 ontvangers:							
		Aruba		f 400,—		400,—	350,—	(124) 165,—	(126) Vergoeding aan den gewezen ontvanger op Saba voor gemis van inkomsten.
		Bonaire		400,—		400,—	350,—	(125) 175,—	
					800,—				(127) Zie noot 126. De persoon aan wien deze vergoeding werd uitgekeerd, heeft den dienst verlaten. Het krediet bleef ongebruikt.
					f 15 434,—				
41		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen en vergoeding voor gemis van inkomsten van de ambtenaren voor den werkelijken dienst der belastingen:							(128) Tengevolge van verlof bleef op dezen post f 475,— ongebruikt.
						(126) 400,—	(127)		(129) Tengevolge van verlof werd deze post met f 33,— overschreden. De verlofbezoldiging van den titularis is berekend naar zijn vast inkomen en een bedrag van f 400,— 's jaars, dat hij aan emolumenten geniet.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 verificateur 1ste klasse, f 2000 tot f 2500		f 2 500,—		2 350,—	2 350,—	(128) 1 875,—	(130) Tengevolge van tijdelijke bevordering van een kommies-verificateur 2de klasse tot 1ste klasse werd op dezen post f 150,— meer dan de raming uitgegeven.
		1 kommies-verificateur, 1ste klasse, f 1400 tot f 1600		1 550,—		1 550,—	1 475,—	(129) 1 508,—	
		2 kommiezen-verificateur, 2de klasse f 1000 tot f 1200		2 300,—		2 281,—	2 150,—	(130) 2 300,—	
		1 kommies-entreposeur, f 1000 tot f 1200		1 150,—		1 131,—	1 075,—	1 075,—	
		1 kommies 1ste klasse op Aruba, f 1000 tot f 1200		1 025,—		1 200,—	1 175,—	(131) 1 141,—	(131) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 34,— ongebruikt.
		12 kommiezen 1ste klasse, f 800 tot f 1000:							
		8 op Curaçao	f 7 246,—			7 050.—	6 600,—	(132) 6 149,—	(132) Tengevolge van het tijdelijk onvervuld blijven van een kommiesplaats bleef op dezen post f 451,— ongebruikt.
		1 ,, Bonaire	800,—			1 000,—	1 000,—	(133) 917,—	
		1 ,, St. Martin	1 000,—			1 000,—	1 000,—	1 000,—	(133) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 83,— ongebruikt.
		1 ,, St. Eustatius	950,—			950,—	875,—	875,—	
		1 ,, Saba	950,—			950,—	875,—	875,—	(134) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 200,— ongebruikt.
				10 946,—					
		7 eerste-kommiezen 2de klasse, f 700 tot f 800:				2 754,—			
		4 op Curaçao	f 2 800,—			2 375,—	2 350,—	(134) 2 150,—	(135) Bezoldiging van een eerste-kommies 2de klasse op Bonaire.
		3 ,, Aruba	2 275,—						
				5 075,—		(135)	770,—	(136) 600,—	(136) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 170,— ongebruikt.
		13 tweede-kommiezen 2de klasse, f 600 tot f 700:				5 600,—	8 000,—		
		9 op Curaçao	f 5 803,—			1 200,—	1 200,—		(137) Tengevolge van wisseling van personeel en het tijdelijk onvervuld blijven van eenige kommies-plaatsen bleef op dezen post f 1870,— ongebruikt.
		2 ,, Aruba	1 220,—			616,—			
		1 ,, Bonaire	650,—			600,—	600,—	(137) 14 830,—	
		1 ,, St. Martin	600,—						
				8 273,—		5 650,—	5 600,—		
		17 derde-kommiezen 2de klasse, f 400 tot f 500:				1 350,—	1 300,—		
		14 op Curaçao	f 5 695,—						
		3 op Bonaire	1 297,—						
				6 992,—					
					39 811,—				

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.		TOELICHTINGEN.
	b.	toelage aan den persoon belast met het toezicht aan de Simsonbaai op St. Martin, f 400 tot f 500			450,—		f 450,—	f 360,—	(138) f	333,—	(138) Met ingang van 1º Januari 1917 werd deze toelage op f 400,-- gebracht. Aangezien de persoon, die met het toezicht aan de Simsonbaai belast was, op 1º November 1918 tijdelijk in eene andere betrekking overging, bleef op dezen post f 27,— ongebruikt.
	c.	persoonlijke toelagen:									
		van 2 kommiezen 1ste klasse, à f 275:									
		Curaçao	f	275,—			275,—	275,—		275,—	
		St. Martin		275,—			275,—	275,—		275,—	
			f	550,—							
		van 1 eerste-kommies 2de klasse op Aruba (139)		50,—			125,—	125,—	(140)	106,—	(139) De eerste-kommies 2de klasse op Aruba, die eene persoonlijke toelage van f 75,— genoot, is bevorderd tot kommies 1ste klasse, in verband waarmede zijn persoonlijke toelage vervallen is.
						600,—					
	d.	voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan 2 kommiezen der belastingeu:									
		Curaçao	f	400,—			400,—	350,—		350,—	(140) Zie noot 139. Ongebruikt bleef f 19,—.
		Saba		400,—			400,—	250,—		250,—	(141) Zie de memorie van toelichting bij artikel 42*a*.
						800,—					(142) Op dezen post zijn tot dusver geen uitgaven verevend.
	e.	vergoeding voor gemis van inkomsten aan 2 kommiezen 1ste klasse:									
		St. Martin	f	200,—			200,—	200,—		200.—	(143) Deze post is voor 1920 met f 1 800,-- verlaagd in verband met den aankoop door het gouvernement van het gebouw waarin het kantoor der belastingen gehouden wordt.
		St. Eustatius		15,—			15,—	15,—		15,—	
						215,—					
42		Andere uitgaven voor den dienst der belastingen:				f 41 876,—					(144) Bij nota van wijziging werd het bedrag van f 3 720,—, voor 1918 uitgetrokken voor huur van kantoren en opslagplaatsen, verminderd met f 900,— en gebracht op f 2 820,—. Verwacht werd, dat door aankoop van het gebouw, waarin het kantoor van de belastingen gehouden wordt, een half jaar huur ad f 1 800,— 's jaars vrij zou vallen. Het gebouw werd echter reeds met 1º Mei 1918 eigendom van het gouvernement, waardoor f 300,— huur meer vrij kwam dan verwacht werd. Het overschot op dezen post is hieraan te danken.
	a.	vergoeding aan den verificateur en de kommiezen bij de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht voor dienstverrichtingen buiten den voor hen vastgestelden gewonen diensttijd (141)			f 10 000,—		8 000,—	8 000,—		7 992,—	
	b.	gerechtelijke vervolgingskosten			200,—		200,—	200,—	(142)		
	c.	huur van kantoren en opslagplaatsen (143)			1 920,—		3 720,—	2 820,—	(144)	2 520,—	
	d.	huur van een bergplaats voor petroleum en andere licht-ontvlambare oliën			500,—		500,—	500,—		500,—	
	e.	schrijfbehoeften, papier voor zegels, verlichting, schoonhouden van lokalen, kantoorbehoeften, bruggegelden, roeiers, onderhoud van booten, kleeding van de kommiezen en andere uitgaven (145)			6 000,—		5 500,—	5 500,—	(146)	3 344,—	(145) Zie de memorie van toelichting bij artikel 42*e*.
	f.	kosten van toezicht op de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht, zoomede bindloon, rondbrengen van belastingrekeningen en andere kosten:									(146) Om redenen in de memorie van toelichting bij artikel 42*e* vermeld werd de voorraad gedrukten in 1918 niet aangevuld. Hoofdzakelijk tengevolge hiervan bleef op dit onderdeel, voor zoover thans bekend, een bedrag van f 2 156,— ongebruikt.
		Aruba	f	1 000,—			1 000,—	1 000,—		1 026,—	
		Bonaire		550,—			550,—	500,—	(147)	389,—	
		St. Martin (met inbegrip van meetloon van zout, à f 6 per 1000 vaten en onderhoud der meetvaten)		700,—			700,—	700,—	(148)	514,—	
		St. Eustatius		100,—			100,—	100,—		148,—	(147) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 111,— minder dan de raming uitgegeven.
		Saba		175,—			175,—	175,—	(149)	115,—	
						2 525,—					(148) In verband met den uitvoer van zout is voor meetloon, enz. minder uitgegeven dan verwacht werd. Het overschot ad f 186,-- is hieraan toe te schrijven.
						21 145,—					
		Posterij en telegraafdienst.									(149) Naar de behoefte is ten laste van dezen post f 60,-- minder dan de raming uitgegeven.
		1º Posterij.									
43		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en kantoorbehoeften van den postdirecteur en van de brievenbestellers en beambten ter posterij:									
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:									
		1 postdirecteur, f 3000 tot f 4000	f	4 000,—			3 800,—	3 800,—		3 800,—	(150) Zie de memorie van toelichting bij artikel 43 *a* en *b*.
		1 hoofdbrievenbesteller, f 700 tot f 800		775,—			775.—	750,—		750,—	
		2 brievenbestellers 1ste klasse, f 600 tot f 700		1 350,—			1 350,—	1 300,—		1 300,—	(151) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
		5 brievenbestellers 2de klasse, f 500 tot f 600 (150)		2 850,—			2 300,—	2 200,—		2 200,—	
					f 8 975,—						(152) Tengevolge van wisseling van personeel werd ten laste van dezen post f 35,— meer dan de raming uitgegeven.
	b.	toelagen:					175,—	150,—	(151)	100,—	
		aan 4 postbeambten:									(153) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 13,-- ongebruikt.
		1 op St. Eustatius, f 100 tot f 200	f	175,—			300,—	250,—	(152)	285,—.	
		3 op Saba:					200,—	200,—		200,—	
		1 te Bottom, f 200 tot f 300	f	300,—			172,—	150,—		150,—	
		1 te Windwardside, f 100 tot f 200		200,—							
		1 te St. John, f 100 tot f 200		175,—			375,—	350,—	(153)	337,—	
					675,—						
		2 hulpbrievenbestellers, f 300 tot f 400 (150)		650,—							

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.		TOELICHTINGEN.
		1 bediende ten postkantore, f 400 tot f 500		475,—		f 475,—	f 450,—	f 450,—		(154) Zie de memorie van toelichting bij artikel 43*b*.
		1 roeier ten postkantore, f 400 tot f 500 (154)		450,—						(155) Tot dusver werd ten laste van dezen post uitgegeven voor:
				2 425,—						vervoer van brievenmalen f 4 000,—
	c.	kantoorbehoeften van den postdirecteur		330,—		330,—	330,—	330,—		vervoer van postpakketten 42,—
					f 11 730,—					f 4 042,—
44		Betalingen wegens transitrechten, vervoer van brievenmalen, betalingen aan het internationaal kantoor der algemeene postvereeniging en aan dat der telegraafvereeniging te Bern, en andere uitgaven voor den postdienst:								Aangezien nog niet kan worden vastgesteld, hoeveel hierop voor transitrechten, enz. nog zal moeten worden verantwoord, is het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.
	a.	transitrechten en betalingen voor vervoer van brievenmalen:								
		Curaçao	f	7 000.—		7 000,—	7 000,—	(155) 7 000,—		
		Bonaire		450,—		450,—				
		St. Martin (156)		2 000,—		1 300,—	1 300,—			
		St. Eustatius (156)		500,—		350,—	350,—	(157) 2 750,—		(156) Zie de memorie van toelichting bij artikel 44*a*.
		Saba (156)		500,—		350,—	350,—			(157) Overschreden met f 750,—. Zie de memorie van toelichting bij artikel 44*a*.
			f	10 450,—						
	b.	betalingen aan het internationaal kantoor der algemeene postvereeniging en aan dat der telegraafvereeniging te Bern		300,—		300,—	300,—	(158) 300,—		(158) Tot dusver zijn ten laste van dezen post geen uitgaven verevend. Het bedrag dér raming is als het uitgegevene aangenomen.
	c.	benoodigdheden voor de postkantoren, kosten van tijdelijk hulpbestellersloon, kleeding van brievenbestellers, afhalen en bezorgen van brievenmalen, verlichting van de postkantoren en andere uitgaven:								(159) De overschrijding ad f 561,— is toe te schrijven aan het volgende: hooge prijsstijging der materialen voor kleeding der bestellers, loon van hulpbestellers en vergoeding aan op het postkantoor geplaatste beambten.
		Curaçao	f	2 000,—		2 000,—	2 000,—	(159) 2 561,—		
		Aruba		100,—		100,—	100,—	111,—		
		Bonaire		100,—		100,—	100,—	(160) 19,—		
		St. Martin		200,—		200,—	200,—	160,—		
		St. Eustatius		150,—		150,—	150,—	120,—		
		Saba (161)		325,—		250,—	250,—	230,—		(160) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post slechts f 19,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 81,—.
				2 875,—						(161) Naar de behoefte verhoogd met f 75,—.
					13 625,—					(162) Tengevolge van verlof bleef op dezen post f 5,— ongebruikt.
45		Toelagen aan 6 personen belast met de werkzaamheden van de koloniale postspaarbank:				200,—	200,—	200,—		(163) Naar de behoefte werd op dezen post f 75,— minder dan de raming uitgegeven.
		1 op Aruba	f	200.—		200,—	200,—	200,—		
		1 op Bonaire		200,—		200,—	200,—	200,—		
		1 op St. Martin		200,—		100,—	100,—	100,—		
		1 op St. Eustatius		100,—						(164) Het tegenwoordig hoofd genoot in 1918 uit de koloniale kas een bedrag van f 1 430.—. Ongebruikt bleef f 1 070,—.
		2 op Saba:				100,—	100,—	(162) 95,—		
		1 te Bottom	f	100,—		100,—	100,—	100,—		
		1 te Windwardside		100.—						(165) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 45,— ongebruikt.
				200.—						
					900,—					(166) Tengevolge van wisseling van personeel werd deze post met f 53,— overschreden.
46		Benoodigdheden voor de postspaarbank (kolonie)			300.—	300,—	300,—	(163) 225,—		
		2º. Telegraafdienst.								(167) Met het oog op den diensttijd van den titularis is het billijk voorgekomen hem, op zijn verzoek, te benoemen tot pensioengerechtigd ambtenaar, in verband waarmede voor hem voor 1920 bezoldiging instede van toelage wordt aangevraagd. In verband met de drukke werkzaamheden aan zijn dienst verbonden wordt voorgesteld aan dezen telegrambesteller het maximum van de aan zijn rang verbonden toelage toe te kennen.
47		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en bruggegelden van het personeel van de draadlooze telegrafie:								
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:								
		1 hoofd van den post voor draadlooze telegrafie op Curaçao, f 2500 tot f 3000	f	2 500,—		2 500,—	2 500,—	(164) 1 430,—		
		2 hoofden van posten voor draadlooze telegrafie 1ste klasse, f 1200 tot f 1400:								
		1 op Aruba	f	1 200,—		1 200,—	1 100,—	(165) 1 055,—		
		1 op Bonaire		1 200,—		1 200,—	1 100,—	1 100,—		(168) De hulpseiners, voor wier bezoldiging voor 1918 een krediet van f 1 350,— was toegestaan, werden met ingang van 1º Januari 1918 bevorderd tot seiners 3de klasse. Nieuwe hulpseiners werden eerst met ingang van 1º October 1918 aangesteld. Ongebruikt bleef f 1 050,—.
				2 400,—		2 000,—	2 000,—	2 000,—		
		1 opsteller, f 2000 tot f 2500		2 171,—		1 675,—	1 675,—	1 675,—		
		1 seiner 1ste klasse, f 1600 tot f 1800		1 750,—		1 075,—	1 075,—	1 075,—		
		1 seiner 2de klasse, f 1000 tot f 1200		1 150,—		2 400,—	2 400,—	(166) 2 453,—		
		3 seiners 3de klasse, f 800 tot f 1000		2 625,—		375,—	350,—	350,—		
		1 telegrambesteller, tevens brievenbesteller op Bonaire, f 300 tot f 400 (167)		400,—						
			f	12 996,—		1 200,—	1 350,—	(168) 300,—		
	b.	toelagen:								
		3 hulpseiners, f 400 tot f 500	f	1 237,—						

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		3 telegrambestellers, f 300 tot f 400:								
		2 op Curaçao (169)	f	800,—			f 375,—	f 350,—	f 350,—	(169) Zie de memorie van toelichting bij artikel 47*b*.
		1 op Aruba, tevens brievenbesteller (170)		400,—			375,—	350,—	(171) 314,—	(170) Om dezelfde reden als in noot 167 vermeld, wordt voorgesteld dezen telegrambesteller het maximum van de aan zijn rang verbonden toelage toe te kennen.
					1 200,—					
						2 437,—				
	e.	bruggegelden voor de telegrambestellers op Curaçao (172)				72,—	36,—	36,—	36,—	(171) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 36,— ongebruikt.
						f 15 505,—				
48		Bedrijfs- en onderhoudskosten van de inrichtingen voor draadlooze telegrafie:								
		Curaçao			f	3 000,—	3 000,—	2 000,—	(173) 15 092,—	(172) In verband met het aanstellen van een tweeden telegrambesteller op Curaçao wordt dit krediet verhoogd met f 36,—.
		Aruba				190,—	190,—	190,—	(174) 1 056,—	
		Bonaire				190,—	190,—	190,—	(175) 656,—	(173) Voor zoover bekend werd deze post met f 13 092,— overschreden. De overschrijding is in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende uitgaven voor:
						3 380,—				aankoop en bedrijfs- en onderhoudsuitgaven van een dienstauto voor het vervoeren van ambtenaren naar den post op ,,Daniel'' in het 4de district;
49		Kosten van inrichting van een post voor draadlooze telegrafie op een der Nederlandsche Bovenwindsche eilanden, en daarmede verband houdende uitgaven (176)				*Memorie.*	*Memorie.*	*Memorie.*	(177) 135,—	het aanleggen van eene telefonische verbinding tusschen de posten te Willemstad en op ,,Daniel'';
										toelage aan den leider van de Radio-telegrafische proefnemingen, en teerkosten van den leider voornoemd en van de ambtenaren, bij verblijf op ,,Daniel''.
										Op dit onderdeel, dat voor den post te Willemstad alleen geraamd was, zijn ook de bedrijfs- en onderhoudskosten van den post op ,,Daniel'' verantwoord.
										(174) De overschrijding ad f 866,— is hoofdzakelijk een gevolg van de noodzakelijk gebleken vernieuwing van een der masten van het luchtnet en van de hooge prijzen van aangeschafte benoodigdheden, voornamelijk kwik, touw en menie. Voor een deel is de overschrijding ook toe te schrijven aan het verantwoorden ten laste van dezen post van de teerkosten van een seiner 1ste klasse, die tijdelijk op Aruba was geplaatst.
										(175) De overschrijding ad f 466,— is een gevolg van het verantwoorden ten laste van dezen post van de teerkosten van ambtenaren die tijdelijk den dienst op Bonaire hebben waargenomen, en van het hoofd en den opsteller van den post te Willemstad, tijdens hun verblijf op Bonaire tot het inspecteeren van den post en het herstellen van het toestel.
										(176) Deze post komt ook voor op de begrooting voor 1919. Aangezien het nog niet bekend is of de inrichting van den in den tekst van dit artikel bedoelden post voor draadlooze telegrafie nog in den loop 1919 tot stand zal kunnen komen, wordt het krediet, voorzichtigheidshalve, voor 1920 gehandhaafd.
										(177) Ten laste van dezen post zijn, voor zoover bekend, slechts verant-

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
50		Reis- en teerkosten van het personeel van de draadlooze telegrafie			f 1 500,—	f 1 500,—			woord de teerkosten ad f 135,— van den leider van de radio-telegrafische proefnemingen gedurende zijn verblijf op St. Martin, tot het bepalen van de plaats waar de post moet worden opgesteld.
51		Huur van een stuk gronds op de plantage ,,Daniel'' in het 4de district op Curaçao voor het oprichten en in bedrijfhouden van een post voor draadlooze telegrafie			100,—	100,—			
		Hypotheekkantoren.							(178) Met het oog op den langen diensttijd van den titularis is het billijk voorgekomen hem, op zijn verzoek, te benoemen tot pensioengerechtigd ambtenaar. In verband hiermede wordt voor 1920 voor hem, instede van toelage, bezoldiging aangevraagd.
52		Bezoldiging van en kantoorbehoeften aan den hypotheekbewaarder op Curaçao en die op de andere eilanden:							
	a.	bezoldiging van den hypotheekbewaarder op Curaçao, f 1200 tot 1 1400 (178)		f 1 350,—		1 350,—	f 1 275—	f 1 275,—	
	b.	kantoorbehoeften aan 6 hypotheekbewaarders:							(179) Zie de memorie van toelichting bij artikel 52*b*.
		Curaçao	f 130,—						(180) Tengevolge van tijdelijke wisseling van personeel bleef op dezen post f 15,— ongebruikt.
		Aruba	15,—			130,—	130,—	130,—	
		Bonaire } (179)	15,—						(181) De overschrijding ad f 7 223,— is in hoofdzaak toe te schrijven aan de kosten van aanmaak van bankpapier en de hooge zegelkosten in verband met het afgeven van duplicaat wissels. Deze uitgaven worden in de koloniale kas teruggestort.
		St. Martin }	15,—						
		St. Eustatius }	15,—						
		Saba }	15,—						
				205,—					
					1 555,—				
		Curaçaosche Bank.							(182) Evenals in 1919 wordt wederom een krediet aangevraagd voor het geven van onderwijs in het hoedenvlechten op kostelooze scholen op de verschillende eilanden der kolonie en voor verschillende andere uitgaven ter ontwikkeling van de stroohoeden-vlechtnijverheid. Dit krediet wordt f 1 250,— hooger gesteld, in verband met de noodzakelijk gebleken verhooging van de toelagen van de vlechtsters, welke met ingang van 1º December 1918 plaats vond.
53		Toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van het personeel van de Curaçaosche Bank:							
	a.	toelagen:							
		1 voorzitter van de directie	f 1 000,—			1 000,—	1 000,—	1 000,—	
		1 secretaris, f 1000 tot f 1200	1 200,—			1 200,—	1 200,—	1 200,—	
		2 klerken, f 300 tot f 400	750,—			750,—	700,—	(180) 685,—	
		1 bode, f 500 tot f 600	575,—			575,—	550,—	550,—	
				f 3 525,—					(183) Uitgegeven werd voor:
	b.	kantoorbehoeften aan den secretaris		25,—		25,—	25,—	25,—	Toelagen aan onderwijzeressen in het hoedenvlechten op Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin en Saba f 6 931,—
	c.	bruggegeld aan den bode		24,—		24,—	24,—	24,—	Vergoeding voor aankoop van stroo voor verschillende leergangen 290,—
					3 574,—				Toelage wegens teerkosten van den leider 200,—
54		Benoodigdheden, druk- en bindloon en andere uitgaven ten behoeve van de Curaçaosche Bank			300,—	300.—	300,— (181)	7 523,—	Toelagen van twee bedienden op Curaçao 515,—
		Kamer van Koophandel en Nijverheid.							Huur van verschillende gebouwen op Curaçao, Bonaire en St. Martin voor het geven van onderwijs in het hoedenvlechten 786,—
55		Toelage van den secretaris, f 300 tot f 400			375,—	375,—	350,—	350,—	Aankoop en vervoer van water voor verschillende leergangen, schoonhouden van de gebouwen, aankoop van zwavel, enz. en andere uitgaven 472,—
56		Bodeloon en kleine uitgaven:							f 9 194,—
	a.	bodeloon	f 100,—			100,—	100,—	100,—	
	b.	kleine uitgaven	40,—			40,—	40,—	26,—	
					140,—				
		Stroohoeden-vlechtnijverheid.							
57		Toelage van en voedergeld aan den leider der stroohoeden-vlechtnijverheid (kolonie):							
	a.	toelage	f 500,—			500,—	500,—	500,—	
	b.	voedergeld	700,—			700,—	350,—	350,—	
					1 200,—				
58		Andere uitgaven in het belang van de stroohoeden-vlechtnijverheid (kolonie) (182)			11 000,—	9 750,—	9 750,— (183)	9 750,—	
		Algemeene kosten.							
59		Vergoeding aan den eigenaar van de plantage Slagbaai op Bonaire voor het gebruiken van een weg door gemelde plantage			100,—	100,—	100,—	100,—	

Aangezien er ten laste van dezen post nog verschillende uitgaven moeten worden verevend, voor in 1918 ten behoeve van het onderwijs in het hoedenvlechten geleverde zaken, waarvan het bedrag nog niet vaststaat, is het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
60		Uitgaven wegens grondbelasting op landseigendommen, die niet bestemd zijn voor den openbaren dienst (kolonie)			f 2 600,—	f 2 600,—	f 2 600,—	(184) f 2 866,—	(184) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 266,— meer dan de raming uitgegeven.
61		Bijdragen ten behoeve van het Curaçaosche Weerbaarheidskorps en van de damesvereeniging ,,Entre Nous'':							(185) Bijdrage aan de Groep ,,Nederlandsche Antillen'' van het Algemeen Nederlandsch Verbond.
	a.	Curaçaosche Weerbaarheidskorps	f	100,—		100,—	100,—	100,—	(186) Voor zoover bekend werden ten laste van dezen post geen uitgaven verevend.
	b.	Damesvereeniging ,,Entre Nous'', voor:							(187) Voor zoover bekend werd deze post met f 14 930,— overschreden. Deze buitengewone uitgaven is een gevolg van de verzekering tegen zeegevaar van uitgezonden gelden en van de hooge vrachtprijzen.
		verlichting van het Wilhelminapark	f	200,—		200,—	200,—	200,—	
		onderhoud		200,—		200,—	200,—	200,—	
				400,—					
					500,—				
						(185) 750,—		750,—	
62		Rente wegens uit 's Rijks schatkist ontvangen voorschotten (kolonie)			500,—	500,—	500,—	(186)	(188) De wissels werden gedurende het geheele jaar zonder verlies verkocht.
63		Kosten op de uitzending van baar geld en op de afgifte van wissels op het Departement van Koloniën, vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche gemeente voor het gebruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder, kosten van het mijnwezen, bindloon en verdere kleine uitgaven:							(189) De commissie van toezicht heeft in 1918 geen dienstreizen gemaakt.
	a.	kosten op de uitzending van baar geld	f	650,—		650,—	650,—	(187) 15 580,—	(190) De overschrijding ad f 550,— is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de kosten van zegels voor wissels getrokken op het Ministerie van Koloniën. In verband met de tijdsomstandigheden werden alle wissels in tweevoud opgemaakt.
	b.	verlies op wissels afgegeven op het Departement van Koloniën		1 800,—		1 800,—	1 800,—	(188)	
	c.	vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche gemeente voor het gebruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder		500,—		500,—	500,—	500,—	(191) Duurtebijslag voor de burgerlijke ambtenaren en beambten, alsmede voor het onderwijzend personeel aan de bijzondere scholen. Aangezien het nog niet vaststaat of in 1920 nog reden zal bestaan tot het verleenen van duurtebijslag, wordt voor dat jaar geen krediet daarvoor aangevraagd. Wellicht zullen echter de daarvoor noodige kredieten bij nota van wijziging of aanvullingsbegrooting worden aangevraagd.
	d.	reis- en teerkosten van de commissie van toezicht op de mijnwerken op Aruba		300,—		300,—	300,—	(189)	
	e.	bindloon voor de administratie van financiën, de kantoren van den kolonialen ontvanger en van de bewaring van hypotheken, zegels van wissels op het Departement van Koloniën en verdere kleine uitgaven		575,—		575,—	575,—	(190) 1 125,—	
					3 825,—				
						(191) 54 000,—			
						(192) 6 000,—	(192) f 6 000,—	(193) 6 000,—	(192) Duurtebijslag voor in Nederland met verlofbezoldiging, op wachtgeld of met pensioen vertoevende burgerlijke ambtenaren en voor pensioen genietende, mede in Nederland vertoevende, weduwen of weezen van burgerlijke ambtenaren.
					f 161 018,—	f 215 067,—	f 160 453,—	f 182 978,—	Voor 1920 wordt hiervoor geen krediet aangevraagd. Zie noot 191.
		Vde AFDEELING.							(193) Zie noot 192. Alsnog is op Curaçao niet bekend, hoeveel op dezen post in Nederland is uitgegeven. Het bedrag der raming is als het uitgegevene aangenomen.
		Eeredienst, onderwijs en armenzorg.							
		Eeredienst.							
64		Bezoldigingen of verlofsbezoldigingen, toelagen en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van de voorgangers van verschillende godsdienstige gemeenten:							
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		2 predikanten bij de Vereenigde Protestantsche gemeente, f 3500 tot f 4000	f	7 533,—		f 7 200,—	f 7 400,—	(194) f 7 183,—	(194) Tengevolge van verlof en van wisseling van personeel bleef op dit onderdeel f 217,— ongebruikt.
		2 leeraren bij de Hervormde gemeenten, f 2500 tot f 3000:							
		1 op Aruba	f	2 500,—		2 500,—	2 500,—	(195)	(195) De betrekking van leeraar op Aruba bleef in 1918 onvervuld. Het krediet bleef alzoo ongebruikt.
		1 op Bonaire		2 900,—		2 700,—	2 700,—	(196) 1 800,—	
					5 400,—				(196) Tengevolge van verlof bleef op dezen post f 900,— ongebruikt.
		1 Roomsch-Katholieke geestelijke van den 1sten rang, f 4000 tot f 4500			4 400,—	4 200,—	4 200,—	4 200,—	
		21 Roomsch-Katholieke geestelijken van den 2den rang, f 1200 tot f 1400:							
		13 op Curaçao (197)	f	17 100,—		14 700,—	12 750,—		(197) Zie de memorie van toelichting bij artikel 64*a*.
		3 op Aruba		4 050,—		4 050,—	3 825,—		
		2 op Bonaire		2 700,—		2 700,—	2 550,—		(198) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 184,— ongebruikt.
		1 op St. Martin		1 350,—		1 350,—	1 275,—	22 950,—	
		1 op St. Eustatius		1 200,—		1 350,—	1 275,—		
		1 op Saba		1 350,—		1 350,—	1 275,—		
					27 750,—				
		1 predikant bij de Nederlandsch-Portugeesch-Israëlietische gemeente, f 3500 tot f 4000			3 500,—	3 500,—	3 700,—	(198) 3 516,—	
		1 predikant bij de Nederlandsch-Hervormd-Israëlietische gemeente, f 3500 tot f 4000			3 500,—	3 500,—			
					52 083,—				

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
							(199) f 3 300,—	(200) f 3 500,—	(199) Bijdrage aan de Nederlandsch-Hervormd-Israëlietische gemeente, ter voorziening in hare geestelijke behoeften.
	b.	toelagen:							(200) Sedert 1º Januari 1918 is de predikant van de Nederlandsch-Hervormd-Israëlietische gemeente benoemd tot pensioengerechtigd ambtenaar, onder genot van eene bezoldiging van f 3 500.— 's jaars. Deze bezoldiging werd ten laste van dezen post gekweten, tengevolge waarvan hij met f 200,— werd overschreden.
		2 leeraren van het Methodisten genootschap, f 1200 tot f 1400:				f 1 350,—	1 275,—	1 275,—	
		St. Martin	f	1 350,—		1 350,—	1 275,—	1 275,—	
		St. Eustatius		1 350,—					
			f	2 700,—					
		1 Anglikaansche geestelijke op Saba f 1200 tot f 1400		1 225,—		1 239,—	1 275,—	(201) 1 200,—	
		aan den leeraar der Hervormde gemeente op Aruba, voor de bediening der gemeente te Piedra Plat		150,—		150,—	150,—	(202) 50,—	
			f	4 075,—					
	c.	tegemoetkoming aan 3 Roomsch-Katholieke geestelijken op Aruba in de kosten van vervoermiddelen, à f 40		120,—		120,—	120,—	120,—	(201) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 75,— ongebruikt.
					f 56 278,—				
65		Dienstreizen van den Roomsch-Katholieken geestelijke van den 1sten rang			225.—	225,—	225,—	(203) 309,—	(202) Gedurende een gedeelte van het jaar werd de gemeente te Piedra Plat bediend door een der predikanten van Curaçao, die tijdelijk op Aruba was geplaatst. Ongebruikt bleef f 100,—.
66		Bijdrage aan het Methodisten genootschap op St. Martin in de kosten van herstelling van het kerkgebouw te Philipsburg (205)			1 000,—	(204) 1 000,—			(203) De R. K. geestelijke van den 1n. rang maakte in 1918 een dienstreis naar de Bovenwindsche eilanden, een naar Aruba en 20 dienstreizen op het eiland Curaçao. In verband hiermede moest deze post met f 84,— worden overschreden.
		Onderwijs.							(204) Bijdrage aan de R. K. gemeente te Oranjestad op Aruba in de kosten van aanbouw van een nieuwe kerk.
		1º Schooltoezicht.							(205) Zie de memorie van toelichting bij artikel 66.
67		Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelage, kantoorbehoeften ~~en voedergeld of kosten van vervoermiddelen~~ van den inspecteur van het onderwijs, den bode van de inspectie van het onderwijs en den secretaris der commissie van onderwijs:							(206) Voedergeld of kosten van vervoermiddelen voor den inspecteur van het onderwijs. Deze post werd bij vergissing op de begrooting voor 1919 uitgetrokken. De inspecteur van het onderwijs declareert voor de kosten van zijne dienstreizen.
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den inspecteur van het onderwijs, f 4000 tot f 5000	f	4 500,—		4 400,—	4 400,—	4 400,—	(207) De inspecteur van het onderwijs maakte in 1918 geen dienstreis naar de Bovenwindsche eilanden. Tengevolge van de griep-epidemie bleef het bezoek aan Aruba achterwege en kon noch hij, noch de commissie van onderwijs de gebruikelijke bezoeken in November afleggen. Ook had geen uitkeering aan schoolkinderen plaats. Door een en ander bleef op dezen post f 395,— ongebruikt.
	b.	toelage aan den bode, f 300 tot f 400		300,—		300,—			(208) Zie de memorie van toelichting bij artikel 69*a*.
	c.	kantoorbehoeften aan den secretaris der commissie van onderwijs		50,—		50,—			(209) Op de begrooting voor 1919 was deze post ten laste van het meer uitgebreid lager onderwijs geraamd.
					4 850,—	(206) 350,—			(210) Een van de voor Curaçao geraamde onderwijzers 3n. rang is overgeplaatst naar St. Martin.
68		Kantoorkosten voor den inspecteur van het onderwijs en uitgaven door hem te doen ten behoeve van examens, aanschaffing van boekwerken voor zijne boekerij, reis- en teerkosten van den inspecteur van het onderwijs en van de leden der commissie van onderwijs, zoomede uitkeering aan schoolkinderen bij de bezoeken dier commissie:							
	a.	kantoorkosten voor den inspecteur van het onderwijs en uitgaven door hem te doen ten behoeve van examens	f	200,—		200,—	160,—	159,—	
	b.	aanschaffing van boekwerken voor de boekerij van den inspecteur van het onderwijs		100,—		100.—	100,—	137,—	
	c	reis- en teerkosten van den inspecteur van het onderwijs		525,—		525,—	600,—	(207) 205,—	
	d.	reis- en teerkosten van de leden der commissie van onderwijs, zoomede uitkeering aan schoolkinderen bij de bezoeken dier commissie		150,—		150,—			
					975,—				
		2º Openbaar lager onderwijs.							
69		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar lager onderwijs:							
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 hoofdonderwijzer 1sten rang op St. Martin, f 3000 tot f 3500 (208)	f	3 500,—		2 200,—			
		4 onderwijzers 1sten rang, f 2000 tot f 2500:				4 000,—			
		1 op Curaçao (209)	f	2 500,—					
		1 op Aruba		2 400,—					
		2 op St. Martin		4 400,—					
				9 300,—					
		6 onderwijzers 3den rang, f 1600 tot f 1800:				3 579,—			
		1 op Curaçao (210)	f	1 800,—		1 675,—			
		1 op Aruba		1 712,—		1 800,—			
		1 op Bonaire		1 800,—		1 750,—			
		2 op St. Martin (210)		3 587,—					

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		1 op Saba	f	1 800,—						
					f	10 699,—	f 1 800,—			(211) In verband met haar diensttijd van onderwijzeres 4n. rang overgegaan tot onderwijzeres 3n. rang.
		1 onderwijzeres 3n. rang op Curaçao, f 1600 tot f 1800 (211)				1 600,—				
		6 onderwijzers 4n. rang, f 1400 tot f 1600:								
		1 op Aruba (212)	f	1 400,—						(212) Zie de memorie van toelichting bij artikel 69*a*.
		1 op St. Martin (213)		1 400,—			2 800,—			
		1 op St. Eustatius		1 550,—			1 500,—			(213) Een van de voor 1919 voor St. Martin geraamde onderwijzers 4n. rang is overgeplaatst naar Saba.
		3 op Saba (214)		4 200,—			1 400,—			
						8 550,—				
		2 onderwijzeressen 4n. rang op St. Eustatius, f 1400 tot f 1600				2 933,—	2 900,—			(214) Zie noot 213 en de memorie van toelichting bij artikel 69*a*.
		4 hulponderwijzers 1n. rang f 1000 tot f 1200:					(215) 1 500,—			(215) Geraamd voor een onderwijzeres 4n. rang. Zie noot 211.
		1 op Aruba	f	1 200,—			1 200,—			(216) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dit onderdeel f 2 385,— ongebruikt.
		3 op St. Martin		3 600,—			3 600,—			
						4 800,—				
		3 hulponderwijzeressen 1n. rang f 1000 tot f 1200:								
		1 op Curaçao	f	1 200,—			1 200,—			(217) Gedurende een gedeelte van het jaar was den onderwijzer, voor wien deze persoonlijke toelage was uitgetrokken, de waarneming van de betrekking van gezaghebber van Saba opgedragen. Van het toegestaan krediet bleef hierdoor f 19,— ongebruikt.
		1 op Bonaire		1 200,—			1 200,—			
		1 op Saba		1 191,—			1 150,—			
						3 591,—				
		4 hulponderwijzeressen 2n. rang, f 800 tot f 1000:								
		1 op Aruba	f	800,—			800,—			(218) Zie de memorie van toelichting bij artikel 69*a*. Bij de oproeping is eene toelage van f 250,— als hoofd toegezegd.
		3 op St. Martin		2 400,—			2 400,—			
						3 200,—				
					f	48 173,—		f 40 175,—	(216) f 37 790,—	
	b.	persoonlijke toelagen:								(219) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 4,— ongebruikt.
		van 3 onderwijzers 3n. rang:								
		1 op Curaçao	f	75,—			75,—	75,—	75,—	(220) Het hoofd genoot gedurende een gedeelte van het jaar een hoogere toelage dan die waarop bij de raming gerekend was. De overschrijding bedraagt f 30,—.
		1 op Bonaire		75,—			75,—	75,—	75,—	
		1 op Saba		75,—			75,—	75,—	(217) 56,—	
						225,—				
		van 4 hulponderwijzers 1n. rang:								(221) Zie de memorie van toelichting bij artikel 69*a*.
		1 op Aruba	f	50,—			50,—	50,—	50,—	
		3 op St. Martin, à f 50		150,—			150,—	150,—	150,—	(222) Zie de memorie van toelichting bij artikel 69*c*.
						200,—				
		van 1 hulponderwijzeres 1n. rang op Curaçao				50,—	50,—	50,—	50,—	
						475,—				(223) Deze post is verhoogd in verband met het behalen van akten door onderwijzers, en de in Nederland toegezegde toelage voor het hoofd der school te Philipsburg op St. Martin.
	c.	toelagen:								
		11 hoofden van scholen:								
		1 op Curaçao (Emmaschool)	f	250,—			250,—	250,—	250,—	
		1 op Aruba		200,—			200,—	150,—	150,—	
		1 op Bonaire		150,—			150,—	100,—	100,—	
		4 op St. Martin:								(224) Ingevolge het Besluit van 26 November 1918 (P. B. Nº 77) is de betrekking van onderwijzeres voor nuttige handwerken op de Wilhelmina- en Emmascholen, met ingang van 1º December 1918 gesplitst.
		Philipsburg (218)	f	250,—			200,—	150,— (219)	146,—	
		Kleinbaai		150,—			150,—	100,— (220)	130,—	
		Koolbaai		150,—			150,—	100,—	100,—	
		Prinsenkwartier		150,—			150,—	100,—	100,—	
						700,—				
		1 op St. Eustatius		150,—			150,—	125,—	125,—	(225) Voor de nieuwe school te St. John's op Saba wordt eene onderwijzeres voor nuttige handwerken noodig geacht. Zie de memorie van toelichting bij artikel 69*a*.
		3 op Saba:								
		Bottom	f	150,—			150,—	100,—	100,—	
		Windwardside		150,—			150,—	100,—	100,—	
		St. John's (221)		150,—						(226) De onderwijzer belast met het geven van herhalingsonderwijs op Curaçao genoot in 1918 eene toelage van f 300,—. Ongebruikt bleef f 50,—
						450,—				
					f	1 900,—	350,—	450,—	433,—	
		aan den persoon, die onderwijs geeft aan de kinderen te Mary Point op Saba (222)				750,—				
		aan onderwijzers wegens het bezit van akten niet gevorderd voor hun rang (kolonie) (223)				500,—				
		11 onderwijzeressen voor nuttige handwerken, f 200 tot f 300:								
		1 op Curaçao (Emmaschool) (224)	f	277,—			275,—	250,—	250,—	
		1 op Aruba		275,—			275,—	250,—	250,—	
		1 op Bonaire		275,—			1 100,—	1 000,—	1 000,—	
		4 op St. Martin, à f 275		1 100,—			275,—	250,—	250,—	
		1 op St. Eustatius		275,—			550,—	500,—	500,—	
		3 op Saba (225)		750,—						
						2 952,—				
		5 onderwijzers belast met het geven van herhalingsonderwijs, f 300 tot f 400:								
		1 op Curaçao	f	350,—			350,—	350,—	300,—	
		1 op Aruba		400,—			400,—	375,—	375,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		1 op Bonaire ..... f	350,—				f 350,—	f 300,—	f 300,—	(227) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
		1 op St. Martin	350,—				300,—	350,—	(227) 300,—	
		1 op St. Eustatius	350,—				300,—	300,—	(228) 295,—	(228) Het herhalingsonderwijs op St. Eustatius is op 7 Januari 1918 begonnen. Ongebruikt bleef f 5,—.
			f	1 800,—			250,—	200,—	200,—	
		1 bediende bij de Emmaschool, f 200 tot f 300		250,—						(229) De overschrijding ad f 214,— moet worden toegeschreven aan stijging van de prijzen der leermiddelen en hoogere kosten voor het onderhoud der schoolmeubelen.
					f	8 152,—				
						f 56 800,—				
70		Schoolmeubelen, schoolbehoeften en kleine uitgaven voor de openbare lagere scholen, bruggegeld voor leerlingen van de Emmaschool en reis- en teerkosten van de onderwijzeressen in nuttige handwerken op St. Martin:								
	a.	schoolmeubelen, schoolbehoeften en kleine uitgaven:								
		Curaçao ..... f	450,—				450,—	700,—	(229) 914,—	(230) Met het oog op de voorgenomene uitbreiding van de openbare lagere school te Philipsburg op St. Martin wordt voorgesteld het krediet met f 100,— te verhoogen.
		Aruba	430,—				430,—	330,—	144,—	
		Bonaire	150,—				150,—	150,—	191.—	
		St. Martin (230)	850,—				750,—	750,—	(232) 471,—	
		St. Eustatius	275,—				275,—	275,—	156,—	
		Saba (231)	550,—				425,—	425,—	302,—	(231) De verhooging van dezen post met f 125,— houdt verband met het voornemen om te St. John's op Saba een nieuwe school te bouwen.
				f	2 705,—					
	b.	bruggegeld voor leerlingen van de Emmaschool			200,—		200,—	200,—	(233) 107,—	(232) De uitgaven bleven, behalve op Bonaire, belangrijk beneden de raming, en wel op Aruba, St. Martin, St Eustatius en Saba onderscheidenlijk f 186,—, f 279,—, f 119,— en f 123—, omdat het grootste deel der bestelde leermiddelen niet geleverd werd en uit den voorraad, op Curaçao aanwezig, zooveel mogelijk werd verstrekt. De overschrijding op Bonaire met f 41,— is toe te schrijven aan het plaatselijk inkoopen van leermiddelen tegen enorm gestegen prijzen.
	c.	reis- en teerkosten van de onderwijzeressen in nuttige handwerken op St. Martin			150,—		150,—	150,—	150,—	
						3 055,—	(234) 240,—	(234) 360,—	360,—	(233) Het aantal schoolkinderen wisselde af tusschen 15 en 21, à f 0,50 per hoofd en per maand. Ongebruikt bleef f 93,—.
		3º. Openbaar meer uitgebreid lager onderwijs.								(234) Huur van een gebouw voor openbare school te Bottom op Saba. In verband met het voornemen om te Bottom een school te bouwen wordt deze post voor 1920 niet geraamd.
71		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar meer uitgebreid lager onderwijs:								
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:								
		5 hoofdonderwijzers 1n. rang, f 3000 tot f 3500 (235) ... f	16 900,—				18 400,—			
		3 hoofdonderwijzeressen 1n. rang, f 3000 tot f 3500 (235) .	10 250,—				16 000,—			
		1 hoofdonderwijzeres 2n. rang, f 2500 tot f 3000 (235) ..	2 900,—				2 500,—			
		5 onderwijzers 1n. rang, f 2000 tot f 2500 (235)	11 600,—				14 100,—			
		2 onderwijzeressen 1n. rang, f 2000 tot f 2500 (235)	4 641,—				4 600,—			
		2 onderwijzeressen 2n. rang, f 1800 tot f 2000 (235)	3 749,—							
		4 onderwijzeressen 3n. rang, f 1600 tot f 1800 (235)	7 118,—				8 812,—			
		1 hulponderwijzeres 2n. rang, f 800 tot f 1000 (236)	800,—							
					57 958,—			53 566,—	(237) 60 621,—	(235) De raming berust op de tegenwoordige sterkte van de onderwijskrachten.
	b.	persoonlijke toelagen:								
		van 1 onderwijzer 1n. rang ..... f	800,—				800,—	800,—	800,—	(236) Belast met het onderwijs in de voorbereidende klasse der Wilhelminaschool.
		van 1 onderwijzeres 3n. rang	75,—				75,—	75,—	75,—	
					875,—					
	c.	toelagen:								(237) De uit Nederland uitgezonden leerkrachten werden aangesteld op hoogere bezoldigingen dan die waarop bij het doen der ramingen was gerekend, terwijl hun bezoldiging ingegaan is op een tijdstip, waarop op Curaçao nog tijdelijk in hunne plaatsen was voorzien, zoodat gedurende eenigen tijd dubbele uitgaven moesten worden gedaan. De overschrijding ad f 7 055,— is in hoofdzaak hieraan toe te schrijven en overigens aan wisseling van personeel.
		aan het hoofd der Hendrikschool ..... f	400,—				400,—	250,—	(238) 300,—	
		aan het hoofd der Wilhelminaschool	400,—				400,—	250,—	250,—	
		aan onderwijzers wegens het bezit van voor hun rang niet gevorderde akten (239)	4 350,—				2 500,—	800,—	(240) 1 088,—	
		1 gymnastiekonderwijzer, f 500 tot f 600	575,—				575,—	550,—	550,—	(238) Sedert 1º October 1918 is deze toelage op f 400,— gebracht. De overschrijding bedraagt f 50,—.
										(239) Zie de memorie van toelichting bij artikel 71*c*.
										(240) Naar de behoefte werd deze post met f 288,— overschreden.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	TOEGESTAAN voor 1918.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		1 onderwijzeres voor nuttige handwerken op de Wilhelminaschool, f 1000 tot f 1200 (241)	f 1 154,—			f 1 200,—	f 1 150,—	(242) f 1 172,—	(241) In verband met de splitsing van de betrekkingen van onderwijzeres voor nuttige handwerken op de Wilhelmina- en Emmascholen (zie noot 224) is met ingang van 1º December 1918 aan de onderwijzeres voor de betrekking aan de Wilhelminaschool de bezoldiging toegekend die zij in 1918 voor de vereenigde betrekking genoot (f 1 150,—).
		1 kweekelinge op de Wilhelminaschool (voorbereidende klasse), f 500 tot f 600	500,—			550,—	500,—	500,—	
		1 bode bij de Hendrikschool, tevens bode van de commissie van onderwijs, ook belast met het dagelijks schoonhouden (vegen) van de lokalen behoorende bij de Hendrikschool, f 500 tot f 600	550,—			508,—	550,—	(243) 500,—	
		1 bediende bij de Wilhelminaschool, f 300 tot f 400	350,—			350,—	300,—	300,—	
				f 8 279,—					(242) Overschreden met f 22,—. Zie de noten 224 en 241.
					f 67 112,—				(243) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
72		Schoolmeubelen, leermiddelen, schoolbehoeften en kleine uitgaven voor de Hendrik- en Wilhelminascholen (244)			2 000,—	2 000,—	1 000,— (246) 1 000,—	(245) 1 975,— (247) 1 685,—	(244) Voorzichtigheidshalve is het vorige krediet gehandhaafd. Sedert 1915 zijn er geen nieuwe natuurkundige werktuigen betrokken kunnen worden. Vele kaarten zullen vernieuwd moeten worden. Bovendien kan de bezuiniging, die verwacht wordt van het verstrekken van leer- en leesboeken, eerst later worden bepaald, daar eerst in 1919 met het verstrekken wordt begonnen.
		4º Bijzonder onderwijs.							
73		Bijdragen voor het bijzonder onderwijs:							
	a.	aan de Roomsch-Katholieke scholen:							
		op Curaçao	f 43 030,—			37 140,—	34 830,—	36 653,—	
		op Aruba	11 420,—			11 590,—	11 430,—	11 336,—	
		op Bonaire (248)	8 520,—			8 560,—	7 670,— (249)	8 320,—	
		op St. Martin	4 170,—			4 820,—	3 970,—	4 136,—	
		op St. Eustatius	1 420,—			1 460,—	1 460,—	1 420,—	
		op Saba	2 730,—			2 930,—	2 930,—	2 930,—	
				f 71 290,—					
	b.	aan de Protestantsche school te Piedra Plat op Aruba (250)		400,—		350,—	350,—	350,—	(245) De overschrijding ad f 975,— is een gevolg van het inkoopen van leermiddelen tegen hoogere prijzen, het ten laste van dezen post verantwoorden van leermiddelen voor de Hendrikschool, die voorheen door de leerlingen werden gekocht, het herstellen van platen en kaarten, die door de vochtigheid der muren zeer hadden geleden en het opnieuw verven en vernissen van al de schoolbanken.
					71 690,—				(246) Aankoop van leermiddelen om aan de leerlingen van de Hendrik- en Wilhelminascholen te worden verkocht.
									(247) Hoofdzakelijk tengevolge van de bijzonder hooge prijzen van de leermiddelen en door de noodzakelijkheid om die uit Amerika te bestellen of plaatselijk in te koopen tegen enorm gestegen prijzen, werd deze post met f 685,— overschreden. Ook werden hierop verantwoord de kosten voor de leermiddelen, die aan de leerlingen van het handelsonderwijs en de normaallessen werden verkocht.
									(248) De raming van deze bijdragen is geschied naar het gemiddeld aantal leerlingen, dat in 1918 de gesubsidieerde bijzondere scholen bezocht heeft en in verband met het aantal leerkrachten, dat in Januari 1919 aan die scholen verbonden was. De stijgingen houden verband met den uitslag der examens in 1918, de opening van een meisjesschool in de nieuwe parochie van Otrabanda, Curaçao, terwijl voor het aantal onderwijzers gerekend is op de regeling in artikel 75 van de ingediende ontwerp-onderwijsverordening (gedrukte stukken 1917–1918, Nº 23).
									(249) De overschrijdingen en overschotten zijn het gevolg van ontstane wijzigingen in den toestand, welke op 1º Januari 1917 bekend was en waarnaar de ramingen hebben plaats gehad. Bedoelde wijzigingen geven, overeenkomstig de wettelijke regelingen dienaangaande, aanspraak op verhoogde of verminderde bijdragen.
									(250) De voorgestelde verhooging houdt verband met artikel 133 van de ingediende ontwerp-onderwijsverordening.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	TOEGESTAAN voor 1918.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
74		Bijdrage voor de op leiding van leerkrachten bij het bijzonder onderwijs (251)			f 1 200,—				(251) Zie de memorie van toelichting bij artikel 74.
		5º Verdere kosten van het onderwijs.							(252) Zie de memorie van toelichting bij artikel 75.
75		Kosten van overvoer en studie van jongelieden, die buiten de kolonie een opleiding ontvangen (252)			8 000,—	f 8 000,—	f *Memorie.*	(253) f 1 740,—	(253) Ten laste van dezen post zijn, in verband met de ruimere omschrijving daarvan in de begrooting voor 1918, gekweten de tegemoetkoming verleend aan 4 jongelieden, die voor hun opleiding tot onderwijzer de normaallessen te Willemstad moesten volgen, en wier ouders niet op het eiland Curaçao woonachtig zijn.
76		Kosten van de normaallessen (kolonie):							
	a.	toelagen aan onderwijzers (254)	f	4 925,—		4 900,—	2 520,—	(255) 3 283,—	(254) Verwacht wordt, dat er in 1920 3 leerjaren zullen zijn (1ste, 2de en 3de) onderscheidenlijk met 24, 26 en 27 lessen, waarvan 14 gezamenlijk, totaal 63 lessen van ¾ uur, à f 75,— per les en per jaar. De toelage van het hoofd is f 100,— hooger geraamd en gesteld op f 200,— met het oog op de werkzaamheden in verband met de leiding der lessen en de praktische opleiding der leerlingen.
	b.	aanschaffing en onderhoud van leermiddelen		200,—		200,—	150,—	120,—	
	c.	tegemoetkoming aan leerlingen van de eilanden buiten Curaçao		3 000,—		3 000,—			
					8 125,—				
77		Toelagen voor het geven van onderwijs in de beginselen der zeevaartkunde en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den onderwijzer op Saba:							
	a.	toelagen:							
		2 onderwijzers, f 700 tot f 800:							
		Curaçao	f	700,—		700,—	700,—	(256)	
		Saba		750,—		750,—	700,—	700,—	(255) Ingevolge besluit van 23 October 1917, P. B. 1917, Nº 29, werden in 1918 2 leerjaren, 1ste en 3de, met 51 lessen van ¾ uur, waarvan 7 gezamenlijk, geopend. De raming voor 1918 was gegrond op de regeling van het aantal lesuren in 1917. (31½ wekelijksche lesuren à f 80.—.
			f	1 450,—					
	b.	tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den onderwijzer op Saba (257)		180,—					(256) Daar zich geen liefhebbers aanmeldden werd in 1918 geen leergang geopend.
					1 630,—				
78		Aanschaffing van werktuigen en andere benoodigdheden ten behoeve van het onderwijs in de zeevaartkunde:							
		Curaçao	f	100,—		100,—	100,—	(256)	
		Saba (258)		40,—		25,—	25,—	7,—	(257) Zie de memorie van toelichting bij artikel 77*b*.
					140,—				
79		Kosten van een tweejarigen leergang voor handelsonderwijs:							(258) De leider van den leergang zal op de lessen te Windwardside, waar hij sedert 1º Januari 1919 ook onderwijs geeft, ook over werktuigen en boeken moeten beschikken. Aangezien het niet aangaat om deze telkens van de eene plaats naar de andere te vervoeren zullen de noodige werktuigen en boeken ook voor den dienst te Windwardside moeten worden aangeschaft. De verhooging van dezen post met 15,— wordt voorgesteld om die benoodigdheden te kunnen aanvullen.
	a.	toelagen aan onderwijzers	f	3 700,—		3 700,—	(259) 510,—	(260) 4 370,—	
	b.	verlichting, aanschaffing van boekwerken en andere uitgaven		300,—		300,—			
					4 000,—				
80		Toelage aan den beheerder van de gouvernements-boekerij en leeszaal, tevens belast met het onderhoud en de aanvulling van het koloniaal- en schoolmuseum, f 800 tot f 1000 (261).			800,—	(262) 200,—	(262) 175,—	175,—	(259) Kosten van een leergang in het boekhouden, handelsrekenen en handelscorrespondentie.
81		Eerste kosten van inrichting van een gouvernements-boekerij en leeszaal, kosten van aanvulling en onderhoud van deze inrichting en van het koloniaal- en schoolmuseum:							
	a.	eerste kosten van inrichting van een boekerij en leeszaal (261)	f	10 000,—					(260) Ingevolge het besluit van 10 November 1917, Nº 876 (P. B. 1917 Nº 33) is op Curaçao een tweejarige leergang voor handelsonderwijs geopend. Het 1ste leerjaar werd voor sommige vakken gesplitst waardoor het aantal lesuren 37 werd, doch sommige lessen werden gegeven van af 1º Februari of 1º Maart, terwijl andere 7 October werden gestaakt. Met inbegrip van de uitgaven voor aankoop van drie schrijfmachines en die voor den aanleg van electrisch licht en voor de verlichting bedroegen de uitgaven ten laste van dezen post f 3 860,—, meer dan de raming.
	b.	kosten van aanvulling en onderhoud van de boekerij en leeszaal (261)		1 200,—					
	c.	kosten van aanvulling en onderhoud van het koloniaal- en schoolmuseum		125,—		125,—	75,—	73,—	
					11 325,—				(261) Zie de memorie van toelichting bij de artikelen 80 en 81.
									(262) Toegestaan voor toelage van den persoon belast met het onderhoud en de aanvulling van de verzamelde voorwerpen, bestemd voor de doorloopende tentoonstelling, tevens koloniaal- en schoolmuseum.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
82		Vergoeding aan de leden der examencommissie en vergoeding van reiskosten aan onderwijzers, die zich voor het afleggen van examens of jongelieden, die zich voor het afleggen van het toelatingsexamen der normaallessen naar Curaçao begeven (kolonie):							
	a.	vergoeding aan de leden der examencommissie		f 350,—		f 350,—	f 350—	(263) f 520,—	(263) Het aantal personen, dat zich voor het afleggen van examens aanmeldde, was belangrijk grooter dan verwacht werd. De overschrijding van den post bedraagt in verband hiermede f 170,—.
	b.	vergoeding van reiskosten aan onderwijzers, die zich voor het afleggen van examens of jongelieden, die zich voor het afleggen van het toelatingsexamen der normaallessen naar Curaçao begeven		300,—		300,—	200,—	(264)	(264) In 1918 werden geen examens afgelegd door personen buiten het eiland Curaçao woonachtig. Het krediet bleef ongebruikt.
					f 650,—		(265) 200,—	200,—	(265) Bijdrage voor het Tweede Koloniaal Onderwijs Congres.
83		Uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek (kolonie) (266)			10 000,—	*Memorie.*			(266) Zie de memorie van toelichting bij artikel 83.
		Armenzorg.							(267) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 105,— minder dan de raming uitgegeven.
84		Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten, onderstand aan behoeftigen en vergoeding aan armenkassen wegens gemis van inkomsten:							(268) Naar de behoefte verlaagd met f 25,—.
	a.	verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten:							(269) Naar de behoefte verlaagd met f 54,—.
		Curaçao	f	250,—		250,—	250,—	226,—	(270) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 160,— meer uitgegeven dan de raming.
		St. Martin		325,—		325,—	325,—	(267) 220,—	
		St. Eustatius (268)		225,—		250,—	250,—	221,—	
		Saba (269)		60,—		114,—	114,—	72,—	(271) Naar de behoefte verhoogd met f 50,—.
			f	860,—					(272) Naar de behoefte verhoogd met f 60,—.
	b.	onderstand aan behoeftigen:							(273) Deze post is met f 100,— verhoogd omdat in den vervolge hierop meerdere uitgaven zullen moeten worden gedaan.
		Curaçao	f	300,—		300,—	300,—	(270) 460,—	
		Aruba		100,—		100,—	100,—	102,—	
		Bonaire (271)		175,—		125,—	125,—	165,—	
		St. Martin (272)		260,—		200,—	200,—	247,—	
		St. Eustatius		153,—		153,—	153,—	180,—	(274) Zie de memorie van toelichting bij artikel 85.
		Saba (273)		200,—		100,—	100,—	97,—	(275) Zie de memorie van toelichting bij artikel 85.
				1 188,—					(276) Het beloop van de onzuivere opbrengst van het in den tekst genoemd huis en erf. Gelijk bedrag is onder de ontvangsten verantwoord.
	c.	vergoeding aan armenkassen wegens gemis van inkomsten:							(277) Zie de memorie van toelichting bij artikel 87*a*.
		Aruba	f	450,—		450,—	450,—	450,—	
		St. Martin		400,—		400,—	400,—	400,—	
				850,—					
					2 898,—				
85		Bijdragen aan kerkgenootschappen voor onderhoud van weezen:							
		aan de Vereenigde Protestantsche gemeente			f 1 500,—	1 500,—	1 500,—	1 500,—	
		aan de Roomsch-Katholieke gemeente (274)			7 000,—	5 700,—	5 700,—	(275) 6 200,—	
		aan de Nederlandsch-Portugeesch-Israëlietische gemeente			500—,	500,—	500,—	500,—	
					9 000,—				
86		Kosten van beheer en onderhoud van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo, zoomede uitkeering aan de armen van verschillende godsdienstige gezindten van de zuivere opbrengst van dat pand			1 200,—	1 200,—	*Memorie.*	(276) 1 255,—	
					f 322 953,—	f 284 020,—	f 245 773,—	f 257 518,—	
		VIde AFDEELING.							
		Landbouw.							
87		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van den landbouwkundige, den hulp-landbouwkundige en de personen, belast met het doen van weerkundige waarnemingen, zoomede bijdrage in de kosten van het departement van den landbouw in Suriname:							
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 landbouwkundige, f 3000 tot f 3500	f	3 200,—		f 3 000,—	f 3 000,—	f 3 000,—	
		1 hulp-landbouwkundige (277)		*Memorie.*					
			f	3 200,—					
	b.	toelagen aan 3 personen belast met het doen van weerkundige waarnemingen:							
		1 op Curaçao, f 200 tot f 300	f	250,—		250,—	200,—	200,—	
		1 op St. Martin		100,—		100,—	100,—	100,—	
		1 op St. Eustatius, f 200 tot f 300		200,—		250,—	200,—	200,—	
				550,—					

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
	c.	voedergelden of kosten van vervoermiddelen:							
		aan den landbouwkundige	f 500,—			f 500,—	f 350,—	f 350,—	(278) Zie de memorie van toelichting bij artikel 87*c*.
		aan den hulp-landbouwkundige (278)	400,—						(279) Op dezen post werden in 1918 geen uitgaven verevend. De raadsman maakte in 1918 geen dienstreizen.
				f 900,—					
	d.	bijdrage in de kosten van het departement van landbouw in Suriname		1 000,—		1 000,—	1 000,—	1 000,—	(280) Zie de memorie van toelichting bij artikel 88*b*.
					f 5 650,—				(281) In 1918 maakte de landbouwkundige geen dienstreizen buiten Curaçao. Het krediet bleef ongebruikt.
88		Reis- en teerkosten van den raadsman in landbouwzaken voor de kolonie Curaçao, van den landbouwkundige en van den hulplandbouwkundige:							(282) Zie de memorie van toelichting bij artikel 88*c*.
	a.	van den raadsman		f 500,—		500,—	500.—	(279)	(283) Uit dezen post worden gekweten de kosten van proeven met daarvoor in aanmerking komende kultuurgewassen, hetzij onder toepassing van het drooglandbouwstelsel of wel met bevloeiing; de kosten van aanschaffing van landbouwwerktuigen en het onderhoud van de reeds voorhandene; de kosten van onderhoud der bevloeiingsinrichtingen op de gouvernements proefterreinen; de uitgaven voor bestrijding van plagen en ziekten, enz.
	b.	van den landbouwkundige (reiskosten buiten Curaçao) (280)		500,—		300,—	300,—	(281)	
	c.	van den hulp-landbouwkundige (reiskosten buiten St. Martin) (282)		300,—					
					1 300,—				
89		Vergoeding van onkosten aan den gouvernements-commissaris bij geldelijk gesteunde landbouwmaatschappijen			50,—	50,—	50,—	50,—	
90		Uitgaven in het belang van den landbouw en van de veeteelt: Curaçao:							(284) Uitgegeven werd voor:
	a.	kantoorkosten	f 250,—			250,—	250,—	240,—	Arbeidsloonen op Cas Chiquito f 1 090,—
	b.	kosten van proeven en daarmede in verband staande uitgaven:							Idem op Groot Kwartier 1 609,—
		maatregelen in het belang van den landbouw (283)	f 5 000,—			5 000,—	4 700,—	(284) f 4 934,—	Onderhoud van werktuigen en bergplaatsen 1 017,—
		maatregelen in het belang van de veeteelt (285)	2 500,—			2 000,—	2 000,—	(286) 218,—	Vergoeding voor teerkosten op dienstreizen, sjouwerloon en bruggegelden 131,—
				7 500,—					Molens, pompen, enz. 678,—
									Mest 32,—
									Wachtersloonen 68,—
									Omheiningen 137,—
									Zaden en chemicaliën 107,—
									Proefneming nopens winning van landbouwzouten 65,—
									f 4 934,—
									De overschrijding van den post bedroeg f 234,—.
									(285) Ten laste van dezen post worden gekweten de uitgaven voor het aankweeken van fokmateriaal van goede rassen van geiten en schapen en voor het invoeren van goed rundvee voor de rasverbetering. Vooral met het oog op het tweede punt is deze post met f 500,— verhoogd om tegemoet te komen aan het streven van de Commissie voor Veeverbetering in die richting. De kosten voor aankoop van vee, op voorstel van deze door het gouvernement ingestelde commissie gedaan, komen ten laste van dezen post.
									(286) Ongebruikt bleef f 1 782,—. In 1918 werd geen fokvee aangekocht omdat de bestelling uit den vreemde met moeilijkheden gepaard ging. Het bedrag van f 218,— is uitgegeven voor onderhoud en verzorging van aanwezige dieren.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	TOEGESTAAN voor 1918.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
	c.	kosten van bedrijf en onderhoud van een motorploeg (287)	f 1 000,—		f 1 500,—	f 1 500,—	(288) f 1 206,—	(287) Door buitengewone omstandigheden, te late ontvangst van bestelde ontbrekende onderdeelen, zijn in 1918 ten laste van dezen post minder uitgaven gedaan. Onder normale omstandigheden zal een bedrag van f 1 000,— wel toereikend zijn. Het krediet is daarom voor 1920 f 500.— lager gesteld dan voor 1919.
			f 8 750,—					
		Aruba	500,—		500,—	500,—	(289)	
		Bonaire (290)	1 250,—		250,—	250,—	(291) 852,—	
		St. Martin	1 000,—		1 000,—	1 200,—	(292) 455,—	
		St. Eustatius	2 000,—		2 000,—	2 000,—	(293) 1 970,—	
		Saba	300,—		300,—	300,—	(294) 30,—	
				f 13 800,—	(295) 33 400,—	(296) 33 333,—	33 333,—	(288) Zie noot 287. In het bedrag der uitgaven zijn o. a. begrepen: de kosten voor: de aanschaffing van nieuwe onderdeelen en vervangstukken, het bouwen van een loods tot berging van den motorploeg en het aanschaffen van een nieuw zeildoeksch kleed tot dekking van den motorploeg. Ongebruikt bleef f 294,—.
91		Kosten tot aanmoediging van den katoenbouw (aankoop van plantzaad en voorschot op geoogst zaad, katoen of katoenvezel gewonnen door kleine planters op St. Eustatius) (297)		7 000,—	7 000,—	7 000,—	(298) 22 265,—	
92		Bedrijfskosten van het katoenhuis en renteloos voorschot ter bestrijding van de kosten van bewerking en verzending naar de eerste havenplaats van vezel en zaad, gewonnen door kleine planters, zoomede onderhoud van den motor en de katoenmachines (St. Eustatius) (297)		1 100,—	1 100,—	1 100,—	(299) 1 760,—	(289) In 1918 behoefden er ten laste van dezen post geen uitgaven te worden gedaan.
								(290) Zie de memorie van toelichting bij artikel 90.
								(291) De overschrijding ad f 602,— is in hoofdzaak toe te schrijven aan de uitgaven tengevolge van het door het Gouvernement in 1918 in eigen beheer nemen van de gouvernements-aloëvelden.
								(292) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 745,— minder dan de raming uitgegeven.
								(293) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 30,— minder dan de raming uitgegeven.
								(294) Zoover bekend werd ten laste van dezen post in 1918 slechts f 30,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 270,—.
								(295) Renteloos voorschot aan de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij 's Gravenhage (derde termijn).
								(296) Renteloos voorschot aan de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij te 's Gravenhage (tweede termijn).
								(297) Evenals voor 1919 wordt deze som wederom aangevraagd ter bevordering van den katoenbouw op St. Eustatius. Het geldt hier uitgaven, die terugbetaald worden.
								(298) In verband met den ruimen aanbreng van katoen als een gevolg van dubbele en groote oogsten moest in 1918 ten laste van dezen post f 15 265,— meer worden uitgegeven dan het geraamde bedrag. Van de verleende voorschotten werd in 1918 een bedrag van f 12 969,— terugbetaald.
								(299) De overschrijding van dezen post met f 660,— is het gevolg van het samenvallen van twee oogsten in 1918, van de loonstijging en van de bedrijfsmoeilijkheden (verkeersbelemmering en onverkrijgbaarheid van waarlooze machinedeelen uit Duitschland of Engeland). De inkomsten van het katoenhuis bedroegen in 1918 f 1 198,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	TOEGESTAAN voor 1918.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
93		Kosten van inrichting van een weerkundigen dienst, met daaraan verbonden stormwaarschuwingsdienst (300)	f *Memorie.*	f *Memorie.*	f *Memorie.*	(301)	(300) Deze post is van afdeeling VIII „Openbare werken" naar deze afdeeling overgebracht omdat het in de bedoeling ligt om de zorg van dezen nieuwen tak van dienst tot de werkkring van den landbouwkundige te brengen. Aangezien nog niet kan worden vastgesteld welke uitgaven ten laste hiervan in 1920 zullen moeten worden gedaan, wordt de post alsnog voor memorie geraamd.
94		Kosten van bedrijf van den weerkundigen dienst, enz. (300)	*Memorie.*	*Memorie.*	*Memorie.*	(301)	(301) In 1918 werden ten laste van dezen memoriepost geen uitgaven gedaan.
			f 28 900,—	f 60 250,—	f 59 833,—	f 72 163,—	
		VIIde AFDEELING.					(302) Zie de memorie van toelichting bij artikel 95*a*.
		Openbare gezondheidsdienst.					(303) Aan een der gouvernements-geneeskundigen op Aruba werd, tot aankoop van een vervoermiddel, uit de koloniale kas een voorschot verleend van 700,—, van welk voorschot op ultimo December 1918 nog f 430—, onbetaald was.
		Ambtenaren, beambten en gezondheidscommissie.					(304) Aan den gouvernements-geneeskundige op Bonaire werd, tot aankoop van een vervoermiddel, uit de koloniale kas een voorschot verleend van f 1 000,—, van welk voorschot op ultimo December 1918 nog f 600,— onbetaald was.
95		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergelden of kosten van vervoermiddelen en bruggegelden van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst, de gouvernements-geneeskundigen, den opzichter en den bediende bij den openbaren gezondheidsdienst en den secretaris en den bode bij de gezondheidscommissie:					(305) Persoonlijke toelage aan den armendokter in het stadsdistrict bewesten de haven en in het 3de district.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:					(306) Kantoorbehoeften aan den stadsgeneesheer.
		1 directeur van den openbaren gezondheidsdienst, f 6000 tot f 7000 ... f 7 000,—		f 6 645,—	f 6 500,—	f 6 500,—	(307) In verband met de duurte van gasoline moest het aan de gouvernements-geneeskundigen op Curaçao toegekende voedergeld tijdelijk worden verhoogd.
		1 eerste-gouvernements-geneeskundige, f 3500 tot f 4500 4 500,—		4 500,—	3 800,—	3 800,—	
		12 gouvernements-geneeskundigen, f 3500 tot f 4500:					(308) Verhoogd met f 900,— voor voedergeld van een gouvernements-geneeskundige meer. Zie de memorie van toelichting bij artikel 95*a*.
		6 op Curaçao:					
		1 in het oostelijk stadsdistrict f 3 900,—		3 900,—	2 400,—	2 400,—	
		1 in het westelijk stadsdistrict 3 900,—		3 900,—	2 500,—	2 500,—	
		4 in de buitendistricten (302) 14 000,—		10 500,—	2 900,—	2 900,—	
		f 21 800,—					
		2 op Aruba ... 7 000,—		7 000,—	5 400,—	(303) 5 830,—	
		1 op Bonaire ... 3 500,—		3 500,—	2 700;—	(304) 3 300,—	
		1 op St. Martin ... 3 500,—		3 500,—	2 900,—	2 900,—	
		1 op St. Eustatius ... 3 500,—		3 500,—	2 700,—	2 700,—	
		1 op Saba ... 3 500,—		3 500,—	2 900,—	2 900,—	
		42 800,—					
		1 opzichter bij den openbaren gezondheidsdienst ... 2 800,—		2 800,—	2 800,—	2 800,—	
		f 57 100,—					
	b.	toelagen:					
		2 buitengewone gouvernements-geneeskundigen:					
		1 belast met de bijzondere heelkundige hulp bij vrouwenziekten, aan onvermogenden ... f 1 200,—		1 200,—			
		1 belast met de oogheelkundige behandeling van onvermogenden ... 600,—		600,—			
		f 1 800,—					
		1 bediende bij den openbaren gezondheidsdienst f 300 tot f 400 ... 300,—		329,—	300,—	300,—	
		1 secretaris van de gezondheidscommissie ... 400,—		400,—			
		1 bode bij de gezondheidscommissie, f 100 tot f 200 ... 175,—		175,—	150,—	150,—	
		2 675,—					
					(305) 100,—	100,—	
	c.	kantoorbehoeften:					
		voor den openbaren gezondheidsdienst ... f 150,—		150,—	150,—	109,—	
		aan den secretaris van de gezondheidscommissie ... 100,—		100,—	100,—	100,—	
		250,—					
					(306) 100,—	100,—	
	d.	voedergelden of kosten van vervoermiddelen:					
		aan den directeur van den openbaren gezondheidsdienst. f 700,—		700,—	350,—	350,—	
		aan den eerste-gouvernements-geneeskundige ... 500,—		500,—	350,—	(307) 400,—	
		aan 12 gouvernements-geneeskundigen:					
		6 op Curaçao, 4 à f 900 en 2 à f 500 (308) f 4 600,—		3 700,—	1 400,—	(307) 1 600,—	
		2 op Aruba, à f 900 ... 1 800,—		1 800,—	700,—	700,—	
		1 op Bonaire ... 900,—		900,—	700,—	700,—	
		1 op St. Martin ... 400,—		400,—	250,—	250,—	
		1 op St. Eustatius ... 400,—		400,—	250,—	250,—	
		1 op Saba ... 400,—		400,—	250,—	250,—	
		8 500,—					
		9 700,—					

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
	e.	bruggegelden:							(309) Toen in 1917 de toenmalige loodsgezel ontslag nam, kon geen geschikte persoon worden gevonden voor het bedrag van f 200,— zijnde de aanvangstoelage aan de betrekking verbonden, en moest worden overgegaan tot het verleenen van het maximum van f 300,—.
		1 opzichter bij den openbaren gezondheidsdienst (2 bruggen)	f	48,—		f 48,—			
		1 bediende bij den openbaren gezondheidsdienst		24,—		24,—			
				f 72,—	f 69 797,—				
96		Reis- en teerkosten van de leden en den secretaris van de gezondheidscommissie en van de deskundigen, die door die commissie gehoord kunnen worden			1 000,—	1 000,—			(310) In 1918 behoefden ten laste van dezen post geen uitgaven te worden gedaan.
		Quarantaine-dienst.							
97		Toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den buitengewonen gouvernements-geneeskundige, belast met den quarantaine-dienst en van den quarantaine-loods, tevens opzichter op de quarantaine-plaats:							(311) Ten laste van dezen post werden verevend de uitgaven voor: Bruggegeld voor de dienstauto van den buitengewonen gouvernements-geneeskundige belast met den quarantaine-dienst; uitrookingen van schepen met cyaangas; aanschaffing van cyaan, zwavel, enz.; verpleging en voeding van in quarantaine gestelde personen, enz. De overschrijding bedroeg f 504,—.
	a.	toelagen:							
		1 buitengewone gouvernements-geneeskundige, belast met den quarantaine-dienst	f	600,—		600,—	f 975,—	f 975,—	
		1 quarantaine-loods, tevens opzichter op de quarantaine-plaats, f 700 tot f 800		750,—		750,—	700,—	700,—	(312) Aangezien in de laatste jaren gebleken is, dat het bedrag toegestaan voor onderhoud van de verpleegden in het krankzinnigengesticht niet voldoende is, wordt voorgesteld dezen post voor 1920 op f 25 000,— te brengen.
				f 1 350,—					
	b.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den buitengewonen gouvernements-geneeskundige, belast met den quarantaine-dienst		500,—		500,—	350,—	350,—	
					1 850,—				
98		Vergoeding aan den buitengewonen gouvernements-geneeskundige, belast met den quarantaine-dienst, voor het verrichten van bijzondere quarantaine-diensten			1 000,—	1 000,—			(313) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 4 589,— meer dan de raming uitgegeven. Tegenover deze overschrijding staat eene ontvangst van f 2 025,— wegens verpleegkosten van lijders 1ste en 2de klasse, welke ontvangst geboekt is ten bate van het middel „Alle andere ontvangsten".
99		Loon van een loodsgezel tevens oppasser, van een schoonmaakster en van bedienden, zoomede aankoop van benoodigdheden, huisvesting van geobserveerden en andere uitgaven:							
	a.	loon van een loodsgezel, tevens oppasser, f 200 tot f 300	f	300,—		300,—	200,—	(309) 300,—	
	b.	loon van een schoonmaakster, f 100 tot f 200		175,—		175,—	150,—	150,—	(314) Toelage van een opzichter van het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius. Deze toelage wordt voor 1920 niet geraamd, omdat, in verband met artikel 26 van de ontwerp-wet op besmettelijke ziekten, het gesticht op St. Enstatius zal worden opgeheven.
	c.	loon van bedienden		60,—		60,—	60,—	(310)	
	d.	aankoop van benoodigdheden, huisvesting van geobserveerden en andere uitgaven		2 700,—		2 700,—	1 700,—	(311) 2 204,—	
					3 235,—				
100		Kosten van uitvoering van den quarantaine-dienst op Aruba			150,—	150,—			(315) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 337,— minder dan de raming uitgegeven.
		Gesticht voor krankzinnigen.							
101		Toelagen aan den directeur, den buitengewonen gouvernements-geneeskundige, belast met de krankzinnigenverpleging, en de oppassers van het gesticht voor krankzinnigen:							
		1 directeur, tevens directeur van het gesticht voor melaatschen, f 700 tot f 800	f	750,—		750,—	700,—	700,—	
		1 buitengewone gouvernements-geneeskundige, f 1000 tot f 1200		1 150,—		1 150,—	1 075,—	1 075,—	
		3 oppassers, f 300 tot f 400		1 125,—		1 125,—	1 050,—	1 050,—	
					3 025,—				
102		Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor krankzinnigen en verdere kosten (312)			25 000,—	23 500,—	23 500,—	(313) 28 089,—	
		Gesticht voor melaatschen.							
103		Toelage van en voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den buitengewonen gouvernements-geneeskundige belast met de melaatschenverpleging:							
	a.	toelage, f 700 tot f 800	f	750,—		(314) 750,—	700,—	700,—	
	b.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen		500,—		(314) 475,—	450,—	450,—	
					1 250,—	500,—	350,—	350,—	
104		Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen en verdere kosten			3 500,—	3 500,—	3 500,—	(315) 3 163,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	TOEGESTAAN voor 1918.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
105		Uitkeering voor bijzondere vervoermiddelen van de dienstdoenden bij het gesticht voor melaatschen			f 600,—	f 600,—	f 600,—	f 600,—	(316) Voeding en kleeding van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius. Om dezelfde reden als in noot 314 vermeld wordt deze post voor 1920 niet geraamd.
						(316) 1 200,—	(316) 1 200,—	(317) 1 103,—	(317) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 97,— minder dan de raming uitgegeven.
		Inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.							
106		Toelagen aan den tandheelkundige en den inwonenden beambte van en het verplegend personeel van bijstand in de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten:							(318) Toelage van een geneesheer van de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.
		aan den tandheelkundige	f	300,—			(318) 1 000,—	1 000,—	
		aan den inwonenden beambte, f 400 tot f 500		500,—		300,—	300,—	(319) 100,—	(319) In verband met de door den tandheelkundige verleende diensten behoefde op dezen post slechts f 100,— te worden uitgegeven. Ongebruikt bleef f 200,—.
		aan 1 verpleegster van bijstand, f 100 tot f 200		150,—		500,—	500,—	500,—	
					950,—	150,—	300,—	(320) 185,—	(320) In 1918 behoefde ten laste van dezen post slechts f 185,— te worden uitgegeven. Het bleek mogelijk voor minder dan het toegestane bedrag een verpleegster aan te stellen. Ongebruikt bleef f 115,—.
107		Huur van een gebouw voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, verpleegkosten van de lijders, voeding van den inwonenden beambte, zijne echtgenoote en de verpleegster, en andere uitgaven:							
	a.	huur van een gebouw	f	720,—		720,—	600,—	(321) 720,—	(321) Sedert 1e Juli 1917 wordt voor huur van dit gebouw f 60,— 's maands uitgegeven. De overschrijding bedraagt f 120,—.
	b.	verpleegkosten van de lijders en voeding van den inwonenden beambte, zijne echtgenoote en de verpleegster		11 000,—		11 000,—	3 100,—	(322) 11 253,—	(322) Het aantal personen, dat in de inrichting tot behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten werd opgenomen, was veel grooter, dan dat waarop bij het doen der raming gerekend was. Verwacht werd, dat dit aantal 12 per dag zou zijn, terwijl in 1918 het aantal verpleegden gemiddeld 38 per dag bedroeg.
						(323) 1 500,—			
	c.	andere uitgaven:							Ten laste van dezen post werden ook verantwoord de uitgaven voor geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden ten behoeve van bovenbedoelde verpleegden. De overschrijding bedroeg f 8 153,—.
		verlichting	f	432,—		432,—	300,—	(324) 482,—	
		telefoon		36,—		36,—			(323) Geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden. (Inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.) Voor 1920 wordt deze post, in verband met de oprichting van een stadsapotheek, niet geraamd. Zie de memorie van toelichting bij artikel 117.
		onderhoud, herstelling en aanvulling van meubilair, werktuigen, enz.		400,—		400,—	400,—	448,—	
		keuken- en waschpersoneel en andere uitgaven (325)		2 000,—		600,—	400,—	(326) 2 015,—	(324) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 182,— meer dan de raming uitgegeven.
				2 868,—		1 400,—	1 000,—	1 000,—	
					14 588,—				(325) In verband met de uitgaven in 1918 noodig gebleken, welke uitgaven zich waarschijnlijk geregeld zullen herhalen, wordt voorgesteld dezen post met f 1 400,— te verhoogen en te brengen op f 2 000,—.
		Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.							(326) Ten laste van dezen post zijn behalve de uitgaven voor het keuken- en waschpersoneel en voor houtskool, water en andere benoodigdheden, welke uitgaven veel hooger waren dan verwacht werd, ook gekweten de uitgaven voor zeildoek voor veldezels en kleeding van de verpleegden. Eene overschrijding van den post met f 1615,— bleek noodzakelijk.
108		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van den hulp-scheikundige, den amanuensis, de bedienden en het personeel van bijstand van het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst:							
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 hulp-scheikundige, f 1400 tot f 1600	f	1 400,—					

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		1 amanuensis, f 2000 tot f 2500 (327)		2 500,—			f 2 200,—	f 2 200,—	(328) f 2 350,—	(327) Op verzoek van den titularis en in verband met de duurte van alle levensbehoeften, werd aan hem, na gepleegd overleg met Z. E. den Minister van Koloniën, het maximum van de aan zijne betrekking verbonden bezoldiging toegekend.
					f 3 900,—					
	b.	toelagen:								
		2 bedienden, f 300 tot f 400 (329)	f	675,—			375,—	300,—	(330) 350,—	
		1 persoon van bijstand, f 700 tot f 800		800,—			800,—	800,—	800,—	
					1 475,—					
						f 5 375,—				(328) Met ingang van 1º Juli 1918 is de bezoldiging van den amanuensis op f 2500,— gebracht. Zie noot 327. De overschrijding bedraagt in verband hiermede f 150,—.
109		Benoodigdheden en andere uitgaven voor het laboratorium en het kantoor van den openbaren gezondheidsdienst (331)				2 000,—	1 800,—	1 800,—	(332) 2 225,—	(329) Zie de memorie van toelichting bij artikel 108*b*.
		Ontsmettingsdienst.								
110		Kosten van ontsmettingen				500,—	500,—			(330) De toelage van dezen bediende werd in den loop van 1917, in verband met de nieuwe regeling van de bezoldigingen van de ambtenaren en beambten, met f 50,— verhoogd.
		Reinigingsdienst.								
111		Toelage aan een onderopzichter bij den reinigingsdienst				800,—	800,—	800,—	(333) 500,—	(331) Voor 1920 wordt deze post, in verband met de vermoedelijke behoeften, met f 200.— verhoogd.
112		Arbeidsloonen en andere uitgaven voor den reinigingsdienst:								
		Curaçao:								(332) Naar de behoefte werd deze post met f 425,— overschreden. Ten laste hiervan werden ook gekweten de uitgaven voor bestelde sera.
	a.	arbeidsloonen	f	13 000,—			13 000,—	13 000,—	(334) 11 195,—	
	b.	aanschaffing en onderhoud van wagens en ponten, kosten van gereedschappen en andere uitgaven (335)		2 000,—			1 200,—	1 800,—	(336) 3 348,—	(333) De onder-opzichter bij den reinigingsdienst is op 16 Mei 1918 aangesteld. Ongebruikt bleef f 300,—.
					15 000,—			(337) 2 400,—	(338)	
		Aruba (339)			515,—		665,—	200,—	197,—	(334) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 1 805,— minder dan de raming uitgegeven.
		Bonaire (340)			1 000,—					
		St. Martin (340)			1 000,—					(335) Wordt voorgesteld de voor 1919 geraamde onderartikelen *a* en *b* voor 1920 te vereenigen en onder één hoofd te brengen. Aangezien de voor deze onderartikelen toegestane kredieten (f 500 en f 700) te laag gebleken zijn, wordt voor 1920 een bedrag van f 2000,— aangevraagd.
		St. Eustatius (340)			1 200,—					
		Saba (340)			1 000,—					
						19 715,—				
		Keuringsdienst voor eet- en drinkwaren.								
113		Toelage aan een onder-opzichter bij den keuringsdienst				800,—	800,—	800,—	(341) 500,—	
114		Kosten van aankoop van monsters, enz.				250,—	250,—			(336) Het krediet werd overschreden met f 1 548,— omdat de uitgaven voor het aanschaffen van wagens, ponten en gereedschappen hooger waren, dan bij het doen der raming verwacht werd. Ook werden ten laste van dezen post gekweten de uitgaven voor het aanschaffen van spoorstaven voor het aanleggen van een baan voor het vervoeren van vuil.
		Ziekenhuizen op Aruba en Bonaire.								
115		Toelagen aan verpleegsters en bedienden:								
		2 verpleegsters, f 200 tot f 300:								
		1 op Aruba	f	204,—			300,—	275,—	275,—	
		1 op Bonaire		250,—			250,—	200,—	200,—	
					454,—					
		2 bedienden, à f 100:								
		1 op Aruba	f	100,—			100,—	100,—	100,—	
		1 op Bonaire		100,—			100,—	100,—	100,—	(337) Toegestaan voor verbrandingsovens (2 roosterbedden).
					200,—					
						654,—				(338) In verband met de hooge prijzen daarvan werd het aanschaffen van de verbrandingsovens (roosterbedden) waarvoor dit krediet was toegestaan, voorloopig uitgesteld. Het krediet bleef alzoo ongebruikt.
										(339) De raming is, naar de vermoedelijke behoefte, voor 1920 gesteld op f 150,— lager dan voor 1919. Voor 1919 was de raming hooger in verband met aan te schaffen benoodigdheden voor eens.
										(340) Zie de memorie van toelichting bij artikel 112.
										(341) De onder-opzichter bij den keuringsdienst is op 16 Mei 1918 aangesteld. Ongebruikt bleef f 300,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
116		Benoodigdheden en andere uitgaven:							
	a.	huur van een huis op Aruba	f	216,—		f 216,—	f 150,—	(342) f 216,—	(342) Voor dit huis werd in 1918 een huurprijs betaald van f 18,— 's maands. De overschrijding van den post bedroeg f 66,—.
	b.	aanschaffing en vernieuwing van benoodigdheden en onderhoud van zeer behoeftige lijders:							(343) Tengevolge van de geheerscht hebbende griep-epidemie werden in het ziekenhuis veel meer behoeftige lijders opgenomen dan waarop gerekend was. De overschrijding ad f 483,— is ook een gevolg van de stijging van den prijs van alle benoodigdheden.
		Aruba	f	400,—		400,—	330,—	(343) 813,—	
		Bonaire		300,—		300,—	300,—	(344) 190,—	
					700,—				
	c.	water, verlichting, brandstof en andere kleine uitgaven:							
		Aruba	f	150,—		150,—	120,—	140,—	
		Bonaire		60,—		60,—	60,—	35,—	(344) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 110,— minder dan de raming uitgegeven.
					210,—				
					f 1 126,—				
		Stadsapotheek. (345)							(345) Zie de memorie van toelichting bij artikel 117.
117		Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van een gouvernements-apotheker en een bediende in de stadsapotheek:							(346) Zie de memorie van toelichting bij artikel 117.
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van een gouvernements-apotheker, f 2000 tot f 2500	f	2 000,—		14 000,—	14 000,—	(347) 24 858,—	(347) Naar de gebleken behoefte en tengevolge van de buitengewone stijging van de prijzen van geneesmiddelen werden deze kredieten in 1918 overschreden voor Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba met onderscheidenlijk f 10 858,—, f 1 248,—, f 1 208.—, f 547,—, f 365,— en f 359,—.
	b.	toelage aan een bediende, f 500 tot f 600		500,—		1 500,—	1 500,—	2 748,—	
					2 500,—	1 000,—	1 000,—	2 208,—	
						700,—	700,—	1 247,—	
						400,—	400,—	765,—	
						500,—	500,—	859,—	
118		Huur van een gebouw voor stadsapotheek, kosten van opstand van die apotheek, aanschaffing van geneesmiddelen en geneeskundige behoeften, verlichting, water en andere uitgaven:							
	a.	huur van een gebouw	f	500,—					
	b.	kosten van opstand		1 000,—					
	c.	geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden		2 500,—		21 000,—	21 000,—	(348) 26 297,—	(348) Naar de gebleken behoefte en tengevolge van de geheerscht hebbende griep-epidemie werd deze post met f 5 297,— overschreden.
	d.	verlichting, water en andere uitgaven		500,—					
					4 500,—				
		Algemeene kosten.							
119		Verschillende uitgaven voor geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden, kosten van operaties, vergoeding voor verpleging en begrafeniskosten van onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en het politiepersoneel, huur van spreekkamers voor gouvernements-geneeskundigen in buitendistricten en van gebouwen voor apotheek, verloskundige hulp aan onvermogende kraamvrouwen, kosten van het onderwijs in de verloskunde, uitgaven voor reiskosten en voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen, die een goed examen hebben afgelegd, zoomede huur van gebouwen voor woningen van de gouvernements-geneeskundigen in het 2de en 4de district:							
	a.	verschillende uitgaven voor geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden voor onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en het politiepersoneel:							(349) Zie de memorie van toelichting bij artikel 119c.
		Curaçao (buitendistricten) (346)	f	2 000,—					
		Aruba		1 500,—					
		Bonaire		1 000,—					
		St. Martin		700,—					
		St. Eustatius		400,—					
		Saba		500,—					
			f	6 100,—					
	b.	buitengewone geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden en kosten van operaties voor de in bijzondere gasthuizen opgenomen onvermogenden, waaronder begrepen de gevangenen en het politiepersoneel (346)		5 000,—					
	c.	vergoeding voor verpleging en begrafeniskosten van onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en het politiepersoneel:							(350) In verband met de stijging van den prijs van alle levensmiddelen werd, met ingang van 1º April 1918, de vergoeding, die door het gouvernement wordt betaald voor verpleging van onvermogenden in het St. Rose gasthuis op St. Martin, tijdelijk verhoogd met f 0,25 en gebracht op f 0,75 per dag en per persoon. Tengevolge hiervan en ook omdat het aantal zieken grooter was dan verwacht werd, moest deze post met f 873,— worden overschreden.
		Curaçao	f	21 000,—					
		Aruba (349)		1 200,—					
		St. Martin		1 000,—					
					23 200,—				
	d.	huur van spreekkamers voor gouvernements-geneeskundigen in de buitendistricten op Aruba		108,—		1 000,—	650,—	(350) 1 523,—	
						108,—	108,—	108,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
	e.	huur van gebouwen voor apotheken:							(351) Zie de memorie van toelichting bij artikel 119*e*.
		1 op Rincon, Bonaire (met apotheekopstand aldaar) (351)	f	400,—					
		1 te Bottom op Saba		180,—		f 180,—	f 180,—	f 180,—	(352) Naar de behoefte werd op Curaçao en Bonaire onderscheidenlijk f 107,— en f 128,— minder dan de raming uitgegeven.
					580,—				
	f.	verloskundige hulp voor onvermogenden kraamvrouwen:							
		Curaçao	f	1 000,—		1 000,—	1 000,—	(352) 893,—	
		Aruba		100,—		100,—	100,—	80,—	(353) Zie de memorie van toelichting bij artikel 119 *f*.
		Bonaire		250,—		250,—	250,—	(352) 122,—	(354) Zie de memorie van toelichting bij artikel 119*g*.
		St. Eustatius		50,—		50,—	50,—	48,—	
		Saba (353)		50,—					(355) Het toegestaan krediet bleef in 1918 ongebruikt omdat het onderwijs in de verloskunde niet werd gegeven, aangezien de resultaten toch niet aan het doel beantwoorden. Het voornemen bestaat om dit onderwijs op meer doeltreffende wijze ter hand te nemen. Zie ook de memorie van toelichting bij artikel 119*g*.
					1 450,—				
	g.	kosten van onderwijs in de verloskunde, zoomede uitgaven voor reiskosten en voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen, die een goed examen hebben afgelegd (354)			*Memorie.*	550,—	550,—	(355)	
	h.	huur van gebouwen voor woningen van de gouvernements-geneeskundigen in het 2de en 4de district, à f 500			1 000,—	1 000,—			
					f 37 438,—				(356) Zie de memorie van toelichting bij artikel 120.
120		Kosten van onderhoud en bediening van een ziekenauto (356)			1 000,—				
121		Kosten verbonden aan eene algemeene koepokinenting der bevolking (kolonie) (357)			500,—	1 000,—	1 000,—	(358) 55,—	(357) Het is gebleken, dat de kosten verbonden aan de algemeene koepokinenting der bevolking niet groot zijn, daarom wordt voorgesteld het bedrag van dezen tijdelijken post te verlagen en te brengen op f 500,—.
122		Uitgaven voor bewaring van koepokstof			60,—	60,—	60,—	60,—	(358) Ten laste van dezen post werd in 1918 slechts f 55,— uitgegeven.
123		Vergoeding aan den directeur van den openbaren gezondheidsdienst wegens verrichte werkzaamheden ten behoeve van bijzondere personen			1 000,—	1 000,—	1 000,—	1 000,—	Bij de periodieke inenting hebben zich slechts zeer weinig menschen aangemeld tot het ontvangen van de daarvoor bepaalde premie. De post is voor 1920 daarom ook verlaagd.
124		Vergoeding aan de gouvernements-geneeskundigen op Aruba voor het gebruik van vertrekken als apotheek, voor het schoonhouden daarvan en van de werktuigen, enz. en voor het aankoopen en aanbrengen van water, à f 100 (359)			200,—	120,—	120,—	120.—	(359) De vergoeding ad f 60,— 's jaars aan elk der gouvernements-geneeskundigen voor het in den tekst van dezen post omschrevene is te gering. Voorgesteld wordt die vergoeding te verhoogen en te brengen op f 100,—.
125		Kosten van opleiding van twee jongelieden voor gouvernements-geneeskundigen in de kolonie Curaçao, aan de geneeskundige school te Paramaribo (kolonie)			600,—	600,—	600,—	600,—	
							(360) *Memorie.*	(361) 2 490,—	
126		Bijdrage aan de Vereeniging ,,Het Groene Kruis''			900,—	900,—	400,—	400,—	(360) Kosten in verband met de regeling van den openbaren gezondheidsdienst.
127		Bijdrage aan de ,,Curaçaosche Vereeniging ter bestrijding en voorkoming van geslachtsziekten''			5 000,—	5 000,—			
					f 210 863,—	f 199 178,—	f 158 713,—	f 193 746,—	(361) Ten laste van dezen memoriepost werden in 1918 gekweten de uitgaven voor: Toelage van den secretaris van de gezondheidscommissie; reis- en teerkosten van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst gedurende zijn reis naar de Bovenwindsche eilanden; bruggegeld voor den opzichter; arbeidsloonen voor den keuringsdienst; aanschaffing van 4 ontsmettingstoestellen en van ontsmettingsmiddelen en benoodigdheden. Deze uitgaven bedroegen f 2 490,—.
		VIIIste AFDEELING.							
		Openbare werken.							
		Ambtenaren en beambten.							
128		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den directeur van openbare werken, den ingenieur en de verdere ambtenaren en beambten bij het departement:							(362) De detacheeringstermijn van den tegenwoordigen directeur van openbare werken eindigt 31 December 1919. Met het oog daarop wordt voor 1920 voor een nieuwen titularis de minimum-bezoldiging aangevraagd.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 directeur, f 4000 tot f 5000 (362)	f	4 000,—		f 7 000,—	f 6 500,—	f 6 500,—	
		1 ingenieur		6 000,—		6 000,—	6 000,—	6 000,—	
		1 opzichter 1ste klasse, f 1400 tot f 1600		1 600,—		1 600,—	1 600,—	1 600,—	
		1 machinist (363)		3 000,—		3 000,—	3 000,—	3 000,—	(363) De omvang, die de werken aannemen, en de vermeerdering van machines, maken het noodzakelijk dat bij openbare werken voortdurend over een machinist kan worden beschikt. Daarom wordt voor 1920 bezoldiging instede van toelage voor den machinist aangevraagd.
					f 14 600,—				
	b.	toelagen:							
		2 opzichters	f	5 400,—		5 400,—	5 400,—	(364) 2 700,—	(364) Aangezien de uitzending van den nieuwen opzichter nog niet heeft plaats gehad, bleef op dezen post f 2 700,— ongebruikt.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		aan denzelfden voor huishuur		600,—		f 600,—	f 300,—	f 300,—	(365) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
		1 beheerder van het buskruitmagazijn op Curaçao, f 300 tot f 400		350,—		300,—	350,—	(365) 300,—	
		1 wachter bij idem, f 300 tot f 400		375,—		375,—	350,—	350,—	
		1 schrijver, f 700 tot f 800		775,—		750,—	750,—	750,—	(366) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 29,— ongebruikt.
		1 magazijnmeester, f 600 tot f 700		619,—		600,—	650,—	(366) 621,—	
		1 bediende, f 300 tot f 400		400,—		375,—	375,—	375,—	
					8 519,—				(367) Overschreden met f 267,— tengevolge van een vrij lang verblijf te St. Martin van den directeur, tijdens diens dienstreis naar St. Thomas en de Nederlandsche Bovenwindsche eilanden.
	c.	kantoorbehoeften van den directeur			180,—	180,—	120,—	120,—	
	d.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan een opzichter			400,—	400,—	350,—	350,—	
					f 23 699,—				(368) Aangezien er geen herstellingen aan de werktuigen werd verricht, bleef dit krediet ongebruikt.
129		Reis- en teerkosten van den directeur en teekenbehoeften voor het kantoor van idem:							
	a.	reis- en teerkosten	f	800,—		800,—	800,—	(367) 1 067,—	(369) Overschreden met f 828,— tengevolge van verrichte spoedeischende herstellingen aan de Rifbrug, waarvoor op de begrooting voor 1919 een afzonderlijk bedrag is aangevraagd.
	b.	teekenbehoeften		180,—		180,—			
					980,—				(370) Hoofdzakelijk tengevolge van de enorme prijsstijging van alle benoodigdheden moest deze post met f 94,— worden overschreden.
		Onderhoud, herstelling en nieuwe werken.							
130		Kosten van onderhoud en herstelling van werktuigen			100,—	100,—	100,—	(368)	(371) De overschrijding ad f 152,— is een gevolg van de duurte van materialen en van hooge arbeidsloonen.
131		Gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van meubelen en andere benoodigdheden, en verdere uitgaven:							
	a.	gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de gebouwen:							(372) Deze post wordt voor 1920 verhoogd met f 50,— om daaruit te kunnen kwijten de uitgaven voor het onderhoud van afrasteringen van domeingronden.
		Curaçao, met inbegrip van de vaartuigen en de boeien	f	10 000,—		10 000,—	8 000,—	(369) 8 828,—	
		Aruba, met inbegrip van de boeien en meerpalen, den ijzeren steiger en de vaartuigen		1 000,—		1 000,—	1 000,—	(370) 1 094,—	
		Bonaire, met inbegrip van den steiger, de vaartuigen en de boeien		1 200,—		1 200,—	900,—	(371) 1 052,—	(373) De overschrijding ad f 422,— is voor een deel veroorzaakt door de stijging van den prijs van alle materialen en door de hooge arbeidsloonen. Voorts is de hoogere uitgaaf ook toe te schrijven aan het uitvoeren van eenige vrij belangrijke herstellingen aan landsgebouwen, die niet konden worden uitgesteld.
		St. Martin, met inbegrip van de boeien, het seintoestel, de loodsbooten, de vlaggenstokken, enz		1 000,—		1 000,—	625,—	657,—	
		St. Eustatius, met inbegrip van den steiger, de reserveboot en de afrasteringen van domeingronden (372)		1 000,—		950,—	950,—	(373) 1 372,—	
		Saba (374)		450,—		350,—	350,—	350,—	
			f	14 650,—					
	b.	gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de militaire gebouwen en werken			2 400,—	2 400,—	2 400,—	2 394,—	(374) Met het oog op de aanstaande vermeerdering van het aantal gouvernementsgebouwen wordt deze post voor 1920 f 100,— hooger geraamd.
	c.	gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de gebouwen, boeien, landvasten, enz. van de quarantaine-inrichting aan de Caracasbaai			600,—	600,—	600,—	(375) 879.—	(375) Overschreden met f 279,— tengevolge van herstellingen, die wegens aanhoudende quarantaine in 1917 moesten worden uitgesteld.
	d.	onderhoud, vernieuwing en aankoop van meubelen en andere benoodigdheden.							
		Curaçao (376)	f	1 400,—		2 500,—	2 000,—	(377) 2 634,—	(376) Verlaagd met f 1 100,—. Uit dezen post werden tot dusver ook de telefoon-abonnementen en de kosten van het toezicht op en het onderhoud van de brandspuiten gekweten. Voor 1920 worden hiervoor afzonderlijke kredieten aangevraagd. Zie de noten 384 en 385.
		Aruba		150,—		150,—	150,—	(378) 41,—	
		Bonaire (379)		200,—		100,—	100,—	96,—	
									(377) Overschreden met f 634,— tengevolge van den aankoop van drie nieuwe schrijfmachines en het aanmaken van een kast en een lessenaar voor het kantoor van den inspecteur van het onderwijs.
									(378) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 109,— minder dan de raming uitgegeven.
									(379) Deze post wordt voor 1920 f 100,— hooger geraamd dan voor 1919 ten einde, tot het aangeven van den tijd, een grootere klok, die over het grootste gedeelte van het dorp Kralendijk gehoord zal kunnen worden, aan te schaffen. De tegenwoordige klok is te klein en ondoelmatig.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.		TOELICHTINGEN.
		St. Martin	f 200,—			f 200,—	f 200,—	(380) f	56,—	(380) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 144,— minder dan de raming uitgegeven.
		St. Eustatius	100,—			100,—	100,—		135,—	
		Saba	100,—			100,—	100,—	(381)	35,—	(381) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 65,— minder dan de raming uitgegeven.
				f 2 150,—						
	e.	schoonhouden van kantoorlokalen en aanbrengen van water (382)		1 200,—		1 400,—	1 400,—	(383)	1 010,—	(382) Verlaagd met f 200,—. Op dezen post werd vroeger verantwoord de vergoeding aan den schrijver voor het houden van toezicht op de verdeeling van drinkwater. Voor genoemden schrijver is thans eene toelage op de begrooting uitgetrokken.
	f.	kosten van telefoonabonnementen (384)		1 000,—						
	g.	onderhoud van en toezicht op de brandspuiten op Curaçao (385)		150,—						(383) De vergoeding aan den schrijver voor het houden van toezicht op de verdeeling van drinkwater, voor welken schrijver een toelage op de begrooting voor 1918 is uitgetrokken, werd niet ten laste van dezen post verevend. Ongebruikt bleef f 390,—.
	h.	onderhoud van de brandspuit en de klok en schoonhouden van kantoorlokalen op St. Martin		200,—		200,—	200,—		204,—	
					f 22 350,—					
132		Gewoon onderhoud en herstelling van straten, wegen en kaden:								
	a.	onderhoud en herstelling van straten en wegen:								
		Curaçao:								
		straten en wegen in het stadsdistrict	f 6 000,—			6 000,—	6 000,—	(386)	7 238,—	(384) Zie noot 376. Het komt regelmatiger voor de kosten in dezen post omschreven afzonderlijk te ramen.
		wegen in de buitendistricten	8 000,—			8 000,—	8 000,—	(387)	8 277,—	
			f 14 000,—							
		Aruba	1 800,—			1 800,—	1 500,—	(388)	1 397,—	(385) Zie noot 376. Het komt regelmatiger voor de uitgaven voor het onderhoud van en toezicht op de brandspuiten op Curaçao afzonderlijk te ramen. Voor 1920 wordt hiervoor een bedrag van f 150,— uitgetrokken.
		Bonaire	1 000,—			1 000,—	1 000,—	(389)	1 132,—	
		St. Martin	1 750,—			1 750,—	1 750,—		1 750,—	
		St. Eustatius	1 000,—			1 000,—	1 000,—	(390)	1 342,—	
		Saba, waaronder ook te verstaan het plaveien en aanbrengen van treden	1 000,—			1 000,—	1 000,—	(391)	1 212,—	
				f 20 550,—						
	b.	onderhoud en herstelling van kaden		1 800,—		1 800,—	1 800,—	(392)	2 451,—	(386) Overschreden met f 1 238,— tengevolge van het aanbrengen van groote verbeteringen aan de verharding in de Moordenaarstraat, de Rifwaterstraat en den Kortijnweg, en mede door de abnormaal hooge prijzen van portlandcement (f 13,— per vat in 1918 tegen f 4,75 per vat in 1916).
					22 350,—					
133		Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van landsgebouwen en eigendommen, straten, wegen, enz.								(387) Overschreden met f 277,— tengevolge van de herstelling van schade door zware regens aan de wegen toegebracht.
		Curaçao:								(388) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 103,— minder dan de raming uitgegeven.
	a.	het vernieuwen van vloerbalken in de zalen van het Hof van Justitie en den Kolonialen Raad (393)	f 400,—							(389) De overschrijding ad f 132,— is een gevolg van de stijging van de arbeidsloonen.
	b.	het vernieuwen van vloerbalken en vloeren in twee kamers van de woning van den directeur der gevangenissen (394)	1 000,—							(390) De overschrijding ad f 342,— is een gevolg van de noodzakelijk gebleken herstelling van den Noordwand van Klaasgoot en van den aanleg van een duiker onder den Baaiweg.
	c.	het oververven van het Raadhuis (395)	2 500,—							(391) Tengevolge van zware regens werden de wegen zoodanig beschadigd, dat het noodzakelijk bleek buitengewone herstellingen daaraan te doen, waardoor eene overschrijding van dezen post met f 212,— noodig was.
										(392) Overschreden met f 651,— tengevolge van noodzakelijke groote herstellingen aan een gedeelte van de Handelskade en mede van de abnormaal hooge cementprijzen.
										(393) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*a*.
										(394) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*b*.
										(395) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*c*.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
	d.	het oververven van de gebouwen van de quarantaine-inrichting aan de Caracasbaai (396)	f 2 000,—					(396) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*d*.
	e.	het aanbrengen en vernieuwen van eene verharding in de Hoogstraat en de Belvedère-straat, zoomede het verbeteren van de afwatering van deze straten, c. q. het maken van een nieuwen verbindingsweg van de Hoogstraat naar de Breedestraat (397)	10 600,—					(397) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*e*.
			f	16 500,—	(398) f 26 200,—	(399) f 23 025,—	(400) f 22 683,—	(398) Kosten voor:
								Het herstellen en verzwaren van de brug over het Rifwater ..... f 9 600,—
								Het aanbrengen en vernieuwen van eene verharding in de Bargestraat en in de Werfstraat, zoomede het verbeteren van de afwatering van deze straten ..... 10 600,—
								Het verrichten van buitengewone herstellingen aan de Handelskade ..... 6 000,—
								f 26 200,—
								(399) Kosten voor:
								Vernieuwing en herstellen van het houtwerk van de kazerne in het Waterfort, zoomede het oververven van en het doen van kleine herstellingen aan het gymnastieklokaal en de eetzaal voor de manschappen ..... f 12 800,—
								Het ophoogen van en het maken van eene afwatering voor de veekoralen bij de slachtplaats ..... 225,—
								Vernieuwing van het gedeelte van den „Roodeweg" van af het erf „Wacao" tot en met de „labado" bij Mundo Nobo, zoomede het verbeteren van de afwatering van dezen weg ..... 10 000,—
								f 23 025,—
								(400) Zie noot 399. Ongebruikt bleef f 342,—. Uitgegeven werd voor:
								Vernieuwing en herstelling van het houtwerk van de kazerne in het Waterfort, zoomede het oververven van en het doen van kleine herstellingen aan het gymnastieklokaal en de eetzaal voor de manschappen (a) ..... f 12 271,—
								Het ophoogen van en het maken van eene afwatering voor de veekoralen bij de slachtplaats (b) .... 111,—
								Vernieuwing van een gedeelte van den Roodeweg te Willemstad zoomede het verbeteren van de afwatering van dezen weg (c) ..... 10 301,—
								f 22 683,—

(a) Naar de behoefte werd f 529,— minder dan de raming uitgegeven.
(b) Tengevolge van het bezigen van materialen van afbraak afkomstig voor ophooging bleef hierop f 114,— ongebruikt.
(c) Naar de behoefte werd f 301,— meer dan de raming uitgegeven.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		Bonaire:				(401) f 1 700,--			(401) Kosten voor: Het oververven van de landsgebouwen, in hoofdzaak het gezaghebbershuis, de landskantoren, het houtwerk van de 3 vuurtorens met wachterswoningen en het tolhuis op den steiger (Aruba) ..... f 900,— Buitengewone herstelling van den weg naar Mira-la-mar en Calabasa (Aruba) ..... 800,— f 1 700,—
	f.	het oververven van de landsgebouwen, hoofdzakelijk het houtwerk van de gebouwen in het fort, de deurwaarder-cipierswoning en het schoolgebouw (402) ..... f	600,—						
	g.	buitengewone herstelling aan de wegen en straten in het dorp Kralendijk, voornamelijk de Breedestraat en den Strandweg (403)	600,—						
	h.	buitengewone herstelling van een gedeelte van den Zoutpannenweg (404)	400,—						
				f	1 600,—	(406) 1 500,—			(402) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*f*.
		St. Martin:							(403) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*g*.
	i.	buitengewone herstelling van de bergwegen (405)			1 500,—				(404) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*h*.
		St. Eustatius:							(405) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*i*.
	j.	het herstellen van het dak van een bijgebouw op het erf van den gezaghebber (407) ..... f	750,—						(406) Kosten voor buitengewone herstelling aan den bergweg van het district Beneden Prinsenkwartier.
	k.	rioleering van de beide privaten in het bijgebouw genoemd bij onderdeel *j*. en voorziening van deze privaten van closets met waterspoeling (408)	300,—			(409) 5 400,— (410) 400,—			(407) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*j*.
					1 050,—				(408) Zie de memorie van toelichting bij artikel 133*k*.
				f	20 650,—		(411) f 3 000,—	(412) f 2 541,—	(409) Kosten voor verbetering der bergwegen of gedeelten daarvan leidende naar Oranjestad en naar Oranjebaai.
134		Nieuwe werken:							(410) Kosten voor het verven van het dak van het gebouw der openbare school te Windwardside en het oververven van andere landsgebouwen (Saba).
		Curaçao:							(411) Kosten voor voortzetting van de verbetering van het wegenstelsel op de Bovenwindsche eilanden.
	a.	bouw van een nieuw tolkantoor, (eerste termijn) (413) ... f	50 000,—						(412) Zie noot 411. Ten laste van dezen post werd uitgegeven: op St. Martin ..... f 2 068,— op St. Eustatius ..... 473,— f 2 541,—
	b.	verbetering van de quarantaine-inrichtingen voor de haven van Willemstad (derde of laatste termijn) (414)	42 500,—						Door gebrek aan werkvolk toen er nog aan de wegen kon worden gewerkt, bleef op dezen post f 459,— ongebruikt.
	c.	bouw van vier openbare privaten (415)	17 200,—						(413) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*a*.
	d.	aanleg van een rioolleiding voor het gesticht voor melaatschen en het aanbrengen van closets, enz. met waterspoeling in dit gesticht (416)	3 000,—						(414) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*b*.
	e.	aanleg van eene electrische geleiding voor en het aanbrengen van eene electrische verlichting in het gesticht voor melaatschen (417)	750,—						(415) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*c*.
	f.	aanschaffing van een zoeklicht voor de motorboot van de havenpolitie (418)	400,—						(416) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*d*.
	g.	verbreeding van de westelijke opritten in den hoofdweg over den Grooten en Kleinen Berg, zoomede het plaatsen van keermuren (419)	6 000,—						(417) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*e*.
									(418) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*f*.
									(419) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*g*.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
	h.	het weder op de vroegere breedte terugbrengen van eenige straten in de stadswijk Punda, welke in den loop der tijden door uitbouw aanmerkelijk in breedte zijn verminderd (420)	*Memorie.*		(421) f 133 150,—	(422) f 138 595,—	(423) f 127 462,—	(420) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*h*.
				f 119 850,—				(421) Kosten voor:
								Rioleering voor de privaten in de gouvernements-kantoren, scholen en woningen en voorziening van deze gebouwen van closets, enz. met waterspoeling ..... f 27 400,—
								Verbetering van de quarantaine-inrichtingen voor de haven van Willemstad (tweede termijn) ..... 40 000,—
								Het wegnemen van de glasscherven op en het bijwerken van de ringmuren van landsgebouwen en eigendommen ..... 1 000,—
								Het bouwen van lijkenhuizen op de Algemeene Begraafplaats en het Militair Kerkhof ..... 1 300,—
								Het inrichten van drie bogen in den batterijmuur van het Waterfort tot regenbak ..... 3 300,—
								Aankoop van een steenbreker met reservedeelen... 3 000,—
								Bouw van twee openbare privaten ..... 8 600,—
								Verbetering van de afwatering van de wijk Monte Berde te Willemstad en bijkomende werken..... 48 550,—
								f 133 150,—
								(422) Kosten voor:
								Het bouwen van een politiewachthuis op Dokterstuin ..... f 2 220,—
								Het maken van een veranda aan de woning van den districtmeester op Rust ..... 250,—
								Het bouwen van een bediende- en bergkamertje bij de Wilhelminaschool ..... 175,—
								Het vervangen van de houten wanden der badkamers in de kazerne in het Waterfort door wanden van steen ..... 950,—
								Verbetering van de quarantaine-inrichtingen voor de haven van Willemstad (eerste termijn) ..... 40 000,—
								Aankoop van onroerende goederen ..... 95 000,—
								f 138 595,—
								(423) Zie noot 422. Ongebruikt bleef f 11 133,—. Uitgegeven werd voor:
								Bouw van een politiewachthuis op Dokterstuin (a). f 2 886,—
								Het maken van een veranda aan de woning van den districtmeester op Rust (b) ..... 337,—

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	TOEGESTAAN voor 1918.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		Bonaire:					
	i.	aanschaffing van een boei met kettingen en ankers en aanlegkosten daarvan op de reede van Kralendijk (425) ..... f 4 100,—					
	j.	aanschaffing van een nieuwe boot voor den loodsdienst te Kralendijk (426) ..... 300,—					
			4 400,—	(424) f 7 550,—			Bouw van een bediende- en bergkamertje bij de Wilhelminaschool (c) ..... f 119,—
							Het vervangen van de houten wanden der badkamers in de kazerne in het Waterfort door wanden van steen ..... 947,—
				(427) 1 700,—	(428) f 4 100,—	(429)	Verbetering van de quarantaine-inrichtingen van de haven van Willemstad (eerste termijn) (d)..... 29 873,—
							Aankoop van onroerende goederen (e)..... 93 300,—
							f 127 462,—

(a) Tengevolge van prijsstijging van materialen en duur transport werd f 666,— meer dan de raming uitgegeven.
(b) Tengevolge van de prijsstijging van materialen werd f 87.— meer dan de raming uitgegeven.
(c) Naar de behoefte werd f 56,— minder dan de raming uitgegeven.
(d) Tot dusver werd ten laste van dezen post f 10 127,— minder dan de raming verevend. Er zullen echter hierop nog moeten worden verantwoord de kosten van terrazo-vloer materialen en andere artikelen uit de Vereenigde Staten van Noord-Amerika ontvangen door bemiddeling van het inkoopskantoor van het Departement van Koloniën, welke zendingen *zonder factuur* en zonder pakkingslijsten zijn aangekomen.
(e) Hierop zijn verantwoord:
Aankoop van onroerende goederen..... f 93 000.—
Kosten van overdracht..... 147,—
Herstelling aan de onroerende goederen..... 153,—
f 93 300,—

(424) Kosten voor:
Verplaatsing van den post voor draadlooze telegrafie naar het fort Zoutman (Aruba)..... f 1 850,—
Het bouwen van twee nieuwe lokalen bij het gebouw der openbare school te Oranjestad, met gelijktijdige herstelling van het dak van het hoofdgebouw en verbetering der privaten (Aruba) ..... 4 000,—
Het bouwen van een privaat bij de landskantoren (Aruba)..... 500,—
Het bouwen op den gouvernementssteiger van een kantoor voor den loods- en quarantaine-dienst (Aruba) 400,—
Vernieuwing van de kettingen der boeien in de Paardenbaai en vervanging van drie der stalen torpedoboeien door houten boeien (Aruba)..... 800,—
f 7 550,—

(425) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*i*.
(426) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*j*.
(427) Kosten voor het aanschaffen van een boei.
(428) Kosten voor het aanschaffen van een boei met de daarvoor benoodigde ankers en kettingen, zoomede het leggen daarvan op de reede van Kralendijk.
(429) Het toegestaan krediet bleef ongebruikt. Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*i*.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		St. Martin:							(430) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*k*.
	k.	bouw van een regenbak bij het Raadhuis te Philipsburg (430)	f	3 800,—					(431) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*l*.
		St. Eustatius:							(432) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*m*.
	l.	het bouwen van een politiewachthuis in Fort Oranje met arrestantenkamer en badkamer met privaat voor de politie (431).....	f	4 000,—					(433) Kosten voor:
	m.	het aanbrengen van 4 beerputten met openbare privaten met waterspoeling in Oranjestad, à f 250 (432).....		1 000,—					Verlenging van den steiger en het aanbrengen van 2 paar davids en een lichte handbijschkraan daarop..... f *Memorie.*
			f	5 000,—		(433) f 2 100,--			Het aanbrengen van waterclosets met waschgelegenheid ten behoeve van de openbare school..... 300,—
		Saba:							Oevervoorziening van het afvoerkanaal om de Noord van Oranjestad ter bescherming van die plaats en van het Klif..... 1 800,—
	n.	het bouwen van een apotheekgebouw te Bottom (434)	f	2 000,—					f 2 100,—
	o.	het bouwen van een politiewachthuis te Fortbaai (435)....		600,—					(434) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*n*.
	p.	het vergrooten van het kantoorlokaal voor algemeenen dienst te Windwardside (436).....		1 800,—					(435) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*o*.
				4 400,—	f 137 450,—	(437) 2 300,—	(438) f 12 000,—	(439)	(436) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*p*.
		Baggerwerken.							(437) Kosten voor aankoop van een stuk gronds en bouw van een regenbak te Hellsgate.
135		Verschillende uitgaven:							(438) Kosten van bouw van een schoolgebouw op Saba.
	a.	arbeidsloonen, materialen en steenkolen voor en onderhoud van de baggertoestellen met bijbehoorende onderlossers en vaartuigen (440).....	f	12 000,—		12 000,—	5 700,—	(441) 6 876,—	(439) Het toegestaan krediet bleef ongebruikt. Zie de memorie van toelichting bij artikel 69*a*.
	b.	baggeren met den beugel en verschillende andere maatregelen tot het voorkomen van ophooping van vuil langs de kaden van het Rifwater en het Waaigat		2 700,—		2 700,—	2 700,—	(442) 3 102,—	(440) De voor 1919 voor de onderdeelen *a* en *b* van dit artikel toegestane kredieten worden voor 1920 bij één onderdeel uitgetrokken.
	c.	verrichten van peilingen in de St. Annabaai en het bevaarbare gedeelte van het Schottegat.....		500,—		500,—			(441) Naar de behoefte werd deze voor 1918 te laag geraamden post met f 1 176,— overschreden.
					15 200,—				(442) Naar de behoefte overschreden met f 402,—.
136		Voortzetting van de verbetering van de haven van Curaçao (443)			*Memorie.*	*Memorie.*	*Memorie.*	(444) 96 503,—	(443) Voor de verdere verbetering van de haven van Curaçao wordt voor 1920 de memoriepost gehandhaafd, aangezien nog geen beslissing is gevallen, welk ontwerp ter uitvoering zal worden gebracht.
		Waterverschaffing.							(444) Voor de voltooiing van de werken tot verruiming en verdieping van den havenmond werd f 46 449,-- uitgegeven, terwijl voor aankoop en overdracht van een hoekpand aan de Handelskade-Waaigat, in verband met de voortzetting van de verbetering van de haven van Curaçao, f 50 054,-- werd uitgegeven. De totale uitgaven bedroegen f 96 503,--.
137		Kosten in verband met den aanleg van werken in het belang van de waterverschaffing, waaronder begrepen verbetering van de bestaande waterwerken en putten, en van onderhoud der tot stand gekomen werken:							(445) Tengevolge van gebrek aan werkvolk en toezichthoudend personeel werd de damaanleg niet voortgezet. Het toegestaan krediet bleef ongebruikt.
	a.	aanlegkosten:							(446) De overschrijding ad f 231,-- is een gevolg van het graven van een put op Terra Corra en het maken van gemetselde bakken bij de putten van Cas Corra om verontreiniging van het water te voorkomen.
		Curaçao	f	17 000,—		17 000,—	17 000,—	(445)	
		Bonaire.....		125,—		125,—	125,—	(446) 356,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		St. Martin		350,—			f 350,—	f 350,—	(447)	(447) In 1918 werden geen nieuwe werken in het belang van de waterverschaffing aangelegd.
		St. Eustatius (448)		10 000,—			1 550,—			
					27 475,—					
	b.	onderhoudsuitgaven:								(448) Zie de memorie van toelichting bij artikel 137*a*.
		Curaçao	f	3 000,—			3 000,—	3 000,—	(449) f 1 208,—	(449) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 1 792,— minder dan de raming uitgegeven.
		Aruba		250,—			250,—			
		Bonaire		175,—			175,—	175,—	(450) 117,—	
		St. Martin		150,—			150,—	150,—	146,—	(450) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 58,— minder dan de raming uitgegeven.
		St. Eustatius		250,—			250,—	250,—	(451) 105,—	
					3 825,—					(451) Taylor's put bleef ongebruikt daar de bestelde motor niet afgeleverd kon worden. Van het toegestaan krediet bleef in verband hiermede f 145,— ongebruikt.
						f 31 300,—				
138		Kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van eene drinkwaterleiding te voorzien (452)				*Memorie.*	*Memorie.*	*Memorie.*	(453)	(452) Eene beslissing is ten deze nog niet gevallen, daarom wordt deze memoriepost voor 1920 weder uitgetrokken.
									(454) f 1 250,—	(453) Aangezien de beslissing op welke wijze de proef zal worden genomen nog niet is gevallen, werden ten laste van dezen post geen uitgaven gedaan.
		Straat- en kustverlichting.								
139		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van het personeel bij de straat- en kustverlichting:								(454) Kosten van het opnemen en in kaart brengen van het eiland Saba.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:								
		4 opzichters bij vuurtorens:								(455) Van dit krediet is geen gebruik gemaakt, aangezien de vuurtoren niet in dienst is gesteld wegens het niet ontvangen van de daarvoor benoodigde lamp. De op eene toelage van f 300,— 's jaars aangestelde hulp-opzichter houdt er toezicht.
		1 op Klein-Curaçao, f 1000 tot f 1200	f	1 200,—			1 200,—	1 200,—	1 200,—	
		1 op Aruba (Noordwestpunt), f 800 tot f 1000		800,—			800,—	900,—	(455)	
		2 op Bonaire:								
		1 te Boca Spelonk, f 800 tot f 1000		f 950,—			950,—	800,—	800,—	
		1 te Noordwestpunt, f 300 tot f400		300,—			300,—	360,—	(456)	
				1 250,—						
					3 250,—					
		4 hulp-opzichters bij vuurtorens:								(456) Om dezelfde reden als in noot 455 vermeld bleef dit krediet ongebruikt. De hulp-opzichter houdt toezicht bij den vuurtoren en de opzichterswoning.
		1 op Klein-Curaçao, f 700 tot f 800	f	800,—			800,—	800,—	800,—	
		1 op Aruba (Noordwestpunt), f 500 tot f 600		500,—			500,—	500,—	(457) 300,—	
		2 op Bonaire, f 500 tot f 600:								
		1 ter Lage Westkust	f	550,—			550,—	500,—	500,—	(457) Ongebruikt bleef f 200,—. Zie noot 455.
		1 te Boca Spelonk		500,—			550,—	500,—	500,—	
				1 050,—						
					2 350,—					
					5 600,—					(458) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 13,— ongebruikt.
	b.	persoonlijke toelage aan den opzichter bij den vuurtoren op Klein-Curaçao				75,—	75,—	75,—	75,—	
	c.	toelagen:								(459) Zie de memorie van toelichting bij artikel 139*c*.
		1 bediende bij den vuurtoren op Klein-Curaçao, f 300 tot f 400			f	400,—	400,—	375,—	375,—	
		1 lichtwachter bij den vuurtoren aan de Westpunt van Curaçao, f 200 tot f 300				300,—	300,—	275,—	275,—	
		2 opzichters bij vuurtorens:								
		1 op Aruba (Cerro Colorado), f 500 tot f 600		f	541,—		550,—	500,—	500,—	
		1 op Bonaire (Lage Westkust), f 100 tot f 200			112,—		175,—	150,—	(458) 137,—	
						653,—				
		1 hulp-opzichter bij den vuurtoren te Noordwestpunt op Bonaire, f 200 tot f 300				300,—	300,—	275,—	275,—	
		6 opstekers van straatlantaarns:								
		1 op Aruba, tevens opsteker van het havenlicht, f 300 tot f 400		f	375,—		375,—	350,—	350,—	
		1 op Bonaire, tevens opsteker van het havenlicht en belast met het schoonhouden der landskantoren en het aanbrengen van drinkwater, f 200 tot f 300			275,—		275,—	250,—	250,—	
		1 op St. Martin, f 100 tot f 200			200,—		200,—	200,—	200,—	
		1 op St. Eustatius, f 100 tot f 200			175,—		175,—	150,—	150,—	
		2 op Saba, f 100 tot f 200:								
		1 te Bottom		f	175,—		175,—	150,—	150,—	
		1 te Windwardside (459)			100,—					
					275,—					
						1 300,—				

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		1 opsteker van het havenlicht op St. Martin, f 100 tot f 200	f 175,—			f 175,—	f 150,—	f 150,—	(460) Hoofdzakelijk tengevolge van de toegestane verhooging van de vergoeding voor het electrisch verlichten van de straten, in verband met de stijging van den prijs van steenkolen, moest deze post met f 790,— worden overschreden.
				f 3 128,—					
	d.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den opzichter bij den vuurtoren te Cerro Colorado (Aruba)		180,—		180,—	180,—	180,—	
					f 8 983,—				
140		Benoodigdheden en andere uitgaven voor straat- en kustverlichting:							(461) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 165,— minder dan de raming uitgegeven.
		Curaçao:							
	a.	voor verlichting van de straten, den havenmond, den ingang van het Schottegat en de bruggen over het Rifwater	f 8 400,—			8 400,—	7 005,—	(460) 7 795,—	(462) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 50,— minder dan de raming uitgegeven.
	b.	als voren van den vuurtoren aan de St. Annabaai	200,—			200,—	200,—	245,—	(463) Zie de memorie van toelichting bij artikel 140.
	c.	als voren van den vuurtoren op Klein-Curaçao	700,—			700,—	700,—	(461) 535,—	(464) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 718,— minder uitgegeven dan de raming, in hoofdzaak omdat de vuurtoren aan de Noordwestpunt nog niet in gebruik is genomen en de straatlantaarns, uit gebrek aan branders, gedurende een gedeelte van het jaar niet hebben gebrand.
	d.	als voren van den vuurtoren op Westpunt	200,—			200,—	200,—	(462) 150,—	
				f 9 500,—					
		Aruba (463)		2 490,—		1 490,—	1 490,—	(464) 772,—	
		Bonaire		700,—		700,—	700,—	706,—	
		St. Martin		500,—		500,—	350,—	(465) 758.—	
		St. Eustatius (straatverlichting)		210,—		210,—	210,—	(466) 346,—	
		Saba (straatverlichting) (467)		1 400,—		180,—	180,—	218,—	(465) Tengevolge van de stijging van den prijs van petroleum en door het aanschaffen van eene hoeveelheid lampeglazen, die buitengewoon hoog in prijs gestegen waren, moest deze post met f 408,— worden overschreden.
					14 800,—	(468) 21 000,—			
						(469) 3 000,—			
		Seinwezen.							(466) Tengevolge van het aanschaffen van straatlantaarns moest deze post met f 136,— worden overschreden.
141		Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelagen van het personeel bij het seinwezen:							(467) Zie de memorie van toelichting bij artikel 140.
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den seinmeester tevens lichtwachter op het fort Amsterdam (St. Martin), f 500 tot f 600		f 575,—		575,—	550,—	550,—	(468) Kosten voor het aanschaffen en opstellen van een kustlichttoestel voor de Noordwestpunt van Aruba.
	b.	toelagen:							
		3 seinmeesters, f 500 tot f 600	f 1 725,—			1 725,—	1 650,—	1 650,—	(469) Kosten voor het aanschaffen en opstellen van een kustlichttoestel voor de Noordwestpunt van Bonaire.
		5 seinwachters, f 400 tot f 500	2 150,—			2 250,—	2 000,—	2 000,—	
				3 875,—					
					4 450,—				
142		Licht en verdere benoodigdheden voor de seinposten			370,—	370,—	370,—	366,—	(470) Tengevolge van wisseling van personeel werd ten laste van dezen post f 13,— minder dan de raming uitgegeven.
		Haven- en loodswezen.							
143		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en voor het toezicht op vaartuigen, boeien, meerpalen, enz. en vergoeding voor buitengewone diensten en wegens gemis van inkomsten van de ambtenaren en de beambten bij den haven- en loodsdienst:							(471) De betrekking van loods aan de Fuikbaai bleef gedurende een gedeelte van het jaar onvervuld. Ongebruikt bleef f 88,—.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		6 havenmeesters en loodsen:							
		1 op Curaçao, tevens scheepsmeter, f 3000 tot f 3500	f 3 400,—			3 200,—	3 200,—	3 200,—	
		1 op Aruba, f 500 tot f 600	550,—			550.—	500,—	500,—	
		1 op Bonaire, f 500 tot f 600,	550,—			550,—	500,—	500,—	
		1 op St. Martin, f 700 tot f 800	750,—			750,—	700,—	700,—	
		1 op St. Eustatius, f 200 tot f 300	275,—			275,—	250,—	250,—	
		1 op Saba, f 200 tot f 300	275,—			275,—	250,—	250,—	
				5 800,—					
		1 onder-havenmeester en loods op Curaçao, f 2000 tot f 2 500		2 500,—		2 500,—	2 500,—	2 500,—	
		1 loods ter Lage Westkust op Bonaire, f 300 tot f 400		312,—		375,—	350,—	(470) 337,—	
		1 hulp-loods aan de St. Annabaai op Curaçao, f 1800 tot f 2000		1 950,—		1 944,—	1 875,—	1 875,—	
					10 562,—				
	b.	toelagen:							
		1 loods te Fuikbaai op Curaçao, f 300 tot f 400	f 375,—			375,—	350,—	(471) 262,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
		aan den loods te Paardenbaai op Aruba voor het houden van toezicht op vaartuigen, boeien, meerpalen, enz. ...	f	200,—			f 200,—	f 200,—	f 200,—	(472) Deze post is verhoogd met f 100,— daar het onmogelijk gebleken is voor het bedrag van f 200,— in eene behoorlijke uitvoering van den dienst te voorzien, en wel hoofdzakelijk tengevolge van de stijging van den loonstandaard.
		aan 5 loodsen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst:								
		1 op Aruba (472)	f	300,—			200,—	200,—	(473) 250,—	(473) Om redenen in noot 472 vermeld moest deze post met f 50,— worden overschreden.
		1 op Bonaire (ter Lage Westkust)		180,—			180,—	180,—	180,—	
		1 op St. Martin		300,—			(474) 120,—	(475)		(474) Toelage van een loods te Kralendijk op Bonaire, ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst.
		1 op St. Eustatius		200,—			300,—	300,—	300,—	
		1 op Saba		200,—			200,—	200,—	200,—	
					1 180,—		200,—	200,—	200,—	
		1 machinist voor de loodsmotorboot, tevens belast met het doen van herstellingen aan den motor, f 800 tot f 1000			800,—		800,—	800,—	(476) 770,—	(475) Zie noot 474. Deze toelage is vervallen. Het toegestaan krediet bleef ongebruikt.
						f 2 555,—				
	c.	vergoedingen:								(476) Ten laste van dezen post werden gekweten:
		aan de loodsen en den hulploods aan de St. Annabaai, voor buitengewone diensten	f	1 800,—			1 800,—	1 800,—	1 800,—	de toelage van den drijver van de loodsmotorboot .. f 650,—
		aan den loods te Paardenbaai op Aruba wegens gemis van inkomsten		300,—			300,—	300,—	300,—	de toelage van den persoon belast met het onderhoud van den motor .. .. 120,—
					2 100,—					f 770,—
						f 15 217,—				Ongebruikt bleef f 30,—.
144		Loon van en vergoeding voor buitengewone diensten aan roeiers, enz., onderhoud en herstelling van vaartuigen en verdere daarmede in verband staande uitgaven, kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kosten, zoomede bijdrage in de kosten van verzekering van in de haven liggende buizen van de waterleiding en kabels van de electrische verlichting:								
	a.	loon van en vergoeding voor buitengewone diensten aan roeiers, enz:								(477) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 87,— meer dan de raming uitgegeven.
		loon:								
		Curaçao	f	1 560,—			1 560,—	1 470,—	(477) 1 557,—	(478) Deze post is met f 140,— verhoogd, omdat het niet mogelijk is, nu de loonen zoo gestegen zijn, tegen f 15,— 's maands geschikte personen als roeiers te krijgen.
		Bonaire, ter uitvoering van de loods- en quarantaine-diensten te Kralendijk (478)		500,—			360,—			
					2 060,—					
		vergoeding (479)			1 300,—		800,—	800,—	(480) 1 284,—	(479) Het krediet van f 800,— toegestaan voor 1918 en 1919 voor vergoeding aan roeiers voor buitengewone diensten is te laag gebleken. Daarom wordt voorgesteld dit bedrag te verhoogen met f 500,— en te brengen op f 1 300,—, ongeveer hetgeen daarvoor in 1918 is uitgegeven.
						3 360,—				
	b.	onderhoud en herstelling van de loodsmotorboot en van de motorboot van den Gouverneur, de waarlooze sloepen en hijschtoestellen en aankoop van petroleum voor de motorbooten				1 750,—	1 750,—	1 260,—	(481) 2 695,—	(480) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 484,— meer dan de raming uitgegeven. Zie noot 479.
	c.	kosten van onderhoud en bedrijf van de motorboot voor de havenpolitie en den tol- en loodsdienst in de haven van Willemstad				2 000,—	2 000,—	2 000,—	(482) 1 353,—	(481) De overschrijding van dit te laag gestelde krediet met f 1 435,— is een gevolg van de stijging van den prijs van brandstof en materialen en van de noodzakelijk gebleken buitengewone herstelling van de loodsmotorboot en de waarlooze sloepen. Ook is in 1918 veel gebruik gemaakt van de motorboot voor het in- en uitsleepen van kleine vaartuigen, waardoor het gebruik van brandstof is toegenomen.
	d.	kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kleine uitgaven				360,—	360,—	360,—	345,—	
	e.	bijdrage in de kosten van verzekering van in de haven liggende buizen der waterleiding en kabels van de electrische verlichting tegen beschadiging door schepen				300,—	300,—	300,—	300,—	(482) De uitgaven bedroegen in 1918, f 1 353,—. De motorboot is eind Augustus 1918 in dienst gesteld. De hooge uitgaven zijn in hoofdzaak toe te schrijven aan de noodzakelijk gebleken buitengewone herstelling die de motorboot moest ondergaan tengevolge van opgeloopen schade.
						7 770,—				
						f 325 669,—	f 366 169,—	f 323 150,—	f 376 134,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.
		IXde AFDEELING.				
		Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.				
145		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren (kolonie) (483)	f 92 453,—	f 95 820,—	f 98 298,—	f 97 861,—
146		Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren (kolonie) (484)	73 656,—	73 386,—	71 118,—	74 499,—

TOELICHTINGEN.

(483) *Meer* geraamd de pensioenen van:

P. T. Krafft	f 878,70	
L. Leend	550,67	
P. J. van Sadelhoff	637,50	
J. Scheuerman	1 510,83	
		f 3 577,70

Minder geraamd de pensioenen van:

H. J. Appel	f 430,—	
J. H. Beaujon	426,66	
H. van den Brink	1 020,—	
A. Frerichs	387,—	
J. H. J. Hamelberg	1 487,50	
W. van der Hans	360,—	
P. J. C. Lampe	1 000,—	
H. Verheijen	473,—	
C. A. Zeppenfeldt	1 360,—	
		6 944,16
Minder	f	3 366,46

(484) *Meer* geraamd de pensioenen van:

Wed. J. H. Beaujon	f 266,66	
,, H. F. M. Davelaar	175,—	
,, G. M. van der Dijs	293,75	
,, A. Frerichs	193,50	
,, J. H. J. Hamelberg	875,—	
,, W. van der Hans	200,—	
,, C. A. Zeppenfeldt	800,—	
		f 2 803,91

Minder geraamd de pensioenen van:

Wed. J. C. Beaujon	f 666,66	
,, L. Heykoop	163,50	
,, D. G. Rochemont	150,—	
,, J. A. de Veer (geb. Marcial)	325,—	
,, J. G. Wagenaar	433,33	
,, J. Willems	220,—	
minderjarige kinderen van:		
A. S. Eugenia (ged.)	62,50	
A. de Maak	500,—	
A. Rheder (ged.)	12,50	
		2 533,49
Meer	f	270,42

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Toegestaan voor 1918.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1918.	TOELICHTINGEN.
147		Wachtgelden (kolonie) (485)	f 400,—	f 495,—	f 500,—	(486) f 1 300,—	(485) *Minder* geraamd het wachtgeld van P. Th. Krafft (ged.). f 95,—
148		Onderstanden (kolonie) (487)	3 571,—	2 821,—	3 001,—	3 495,—	(486) Wachtgelden van:
149		Toelage aan een broeder in de orde van den Nederlandschen Leeuw (kolonie)	200,—	200,—	200,—	200,—	F. de Paula Croes f 400,—
150		Kosten voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin de bezoldigingen voor die betrekkingen zijn omschreven (kolonie)	10 000,—	10 000,—	10 000,—	12 658,—	P. Th. Krafft 900,—
			f 180 280,—	f 182 722,—	f 183 117,—	f 190 013,—	f 1 300,—
							(487) *Meer* geraamd de onderstanden van:
		Xde AFDEELING.					Ignacio Correa f 180,—
		Onvoorziene uitgaven.					G. M. Giterson 180,—
							Bicento Lena 120,—
							E. H. Simmons 450,—
151		Onvoorziene uitgaven (kolonie)	f 30 000,—	f 30 000,—	f 30 000,—	(488) f 86 808,—	S. Thompson 180,—
							f 1 110,—
							Minder geraamd de onderstanden van:
		ALGEMEEN OVERZICHT.					H. J. Appel f 180,—
							J. P. Lourens 180,—
		Iste Afdeeling. Algemeen en gewestelijk bestuur	f 156 104,—	f 190 437,—	f 170 066,—	f 192 413,—	360,—
		IIde ,, Rechts- en politiewezen	184 250,—	172 069,—	161 702,—	121 786,—	*Meer* .... f 750,—
		IIIde ,, Schutterij	419,—	444,—	453,—	378,—	(488) Zie stuk Nº 7.
		IVde ,, Geldelijk beheer	161 018,—	215 067,—	160 453,—	182 978,—	
		Vde ,, Eeredienst, onderwijs en armenzorg	322 953,—	284 020,—	245 773,—	257 518,—	
		VIde ,, Landbouw	28 900,—	60 250,—	59 833,—	72 163,—	
		VIIde ,, Openbare gezondheidsdienst	210 863,—	199 178,—	158 713,—	193 746,—	
		VIIIste ,, Openbare werken	325 669,—	366 169,—	323 150,—	376 134,—	
		IXde ,, Pensioenen, wachtgelden, enz.	180 280,—	182 722,—	183 117,—	190 013,—	
		Xde ,, Onvoorziene uitgaven	30 000,—	30 000,—	30 000,—	86 808,—	
			f 1 600 456,—	f 1 700 356,—	f 1 493 260,—	f 1 673 937,—	

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

RAMING DER MIDDELEN.

Nº 4.

RAMING

DER

MIDDELEN EN INKOMSTEN

VAN DE

KOLONIE CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1920.

RAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN van de kolonie Curaçao voor het dienstjaar 1920.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	CURAÇAO.	ARUBA.	BONAIRE.	ST. MARTIN (Nederlandsch gedeelte).	ST. EUSTATIUS.	SABA.	GEHEELE KOLONIE.	TOTAAL.
	A. *Belastingen.*								
a.	Invoerrecht	f 240 000,—	f 8 500,—	3 200,—	f 5 500,—	f 2 500,—	f 2 200,—		f 261 900,—
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	190 000,—	16 000,—	12 000,—	475,—	3 500,—	1 800,—		223 775,—
c.	Accijns op geslacht	12 000,—	450,—	300,—	400,—	400,—	150,—		13 700,—
d.	Zegelbelasting	11 000,—	1 100,—	800,—	700,—	300,—	250,—		14 150,—
e.	Overdrachtsbelasting	10 000,—	150,—	300,—	100,—	75,—	25,—		10 650,—
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	1 000,—							1 000,—
g.	Grondbelasting	50 000,—	4 500,—	3 800,—	1 900,—	850,—	750,—		61 800,—
h.	Gebruiksbelasting	20 000,—	1 000,—	600,—	700,—	300,—	300,—		22 900,—
i.	Inkomstenbelasting	75 000,—	900,—	600,—	550,—	500,—	200,—		77 750,—
j.	Successiebelasting	10 000,—			200,—				10 200,—
k.	Vergunningsrecht	14 000,—	1 250,—	800,—	180,—	180,—	100,—		16 510,—
l.	Hondenbelasting	1 000,—	350,—	175,—	70,—	150,—	50,—		1 795,—
m.	Petroleumraffinaderijbelasting	2 000,—							2 000,—
n.	Buitengewone inkomstenbelasting	20 000,—							20 000,—
		f 656 000,—	f 34 200,—	22 575,—	f 10 775,—	f 8 755,—	f 5 825,—		f 738 130,—
	B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*								
a.	Landbouw-opbrengsten	f 500,—	f	1 300,—	f	f 300,—	f	f	f 2 100,—
b.	Boeten	1 200,—	75,—	25,—	50,—	25,—	25,—		1 400,—
c.	Inkomsten van de posterij	23 000,—	1 000,—	1 100,—	1 200,—	950,—	1 300,—		28 550,—
d.	Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas:								
	wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen f 12 000,—		200,—	450,—	125,—	25,—	25,—		
	wegens loon van den hypotheekbewaarder op Curaçao 600,—								
	wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand 150,—		75,—	75,—	25,—	25,—	25,—		14 100,—
	wegens examengelden gestort door aspirant-bestuurders van motorrijtuigen 100,—								
	wegens gelden, betaald voor aan- of afmonsteringen van scheepsvolk 200,—								
		13 050,—							
e.	Huur van opslagplaatsen	5 000,—	200,—	50,—		25,—			5 275,—
f.	Uitvoerrecht van mijnproducten	35 000,—	1 500,—						36 500,—
g.	Schoolgelden	13 000,—					35,—		13 035,—
h.	Registratierecht	400,—	100,—	75,—	60,—	50,—	25,—		710,—
i.	Huur van landsgronden en eigendommen	12 000,—	6 000,—	4 000,—		700,—			22 700,—
j.	Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten	700,—	2 600,—			3 750,—			7 050,—
k.	Opbrengst van de posten voor draadlooze telegrafie	4 500,—	900,—	450,—					5 850,—
l.	Inkomsten van de vleeschhal	2 200,—							2 200,—
m.	Inkomsten van de Curaçaosche bank:								
	aandeel in de zuivere winst f 25 000,—								
	teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank 3 874,—								
		28 874,—							28 874,—
n.	Concessierechten:								
	voor de bruggen over de haven en het Waaigat f 700,—								
	voor de electrische werken 200,—								
		900,—							1 800,—
	voor het delven van goud, zilver en koper		900,—						
o.	Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden, ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen	24 000,—							24 000,—
p.	Onzuivere opbrengst van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo	1 200,—							1 200,—
q.	Uitvoerrecht van zout				1 200,—				1 200,—
r.	Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw					7 000,—			7 000,—
s.	Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz.					1 100,—			1 100,—
t.	Opbrengst van de telefonische verbinding op Saba						25,—		25,—
u.	Loodsgelden	60 000,—	100,—	25,—					60 125,—
v.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen							40 000,—	40 000,—
w.	Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank							2 600,—	2 600,—
x.	Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten							700,—	700,—
y.	Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor voor den industrieelen eigendom							200,—	200,—
z.	Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels							700,—	700,—
aa.	Huur van het ploegwerktuig	250,—							250,—
bb.	Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst	4 700,—							4 700,—
cc.	Inkomsten van den zeilvaartdienst tusschen de eilanden der kolonie							3 000,—	3 000,—
dd.	Alle andere ontvangsten	11 000,—	800,—	500,—	200,—	50,—	50,—		12 600,—
		f 241 474,—	f 14 450,—	8 050,—	f 2 860,—	f 14 000,—	f 1 510,—	f 47 200,—	f 329 544,—
	C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*								
	Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen								f 532 782,—
	OVERZICHT.								
	Belastingen	f 656 000,—	f 34 200,—	22 575,—	f 10 775,—	f 8 755,—	f 5 825,—		f 738 130,—
	Inkomsten van onderscheiden aard	241 474,—	14 450,—	8 050,—	2 860,—	14 000,—	1 510,—	f 47 200,—	329 544,—
		f 897 474,—	f 48 650,—	30 625,—	f 13 635,—	f 22 755,—	f 7 335,—	f 47 200,—	f 1 067 674,—

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

TOELICHTING VAN DE RAMING DER MIDDELEN.

Nº 5.

TOELICHTING

VAN DE

RAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN

VAN DE

KOLONIE CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1920.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Raming voor 1920.	Raming voor 1919.	Raming voor 1918.	Opbrengst in 1918.	Gemiddelde opbrengst over 1916–1918.		TOELICHTINGEN.
	A. *Belastingen.*							*Het stelsel, dat bij de raming der middelen voor 1920 is gevolgd, is in de memorie van toelichting bij het einde van § 2 ontvouwd. Waar in enkele gevallen de ramingen op andere gronden dan de in de memorie van toelichting vermelde, verhoogd of verlaagd zijn, worden die gronden hieronder aangevoerd.*
a.	Invoerrecht (1)	f 261 900,—	f 246 900,—	f 221 900,—	f 198 891,—	f 197 867,—	(1)	Tengevolge van de abnormale tijden bracht dit middel op Curaçao, Aruba, St. Martin, St. Eustatius en Saba minder op dan de raming. Op Bonaire bracht dit middel, ondanks de slechte tijden, iets meer op dan de raming. De raming voor 1920 is voor Curaçao verhoogd met f 15 000,—.
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier (2)	223 775,—	212 100,—	211 700,—	181 911,—	155 944,—	(2)	De opbrengst van dit middel was, tengevolge van den oorlogstoestand, op Curaçao, Aruba, St. Martin en Saba belangrijk lager dan de raming. Op Bonaire was de opbrengst, die in de laatste jaren steeds stijgende is, belangrijk hooger dan de raming terwijl op St. Eustatius de opbrengst, niettegenstaande de abnormale tijden, de raming overtrof. Voor 1920 is de raming voor Curaçao en Bonaire onderscheidenlijk f 10 000,— en f 2 000,— hooger gesteld dan die voor 1919, terwijl die voor St. Martin met f 325,— is verlaagd.
c.	Accijns op geslacht (3)	13 700,—	10 650,—	10 450,—	11 916,—	11 097,—	(3)	In verband met den verminderden invoer van vleeschwaren uit het buitenland werd meer geslacht dan gewoonlijk waardoor de opbrengst van dit middel, behalve op Saba, waar de opbrengst iets minder was dan de raming, op alle eilanden meer opbracht dan verwacht werd. Voor 1920 is de raming voor Curaçao en St. Eustatius onderscheidenlijk f 3 000,— en f 50,— hooger gesteld dan die voor 1919.
d.	Zegelbelasting (4)	14 150,—	13 050,—	11 850,—	14 259,—	13 923,—	(4)	De opbrengst van dit middel is van wisselvalligen aard. Op Curaçao werden, in verband met den oorlogstoestand, zeer vele duplicaatwissels afgegeven en vele paspoorten uitgereikt, tengevolge waarvan het gebruik van zegels veel grooter was dan verwacht werd. Op Aruba, Bonaire, St. Eustatius en Saba, waar de opbrengst ook hooger was dan de raming, was dit toe te schrijven aan het uitreiken van vele extracten uit de registers van den Burgerlijken Stand, bestemd voor naar het buitenland vertrekkende personen en aan het afgeven van vele vergunningen om vee op domeingronden te laten weiden. Op St. Martin was de opbrengst zoo goed als gelijk aan de raming. Voor 1920 is de raming voor Curaçao en Bonaire onderscheidenlijk f 1 000,— en f 100,— hooger dan die voor 1919 gesteld.
e.	Overdrachtsbelasting (5)	10 650,—	10 600,—	6 725,—	8 960,—	8 923,—	(5)	De opbrengst van dit middel is van wisselvalligen aard. Op Curaçao was de opbrengst belangrijk hooger dan de raming, terwijl zij op Bonaire, St. Martin en Saba ook meeviel. Op Aruba en St. Eustatius bleef de opbrengst beneden de raming. Voor 1920 is de raming voor Bonaire f 50,— hooger gesteld dan die voor 1919.
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed (6)	1 000,—	900,—	900,—	989,—	2 232,—	(6)	De wisselvallige opbrengst van dit middel was iets hooger dan de raming. Voor 1920 is de raming voor Curaçao verhoogd met f 100,—.
g.	Grondbelasting (7)	61 800,—	61 800,—	57 500,—	50,614,—	55 722,—	(7)	In verband met den slechten economischen toestand der bevolking moest bij het innen dezer belasting eenige toegevendheid worden betracht, waardoor op Curaçao, Aruba, St. Eustatius en Saba achterstand ontstond en de opbrengst van dit middel beneden de raming bleef. Op Bonaire en St. Martin daarentegen kon eenig achterstand worden ingehaald en bracht het middel meer op dan de raming. De ramingen voor 1919 zijn voor alle eilanden onveranderd voor 1920 overgenomen.
h.	Gebruiksbelasting (8)	22 900,—	22 900,—	25 525,—	18 390,—	19 978,—	(8)	Om redenen vermeld in noot 7 bleef de opbrengst van dit middel op Curaçao, Aruba, St. Eustatius en Saba beneden de raming, terwijl op Bonaire en St. Martin eenig achterstand kon worden ingehaald, waardoor het middel iets meer opbracht dan de raming. De ramingen voor 1919 zijn voor alle eilanden onveranderd voor 1920 overgenomen.
i.	Inkomstenbelasting (9)	77 750,—	77 750,—	52 750,—	51 490,—	46 202,—	(9)	Om redenen vermeld in noot 7 bleef de opbrengst van dit middel op Curaçao, Aruba, St. Eustatius en Saba beneden de raming, terwijl op Bonaire vrij wat achterstand kon worden ingehaald en op St. Martin de opbrengst vrijwel gelijk was aan de raming. De ramingen voor 1919 zijn voor alle eilanden onveranderd voor 1920 overgenomen.
j.	Successiebelasting (10)	10 200,—	10 200,—	10 200,—	5 016, –	8 989,—	(10)	De zeer wisselvallige opbrengst van dit middel bedroeg op Curaçao belangrijk minder dan de raming. Op St. Martin viel de opbrengst eenigszins mee. De ramingen voor 1919 zijn voor 1920 onveranderd overgenomen.
k.	Vergunningsrecht (11)	16 510,—	17 180,—	17 180,—	15 890,—	16 693,—	(11)	De wisselvallige opbrengst van dit middel bleef op alle eilanden beneden de raming, behalve op St. Eustatius, waar de opbrengst gelijk was aan de raming. De belangrijk lagere opbrengst op Aruba is toe te schrijven aan den sterk verminderden invoer en afzet van gedistilleerd, waardoor vele vergunningen werden opgegeven. Voor 1920 zijn de ramingen voor Curaçao, St. Martin en Saba onderscheidenlijk f 500,—, f 20,— en f 150,— lager gesteld dan die voor 1919.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Raming voor 1920.	Raming voor 1919.	Raming voor 1918.	Opbrengst in 1918.	Gemiddelde opbrengst over 1916–1918.		TOELICHTINGEN.
l.	Hondenbelasting (12)	f 1 795,—	f 1 375,—	f 1 555,—	f 2 424,—	f 1 786,—	(12)	Tengevolge van het streng optreden van de politie tegen den overlast door honden bracht dit middel op Curaçao, Aruba, St. Eustatius en Saba meer op dan de raming. Op Bonaire was de opbrengst zoo goed als gelijk aan de raming, terwijl zij op St. Martin eenigszins lager was dan de raming. De raming voor 1920 is voor Curaçao, Aruba en St. Eustatius onderscheidenlijk f 300,—, f 100,— en f 20,— hooger gesteld dan die voor 1919.
m.	Petroleum-raffinaderijbelasting (13)	2 000,—	*Memorie.*	*Memorie.*			(13)	Ofschoon er nog geen voldoende gegevens beschikbaar zijn, geven de uitkomsten van de raffinaderij over eenige maanden genoegzame aanleiding om de opbrengst van dit middel voor 1920 op f 2 000,— te ramen.
n.	Buitengewone inkomstenbelasting (14)	20 000,—	35 000,—	*Memorie.*	9 570,—	9 570,—	(14)	De buitengewone-inkomstenbelasting moet, volgens de verordening waarbij zij in in het leven geroepen werd, binnen een jaar na het eindigen van den oorlogstoestand worden afgeschaft. Aangezien het evenwel niet aan te nemen is, dat het laatste kohier van die belasting nog in 1919 geheel zal zijn aangezuiverd, wordt er ook voor 1920 nog op eene inkomst uit deze bron gerekend. De opbrengst in 1918 bedroeg f 9 570,—.
		f 738 130,—	f 720 405,—	f 628 235,—	f 570 320,—			
	B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*							
a.	Landbouw-opbrengsten (15)	f 2 100,—	f 1 050,—	f 1 100,—	f 2 634,—	1 613,—	(15)	De wisselvallige opbrengst van dit middel was zoowel op Curaçao als op Bonaire en St. Eustatius hooger dan de raming. Op Bonaire is de belangrijk hoogere opbrengst te danken aan de omstandigheid, dat de gouvernements-aloëvelden in 1918 door het Bestuur in eigen beheer werden genomen. Ook was de opbrengst dier velden meer dan in vorige jaren. Voor 1920 is de raming voor Curaçao en Bonaire onderscheidenlijk met f 100,— en f 950,— verhoogd. Tegenover de verhoogde raming van dit middel voor Bonaire staat eene verhooging der raming van de uitgaven in het belang van den landbouw en de veeteelt voor dat eiland.
b.	Boeten (16)	1 400,—	1 075,—	850,—	1 629,—	1 433,—	(16)	De opbrengst van dit middel is zeer wisselvallig. Zij bedroeg op Curaçao, Bonaire, St. Martin en St. Eustatius meer en op Aruba en Saba minder dan de raming. Voor 1920 is de raming voor Curaçao en St. Martin onderscheidenlijk met f 300,— en f 25,— verhoogd.
c.	Inkomsten van de posterij (17)	28 550,—	28 500,—	28 550,—	30 187,—	28 838,—	(17)	De opbrengst van dit middel was op Curaçao, niettegenstaande de gedrukte toestand van den handel, vrij wat hooger dan de raming. Ook op Aruba en Saba viel de opbrengst mee. Op Bonaire, St. Martin en St. Eustatius, daarentegen, bleef de opbrengst beneden de raming. Voor 1920 is de raming voor Saba f 50,— hooger gesteld dan voor 1919.
d.	Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas: (18) wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen f 12 825,— wegens loon van den hypotheekbewaarder op Curaçao 600,— wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand 375,— wegens examengelden gestort door aspirant–bestuurders van motorrijtuigen 100,— wegens gelden betaald voor aan– of afmonsteringen van scheepsvolk 200,—	14 100,—	9 875,—	9 650,—	10 738,—	9 797,—	(18)	Hoofdzakelijk doordat op Curaçao de ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen belangrijk meer bedroegen dan verwacht werd, bracht dit middel meer op dan de raming. Ook op Bonaire en St. Martin viel de opbrengst van bovenbedoelde ontvangsten mee. Op Aruba en St. Eustatius daarentegen bleef de opbrengst beneden de raming, terwijl zij op Saba zoo goed als gelijk was daaraan. De ontvangsten wegens loon van den hypotheekbewaarder op Curaçao bleven ook eenigszins bij de raming ten achteren. De ontvangsten wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand bleven op Curaçao en Aruba belangrijk beneden de raming. Op Bonaire daarentegen viel de opbrengst hiervan mee, terwijl er op St. Martin, St. Eustatius en Saba uit dezen hoofde geen inkomsten waren. Voor 1920 is de raming van de ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen voor Curaçao en St. Martin onderscheidenlijk f 4 000,— en f 25,— hooger gesteld. De raming van de ontvangsten wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand is voor alle eilanden onveranderd voor 1920 overgenomen omdat er nog geen voldoende gegevens zijn om een juist gemiddelde van de opbrengst van dit middel vasttestellen. Als ontvangst wegens gelden betaald voor aan– of afmonsteringen van scheepsvolk is voor 1920 een bedrag van f 200,— geraamd. Zie de memorie van toelichting bij artikel 33*b*. der begrooting van uitgaven.
e.	Huur van opslagplaatsen (19)	5 275,—	4 775,—	4 775,—	4 876,—	4 138,—	(19)	De opbrengst van dit wisselvallig middel bedroeg op Curaçao, en St. Eustatius meer en op Aruba en Bonaire minder dan de raming. Voor 1920 is de raming voor Curaçao met f 500,— verhoogd.
f.	Uitvoerrecht van mijnproducten (20)	36 500,—	36 500,—	36 500,—		3 555,—	(20)	Wegens den Europeeschen oorlog was de uitvoer van mijnproducten geheel stop gezet. In 1918 viel er dus uit dezen hoofde geen ontvangst te boeken. De raming van 1919 is voor 1920 onveranderd overgenomen.
g.	Schoolgelden (21)	13 035,—	12 035,—	11 740,—	14 558,—	12 864,—	(21)	De opbrengst van dit middel bedroeg op Curaçao meer dan verwacht werd, in verband met de toeneming van het aantal leerlingen. Op Saba bleef de opbrengst beneden de raming, terwijl op de andere eilanden geen schoolgeld ontvangen werd. Voor 1920 is de raming voor Curaçao met f 1 000,— verhoogd.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	RAMING VOOR 1920.	RAMING VOOR 1919.	RAMING VOOR 1918.	Opbrengst in 1918.	Gemiddelde opbrengst over 1916–1918.		TOELICHTINGEN.
h.	Registratierecht (22)	f 710,—	f 695,—	f 695,—	f 712,—	f 750,—	(22)	De wisselvallige opbrengst van dit middel bedroeg op Curaçao, Bonaire en Saba meer en op Aruba en St. Eustatius minder dan de raming. Op St. Martin was de opbrengst gelijk aan de raming. Voor Bonaire is de raming voor 1920 met f 15,— verhoogd.
i.	Huur van landsgronden en eigendommen (23)	22 700,—	23 650,—	18 700,—	23 681,—	24 551,—	(23)	De hoogere opbrengst van dit middel op Curaçao en Bonaire is hoofdzakelijk te danken aan het inhalen van achterstand. Op Aruba en St. Eustatius bleef de opbrengst beneden de raming aangezien bij het innen der belasting, in verband met den slechten economischen toestand der bevolking, eenige toegevendheid moest worden betracht, waardoor achterstand ontstond. Voor 1920 is de raming voor Curaçao f 50,— hooger en voor Aruba f 1 000,— lager gesteld.
j.	Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten (24)	7 050,—	8 950,—	10 050,—	6 669,—	6 548,—	(24)	In verband met het kwijtschelden van vele der verleende voorschotten bracht dit middel op Curaçao minder en op Bonaire in het geheel niets op. Ook op Aruba was de opbrengst belangrijk lager dan verwacht werd, hetgeen toegeschreven moet worden aan den slechten economischen toestand der bevolking. De opbrengst op St. Eustatius is de ontvangst wegens rente betaald door de Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen voor aan haar verleende voorschotten. Voor 1920 is de raming voor Curaçao en Aruba onderscheidenlijk met f 800,— en f 1 000,— verlaagd en gesteld op de bedragen, die in dat jaar vermoedelijk zullen worden afbetaald. Voor Bonaire is voor 1920 geen ramingscijfer gesteld omdat het saldo van het voorschot, dat op dat eiland verleend was, kwijtgescholden is. Voor St. Eustatius is de raming voor 1920 gelijk aan het bedrag, dat door de Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen in dat jaar aan rente moet worden betaald.
k.	Opbrengst van de posten voor draadlooze telegrafie (25)	5 850,—	5 450,—	5 450,—	4 643, -	4 888.—	(25)	Tengevolge van den oorlogstoestand, waardoor veel minder stoomschepen de haven van Curaçao aandoen, terwijl de stoomschepen, die het eiland voorbijvaren, minder gebruik maken van de draadlooze telegrafie, bracht dit middel op Curaçao minder op dan de raming. Op Aruba en Bonaire, daarentegen, werd meer gebruik gemaakt van de draadlooze telegrafie dan waarop gerekend was, waardoor de opbrengst op beide eilanden hooger was dan de raming. Voor 1920 is de raming voor de beide laatstgenoemde eilanden onderscheidenlijk met f 300,— en f 100,— verhoogd.
l.	Inkomsten van de vleeschhal (26)	2 200.—	2 000,—	2 000,—	2 198,—	2 193,—	(26)	De opbrengst van dit middel was in 1918 hooger dan verwacht werd. Voor 1920 is de raming f 200,— hooger gesteld dan die voor 1919.
m.	Inkomsten van de Curaçaosche bank: (27) aandeel in de zuivere winst f 25 000,— teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank „ 3 874,—	28 874,—	27 874,—	23 799,—	31 328,—	29 462,—	(27)	De winst van de Curaçaosche Bank over 1917 was grooter dan verwacht werd en bedroeg f 26 994,19. De terugbetaling van door de koloniale kas bestreden kosten van de Bank bedroeg f 4 334,59½. Voor 1920 is de raming van het aandeel in de zuivere winst verhoogd met f 1 000,— en gesteld op f 25 000,—, terwijl het bedrag der teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank gesteld is op het bedrag der raming dier uitgaven.
n.	Concessierechten: (28) voor de bruggen over de haven en over het Waaigat.. f 700,— voor de electrische werken „ 200,— voor het delven van goud, zilver en koper „ 900,—	1 800,—	1 800,—	1 550,—	635,—	1 110,—	(28)	Voor concessierechten voor de bruggen over de haven en het Waaigat op Curaçao werd meer betaald dan verwacht werd. Daarentegen werd voor de electrische werken niets betaald, aangezien de inrichting voor het leveren van electriciteit met verlies heeft gewerkt. Op Aruba werd in 1918 aan concessierechten niets betaald, aangezien de werkzaamheden van de Goud Maatschappij aldaar, in verband met den oorlogstoestand, tijdelijk zijn gestaakt en aan de Maatschappij een uitstel werd verleend voor het betalen van het vaste recht van f 500,—. Het middel bracht in zijn geheel minder op dan de raming. De ramingen voor 1919 zijn voor 1920 onveranderd overgenomen.
o.	Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen (29)	24 000,—	10 000,—	5 000,—	34 350,—	24 027.—	(29)	De uitkeering, die aan de koloniale kas in 1918, over het jaar 1917, moest worden gedaan bedraagt f 45 871,—. Hiervan is slechts f 7 774,— betaald. Ook werd in 1918 door de Maatschappij betaald de rest van de over 1917 verschuldigde uitkeering, t. w. f 26 576,—, te zamen dus een bedrag van f 34 350,—. De raming voor 1920 is f 14 000,— hooger gesteld dan die voor 1919.
p.	Onzuivere opbrengst van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo (30)	1 200,—	1 200,—	*Memorie.*	1 255,—	1 219,—	(30)	Tegenover deze opbrengst staat een gelijk bedrag in uitgaaf wegens uitkeering aan de armenkassen der verschillende godsdienstige gemeenten en wegens kosten van onderhoud.
q.	Uitvoerrecht van zout (31)	1 200, —	1 000, —	1 500,—	1 815,—	1 139,—	(31)	De uitvoer van zout was in 1918 grooter dan bij het doen der raming verwacht werd. Voor 1920 is de raming f 200,— hooger gesteld dan voor 1919.
r.	Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw (32)	7 000,—	7 000,—	7 000,—	12 969,—	5 123,—	(32)	De afbetalingen betreffen het afgesloten katoenoogstjaar 1917/1918 hetwelk buitengewoon gunstig was. Het bedrag der raming voor 1920 is gelijk aan dat op de begrooting van uitgaven uitgetrokken voor kosten tot aanmoediging van den katoenbouw op St. Eustatius.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Raming voor 1920.	Raming voor 1919.	Raming voor 1918.	Opbrengst in 1918.	Gemiddelde opbrengst over 1916–1918.		TOELICHTINGEN.
s.	Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz. (33)	f 1 100,—	f 1 100,—	f 1 100,—	f 1 198,—	f 703,—	(33)	De inkomsten betreffen het afgesloten katoenoogstjaar 1917/1918. Het bedrag der raming voor 1920 is gelijk aan dat op de begrooting van uitgaven uitgetrokken voor bedrijfskosten van het katoenhuis, enz. op St. Eustatius.
t.	Opbrengst van de telefonische verbinding op Saba (34)	25,—	25,—	25,—	2,—	7,—	(34)	De opbrengst van dit middel bedroeg in 1918 veel minder dan verwacht werd.
u.	Loodsgelden (35)	60 125,—	60 125,—	60 125,—	27 495,—	29 734,—	(35)	Tengevolge van het wegblijven van Curaçao van vele stoomschepen, in verband met den Europeeschen oorlog, bleef de opbrengst van dit middel op Curaçao ver beneden de raming. Op Aruba viel de opbrengst mee, terwijl zij op Bonaire beneden de raming bleef. Voor 1920 is de raming voor Aruba en Bonaire onderscheidenlijk verhoogd en verlaagd met f 50,—.
v.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen (36)	40 000,—	40 000,—	33 500,—	41 563,—	38 467,—	(36)	In verband met de in 1917 toegekende verhooging van bezoldiging aan de ambtenaren bedroeg de opbrengst van dit middel meer dan de raming. De verhoogde raming voor 1919 is voor 1920 overgenomen.
w.	Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank (37)	2 600,—	2 600,—	2 500,—	2 618,—	2 562,—	(37)	De teruggave in 1918 was hooger dan het geraamde bedrag omdat de kosten van de bank in 1917 meer bedroegen dan verwacht werd. De raming voor 1920 is gelijk gesteld aan die voor 1919.
x.	Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten (38)	700,—	1 000,—	800,—	1 390,—	1 271,—	(38)	De terugbetalingen bedroegen: Op Curaçao f 802,— Op Aruba 588,— f 1 390,— De opbrengst bedroeg meer dan de raming, die voor 1918 te laag was gesteld. Voor 1920 wordt de raming f 300,— lager gesteld dan voor 1919 aangezien eenige voorschotnemers de aan hen verleende voorschotten geheel hebben aangezuiverd.
y.	Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor van den industrieelen eigendom (39)	200,—	200,—	200,—	200,—	220,—	(39)	De opbrengst is van wisselvalligen aard en bedroeg iets meer dan de raming.
z.	Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels (40)	700,—	550,—	600,—	960,—	690,—	(40)	De opbrengst is van wisselvalligen aard en bedroeg in 1918 meer dan de raming. Voor 1920 is de raming f 150,— hooger gesteld dan voor 1919.
aa.	Huur van het ploegwerktuig (41)	250,—	250,—	750,—		49,—	(41)	De motorploeg kon in 1918 niet worden gebruikt, aangezien enkele bestelde ontbrekende onderdeelen daarvan te laat werden ontvangen.
bb.	Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst (42)	4 700,—	2 500,—	1 500,—	3 128,—	3 004,—	(42)	De opbrengst van dit middel bedroeg in 1918 belangrijk meer dan de raming. Voor 1920 is de raming f 2 200,— hooger gesteld dan de voor 1919 reeds verhoogde raming. Ten bate van dit middel worden ook geboekt de ontvangsten wegens levering van vaccins.
cc.	Inkomsten van den zeilvaartdienst tusschen de eilanden der kolonie (43)	3 000,—					(43)	In verband met den aankoop door het gouvernement van den schoener „Estelle", welke schoener thans voor rekening van de kolonie de vaart onderhoudt tusschen de eilanden der kolonie onderling, wordt voor 1920 onder de middelen een post opgenomen ten bate waarvan de inkomsten van den zeilvaartdienst tusschen de eilanden der kolonie zullen worden geboekt. Die inkomsten worden geschat op f 3 000,—.
dd.	Alle andere ontvangsten (44)	12 600,—	9 200,—	7 375,—	15,044,—	13 196,—	(44)	De hoogere opbrengst van dit wisselvallig middel is in hoofdzaak toe te schrijven aan de opbrengst daarvan op Curaçao, waar ten bate van dit middel o. a is geboekt een bedrag van f 5 180,— ontvangen wegens uit den voorraad van het departement van openbare werken aan bijzondere personen afgestane goederen en een bedrag van f 2 025,— ontvangen wegens verpleegkosten van patiënten 1ste en 2de klasse in het gesticht voor krankzinnigen. Ook op Aruba, St. Martin en Saba bedroeg de opbrengst van dit middel meer dan de raming. Op deze eilanden werd ten bate van dit middel o. a. geboekt de afbetalingen wegens in vorige jaren verleende voorschotten tot aanschaffing van dienstvervoermiddelen. Op Bonaire en St. Eustatius viel de opbrengst van het middel tegen. Voor 1920 is de raming voor Curaçao, Aruba en St. Martin onderscheidenlijk f 3 000,—, f 300, - en f 100,— hooger gesteld dan voor 1919.
	Opbrengst van den verkoop van leermiddelen aan leerlingen van de Hendrik- en Wilhelminascholen (45)			1 000,—	1 160,—	1 145,—	(45)	De opbrengst van dit reeds voor 1919 niet meer geraamd middel was in 1918 hooger dan verwacht werd.
		f 329 544,—	f 300 979,—	f 278 384,—	f 279 635,—			

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Raming voor 1920.	Raming voor 1919.	Raming voor 1918.	Opbrengst in 1918.	Gemiddelde opbrengst over 1916–1918.	TOELICHTINGEN.
	C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*						
	Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale geldmiddelen	f 532 782,—	f 678 972,—	f 586 641,—	f 586 641,—		
	VERZAMELING.						
	Belastingen	f 738 130,—	f 720 405,—	f 628 235,—	f 570 320,—		
	Inkomsten van onderscheiden aard	329 544,—	300 979,—	278 384,—	279 635,—		
		f 1 067 674,—	f 1 021 384,—	f 906 619,—	f 849 955,—		
	OVERZICHT.						
	Curaçao	f 897 474,—	f 855 824,—	f 748 849,—	f 688 059,—		
	Aruba	48 650,—	49 900,—	49 575,—	33 138,—		
	Bonaire	30 625,—	27 560,—	26 935,—	35 351,—		
	St. Martin (Nederlandsch gedeelte)	13 635,—	13 630,—	13 910,—	13 685,—		
	St. Eustatius	22 755,—	22 685,—	22 480,—	27 488,—		
	Saba	7 335,—	7 435,—	7 270,—	5 503,—		
	Geheele Kolonie	47 200,—	44 350,—	37 600,—	46 731,—		
		f 1 067 674,—	f 1 021 384,—	f 906 619,—	f 849 955,—		

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

STAAT DER INKOMSTEN VAN DE KOLONIE GEDURENDE DE JAREN 1914—1918.

Nº 6.

STAAT

vermeldende de opbrengst der middelen en inkomsten van de kolonie Curaçao over de jaren 1914—1918. (1)

(1) De cijfers over de jaren 1916, 1917 en 1918 zijn nog niet vastgesteld.

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.
Curaçao.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	f 157 969	f 144 593	f 173 043	f 185 169	f 180 642
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	114 619	101 618	120 308	122 236	154 950
Accijns op geslacht	7 927	7 750	8 425	9 300	9 931
Zegelbelasting	8 729	8 316	9 788	11 030	10 572
Overdrachtsbelasting	5 850	7 611	4 955	11 130	8 157
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	529	798	4 749	928	988
Grondbelasting	41 347	43 329	44 135	47 392	39 993
Gebruiksbelasting	14 945	16 169	17 250	19 273	16 309
Inkomstenbelasting	23 144	23 040	25 756	57 047	49 328
Successiebelasting	11 415	8 390	12 110	9 345	4 767
Vergunningsrecht	14 493	14 496	14 756	14 376	13 880
Hondenbelasting	1 022	840	738	648	1 578
Buitengewone inkomstenbelasting					9 570
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Landbouw-opbrengsten	399	530	358	395	770
Boeten	897	637	738	1 554	1 395
Inkomsten van de posterij	24 729	30 040	23 268	22 500	24 695
Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas	7 049	7 699	9 004	8 208	9 760
Huur van opslagplaatsen	2 840	2 773	3 413	3 804	4 752
Uitvoerrecht van mijnproducten	7 098	16 171	7 812	2 813	
Schoolgelden	11 646	11 729	11 031	12 933	14 545
Registratierecht	381	396	380	536	418
Huur van landsgronden en eigendommen	8 020	6 463	6 301	14 825	13 758
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten	989	1 062	1 550	1 803	338
Opbrengst van den post voor draadlooze telegrafie	3 927	4 390	4 909	3 219	2 792
Inkomsten van de vleeschhal	1 960	1 979	2 135	2 247	2 198
Inkomsten van de Curaçaosche Bank	12 000	40 871	29 025	28 034	31 328
Concessierechten	650	437	713	828	635
Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden, ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen			26 720	11 010	34 350
Opbrengst van den verkoop van leermiddelen aan leerlingen van de Hendrik- en Wilhelminascholen	1 280	1 008	1 196	1 078	1 160
Opbrengst van den verkoop van plantzaad	142	1 562	354		
Onzuivere opbrengst van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo	1 316	1 145	1 203	1 199	1 255
Loodsgelden	34 557	31 379	30 692	30 855	27 197
Huur van het ploegwerktuig				99	
Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst				2 881	3 128
Alle andere ontvangsten	7 901	16 286	8 792	11 523	12 920
Aruba.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	8 142	7 023	5 617	5 800	7 298
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	15 000	9 386	9 509	6 859	7 712
Accijns op geslacht	590	345	429	640	588
Zegelbelasting	1 126	1 065	1 185	1 303	1 189
Overdrachtsbelasting	197	198	283	158	88
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed				24	
Grondbelasting	3 561	2 268	4 058	5 169	3 176
Gebruiksbelasting	985	369	476	1 079	293
Inkomstenbelasting	1 103	572	433	562	262
Successiebelasting		285			
Vergunningsrecht	1 288	1 279	1 281	903	750
Hondenbelasting	243	228	279	405	393
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Boeten	71	20	95	99	40
Inkomsten van de posterij	1 071	1 098	930	969	1 064
Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas	148	159	208	187	191
Huur van opslagplaatsen	249	174	100	162	42
Uitvoerrecht van mijnproducten	4 111	2 659	39		
Registratierecht	118	144	115	100	84
Huur van landsgronden en eigendommen	4 849	3 067	5 847	12 924	5 195
Afbetaling op verleende voorschotten voor landbouw		969	2 285	3 203	2 581

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.
Opbrengst van den post voor draadlooze telegrafie....	f 741	f 580	f 546	f 640	f 1 136
Concessierechten	1 434	1 126	506	500	
Loodsgelden	134	37	31	83	263
Alle andere ontvangsten	596	276	500	1 816	793
Bonaire.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	2 946	2 360	3 077	2 331	3 412
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	6 991	4 001	6 339	10 866	14 436
Accijns op geslacht	354	298	305	346	425
Zegelbelasting	662	572	653	938	1 220
Overdrachtsbelasting	244	291	242	639	375
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed					1
Grondbelasting	3 625	3 489	3 819	4 918	4 317
Gebruiksbelasting	522	510	451	486	686
Inkomstenbelasting	553	477	500	526	803
Vergunningsrecht	787	832	864	828	792
Hondenbelasting	177	135	189	180	168
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Landbouwopbrengsten	130	221	304	367	1 322
Boeten	42	10	38	11	49
Inkomsten van de posterij	1 241	1 157	1 019	1 022	1 024
Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas	504	310	280	442	580
Huur van opslagplaatsen	102	43	3	3	42
Registratierecht	60	47	62	112	84
Huur van landsgronden en eigendommen	2 586	2 160	3 479	5 959	4 531
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en damaanleg en afbetaling op die voorschotten			100	100	
Opbrengst van den post voor draadlooze telegrafie...	305	282	276	432	715
Loodsgelden	80	52	11	36	35
Alle andere ontvangsten	901	329	426	793	334
St. Martin (Nederlandsch gedeelte).					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	5 507	4 812	5 194	5 570	4 631
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	424	776	863	164	398
Accijns op geslacht	331	422	392	484	413
Zegelbelasting	700	652	691	757	697
Overdrachtsbelasting	196	174	42	74	220
Grondbelasting	1 665	1 878	1 571	2 282	1 765
Gebruiksbelasting	566	775	518	828	680
Inkomstenbelasting	413	465	426	623	566
Successiebelasting	1 376	197	1	495	249
Vergunningsrecht	234	216	180	180	180
Hondenbelasting	123	84	60	63	75
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Boeten	18	45	6	80	109
Inkomsten van de posterij	1 481	1 312	1 208	1 058	1 284
Ontvangen wegens kosten van dienstverleening bij den in- door- en uitvoer van goederen	111	83	65	152	169
Schoolgelden	23				
Registratierecht	71	58	62	53	60
Uitvoerrecht van zout	1 171	837	678	924	1 815
Alle andere ontvangsten	121	296	94	121	374
St. Eustatius.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	2 514	2 506	2 127	2 555	1 793
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	2 969	2 938	1 797	3 481	3 511
Accijns op geslacht	288	326	345	409	420
Zegelbelasting	380	309	262	353	323
Overdrachtsbelasting	216	102	63	66	70
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed				3	
Grondbelasting	830	705	939	765	707
Gebruiksbelasting	198	258	315	284	223

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.
Inkomstenbelasting	f 331	f 426	409	f 409	f 454
Vergunningsrecht	189	205	192	180	180
Hondenbelasting	72	75	132	129	162
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Landbouw-opbrengsten	594	157	481	299	542
Boeten	41	21	44		30
Inkomsten van de posterij	1 005	915	965	828	797
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in- door- en uitvoer van goederen	21	16	32	30	14
Huur van opslagplaatsen	21	24	23	32	40
Registratierecht	57	58	39	44	36
Huur van landsgronden en eigendommen	401	79	258	367	192
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten				1 375	3 750
Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw	4 415	259	1 779	622	12 969
Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz.	667	134	733	177	1 198
Alle andere ontvangsten	1 082	57	65	19	77
Saba.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	2 157	2 196	2 158	2 071	1 115
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	1 796	1 832	1 669	1 832	904
Accijns op geslacht	127	149	164	139	139
Zegelbelasting	208	202	214	334	258
Overdrachtsbelasting	17	67	147	11	50
Grondbelasting	753	772	740	764	656
Gebruiksbelasting	266	321	279	305	199
Inkomstenbelasting	144	166	195	230	77
Vergunningsrecht	318	246	252	198	108
Hondenbelasting	27	42	51	60	48
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Boeten	12	50		4	6
Inkomsten van de posterij	1 439	1 249	1 176	1 385	1 323
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in- door- en uitvoer van goederen	22	28	23	21	24
Schoolgelden	40	35	39	31	13
Registratierecht	16	11	15	19	30
Huur van landsgronden en eigendommen			6	6	5
Opbrengst van de telephonische verbinding	14	15	9	11	2
Alle andere ontvangsten	40	48	16	80	546
Geheele Kolonie.					
Inkomsten van onderscheiden aard.					
Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	34 936	33 521	34 658	39 180	41 563
Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank		4 772	2 762	2 306	2 618
Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten	747	641	1 010	1 412	1 390
Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor van den industrieelen eigendom			200	260	200
Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernienwde vergunningen tot gebruik van die ketels			630	480	960
Opbrengst van den verkoop van het stoomschip „Prinses Juliana"			100 000		
	f 672 240	f 673 425	f 832 260	f 802 612	f 849 955

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

UITGAVEN VAN HET DIENSTJAAR 1918, GEAFFECTEERD OP DEN POST VOOR ONVOORZIENE UITGAVEN.

Nº 7.

OMSCHRIJVING van de in 1918 gedane onvoorziene uitgaven.

In de kolonie:

Curaçao:

Verbetering van de verdeeling van den regenvang in het Waterfort ..... f 296,47

Aanschaffing van een motor met dynamo enz. voor het ontvangstation op Daniel 1 116,25

Vergoeding voor het afnemen van examens van aspirant-bestuurders van motorrijtuigen 460,—

Verbreeding van den Roodeweg ter hoogte van den Kortijnweg 703.27½

Afbouw van de motorboot voor de havenpolitie 3 224,90

Vergoeding aan C. B. J. Wytenburg voor verricht schrijfwerk ten behoeve van de Commissies benoemd bij G. B. dd. 8 December 1913, Nº 1033 en 6 Juli 1916, Nº 550 .... 200,—

Toelage van J. H. A. W. Sprock van Januari t/m Maart ad f 400,— 's jaars als Griffier ad hoc bij het Kantongerecht op Curaçao ..... 100,—

Verschillende uitgaven voor de opneming van de haven van St. Martin 3 711,10½

Verschillende uitgaven voor de herstelling van den steiger op St. Martin 2 660,88

Het bij aanvraag om decharge over het 4e. kwartaal 1916 te veel teruggestort bedrag van f 1,— als ongebruikt gebleven van het ter goede rekening ontvangen bedrag tot het doen van uitgaven voor de Emmaschool ..... 1,—

Kosten van aanbouw van een overdekte vischmarkt op het Rif 199,62

Kassierstoelage aan den klerk ten Ontvanggerskantore ad f 100,— 's jaars van af 1º Mei 1918 66,66

Schadeloosstelling aan S. Casseres voor een partij maismeel dat door zwavel, bij het malen door de gouvernements-molen zoodanig verontreinigd was geworden, dat de mais niet meer eetbaar was ..... f 128,69

Reis- en verblijfkosten van den Directeur van den Landbouw in Suriname, voor een dienstreis naar de Bovenwindsche eilanden in 1916 ..... 171,17½

Vergoeding aan den ambtenaar belast met het aan- en afmonsteren van schepelingen na de vastgestelde kantooruren ..... 21,—

Vervoerkosten van 25 M2 bouwsteenen voor eventueel te bouwen dokterswoning in het 2e. district alhier ..... 10,—

Kosten wegens het verstrekken van maismeel aan onvermogende schoolkinderen in de buitendistricten ..... 106,—

In 1916 geleverde leermiddelen enz., waarvan de mededeeling van betaling in Nederland ten laste van de Rekening met Derden in Mei 1918 op Curaçao ontvangen werd 274,29

Toelage van een bediende voor het laboratorium van den Openbaren Gezondheidsdienst ad f 240,— 's jaars van af 3 Augustus 1918 98,67

Verblijfkosten van Mej. S. D. Roos naar reden van f 15,— 's maands van af 16 September 1918, ten einde zich voor te bereiden voor het examen als onderwijzeres in nuttige handwerken 52,50

Verschillende kosten in verband met de geheerscht hebbende griep-epidemie 355,65

Toelage van een arts, voor het verleenen van bijzondere heelkundige hulp en hulp bij vrouwenziekten aan onvermogenden naar reden van f 1 200,— 's jaars ..... 1 200,—

Toelage aan een arts, voor het verleenen van oogheelkundige hulp aan onvermogenden naar reden van f 600,— 's jaars ..... 600,—

Uitgaven in verband met de verbreeding van de Werfstraat op Scharloo	f	7 930,32½
Verblijfkosten van 3 jongelieden, die opgeleid worden tot seiners bij de Draadlooze Telegrafie		433,34
Vergoeding aan den Chef van de Draadlooze Telegrafie op Curaçao voor het opleiden van eenige jongelieden tot seiners bij de Draadlooze Telegrafie, zoomede kosten voor het afnemen van het examen van voormelde jongelieden		450,77
Duurtebijslag aan ambtenaren en het personeel van de bijzondere scholen over het jaar 1918 en aan de gepensionneerden over het 2e. halfjaar 1918		32 211,43
Vergoeding aan W. van den Beld, Opzichter bij Openbare Werken, van de door hem gedane uitgaven van operatie en verpleging in het Gasthuis, in verband met een in en door den dienst opgedane breuk		193,40
Nadeelig verschil tusschen de opbrengst van de Leger- en Vloot-film en de waarde daarvan met inbegrip van de verzendingskosten		496,65
Vergoeding wegens verrichte buitengewone werkzaamheden aan verschillende ambtenaren uitgekeerd		850,—
	f	58 324,05

Aruba :

Vergoeding ad f 300,— 's jaars aan den Gouvernements-geneeskundige Oduber, wegens gemis van inkomsten	f	300,—
Buitengewone bijdrage aan de armenkas		100,—
Duurtebijslag aan ambtenaren en het personeel van de bijzondere scholen over het jaar 1918 en aan de gepensionneerden over het 2e. halfjaar 1918		6 746,78
	f	7 146,78

Bonaire :

Loon van 2 roeiers bij den loodsdienst	f	352,08
Vernieuwing van het dak der kommieswoning ter Lage Westkust		118,30
Vergoeding ad f 300,— 's jaars aan den gouvernements-geneeskundige Samson, wegens gemis van inkomsten		300,—
Verschillende kosten in verband met de geheerscht hebbende griep-epidemie		320,—
Duurtebijslag aan ambtenaren en het personeel van de bijzondere scholen over het jaar 1918 en aan de gepensionneerden over het 2e. halfjaar 1918		4 556,41
	f	5 646,79

St. Martin :

Verschillende uitgaven voor de opneming van de haven	f	2 987,26½
Vergoeding aan C. H. D. van Romondt, lid van den Raad van Justitie, wegens vervoerkosten teneinde de zittingen van dien Raad bij te wonen		37,50
Buitengewone bijdrage aan de armenkas		425, —
Verschillende uitgaven voor de herstelling van den steiger		569,81
Vergoeding aan M. Lejeuz voor door hem geleden verlies wegens het, krachtens wettelijke bepalingen, in verband met gevaar voor besmetting, vernietigen van het beddegoed en het huisraad van zijne aan de gevolgen van miltvuur overleden echtgenoote		15,—
Duurtebijslag aan ambtenaren en het personeel van de bijzondere scholen over :het jaar 1918 en aan de gepensionneerden over het 2e. halfjaar 1918		6 115,—
	f	10 149,57½

St. Eustatius :

Koopsom van 2 stukken gronds, zoomede de kosten van overdracht daarvan	f	281,20
Duurtebijslag aan ambtenaren en het personeel van de bijzondere school over het jaar 1918 en aan de gepensionneerden over het 2e. halfjaar 1918		2 206,88
	f	2 488,08

Saba :

Duurtebijslag aan ambtenaren en het personeel van de bijzondere scholen over het jaar 1918 en aan de gepensionneerden over het 2e. halfjaar 1918	f	1 985,40

In Nederland:

Toelage van H. J. Holtappel, belast met het doen van radio-telegrafische proefnemingen op Curaçao, zoomede reiskosten	f	1 067,70

In de kolonie :

Curaçao	f	58 324,05	
Aruba		7 146,78	
Bonaire		5 646,79	
St. Martin		10 149,57½	
St. Eustatius		2 488,08	
Saba		1 985,40	
			f 85 740,67½
In Nederland			1 067,70
			f 86 808,37½

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Nota van wijzigingen.

N° 8.

1° In de Ontwerp-verordening.

Artikel 1.

IIde Afdeeling.

Rechts- en politiewezen.

Algemeene kosten.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 31 wordt verhoogd met f 4 500,— en gebracht op f 6 500,—.
Het totaal der IIde afdeeling wordt gebracht op f 188 750,—.

Vde Afdeeling.

Eeredienst, onderwijs en armenzorg.

Onderwijs.

2° Openbaar lager onderwijs.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 70 wordt verhoogd met f 400,— en gebracht op f 3 455,—.
Het totaal der Vde afdeeling wordt gebracht op f 323 353,—.

VIIde Afdeeling.

Openbare gezondheidsdienst.

Ambtenaren, beambten en gezondheidscommissie.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 95 wordt verlaagd met f 1 000,— en gebracht op f 68 797,—.
In den tekst van onderartikel 96 worden na de woorden ,,teerkosten van'' ingevoegd de woorden ,,den directeur van den openbaren gezondheidsdienst,''
Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 96 wordt verhoogd met f 500,— en gebracht op f 1 500,—.
Het totaal der VIIde afdeeling wordt gebracht op f 210 363,—.

VIIIste Afdeeling.

Openbare werken.

Onderhoud, herstelling en nieuwe werken.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 134 wordt verhoogd met f 6 650,— en gebracht op f 144 100,—.
Het totaal der VIIIste afdeeling wordt gebracht op f 332 319,—.

IXde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 145 wordt verhoogd met f 9 061,— en gebracht op f 101 514,—.
Het totaal der IXde afdeeling wordt gebracht op f 189 341,—.

Het totaal der afdeelingen wordt gelezen f 1 620 567,—.

In het ,,Algemeen Overzicht'' worden de totalen van de afdeelingen II, V, VII, VIII en IX onderscheidenlijk gelezen f 188 750,—, f 323 353,—, f 210 363,—, f 332 319,— en f 189 341,—, terwijl het slotcijfer van de geheele begrooting gelezen wordt f 1 620 567,—.

Het slotcijfer van het ontwerp wordt gelezen:

Een millioen zes honderd en twintig duizend vijf honderd zeven en zestig gulden.

2°. In den uitgewerkten en toelichtenden staat.

IIde Afdeeling.

Rechts- en politiewezen.

Algemeene kosten.

(1) Het bedrag uitgetrokken bij artikel 31 wordt verhoogd met f 4 500,— en gebracht op f 6 500,—.

Het totaal der IIde afdeeling wordt gebracht op f 188 750,—.

Vde Afdeeling.

Eeredienst, onderwijs en armenzorg.

Onderwijs.

2°. Openbaar lager onderwijs.

(2) Het bij onderdeel *a* van artikel 70 voor Saba uitgetrokken bedrag wordt verhoogd met f 400,— en gebracht op f 950,—. Het totaal van onderdeel *a* van artikel 70 wordt gebracht op f 3 105,— en dat van artikel 70 op f 3 455,—.

Het totaal der Vde afdeeling wordt gebracht op f 323 353,—.

VIIde Afdeeling.

Openbare gezondheidsdienst.

Ambtenaren, beambten en gezondheidscommissie.

(3) Het bij onderdeel *a* van artikel 95 uitgetrokken bedrag voor bezoldiging van een directeur van den openbaren gezondheidsdienst wordt verlaagd met f 1 000,— en gebracht op f 6 000,—. Het totaal van onderdeel *a* van artikel 95 wordt gebracht op f 56 100,— en dat van artikel 95 op f 68 797,—.

(4) In den tekst van artikel 96 worden na de woorden ,,teerkosten van'' ingevoegd de woorden ,,den directeur van den openbaren gezondheidsdienst,''. Het bedrag uitgetrokken bij artikel 96 wordt verhoogd met f 500,— en gebracht op f 1 500,—.

Het totaal der VIIde afdeeling wordt gebracht op f 210 363,—.

VIIIste Afdeeling.

Openbare werken.

Onderhoud, herstelling en nieuwe werken.

(5) Aan artikel 134 worden drie nieuwe onderdeelen toegevoegd, t. w.:

Aruba:

h bis. het aanbrengen van een nieuw lichttoestel op den lichtopstand te Cerro Colorado ..... f 2 000,—

Saba:

n bis. het bouwen van een schoolgebouw te St. John's ..... 4 000,—

o bis aankoop van een stuk gronds en bouw van een politiewachthuis te St. John's..... 650,—

Het totaal van Saba van artikel 134 wordt gebracht op f 9 050,—.

Het totaal van artikel 134 wordt gebracht op f 144 100,—.

Het totaal der VIIIste afdeeling wordt gebracht op f 332 319,—.

IXde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.

(6) Het bedrag uitgetrokken bij artikel 145 wordt verhoogd met f 9 061,— en gebracht op f 101 514,—.

Het totaal der IXde afdeeling wordt gebracht op f 189 341,—.

In het „Algemeen Overzicht" worden de totalen van de afdeelingen II, V, VII, VIII en IX onderscheidenlijk gelezen f 188 750,—, f 323 353,—, f 210 363,—, f 332 319,— en f 189 341,—, terwijl het slotcijfer van de geheele begrooting gelezen wordt f 1 620 567,—.

3º In de raming der middelen en inkomsten.

Tengevolge van de thans voorgestelde wijzigingen in de ramingen der uitgaven wordt de raming van de bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale middelen verhoogd met f 20 111,— en gebracht op f 552 893,—.

Toelichtingen.

(1) Bij den Apostolisch Vicaris alhier bestaat het voornemen om op de plantage Scherpenheuvel, in het 2de district van dit eiland gelegen, een gesticht voor verzorging en opvoeding van verwaarloosde jongens op te richten. Aan dat gesticht zullen ook worden verbonden scholen voor gewoon lager onderwijs en ambachtscholen, terwijl ook de opleiding tot den landbouw daar ter hand zal worden genomen.

Aangezien het Apostolisch Vicariaat niet bij machte is al de kosten aan de oprichting en het in standhouden van dit gesticht verbonden te dragen, heeft de Apostolisch Vicaris zich tot ondergeteekende gewend met het verzoek van het Bestuur eene bijdrage in de kosten van instandhouding te mogen ontvangen.

Verwacht wordt, dat die bijdrage voorloopig niet meer zal bedragen dan f 5 500,—; te weten:

voor 4 fraters, die bij de opening van het gesticht aldaar werkzaam zullen moeten worden gesteld.....	f 2 800,—
voor voeding, kleeding, enz. van 15 jongens, ad f 180,— 's jaars.....	2 700,—
	f 5 500,—

Wanneer het aantal in het gesticht opgenomen jongens meer mocht bedragen dan 15 dan zal als bijdrage per kind instede van f 180,— 's jaars, f 150,— 's jaars worden uitgekeerd.

Waar de oprichting van een opvoedingsgesticht als bovenbedoeld in eene reeds lang gevoelde behoefte zal voorzien, en de kosten daarvan, wanneer dat gesticht van Landswege moest worden tot stand gebracht en beheerd, veel hooger zouden moeten zijn, meent ondergeteekende, dat het in het belang zoowel van de bevolking als van de koloniale kas zal zijn de gevraagde bijdrage te verleenen. In verband hiermede stelt hij voor artikel 31 met f 4 500,— te verhoogen om daarop de eventueel te verleenen bijdrage te kunnen verevenen.

Het artikel wordt met f 4 500,— verhoogd en gebracht op f 6 500,— opdat daarop, na aftrek van de eventueel te verleenen bijdrage van f 5 500.— voor het gesticht voor verwaarloosde jongens, nog f 1 000,— beschikbaar zal blijven voor uitgaven ten behoeve van verwaarloosde meisjes.

(2) In verband met het voornemen om in 1920 een school te bouwen te St. John's (zie noot 5) wordt voorgesteld het bedrag voor dat jaar voor Saba uitgetrokken voor schoolmeubelen, schoolbehoeften, enz. voor eens met nog f 400,— te verhoogen teneinde voor de nieuwe school de noodige meubelen en leermiddelen te kunnen aanschaffen. De voor 1920 reeds voorgestelde verhooging van dezen post met f 125,— is bestemd voor het aanschaffen van de gewone jaarlijks benoodigde leermiddelen, enz.

(3) Het driejarig dienstverband van den tegenwoordigen

directeur van den openbaren gezondheidsdienst eindigt op ultimo Juli van dit jaar. Aangezien genoemde directeur niet voornemens is verlenging van dienstverband aan te vragen, zal een vervanger voor hem moeten uitkomen. Voor 1920 moet in verband hiermede de minimum-bezoldiging voor een directeur van den gezondheidsdienst worden uitgetrokken, waarom onderdeel *a* van artikel 95 met f 1 000,— wordt verlaagd.

(4) Tot dusver werden de reis- en teerkosten van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst verevend ten laste van den post ,,Kosten in verband met de regeling van den openbaren gezondheidsdienst''. Nu deze post niet meer op de begrooting voorkomt, moet een krediet beschikbaar worden gesteld, om daaruit de reis- en teerkosten van genoemden ambtenaar te kunnen kwijten. Een bedrag van f 500,— wordt daarvoor voldoende geacht.

(5) Telkens komen er klachten, dat het licht op Cerro Colorado op Aruba slecht brandt en onbetrouwbaar is. Het is hoogst gewenscht, dat in dezen toestand verbetering wordt gebracht, hetgeen alleen kan geschieden, door er een nieuw licht aan te brengen, daar alle pogingen, om het licht, dat er nu is, te verbeteren, mislukten. Tot dat doel wordt thans een bedrag van f 2 000,— aangevraagd, welk bedrag, volgens raming van den directeur van openbare werken, voldoende zal zijn, aangezien de houten toren, waarop het licht thans staat, het nog wel eenige jaren zal kunnen uithouden.

Bij de begrooting voor 1918 was een bedrag van f 12 000,— toegestaan voor den bouw van een schoolgebouw op Saba. Tengevolge van de tijdsomstandigheden kon dit werk in 1918 niet worden uitgevoerd en bleef het toegestaan krediet ongebruikt. Bij nader inzien wordt het meer in het belang van de bevolking van genoemd eiland geacht, instede van een school te Bottom, twee scholen te bouwen, en wel een, ietwat kleiner, te Bottom en een te St. John's. De school te Bottom zal, met inbegrip van de kosten voor aankoop van terrein, ongeveer f 9 000,— kosten. De bouw daarvan zal nog in den loop van dit jaar plaats vinden.

Voor den bouw van de school te St. John's wordt voor 1920 een bedrag van f 4 000,— aangevraagd, aangezien dat werk in 1919 niet zal kunnen worden uitgevoerd. Het daarvoor benoodigde terrein zal niet behoeven te worden aangekocht, aangezien eenige bewoners van genoemd dorp aangeboden hebben kosteloos een stuk gronds daarvoor af te staan.

Voor den in het dorp St. John's te plaatsen agent van politie is een wachthuis noodig. De kosten van aanbouw daarvan, met inbegrip van die voor aankoop van terrein, worden geraamd op f 650,—.

(6) *Meer* geraamd de pensioenen van:

A. J. C. Brouwer	f	3 500,—
J. Morgan Griffith		776,—
Mr. Th. I. A. Nuyens		3 500,—
Th. F. van der Linde Schotborgh		1 285,28
	f	9 061,28

Willemstad, den 21n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Voorloopig Verslag.

Nº 9.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

De Afdeelingen verklaarden te moeten opkomen tegen de wijze, waarop de kolonie tegenwoordig als het ware van uit het Moederland, en dat nog buiten de volksvertegenwoordiging om, bestuurd en beheerd wordt.

Groote sommen worden besteed aan aankoop van gebouwen op Curaçao, er is een Inspecteur voor draadlooze telegrafie aangesteld, verschillende andere uitgaven worden gedaan geheel buiten den Kolonialen Raad om.

Daarbij wordt al heel weinig waarde gehecht aan wat er zoowat in den Kolonialen Raad wordt besproken en beslist. Dat de Regeering, zoolangde kolonie nog subsidie noodig heeft om hare begrooting sluitend te maken, niet alle uitgaafposten, door den kolonialen wetgever gevoteerd, blindelings moet overnemen, kan niet anders dan billijk geheeten worden. Maar dat de Regeering de begrooting steeds meer en meer bezwaart, daartegen behoort te worden geprotesteerd, althans indien men in het nadeelig saldo van den dienst een motief denkt te kunnen vinden tot belastingverhooging.

Naar de meening van een paar leden, die bovenstaand vertoog overigens konden onderschrijven, moet het echter niet insluiten eene veroordeeling van de handelwijze der Regeering, indien zij enkele posten, door den Raad afgestemd en waaromtrent in den boezem van den Raad geen eenstemmigheid bestond, weder op de begrooting brengt, doch dat zulks uitzondering moet blijven.

Men wenschte ook niet onbesproken te laten het gerucht, dat in de kolonie de ronde heeft gedaan, als zoude het in het voornemen der Regeering liggen om voortaan de hoofdambtenaarsbetrekkingen aan uit Nederland uitgezonden ambtenaren te vergeven. Zoo er eene gedragslijn is, die er op berekend is om eene onaangename verhouding te scheppen tusschen Nederlanders en kolonisten, dan is het zeker die van het consequent uitzenden van Nederlandsche hoofdambtenaren.

Niemand zal er voorzeker iets tegen te zeggen hebben, dat van tijd tot tijd de een of ander hoofdambtenaar uit Nederland eene nieuwe richting komt aangeven in den gang van zaken. Het belang van de kolonie kan niet anders dan daarmede gediend zijn. Maar als vaste regel moet een dergelijke gedragslijn bepaald gewraakt worden.

Men wees in dit verband op het voorbeeld van de zusterkolonie Suriname en op de ontevredenheid, die daar over het Nederlandsch bestuur schijnt te heerschen, en hoopte, dat zulke verhoudingen als daar schijnen te bestaan, hier niet in het leven zullen worden geroepen door minder oordeelkundig beleid.

Verscheidene leden uitten tevens de vrees, dat voortaan geene jongelieden, die iets kunnen presteeren, in den dienst der kolonie zullen treden.

Ook de Afdeelingen waren van oordeel, dat de toekomst van Curaçao zich gunstig laat aanzien. Met het Bestuur koes-

teren zij het vertrouwen, dat na het sluiten van den vrede handel en scheepvaart zullen herleven, de Curaçaosche Petroleum Maatschappij haar bedrijf zal uitbreiden, de uitvoer van phosphorzure kalk uit Sta. Barbara op groote schaal zal plaats hebben en Curaçao de verwachte voordeelen van de opening van het Panama-kanaal zal trekken.

Enkele leden konden echter de vrees niet onderdrukken, dat, na het intreden van den vrede, de importhandel groote verliezen zal lijden : de groote voorraad goederen, die dan nog aanwezig zal zijn en tegen hoogen prijs is ingeslagen, moet dan met verlies van de hand worden gedaan.

De verdeeling der uitgaven in gewone en buitengewone kon geen algemeenen bijval verwerven. Wat is er in de uitgaven voor wegenverbetering en nieuwe werken (~~art. 28 *a* en *b*~~), zoo vroeg men, dat ze soortelijk van de gewone uitgaven onderscheidt ?

(artt 133 en 134)

Ter sprake kwam de toestand van het onderwijs op de Hendrikschool, die naar het oordeel van meerdere leden verre van bevredigend is. Men vertrouwde, dat het Bestuur voort zal gaan met het nemen van maatregelen om tot algeheele verbetering daarvan te geraken.

Verscheidene leden waren van oordeel, dat de weinige resultaten tot dusverre verkregen met het bevorderen van den landbouw op de Benedenwindsche eilanden niet in verhouding staan tot de groote sommen gelds, die er jaarlijks aan besteed worden. Zij gaven in overweging het nemen van proeven op landbouwgebied op Curaçao, Aruba en Bonaire te staken en al de daarmede in verband staande posten van de begrooting af te voeren.

Men bracht ter sprake den vervoer van arbeiders naar het buitenland met zeilschepen.

Gevraagd werd of er wettelijke voorschriften bestaan, waaraan die schepen ten opzichte van de gezondheid en de veiligheid der vervoerd wordende personen moeten voldoen. Zoo niet, dan gaf men het Bestuur dringend in overweging dergelijke voorschriften in het leven te roepen.

Enkele leden bepleitten de wenschelijkheid om de vertrekkende arbeiders op de eene of andere wijze de verplichting op te leggen voor hunne kinderen te blijven zorgen.

Eenige leden wenschten voorgeschreven te zien, dat de aannemers de verplichting op zich moeten nemen, de kosten van terugkeer der arbeiders naar de kolonie te betalen.

Een lid stelde de vraag of aan het Bestuur bekend is, dat er werkgevers op Curaçao zijn, die aan hun werkvolk boeten opleggen en wenschte eene bepaling in het leven geroepen te zien om de werklieden tegen willekeur te beschermen.

Men maakte de opmerking, dat de loods–onderhavenmeester particuliere bij–betrekkingen bekleedt en dat hij een paar malen zonder verlof uit Curaçao afwezig is geweest.

Geklaagd werd over den stank, verspreid door de vuilnisponten, die open en onbeheerd tegenover de Columbusstraat en bij het erf van de familie Leyba gemeerd liggen en waarin dikwijls kinderen spelen en kippen aan het krabben zijn, waardoor een deel van het vuil weder op straat geraakt.

Artikelen.

Art. 1 a. Men was van oordeel, dat de verhouding tusschen de bezoldigingen van den kolonialen ontvanger en van een hoofdcommies niet goed is. Wordt ten ontvangerskantore een hoofdcommies met eenige jaren dienst als zoodanig werkzaam gesteld en is de ontvanger pas benoemd, dan verdient de chef minder dan zijn ondergeschikte, wat zeker geen gezonde toestand is.

Art. 7. Men uitte de vrees, dat de voorgenomen regeling van het bestuur der Bovenwindsche eilanden veel grootere

uitgaven zal vorderen dan thans voor het besturen dier eiland worden gedaan. Niet alleen dat de bezoldiging van den enkelen gezaghebber minstens gelijk aan die van twee gezaghebbers zal zijn en zijne vervangers op de verschillende eilanden moeten worden bezoldigd, ook aan reis- en teerkosten zal veel geld worden uitgegeven.

Art 11. Eenige leden hadden bezwaar tegen dezen memorie-post. Zij gaven in overweging het bedrag uit te trekken, dat noodig is om in de thans bekende behoeften te voorzien, en pas als de vergoeding, toe te kennen aan den Koninklijken West-Indischen Maildienst, en de koopprijs of kosten van aanbouw van een tweeden schoener bekend zijn, bij suppletoire begrooting credieten aan te vragen.

Art. 31. Enkele leden verklaarden hunne stem niet te kunnen verleenen aan dezen post, hoewel overtuigd van de noodzakelijkheid van eene opvoedingsgesticht voor verwaarloosde kinderen. Zij betoogden, dat de verzorging en opvoeding van zulke kinderen van Bestuurswege moeten geschieden en dat men zich het lot niet alleen van verwaarloosde jongens, maar voornamelijk van verwaarloosde meisjes moet aantrekken.

Zij gaven dan ook in overweging van bestuurswege een opvoedingsgesticht voor verwaarloosde kinderen van beide seksen op te richten, waaraan ook te verbinden is een gesticht voor jeugdige misdadigers, waardoor de kosten van instandhouding zeer zullen worden gereduceerd.

Andere leden juichten den post toe.

Gevraagd werd wat voor jongens het Bestuur onder verwaarloosde kinderen rangschikt.

Art. 41. Een lid trok in twijfel het nut van den kommies gestationneerd op Buitenbosch. Hij gaf toe, dat in de baaien smokkelwaren worden geland, maar betoogde, dat één kommies alleen onmogelijk op al de baaien in de benedendistricten toezicht kan houden.

Art. 42. Een lid bepleitte de noodzakelijkheid van een motorboot uitsluitend voor den toldienst.

Art. 62. Men vroeg naar den aard dezer voorschotten.

Art. 67. Men wees op het scheeve in de bezoldigingen van den Inspecteur van het Onderwijs en het hoofd der Hendrikschool: de Inspecteur heeft thans een inkomen van slechts f 4 500,—, terwijl dat van het hoofd f 5 675,— bedraagt. Waar de werkkring van den Inspecteur steeds uitgebreider wordt door toename van het aantal scholen, van de leergangen voor herhalingsonderwijs, handelsonderwijs en zeevaartkunde en bij de in- en uitvoering van de nieuwe onderwijsverordening zijne werkzaamheden nog zullen vermeerderen, stelde men voor diens bezoldiging te bepalen op f 5 500,— tot f 6 000,—.

Artt. 69a. en *71a.* Verzocht werd om overlegging van eene lijst der onderwijzers en onderwijzeressen met vermelding achter ieders naam van zijn rang, zijn diensttijd in zijn tegenwoordigen rang en van het inkomen, dat hij geniet.

Art. 71c. Gevraagd werd om een opgave der onderwijzers en onderwijzeressen, die toelagen wegens het bezitten van bijakten genieten, tevens vermeldende de hoegrootheid der toelage voor elke akte.

Art. 83. Eenige leden gaven te kennen, dat, ofschoon zij bij dit artikel geene bemerking maakten, zulks niet insluit, dat zij bij de behandeling van de ontwerp-onderwijsverordening geen gebruik zullen maken van hun recht om hun oordeel uit te spreken over deze uitgaven.

Art. 90e. Gevraagd werd waarom op Curaçao geen meerder gebruik is gemaakt van den motorploeg.

Art. 95a. Met verwijzing naar hetgeen is gezegd bij de behandeling van de verordening, regelende den geneeskundigen

dienst in de kolonie, verklaarden meerdere leden hun stem niet te zullen verleenen aan de uitgave voor de bezoldiging van een geneeskundige voor het 3de district. Zij betoogden, dat de griep-epidemie in de laatste maanden van het afgeloopen jaar iets heel zeldzaams is; dat als men dien toestand als een motief wil aanvoeren om in het 3de district een geneeskundige aan te stellen, men, zich consequent blijvende, ook voor de stad meerdere geneesheeren moet aanvragen.

Art. 112. Een lid verwees naar hetgeen bij de behandeling van de begrooting voor het dienstjaar 1917 van de bestuurstafel is gezegd omtrent de zindelijkheid der straten en vroeg waaraan het toe te schrijven is, dat de arbeidsloonen voor het reinigen der straten enz. thans zooveel meer bedraagt dan toen daarvoor op de begrooting was uitgetrokken.

Artt. 117 en 118. De Afdeelingen waren van oordeel, dat de oprichting van een stadsapotheek, in stede van tot bezuiniging te leiden, verzwaring der uitgaven ten gevolge zal hebben. Deze meening is gegrond op het volgende.

Men betwijfelde of voor het uitgetrokken bedrag van f 2 500,— voor bezoldiging van den apotheker een liefhebber te vinden zal zijn, als men in aanmerking neemt de bezoldiging van den militairen apotheker, die slechts voor de bereiding van geneesmiddelen voor het personeel van de landmacht (volgens het koloniaal verslag van 1917 ten getale van 194 man) en de gezinnen der militairen f 3 600,— 's jaars geniet en daarbij nog voor het verrichten van burgerlijken dienst f 480,— 's jaars uit 's lands kas trekt.

De arbeid van den apotheker in de stadsapotheek zal beduidend meer zijn dan die van zijn militairen collega: meer dan de helft van de bewoners van het stadsdistrict behoort tot de onvermogende klasse, die gratis van geneesmiddelen wordt voorzien.

Men vreesde dan ook, dat naast den apotheker een hulpapotheker werkzaam zal moeten worden gesteld, hetgeen natuurlijk gepaard gaat met vermeerdering van uitgaven. Hetgeen bespaard wordt op de levering van geneesmiddelen zal niet opwegen tegen de uitgaven voor bezoldiging van het personeel. Eerder zal de voorgestelde regeling meer kosten dan thans.

Aan de hand van het bovenstaande gaf men het Bestuur in overweging eene nadere kostenberekening te maken.

Art. 119a. Het viel op, dat bij dit artikel slechts f 2 000,— wordt aangevraagd, terwijl de kosten van geneesmiddelen enz. voor de onvermogenden in het stadsdistrict, wier aantal, naar men zeker meende te weten, minder dan de helft van dat dezer lieden in de buitendistricten bedraagt, op f 2 500,— worden geraamd.

Art. 128. Het viel eenige leden op, dat de bezoldiging van den directeur slechts f 4 000,— tot f 5 000,— bedraagt, terwijl de ingenieur, die onder hem staat, met f 6 000,— is bezoldigd.

Verscheidene leden betreurden het uit de noot op dit artikel te bemerken, dat de tegenwoordige directeur der openbare werken binnen niet te langen tijd den kolonialen dienst zal verlaten. Waar hij getoond heeft voor zijne taak berekend te zijn, drukten zij de hoop uit, dat het Bestuur pogingen zal aanwenden om hem in dienst te behouden.

Art. 131f. Men vroeg om aansluiting van den seinpost op Jack Evertsz aan het telefoonnet, hetgeen zeer ten gerieve van de reeders zal zijn als hunne schepen door tegenwind en stroom gedwongen in de baaien van de benedendistricten ten anker moeten gaan.

Bestond zulk eene aansluiting, dan zouden ook de gezagvoerders van stoombooten, die in de haven op bepaalde schoeners liggen te wachten, in de gelegenheid zijn tijdig te weten te komen welke de schoeners zijn, die geseind worden.

Art 133d. Gevraagd werd of, nu nieuwe barakken zijn gebouwd, het noodzakelijk is al de gebouwen van de quarantaine-inrichting aan de Caracas-baai in stand te blijven houden.

Art. 133e. Eenige leden gaven in overweging de noodige terreinen te onteigenen, waardoor wordt voorkomen, dat het Bestuur er te hooge prijzen voor zal moeten betalen.

Andere leden maanden aan voorzichtig te zijn onteigening toe te passen en verklaarden er de voorkeur aan te geven, dat men zal trachten de terreinen langs minnelijken weg te verkrijgen.

Enkele leden betoogden de noodzakelijkheid van den aanleg van een weg, loopende van de Oranjestraat over Monteverde naar den weg tegenover den Araratweg, waardoor de Berg Altena, die overbelast is en gevaar oplevert voor voertuigen, zal worden ontlast.

Art. 134c. In verband met het crediet, aangevraagd bij onderdeel *m* van dit artikel, vroeg men hoe deze privaten zullen worden ingericht, dat zij zooveel meer kosten zullen dan die op St. Eustatius te bouwen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 7n. April 1919.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Memorie van antwoord.

N°. 10.

Algemeene beschouwingen.

Ofschoon moet worden toegegeven, dat er wel eens maatregelen zijn getroffen, die uitgaven met zich medebrachten, waarop de Koloniale Raad niet was gehoord, kan dat moeilijk als bewijs worden aangemerkt, dat ,,al heel weinig waarde (wordt) gehecht aan wat er zoowat in den Kolonialen Raad wordt besproken en beslist.'' Uit den laatsten tijd zijn toch treffende voorbeelden te noemen, waarbij de Regeering blijk heeft gegeven er bijzonderen prijs op te stellen om 's Raads oordeel te kennen: n. l. betreffende de inrichting van het Waaigat tot haven voor zeilschepen, den aankoop der gronden op Monte Berde, en het toekennen van duurtebijslag. Bij het koopen van gebouwen is een snelle beslissing meestal geboden, ten einde van de gunstige gelegenheid gebruik te kunnen maken; terwijl de aanstelling van een Leider van de radiotelegrafische proefnemingen een zeer tijdelijke uitgave voor eens was, waaromtrent geen verschil van meening kan worden verwacht, daar zij ontegenzeggelijk in het belang van dien tak van dienst en van de kolonie is.

De Regeering zal echter zonder twijfel de grieven van den Raad in ernstige overweging nemen en daaraan tegemoet komen, waar zij dat mogelijk acht.

Waar de Regeering de bevoegdheid bezit om tegen 's Raads kenbaar gemaakte gevoelens in, posten op de begrooting te brengen, zou zij te kort schieten, wanneer zij, na gezette overweging tot de overtuiging gekomen, dat hare handeling in het belang der kolonie is, van deze bevoegdheid geen gebruik maakte. Dit kan, en zal dan ook, met alle waardeering van 's Raads zienswijze geschieden.

Het gerucht, dat ,,het in het voornemen der Regeering (zou) liggen, om voortaan de hoofdambtenaarsbetrekkingen aan uit Nederland uitgezonden ambtenaren te vergeven'', is ook voor het Bestuur niet meer dan een gerucht. Officieel weet het Bestuur slechts wat blijkt uit het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer over het ontwerp van wet tot vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1918, en uit de daarop gevolgde Memorie van antwoord, waarin Zijne Excellentie de Minister van Koloniën zich aldus heeft uitgelaten: ,,De ondergeteekende sluit zich aan bij de meening van die leden, welke den uitgesproken wensch om zooveel mogelijk de uitoefening van het gezag op de verschillende eilanden van de kolonie aan uit Nederland gezonden ambtenaren op te dragen, niet onderschreven; hij zou het allerminst aanbevelenswaardig achten als ten deze een vaste regel werd aangenomen.'' Op dezen passus wenscht het Bestuur den nadruk te leggen. Ook is bekend, dat het voornemen bij de Regeering bestaat om voornamelijk de Gezaghebbersplaats op de meer afgezonderd gelegen bovenwindsche eilanden toe te vertrouwen aan wetenschappelijk gevormde krachten, die ervaring hebben in de uitoefening van gezag en leiding kunnen geven in de gewenschte richting.

De tegenstelling is, zelfs in dit opzicht, dus niet Nederlander of kolonist, om de door de afdeelingen gebruikte uitdrukking te bezigen; doch wetenschappelijke vorming, ervaring in het uitoefenen van gezag en bekwaamheid om leiding te ge-

ven of niet. Aan deze voorwaarden zou ook de Curaçaonaar kunnen voldoen.

Het is niet te ontkennen, dat het belang der kolonie slechts gebaat kan zijn bij de uitzending van een hoofdambtenaar uit Nederland om nieuwe richting te geven in den gang van zaken.

Om deze redenen is er voorshands, naar het wil voorkomen, geen gegronde aanleiding voor de vrees, dat voortaan jongelieden, die iets kunnen presteeren, den dienst der kolonie zullen schuwen.

Het Bestuur wordt door de instemming van den Raad versterkt in de meening, dat er na het sluiten van den vrede betere tijden voor de kolonie zijn weggelegd.

Dat de invoerhandel verlies zal lijden is niet uitgesloten; doch daartegenover staan de winsten gedurende den oorlog behaald op goederen vóór dien tijd ingevoerd. Deze zijn de kansen van den handel, waarmede elke koopman rekening houdt. Bij het inslaan tegen hooge prijzen zal er toch door den handel als regel wel de noodige voorzichtigheid zijn betracht, in zooverre, dat er geen te groote voorraden zullen zijn ingeslagen tegen de geldende hooge prijzen. Hierop wijst ook het feit, dat er op Curaçao in den laatsten tijd aan zeer vele artikelen groote schaarschte heerscht.

Het doet ondergeteekende leed, dat de verdeeling van de uitgaven in gewone en buitengewone geen algemeenen bijval kon verwerven. Deze verdeeling geschiedt echter reeds sedert 1918 en is voor het eerst door Zijne Excellentie den Minister van Koloniën ingesteld.

De uitgaven voor wegenverbetering en nieuwe werken zijn onder de buitengewone opgenomen, de eerstgenoemde omdat zij niet als gewone onderhoudskosten van de wegen kunnen worden beschouwd, maar strekken tot blijvende verbetering van de verkeerswegen en straten, en de laatstgenoemde, omdat deze werken alle versterkingen van de bezittingen van de kolonie vertegenwoordigen. Beide zijn uitgaven voor eens.

Met betrekking tot den toestand van het onderwijs op de Hendrikschool meent ondergeteekende te mogen verwijzen naar de jaarverslagen van de Schoolcommissie en den Inspecteur van het onderwijs over 1918, die ter Griffie van den Raad ter inzage van de leden liggen.

Ter vergelijking van de uitkomsten met vorige jaren moge het volgende overzicht dienen:

HENDRIKSCHOOL	HOOFD											OPMERKINGEN
	H. K. A. Michelsen	H. K. A. Michelsen	H. K. A. Michelsen C. K. Kesler (tijd.)	C. K. Kesler (tijd.)	C. K. Kesler	C. K. Kesler	C. K. Kesler	A. C. Vermeulen tot 6—4 L. Welling	L. Welling	L. Welling	L. Welling — 1-5 F. Stel 1-5 — 11-8 G. Landheer van 12-8.	
	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	
Aantal leerlingen begin schooljaar	?	158	158	128	127	?	130	131	142	151	153	
Idem einde schooljaar	166	151	127	112	121	129	117	132	145	143	143	
% der leerlingen bevorderd	74,09	70,86	71,65	85,71	82,64	80,62	70,10	75	76	83,22	86	
% der leerlingen voorwaardelijk bevorderd	13,25	11,26	13,39	6,24	10,44	10	7,7	—	—	—	—	
Aantal leerlingen hoogste klasse bij het begin *)	10	12	9	6	5	9	9	4	10	7	7	*) Tot 1911 de achtste, sedert 1912 de negende.
Idem bij het einde van het schooljaar	10	12	9	2	1	7	6	3	6	4	6	
Aantal door deze behaalde getuigschriften	8	10	6	—	1	6	2	1	1	4	2	

Het Bestuur is er gedurende de laatste jaren steeds op uit geweest tot voortdurende verbetering van het onderwijs op de Hendrikschool te geraken, maar verschillende omstandigheden hebben tegengewerkt: veel ziekte en verlof onder de onderwijzers; de detacheering van onderwijzers op korten termijn, terwijl hun opvolgers eerst maanden na hun vertrek aankwamen; gering aantal gegadigden voor de opengevallen plaatsen, daardoor beperkte keuze; het heerschen van de influenza-epidemie; de onmogelijkheid om minder geschikte krachten te pensionneeren, vóór dat zij recht op pensioen hadden. In het begin van Maart jl. is om uitzending van twee onderwijzers met hoofdakte en Engelsch getelegrafeerd; twee opengevallen plaatsen zijn door een hoofdonderwijzer en een onderwijzeres, die in de kolonie aanwezig waren, bezet; drie oudere onderwijzers zullen binnen niet al te langen tijd den dienst met pensioen verlaten.

Het overladen geachte leerplan is met ingang van het schooljaar 1918 door een gewijzigd vervangen. Een nieuwe bezoldigingsregeling wordt ernstig overwogen, waarbij ook rekening gehouden zal worden met de uitkomsten, die de onderwijzers met hun werk verkrijgen.

Voorts wordt door aanvulling en vernieuwing der leermiddelen, het verstrekken van lees- en leerboeken vanwege de school naar verbetering van het onderwijs gestreefd.

Hoewel niet ontkend kan worden, dat de landbouw op de Benedenwindsche eilanden tengevolge van de klimaatsomstandigheden met groote moeilijkheid te kampen heeft, mag niet uit het oog verloren worden, dat de Benedenwindsche eilanden grootendeels eene landelijke bevolking hebben, die met uitzondering van Curaçao, waar het havenbedrijf, de handel en een paar industrieele ondernemingen aan een gedeelte der bewoners inkomsten verzekeren, zooveel mogelijk van de opbrengst van landbouw en veeteelt moeten leven. Dat het Bestuur er dus van oudsher en ten allen tijde op uit geweest is om naar nieuwe cultures, voor dit klimaat geschikt, uit te zien en steeds een open oog gehad heeft voor de bevordering van de bestaande cultures, ten einde op die wijze òf nieuwe bronnen van inkomsten voor de bevolking te scheppen òf reeds bestaande te verbeteren, ligt voor de hand en zoolang een groot gedeelte van de bevolking bij gemis aan voldoende nijverheidsondernemingen, die aan alle handen werk zouden kunnen verschaffen, op het landbouwbedrijf en de veeteelt als hoofdmiddel van bestaan, zij het in den regel dan ook een karig bestaan, aangewezen is, kan het Bestuur er niet licht toe overgaan van den weg, die meer dan eens tot een gunstig einde geleid heeft, af te wijken.

In dit verband mag de aloëcultuur als voorbeeld worden aangehaald. Wat Aruba thans zonder deze zijn zou, nu de fosfaatwinning tot het verleden behoort en de goudgraverij voorloopig stop gezet is, valt gemakkelijk in te zien, als men in aanmerking neemt, dat bijv. gedurende het tienjarig tijdvak 1907—1916 voor een waarde van rond f 1 390 000 aan aloë van dat eiland uitgevoerd is. Voor de jaren 1912—1916 bedroeg de jaarlijksche uitvoer gemiddeld ruim f 180 000,—.

Een onderzoek wordt ingesteld naar den toestand van de aloëcultuur op Aruba, waarbij tevens de middelen zullen worden aangegeven, die tot bevordering van de cultuur zouden kunnen strekken. De resultaten van dit onderzoek zullen onder meer tot voorstellen leiden om degelijke en uitgebreide proeven te nemen met bemesting en grondbewerking, verder om de mogelijkheid na te gaan van de bereiding van aloïne op Aruba zelf, dan ook om een proef te nemen met het vervangen van de inlandsche aloë door eene andere Afrikaansche soort, waarvan het product algemeen hooger genoteerd staat dan dat van de hier inheemsche soort. Om dit alles — en hier worden nog slechts eenige der voornaamste punten aangeroerd — naar wensch te doen slagen, heeft het Bestuur ongetwijfeld de diensten noodig van een landbouwkundige, terwijl gelden om de proeven te bekostigen ter beschikking moeten staan. De behoefte aan deze en dergelijke onderzoekingen wordt op Aruba sterk gevoeld.

Ook de proeven met vezelagaven op de Benedenwindsche eilanden mogen niet als volledig en beslissend, dus als afgedaan, beschouwd worden, vóórdat de naar het oordeel van den

landbouwkundige vermoedelijk meest geschikte soort, de henequen, haar al of niet deugdelijkheid voor de verhoudingen hier bewezen heeft. Kleine vergelijkingsproefvelden van sisal en henequen zouden met weinig kosten zijn aan te leggen en te onderhouden.

Het afvoeren van de met den landbouw in verband staande posten zou mede onmogelijk maken het nemen van proeven met besproeiingsmethoden, waarvan op de Benedenwindsche eilanden veel heil te verwachten is. De watervoorraad in den bodem is op vele plaatsen op de drie Benedenwindsche eilanden groot genoeg om er oneindig meer voordeel van te trekken dan tot dusver geschiedt.

In het afgeloopen jaar heeft de landbouwkundige op kleine schaal een eerste proef genomen met een nieuwe zeer doelmatige wijze van besproeiing, die in de laatste jaren in de Vereenigde Staten van Amerika een ruime verbreiding gekregen heeft, niet alleen in den tuinbouw, maar ook bij den verbouw van veldvruchten en zelfs in boomgaarden. Allen, die deze besproeiing op Cas Chiquito in werking gezien hebben, erkenden, volgens den landbouwkundige, hare groote voordeelen.

Dat deze methode ook voor de teelt van voedergewassen voor het vee belangrijke diensten bewijzen kan, toont nu ook het veld met gras aan, dat op Cas Chiquito met behulp van een dergelijke besproeiingsinrichting sedert kort onderhouden wordt, zonder dat daarvoor buitengewoon kostbare apparaten vereischt worden. De gemetselde bak, die in andere gevallen voor het verzamelen van het opgepompte water onmisbaar is, wordt vervangen door pijpleiding, zoodat de aanlegkosten vrijwel gelijk zijn. Het groote belang van het invoeren van werkmethoden, die èn tijd èn personeel sparen, zal ook door den Raad erkend worden. In dat opzicht bezit de bovenvermelde besproeiingswijze onmiskenbare voordeelen.

Ook op andere wijze wordt getracht dit doel na te streven. Zoo is reeds een exemplaar besteld van de nieuwste, door motorkracht bewogen, grondbewerkingsmachine voor kleine tot middelmatig groote terreinen. Het bleek, toen reeds tot de bestelling besloten was, dat de reclame, die de fabrikanten voor dit werktuigje maken, zoowel op Curaçao als op Aruba de aandacht van eenige planters getrokken had, wier wensch om met deze machine kennis te maken aldus vervuld zal kunnen worden.

Deze voorbeelden schijnen voldoende aan te toonen, dat een landbouwkundige dienst op de Benedenwindsche eilanden niet overbodig is.

Ten slotte zij er nog op gewezen, dat, hoewel de in art. 90*b* vermelde post en in het bijzonder de maatregelen in het belang van den landbouw daarop voorkomende, geheel ten laste van Curaçao gebracht worden, het van zelf spreekt, dat de uitkomsten van verschillende proefnemingen ook voor de Bovenwindsche eilanden haar nut hebben.

Het vervoer van arbeiders naar het buitenland heeft de volle aandacht van het Bestuur. Reeds onder den afgetreden Gouverneur werd besloten straffer de hand te houden aan de verordening van 17 Juli 1883 (P. B. N° 7), die in den laatsten tijd niet zoo streng werd gehandhaafd, waardoor in betrekkelijk weinige reizen pl. m. 1300 arbeiders naar Cuba konden worden vervoerd. Van de bevoegdheid, in artikel 3 dier verordening op Curaçao aan den Procureur-generaal en op de overige eilanden aan den Gezaghebber gegeven, om bij vervoer van meer dan tien passagiers, het aantal ervan vast te stellen, wordt nu meer nadrukkelijk gebruik gemaakt. Daar het echter wil voorkomen, dat deze verordening herziening vereischt, zal binnenkort een ontwerp-verordening betreffende dit onderwerp aan den Kolonialen Raad worden aangeboden, waarbij als leidraad wordt gevolgd het Koninklijk Besluit van 27 November 1865, Staatsblad N° 130, zooals het sedert is gewijzigd en aangevuld.

Er zal worden nagegaan op welke wijze de vertrekkende arbeiders verplicht kunnen worden voor hun vrouw en kinderen te blijven zorgen. Tegen het doorvoeren van een dergelijken dwang schijnen wel eenige moeilijkheden te bestaan. Immers, het gaat in deze meer om de nakoming van een zedelijke verplichting, dan van de wettelijke (artt. 153, 368 *g*

en *h*, 372 enz. Burgerlijk Wetboek), waarvan de naleving bij hen, die in het buitenland werk gaan zoeken, zeer moeilijk is af te dwingen. Zoolang zij in het buitenland zijn, ontgaan zij toch elken rechtsdwang daartoe, terwijl, als zij, teruggekomen, aan hun plicht niet wenschen te voldoen, er in den regel weinig verhaal op hen zal zijn.

Er zal tevens worden overwogen of in het ontwerp een voorschrift ter verzekering van de nakoming der verplichting tot vergoeding van de kosten van terugkeer kan worden opgenomen, door van den aanwerver of aannemer het stellen van zekerheid in de kolonie tot richtige naleving van zijn contract te vorderen.

Er zal dan den arbeiders telkens gewezen moeten worden op de bevoegdheid om vrije terugreis te bedingen; anders blijft het voorschrift een doode letter, evenals nu dat van art. 2 van bovengemelde verordening betreffende kostelooze overtocht na afloop hunner verbintenis. In den laatsten tijd toch worden de arbeiders niet meer aangenomen in tegenwoordigheid van den door den Gouverneur aangewezen ambtenaar.

Het was den ondergeteekende niet bekend, dat er werkgevers op Curaçao zijn, die aan hun werkvolk boeten opleggen. Thans verneemt hij, dat één werkgever het boetestelsel toepast.

Er wordt met Zijne Excellentie den Minister van Koloniën van gedachten gewisseld over de wenschelijkheid van de invoering in de koloniale wetgeving van de zoogenaamde sociale wetten, waaronder ook van bepalingen als opgenomen in boek III, titel VII A, van het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek betreffende het arbeidscontract: meer in het bijzonder de voorschriften van artt. 1637 *u* en volgende.

De loods-onderhavenmeester vervult geen particuliere bijbetrekkingen. Hij treedt alleen in zijn vrijen tijd als adviseur van de Curaçaosche Petroleum Maatschappij tegen vergoeding op. Daar de dienst er niet onder lijdt, schijnt hiertegen geen bezwaar te zijn.

Inderdaad is bedoelde loods eens naar Gulfport en eens naar Maracaibo geweest voor de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij, doch niet zonder verlof. Op verzoek van den Directeur dezer maatschappij is hem daartoe door den Gouverneur mondeling verlof verleend. Ook in dit geval kon het gebeuren, zonder dat de dienst er door leed, want door den oorlog was het verkeer in de haven niet druk.

De vuilnisponten tegenover de Columbusstraat en bij het erf van de familie Leyba, waarin geen faecaliën worden gestort, doch voornamelijk droog vuil, als papier, strooafval, aarde, steenen, straatveegsel enz. kunnen moeilijk stank verspreiden. De ponten tegenover de Columbusstraat zijn van planken schotten voorzien om ze te kunnen dichtdekken. Een of meer schotten moeten echter meestal worden opengelaten om gelegenheid te geven vuil, dat anders op straat terecht komt, in de pont te storten. Er zal er op worden gelet, dat niet meer schotten openstaan, dan strikt noodzakelijk, tevens zal de andere pont op Scharloo met schotplanken worden belegd. Deze ponten zijn voor het vuiltransport noodzakelijk. Er zal worden nagegaan of de politie meer toezicht op kan uitoefenen.

Artikelen.

Art. 1a. De bezoldigingen van de ambtenaren en beambten zijn, na gepleegd overleg met Zijne Excellentie den Minister van Koloniën, vastgesteld en opgenomen in het besluit van 16 Augustus 1918, P. B. No. 48. Het gaat dus moeilijk aan in de kortgeleden vastgestelde nieuwe regeling dier bezoldigingen wijziging te brengen, alvorens hieromtrent de zienswijze van Zijne Excellentie den Minister te vernemen.

Om de door de afdeelingen niet goed geachte verhouding tusschen de bezoldigingen van den kolonialen ontvanger en een hoofdcommies te verbeteren, zal de bezoldiging van den ontvanger dienen te worden verhoogd. Het brengen van de bezoldiging van den kolonialen ontvanger in een hoogere

groep zal echter niet kunnen plaats vinden, zonder dat de bezoldigingen van verschillende andere ambtenaren ook verhoogd worden. Waar de bezoldigingen van de ambtenaren in deze kolonie in het algemeen zeker niet hoog kunnen worden genoemd, zal de opmerking van de afdeelingen speciaal onder de aandacht van Zijne Excellentie den Minister worden gebracht.

Art. 7. Betreffende de uitgaven, welke de voorgenomen regeling van het bestuur der Bovenwindsche eilanden zal vorderen, kan ondergeteekende, tot zijn leedwezen, geen inlichtingen geven. Alsnog is hier niet bekend, wat de bezoldiging van den voor de drie eilanden benoemden gezaghebber zijn zal, noch op welke wijze in zijne vervanging op de verschillende eilanden zal worden voorzien. Ook de reis- en teerkosten van genoemden gezaghebber kunnen, uit gebrek aan gegevens, nog niet worden geraamd.

Art. 11. Aan het verlangen van eenige leden om den memorie-post, uitgetrokken bij dit artikel, te vervangen door het bedrag, dat noodig is om in de thans bekende behoefte te voorzien, is voldaan.

Bij de samenstelling van de hierbij aangeboden tweede nota van wijzigingen is daarmede rekening gehouden.

Art. 31. Zooals reeds in de toelichting op den betrekkelijken post in de nota van wijzigingen is medegedeeld, zullen de kosten van een opvoedingsgesticht als bij dit artikel bedoeld, wanneer dit gesticht van landswege moet worden tot stand gebracht en beheerd, veel hooger zijn dan het bedrag, dat thans daarvoor wordt aangevraagd. Daarom acht ook ondergeteekende het in het belang van de koloniale kas, door het verleenen van de gevraagde bijdrage, mede te werken tot de oprichting van meerbedoeld gesticht door het Apostolisch Vicariaat. Bovendien bestaat er, waar hier de overgroote meerderheid der lagere bevolking tot den Roomsch-Katholieken godsdienst behoort en in het op te richten gesticht uitsluitend Roomsch-Katholieke kinderen zullen worden opgenomen, geen bepaalde aanleiding om de opvoeding van die kinderen niet aan het Apostolisch Vicariaat over te laten, maar van bestuurswege te doen geschieden.

Van het op de begrooting uitgetrokken crediet van f 6 500,— blijft, zooals reeds in de toelichting op de nota van wijzigingen is gezegd, na aftrek van de bijdrage voor het gesticht voor jongens, f 1 000,— beschikbaar voor uitgaven ten behoeve van verwaarloosde meisjes. Op welke wijze dit bedrag zal worden aangewend kan nog niet worden gezegd, aangezien daaromtrent nog niets beslist is. Bij het Apostolisch Vicariaat bestaat echter het voornemen om, zoo mogelijk, ook voor verwaarloosde meisjes een gesticht op te richten. Wanneer die plannen vasteren vorm hebben aangenomen, zal het Vicariaat waarschijnlijk ook voor dat gesticht eene bijdrage van het Bestuur verzoeken.

In het gesticht op Scherpenheuvel zullen, behalve de verwaarloosde jongens, ook worden opgenomen jongens, die, in verband met de toepassing van het tweede lid van de artikelen 40 en 41 van het Curaçaosch Strafwetboek, op last van den rechter eene opvoeding in een gesticht moeten ontvangen.

Er wordt echter overleg met Zijne Excellentie den Minister van Koloniën gepleegd over wijziging van evengenoemde artikelen in den geest van de bepalingen van artt. 38—39 novies Nederlandsch Wetboek van Strafrecht.

Onder verwaarloosde kinderen moet worden verstaan zij, voor wier onderhoud of opvoeding niet, althans niet voldoende, wordt gezorgd door hen, die daartoe wettelijk of zedelijk verplicht zijn, waardoor ingrijpen vanwege de overheid noodzakelijk wordt.

Art. 41. Ondergeteekende geeft gereedelijk toe, dat één kommies alleen onmogelijk toezicht kan houden op al de baaien in de benedendistricten. De kommies op Buitenbosch is dan ook niet belast geweest met het toezicht op alle baaien, maar slechts op één enkele baai, of liever op één enkel bewoond centrum, waaromtrent er vermoeden bestond, dat het daar niet geheel toeging als het behoort.

Zooals in alle takken van dienst moet men ook bij dien der belastingen rekening houden met de uitgaven en is het van uit dat oogpunt bezien alsnog niet genoegzaam gemotiveerd voorgekomen aan alle baaien kommiezenposten te stellen.

De bedoelde kommies doet sinds eenigen tijd dienst in de stad en is bestemd om in de buitendistricten, nu eens hier, dan weer daar, een wakend oog te houden op het vervoer en het verbruik van accijnsgoederen.

Art. 42. De motorboot voor de havenpolitie is ook bestemd voor den tol- en loodsdienst. Wanneer het noodzakelijk mocht blijken om uitsluitend voor den toldienst een motorboot aan te schaffen — voor zoover bekend is die noodzakelijkheid nog niet gebleken — zal tot de aanschaffing daarvan kunnen worden overgegaan.

Art. 62. Als antwoord op de hierbij gestelde vraag meent ondergeteekende te mogen verwijzen naar het bepaalde bij artikel 18 van de Curaçaosche Comptabiliteitswet, P. B. 1910, Nº 63.

Art. 67. De bezoldiging van den Inspecteur van het onderwijs is gerangschikt in de groep f 4 000,— tot f 5 000,—. Voor 1920 is voor hem, in verband met zijn diensttijd, f 4 500,— uitgetrokken.

Het hoofd van de Hendrikschool is, voor wat zijn bezoldiging betreft, gerangschikt in de groep f 3 000,— tot f 3 500,—. Bij zijne uitzending uit Nederland werd hem de maximumbezoldiging toegezegd.

Op het oogenblik zijn de inkomsten van den Inspecteur en van het hoofd van de Hendrikschool als volgt:

van den Inspecteur:		
Bezoldiging	f 4 400,—	
Toelage voor het geven van normaallessen	1 125,—	
Toelage als hoofd van de normaallessen	100,—	
		f 5 625,—
van het Hoofd van de Hendrikschool:		
Bezoldiging	f 3 500,—	
Toelagen wegens het bezit van voor zijn rang niet gevorderde bijakten	500,—	
Toelage als hoofd van de school	400,—	
	f 4 400,—	
Toelage voor het geven van normaallessen	675,—	
Toelage voor het geven van handelsonderwijs	500,—	
Toelage als leider van het handelsonderwijs	100,—	
		f 5 675,—

Het verschil tusschen de inkomsten van deze ambtenaren is thans f 50,—, welk verschil in het voordeel is van het hoofd van de Hendrikschool. De Inspecteur heeft de normaallessen slechts noodgedrongen voor zijn rekening genomen, omdat voor eenige vakken nog niet de geschikte leerkrachten aanwezig zijn. Binnen eenige weken zullen de lessen voor rekenen, die hij sedert 13 Februari l.l. heeft overgenomen, aan een tijdelijk benoemden onderwijzer worden overgegeven, waardoor het bovenbedoeld verschil f 500,— wordt. Men moet echter niet geheel uit het oog verliezen, dat de inkomsten, behalve dan de toelage als hoofd van de school, welke de bezoldiging van het hoofd van de Hendrikschool boven die van den Inspecteur brengen, niet vast aan zijn betrekking zijn verbonden. Een beter beeld van de zaak vindt men door de bezoldiging van den Inspecteur ad f 4 400. — te vergelijken met het inkomen van het Hoofd der Hendrikschool aan zijn betrekking verbonden, ad f 3 900,—.

Artt. 69a, 71a en 71c. Naar aanleiding van het hierbij gedaan verzoek, wordt ter Griffie van den Raad ter inzage van de leden van den Raad neergelegd een staat betreffende

rang, akten, dienstjaren, inkomen en toelagen (voor extra-akten) van de onderwijzers en onderwijzeressen, werkzaam bij het openbaar onderwijs in de kolonie Curaçao op 1 April 1919.

Art. 90c. De hoofdredenen waarom op Curaçao geen meerder gebruik is gemaakt van den motorploeg, schijnen de volgende te zijn:

1º de oogstkansen bij den sorghumverbouw zijn zoo gering, dat men er de kosten niet voor over heeft om de terreinen, die voor sorghumteelt dienen en voor bewerking met den tractorploeg overigens wel in aanmerking zouden kunnen komen, daarvoor door het rooien van boomen, (waaronder meestal ook dividiviboomen) enz. in geschikten staat te brengen en te houden;

2º er zijn ook groote plantages, die toch feitelijk heel weinig voor ploegen geschikt maisland bezitten;

3º slechts bij hooge uitzondering worden de maisgronden op andere wijze bewerkt dan door ze tegen den planttijd van opslag en vuil te zuiveren, zoodat men, daarbij gelet op de wijze, waarop men op de meeste groote plantages voor het planten de beschikking over arbeiders verkrijgt, met de van oudsher gevolgde methode van maisverbouw vermoedelijk goedkooper uitkomt, vooral bij de hooge gasolineprijzen van de laatste jaren. Bij de geringe oogstkansen laat men alle uitgaven, die niet strikt noodzakelijk zijn, liefst achterwege.

De ondervinding heeft bovendien reeds geleerd, dat de klimaatsomstandigheden mede oorzaak zijn, dat men hier niet steeds al de voordeelen van een goede grondbewerking trekt, waarop men in een met geregelder regenval begiftigd klimaat rekenen mag.

Art. 95a. Betreurende, dat meerdere leden hun stem niet zullen verleenen aan de uitgave voor de bezoldiging van een geneeskundige voor het 3de district, meent ondergeteekende in het midden te mogen brengen, dat de griep-epidemie van het afgeloopen jaar niet als uitsluitend argument is aangevoerd voor het aanstellen van een geneesheer in het 3de district. Reeds ten vorige jare was de geneeskundige voorziening voor dit aanwassende district van ruim 6000 personen ten eenenmale onvoldoende geoordeeld; de laatste epidemie heeft daarenboven nog eens ten overvloede het bewijs geleverd, dat een voorziening van het 3de district uit de stad een onmogelijkheid is. Daarenboven zal de geneeskundige dienst zeker toch ruimer in zijn functionarissen moeten zitten, daar telkenmale door verlof, ziekten enz. mutaties plaats vinden onder deze ambtenaren, die uit den aard van hun beroep niet, zooals bijv. administratieve personen, tijdelijk kunnen worden vervangen.

Art. 112. De arbeidsloonen voor het reinigen der straten zijn verhoogd, omdat, daar onder den dienst thans ook ontsmetten van huizen, uitrooken van schepen, besproeiing van plassen enz. zijn gebracht, het personeel ter sterkte van 30 man moest worden gebracht, en omdat de loonstandaard in de laatste drie jaren, evenals elders, ook hier is gestegen. Hierbij moet worden bedacht, dat de bevolking laag neerziet op hen, die de straat vegen, aan welk vooroordeel door het toekennen van voldoend loon moet worden tegemoet gekomen.

Artt. 117 en 118. Het kan niet worden toegegeven, dat de oprichting van een stadsapotheek in plaats van tot bezuiniging, tot verzwaring der uitgaven zal leiden. Thans reeds, waarschijnlijk onder invloed der voorgestelde stadsapotheek, zijn de uitgaven aan geneesmiddelen in het stadsdistrict tot iets meer dan de helft gedaald.

Wat den persoon van stadsapotheker betreft, kan de mededeeling worden gedaan, dat er voor dit ambt reeds twee gegadigden zijn voor dit salaris. Het honorarium is dan ook hooger dan de meeste provisors hier verdienen, en het werk, hoewel niet onbelangrijk, niet overmatig zwaar.

Het komt voor, dat de vergelijking met den militairen apotheker niet opgaat. Deze is minder gereedmaker van re-

cepten, dan wel beheerder van het Rijksmagazijn van geneesmiddelen, waaruit alhier ook voor de districten wordt uitgedeeld. Gemiddeld worden in de armenpraktijk ongeveer 2 × 35 of 70 recepten per dag gereedgemaakt, daarbij zal dan nog eenig werk voor de kliniek, leproserie en krankzinnigengesticht komen.

Bij de begrooting is op de aanschaffing van een hulpkracht (apotheker-assistent) gerekend. De daarvoor uitgetrokken som van f 600,— 's jaars staat ongeveer gelijk aan wat hier door deze functionarissen wordt verdiend. De kostenberekening kan dus gehandhaafd worden.

Art. 119a. De bij dit artikel besproken som is voor de buitendistricten iets lager gesteld dan voor de stad, omdat: 1º in het algemeen buiten minder gerecepteerd wordt dan in het stadsdistrict, 2º talrijke lieden in de stad komen werken en pas in het eind van de week naar buiten teruggaan; terwijl de begrootingspost voor de stadsapotheek, als eerste, eenigszins ruim is genomen.

Art. 128. De ingenieur bij het departement van openbare werken, wiens werkzaamstelling in deze kolonie van tijdelijken aard is, is door Zijne Excellentie den Minister van Koloniën op een toelage van f 6 000,— uitgezonden. Het is ook niet te zeggen, dat de nieuwe Directeur der Openbare Werken niet op een hoogere bezoldiging dan van f 4 000,— tot f 5 000,— zal uitkomen. De tegenwoordige Directeur had een aanvangsbezoldiging van f 6 000,— met twee tweejaarlijksche verhoogingen, elk van f 500,—.

Ongetwijfeld zal het Bestuur tegen den tijd, dat de detacheeringstermijn van den waarn. Directeur der Openbare Werken afloopt, en zijn plan om den kolonialen dienst te verlaten, vasteren vorm heeft aangenomen, in overweging nemen in hoeverre er, rekening houdende met den uitgesproken wensch van verscheidene leden van den Raad, pogingen moeten worden aangewend om hem in dienst te houden.

Art. 131f. Er zal nog nader worden nagegaan of er, althans voorloopig, tegen aansluiting van den seinpost Jack Evertsz aan het telefoonnet geen bezwaren bestaan en of de kosten van aanleg en abonnement wel opwegen tegen de verwachte voordeelen.

Art. 133d. De bedoeling is, dat de gebouwen aan de Caracasbaai zonder belangrijke uitgaven, als reserve in den staat worden gehouden, waarin zij nu verkeeren. De inrichting aan de Caracasbaai heeft nog waarde, met het oog op een eventueele Gele-koorts quarantaine (gunstige ligging der baai).

Art. 133e. Art. 17 der Verordening van 13 Juli 1887, regelende de onteigening ten algemeenen nutte (P. B. Nº 23) schrijft voor, dat, alvorens tot onteigening over te gaan, er getracht moet worden den eigendom van het goed bij minnelijke schikking te verkrijgen; pas als dit niet gelukt, kunnen stappen tot onteigening worden genomen (art. 18). Steeds is hiermede rekening gehouden en tot nu schijnt er niet meer voor eenig perceel gegeven te zijn, dan bij onteigening zou zijn betaald. Doch uit den aard der zaak zal elk geval op zich zelf moeten worden beschouwd, waarbij dan rekening ware te houden met de beide hier uitgebrachte adviezen.

Het maken van een tweeden weg naar den Berg Altena komt ter ontlasting van den weg Berg Altena niet urgent voor. Een minder steile en dus veiliger verbinding zou ook niet gezocht moeten worden door aanleg van een weg tegenover den Araratweg uitmondende, doch zoû verkregen kunnen worden door den Cornetweg te volgen, die van vóór de Israelietische begraafplaats op den weg op den Berg Altena over de gronden van Cornet naar de Oranjestraat loopt. Deze weg moet volgens beschikking van den Procureur-generaal, genomen naar aanleiding van art. 3 der Verordening van 26 April 1909 (P. B. Nº 18), in het belang van het openbaar verkeer worden opengelaten. Hij zal dan t. z. t. behoorlijk moeten worden verhard en verder in orde gemaakt.

Art. 134c. Onder de privaten genoemd bij dit artikel zijn privaatgebouwen te verstaan, in elk waarvan 6 privaten en 3 urinoirs voor mannen, benevens 8 privaten voor vrouwen, alsmede een storttrechter voor medegebracht faecaalvuil zullen worden ondergebracht. De privaten in Oranjestad op St. Eustatius, genoemd onder 134*m*, zijn privaatgebouwtjes met een enkel privaat.

In de hierbij aangeboden nota van wijzigingen worden nog enkele voorstellen gedaan; ondergeteekende meent te kunnen volstaan met te verwijzen naar de daarbij gegeven toelichtingen.

Willemstad, den 22n. April 1919.

De waarn. Gouverneur van Curaçao,

J. B. GORSIRA.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Tweede Nota van wijzigingen.

N° 11.

1° In de Ontwerp-verordening.

Artikel 1.

Iste Afdeeling.

Algemeen en gewestelijk bestuur.

Overtochts,- vervoer- en verplaatsingskosten.

Instede van de memorie-raming van onderartikel 11 wordt gesteld een bedrag van f 24 000,—.

Het totaal der Iste afdeeling wordt gebracht op f 180 104,—.

VIIde Afdeeling.

Openbare gezondheidsdienst.

Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 108 wordt verhoogd met f 725,— en gebracht op f 6 100.—.

Het totaal der VIIde afdeeling wordt gebracht op f 211 088,—.

IXde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 145 wordt verhoogd met f 2 405,— en gebracht op f 103 919,—.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 146 wordt verlaagd met f 270,— en gebracht op f 73 386,—.

Het totaal der IXde afdeeling wordt gebracht op f 191 476,—.

Het totaal der afdeelingen wordt gelezen f 1 647 427,—.

In het ,,Algemeen Overzicht'' worden de totalen van de afdeelingen I, VII en IX onderscheidenlijk gelezen f 180 104,— f 211 088,— en f 191 476,—, terwijl het slotcijfer van de geheele begrooting gelezen wordt f 1 647 427,—.

Het slotcijfer van het ontwerp wordt gelezen:

Een millioen zes honderd zeven en veertig duizend vier honderd zeven en twintig gulden.

Artikel 2.

Tusschen de in dit artikel opgenomen artikelen 10 en 12 wordt opgenomen artikel 11, welk artikel vervalt bij de vermelding van de voor memorie uitgetrokken posten aan het slot van dit artikel 2.

2° In den uitgewerkten en toelichtenden staat.

Iste Afdeeling.

Algemeen en gewestelijk bestuur.

Overtochts-, vervoer- en verplaatsingskosten.

(1) Instede van de memorie-raming van artikel 11 wordt gesteld een bedrag van f 24 000,—.
Het totaal der Iste afdeeling wordt gebracht op f 180 104,—.

VIIde Afdeeling.

Openbare gezondheidsdienst.

Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.

(2) Het bij onderdeel *a* van artikel 108 uitgetrokken bedrag voor bezoldiging van een hulp-scheikundige wordt verhoogd met f 600,— en gebracht op f 2 000,—. Achter de woorden ,,1 hulp-scheikundige,'' in genoemd onderdeel *a*, wordt instede van ,, f 1 400,— tot f 1 600,—'' gelezen:
,, f 2 000,— tot f 2 500,—''. Het totaal van onderdeel *a* van artikel 108 wordt gebracht op f 4 500,—.
(3) In onderdeel *b* van artikel 108 wordt instede van ,,2 bedienden, f 300 tot f 400 ..... f 675,—'' gelezen:

,,1 bediende, f 500 tot f 600	500,—
1 bediende, f 300 tot f 400	300,—''

Het totaal van onderdeel *b* van artikel 108 wordt gebracht op f 1 600,—. Het totaal van artikel 108 wordt gebracht op f 6 100,—.
Het totaal der VIIde afdeeling wordt gebracht op f 211 088,–.

IXde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.

(4) Het bedrag uitgetrokken bij artikel 145 wordt verhoogd met f 2 405,— en gebracht op f 103 919,—.
(5) Het bedrag uitgetrokken bij artikel 146 wordt verlaagd met f 270,— en gebracht op f 73 386,—.
Het totaal der IXde afdeeling wordt gebracht op f 191 476,–.
In het ,,Algemeen Overzicht'' worden de totalen van de afdeelingen I, VII en IX onderscheidenlijk gelezen f 180 104,–, f 211 088,— en f 191 476,— terwijl het slotcijfer van de geheele begrooting gelezen wordt f 1 647 427,—.

3° In de raming der middelen en inkomsten.

Tengevolge van de thans voorgestelde wijzigingen in de ramingen der uitgaven wordt de raming van de bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale middelen verhoogd met f 26 860,— en gebracht op f 579 753,—.

Toelichtingen.

(1) Naar aanleiding van het in de Afdeelingen van den Kolonialen Raad uitgesproken verlangen om den memoriepost van artikel 11 te vervangen door het bedrag, dat noodig is om in de thans bekende behoefte te voorzien, wordt voor dit artikel thans f 24 000,— aangevraagd. Dit bedrag is als volgt samengesteld:

Huur van den schoener, die de gemeenschap onderhoudt tusschen de Benedenwindsche eilanden onderling	f 12 000,—
Vermoedelijke bedrijfs- en onderhoudskosten van den schoener ,,Estelle''	12 000,—
	f 24 000,—

(2) De bezoldiging van den hulp-scheikundige is thans gerangschikt in de groep f 1 400,— tot f 1 600,—. Voor 1920 is voor hem de minimum-bezoldiging uitgetrokken. Aangezien het gebleken is, dat deze bezoldiging, in verband met de geschiktheid van den titularis en met het werk dat door hem verricht wordt veel te laag is, doet ondergeteekende hierbij, na gepleegd overleg met Z. E. den Minister van Koloniën, het voorstel zijne bezoldiging te brengen in de groep f 2 000,— tot f 2 500,— en hem f 2 000,— toe te kennen.

(3) Om dezelfde redenen als in noot 2 vermeld wordt voorgesteld de toelage van den bediende op het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst van de groep f 300,— tot f 400,— te brengen naar de groep f 500,— tot f 600,—, en hem de minimum-toelage ad f 500,— toe te kennen.
Het voor de groepsverandering noodige overleg met Z. E. den Minister van Koloniën heeft plaats gehad.

(4) *Meer* geraamd het pensioen van A. G. Statius Muller.

(5) *Minder* geraamd het pensioen van de weduwe W. H. van der Velde.

Willemstad, den 22n. April 1919.

De waarnemende Gouverneur van Curaçao,

J. B. GORSIRA.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Eindverslag.

Nº 12.

De Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag gaf geene aanleiding tot nadere beschouwingen.

Naar aanleiding van hetgeen door den Minister van Koloniën in de Memorie van Toelichting op het ontwerp van wet tot vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 is nedergeschreven omtrent de verbetering van de Paardenbaai op Aruba, werd door enkele leden de hoop uitgesproken, dat het overleg ter zake eener minder kostbare voorziening in de verbetering van die baai er toe zal leiden, dat binnen niet al te langen tijd die verbetering op de eene of andere wijze ter hand zal worden genomen. Zij gaven in overweging intusschen eene motorboot aan te schaffen, geschikt om zeilschepen die baai binnen te sleepen.

Eenige leden waren van oordeel, dat de omheining van het Wilhelminapark door den rotten toestand, waarin zij verkeert, de stad ontsiert. Zij stelden voor de Damesvereeniging ,,Entre Nous'' door het toekennen van eene tegemoetkoming in de gelegenheid te stellen die omheining te vernieuwen. Het kwam die leden nog gewenschter voor, dat het Bestuur het park overnam en voor het onderhoud daarvan zorgde.

Eenige leden, die de cement-onderneming van de Heeren Neuman en Beaujon een gunstige uitkomsten belovend bedrijf noemden, dat slechts steun noodig heeft om zich tot vollen bloei te kunnen ontwikkelen, wilden het Bestuur in overweging geven die onderneming geldelijk te steunen.

Door enkele leden werd de wenschelijkheid betoogd om pogingen aan te wenden ook den opzichter bij Openbare werken Van Aken, dien zij alleszins geschikt voor zijne taak noemden, in dienst te houden.

Gevraagd werd waarom de algemeene begraafplaats nog niet is opengesteld. Zoo er redenen zijn om die begraafplaats nog niet open te stellen, vroegen de leden aan het woord om die zoo spoedig mogelijk uit den weg te ruimen.

Met verwijzing naar artikel 22 van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 Nº 7), merkten eenige leden op, dat de tijd is aangebroken om de heffing dier belasting, die zwaar drukt op de aangeslagenen, te doen vervallen.

In het vertrouwen, dat het Bestuur wel rekening zal willen houden met de hierbij geuite wenschen, en de hierin gestelde vraag hetzij vóór hetzij op de openbare zitting wel zal willen beantwoorden, achtten de Afdeelingen de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 29n. April 1919.

De Rapporteurs,

F. W. P. WINKEL.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG.

Nº 13.

Naar aanleiding van het door hem ontvangen eindverslag heeft ondergeteekende de eer den Raad het volgende mede te deelen.

Het door den Minister van Koloniën in de aangehaalde Memorie van toelichting bedoeld overleg loopt ook over het aanschaffen van een motorboot, geschikt om zeilschepen in en uit de Paardenbaai op Aruba te sleepen.

Het Bestuur voelt wel iets voor een tegemoetkoming in de kosten van vernieuwing van de omheining van het Wilhelminapark. Doch uit den aard der zaak zal, vooral door een interimair bestuur, de Minister van Koloniën over een dergelijke buitengewone, tevens niet onaanzienlijke uitgave moeten worden geraadpleegd. Van overneming van het park door het gouvernement zal echter voorloopig wel niet de rede kunnen zijn.

Ten opzichte van geldelijken steun aan de cement-onderneming is reeds eenigen tijd geleden, naar aanleiding van een verzoekschrift daartoe van een der ondernemers, het oordeel van den Minister van Koloniën ingewonnen. Zijne Excellentie heeft geen voldoende termen kunnen vinden om uit de koloniale kas steun te verleenen. Mededeeling hiervan is toen aan bedoelden ondernemer gedaan.

De opzichter bij openbare werken *Van Aken* heeft wegens het verstrijken van den termijn zijner detacheering den wensch te kennen gegeven, om in het midden dezer maand naar Nederland te vertrekken. Hieraan is bereids tegemoet gekomen. Genoemde opzichter heeft zich echter bereid verklaard om, zoo hij verder verlof van den Minister van Waterstaat kan bekomen, onder een nieuw contract, waarbij een hoogere jaarwedde zou worden bedongen, binnen zes maanden terug te komen.

De openstelling van de algemeene begraafplaats wacht op de inwerkingtreding van de verordening van 13 September 1918 (P. B. 1919 Nº 21), houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie. Zoodra dit plaats vindt, wat binnenkort zal geschieden, zal de begraafplaats in gebruik worden genomen.

De oorlogstoestand is nog niet geëindigd, althans de vrede is nog niet gesloten. Zoodra mogelijk binnen een jaar hierna zal de in art. 22 der verordening van 16 Februari 1918 (P. B. Nº 7) bedoelde ontwerp-verordening bij den Raad worden ingediend.

Willemstad, den 1sten Mei 1919.

De waarnemende Gouverneur van Curaçao,

J. B. GORSIRA.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—26.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Amendementen.

Nº 14.

Amendementen, die op de Koloniale Huishoudelijke Begrooting voor het jaar 1920 zullen worden voorgesteld.

Door het Lid van den Raad F. W. P. Winkel:

om art. 31 te doen luiden:

,,Kosten van eene Gouvernements inrichting ten behoeve van verwaarloosde kinderen .... f 6500,—''

om art. 67 *a* te doen luiden:

,,bezoldiging of verlofsbezoldiging van den Inspecteur van het Onderwijs, f 5000,— tot f 6000,— ..... f 5000,—''

Door het Lid van den Raad Ed. S. Lansberg:

om art. 83 luidende: ,,Uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek (Kolonie)..... f 10000,—'' te doen vervallen;

om art. 95 *a* in dier voege te wijzigen, dat voor de buitendistricten van Curaçao instede van voor 4, slechts voor 3 Gouvernements-geneeskundigen bezoldiging of verlofsbezoldiging wordt uitgetrokken; en in verband hiermede het aangevraagd krediet van f 14000,— te verminderen met f 3500,— en te bepalen op f 10500,—; en ook om art. 95 *d* in dier voege te wijzigen, dat er voor Curaçao voor slechts 5 gouvernements-geneeskundigen voedergeld wordt aangevraagd, te weten 3 à f 900,— en 2 à f 500,—.

Door het Lid van den Raad H. Statius Muller:

om in den tekst van art. 87, achter het woord ,,vervoermiddelen'', te voegen de woorden ,,en kantoorkosten'', en de komma achter het woord Landbouwkundige en de woorden ,,den hulp-landbouwkundige'' te doen vervallen; om in art. 87 *a*, achter het woord ,,landbouwkundige'', te voegen ,,met standplaats op een der Nederlandsche Bovenwindsche eilanden''; en te doen vervallen: ,,1 hulp-landbouwkundige *Memorie*'';

om in art. 87 *c*. het krediet voor voedergeld of kosten van vervoermiddelen voor den landbouwkundige te verlagen met f 100,— en te bepalen op f 400,—; uit dit onderdeel te doen vervallen: ,,aan den hulp-landbouwkundige f 400,—''; en

om bij art. 87 een nieuw onderdeel op te nemen, luidende: ,,kantoorkosten voor den landbouwkundige... f 250,—'';

om uit den tekst van art. 88 te doen vervallen de woorden: ,,en van den hulp-landbouwkundige'';

in litt. *b*. van dit artikel het woord ,,Curaçao'' te vervangen door ,,zijn standplaats'';

onderdeel *c*. van dit artikel te doen vervallen;

om uit art. 90, onderdeel *a*. te doen vervallen; onderdeel *b*. te veranderen in onderdeel *a*. en de bij dit onderdeel aangevraagde kredieten te verlagen respectievelijk met f 4000,— en f 1500,— en te stellen onderscheidenlijk op f 1000,— en f 1000,—;

litt. *c*. te veranderen in litt. *b*.

EVENTUEEL.

De artikelen 117 en 118 te doen vervallen.

De tekst van art. 119 zoodanig te redacteeren, dat blijkt, dat uit dezen begrootingspost ook bestreden zullen worden de geneesmiddelen enz. voor de personen, die voorzien zouden zijn geworden uit de stadsapotheek, met verhooging van het bij onderdeel *a.* aangevraagd krediet.

Door het Lid van den Raad J. C. B. Forbes:

om tusschen de artikelen 61 en 62 een nieuw artikel 61*bis* op te nemen, luidende:

„Tegemoetkoming aan de Damesvereeniging „Entre Nous" in de kosten van hernieuwing van de omheining van het Wilhelminapark ..... f 2800,—".

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—27.

Verordening van den ... ., ter uitvoering van art. 25 der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het noodig is bepalingen vast te stellen, waaraan de heer Jan Frederik Haayen, Gouvernements Secretaris in deze Kolonie, recht kan ontleenen om een tijd, gedurende welken hij verplicht was in Nederland te verblijven, voor diensttijd te laten medetellen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Het tijdvak van 1 November 1917 tot en met 31 Maart 1918, door den heer Jan Frederik Haayen, Gouvernements Secretaris in de Kolonie Curaçao, in Nederland doorgebracht met verlof hem door den Minister van Koloniën verleend, omdat er geen scheepsgelegenheid was om naar de Kolonie terug te keeren, wordt, voor de berekening van een eventueel aan den heer Haayen toe te kennen pensioen, gelijkgesteld met in werkelijken dienst der Kolonie doorgebrachten tijd.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—27.

Verordening van den... ....., ter uitvoering van art. 25 der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Door den Gouvernements-Secretaris Jan Frederik Haayen is de wensch te kennen gegeven om den dienst met 1 Juni a. s. te verlaten. Echter zou hij den dienst niet wenschen te verlaten, indien het hem toe te kennen pensioen niet berekend kan worden naar reden van zijn inkomen van f 4 700,— 's jaars.

Dit laatste zou niet 't geval kunnen zijn, indien een tijdvak van 5 maanden, gedurende welk hij verplicht was in Nederland te blijven, omdat er geen scheepsgelegenheid naar de Kolonie bestond, niet voor vollen diensttijd in aanmerking kon worden gebracht.

Dit tijdvak werd in Nederland doorgebracht met verlof door den Minister van Koloniën gegeven, krachtens Koninklijke machtiging, geboden door de bijzondere tijdsomstandigheden.

Het wil ondergeteekende derhalve onbillijk voorkomen, indien deze tijd slechts voor de helft als diensttijd in rekening werd gebracht bij een eventueel aan den belanghebbende te verleenen pensioen.

Een keer of twee is het voorgekomen, dat aan ambtenaren met verlof in Nederland een opdracht werd gegeven. De tijdsduur van de opdracht werd, ofschoon het werk beloond werd met een bijzondere toelage, voor de helft voor pensioen medegerekend. Ondergeteekende is van oordeel, dat er een zeer groot verschil bestaat tusschen een tijd doorgebracht met een opdracht, beloond met een toelaag, en een verplicht verblijf, door omstandigheden geboden, tegen den zin en het belang van den verlofganger.

Waar art. 25 van het Pensioensreglement van 1868, P. B. Nº 2 bepaalt, dat in buitengewone gevallen, waarin de bepalingen van de verordening geacht worden geen billijken maatstaf tot vergelding van diensten op te leveren, een afzonderlijke verordening zal moeten voorzien, heeft ondergeteekende gemeend de bijgaande ontwerp-verordening te moeten indienen.

Willemstad, den 5n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—28.

Verordening van den ....., tot wijziging der verordening van 16 Februari 1918 (P. B. No. 43), houdende organisatie van de politie in de kolonie Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van 16 Februari 1918 (P. B. Nº 43), houdende organisatie van de politie in de kolonie *Curaçao*, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De eerste zin van het laatste lid van artikel 9 der verordening van 16 Februari 1918 (P. B. Nº 43), houdende organisatie van de politie in de kolonie *Curaçao*, wordt gelezen als volgt:

De ingehouden boeten worden gestort in de onder oppertoezicht van den Procureur-Generaal staande politiekas.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—28.

Verordening van den ....., tot wijziging der verordening van 16 Februari 1918 (P. B. No. 43), houdende organisatie van de politie in de kolonie Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Daar het wenschelijk is om zooals in art. 2 van het Besluit van 5 Augustus 1918 (P. B. Nº 46), houdende vaststelling van regels ten aanzien van de remuneratiekas der politie in de kolonie Curaçao, bepaald is, het *beheer* der remuneratiekas in het eerste of stadsdistrict van het eiland Curaçao aan den Commissaris van Politie, in de buitendistricten van dit eiland aan de Districtmeesters en op de andere eilanden der kolonie aan de Gezaghebbers als plaatselijke hoofden van politie, op te dragen, komt het noodig voor het woord ,,beheer'' te vervangen door ,,oppertoezicht''.

De benaming ,,politiekas'' verdient de voorkeur boven ,,boetenkas'', omdat in de bedoelde kas niet alleen ingehouden boeten, doch ook belooningen enz. gestort worden.

Willemstad, den 10n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—29.

Verordening van den .....,
tot instelling van een handelsregister.

ONTWERP.

Nº 1.

Ki V.V. 1919-1920 - 29

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is over te gaan tot de instelling van een handelsregister;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

1. Er wordt een handelsregister ingesteld, waarin alle in de kolonie gevestigde handelszaken worden ingeschreven.
2. Het handelsregister wordt gehouden op Curaçao op het Parket van den Procureur-generaal en op de overige eilanden op het kantoor van de Gezaghebbers, ieder voor zooveel zijn gebied betreft.
3. Iedere handelszaak wordt ingeschreven in het handelsregister op het eiland, waar zij gevestigd is.

Artikel 2.

1. Onder handelszaak verstaat deze verordening de zaak of onderneming van een koopman, ook indien een ander, niet koopman zijnde, medeëigenaar is.
2. Onder koopman verstaat deze verordening den koopman in den zin van het Wetboek van Koophandel en in het algemeen een ieder die zijn beroep maakt van het uitoefenen van eenigen tak van handel of nijverheid in den ruimsten zin. Voorts is iedere naamlooze vennootschap en iedere coöperatieve vereeniging koopman in den zin dezer verordening.
3. Kooplieden in den zin dezer verordening zijn niet de publiekrechtelijke lichamen, noch:

a. minderjarigen, die geene handlichting hebben bekomen;
b. straatventers, die niet tevens een winkel houden, en andere door den Gouverneur aan te wijzen soorten van kleine handelslieden;
c. ambachtslieden, die niet meer personen in hun dienst hebben, dan voor elk bedrijf door den Gouverneur zal worden bepaald, rekening houdende met den aard en de plaats van vestiging der onderneming, en die uitsluitend verkoopen hetgeen in hunne onderneming is voortgebracht of bewerkt;
d. land- en tuinbouwers, alsmede visschers, die uitsluitend verkoopen hetgeen in hunne onderneming is voortgebracht of gevangen.

Artikel 3.

1. Tot het doen van de voorgeschreven opgaven voor de inschrijving in het handelsregister is gehouden de koopman, eigenaar der handelszaak. Behoort de handelszaak aan meer dan één koopman, dan zijn allen tot het doen van de opgaven gehouden.
2. Wordt de handelszaak namens den eigenaar door een ander gedreven, dan zijn beiden tot het doen van de opgaven gehouden.
3. Behoort de handelszaak aan eene naamlooze vennootschap, eene wederkeerige verzekerings- of waarborgmaat-

schappij, eene coöperatieve of eene andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting, met meer dan één bestuurder, dan zijn alle bestuurders tot het doen van de opgaven gehouden.

4. Zijn twee of meer personen gehouden tot het doen van eene zelfde opgaaf, dan is, zoodra één hunner zijne verplichting heeft vervuld, die van den ander of van de anderen opgeheven.

Artikel 4.

1. De opgaaf van de vestiging eener handelszaak geschiedt uiterlijk eene week daarvóór of daarna. Bij de opgaaf wordt het tijdstip van vestiging vermeld. Eene zaak wordt gevestigd wanneer het bedrijf ten aanzien van het publiek aanvangt.

2. Was de zaak reeds gevestigd bij het in werking treden dezer verordening, dan geschiedt de opgaaf binnen drie maanden na dat tijdstip.

3. De andere voorgeschreven opgaven geschieden uiterlijk eene week nadat het op te geven feit geschied of besluit in werking getreden is.

Artikel 5.

1. Behoort de handelszaak aan een koopman, niet een rechtspersoon zijnde, dan wordt opgegeven:

1º zijn naam, voornamen en woonplaats; betreft het eene gehuwde vrouw of eene weduwe, dan worden mede opgegeven de naam en voornamen van den echtgenoot of van den overleden echtgenoot;

2º de plaats en de dagteekening zijner geboorte; ligt die plaats buiten de kolonie, dan wordt mede opgegeven de naam van het land waar die plaats ligt;

3º zijn nationaliteit;

4º de handelsnaam, waaronder hij zijne zaak drijft;

5º het bedrijf, dat hij uitoefent;

6º het eiland, de straat en het huisnummer, waar zijne zaak gevestigd is;

7º de handteekening en de paraaf, die hij onder de stukken, de zaak betreffende, stelt.

2. Zijn met den koopman andere personen eigenaren der zaak, dan wordt omtrent dezen opgegeven hetgeen voorgeschreven is bij het eerste lid onder 1º, 2º en 3º, met vermelding van het gedeelte, waarvoor ieder eigenaar is.

3. Is de koopman gehuwd onder huwelijksche voorwaarden, bepalingen behelzende, waarbij geheel of gedeeltelijk van de wettelijke gemeenschap van goederen wordt afgeweken, dan worden die bepalingen opgegeven.

4. Heeft de koopman den leeftijd van 21 jaren niet bereikt, dan worden opgegeven de tijd en de wijze, waarop hij bevoegd is geworden verbintenissen aan te gaan, en de bepalingen, die bij het verleenen van die bevoegdheid mochten zijn gemaakt.

5. Behoort de zaak aan eene openbare koopvrouw in den zin van artikel 162 van het Burgerlijk Wetboek, dan worden opgegeven de tijd en de wijze, waarop de man zijne toestemming heeft verleend dat zij als openbare koopvrouw optreedt, en de bepalingen, die hij daarbij mocht hebben gemaakt. Zoolang niet de man de intrekking van zijne toestemming voor inschrijving in het handelsregister heeft opgegeven, kan hij zich niet daarop beroepen tegenover derden, die te goeder trouw verklaren dat die intrekking hun onbekend was.

Artikel 6.

1. Is eene vennootschap onder eene firma aangegaan, dan wordt opgegeven:

1º het tijdstip van aanvang en dat van het einde der vennootschap;

2º de handelsnaam, waaronder de vennootschap optreedt;

3º het bedrijf, dat de vennooten uitoefenen;

4º het eiland, de straat en het huisnummer, waar de zaak gevestigd is;

5º ten aanzien van iederen vennoot, al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1º, 2º en 3º is voorgeschreven;

6º ten aanzien van iederen vennoot, die niet van de teekening der firma is uitgesloten, de handteekening en de paraaf, die hij onder de stukken, de zaak betreffende, stelt;

7º en voorts, in het algemeen, al hetgeen de overeenkomst bevat ter bepaling van de rechten van derden.

2. Ten aanzien van de vennooten vindt het bepaalde bij het derde, het vierde en het vijfde lid van artikel 5 overeenkomstige toepassing.

Artikel 7.

1. Is eene vennootschap *en commandite* aangegaan, dan wordt omtrent de vennooten bij wijze van geldschieting opgegeven hun aantal, hunne nationaliteit en het land hunner inwoning, benevens het bedrag der gelden, welke zij gezamenlijk hebben ingebracht.

2. Waar het geldt eene commanditaire vennootschap op aandeelen, wordt, in plaats van het bij het eerste lid bepaalde, opgegeven: het bedrag van het commanditair kapitaal, het aantal en het bedrag der aandeelen, waarin het verdeeld is, en het bedrag van het geplaatst kapitaal. Het bedrag van het geplaatst kapitaal wordt eenmaal in de zes maanden opgegeven, totdat blijkens opgaaf het kapitaal geheel is geplaatst.

Artikel 8.

1. Behoort de handelszaak aan eene naamlooze vennootschap, dan wordt opgegeven:

1º de benaming en de plaats van vestiging;

2º het bedrijf, dat de vennootschap uitoefent;

3º het eiland, de straat en het huisnummer, waar de zaak gevestigd is;

4º de dagteekening van het blad waarin van Gouvernementswege de officieele berichten worden geplaatst, waardoor de akte van oprichting is openbaar gemaakt;

5º ten aanzien van iederen bestuurder en commissaris, al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1º, 2º, 3º, en 7º is voorgeschreven.

2. Het kantoor van inschrijving kan verlangen dat bij de opgaaf het blad waarin van Gouvernementswege de officieele berichten worden geplaatst, waardoor de akte van oprichting is openbaar gemaakt, of bij gebreke daarvan een authentiek afschrift dier akte, overgelegd wordt.

3. Wanneer niet blijkens de akte van oprichting het maatschappelijk kapitaal geheel is geplaatst, wordt eenmaal in de zes maanden het geplaatst bedrag opgegeven, totdat blijkens opgaaf het kapitaal geheel is geplaatst.

4. Zijn niet-volgestorte aandeelen uitgegeven, dan worden opgegeven de namen, de beginletters der voornamen en de woonplaats der houders van zulke aandeelen, met opgaaf tevens van het aandeelenbezit van iederen houder en van het daarop gestort bedrag. Wijzigingen in deze opgaaf worden eenmaal in de zes maanden opgegeven.

Artikel 9.

Behoort de handelszaak aan eene coöperatieve vereeniging, dan wordt opgegeven al hetgeen in het eerste lid van het voorgaand artikel betreffende de naamlooze vennootschap is voorgeschreven. Het tweede lid is van toepassing.

Artikel 10.

Behoort de handelszaak aan eene vereeniging, erkend ingevolge art. 1666 van het Burgerlijk Wetboek, dan wordt opgegeven al hetgeen in het eerste lid van art. 8 betreffende de naamlooze vennootschap is voorgeschreven, met dien verstande, dat voor de statuten geldt wat voorgeschreven is omtrent de akte van oprichting. Het tweede lid vindt overeenkomstige toepassing.

Artikel 11.

1. Behoort de handelszaak aan eene wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, dan wordt opgegeven al hetgeen in artikel 8, eerste lid, onder 1º, 2º, 3º en 5º betreffende de naamlooze vennootschap is voorgeschreven en bovendien de woordelijke inhoud van overeenkomst, statuten of reglement.

2. Hetzelfde geldt ten aanzien van de opgaaf voor de inschrijving der handelszaak, toebehoorende aan eene stichting

of aan eene rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging, niet onderworpen aan erkenning ingevolge art. 1666 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 12.

Behoort de handelszaak aan iemand, die niet in de kolonie gevestigd is, of aan een rechtspersoon, opgericht ingevolge de wetgeving van een ander land, dan vinden de artikelen 5 en volgende tot en met 11 overeenkomstige toepassing.

Artikel 13.

1. Wordt eene handelszaak namens den eigenaar door een gevolmachtigde gedreven, dan wordt, wat dezen betreft, opgegeven al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1º, 2º, 3º en 7º is voorgeschreven.
2. Heeft eene handelszaak een procuratiehouder of een anderen dergelijken gevolmachtigde, dan wordt, wat dezen betreft, opgegeven al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1º en 7º is voorgeschreven.
3. Beperkingen en intrekking der volmacht worden opgegeven.

Artikel 14.

1. Heeft eene handelszaak een filiaal of bijkantoor in de kolonie, dan worden opgegeven het eiland, de straat en het huisnummer, waar het filiaal of bijkantoor gevestigd is.
2. Is een filiaal of bijkantoor gevestigd op een ander eiland der kolonie dan waar de handelszaak gevestigd is, dan wordt al hetgeen de zaak zelve betreft, ook op het kantoor van inschrijving op dat eiland opgegeven.
3. Bij de opgaaf van een filiaal of bijkantoor voor inschrijving op het kantoor van inschrijving, op het eiland waar het gevestigd is, wordt omtrent den beheerder opgegeven al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1º, 2º, 3º en 7º is voorgeschreven.
4. Indien de handelszaak zelve buiten de kolonie is gevestigd, wordt het filiaal of bijkantoor ingeschreven in het handelsregister op het kantoor van inschrijving op het eiland waar het gevestigd is. Het eerste en het derde lid zijn van toepassing. Tevens wordt opgegeven: de handelsnaam, waaronder de zaak wordt gedreven, het bedrijf, in de zaak uitgeoefend, en de plaats en het land, waar zij gevestigd is, en bovendien al datgene wat ingevolge de wetgeving van dat land omtrent de zaak voor inschrijving in een handelsregister wordt opgegeven of op andere wijze openlijk bekend wordt gemaakt.

Artikel 15.

1. Wordt eene handelszaak gedreven met behulp van geleende gelden, verkregen door de uitgifte van schuldbrieven, dan worden opgegeven het aantal en het bedrag van ieder der in omloop zijnde schuldbrieven en het onderpand en het bedrag ten honderd in het jaar van de verschuldigde rente.
2. Het aantal der in omloop zijnde schuldbrieven wordt eenmaal in de zes maanden opgegeven.

Artikel 16.

In geval van scheiding van goederen, curateele, verklaring van vermoedelijk overlijden, faillissement of surséance van betaling, van dengene die als eigenaar eener handelszaak of als vennoot onder eene firma in het handelsregister ingeschreven is, worden alle aankondigingen, welke krachtens de artikelen 757 en 761 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de artikelen 493, 494, 511, tweede lid en 523 van het Burgerlijk Wetboek of krachtens het Curaçaosche faillissementsbesluit in het blad waarin van Gouvernementswege de officieele berichten worden geplaatst of in een ander nieuwsblad worden opgenomen, door hem die met die bekendmaking belast is, mede ter inschrijving in het handelsregister opgegeven.

Artikel 17.

1. Iedere wijziging van hetgeen betreffende eene handelszaak ingeschreven is, wordt opgegeven.
2. Hebben in de gevallen van de artikelen 8, 9 en 10 de

akte van oprichting of de statuten wijziging ondergaan, dan wordt opgegeven de dagteekening van het blad waarin van Gouvernementswege de officieele berichten worden geplaatst, waardoor die wijziging openbaar gemaakt is. Het tweede lid van artikel 8 vindt overeenkomstige toepassing.

Artikel 18.

1. In geval van opheffing van eene handelszaak zijn zoowel degenen, bedoeld bij artikel 3, als de vereffenaar gehouden daarvan opgaaf te doen.
2. De opgaaf houdt tevens in, wat den vereffenaar betreft, al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1°, 2°, 3° en 7° is voorgeschreven, zoo niet een en ander reeds in verband met dezelfde handelszaak ingeschreven is.
3. Heeft eene handelszaak langer dan eene week opgehouden te bestaan, zonder dat de opheffing voor inschrijving is opgegeven, dan kan het kantoor van inschrijving handelen als ware opgaaf gedaan van de opheffing.

Artikel 19.

1. Voor de inschrijving van eene handelszaak is een bedrag van ten hoogste f 50,— en voor elke ingeschreven handelszaak is na het jaar van inschrijving jaarlijks een bedrag van ten hoogste f 10.— verschuldigd aan de koloniale kas.
2. Is een bedrag, krachtens deze verordening of het bij artikel 23 bedoelde besluit verschuldigd, voor het geheel of een deel niet binnen den bepaalden tijd voldaan, dan maant het hoofd van het kantoor van inschrijving den nalatige bij aangeteekenden brief aan om alsnog binnen acht dagen na de ontvangst van dien brief het daarin vermeld bedrag aan de koloniale kas te doen toekomen. Volgt op deze aanmaning de betaling binnen den gestelden termijn niet, dan vaardigt de Ontvanger een dwangbevel uit, medebrengende het recht van parate executie, welk dwangbevel wordt executoir verklaard door den Kantonrechter van het eiland waar het kantoor gevestigd is. Het dwangbevel kan in de geheele kolonie worden tenuitvoer gelegd; de beteekening en tenuitvoerlegging geschieden op de wijze, bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van vonnissen en authentieke akten voorgeschreven.

Artikel 20.

1. Indien het kantoor van inschrijving oordeelt, dat eene opgaaf voor inschrijving ten onrechte is gedaan, of onvolledig of onjuist is, of in strijd met de openbare orde of de goede zeden, wendt het hoofd er van zich bij verzoekschrift tot den Kantonrechter van het eiland, waar de inschrijving is geschied, met het verzoek, al naar de omstandigheden, doorhaling, aanvulling of wijziging van het ingeschrevene te gelasten.
2. Een ieder, te wiens aanzien hetgeen in het handelsregister is ingeschreven, onvolledig of onjuist is, of in strijd met de openbare orde of de goede zeden, kan, indien het kantoor van inschrijving weigert of nalaat het verzoek tot aanvulling of wijziging te doen, zich op dezelfde wijze met dit verzoek tot den Kantonrechter wenden.
3. De Kantonrechter willigt het verzoek niet in dan na verhoor of behoorlijke oproeping van den eigenaar der handelszaak en van dengene die de opgaaf heeft gedaan.
4. Binnen één maand na den dag der beslissing van den Kantonrechter kan door hem, die daarbij geheel of gedeeltelijk in het ongelijk is gesteld, hooger beroep worden ingesteld bij het Hof van Justitie, dat in raadkamer beslist. Het daartoe strekkend verzoekschrift wordt aan de belanghebbende wederpartij beteekend. Het derde lid vindt overeenkomstige toepassing.
5. De Kantonrechter kan de voorloopige tenuitvoerlegging zijner beschikking bevelen.
6. Indien bij rechterlijke uitspraak hetgeen in het handelsregister is ingeschreven, geheel of gedeeltelijk onrechtmatig is verklaard, doet het hoofd van het kantoor van inschrijving op verzoek van den belanghebbende daarvan aanteekening in het handelsregister.

Artikel 21.

1. Het handelsregister ligt voor een ieder kosteloos ter inzage.
2. Het hoofd van het kantoor van inschrijving geeft aan ieder op diens verzoek afschriften van of uittreksels uit hetgeen in het handelsregister ingeschreven is.

Artikel 22.

1. Zoolang niet de voorgeschreven opgaaf is gedaan van eenig feit, kan hij die gehouden is die opgaaf te doen, zich niet op dat feit beroepen tegenover derden, die te goeder trouw verklaren dat het hun onbekend was.
2. Hij die gehouden is eenig feit op te geven, kan niet de onjuistheid of onvolledigheid van de opgaaf tegenwerpen aan derden, die zich te goeder trouw op het handelsregister beroepen.
3. Dit artikel is niet van toepassing ten aanzien van het bepaalde in artikel 29 van het Wetboek van Koophandel noch ten aanzien van opgaven betreffende aangelegenheden, welke ingevolge wettelijk voorschrift ook op andere wijze openlijk bekend worden gemaakt.

Artikel 23.

Alles wat betreft de inrichting van en het toezicht over het handelsregister, de opgaven voor de inschrijving, de inschrijving zelve en de gelden, daarvoor verschuldigd, de doorhaling, de aanvulling en de wijziging van het ingeschrevene, het ter inzage leggen en het geven van afschriften van en uittreksels uit hetgeen ingeschreven is, wordt, voor zooveel daarin niet bij deze verordening is voorzien, bij besluit geregeld.

Artikel 24.

1. Hij die opzettelijk eene onjuiste of onvolledige opgaaf doet, bestemd voor inschrijving in het handelsregister, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste duizend gulden.
2. Hij die wettelijk gehouden is eene opgaaf te doen voor inschrijving in het handelsregister, wordt, indien het aan zijne schuld te wijten is dat die opgaaf, gedaan door hemzelven of door een ander, onjuist of onvolledig is, gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden.
3. De feiten, strafbaar gesteld in dit artikel, worden beschouwd als misdrijven.

Artikel 25.

1. Hij die niet voldoet aan zijne wettelijke verplichtingen tot het doen van opgaaf voor inschrijving in het handelsregister, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste twee duizend gulden.
2. Het feit, strafbaar gesteld in dit artikel, wordt beschouwd als overtreding.

Artikel 26.

1. De Tweede Afdeeling van den Derden Titel des Eersten Boeks van het Wetboek van Koophandel ondergaat de volgende wijzigingen:

Artikel 23 wordt gelezen als volgt:

„De vennooten onder eene firma zijn verpligt de vennootschap te doen inschrijven in het handelsregister, overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke bepalingen."

De artikelen 24, 25, 26, 27 en 28 vervallen.

De aanhef van artikel 29 wordt gelezen:

„Zoolang de inschrijving in het handelsregister niet is geschied, zal de vennootschap..... enz.".

Het tweede lid van artikel 29 vervalt.

In artikel 30, eerste lid, worden de woorden: „en bekend maken, op den voet en wijze als bij art. 23 en volgende is bepaald en op de straffen bij art. 29 vermeld" vervangen door: „in het handelsregister, overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke bepalingen".

In artikel 31, eerste lid, vervallen de woorden: ,,en bekendmaking''.

Het tweede en het derde lid van artikel 31 vervallen.

2. De Derde Afdeeling van genoemden titel ondergaat de volgende wijzigingen:

Het tweede lid van artikel 38 wordt gelezen als volgt:

,,De bestuurders zijn verpligt de vennootschap te doen inschrijven in het handelsregister, overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke bepalingen, en de akte mitsgaders de bewilliging van den Gouverneur openbaar te maken door middel van het blad waarin van Gouvernementswege de officieele berichten worden geplaatst, welk laatste kosteloos geschiedt.''

Het derde en het vijfde lid van artikel 38 vervallen.

Artikel 27.

Deze verordening kan worden aangehaald onder den titel ,,Handelsregisterverordening'', met vermelding van den jaargang en het nummer van het Publicatieblad, waarin zij is geplaatst.

Artikel 28.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen tijdstip.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—29.

Verordening van den ....., tot instelling van een handelsregister.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Daar het Staatsblad, waarin de wet op het handelsregister is opgenomen, op het oogenblik der samenstelling nog niet was ontvangen, is dit ontwerp mutatis mutandis overgeschreven uit het ontwerp van wet tot instelling van een handelsregister, gelijk het luidt na de daarin tot en met 2 Mei 1918 gebrachte wijzigingen (Handelingen 1917–1918–258 Nº 17), terwijl daarbij rekening is gehouden met de wijzigingen, voorgesteld door de Regeering in overleg met de Commissie van Rapporteurs. (Als voren Nº 18). Daarna zijn er geene veranderingen meer in het ontwerp aangebracht.

Daar het amendement van Raalte c. s. om het handelsregister te doen aanhouden door de Griffiers van de Kantongerechten door de Regeering tot het laatste toe is bestreden, kon ondergeteekende zich des te eerder met het voorstel van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën vereenigen om deze taak op Curaçao aan het parket van den Procureur-generaal en op de overige eilanden aan het kantoor van de Gezaghebbers op te dragen — de eenige afwijking van het *wets*ontwerp van eenig gewicht.

Bezwaren van overwegenden aard tegen deze opdracht zijn er wel niet, daar de daaraan verbonden arbeid — in den beginne misschien van eenige beteekenis — op den duur toch wel niet groot zal zijn.

Tegen de opdracht aan den Secretaris van de Kamer van Koophandel, evenals in Nederland, bestaan de bedenkingen, dat in een kleine maatschappij als de Curaçaosche deze taak beter aan een der afdeelingen van algemeen bestuur is toe te vertrouwen en dat er slechts op het eiland Curaçao een Kamer van koophandel bestaat, welker Secretaris als zoodanig geen bureau heeft.

Voor het overige wil het voorkomen, dat veilig naar de desbetreffende Nederlandsche stukken (Gedrukte stukken 1917–1918–258 Nº 1–18 en Handelingen bldz. 2428/2457, 2481/2495 en 2647/2648) kan worden verwezen, met dit voorbehoud, dat het in het middengebrachte betreffende de kamers van koophandel niet op dit ontwerp toepasselijk is.

ad art. 2. Ofschoon ondergeteekende in het algemeen van oordeel is, dat het aanbeveling verdient nagenoeg den geheelen kleinhandel van deze regeling uit te sluiten, is de oorspronkelijke redactie van art. 2 van het wetsontwerp behouden, omdat er prijs wordt gesteld op overleg met den Kolonialen Raad ten deze, alvorens een ander redactie voor te stellen of in de besluiten ter uitvoering van art. 2, lid 3, sub *b* en *c* van het ontwerp, dit onderwerp uit te werken; met name zou ondergeteekende gaarne het oordeel van den Raad willen vernemen omtrent de grens die er te trekken viel tusschen den groot- en den kleinhandel, m. a. w. welke de kooplieden zijn die uitgesloten behoeven te worden.

Willemstad, den 17n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—30.

Verordening van den ..... ; houdende vaststelling van een reglement voor de haven van Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is het bestaande reglement voor de haven van *Curaçao* te herzien;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Van de haven.

Art. 1.

Waar in dit reglement het woord haven gebezigd wordt, is daarmede bedoeld de St. Annabaai en het Schottegat, met uitzondering van het Rifwater en het Waaigat beoosten een rechte lijn van uit de van Radersstraat naar den overkant getrokken en rechthoekig daarop staande.

Art. 2.

Het is verboden binnen de haven met eenig vuurwapen te schieten.

In het Schottegat echter kunnen door oorlogsschepen saluutschoten worden gedaan.

Aan Nederlandsche oorlogsschepen kan door het hoofd der politie schriftelijke vergunning worden verleend om in het Schottegat schietoefeningen met geweerpatronen te houden.

De vergunning zal de voorwaarden behelzen, waaronder zij wordt gegeven.

Het vrije verkeer mag door het schieten niet belemmerd worden.

De vergunning is vrij van zegel.

Art. 3.

Het is verboden ballast of andere zinkende zelfstandigheden, krengen, mest of bedorven waren in de haven te werpen.

Deze stoffen worden door belanghebbenden of ten hunnen koste buiten de haven en vrij van het rif bewesten den havenmond verwijderd.

De overblijfselen van de vuren van stoomvaartuigen worden gelost op eene plaats, daartoe door den havenmeester aan te wijzen.

Art. 4.

Van alle schade toegebracht aan Gouvernements eigendom in de haven wordt door den havenmeester proces-verbaal opgemaakt, constateerende zooveel mogelijk den staat, waarin het beschadigde zich vóór het ongeval bevond, de omstandigheden waardoor het plaats vond, de som waarvoor de schade kan worden hersteld en den persoon die tot de vergoeding verplicht wordt geacht.

Bij het bepalen van de som waarvoor de schade zal kunnen worden hersteld, zal de havenmeester overleg plegen met den directeur der Openbare Werken.

Het bedrag, dat wegens de aangebrachte schade verschuldigd is, zal door den Gouverneur worden bepaald, die daarbij rekening zal houden met den toestand, waarin het beschadigde zich vóór het toebrengen van de schade bevond.

Het Bestuur verhaalt de schade op den bevelvoerder of den eigenaar van het vaartuig waardoor zij is veroorzaakt.

In geval de schade is aangebracht door grove nalatigheid of plichtverzuim van den loods of zijne assistenten, wordt zij verhaald op hem die haar heeft veroorzaakt.

Art. 5.

Fel brandende of licht ontvlambare stoffen, als pek, teer, harpuis, enz. mogen niet op de publieke kaden der haven noch aan boord van zich in de haven bevindende vaartuigen gekookt, gesmolten of gewarmd worden.

Het is verboden vaartuigen liggende langs de publieke kaden te blakeren of te branden.

Art. 6.

Aan boord van alle vaartuigen grooter dan 10 tonnen à 2.83 M³., moet de bevelvoerder, zoowel des daags als des nachts behoorlijk de wacht op het verdek doen houden, en zorgdragen. dat een goed brandende ankerlantaarn van zonsondergang tot zonsopkomst wordt getoond.

Deze lantaarn moet in het want één meter boven de verschansing aan de buitenzijde van het vaartuig worden opgehangen.

Liggen twee vaartuigen naast elkander, dan is het vaartuig, dat tegen den wal ligt, van deze bepaling vrijgesteld.

Art. 7.

Ingeval aan boord van eenig vaartuig in de haven brand ontstaat, zal de bevelvoerder daarvan onmiddellijk kennis geven aan den havenmeester en de politie en tevens de klok doen luiden.

De bevelvoerders der niet bedreigde vaartuigen zijn dan verplicht op aanvraag van den havenmeester of vanwege de politie terstond de helft hunner aanwezige manschappen af te staan ter beteugeling van den brand en tot het verrichten van hetgeen de havenmeester of bij diens afwezigheid de beambte van politie, ten einde verder onheil af te wenden, zullen noodig oordeelen.

Wanneer de aangewezen manschappen weigeren dezen dienst te verleenen, zijn zij tot straf vervolgbaar.

Art. 8.

De bevelvoerder, die met zijn vaartuig de haven wil verlaten, geeft hiervan kennis aan den havenmeester.

Indien het aantal over te voeren passagiers meer dan tien bedraagt, zal de kennisgeving ook minstens 24 uren vóór het vertrek moeten geschieden ten bureele van den Procureur-generaal. Deze bepaling is niet van toepassing op stoomschepen.

De gezagvoerders van stoomschepen, die de haven willen verlaten, geven drie korte stooten op de stoomfluit en wachten, totdat de brug met drie lange stooten op de stoomfluit geantwoord heeft, dat zij geopend is.

De havenmeester zorgt, dat zoodra de brug opengaat om een vertrekkend schip door te laten, er overdag een roode vlag en des nachts een roode lantaarn aan den vlaggestok aan het Waterfort en aan den seinstok op het fort Nassau worden geheschen.

Is de doorvaart om de een of andere reden niet vrij, dan zorgt de havenmeester, dat er overdag een roode en een groene vlag, en des nachts een roode en een groene lantaarn, onder elkander, aan genoemde stokken worden geheschen.

Zoolang deze vlaggen of lantaarns niet zijn neergehaald, zal geen schip, dat zich buiten de haven bevindt, de haven mogen binnenvaren.

Art. 9.

Het is verboden van de stoomfluit in de haven gebruik te

maken anders dan voor de seinen in het vorig artikel bedoeld, en voor de seinen voorgeschreven en noodig bij de manoeuvres van varende stoomschepen.

Art. 10.

Stoomschepen, die de haven willen binnenvaren, geven daarvan kennis door drie stooten op de stoomfluit en wachten met binnenvaren tot met drie lange stooten van de brug wordt geantwoord ten teeken, dat deze is geopend.

De havenmeester zorgt, dat zoodra de brug opengaat om een binnenkomend schip door te laten, er overdag een groene vlag en des nachts een groene lantaarn aan den vlaggestok op het Waterfort en aan den seinstok op het fort Nassau worden geheschen, eveneens ten teeken dat de brug geopend is.

Is de doorvaart om een of andere reden niet vrij, dan worden er overdag een groene en een roode vlag, en des nachts een groene en een roode lantaarn, onder elkander, aan de hierboven genoemde stokken geheschen.

Zoolang deze seinen niet zijn neergehaald, mag geen schip de haven uitvaren.

Art. 11.

Kleine vaartuigen, als booten, ponten, stoomsloepen, motorbooten en dergelijke, die passagiers halen van of brengen aan boord van stoombooten en andere schepen, moeten op tien meter afstand daarvan blijven.

Zij mogen slechts één voor één langszij komen om passagiers en hunne goederen af te halen of aan te brengen.

Zij mogen niet langer langszij blijven dan volstrekt noodig is voor inneming of ontscheping van passagiers en hunne goederen.

Art. 12.

Kleine vaartuigen, als booten, ponten, stoomsloepen, motorbooten en dergelijke, die in de haven varen, moeten van zonsondergang tot zonsopgang voorzien zijn van een helder en van alle kanten goed zichtbaar licht.

Voor alle andere vaartuigen gelden de internationale bepalingen omtrent het voeren van lichten.

Van de bevelvoerders en vaartuigen.

Art. 13.

Door bevelvoerders worden bedoeld zij, die op het vaartuig gezag uitoefenen of met de leiding zijn belast.

Art. 14.

De binnenkomende vaartuigen worden aan de kaden van Willemstad, of op andere daarvoor door den havenmeester aan te wijzen plaatsen, gemeerd of geankerd, en verlaten die ligplaats niet, dan na behoorlijke inklaring en na toestemming van den havenmeester.

Art. 15.

De bevelvoerders van binnenkomende vaartuigen laten niemand van boord gaan of aan boord komen, alvorens het vaartuig behoorlijk is gemeerd of geankerd en zoolang er quarantaine of douane beletselen bestaan; deze bepaling is niet van toepassing op personen, die zich ambtshalve naar een binnenkomend vaartuig begeven.

De postpakketten worden dadelijk aan den ambtenaar van het postkantoor afgegeven.

Art. 16.

De bevelvoerders, die passagiers hebben overgevoerd, zijn verplicht, dadelijk na hunne aankomst, een lijst van de namen der passagiers en van de plaats van hunne herkomst aan het politie-bureau in te dienen.

Art. 17.

De bevelvoerders van aan de kade liggende vaartuigen zor-

gen dat de raas scherp gebrast blijven en verleenen aan andere vaartuigen al die hulp en bijstand welke noodig is.

Wanneer twee of meer vaartuigen naast elkander liggen, is de overgang voor de buitenste over de binnenste vrij.

Art. 18.

De bevelvoerders van aan de kade liggende vaartuigen dragen zorg geene schade aan de kade of rollaag toe te brengen.

Rondhouten, stengen, booten, enz. worden niet op de kade gehaald. Overigens is het veroorloofd kleine herstellingen te doen.

Art. 19.

De bevelvoerders van in de haven liggende vaartuigen zijn verplicht de hulp van de politie in te roepen, indien zij ongeregeldheden aan boord niet kunnen bedwingen met de middelen, die hun ten dienste staan.

In geval van een strafbaar feit, waarvan het onderzoek en de berechting tot de bevoegdheid van den rechter behooren, zijn zij verplicht de schuldigen aan te wijzen en ter beschikking van de politie te stellen.

Art. 20.

De bevelvoerders van in de haven liggende, niet in de kolonie te huis behoorende, vaartuigen, zenden, zonder voorkennis van het hoofd der politie, geen schepeling aan wal ter zake van afdanking of ontslag.

Art. 21.

De bevelvoerders van binnengekomen vaartuigen, langs de kade liggende, vangen, na inklaring, zoodra mogelijk aan de lading te lossen, en zetten dat werk geregeld voort.

Alleen dan wanneer de ruimte langs de kaden het toelaat, zal aldaar lading kunnen worden ingenomen.

Art. 22.

Vaartuigen, welke door stroom of andere wettige redenen gedwongen zijn binnen te loopen, mogen dit des nachts doen ook zonder door den loods verkend te zijn, doch geven door roepen of ander geluidsein van hunne aanwezigheid kennis aan de politie.

Van deze vergunning zijn uitgesloten:

1º Vaartuigen komende van eene besmette plaats, of eene waarvoor quarantaine alhier is vastgesteld;

2º Vaartuigen, die eene plaats waarvoor wel geen quarantaine is vastgesteld, doch waar zich gevallen van besmettelijke ziekten voordeden, binnen de laatste drie weken hebben verlaten of aangedaan, of die binnen dien tijd met een besmette plaats of een besmet vaartuig gemeenschap hebben gehad, of die aan boord eenig geval van besmettelijke ziekte hebben of gedurende de reis gehad hebben;

3º Vaartuigen aan boord waarvan zich personen of goederen bevinden, die binnen de laatste drie weken gemeenschap hebben gehad met een besmette plaats of een besmet vaartuig.

Art. 23.

Vaartuigen, die na zonsondergang binnenkomen zonder door den loods verkend te zijn, blijven voor het fort Amsterdam liggen, totdat de havenmeester de vergunning geeft om te verhalen.

De vaartuigen in art. 22 bedoeld mogen geene communicatie hoegenaamd met den wal hebben alvorens, op de bij quarantaine verordening bepaalde wijze, door den loods of assistentloods te zijn verkend.

De bevelvoerders der vaartuigen zijn voor eene richtige nakoming van de bovenstaande bepalingen verantwoordelijk en aansprakelijk.

Wanneer nochtans tegen hunnen wil en verbod, personen van boord gaan of aan boord komen, of goederen of dieren van of aan boord gebracht worden, worden de overtreders of overtreder onmiddellijk aan de politie aangegeven en vervalt de aansprakelijkheid van den bevelvoerder.

Art. 24.

Wanneer bij de verkenning of het onderzoek van den loods, bedoeld in het tweede lid van art. 23, blijkt, dat het in art. 22 gestelde voorbehoud is overtreden en de quarantainebepalingen zijn geschonden, wordt het vaartuig, indien de omstandigheden het veroorloven, onmiddellijk uit de haven en naar de quarantaine plaats verwijderd.

Van den havenmeester.

Art. 25.

Het toezicht over de haven en het handhaven van de in dit reglement voorkomende bepalingen, zijn, onder toezicht van het hoofd der politie, opgedragen aan een havenmeester, tevens loods, aan wien de bij voorkomende gelegenheden aan te wijzen beambten van politie ondergeschikt zijn. In het uitoefenen van den loodsdienst wordt hij bijgestaan door een of meer loodsen en assistentloodsen.

Art. 26.

De havenmeester maakt op zijn ambtseed proces-verbaal op van alle overtredingen van deze verordening en zendt dat in aan het hoofd der politie. Dit proces-verbaal geldt in rechten als bewijs, behoudens tegenbewijs. Dezelfde bevoegdheid wordt toegekend aan de loodsen en assistentloodsen en beambten van politie indien deze zelfstandig optreden.

Art. 27.

De havenmeester is bevoegd om, met voorkennis en goedkeuring van het hoofd der politie, ten koste van den nalatige te doen of te beletten hetgeen in strijd met deze verordening verzuimd of ondernomen wordt. Geene schadevergoeding kan deswege worden geëischt en de strafvervolging tegen den nalatige ingevolge deze of eene andere verordening vervalt daardoor niet.

Art. 28.

De havenmeester kan in dringende omstandigheden of spoedeischende gevallen dadelijk handelen, onder verplichting evenwel om zoo spoedig mogelijk kennis te geven van zijne handelingen aan het hoofd der politie.

Art. 29.

De havenmeester, loodsen, assistentloodsen en de beambten der politie worden, waar zulks tot handhaving der goede orde noodig is, op de vaartuigen toegelaten.

De havenmeester, loodsen en assistentloodsen kunnen zich ten allen tijde aan boord der vaartuigen vergewissen of aan de bepalingen van dit reglement wordt voldaan.

Verzet hiertegen is strafbaar.

Art. 30.

Wanneer voor bijzondere doeleinden bij verordening of door het Bestuur geen vaste lig- of losplaatsen zijn aangewezen, bepaalt de havenmeester, in verband met de belangen van handel en scheepvaart en van de goede orde, de ligplaats van elk vaartuig.

Hij kan ten allen tijde een vaartuig van ligplaats doen veranderen indien daartoe gegronde redenen bestaan.

Zonder zijn voorkennis wordt geen vaartuig verhaald.

Art. 31.

De havenmeester of een hem vervangende loods of assistentloods regelt de vastmeering en voorziening tegen schade, die door binnenkomende vaartuigen aan andere vaartuigen of aan de kaden zou kunnen worden veroorzaakt.

Alles wat in het belang van de vaart in de haven of het vlot houden van vaartuigen wordt gelast, zal dadelijk worden opgevolgd.

Art. 32.

Dit reglement zal in de Engelsche, Fransche, Hoogduitsche en Spaansche talen worden vertaald.

Gedrukte exemplaren daarvan, zoowel in de Nederlandsche als in de hiervoren genoemde talen, zullen bij den havenmeester verkrijgbaar worden gesteld tegen betaling van *vijfentwintig cent* ten behoeve van de koloniale kas.

Een exemplaar in een der vijf talen gemaakt, ter keuze van den bevelvoerder, zal door den havenmeester aan hen, die de haven voor het eerst aandoen, uitgereikt worden, tegen betaling als hiervoren.

Algemeene bepalingen.

Art. 33.

Vaartuigen, die in de haven verhalen, kunnen van de daartoe dienstige middelen, geplaatst op gronden die bijzonder eigendom zijn, kosteloos zoolang gebruik maken als de veiligheid van het vaartuig vereischt, behoudens verplichting tot vergoeding van alle, zelfs zonder schuld of opzet toegebrachte schade.

Feitelijk verzet, verhindering of het losgooien van trossen, stelt den dader bloot aan de straf bij dit reglement of bij andere verordening daartegen bedreigd, en aan de verplichting tot vergoeding van schade, zoo die is veroorzaakt.

Art. 34.

Het Bestuur kan ten koste van den lande en onverminderd de verplichting tot schadevergoeding, wanneer daartoe grond bestaat, op bijzondere eigendommen aan of bij de haven gelegen alles doen plaatsen, wat noodig wordt geacht voor de veiligheid der vaartuigen.

Tot dat einde kunnen die bijzondere eigendommen worden betreden, en verzet hiertegen of tegen het doen plaatsen van hetgeen in de vorige alinea is bedoeld, wordt desnoods met geweld gekeerd en voorts gestraft met de straffen bij dit reglement bedreigd, tenzij het mocht opleveren misdrijf waarop zwaardere straffen zijn gesteld.

Art. 35.

Op de vaartuigen in de haven liggende, moeten hunne natievlaggen worden geheschen: 1º van zonsopkomst tot zonsondergang wanneer zij daartoe door den havenmeester aangezegd worden; en 2º bij het uitgaan of binnenkomen van een Nederlandsch oorlogsschip.

Art. 36.

De eigenaren van de kaden en werven langs de St. Annabaai zorgen, dat van zonsondergang tot zonsopkomst, die kaden en werven met goed brandende lampen verlicht zijn. Ook dragen zij zorg, dat de meerstoelen of palen voor het vastmaken van schepen wit geverfd of gekalkt zijn. Eenzelfde bepaling geldt ook voor de eigenaars der kaden, werven en steigers in het Schottegat, voor zoover die voor de scheepvaart dienen.

Strafbepalingen op overtreding der voorschriften in dit reglement vastgesteld.

Art. 37.

Met geldboete van ten hoogste f 100,— worden gestraft de personen, die in overtreding worden bevonden van — of niet nakomen de voorschriften en bepalingen vervat in de artikelen 2, 3, 5, 6, 9, 11, 12, 17, 18, 35 en 36.

Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste f 300,— worden gestraft zij die in overtreding worden bevonden van — of niet nakomen de voorschriften en bepalingen vervat in de artikelen 7, 8, 10, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 29, 30, 31, 33 en 34.

Met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 300,— worden gestraft de bevelvoerders van vaartuigen die in strijd handelen met artikelen 22 en 23 en niet onmiddellijk voldoen aan de bepaling van artikel 24.

Met dezelfde straf worden gestraft de personen bedoeld in de laatste alinea van artikel 23.

De feiten in dit artikel strafbaar gesteld worden beschouwd als overtredingen.

Slotbepaling.

Art. 38.

Bij de inwerkingtreding dezer verordening vervalt de verordening van den 29n. December 1883 (P. B. Nº 23), houdende vaststelling van een reglement voor de haven van Curaçao, zooals zij is gewijzigd door de verordeningen van den 29n. April 1905 (P. B. Nº 21), van den 16n. Augustus 1912 (P. B. Nº 44), van den 10n. October 1914 (P. B. Nº 50) en van den 22n. Augustus 1917 (P. B. 1918 Nº 6).

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—30.

Verordening van den ....., houdende vaststelling van een reglement voor de haven van Curaçao.

Memorie van toelichting.

N° 2.

Ondergeteekende acht het noodig, dat het havenreglement wordt herzien en meer in overeenstemming gebracht met de behoeften van den tijd.

ad art. 1. Daar het Waaigat ook gedeeltelijk als haven voor zeilschepen dient en het mogelijk is, dat het tot aan de van Radersstraat meer in het bijzonder daarvoor wordt ingericht, en er twijfel kan ontstaan of het Schottegat tot de St. Annabaai behoort — op de officieele kaart van het stadsdistrict van het eiland Curaçao wordt alleen de eigenlijke haven St. Annabaai genoemd — zijn deze wijzigingen voorgesteld.

Mocht de uitdieping van het Waaigat plaats hebben tot de Columbusstraat, dan zal het artikel eenigszins veranderd moeten worden.

ad art. 2, lid 5. Deze wijziging dient om beter te doen uitkomen, dat elk verkeer in het Schottegat vrij moet zijn, wat, nu de petroleum raffinaderij in het Schottegat gevestigd is, des te meer noodig is.

ad art. 6. Het verbod om vuur op zeilschepen te branden in de nachturen lijkt uit den tijd. Het gevaar dat daarin is gelegen schijnt niet groot te zijn. Wel is het noodig, dat er gedurende den nacht een of meer lichten op de schepen branden.

ad art. 9. Dit artikel wordt voorgesteld om misbruik van de stoomfluit te voorkomen. Het gebeurt meermalen dat stoomschepen om het scheepsvolk, passagiers of den loods te waarschuwen, er maar op los fluiten, wat dikwijls voor de bevolking zeer hinderlijk is. Als men den loods tijdig waarschuwt, wanneer het schip vertrekt en dit aan het agentschap of ergens anders laat bekend maken, is het gefluit met de stoomfluit daarvoor overbodig.

ad art. 11. Op de noodzakelijkheid van deze bepaling is in den Kolonialen Raad reeds meer dan eens gewezen.

ad art. 37. De strafbepalingen zijn voor de oude voorschriften dezelfde gebleven. De nieuwe, waartegen straffen zijn bedreigd, zijn met de laagste straf van vroeger bedreigd.

ad art. 38. Het ligt in de bedoeling om de verordening in werking te laten treden dertig dagen na de afkondiging, ingevolge artikel 45 van het Regeeringsreglement. Daarom is er niets omtrent de inwerkingtreding bepaald.

Willemstad, den 20n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—31.

Verordening van den ....., regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde- en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank, te regelen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

Aan de koloniale kas worden als bate verantwoord de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die nog in administratie zijn, bij:

a. den laatstelijk door het Hof van Justitie bij beschikking van den 9n. Mei 1902 voor de afwezigen benoemden bewindvoerder; en

b. de Curaçaosche Hypotheekbank, als onbeheerde kapitalen.

Art. 2.

De Gouverneur is bevoegd in overleg met de Curaçaosche Hypotheekbank den dag te bepalen, waarop deze instelling de in art. 1 bedoelde gelden, die onder hare berusting zijn, in de koloniale kas moet storten.

Art. 3.

Deze verordening treedt in werking drie maanden na den dag harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—31.

Verordening van den ....., regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Onder berusting van den Heer H. Statius Muller, bij beschikking van het Hof van Justitie, dd. 9 Juni 1902, tot bewindvoerder van de op nevensgaanden staat I genoemde afwezigen benoemd, en van de Curaçaosche Hypotheekbank bevinden zich de in evengenoemden staat I en in staat II opgegeven kapitalen.

Fondsen bij den Heer H. Statius Muller.— Bijgaande staat III geeft aan de herkomst van de kapitalen onder administratie van voornoemden bewindvoerder, die op 1º October jl. samen f 61.937.93½ bedroegen.

Bij beschikking van het Hof van Justitie van 1 Augustus 1876, waarvan een niet-officieel afschrift hierbij gaat, is tot bewindvoerder van o. m. elk der in bovenbedoelden staat I genoemde afwezigen benoemd de Heer P. Th. Krafft. Sindsdien is in deze zaken, behalve het plaatsen van de oproeping van gerechtigden, om het hun toekomende vóór 1º November 1876 in ontvangst te nemen, in de Curaçaosche Courant van 19 en 26 Augustus 1876, Ni. 33 en 34, en het uitbetalen aan opgekomen rechthebbenden van het hun toekomende, niets anders gedaan dan telkens voorzien in de bewindvoering, wanneer de bewindvoerder vervangen moest worden.

De gewone weg om deze zaken af te wikkelen, zou, naar het schijnt, moeten zijn die van art. 517 Burgerlijk Wetboek, n. l. dat op verzoek van belanghebbende — i. c. van het Gouvernement als vermoedelijk erfgenaam — het Hof van Justitie verlof verleent, dat de afwezigen driemaal worden gedagvaard telkens op een termijn van minstens drie maanden. Bij niet verschijning op de laatste dagvaarding, zou het Hof dan, krachtens art. 520 Burgerlijk Wetboek, rechtsvermoeden van overlijden kunnen uitspreken, waarna de zaken ingevolge art. 524 en volgende Burgerlijk Wetboek afgewikkeld zouden kunnen worden.

Er is wel is waar een Publicatie van 23 April 1861 (P. B. Nº 4), houdende voorzieningen tot bevordering der algeheele liquidatie van boedels en nalatenschappen, behoorende tot het beheer der Wees-, onbeheerde- en desolate boedelkamers op Curaçao en onderhoorigheden, waarop nog in 1888 de Gouvernements-beschikkingen van 5 April Nº 220 en 13 Juni Nº 400, waarvan afschriften hierbij aangetroffen worden, gebouwd zijn; doch het wil voorkomen, dat bovengenoemde publicatie, althans voor wat betreft deze zaken, door de bepaling van art. 3, lid 2, van het Koninklijk Besluit van 8 September 1868, Nº 18, houdende invoering van de nieuwe wetgeving in deze kolonie, vervallen is. Immers art. 19, lid 1, der overgangsbepalingen handhaaft de vroegere wetgeving slechts ten aanzien van het *beheer* van nalatenschappen en goederen, die vóór de nieuwe wetgeving aan de desolate boedelkamer zijn vervallen. Nu volgens de nieuwe wetgeving in dat *beheer* is voorzien, geldt voor deze zaken, naar het wil voorkomen, de nieuwe wetgeving.

Waarom er nog in 1870 en 1871, dus na de invoering van de nieuwe wetgeving, gelden bij de boedelkamer in administratie zijn gebracht, zooals in de gevallen van Elisabeth Munningh en Susanna Martina, is niet recht duidelijk.

Doch de afwikkeling volgens het Burgerlijk Wetboek komt

veel te lang, omslachtig en vooral kostbaar voor, en met het oog op den zeer langen tijd van afwezigheid — Johannes Samuel de Lange, wiens kapitaal het belangrijkste is, n.l. f 52.640,52½, schijnt sedert 1801 afwezig te zijn — minder wenschelijk voor.

Ook mogelijk verschil van opinie over de wetgeving, die toegepast moet worden, oude of nieuwe, schijnt voor het verlaten van dezen weg te pleiten.

Fondsen bij de Curaçaosche Hypotheekbank.— Behalve bovenbedoelde opgaven (staat II) van de Curaçaosche Hypotheekbank en de oproepingen van gerechtigden om het hun toekomende vóór 1º November 1876 in ontvangst te nemen in de Curaçaosche Courant van 19 en 26 Augustus 1876 Ni. 33 en 34, is omtrent deze kapitalen niets naders te vinden in de archieven in de kolonie. Naar het schijnt, zijn de stukken betreffende de Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer onlangs naar Nederland overgebracht. Uit het hoofd ,,Onbeheerde kapitalen'' zou echter afgeleid kunnen worden, dat men hier te doen heeft met ,,Onbeheerde nalatenschappen'', zooals bedoeld onder *d* van art. 2 van het Besluit van 15 December 1875 (P. B. Nº 26) tot opheffing en liquidatie der Wees- onbeheerde en desolate boedelkamers op het eiland Curaçao.

Daar een definitieve regeling dezer zaken in het algemeen belang voorkomt, wordt deze wijze van afdoening ook voor deze gelden voorgesteld, die ongeveer overeenstemmend is met de Surinaamsche verordening van den 26n. Maart 1918 (G. B. Nº 67). (Gedrukte stukken 1917—1918, 23— 1, 2, 3 en 4, 25—1 en vel 38 der Handelingen.)

ad art. 2. Met het oog op de belangrijke bedragen, die bij het tot stand komen van de verordening door de Curaçaosche Hypotheekbank aan de koloniale kas zullen moeten worden uitgekeerd, komt het wenschelijk voor, dat deze bevoegdheid wordt verleend.

Willemstad, den 24n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—31.

Verordening van den ...., regelende de verantwoording van de ter Weesonbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

STAAT I. *Verantwoordingstaat betreffende kapitalen onder administratie van H. Statius Muller.*

Nº 3.

VERANTWOORDINGSTAAT betreffende kapitalen staande ten name van de na te noemen afwezigen onder administratie van H. Statius Muller, bij beschikking van het Hof van Justitie in de kolonie Curaçao, d.d. 9 Mei 1902, benoemd tot bewindvoerder.

NAMEN DER AFWEZIGEN.	Bedrag der kapitalen op 30 September 1917 in administratie bij		Totaal bedrag der kapitalen op 30 September 1917.	Beloop der interesten ter		Totaal bedrag der interesten op 30 September 1918.	Gaat af van de interesten 5% commissie voor opneming en belegging en voor quitantiezegel en aankoop Spaarbankboek.	Bedrag bij de kapitalen te voegen.	Belegd ter Spaarbank.	Bedrag der kapitalen op 30 September 1918 in administratie ter		Totaal bedrag der kapitalen op 30 September 1918.
	De Curaçaosche Hypotheekbank.	De Spaarbank.		De Cur. Hyp. bank sedert 1° October 1917 t/m 30 September 1918.	De Spaarbank sedert 1° Juli 1917 t/m 30 Juni 1918.					De Curaçaosche Hypotheekbank.	De Spaarbank.	
M. V. Boudewijn c. s.	f 210.—	f 44.71	f 254.71	f 8.40	f 1.42½	f 9.82½	f 0.49	f 9.33½	f 9.33½	f 210.—	f 54.04½	f 264.04½
D. Nicolaas c. s.	260.—	53.43½	313.43½	10.40	1.71	12.11	0.65	11.46	11.46	260.—	64.89½	324.89½
C. H. Richardson c. s.	2.583.—	403.30	2.986.30	103.32	13.15½	116.47½	5.87½	110.60	110.60	2.583.—	513.90	3.096.90
J. S. de Lange	48.997.80	1.723.76½	50.721.56½	1.959.92	60.30	2.020.22	101.26	1.918.96	1.918.96	48.997.80	3.642.72½	52.640.52½
E. & Th. Eerlijk	518.—	91.42½	609.42½	20.72	2.98½	23.70½	1.28½	22.42	22.42	518.—	113.84½	631.84½
M. M. Lambertus	255.—	50.57	305.57	10.20	1.63½	11.83½	0.64	11.19½	11.19½	255.—	61.76½	316.76½
Th. Pietersz	1.630.—	258.61½	1.888.61½	65.20	8.41½	73.61½	3.73	69.88½	69.88½	1.630.—	328.50	1.958.50
K. & B. Peterson	289.—	55.34	344 34	11.56	1.81½	13.37½	0.82	12.55½	12.55½	289.—	67.89½	356.89½
J. Gouverneur	360.—	68.56½	428.56½	14.40	2.20½	16.60½	0.88	15.72½	15.72½	360.—	84.29	444.29
P. Prince	90.—	25.72	115.72	3.60	0.81	4.41	0.22	4.19	4.19	90.—	29.91	119.91
E. Munnigh c. s.	698.—	117.41	815.41	27.92	3.82½	31.74½	1.64	30.10½	30.10½	698.—	147.51½	845.51½
W. Antonie	230.—	48.28	278.28	9.20	1.59	10.79	0.54	10.25	10.25	230.—	58.53	288.53
S. Martina	534.—	92.24½	626.24½	21.36	2.98½	24.34½	1.27	23.07½	23.07½	534.—	115.32	649.32
	f 56.654.80	f 3.033.38	f 59.688.18	f 2.266.20	f 102.85½	f 2.369.05½	f 119.30	f 2.249.75½	f 2.249.75½	f 56.654.80	f 5.283.13½	f 61.937.93½

Curaçao, den 30n. September 1918.

De bewindvoerder,

H. STATIUS MULLER.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—31.

Verordening van den ...., regelende de verantwoording van de ter Weesonbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

STAAT II. *Opgave der onbeheerde kapitalen ter ,,De Curaçaosche Hypotheekbank'' in administratie.*

Nº 4.

Onbeheerde kapitalen ter „De Curaçaosche Hypotheekbank'' in administratie.

(Zie bijvoegsel tot ,,De Curaçaosche Courant'' van 26 Augustus 1876).

	Kapitaal en interesten op primo Januari 1876.	Interesten op ultimo December 1918.	Kapitaal op ultimo December 1918. Herleid in N. C.	Kapitaal en interesten op ultimo December 1918.
Helena Anna & Hendrika f. c.	f 471.41	f 788.88	f 443.13	f 1232.01
Kinderen van Lourens Vos en M. Herring.	1105.55	1850.87	1039.22	2890.09
Louis G. & Philipe F. Floris.	1065.62	1784.11	1001.68	2785.79
Kinderen van Anna Kup	989.59	1656.87	930.22	2587.09
Hendrik Karel, zoon van A. Dobbert.	2989.44	5005.11	2810.07	7815 18
Martin Lonals	672.83	1126.12	632.46	1758.58
Catharina E. Vos	238.45	398.81	224.14	622.95
Jan A. Mushardt f. c.	759.94	1272.01	714.34	1986.35
Willem Woutersz	294.99	501.87	277.29	779.16
Anna C. Bras	6695.77	11211.01	6294.02	17505.03
Henry & François Corren	501.21	838.84	471.14	1309.98
Johanna Wijs	984.87	1649.26	925.78	2575.04
Cornelis Hanzen	692.18	1177.69	650.65	1828.34
Kinderen van Cath. Lubo	3156.38	5284.81	2967.--	8251.81
De boedel van J. M. Brunning	1408.94	2358.91	1324.40	3683.31
De boedel van Guillaume Zeek	1666.70	2791.02	1566.70	4357.72
Pieter Andries de Lange	743.67	1244.54	699.05	1943.59
De boedel van M. Ansion		9.36	5.26	14.62
De boedel van D. Verhelst		17.69	91.94	27.63
De boedel van P. J. de Keyzer		78.81	44.23	123.04
De boedel van J. C. Gaatman		1.80	1.01	2.81
,, ,, ,, Dew. J. Suarez.		1.74	0.98	2.72
Jan Vernet		2 03	1.14	3.17
De boedel van M. Albertus		59.05	33.14	92.19
,, ,, ,, V. Richards		5.58	3.13	8.71
,, ,, ,, F. G. H. Beutner		117.49	65.96	183.45
,, ,, ,, G. C. Cabrol		61.73	34.65	96.38
,, ,, ,, C. de Mey		203.58	114.28	317.86
Insinger & Co.		14.82	8.32	23.14
H. C. Berendse		6.37	3.58	9.95
Theunis Flemming		160.64	90.18	250.82
Martis O. Michel		1.17	0.66	1.83
Wed. E. de Veylder		122.30	68.65	190.95
De boedel van A. A. Jorje		205.95	115.63	321.58
,, ,, ,, R. P. Raven		0.87	0.50	1.37
B. Nicolaas c. s.		95.98	53.88	149.86
De boedel van G. R. M. Henriquez.		34.66	19.46	54.12
De kinderen van M. Thomas		29.--	16.29	45.29
Leonardus Boudewijn.		52.62	29.54	82.16
Johanna G. Dittinger		15.90	8.92	24.82
Anna C. de Quartel		83.96	47.14	131.10
Erfgenamen van H. W. de Quartel.		31.51	17.68	49.19
Kinderen van C. Huybrechts.		51.03	28.65	79.68

Mordechay A. Correa		162.54	91.25	253.79
Pedro Peroje		23.32	13.07	36.39
Rudolf U. zoon v. J. Cistoba		37.74	21.19	58.93
Johannes U. zoon v. J. Cistoba		37.74	21.20	58.94
Sophia P. dochter v. J. Cistoba		37.74	21.19	58.93
Michael Cwijn		167.24	93.88	261.12
Juliana M. Killy		175.21	98.36	273.57
Kinderen van Maria H. Killy		86.53	48.57	135.10
Pieter G. Vos		207.52	116.50	324.02
Leonardus B. Apitsz		275.42	154.64	430.06
Anna Christina		72.06	40.47	112.53
Rechthebbenden op onuitgevoerde steenen en ertsen op Aruba		706.93	396.98	1103.91
	f	44396.36	f 24911.39	f 69307.75

Curaçao, 26 November 1918.

De Boekhouder,

(get.) C. P. NEUMAN.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—31.

Verordening van den ....., regelende de verantwoording van de ter Weesonbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

STAAT III. *Opgave van herkomst der kapitalen onder administratie van H. Statius Muller.*

Nº 5.

Opgave betreffende de herkomst van kapitalen aankomende de onderstaande afwezigen onder administratie van H. Statius Muller, bij beschikking van het Hof van Justitie in de kolonie Curaçao, dd. 9 Mei 1902, benoemd tot bewindvoerder.

Martina Victoria Boudewijn, gehuwd met George Alvarez, en hare dochter Eleonora Alvarez.

primo January 1876 kapl. f 59.24
Int. 2.66

f 61.90

Hadden hun verblijf in het jaar 1850 te Coro (Venezuela).

Aandeel in de opbrengst van het huis W. S. Nº 175 door het collegie der W. O. en D. boedelkamer by publieke veiling verkocht krachtens Besluit van de Regtbank dd. 9 July 1850 Nº 5 en ter Weeskamer in administratie belegd den 18 December 1850. Dit aandeel was groot f 21.47.

Volgens de rekg. courant van den verkoop van het huis waren de mede belanghebbenden

J. H. Migares (o) gehuwd met Gusbertha Wilhelmina.

Johanna E. Hooft en Eleonora P. Hooft, geboren uit het huwelijk van P. Hooft met Anna Catharina en

Leonardus Boudewijn, afwezig, zonder dat bekend is waar hij zich ophoudt.

David Nicolaas en Isaac Martinus, kinderen van Maria Carolina.

po. January 1876 kapl. f 209,54
int. 4,71½

f 214,25½

op den 27 february 1867 belegd door den Weesmeester als vertegenwoordigende de afwezigen, en voortspruitende uit de zuivere opbrengst van een verkocht huis (Zie G. B. dd. 3 September 1866, Nº 555/9).

De interesten werden steeds aan de moeder uitbetaald.

De interesten van dit kapitaal zijn tot en met ultimo September 1885 aan Jozef Henriquez, kleinzoon van nu wijlen Maria Carolina uitbetaald, na haar overlijden, zijnde de interest ter Spaar en beleenbank op een boekje ten name van David Nicolaas c. s. belegd.

Op den 1n. Juli 1895 aan Isaac Martinus uitgekeerd zijn aandeel van voormeld kapitaal met de verschenen interesten en na aftrek van 5% wegens administratiekosten f 150,82.

Charles Henri Richardson, zoon van Anna Constancia de Quartel, gehuwd met Th. Pieter Richardson.

po. January 1876 kapl. f 680,20
int. 30,61

f 710,81

Is een legaat van de weduwe Ic. Kikkert (Pieternella Schotborgh) door den heer Mr. H. W. de Quartel als executeur ter administratie belegd den 29 Juny 1865.
Primitief bedrag f 456,16.

Johannes Samuel de Lange
po. January 1876 kapl. f 11525,25
Opbrengst van een verkochte slaaf door I. Sterling en C. Birch, blijkens resolutie van den E. A. Raad dezes eilands dd. 6 January 1801. (zie journaal L. P. fo. 285).
6 October 1880 belegd kapl. f 1974,75
1 January 1881 kapl. f 13500,—

Evelina, dochter van Mercé Eerlijk.
primo January 1876 kapl. f 69,96
int. 3,15
f 73,11

Theodoor, zoon van Eliza, kleinzoon van Mercé Eerlyk.
primo January 1876 kapl. f 69.97
int. 3.15
f 73.12

volgens de Repartitie rekening is het zuiver saldo van den boedel van Mercé Eerlyk verdeeld als volgt:
Leonidas zoon van M. Eerlyk een derde f 48,12
Evelina (dochter meer dan 20 jaren afwezig) f 48.12
Theodoor zoon van Eliza en kleinzoon van M. Eerlyk (minderj.) f 48.13.
Zie Boedelstaat dd. 26 Juny 1865.

Mathys Martis Lambertus.
po. January 1876 kapl. f 74.09
Ter administratie belegd, door den Weesmeester den 16 Augustus 1866, zijnde het bedrag een zesde aandeel aan den afwezige toekomende in de zuivere opbrengst van een verkocht huis. Zie G. B. dd. 6 July 1865, Nº 398/10.
primitief bedrag f 49.92

Thomas Pietersz.
primo January 1876 kapl. f 449.52
zoon van de dochter van een der mede-erfgenamen van de vrije neger Pieter Pasqual, om tot zijn minderjarigheid te administreeren, door Weesmeesters belegd in Augustus 1810. (Zie Journaal La. Q. fo. 269).
primitief bedrag Ps.

Karel en Bernardus Peterson.
po. January 1876 kapl. f 82.93
Den 26n. November 1863, door den Weesmeester ter administratie belegd voor rekening van de uitlandigen Karel Peterson en Bernardus Peterson, ieder voor een gelijk aandeel in f 50.81 en voortspruitende uit den ab. intestato boedel van Maria Jacoba Martin alhier op den 3n. January 1832 overleden.
Volgens de rekening courant des boedels waren de mede erfgenamen Johs. Simon Welhaus gehuwd met Maria Amelia Cancryn dochter van M. J. Martin 1/5.
Adelaide Cancryn, wed. W. Prince, dochter 1/5.
Hendriette Petronella Cancryn, weduwe J. C. Jandroep, dochter 1/5.
zeven kinderen van Barkmeyer kleinkinderen van M. J. Martin 1/5.
J. B. A. Guilhoux, kinderen van Joh. Weeber
Cath. Guilhoux wed. Jozef Guilhoux en } 1/5.
Karel en Bernardus Peterson
Carel Johannes Peterson is den 5 April 1848 gehuwd met Maria Simona Lingstuyl uit welk huwelyk geboren zyn:
Petronella Sophia Elisabeth Peterson, alhier wonende.
Johannes Nicolaas Peterson, thans korpl. bij het garn.
Joseph George Peterson, schoenmaker in Coro.

Johannes Gouverneur.
po. January 1876 kapl. f 104.71½

Dit bedrag is afkomstig uit den verkoop van den bouwval van een huis zonder dak (O. Z. Nº 68) waarbij den Weesmeester is opgetreden voor en vertegenwoordigende den afwezigen Johannes (a) Jansji Gouverneur.
De mede eigenares was Johanna Chatelain, en de verkoop heeft plaats gehad den 16 Maart 1859.
primitief bedrag f 29.47.

Pieter Prince & Theodoor Feldtman Prince
po. January 1876 kapl. f 56.94.
Dit bedrag is afkomstig uit den boedel hunner zuster Charlotte Prince, waarbij de Weesmeester is opgetreden voor beide afwezigen en voor drie minderjarigen, die bij het bereiken hunner minderjarigheid. Hunne aandeelen hebben ontvangen primitief bedrag voor vijf mede erfgenamen f 86.89.
Volgens de Repartitie rekening is het zuiver saldo des boedels verdeeld als volgt.
Adelaide Cancryn weduwe Willem Prince Jr. de helft.
1º Maria Jacoba Elisabeth, 2º Margaretha C., 3º Johanna Wilhelmina, 4º Johannes Craneveldt, 5º Bernardus Anthony, 6º Simon, 7º Adolf, 8º Pieter, 9º Theodoor Feldtman, 10º Maria, 11º Jan Cornelis en 12º August Prince, ieder voor een gelijk twaalfde aandeel, in de wederhelft.
Het bedrag van f 28 47 ter Curaçaosche Hypotheekbank geadministreerd ten name van Theodoor Feldman Prince werd op den 2n. Mei 1891, met de daarop gemaakte interesten aan zijn gemachtigde Adelaide Cancryn weduwe van Willem Prince Jr. uitbetaald.

Elisabeth Munnigh (gehuwd met Snabilié)
po. January 1876 kapl. f 186.74
int. 8.40
f 195.14
Dit bedrag spruit voort uit een legaat, door Mr. H. W. de Quartel als executeur op den 8 Juny 1870 ter administratie overgegeven, blijkens het testament dd. 5 November 1868 van Andries Anton Munnigh.
primitief bedrag f 155.77.

Willem Anthonie, zoon van Maria Louisa.
po. January 1876 kapl. f 61.94
int. 5.58
f 67.52
Ter Administratie gebragt door zijne broeders en zusters, voor het een achttiende aandeel, de afwezige toekomende in den verkoop van een huis van wijle zijne grootmoeder Helena Gozie.
primitief bedrag f 36.16.

Susanna Martina, dochter van Juana, & kl. dochter van Ma. Seraphina.
po. January 1876 kapl. f 145.73.
Ter administratie belegd door den Weesmeester op den 13 December 1866 zijnde het bedrag een vierde en een derde aandeel Susanna Martina toekomende in het zuiver bedrag van een verkocht huis.
Zie G. B. dd. 19 July 1866, Nº 451/5.
primitief bedrag f 99.46.
Lacroes Morales geeft op 19 January 1869 te kennen, dat Susanna Martina te Pto. Prince (Haiti) kinderloos is overleden, dat hare erfgenamen zijn zijne kinderen, in de plaats tredende voor hunne overleden moeder voor een derde aandeel.
Leonora voor een derde aandeel.
Petronie voor een derde aandeel.

Susanna Martina, dochter van Juana.
po. January 1876 kapl. f 4.07½
int. 0.18
f 4.25½
Op den 17 Juny 1871 is, ingevolge G. B. dd. 14 Juny t. v.

Nº 284/6, in deposito belegd het zuiver saldo van een bij executie verkocht effect Nº 344 gelegen aan de Overzijde dezer haven, ten name staande van Martin Mauricio — M. Isabella en de kinderen van Juana.

Dit bedrag is op den 1n. Augustus d. a. v. verdeeld, en alstoen overgeschreven voor rekening en op naam van Susanna Martina, dochter van Juana een vierde en een derde aandeel f 3.53.

Voor afschrift,

De Procureur-generaal,

J. B. GORSIRA.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—31.

Verordening van den .....,
regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

BESCHIKKING *van het Hof van Justitie van 1 Augustus 1876.*

Nº 6.

AFSCHRIFT.

Nº 63.

Het Hof van Justitie in de Kolonie Curaçao.

Gezien een request in dato den vier en twintigsten July 1800 zes en zeventig aan dit Hof gerigt door den Prokureur-Generaal by dit Hof, daarby verzoekende, dat dit Hof een bewindvoerder moge benoemen voor elk der by het request bedoelde afwezigen, ten einde met ingang van den eersten September 1800 zes en zeventig hunne ter Wees- onbeheerde en Desolate boedel-kamer op het eiland Curaçao berustende fondsen en hiermede zamenhangende belangen te beheeren en waar te nemen, daarbij voor hunne regten op te komen en hen te vertegenwoordigen; wordende door den requestrant by gemeld request aan het Hof voor die benoeming aanbevolen de Heer Pieter Theodorus Krafft, thans als Weesmeester-Liquidateur der gezegde kamer fungerende;

Gezien de bij voormeld request overgelegde stukken, bestaande in: 1º een gouvernements besluit van den zeventienden Maart 1800 zes en zeventig Nº 116/7, waarbij is goedgevonden en besloten, onder anderen, aan den Prokureur-Generaal ter voldoening aan de bepaling van artikel 3 van het Gouvernements besluit van den 15/16 December 1800 vijf en zeventig P. B. Nº 26, toe te zenden een uittreksel uit den in artikel 2 van laatstgenoemd besluit vermelden staat van de ter Wees- onbeheerde en desolate Boedel-Kamer op het eiland Curaçao berustende fondsen, en 2º het bedoelde uittreksel, voor eensluidend door den Gouvernements-Secretaris onderteekend.

Overwegende, dat het gemelde uittreksel bevat eene opgave van ter Wees- Onbeheerde en desolate Boedelkamer op het eiland Curaçao berustende fondsen, waartoe, naar luid van dat uittreksel, bekende meerderjarige afwezigen geregtigd zijn, die vroeger woonplaats binnen de Kolonie hebben gehad en voor wie aldaar geene bewindvoerders buiten den Weesmeester bestaan; luidende die opgaven als volgt:

Bedrag der fondsen op 1° Januari 1876	NAMEN EN VOORNAMEN DER AFWEZIGEN.	Vroegere woonplaats der afwezigen
f 59—24	Martina Victoria Boudewijn, gehuwd met George Alvarez, en hare dochter Eleonora Alvarez.	Curaçao.
f 300—72	Louis Anastasio Obergh, zoon van Jan Jacob Obergh en Johanna Cafiero.	Curaçao.
f 209-54	David Nicolaas en Isaac Martines, kinderen van Maria Carolina.	Curaçao.
f 275—40	Hendrietta Bartholomina Lambertus, gehuwd met Martin Puche.	Curaçao.
f 423—75	Alexander Schaup.....	Curaçao.
f 680—20	Charles Henri Richardson.....	Curaçao.
f 11.525—25	Johannes Samuel de Lange.....	Curaçao.
f 2.002—58	Pierre Namburg.....	Curaçao.
f 71—88	Iliet Penso Croes, dochter van Leonora Jeannet Eminet.	Aruba.
f 69—96	Evelina, dochter van Mercé Eerlyk	Curaçao.

f	69--97	Theodoor, zoon van Eliza kleinzoon van Mercé Eerlyk.	Curaçao.
f	933--46	Willem I. L. van Raders.....	Curaçao.
f	267--86	Willem de Graaf.....	Bonaire.
f	74—09	Mathys Martis Lambertus.....	Curaçao.
f	449—52	Thomas Pietersz.....	Curaçao.
f	698—17	Alexander Veeris	Curaçao.
f	82—93	Karel en Bernardus Peterson.....	Curaçao.
f	88—11	Francois Xaverius Aio.....	Curaçao.
f	88—11½	Jurriaan en M. M. Schaup.....	Curaçao.
f	104—71½	Johannes Gouverneur	Curaçao.
f	56—94	Simon Prince, Theodoor Feldtman Prince.	Curaçao.
f	186—74	Elisabeth Munnigh.....	Curaçao.
f	186—76	Bartholomina Munnigh.....	Curaçao.
f	61—94	Willem Anthonie, zoon van Maria Louisa.	Curaçao.
f	145—73	Suzanna Martina.....	Curaçao.
f	2.351—51	Cornelis Gerardus Rojer.....	Curaçao.

Overwegende, dat krachtens artikel 1 van het voormelde Gouvernements-Besluit van 1875 P. B. N° 26, de Wees- onbeheerde en Desolate Boedel-Kamer op het eiland Curaçao met den eersten September aanstaande wordt opgeheven, zoodat in het door haar gevoerde en met hare opheffing openvallende beheer der voormelde fondsen, overeenkomstig artikel 19 tweede lid der Bepalingen op den overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving, vóór dien eersten September, volgens de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek moet worden voorzien;

Overwegende, dat volgens artikel 513 van gemeld Wetboek, deze voorziening geschieden moet door de benoeming van een bewindvoerder voor elken afwezige, met betrekking tot het fonds, waartoe hij geregtigd is; doch dat, daar de meeste der hier bedoelde fondsen zeer gering zijn en hun gezamenlijk bedrag niet hooger reikt dan een en twintig duizend vier honderd vijf en zestig gulden en acht centen, het uit den aard der zaak in het belang der geregtigden zal zijn, wanneer, het beheer daarover niet gesplitst, maar aan één enkelen bewindvoerder toevertrouwd wordt;

Gezien de aangehaalde artikelen;

Benoemt den Heer Pieter Theodorus Krafft, fungerenden Weesmeester-Liquidateur der Wees- onbeheerde- en Desolate Boedelkamer alhier tot bewindvoerder voor elk der hierboven vermelde afwezigen, ten einde met ingang van den eersten September 1800 zes en zeventig hunne ter gemelde kamer berustende fondsen en hiermede zamenhangende belangen te beheeren en waar te nemen, daarbij voor hunne regten op te komen en hen te vertegenwoordigen.

Gedaan op Curaçao den eersten Augustus 1800 zes en zeventig in raadkamer door de Heeren Mr. J. P. Smeele, Voorzitter, Mr. Sol. C. Henriquez en Mr. G. R. Palm, leden van dit Hof, bijgestaan door den Griffier van hetzelve den Heer J. F. Quast Pz.

(get.) J. P. SMEELE.

De griffier,

(get.) J. F. QUAST Pz.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—31.

Verordening van den .....,
regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

Gouvernementsbeschikking van 5 April 1888 No. 220.

Nº 7.

Extract uit het Journaal van het verhandelde en beslotene bij den Gouverneur van Curaçao over het eerste en tweede kwartaal 1888.

1888. **No. 220.**
April 5.

Gelet op:

— de Gouvernementsbeschikking dd. 7 October 1882 Nº 467, waarbij is bepaald, dat de voorgeschreven aankondiging en oproeping zullen worden gedaan betreffende de boedels die vroeger ter opgeheven wees-onbeheerde en desolate boedelkamer op *Curaçao* berustten en op gemelden datum ter Curaçaosche Hypotheekbank in administratie waren, zoomede ten aanzien van die boedels welke nog onder het beheer staan der weeskamers op de eilanden *St. Martin N. G.* en *St. Eustatius*, en welke meer dan het derde eener eeuw onopgevorderd zijn gebleven;

— de Curaçaosche Couranten van 13 October 1882 Nº 41 en van 19 Januari 1883 Nº 3, waarin bovenbedoelde aankondiging en oproeping zijn geplaatst;

— de Ministerieele missive dd. 17 Februari 1883 Lett: B. Nº 10/37, waaruit blijkt dat de voorgeschreven oproepingen in *Nederland* hebben plaats gehad;

— de Publicatiën van 23 April 1861 (P. B. Nº 4) en van 1862 (P. B. Nº 1).

Heeft goedgevonden:

Het Bestuur van Curaçaosche Hypotheekbank en de Gezaghebbers van *St. Martin N. G.* en *St. Eustatius* uit te noodigen om de gelden, vermeld in de bovenbedoelde oproepingen, welke ingevolge art. 6 van de Publicatie van 23 April 1861 (P. B. Nº 4) onherroepelijk aan de koloniale kas mochten zijn vervallen, vóór 1º Mei e. k. te doen afdragen.

Afschrift dezer te zenden aan het Bestuur van de Curaçaosche Hypotheekbank, de Gezaghebbers van St. Martin N. G. en St. Eustatius en den Administrateur van financiën.

Verordening van den ...., regelende de verantwoording van de ter Weesonbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

Gouvernementsbeschikking van 13 Juni 1888 No. 400.

Nº 8.

Extract uit het Journaal van het verhandelde en beslotene bij den Gouverneur van Curaçao over het eerste en tweede kwartaal 1888.

1888. **No. 400.**
Juni 13.

Herlezen hebbende de missive dd. 27 April jl. van het Bestuur van de Curaçaosche Hypotheekbank.

Gelet op:
de Gouvernements beschikking dd. 5 April jl. Nº 220;
de missive van den Administrateur van financiën dd. 5 Mei jl. Nº 109/55.

Gehoord den Raad van Bestuur.

Heeft goedgevonden:

Het verzoek van het Bestuur van de Curaçaosche Hypotheekbank om de gelden, bedoeld in de Gouvernements-beschikking dd. 5 April jl. Nº 220, welke krachtens de Publicatie van 23 April 1861 (P. B. Nº 4) onherroepelijk aan de Koloniale Kas zijn vervallen, voor rekening en ten behoeve van het Bestuur der Kolonie, bij die Bank in administratie te laten, met dien verstande dat zoowel kapitaal als interesten op aanvrage in alhier gangbare munten zullen worden uitbetaald, mits deze in te willigen; onder de voorwaarden echter dat de bedoelde gelden bij jaarlijksche bedragen van f 2000.— (*Twee duizend gulden*) aan de Koloniale kas zullen worden uitgekeerd telkens op den 5n. Januari en dat wanneer de Gouverneur over grooter bedragen of wel over het gansche bedrag wenscht te beschikken, die bedragen in eens door de Hypotheekbank aan de Koloniale kas zullen moeten worden afgedragen.

Afschrift dezer te zenden aan het Bestuur van de Curaçaosche Hypotheekbank en den Administrateur van financiën.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—32.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de Verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao, aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

De Verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao, wordt aangevuld als volgt:

a. aan art. 1 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:
,,Zonder vergunning van den Gouverneur mag niemand een motoromnibusdienst als onderneming van openbaar nut op Curaçao openstellen of onderhouden.''

b. aan art. 31 wordt een nieuw eerste lid toegevoegd, luidende:
,,De politie is bevoegd het openstellen of onderhouden van een motoromnibusdienst als onderneming van openbaar nut, waarvoor geen vergunning door den Gouverneur is verleend, met den sterken arm tegen te gaan.''

c. aan art. 32 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:
,,De politie is dan bevoegd de staking met den sterken arm te bewerkstelligen.''

Art. 2.

De in artikel 1 genoemde verordening van 7 October 1918 en deze verordening treden in werking met ingang van den dag na dien der afkondiging van de laatstgemelde verordening.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—32.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

Memorie van toelichting.

N°. 2.

Volgens van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën ontvangen bericht gaat de opvatting, dat de politie uit art. 187 van het Regeerings-reglement de bevoegdheid mag afleiden, om het rijden met een omnibus, als onderneming van openbaar nut, tegen te gaan, niet op.

In verband daarmede acht Zijne Excellentie aanvulling van de Verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao, in den geest van de voorgestelde wijzigingen, wenschelijk, alvorens haar in werking te doen treden.

Hoewel het allen schijn heeft, dat het argument dat de politie de openstelling, zonder vergunning van den Gouverneur, van eene onderneming als waarover het hier gaat, daadwerkelijk zou kunnen tegengaan, niet zonder invloed op het oordeel van den Raad is geweest, vertrouwt ondergeteekende, dat, waar een omnibusdienst, als onderneming van openbaar nut, zonder wettelijke regeling niet goed aan haar doel kan beantwoorden — ook Zijne Excellentie de Minister van Koloniën is blijkbaar van oordeel, dat deze zaak wettelijk moet worden geregeld — , de Raad wel verder zal willen medewerken om de voorgestelde wijzigingen tot stand te brengen.

Willemstad, den 25n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—33.

Verordening van den ....., tot wijziging van: 1o. de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. No. 63), tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 No. 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen; en 2o. de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. No. 64), tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is: 1º de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. Nº 63), tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen; en 2º de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. Nº 64), tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Het laatste lid van artikel 1 der verordening van den 14n. October 1918 (P. B. Nº 63), tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, wordt gelezen als volgt:

Met betrekking tot deze storting is art. 13, 5de en 6de lid, toepasselijk.

Artikel 2.

De verordening van den 14n. October 1918 (P. B. Nº 64), tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen, ondergaat de volgende wijzigingen:

a. het laatste lid van artikel 1 wordt gelezen als volgt:
,,Met betrekking tot deze storting is artikel 20, 1ste en 2de lid, toepasselijk.''

b. in het tweede lid van artikel 2 wordt vóór het woord ,,bijdrage'' het woord ,,eene'' ingevoegd.

Artikel 3.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1918—1919.—33.

Verordening van den ....., tot wijziging van: 1o. de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. No. 63), tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 No. 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen; en 2o. de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. No. 64), tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

In de beide genoemde verordeningen zijn in het laatste lid der artikelen 1, de verordeningen bevattende de betrokken pensioensreglementen met namen genoemd; dit had niet mogen geschieden, daar het bij evenbedoelde artikelen 1 aangegevene, krachtens het daarbij bepaalde, in die reglementen is ingevoegd. Derhalve wordt thans voorgesteld de woorden: ,,der voormelde verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2)'' en ,,der voormelde verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8)'' te laten vervallen.

ad artikel 2 sub b. Het woord ,,eene'' vóór ,,bijdrage'' werd bij vergissing uitgelaten.

Willemstad, den 26n. Maart 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 1.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 14den Mei 1918, des morgens te 9 uur.

TEGENWOORDIG : de heer Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter.

VOORTS : de heeren *S. M. L. Maduro*, *F. W. P. Winkel*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. Statius Muller*, *Edwin Senior*, *Ed. S. Lansberg* en *J. Sutherland*, leden, zoomede de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad.

BENEVENS : de heeren Mr. *J. B. Gorsira*, Ondervoorzitter, *H. Ferguson*, *My. C. Henriquez*, leden en de heer *H. J. T. Boomgaart*, tijdelijk lid van den Raad van Bestuur.

AFWEZIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter, en de heeren Dr. *H. A. de Casseres*, *J. C. B. Forbes* en *E. M. Penso*, leden, allen met kennisgeving.

Tegen negen uur nemen de aanwezige heeren zitting in afwachting van den Gouverneur.

Een oogenblik daarna treedt deze, vergezeld van zijne adjudanten en begeleid door de in de vorige vergadering benoemde commissie, de vergaderzaal binnen, neemt den voor hem bestemden zetel in en opent de zittingen voor het dienstjaar 1918—1919 met de volgende rede :

Mijne Heeren,

Ik waardeer het voorrecht hier op nieuw in Uw midden te mogen verschijnen om, ingevolge artikel 77 van het Regeeringsreglement, Uwe vergadering voor het nieuwe zittingjaar te openen.

In menig opzicht gaf het afgeloopen jaar ons wederom reden tot dankbaarheid.

Nog altijd gelukte het der Regeering van het Moederland om Nederland te houden buiten den verschrikkelijken strijd, waarin zoovele volkeren betrokken zijn; en ofschoon de gevolgen van den oorlog zich ook hier wel hoe langer hoe meer deden gevoelen, waren deze gelukkig in onze kolonie nog minder zwaar dan in de meeste neutrale landen.

Al werd de geregelde toevoer van de noodige levensmiddelen moeilijker dan in de eerste jaren van den oorlog, en al konden wij dikwijls niet alles krijgen wat wij verlangden, toch was er hier, God zij dank, ondanks het mislukken van den oogst, nog geen gebrek aan voedingsmiddelen.

Orde en rust werden in de kolonie niet verstoord.

De gezondheidstoestand der bevolking was over het algemeen gunstig, en er werd getracht dezen, door verschillende maatregelen, zoo mogelijk, nog blijvend te verbeteren.

Het bacteriologisch laboratorium, dat hier kort geleden werd opgericht, bleek in een groote behoefte te voorzien, en bewees uitstekende diensten. Ook de polikliniek voor geslachtsziekten mag bepaald een succes genoemd worden.

Naar verbetering van het onderwijs, zoowel het openbaar als het bijzonder, werd voortdurend gestreefd.

Voor den handel kan het afgeloopen jaar onder de middel-

matige jaren worden gerekend. In enkele takken werd veel geld verdiend, in andere waren de verdiensten weer minder dan vóór den oorlog het geval placht te zijn.

Over het algemeen kan men echter wel zeggen, dat de hoogere prijzen, die voor alle artikelen konden worden bedongen, ruimschoots zullen hebben goedgemaakt de hoogere vrachten, loonen en andere onkosten, waarmee de handel in 1917 meer en meer werd bezwaard.

Tegen behoorlijke loonen was er voor de bevolking veel werk: wat tengevolge had, dat de groote duurte van alle eerste levensbehoeften door haar veel minder zwaar werd gevoeld dan dit eenige jaren geleden het geval zou zijn geweest.

De invoer vertegenwoordigde in 1917 een waarde van f 5 798 872 tegen f 5 210 956 in 1916, en de uitvoer een waarde van f 2 290 306 tegen f 1 841 095 in 1916.

De cijfers zeggen echter in casu niet heel veel, omdat de prijzen van de meeste artikelen hooger waren dan het jaar te voren. Zoo werd er bijv. in 1917 300 000 kilogram tarwemeel minder ingevoerd dan in 1916, en was toch de waarde van het in 1917 ingevoerde tarwemeel f 154 000 hooger dan die van de hoeveelheid, welke het jaar tevoren werd ingevoerd.

Bij den uitvoer valt de vermeerdering in 1917 bijna uitsluitend voor rekening van de steenkolen, waarvan voor rond een half millioen meer werd uitgevoerd dan in 1916; ofschoon het aantal uitgevoerde tonnen maar 214 meer bedroeg dan het jaar tevoren.

Voor de stoomvaart bleef het afgeloopen jaar ongunstig.

Voor de zeilvaart daarentegen was het wederom zeer goed. De schepen hadden volop lading, tegen hooge vrachten.

Als gevolg daarvan floreerde ook de scheepsbouw. Er werden hier in 1917 vier schoeners, een lichter en een kotter te water gelaten, en in aanbouw waren er op het einde van het jaar nog vijf schoeners, waaronder een driemastschoener, die in het begin van 1918 in de vaart werd gebracht.

Op Bonaire werden in 1917 gebouwd drie kotters, terwijl daar op het eind van het jaar nog twee kotters en een schoener op stapel stonden.

Groote moeite had men bij den scheepsbouw om de daarvoor noodige materialen tijdig uit Amerika te krijgen.

Voor den landbouw was het jaar op de benedenwindsche eilanden ongunstig. Op Curaçao mislukte de oogst van mais en rankvruchten zoo goed als geheel en op Aruba voor een groot gedeelte. Alleen op Bonaire bracht deze nog tamelijk wat op.

De dividivioogst was op Curaçao in het 2de en 3de district middelmatig; in het 4de en 5de district goed. Ook zoo op Aruba en Bonaire. De prijs van het artikel was hoog.

Voor de aloë was het jaar op Aruba niet onbevredigend, op Curaçao slecht, en op Bonaire goed.

De sisalaanplant op Mount Pleasant werd uitgebreid met 110 Hectaren, terwijl vele open plekken van den ouden aanplant werden aangevuld. Over het algemeen staat de aanplant thans gunstig. Er is een aanvang gemaakt met het bouwen van de fabriek.

De katoen op St. Martin en St. Eustatius kon tegen hooge prijzen worden afgezet. De aanplant was echter niet zeer groot, omdat er meer grond bebouwd werd met voedingsmiddelen.

De zoutoogst was op Curaçao beter dan het vorige jaar; uitgevoerd werd van dit eiland 4 334 000 kilogram, tegen 2 407 000 kilogram in 1916.

Op Bonaire was de oogst op de Lage Westkust goed. Op Slagbaai werd in 1917 geen zout gegaard. Van dit eiland werd uitgevoerd 7 726 000 kilogram tegen 3 748 000 in 1916.

Op St. Martin werd in de groote zoutpannen geen zout geoogst; op de kleine concessies 7624 vaten. De uitvoer bedroeg er 3 375 000 kilogram tegen 2 468 000 in 1916.

De prijs van het zout was aanmerkelijk beter dan in vorige jaren.

De hoedenindustrie leed nog steeds door den oorlog. Desniettegenstaande werd er toch nog voor bijna vier en een halve ton aan hoeden uitgevoerd: n.l. van uit Curaçao voor f 382 042, van uit Aruba voor f 46 631, van uit Bonaire voor f 19 845, en van uit Saba voor f 100, tezamen voor f 448 618, tegen f 309 843 in 1916.

Het vischvervoer van Aruba naar Curaçao hield zoo goed als op.

De Aruba Goud Maatschappij heeft ook in 1917 niet gewerkt.

Wegens gebrek aan werkvolk was het niet mogelijk den stelselmatigen damaanleg voort te zetten.

Het struisvogelpark ,,Albertina'' breidt zich gestadig uit. De veerenverkoop was bevredigend; en evenals in het vorige jaar werden er wederom eenige jonge vogels naar het buitenland verkocht.

De werkzaamheden van de Santa Barbara mijnen bepaalden zich hoofdzakelijk tot het uitgraven en opstapelen van materiaal voor lateren uitvoer. De uitvoer bedroeg, met twee schepen, 3582 ton, voor een waarde van f 75 723. Gemiddeld werd er gewerkt met 230 arbeiders.

Ook gedurende het jaar 1917 ondervond de Curaçaosche Petroleum Maatschappij veel last van den oorlog, doordat bestellingen in de Vereenigde Staten niet of zeer langzaam werden uitgevoerd, en tevens, omdat, sedert de Vereenigde Staten in den oorlog betrokken waren, er een uitvoerverbod was gegeven voor machineriëen, waardoor de bouw van de raffinaderij niet voltooid kon worden. Met houten lichters werd van Maracaibo aangevoerd ruim 8000 ton ruwe olie. Bij den bouw van de raffinaderij en andere werken waren er geregeld 800 à 900 arbeiders werkzaam.

Tengevolge van den oorlogstoestand kon met de werkzaamheden van de looi- en kleurstoffenfabriek, waarvan in de openingsrede van verleden jaar sprake was, geen aanvang worden gemaakt.

De werkzaamheden ter verbetering van den havenmond konden in het begin van deze maand als geëindigd worden beschouwd. De ingang van de St. Annabaai is nu gebracht op eene breedte van 80 Meter en eene diepte van 10,80 Meter beneden C. P., zoodat zeer groote stoomschepen veilig onze schoone haven kunnen binnenloopen.

De stations voor D. T. werkten geregeld. Op Daniel werd een groot ontvangstation opgericht, waardoor het mogelijk werd de telegrammen van de grootste stations in Europa en Amerika direct op te vangen.

Ik eindig, Mijne Heeren, met den wensch, dat onder Gods onmisbaren zegen, het nieuwe zittingjaar vruchtbaar moge zijn voor het welzijn der kolonie.

Ik verklaar de vergadering van den Kolonialen Raad voor het nieuwe zittingjaar geopend.

Na het uitspreken dezer openingsrede verlaat de Gouverneur met zijne adjudanten de vergaderzaal, door evenbedoelde commissie uitgeleide gedaan, terwijl ook de heeren Ondervoorzitter en leden van den Raad van Bestuur zich verwijderen.

Na de commissie van in- en uitgeleide, die intusschen in de vergaderzaal teruggekeerd is, te hebben bedankt, wordt op voorstel van den Ondervoorzitter overgegaan tot het trekken der Afdeelingen, waarvan het resultaat is, dat de eerste Afdeeling bestaat uit de heeren: C. S. Gorsira J.P.Ez., F. W. P. Winkel, J. Sutherland, S. M. L. Maduro, H. Statius Muller en E. M. Penso, en de tweede Afdeeling uit de heeren: B. E. van der Veen Zeppenfeldt, Edwin Senior, Ed. S. Lansberg, J. C. B. Forbes en Dr. H. A. de Casseres, welke Afdeelingen, volgens de bepalingen van het Reglement van Orde, onderscheidenlijk zullen worden gepresideerd door de heeren Voorzitter en Ondervoorzitter.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, sluit de Ondervoorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 2.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 12den Juni 1918, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *J. C. B. Forbes*, Dr. *H. A. de Casseres*, *F. W. P. Winkel*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Edwin Senior*, *H. Statius Muller* en *S. M. L. Maduro*, leden, benevens de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad.

AFWEZIG: de heeren *Ed. S. Lansberg*, *J. Sutherland* en *E. M. Penso*, leden, de eerstgenoemde zonder, de beide laatsten met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergaderingen van den 8sten en 14den Mei d. j.

Daar geen aanmerkingen op die notulen worden gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 15 Mei d. j., Nº 1561, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917;

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp nog hedenavond in behandeling te nemen.

2º een schrijven, dd. 11 Juni 1918, Nº 426, van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst aan den Voorzitter gericht, luidende:

,,Bij dezen heb ik de eer UEd. te doen toekomen een exem-
,,plaar van het Jaarverslag van den Openbaren Gezondheids-
,,dienst over 1917. Door de geringe oplaag ben ik tot mijn
,,spijt niet in staat aan alle leden van den Raad een exemplaar
,,te doen toekomen en zou U willen verzoeken zoo vriendelijk
,,te willen zijn dit exemplaar te willen doen circuleeren.

,,De Directeur van den
,,Openbaren Gezondheidsdienst,
,,Waterman.''

De Voorzitter zegt den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst voor de toezending van het jaarverslag te zullen bedanken en het verslag bij de leden te zullen doen circuleeren.

3º een gouvernements-depêche, dd. 12 Juni 1918, Nº 1795, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

Aan de orde van behandeling komt nu het *ontwerp-keur tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. No. 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.
Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Aan de orde van behandeling komt nu het *ontwerp-verordening tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.
Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 3.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 17den Juli 1918, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, *S. M. L. Maduro*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *F. W. P. Winkel*, Dr. *H. A. de Casseres*, *E. M. Penso*, *H. Statius Muller*, *Ed. S. Lansberg* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad.

ZOOMEDE: de heer Dr. *N. Waterman*, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heer *J. C. B. Forbes*, lid, zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 12n. Juni 1918 (nº 2).

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 12 Juli 1918, Nº 2127, waarbij aan den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, den heer Dr. N. Waterman, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Kolonialen Raad over de ontwerpverordeningen:

1º houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie (**2**),

2º houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao (**3**), en

3º op de keuring van vee, vleesch en toebereide vleeschwaren en den verkoop van vleesch en toebereide vleeschwaren in het eerste district op Curaçao (**6**),

bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen;

2º een gouvernements-depêche, dd. 17 Juli 1918, Nº 2158, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging der verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. Nº 39), ter bepaling van het begrip ,,stadsdistrict'' voor de verschillende eilanden der kolonie, wanneer daarvan sprake is in koloniale verordeningen en keuren (**7**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp in deze zitting te behandelen.

De *Voorzitter* heet den gemachtigde van den Gouverneur welkom, en vraagt of hij er de voorkeur aan geeft een der op den oproepingsbrief vermelde ontwerpen eerst te behandelen.

Nadat de *gemachtigde* te kennen heeft gegeven, dat naar zijne meening de volgorde, in gemelden oproepingsbrief gevolgd, de beste is, komt aan de orde van behandeling:

1º *de ontwerp-verordening, houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie* (**2**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer Dr. *J. P. Evertsz Hz.* verzoekt het woord en zegt:

Mijnheer de Voorzitter! In de stukken over deze verordening gewisseld is er telkens sprake geweest van lijkverbranding. Ik ben een van de leden geweest, die dit onderwerp in de afdeelingen ter sprake gebracht heeft. Tot mijn groote spijt heeft het Gouvernement geen aanleiding gevonden in die stukken om eene wijziging te brengen in deze verordening, waardoor de lijkverbranding mogelijk gemaakt wordt. Ik zeg *mogelijk*, omdat ik er zeer goed van bewust ben, dat van een practische uitvoering daarvan voorloopig wel geen sprake zal kunnen zijn. Evenwel wat niet is, kan komen, en laat ons hopen, dat de opgaande lijn van den economischen toestand van de kolonie wel zoo hoog zal komen, dat het oprichten van een crematorium alhier geen onbereikbaar ideaal zal blijven. De lijkverbranding toch is, mijns inziens, de beste wijze van lijkbezorging, vooral hier op Curaçao, waar terreinen, werkelijk geschikt om tot een goede begraafplaats ingericht te worden, zoo moeilijk te vinden zijn dicht bij de stad.

De lijkverbranding kan men uit drieërlei oogpunten bezien, n.l. uit een hygiënisch, juridisch en godsdienstig oogpunt.

Uit een hygiënisch oogpunt geloof ik niet, dat er iets *tegen* te zeggen valt — dat zal de gemachtigde van het Bestuur wel met mij eens zijn —, maar wel alles vóór. Immers bij de crematie ondergaat het lijk hetzelfde proces als bij de begraving, alleen in een kolossaal sneller tempo.

Uit een juridisch oogpunt bezien zijn er wel bezwaren tegen de lijkverbranding geopperd, maar juist niet van de zijde, die daartoe het meest bevoegd is, n.l. de juristen en de medici. Deze bezwaren zijn te algemeen bekend, dan dat ik ze behoef te releveeren; zij zijn evenwel geheel te ondervangen door de voorwaarden, waaraan voldaan moet worden, alvorens men tot de crematie kan overgaan.

De redactie van het amendement, dat ik van plan ben in te dienen, als wij aan de behandeling van art. 1 toe zijn, houdt daarmee volkomen rekening.

Wat aangaat de bezwaren van godsdienstige zijde tegen de lijkverbranding geopperd, daarvan kan ik U zeggen, dat ik ze volkomen eerbiedig, ofschoon ik persoonlijk geheel anders hierover denk. Ik wil geen moeite doen om ze te weerleggen; dat zou misschien tot een theologisch dispuut leiden, iets, dat mijns inziens, volkomen nutteloos is, daar de eene partij de andere toch niet tot zijn overtuiging kan overhalen. Ik wil juist daarom alleen de *mogelijkheid* tot het lijkverbranden openstellen en een ieder vrij laten om te doen met de lijken van zijn nabestaanden wat hem het liefst is: begraven of verbranden. Dank U.

De heer Dr. *N. Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, verzoekt het woord en zegt:

Mijnheer de Voorzitter! Deze nieuwe begrafenis-verordening heeft, als ik het zoo mag uitdrukken, groote beroering en verontwaardiging gewekt, zoo zelfs, dat er bij de Algemeene beschouwingen bij de begrooting aandacht werd geschonken en er een bewijs in werd gezien van de verregaande bemoeizucht van den Openbaren Gezondheidsdienst.

Mijnheer de Voorzitter! Deze meening is niet juist: aan het initiatief van een nieuwe begrafenis-verordening is de Openbare Gezondheidsdienst niet debet; al vóór er sprake

was van dezen dienst, was op verzoek van de Regeering een nieuwe verordening ingediend, bijna identiek met de Nederlandsche en Surinaamsche verordeningen, omdat de vorige bepalingen zeer verouderd waren. Het spreekt echter vanzelf, dat het Dr. den Houter, die, ik meen, als eerste werk, met deze concept-verordening te maken kreeg, niet ontging, dat in dit concept heelemaal niet gerekend was met een wijze van begraven, die hier steeds toenemende is en wel in een soort grafkelders, die eigenlijk geen grafkelders zijn.

Ten gevolge daarvan leerde Dr. den Houter z. i. minder goede gebruiken kennen, alhier bij de behandeling van lijken en opgravingen gevolgd, en wat is logischer, dan dat gepoogd werd, het nieuwe concept zoodanig te vervolmaken, dat daarin met alle plaatselijke omstandigheden werd rekening gehouden? Uitvloeisel van deze overwegingen waren voornamelijk de bepalingen van art. 9 en die van artt. 24—30.

Nu moet worden toegegeven, dat naast hygiënische, hierin ook piëteits-overwegingen meespraken, aan wie in deze begrafenis-zaken geen waarde kon worden ontzegd. Alleen zij zijn subjectief. Een zeer groote groep menschen zal waarschijnlijk wel de opvattingen van Dr. den Houter deelen, omdat zij de essentie bevatten, van wat in Europa daaromtrent wordt gevoeld. En in deze echt Nederlandsche nederzetting zal toch wel zeker niet zoo'n afwijkend gevoel daaromtrent bestaan.

Ik persoonlijk wilde mij in deze op een ander standpunt stellen en vrijheid van gevoelen laten voor elke persoonlijkheid in deze (wanneer tenminste dit gevoelen zich niet uit in handelingen, die in strijd zijn met goede zeden of orde), omdat een historische studie der begrafenisgebruiken leert, hoezeer deze zelfs bij hoogstaande volken uiteenloopen.

Als wij lezen dat in primitieve tijden de lijken werden opgegeten, als bij sommige volken, bijv. in Siam, de lijken voor de wilde dieren werden klaargelegd, en de beenderen verbrand, wat bij de Parsen tot een systeem werd, als de hoogbeschaafde volken van Achter-Indië hun lijken in de rivier werpen, de oude Noren hun lijken in brandende schepen in zee zonden, als de Egyptenaren de lijken deden mumificeeren, evenals de priesters op Birma, de oude Israëlieten in grotten begroeven, de Romeinen en Grieken verbrandden of in aarde begroeven, dan wordt men vanzelf sceptisch tegen één alleenzaligmakende methode.

Het is dan ook om deze reden, dat ik persoonlijk niet ben tegen lijkverbranding en het is dan ook om deze reden, dat ik bij de beoordeeling van deze verordening alleen verstandsgronden heb aangewend en mij niet begeven heb op het terrein van het subjectieve gevoel. En Mijnheer de Voorzitter, U zult moeten toestemmen, dat ik in de beantwoording van verschillende vragen en bedenkingen mij steeds aan het objectieve heb gehouden en heb toegegeven, wat er maar eenigermate was toe te geven.

Wat nu is blijven staan is als zoodanig een gevolg van verstandelijke berekening in de meening, dat, zooals het nu staat, de beste oplossing bereikt is, en worden de artikelen aangevallen, dan zal ik deze met verstandelijke — ik zeg daarom nog niet verstandige, maar dat hoop ik — argumenten verdedigen.

Ik heb mij zelfs wel eens afgevraagd of ik hierin niet wat ver ben gegaan, en door verstandelijke overwegingen de rechten van hen niet heb verkort, die niet met hun piëteits-gronden voor den dag konden komen.

Ik bedoel hiermee art. 31, waar ik een termijn van 3 jaar heb toegegeven op grond dat na 3 jaar een volledige vertering mag worden aangenomen. Met de wenschen van bloedverwanten, die zich niet uiten kunnen, is hierbij absoluut geen rekening gehouden. Dank U!

Niemand meer het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de algemeene beraadslaging gesloten, waarna besloten wordt over te gaan tot de artikelsgewijze behandeling van de ontwerp-verordening.

Bij artikel 1 vraagt de heer Dr. *Evertsz* het woord en stelt, terwijl hij zich refereert aan het gezegde bij de algemeene beraadslaging, voor aan dit artikel toe te voegen:

,,Ook is het geoorloofd volgens nader bij Gouvernements Besluit vast te stellen regelen lijken te verbranden.'', en wel als een nieuwe alinea.
Spreker meent, dat men de nadere regeling aan het Bestuur kan overlaten, aangezien deze regeling volkomen aan den Openbaren Gezondheidsdienst is toevertrouwd.

Het amendement wordt ondersteund door de heeren Lansberg en Penso.

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt persoonlijk geen bezwaar te hebben tegen overname van het amendement; hij zal het verzoek van den Raad aan den Gouverneur overbrengen en heeft geen bezwaren tegen behandeling van het amendement.

De heer *B. E. van der Veen Zeppenfeldt* verzoekt den Voorzitter het amendement in stemming te willen brengen.

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, vindt de redactie van het amendement zoo los.

De heer Dr. *Evertsz* zegt expres de redactie los te hebben gesteld om de nadere regeling van het onderwerp geheel aan het Bestuur over te laten.

De heer Dr. *Waterman* meent, dat het beter is te spreken van ,,volgens nader bij Koloniale Verordening vast te stellen regelen''.

De heer Dr. *Evertsz* neemt de wijziging, zooals voorgesteld door den gemachtigde van den Gouverneur, over, en
de *Voorzitter* zegt, dat er nu gestemd zal worden over het amendement, luidende:
,,Ook is het geoorloofd volgens nader bij Koloniale Verordening vast te stellen regelen lijken te verbranden.''

Bij loting wordt beslist, dat de stemming zal aanvangen bij nº 3 van de presentielijst.

Het amendement wordt aangenomen met 10 tegen 2 stemmen.
Vóór stemmen de heeren Senior, Maduro, Gorsira, Winkel, de Casseres, Penso, Muller, Lansberg, Evertsz en de Voorzitter.
Tegen de heeren Zeppenfeldt en Sutherland.

Alsnu worden de artikelen 1 zooals door den Raad aangevuld, 2 zooals gewijzigd, 3—9, 10 en 11 zooals gewijzigd, 12 tot en met 16, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij artikel 17 zegt de *Voorzitter*, dat dit het artikel is, waarover hij Dr. Waterman reeds heeft gesproken en vraagt of de gemachtigde geen opmerkingen te maken heeft.

De heer Dr. *Waterman* meent, dat het het beste is het artikel zoo te laten.

De *Voorzitter* is van oordeel, dat er geen bezwaren kunnen bestaan een uitzondering te maken voor reeds bebouwde complexen, waarvan de grens aan de zijde van de begraafplaats toch reeds binnen de in dit artikel bepaalde 50 M. valt.

De heer Dr. *Waterman* zegt, dat hij het beter heeft gevonden den Gouverneur te adviseeren geen overgangsbepaling te maken, omdat men anders nooit uit de impasse komt. Men heeft hier tot nu toe, tegen alle bepalingen van elders in, de begraafplaatsen maar nagenoeg midden in de bebouwde kom aangelegd, nooit rekening gehouden met momenten, die elders wel gelden, en wordt die overgangsbepaling toegegeven, dan zal die bebouwing om de begraafplaatsen heen nog lange jaren doorgaan, evenals tot zijn spijt, bij het gemis van een artikel, dat de sluiting van de begraafplaatsen in de kom

der gemeente gelast, de begraving in deze niet juist gelegen terreinen nog lange jaren zal doorgaan. Het is waar, dat reeds huizen op ongeoorloofden afstand bestaan, maar het is toch een wet tot een dood ding maken, de mogelijkheid te scheppen, daarmee nog lange jaren door te gaan.

Het ligt niet in 's sprekers plan deze verdere concessie over te nemen, want hij wil inderdaad de begraafplaatsen buiten de stad en eene ruime uitbreiding der gemeente hebben.

De heer *Zeppenfeldt* zegt, dat er bij het kerkhof op Pietermaai een bouwvallig huis staat, en stelt de vraag of indien dat huis instort, men het weer zal mogen opbouwen.

De *gemachtigde van den Gouverneur* antwoordt, dat daartoe geen toestemming zal worden gegeven, aangezien getracht zal worden zooveel mogelijk te naderen tot den toestand, zooals door de verordening voorgeschreven.

De heer *Sutherland* zegt, dat hij moeilijk zijn stem aan dit artikel zal kunnen geven. Hij stelt de vraag of de bepaling niet tot onbillijkheid zal leiden. Op Welgelegen b.v. hebben verscheidene menschen grondjes gekocht om huisjes te bouwen. Indien dit nu verboden wordt, dan lijden die arme lieden toch schade. Hij merkt verder op, dat waar er in de omgeving van begraafplaatsen complexen van 1000 en meer huizen staan, een paar honderd meer toch niet zoo'n ingrijpend verschil zullen maken.

Spreker vraagt of de gemachtigde van den Gouverneur van oordeel is, dat men op de wijze door hem (gemachtigde) aangegeven, ooit tot den gewenschten toestand zal komen. Spreker gelooft dat niet. De menschen zullen dan immers wel oppassen, dat hunne woningen niet bouwvallig worden.

De heer Dr. *Waterman* voelt het bezwaar van de heeren volkomen. Hij wenscht niemand te benadeelen, integendeel. Aan den anderen kant betoogt hij, dat men, door eene overgangsbepaling te maken, het bereiken van den gewenschten toestand nog langer verschuift. Men komt daardoor nog verder van het gewenschte doel.

De heer *Sutherland* is van meening, dat het doel zoo nooit bereikt zal worden, en meent, dat men op de wijze handelende, zooals door den gemachtigde aangegeven, vooral de arme woning- en grondeigenaars zal benadeelen, en acht dit onbillijk.

De heer *Gorsira* zegt, dat hij voor de kwaal slechts twee middelen kent: 1º onteigening of 2º verwijdering van de begraafplaatsen.

De *Voorzitter* geeft den hamer over aan den Ondervoorzitter en zegt een amendement op dit artikel te zullen voorstellen, n. l. aan het artikel een lid toe te voegen, luidende:

Het verbod in het eerste lid vermeld omtrent het oprichten van gebouwen ter bewoning is niet toepasselijk op het oprichten van gebouwen ter bewoning binnen de bij de inwerkingtreding dezer verordening bestaande bebouwde lijnen.

Het amendement wordt door de heeren Gorsira en Zeppenfeldt ondersteund.

De heer *Lansberg* vraagt of het niet beter is de behandeling aan te houden tot een volgende vergadering.

De *gemachtigde van den Gouverneur* is hier wel voor en zal dan met den Gouverneur overleg plegen.

De *Ondervoorzitter* zegt, dat de behandeling van het amendement op art. 17 wordt aangehouden tot een volgende vergadering.

De Voorzitter neemt de leiding der vergadering weder over.

Alsnu worden de artikelen 18—22, 23 zooals gewijzigd, en 24 zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij artikel 25 vraagt de heer *Winkel* het woord en zegt :

Mijnheer de Voorzitter! Ik stel voor uit deze verordening te laten vervallen de artikelen 25 tot en met 30.

Als mijn amendement ondersteund wordt zal ik het toelichten.

De heeren Gorsira en Sutherland ondersteunen het amendement.

De heer *Winkel* zegt, dat de bepaling van de artikelen 25 tot en met 30 zeer ingrijpende veranderingen in de bestaande toestanden brengt, zoo zelfs, dat het verder gebruik van alle bestaande grafkelders onmogelijk wordt gemaakt.

Dat die bepalingen niet noodzakelijk zijn, blijkt voldoende hieruit, dat zij ten eenenmale in de Nederlandsche wet op de materie gemist worden.

De *Voorzitter* zegt, dat de heer Winkel bij elk der door hem genoemde artikelen zijn amendement zal moeten indienen, doch bij de verschillende artikelen zal kunnen volstaan met te verwijzen naar de eerste toelichting.

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur : De artikelen 24-30 zijn degenen, die de meeste oppositie hebben verwekt, en wel daarom, omdat daarin implicite een ongunstig oordeel werd geveld op de tot nu toe bestaande *zoogenaamde* grafkelders.

Ik zeg ,,zoogenaamde'' kelders, omdat overal elders aan het begrip kelder een heel andere inrichting verbonden is. Juister ware het te spreken van steenen doozen, waarin de lijken worden bijgezet.

Enkele goede uitzonderingen niet te na gesproken, voldoen deze inrichtingen niet aan de eischen wat betreft juist afvoer en opslorping van het lijken-vocht en de lijkengassen, terwijl ook een goede scheiding der stoffelijke resten van de familieleden in gebreke blijft door het op en boven elkaar plaatsen van lijken. Het beste bewijs van die ondoelmatigheid is dan ook wel, dat in een familiegraf niet ten allen tijde kan worden begraven! (men neemt een tusschenperiode van 1 jaar na de laatste bijzetting aan) en daarmee het heele begrip familie-grafkelder over boord werpt. Men behelpt zich hier dan wel, door het te leen vragen van ruimte in een anderen grafkelder of door het hebben van meerdere kelders, maar dit is toch alleen mogelijk bij nauw gelieerde families en voor de minder vermogende personen, die ook een grafkelder hebben, vrijwel illusoir.

Dit jaar tusschenruimte wijst dan toch wel meer dan vele woorden op de ondoelmatigheid, want inderdaad is bijzetting in een goeden familiekelder ten allen tijde mogelijk, en is dus een goede kelder, hoewel van aanleg wellicht wat duurder, toch op den duur goedkooper.

De artt. 24—30 trachten nu eenige voorschriften te geven, waardoor inderdaad die plaatsen verbeterd worden. Het doel dat voorzit is daarbij duidelijk genoeg: goede absorbtie door den bodem en het tegengaan van overvulling. Dan zal het toch zeker niet meer voorkomen, dat lekkende grafkelders zoo niet schadelijken, toch hinderlijken stank verspreiden, wat nu somtijds wel het geval is, en de grafrust der overledenen zal er toch ten zeerste door worden bevorderd, voor mij, uit verstandelijke overwegingen van niet overwegend belang, maar voor anderen, die ik hier sprak, bekende ingezetenen wel, voor wie het denkbeeld van in bovenelkaar geplaatste kisten te verteren en door negerhanden op ruwe wijze, misschien in geraamte vermengd met andere lijken, te worden weggebracht, zeer afschrikwekkend was, en voor wie een zeemansgraf verre te verkiezen was.

Mijnheer de Voorzitter ! Ik zou daarom willen adviseeren, die artikelen aan te nemen, of in ieder geval te kennen te geven, dat men in dezen zin naar verbetering wil streven.

De heer *Winkel* stelt nu voor artikel 25 te laten vervallen en verwijst naar het door hem reeds gezegde.

Het amendement wordt door de heeren Gorsira en Sutherland ondersteund.

De Voorzitter brengt het amendement in stemming. Het wordt aangenomen met 7 tegen 5 stemmen.

Vóór stemmen de heeren Zeppenfeldt, Gorsira, Winkel, de Casseres, Muller, Lansberg en Sutherland.
Tegen de heeren Senior, Maduro, Penso, Evertsz en de Voorzitter.

Bij artikel 26 zegt de heer *Winkel* dit artikel om dezelfde reden als art. 25 te willen laten vervallen.

De heer *Lansberg* verzoekt te mogen vernemen, wat zal gebeuren met bestaande grafkelders.

De heer Dr. *N. Waterman* zegt met den Gouverneur in bespreking te zijn over een overgangstermijn, waarna de kelders niet meer gebruikt zullen mogen worden.

De heer *Gorsira* is van meening, dat men bij de vaststelling van een verordening niet tevreden kan zijn met beloften. De verordening zelf moet volledig zijn.

De *Voorzitter* acht het, in verband met de mededeeling van den gemachtigde van den Gouverneur, dat hij met den Gouverneur in bespreking is over een overgangstermijn voor het gebruik van de bestaande grafkelders, het beste de behandeling van de artt. 25 tot en met 30 tot een volgende vergadering uit te stellen.
Hij stelt daarom voor de behandeling van art. 25 te heropenen en de behandeling van de artikelen 25 tot en met 30 tot een volgende vergadering uit te stellen.
Conform wordt besloten.

De artikelen 31, zooals gewijzigd, tot en met 37, 38 en 39, nieuwe redactie, 40 (nieuw), 41 (nieuw), 42 (nieuw), 43 (nieuw), 44 (nieuw), en 45 (nieuw) worden nu zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

De verdere behandeling van het ontwerp wordt uitgesteld tot een volgende vergadering.

2º *de ontwerp-verordening, houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao* (**3**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer *C. S. Gorsira JPEz.* vraagt het woord en zegt:
Mijnheer de Voorzitter! Wij behandelen heden een wet, die o. m. waarborg geeft, dat in den vervolge geen lijken zullen worden begraven, zonder dat men weet, dat de dood geen gevolg is geweest van een misdaad, of geen gevolg van omstandigheden, die een gerechtelijk onderzoek of strafvervolging wettigen.
Bij het maken der daartoe strekkende bepaling vervat in art. 1, eerbiedigde de oorspronkelijke wetgever een bestaand beginsel, dat geneesheeren gebonden zijn aan geheimhouding voor wat hun in hunne kwaliteit als geneesheer wordt gezegd, of wat zij als zoodanig hebben kunnen waarnemen. De doodsoorzaak moet worden opgegeven ,,met inachtneming van geheimhouding'' met betrekking tot alles, dat aan den geneesheer door den patient is gezegd of door hem is waargenomen onder verplichting om het geheim te houden. Het in hem als geneesheer gesteld vertrouwen, zegt de bepaling, mag niet door hem worden geschonden. Hoe ik persoonlijk over het beginsel denk, doet hier niets ter zake; het beginsel wordt bij de voorgestelde verordening niet betwist, wordt geëerbiedigd. Volgens den tekst der verordening, die heel duidelijk is, zal de doodsoorzaak met inachtneming van geheimhouding worden vermeld, moet en mag de mededeeling dan alleen zoodanig licht verschaffen over den dood, dat daardoor vaststaat of de patient al dan niet een natuurlijken dood gestorven is. De geneesheer, die conscientieus is, en de rechter kunnen geen andere uitlegging vinden voor den tekst der wet, zooals die daar is geschreven.
Bij het nalezen echter van de memorie van toelichting zie ik, dat men de opgaven van overlijden gebruiken wil voor vaststelling van statistiek. Wat voor waarde kan zoo een

statistiek hebben ? Gegevens, die onder restrictiebepalingen worden verschaft, mogen nooit dienen tot grondslag van statistiek; ingeval deze samengesteld is uit zoodanige gegevens, is zij altijd onvolledig en onjuist. Onze statistiek heeft reeds een al te slechten naam, Mijnheer de Voorzitter; wij hebben in een ander geval in de Kamer van den Minister moeten hooren, dat onze statistiek slecht is. Waarom dan persisteeren om langs omwegen te komen tot onjuiste gegevens, als men door den koninklijken weg te bewandelen zijn doel in orde hebben kan? Waarom wordt niet een wet voor de statistiek gemaakt, die in al hare onderdeelen aan het doel beantwoordt, instede van in een toelichting te zeggen, dat men een wetsvoorschrift gebruiken zal tegen de duidelijke bewoordingen der bepalingen in? Ik zal gaarne van den gemachtigde van den Gouverneur willen hooren, of het de bedoeling is van het Bestuur, dat de toelichting den geneesheer zal ontheffen van de geheimhouding, die hem bij den tekst wordt geboden in acht te nemen. Is dit zoo, Mijnheer de Voorzitter, dan kan ik mijn stem niet geven aan de verordening met de daarbij behoorende toelichting en gewisselde stukken, die één geheel vormen. Ik zal, ten teeken van protest tegen de uitlegging in strijd met den tekst, er tegen stemmen; maar zeg ook dadelijk, dat ik geheel bereid ben de verordening aan te nemen met de eenige uitlegging, die aan art. 1 kan worden gegeven volgens de bewoordingen, waarin het is opgesteld, ten aanzien van geheimhouding bij de opgaven; terwijl ik ook geheel bereid ben een wet te helpen maken, die een zuivere statistiek van ziektegevallen en doodsoorzaken garandeert. Echter wil ik niet helpen maken een verordening, die den rechter in een lastig parket brengt, omdat de toelichting niet klopt met den tekst en wij dan later voor het feit komen te staan, dat nu eens door een rechter een geneesheer wordt veroordeeld, omdat hij zich niet heeft gehouden aan zijn eed, dan weer door een ander, omdat hij in een ander geval zich wel daaraan gehouden heeft.

Het schijnt zich voorgedaan te hebben, dat twee geneesheeren in een identiek geval vervolgd werden, de een, omdat hij zijn eed getrouw was, de ander, omdat hij zich daaraan niet had gehouden. De conscientieuse rechter sprak beiden vrij; zoo zal men den staf moeten breken over wetsbepalingen, die met hare toelichting geen verband houden.

Mocht de gemachtigde van den Gouverneur willen verklaren, dat van Bestuurswege de bedoeling is den eed van geheimhouding te laten in acht nemen door de gouvernementsgeneeskundigen en dat geen poging zal worden aangewend aan de verordening een andere uitlegging te geven, integendeel alle geneesheeren, waar noodig, er op gewezen zullen worden, dat zij hun eed gestand moeten houden, dan kan hij op mijn stem rekenen om de verordening aan te nemen, zooals zij daar staat.

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt:

Mijnheer de Voorzitter ! Het behoort m. i. niet tot mijn competentie om diep in te gaan op een juridisch betoog in hoeverre de wetgever den geneesheer ontslaan kan, in het algemeen belang, van de bepalingen van den ambtseed. Wel dient opgemerkt te worden, dat de geneesheer slechts dàt als geheim heeft te beschouwen, wat hem als zoodanig is medegedeeld of ter zijner kennis gekomen. Daarbij staat verder in den ambtseed ,,tenzij ik anderszins tot het geven van mededeeling door de wet verplicht worde''. Wel weet ik dat hierover nog andere interpretaties bestaan, maar na 50-jarige praktijk in Nederland, is van belangrijke praktische bezwaren zeer weinig gebleken.

Het is natuurlijk wel mogelijk, op de wijze, zooals die in het Eindverslag werd voorgesteld, tot een sterfte-statistiek te komen, maar deze regeling is zeker veel omslachtiger en geeft den geneesheer zeker 2 of 3 maal meer werk, waarbij dan nog vergissingen of verzuimen niet zijn uitgesloten. En waarom zal men het hier anders aanleggen dan in de kleinste gemeente van Nederland ? Is men dan hier zooveel meer bevreesd voor schending van het ambtsgeheim? Ik heb nog een te goed denkbeeld, en misschien beter dan de heeren hier, van onze ambtenaren, om dit te willen aannemen.

In dit verband wil ik nog even aanhalen het Ministerieel schrijven van 1 Mei 1911 betreffende de Nomenclature der Doodsoorzaken, waarin o.a. staat: ,,Er is afgezien van het vragen naar opgave van middellijke en onmiddellijke doodsoorzaken. Elk sterfgeval moet voor deze statistiek slechts in het cijfer voor eene rubriek worden opgenomen, zoodat òf de middellijke òf de onmiddellijke doodsoorzaak bij de invulling moet worden verwaarloosd, waarbij eenige willekeur niet is te voorkomen.'' Vervolgens worden daarin eenige internationale (let wel, Mijnheer de Voorzitter, ,,internationale'') regels gegeven. Een juiste toepassing is alleen denkbaar, indien de geneesheer bij voortduring de doodsoorzaak zoo scherp mogelijk opschrijft. Dit ter voldoening aan een vraag, die mij eenige malen gesteld is.

Resumeerende, moet ik in overweging geven deze verordening aan te nemen, te meer waar zij een basis vormt voor den Gezondheidsdienst, en zij m. i. niet tot praktische moeilijkheden zal leiden. De bezwaren door het geachte lid Gorsira aangevoerd zijn dan ook geheel van theoretischen aard.

De heer *Gorsira*, repliceerende, zegt inderdaad geen bezwaar te hebben tegen den tekst der verordening. Integendeel, die is uitstekend. Maar er is strijd tusschen den tekst en de toelichting. Indien de gemachtigde van den Gouverneur wil te kennen geven, dat art. 1 de geneeskundigen niet ontheft van de geheimhouding, doch dat zij integendeel — zooals artikel 1 uitdrukkelijk zegt — hunne verklaringen moeten afgeven ,,met inachtneming van den door hen afgelegden eed of belofte van geheimhouding'', dan is zijn bezwaar uit den weg geruimd.

Na eenige discussie tusschen den *Voorzitter*, de heeren *Gorsira*, *Maduro* en *Lansberg* en den *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt deze laatste, dat hij gaarne de verklaring aflegt, dat het volstrekt niet de bedoeling van het Bestuur is, dat de geneeskundigen ontheven worden van de verplichting tot geheimhouding.

Alsnu worden de artikelen 1 tot en met 11, 12 zooals gewijzigd, en 13, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijk stemming aangenomen.

3º *de ontwerp-verordening op de keuring van vee, vleesch en toebereide vleeschwaren en den verkoop van vleesch en toebereide vleeschwaren in het eerste district op Curaçao* (**6**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de artikelen 1—3, 4 en 5 zooals gewijzigd, 6 en 7, 8 zooals gewijzigd, 9, 10 en 11, 12 zooals gewijzigd, 13—15, 16 zooals gewijzigd, 17—23, 24 zooals gewijzigd, 25—27, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

De heer Dr. *N. Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, vraagt het woord en zegt:

Mijnheer de Voorzitter! Ik wilde hier gaarne nog eens uitdrukkelijk te kennen geven, dat ik deze concept-verordening lang niet als volmaakt beschouw, maar hiermee heb trachten te bereiken, wat zonder het doen van uitgaven met het aanwezige materiaal bereikbaar was.

Ik hoop, dat, waneer later de toestand verdere kosten voor verbetering toelaat, de Raad mij in deze verder zal willen ondersteunen. Dank U.

De Voorzitter zegt den gemachtigde van den Gouverneur dank voor de door hem verstrekte inlichtingen, waarop deze de vergaderzaal verlaat.

4º *de ontwerp-verordening tot wijziging der verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. No. 39), ter bepaling van het*

begrip „stadsdistrict" voor de verschillende eilanden der kolonie, wanneer daarvan sprake is in koloniale verordeningen en keuren (**7**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de 2 artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niemand meer het woord verlangende en niets meer te verhandelen zijnde, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 4.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 21sten Augustus 1918, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren *H. Statius Muller, Edwin Senior, Ed. S. Lansberg*, Dr. *H. A. de Casseres, S. M. L. Maduro, J. Sutherland, B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en *E. M. Penso*, leden, zoomede de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, 2de klerk ter Gouvernements-Secretarie.

ZOOMEDE: de heer Dr. *N. Waterman*, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz., F. W. P. Winkel, C. S. Gorsira J.P.Ez.* en *J. C. B. Forbes*, leden, allen met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 17n. Juli l.l.

Daar geen aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 29 Juli 1918 Nº 2366, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-keur tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao (**8**);

2º een gouvernements-depêche van den 29n. Juli 1918 Nº 2367, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-keur tot wijziging van de keur van den 17den Juni 1918, tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao (**9**);

3º een gouvernements-depêche van den 10den Augustus 1918 Nº 2505, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot intrekking van de verordening van den 11n. November 1911 (P. B. Nº 50), tot vaststelling eener geldelijke vergoeding aan de marechaussees en veldwachters, voor zoover aan hen en hun gezin geen huisvesting van Landswege kan worden verleend (**10**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten het eerstgenoemd ontwerp naar de afdeelingen te verwijzen en de andere in deze zitting te behandelen.

Aan de orde van behandeling komt nu:

1º *De verdere behandeling van de ontwerp-verordening, houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het*

vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie (**2**).

De algemeene beraadslaging over art. 17, met het daarop door den heer Statius Muller, Voorzitter van den Raad voorgesteld amendement, luidende: ,,Het verbod in het eerste lid vermeld omtrent het oprichten van gebouwen ter bewoning is niet toepasselijk op het oprichten van gebouwen ter bewoning binnen de bij de inwerkingtreding dezer verordening bestaande bebouwde lijnen'' wordt geopend.

De heer Dr. *N. Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur vraagt nu het woord en zegt:

Mijnheer de Voorzitter! Het amendement van den heer Statius Muller geeft mij, hoewel ik verre de voorkeur geef aan het oorspronkelijke art. 17, slechts reden tot geringe voor te stellen wijziging. Kan deze verkregen worden, dan zal het Bestuur als bewijs van wil tot goede samenwerking, dit amendement overnemen.

De wijziging in het amendement, waarop ik prijs zou stellen, is deze, dat daarmee werd voorkomen, dat in den termijn, liggende tusschen de aanneming van het amendement en de uitvaardiging der wet, opzettelijk gebouwen werden neergezet op ongewenschten afstand der begraafplaatsen, teneinde zich dan bij de inwerkingtreding op een bepaalde bouwlijn te kunnen beroepen. Mijnheer de Voorzitter, er is mij reeds nu een dergelijk geval bekend geworden. Ik zou daarom het denkbeeld willen opperen, in het amendement het woord ,,inwerkingtreding'' te vervangen door ,,aanneming''. Weet een der leden een andere oplossing in dien geest, dan zal ik het gaarne overnemen.

Zooals ik reeds zeide, wil het Bestuur het amendement van den heer Statius Muller aanvaarden, als erkenning van de moeilijkheden van een historisch ontstanen toestand, in een tegemoetkoming aan deze.

Ook daarom ben ik geneigd dit amendement over te nemen, omdat hierin ten minste wordt aanvaard, dat binnen een bepaalden afstand (het aantal M. doet er minder toe) van eene begraafplaats geen nieuwe gebouwen worden opgericht, eene bepaling, welke in de begraafwetten van *alle landen* voorkomt. In alle landen is, evenmin als hier, de omgroeiing der begraafplaatsen door de zich steeds uitbreidende steden, onbekend; maar overal elders geeft dit feit niet het aanzijn aan pogingen om de begraafplaatsen zoo lang mogelijk te behouden, en om den afstand der woningen tot deze niet te reglementeeren, maar juist andersom tot het scheppen van juist-gelegen begraafplaatsen, hand in hand met een verstandige woning-politiek.

Mijnheer de Voorzitter! Ik meen niet, dat het Bestuur in deze verder kan gaan en afwijken van den algemeenen regel, zooals die is uitgedrukt in de wetten van alle landen ter wereld. Dank U.

De heer *Lansberg* vraagt hoe het amendement zal moeten luiden.

De heer Dr. *Waterman* zegt, dat het amendement geheel blijft luiden zooals door den heer Muller voorgesteld, behalve de woorden ,,bij de inwerkingtreding'', welke vervangen worden door de woorden ,,bij de aanneming''.

De heer *Statius Muller*, Voorzitter, verzoekt nu den heer Dr. H. A. de Casseres, oudst in jaren aanwezig lid, de leiding van de vergadering even op zich te willen nemen.

Nadat de heer Dr. *de Casseres* den voorzitterszetel heeft ingenomen zegt de heer Statius Muller (A. G.), dat hij geen bezwaar heeft zijn amendement eenigszins te wijzigen om aan het verlangen van het Bestuur te voldoen. Van het ,,aannemen'' der verordening wil hij echter in het amendement niet spreken. Echter wil hij daarin wel een bepaalden datum noemen en wel 1 September e. k. Het amendement zal dan aldus luiden:

Het verbod in het eerste lid vermeld omtrent het oprichten van gebouwen ter bewoning is niet toepasselijk op het oprichten van gebouwen ter bewoning binnen de op 1 September 1918 bestaande bebouwde lijnen.

De heer *H. Statius Muller*, lid van den Raad, vraagt nu of het in de bedoeling zal liggen te geraken tot sluiting van de begraafplaatsen, indien dit met het oog op de volksgezondheid noodig blijkt.

De heer Dr. *Waterman* zou wel graag willen komen tot sluiting van begraafplaatsen, maar kan zich niet beroepen op het belang van de volksgezondheid. Hij zou het wel willen hebben met het oog op een betere stadsverdeeling, maar dat is zeer moeilijk. Men zal ook inzien, dat de begraafplaatsen ook na langen tijd niet vol zullen komen, waar reeds na 3 jaar de graven geroerd mogen worden; ook hierdoor zal men met deze verordening in de hand wel niet tot sluiting der begraafplaatsen kunnen komen. Daarom juist is spreker zoo gesteld op art. 17, daar dit van zelf toch reeds eenige pressie kan uitoefenen. Spreker herhaalt dat hij zich tot sluiting van begraafplaatsen niet kan beroepen op het belang der volksgezondheid, maar zou het graag zien uit een oogpunt van verstandige woningpolitiek.

De heer *Muller*, lid van den Raad zegt, dat er op Pietermaai een geheel ombouwd kerkhof staat en vraagt of het de bedoeling is, dat dit terrein bij sluiting als bouwterrein gebruikt zal kunnen worden.

De *gemachtigde van den Gouverneur* deelt mede, dat art. 34 in zulk een geval voorziet.

De *Voorzitter* herneemt nu zijn zetel en vraagt of iemand over het amendement, zooals gewijzigd, hoofdelijke stemming verlangt.
Niemand hoofdelijke stemming verlangende, wordt het amendement, evenals het artikel 17, zooals gewijzigd, zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De *Voorzitter* zegt nu, dat in de vorige vergadering een amendement is aangenomen om artikel 25 uit de verordening te doen vervallen. Later is echter besloten om de behandeling van artikel 25 te heropenen en die dan evenals de behandeling van artt. 26—30 tot een nader te beleggen vergadering uit te stellen. In die vergadering zou de gemachtigde van den Gouverneur komen met een overgangsbepaling, waardoor tegemoet zou worden gekomen aan de wenschen van den Raad. De Voorzitter deelt verder aan den gemachtigde mede, dat die leden, die bezwaren hadden tegen bovengenoemde artikelen, in de door den gemachtigde schriftelijk aan hem (voorzitter) medegedeelde overgangstermijnen geen aanleiding hebben gevonden van hun bezwaren af te zien.

De heer Dr. *Waterman*, verzoekt nu het woord en zegt: Mijnheer de Voorzitter! Het Bestuur heeft nogmaals overwogen, of het niet op billijke wijze aan de bezwaren van de leden kon tegemoetkomen, ook al weder tot bewijs om te doen uitkomen, hoe goede samenwerking op prijs wordt gesteld. Na rijp beraad ben ik dan gemachtigd een overgangsbepaling voor te stellen, volgens welke de artikelen betreffende 27—32 slechts zouden gelden voor nieuw aan te leggen grafkelders en voor de oude slechts na 5 jaar na de uitvaardiging der verordening. Terwijl dus in de verordening het feit wordt vastgenageld, dat de bestaande grafkelders technisch en hygiënisch niet aan hun doel beantwoorden en een systeem wordt voorgesteld dat daaraan wel voldoet, dat zich niet ver verwijdert van de denkbeelden van Uw medelid Gorsira daaromtrent, wordt met het oog op de praktijk de mogelijkheid toegestaan, die verbetering pas aan te brengen bij nieuw aan te leggen grafkelders, en bij de instand te houden, pas na 5 jaren, wanneer alreeds met het oog op de nieuwe verordening, zeer vele oude kunnen zijn gesloten. Ik wil daar nog aan toevoegen, dat het Bestuur geneigd is, de ruimte in een grafkelder benoodigd voor iedere volwassen overledene terug te brengen van 2,75 M^3 tot 2 M^3, wat inderdaad toch een belangrijke concessie mag genoemd worden met het oog op de kosten.
Het woord ,,kosten'' brengt mij op de finantieele regeling. Er is aangevoerd, dat het Bestuur voor het onbruikbaar ver-

klaren der grafkelders schadeloosstelling zou moeten verleenen. Mijnheer de Voorzitter, zooals ik reeds in de vorige vergadering heb uiteengezet, is het bij mij zeer de vraag of het aanleggen of veranderen der grafkelders in den zin der artikelen financieel nadeelig zou zijn. Tegenover de meerdere kosten staat toch het feit, dat ook zeker economische beteekenis heeft, dat de nieuwe grafkelders *ten allen tijde* voor gebruik geschikt zullen zijn, wat bij de bestaande niet het geval is. Maar dan, Mijnheer de Voorzitter, waar zou het heen moeten, indien het Bestuur bij de maatregelen, die zij technisch en hygiënisch noodig oordeelde, schadevergoeding moest geven aan belanghebbenden? Moet het Bestuur dan nu schadevergoeding geven aan melkhandelaren, bijv. of veeimporteurs, omdat zij door de nieuwe bepalingen wel eens, dan eens niet, dan weer buiten hun schuld, schade kunnen lijden? Moet, wanneer bijv. eischen aan woningen zullen worden gesteld, aan huiseigenaren schadevergoeding worden gegeven?

Het is toch een algemeen bekend feit, dat bij elke nieuwe wet, ook de rechtvaardigste, belangen of vermeende belangen worden getroffen. Maar, zooals reeds gezegd, het is bij mij zeer de vraag, of werkelijk door deze bepalingen, vooral na de concessie van het Bestuur, schade zal worden geleden.

Mijnheer de Voorzitter. Ik meen te kunnen zeggen, dat ik in deze zaak afsnu van mijn zijde het laatste woord heb gezegd; de bewuste artikelen er uit lichten en een nieuwe verordening daaromtrent concipieeren, is m. i. onjuist, want waar behooren bepalingen omtrent grafkelders anders in thuis dan in een begrafenis verordening? Daarenboven, wij zouden dan binnen eenigen tijd weer dezelfde principieele discussie krijgen, waarbij ik niet geloof, dat de heeren een ander standpunt zullen hebben ingenomen. Dank U!

De heer *Lansberg* vraagt of het termijn van 5 jaar niet gebracht zou kunnen worden op 10 jaar, met het oog op het volraken van de bestaande grafkelders.

De *Voorzitter* vraagt den gemachtigde van den Gouverneur of in geval van aanneming der artikelen 25—30 de bestaande grafkelders niet kunnen blijven behouden om de overblijfselen van de lijken van overledenen daarin te bewaren.

De geheele bedoeling van de z. g. familie-grafkelders is om de resten van afgestorvenen van ééne familie bij elkaar te laten en in dit gebruik zou spreker niet gaarne van boven af verandering zien gebracht.

De *gemachtigde*, Dr. *Waterman* zegt, dat er volstrekt geen bezwaar kan bestaan tegen de aanwending der bestaande, niet aan de voorschriften van het onderhavig ontwerp beantwoordende kelders tot zulk een doel als de Voorzitter aangeeft.

Overblijfselen van lijken zijn in den zin der verordening niet gelijk te stellen met lijken. Zij kunnen dus na verloop van zekeren tijd gerust overgebracht worden naar de z. g. familiekelders.

De heer *Sutherland* zegt begrepen te hebben, dat er van de zijde van den gedelegeerde van het Bestuur ook geen bezwaar tegen bestaat, dat de beenderen van de oude lijken in een kelder zouden worden bewaard in een daartoe ingerichte plaats en dus plaats maken voor andere lijken. Zoodoende zou men kunnen geraken tot den toestand, dat men in een ruimte voor een bepaalde hoeveelheid lijken, op den langen duur veel meer lijken kan plaatsen. Of verstaat men onder die beenderen geen lijken. Als een lijk eenmaal opgegraven wordt, is hij dan in den zin der wet geen lijk meer? Spreker zegt dat dit niet in de wet staat en zag gaarne eenige inlichting daaromtrent van den gemachtigde gegeven.

De heer Dr. *Waterman* herhaalt dat men onder de opgegraven resten van lijken geen lijken in den zin der verordening verstaat. Men noemt een knekelhuis toch geen lijkenhuis!

De heer *Sutherland* vraagt of de gemachtigde dus onder de opgegraven overschotten van een mensch geen lijk verstaat.

De *gemachtigde* zegt dat wat de heer Sutherland bedoelt de overblijfselen zijn van het lijk en niet het lijk zelf. In dien zin spreekt bijv. ook art. 23 van overblijfselen van lijken.

De heer *Sutherland* zegt, dat het in ieder geval goed is, deze meening van den gemachtigde in de stukken te doen uitkomen, met het oog op de opvatting dezer artikelen.

De heer *Muller*, lid van den Raad, vraagt of het volgens de redactie van art. 25 ook mogelijk zal zijn in bestaande grafkelders openingen aan te brengen.

De heer Dr. *Waterman* deelt mede, dat het in de bestaande grafkelders technisch onmogelijk is zulks te doen, doch dat het niet verboden is.

De heer *Lansberg* stelt nu voor art. 25 aldus te lezen:
Aan nieuw te bouwen grafkelders, kunnen lucht-openingen worden voorgeschreven, wier aantal, plaats, vorm en inrichting door den Gouverneur worden bepaald.

De *gemachtigde van den Gouverneur* zegt tegen de voorgestelde wijziging van het artikel geen bezwaar te hebben en die over te nemen.

Niemand het woord verlangende wordt het artikel zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Nadat *de gemachtigde van den Gouverneur* medegedeeld heeft, dat in art. 26 eerste lid het cijfer 2 3/4 door hem gewijzigd wordt in het cijfer 2, worden de artikelen 26—30, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

In voldoening aan het toegezegde in de vorige vergadering deelt de gemachtigde de volgende overgangsbepaling, welke hij als ,,Overgangsbepaling'' wenscht te plaatsen tusschen de artikelen 42 en 43, aan den Raad mede:
De bepalingen der artikelen 26 tot en met 30 zijn op bestaande grafkelders niet toepasselijk dan na 10 jaar na de inwerkingtreding dezer verordening.
Door aanneming van art. 43 (nieuw) wordt art. 43 (oud) art. 44.

Niemand het woord verlangende, wordt dit nieuwe artikel 43 zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen, zoomede het intitulé en de considerans van het ontwerp, ieder afzonderlijk.
Bij het in behandeling brengen van het ontwerp in zijn geheel, vraagt de heer *Zeppenfeldt* het woord en zegt, dat de bepalingen omtrent lijkverbranding in dit ontwerp voorkomende, hem om principieele redenen aanleiding geven om hierover hoofdelijke stemming te vragen.

Door het lot wordt nu beslist, dat de stemming zal aanvangen bij N° 7 van de presentielijst.
Het ontwerp zooals gewijzigd wordt aangenomen met 7 tegen 2 stemmen.
Vóór stemmen de heeren Penso, Statius Muller, Edwin Senior, Lansberg, De Casseres, Maduro en de Voorzitter.
Tegen de heeren Zeppenfeldt en Sutherland.

De Voorzitter bedankt den gemachtigde van den Gouverneur voor de door hem gegeven inlichtingen, waarop deze de vergaderzaal verlaat.

2°. *de ontwerp-keur tot wijziging van de keur van den 17den Juni 1918, tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. No. 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao* (**9**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan

het resultaat is, dat de 2 artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

3º *de ontwerp-verordening tot intrekking van de verordening van den 11den November 1911 (P. B. No. 50) tot vaststelling eener geldelijke vergoeding aan de marechaussees en veldwachters, voor zoover aan hen en hun gezin geen huisvesting van Landswege kan worden verleend* (**10**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de 2 artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niemand meer het woord verlangende en niets meer te verhandelen zijnde, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 5.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 23sten September 1918, des namiddags te 3 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *H. Statius Muller*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Edwin Senior*, *F. W. P. Winkel*, *Ed. S. Lansberg* en *E. M. Penso*, leden, benevens de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie.

ZOOMEDE: de heer Mr. *J. B. Gorsira*, Procureur-generaal, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren Dr. *H. A. de Casseres*, *S. M. L. Maduro*, *J. C. B. Forbes* en *J. Sutherland*, leden, allen met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 21n. Augustus l. l.

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 17 September 1918, Nº 3001, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van art. 448 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao (**13**);

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp nog heden te behandelen.

2º een gouvernements-depêche, dd. 17 September 1918, Nº 3002, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van de Grondbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 27) en de Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 45) (**12**);

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp in deze zitting te behandelen.

3º een gouvernements-depêche, dd. 14 September 1918, Nº 2933, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge artikel 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, den heer Mr. J. B. Gorsira, Procureur-generaal, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motor-omnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen.

4º een gouvernements-depêche, dd. 11 September 1918, Nº 2847, handelende over het toekennen van een duurtebijslag aan de ambtenaren en de onderwijzers op de bijzon-

dere gesubsidieerde scholen, en houdende het verzoek de meening van den Raad over de toekenning van dien duurtebijslag te mogen vernemen.

De Voorzitter zegt, dat die depêche, met bijlage, reeds onder de leden heeft gecirculeerd en dat hij na de behandeling van de aan de orde zijnde ontwerp-verordeningen op die depêche zal terugkomen.

Aan de orde van behandeling komt nu de *ontwerp-verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao* (**5**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Het lid *Lansberg* verkrijgt het woord en zegt, dat hij zijne stem niet kan verleenen aan het ontwerp, daar naar zijne meening geen vergunning noodig is voor het instellen van diensten waar het hier om gaat; dat de bepaling van artikel 187 van het Regeeringsreglement, naar zijn inzicht, alleen betrekking heeft op het aanleggen van werken, waarbij van het domein ander gebruik wordt gemaakt, dan waarvoor het bestemd is; dat, als men vergunning noodig heeft om met motoromnibussen over de straten en wegen te rijden, ook een stalhouder vergunning noodig heeft om zijne rijtuigen te laten rijden en eveneens vergunning moet worden verleend voor de exploitatie van een schouwburg; dat, wil het Bestuur de exploitatie van motoromnibusdiensten aan regelen binden, zulks bij een keur kan geschieden, aan de totstandkoming waarvan spreker zijn stem zal verleenen.

De Voorzitter verleent het woord aan den heer Mr. *Gorsira*, gemachtigde van den Gouverneur, die de volgende rede houdt:

Mijnheer de Voorzitter. Het is niet de eerste maal, dat ik met den Raad van gedachten wissel over de onderwerpen: uitlegging van artikel 187 Regeerings-reglement en monopolie, waarvan de heer Lansberg over het eerste indirect heeft gesproken en het tweede in de stukken is aangeroerd. Een jaar of vijf geleden zijn deze onderwerpen ter sprake gekomen bij de behandeling van een ontwerp-verordening regelende *speciaal* de exploitatie van motorrijtuigen als openbaar middel van vervoer in de kolonie Curaçao. Terwijl het toen door de tegenpartij aangevoerde mij niet heeft kunnen overtuigen, heeft blijkbaar het door mij in het midden gebrachte, helaas, geen voldoenden invloed op het oordeel van den Raad gehad, want het ontwerp werd verworpen.

Daarna heeft Zijne Excellentie de Minister van Koloniën den Gouverneur in overweging gegeven om het tot stand komen eener verordening te bevorderen, die *in het algemeen* het verleenen van concessiën en vergunningen tot het gebruik van domein zoo voor den aanleg en de exploitatie van werken van openbaar nut als ten behoeve van andere doeleinden regelt. Er werd naar aanwijzing van Zijne Excellentie een ontwerp-verordening in elkaar gezet, waarbij de overeenkomstige Surinaamsche verordening als leiddraad werd gebruikt en ingediend. Ook dit ontwerp werd afgestemd, voornamelijk op grond, dat art. 187 Regeerings-reglement voor elke concessie een speciale verordening voorschrijft. Hoewel niet eens met de argumenten door den Raad aangevoerd, heeft Zijne Excellentie op voorstel van den Gouverneur berust in deze beslissing, onder den indruk, dat *telkens* wanneer het noodig zou zijn, *speciale* regelingen zouden worden goedgekeurd. Nu stelt de Gouverneur een speciale verordening voor uitsluitend voor het onderhavige geval en wordt het weer aangevallen op grond van de uitlegging door eenige leden aan het Regeeringsreglement gegeven.

Mijnheer de Voorzitter. Het Bestuur meent in art. 187 Regeeringsreglement te moeten lezen:

1º een verbod om zonder vergunning ondernemingen van openbaar nut op te richten; dit is een voorschrift, dat in de meeste Europeesche landen wordt aangetroffen. Nergens is het onderhouden van het openbaar verkeer door rijtuigen, van welke soort ook, en andere transportmiddelen aan de willekeur van de ondernemers gelaten. Overal is dergelijk bedrijf

aan vergunningen onderworpen. In Suriname is het niet anders, nog onlangs is daar een verzoek ingekomen voor een identieke onderneming als het onderhavige. En het ligt voor de hand, want de overheid moet toch zorgen, dat een onderneming van openbaar nut als de onderhavige, die aan een vast traject, aan vaste uren van vertrek en aankomst en vaste prijzen gebonden is en voor een ieder toegankelijk moet zijn, zich daaraan houdt en het publiek niet de dupe van de onderneming wordt. Hoewel tot nu toe de praktijk heeft geleerd wat van openbaar nut moet worden beschouwd, meen ik, dat een onderneming van openbaar nut is, wanneer zij in het belang van het algemeen strekt. De straat is vrij, zeker ! doch niet aan de willekeur van het publiek overgelaten. De overheid regelt toch het verkeer: men mag toch geen samenscholingen op straat plaats doen vinden; als men te lang op straat blijft staan, maant een politieagent aan om door te loopen en zoo meer.

Verder leest het Bestuur in art. 187 Regeerings–reglement:

2º dat de Gouverneur echter vergunningen daartoe kan geven of weigeren;

3º dat de Gouverneur een dergelijke vergunning gevende, dat moet doen volgens regels bij koloniale verordeningen te stellen, derhalve moet elke toestemmende vergunning haar grondslag vinden in eene verordening.

Deze opvatting is, als ik mij niet zeer bedrieg, ook die van het Ministerie van Koloniën en van het Bestuur der zusterkolonie Suriname.

Nu zou ik den Raad in overweging willen geven om in deze de beslissing over te laten aan de Kroon, die over bij uitstek deskundige voorlichting kan beschikken en die als het Bestuur ongelijk heeft, toch zeker wel gebruik zal maken van haar recht om de verordening te casseeren.

De zaak *monopolie* komt mij voor te zijn een quaestie van doelmatigheid in haar meest eenvoudigen vorm. Zich grondende op de ervaring met de verschillende Gouverneurs, die zoowel plichtsbesef als verantwoordelijkheidsgevoel aan den dag hebben gelegd, kan men veilig aannemen, dat Gouverneurs in den regel zich hebben laten leiden door het algemeen belang der kolonie en niet door eigen belang of 't belang van anderen.

Moet nu de Koloniale Raad, zich blindstarende op een theorie, de gelegenheid afsnijden om ieder concreet geval, met de eischen daarvan voor oogen te beslissen? Immers neen, Mijnheer de Voorzitter. Dat zou zijn de eischen van de praktijk miskennen terwille van de theorie : geen monopolie; terwijl niemand zal kunnen ontkennen, dat er in deze kolonie gevallen zich kunnen voordoen, waarin een monopolie in het algemeen belang is. Nemen we het onderhavige geval : wie zal kunnen ontkennen, dat een dergelijke onderneming niet in het belang is van het algemeen, en wie zal willen beweren, dat er ruimte is voor twee dergelijke ondernemingen langs hetzelfde traject. Er zijn, blijkens het Voorloopig Verslag, Raadsleden die zelfs aan de levensvatbaarheid van deze ééne onderneming twijfelen. In dit verband wil ik nog even er op wijzen, dat al de bestaande verordeningen inzake ondernemingen van openbaar nut den Gouverneur de bevoegdheid geven om een uitsluitend recht dienaangaande te verleenen.

Mijnheer de Voorzitter. Ten slotte eene aanhaling uit de Memorie van toelichting op art. 166 Regeeringsreglement van Suriname, overeenkomende met art. 187 van het Curaçaosche Regeerings–reglement, die zonder twijfel een gunstigen invloed op de beslissing van Uwen Raad zal hebben. Daarin komt de volgende zinsnede voor: ,,Indien de Gouverneur door regels gebonden is, welke zijn gesteld bij eene koloniale verordening *tot welker* vernietiging de Koning geen grond vond, kan hem de hierbedoelde bevoegdheid gerust worden toevertrouwd.'' Na een dergelijk oordeel van zulke bevoegde zijde meen ik, dat er geen reden voor den Raad kan bestaan om tegen het ontwerp bezwaar te maken. Ik meen dus bij den Raad te mogen aandringen om het ontwerp aan te nemen.

Mijnheer de Voorzitter. De heer Lansberg heeft verder gesproken over een stalhouderij en een schouwburg. Ik beschouw deze beide ondernemingen niet van openbaar nut, omdat zij niet zijn gebonden aan vaste regels. De stalhoude-

rij kan een ieder een afzonderlijken prijs laten betalen en heeft geen vaste uren en vast traject.

Het lid *Lansberg* repliceert en zegt, dat hij met den gemachtigde van den Gouverneur van opinie blijft verschillen; dat het hem bekend is, dat in Nederland en Frankrijk de huurrijtuigen vaste prijzen hebben en in die landen geen vergunning noodig is om die rijtuigen te laten rijden; dat spreker weet, dat door een zekeren heer Fernandes in Suriname vergunning is gevraagd om in Paramaribo en de omstreken een motoromnibusdienst in te stellen; dat hij samen met zijn collega, den heer H. Statius Muller, in de stukken van de Koloniale Staten heeft gezocht of een verordening als de onderhavige is ingediend en het hem gebleken is, dat tot Augustus zulks niet geschied is; dat hij niet kan ingaan op het voorstel van den gemachtigde van den Gouverneur om in deze de beslissing over te laten aan de Kroon, daar, gaat men van het standpunt uit, dat men het in Nederland beter weet, de behandeling door den Kolonialen Raad van wetsvoorstellen overbodig is.

De heer Mr. *Gorsira*, gemachtigde van den Gouverneur repliceert en zegt:

Mijnheer de Voorzitter. De heer Lansberg zeide, dat een koetsier volgens vast tarief rijdt in de plaatsen door hem genoemd. Doch die koetsiers rijden niet volgens bepaald traject en op vaste uren en ik heb drie vereischten opgenoemd. Bovendien het verkeer op de plaatsen door den heer Lansberg genoemd is dan ook wettelijk geregeld. Dáár een, ik weet niet welke, wettelijke regeling, hier een verordening om den Kolonialen Raad te hooren. Wat is het verschil?

De heer Lansberg spreekt van een onderneming in Suriname voor de omstreken van Paramaribo. Mijnheer de Voorzitter. Ik heb hier het bericht voor me, waarin wordt gezegd, dat de heeren H. Fernandes en E. A. Tjin-Kon-Fat een poging willen wagen om in de communicatie te land, met name het vervoer van personen en goederen van en *naar Paramaribo en omstreken*, verbetering te brengen. Dus precies wat hier door den heer Ecker gevraagd wordt.

De heer Lansberg zou in de stukken van de Koloniale Staten gezocht hebben en niets van een dergelijke verordening gevonden hebben. Mijnheer de Voorzitter, de verordening, waarop het verzoek berust, is al oud; toen het tweede door mij bedoelde ontwerp bij dezen Raad werd ingediend, bestond de Surinaamsche verordening reeds. Deze is van 4 December 1906 en onder Gouverneur Idenburg ingevoerd. Het nummer van het Gouvernements-blad kan ik tot mijn spijt niet opgeven.

De heer Lansberg zeide, dat men dan alles aan Holland kan overlaten; doch, Mijnheer de Voorzitter, dat is niet zoo. Hier geldt het een bij uitstek technisch vraagstuk van juridischen aard. Wij zijn geen van allen corypheeën op het gebied van uitlegging van administratieve of staatswetten. Wat is dus rationeeler dan dat we de beslissing aan de Kroon overlaten over de uitlegging aan art. 187 te geven?

Het lid *Zeppenfeldt* vraagt het woord om zijn stem te motiveeren en zegt het volgende:

Ik heb het woord gevraagd om met een enkel woord mijn stem toe te lichten. Men heeft om gebruik te maken van een weg geen vergunning noodig, dat geef ik volkomen toe, maar als men er een bepaald omschreven gebruik van wil maken, dan is er naar mijn bescheiding meening een vergunning wel noodig. Op dien grond zal ik voor het ontwerp stemmen.

Niemand meer het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de Algemeene beraadslaging gesloten, waarna wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, met het gevolg, dat achtereenvolgens de negen en zestig artikelen, waaruit het bestaat, het intitulé en de considerans zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Bij de behandeling van het ontwerp in zijn geheel verzoekt het lid *Lansberg* hoofdelijke stemming.

Bij loting wordt beslist, dat de stemming bij Nº 3 van de presentielijst zal aanvangen.

Het ontwerp in zijn geheel wordt nu in stemming gebracht en met vijf stemmen vóór en vier stemmen tegen aangenomen.
Vóór stemden de heeren Zeppenfeldt, Senior, de Ondervoorzitter, Penso en de Voorzitter; tegen de heeren H. Statius Muller, Winkel, Lansberg en Gorsira.

De heer Mr. Gorsira, gemachtigde van den Gouverneur, verlaat de vergaderzaal.

Aan de orde van behandeling komt nu de *ontwerp-verordening tot wijziging van art. 448 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao* (**13**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.
Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Aan de orde van behandeling komt vervolgens de *ontwerp-verordening tot wijziging van de Grondbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 No. 27) en de Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 No. 45)* (**12**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.
Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de drie artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

De Voorzitter brengt nu in behandeling de Gouvernementsdepêche, dd. 11 September 1918 Nº 2847.
De Voorzitter zegt, dat, waar de plannen tot toekenning van een duurte-bijslag reeds zoo'n vasten vorm hadden aangenomen, dat de opgewekte verwachtingen reeds zoo goed als zekerheid waren geworden; waar het bedrag der uitgave, waarover het hier gaat, aan den Raad niet bekend is, doch waar het in elk geval een tijdelijke uitgave betreft, voorloopig slechts voor één jaar, hij meent, dat de Raad zich niet in eene beoordeeling van de merites van het voorstel behoeft te begeven, maar kan volstaan met, onder mededeeling van het door hem aangevoerde, het Bestuur te kennen geven, dat er bij den Raad geen bezwaren bestaan tegen de toekenning van den duurte-bijslag, waarvan de financieele verantwoordelijkheid aldus op de Regeering blijft rusten.
De heer Gorsira meent, dat men den Raad geen voorwaarden moet stellen.
De heer Lansberg sluit zich bij den heer Gorsira aan.
De Voorzitter vraagt of dan een der leden een voorstel wil doen tot het beantwoorden van de in behandeling zijnde depêche van den Gouverneur in anderen geest dan hij heeft voorgesteld.
De heer Lansberg stelt dan voor om op de depêche eenvoudig te antwoorden, dat de Koloniale Raad geen bezwaar heeft tegen het verleenen van dien duurte-bijslag.
Dit voorstel wordt ondersteund door de heeren Gorsira en Zeppenfeldt.
De heer Zeppenfeldt wenscht aan het antwoord nog toegevoegd te zien, dat de Raad het op prijs stelt, dat hij op het laatste oogenblik nog in de zaak gekend is geworden.
De heer Lansberg neemt deze aanvulling van zijn voorstel over.
De Voorzitter zegt, nu niemand meer het woord verlangt, het voorstel Lansberg, zooals aangevuld, het eerst in stemming te zullen brengen.

Bij loting wordt beslist, dat de stemming bij Nº 3 van de presentielijst zal aanvangen.

Het voorstel wordt in stemming gebracht en met acht stemmen vóór en een stem tegen aangenomen.
Vóór stemden de heeren H. Statius Muller, Zeppenfeldt, Senior, Winkel, de Ondervoorzitter, Lansberg, Penso en Gorsira; tegen de Voorzitter.

De Voorzitter verklaart, dat door de aanneming van het voorstel Lansberg zijn voorstel vervallen is.

Niets meer te behandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 6.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 10den October 1918, des namiddags te 3 uur.

TEGENWOORDIG: de heer Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter.

VOORTS: de heeren *Edwin Senior*, *F. W. P. Winkel*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. Statius Muller*, *E. M. Penso*, *S. M. L. Maduro* en *Ed. S. Lansberg*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

AFWEZIG: de heeren *A. G. Statius Muller*, Voorzitter, Dr. *H. A. de Casseres*, *J. Sutherland*, *J. C. B. Forbes* en *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, leden, de vier eerstgenoemden met en de laatstgenoemde zonder kennisgeving.

De Ondervoorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 23n. September l. l. (Nº 5).

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Ondervoorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche dd. 26 September 1918, Nº 3113, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen (**14**).

2º een gouvernements-depêche dd. 26 September 1918 Nº 3114, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen (**15**).

Op voorstel van den Ondervoorzitter wordt besloten deze beide ontwerpen nog in deze zitting te behandelen.

3º een verzoekschrift van den heer C. P. Amelunxen e. a., onderwijzeressen en onderwijzers bij het openbaar onderwijs te Curaçao, waarbij zij zich tot den Raad wenden met het verzoek te willen bewerken, dat in de aanhangige onderwijsverordening de bevoegdheden van de Schoolcommissie, alsmede de verhouding der Schoolcommissie tot den Inspecteur van het onderwijs worden, gelijk die geregeld zijn bij de thans vigeerende onderwijsverordening.

De Ondervoorzitter zegt, dat volgens art. 16 van het Reglement van orde eene commissie voor de verzoekschriften benoemd moet worden, bestaande uit drie leden, die straks gekozen zullen worden, aan welke commissie het adres van den heer Amelunxen e. a. ter onderzoek ter hand zal worden gesteld.

Aan de orde van behandeling komen nu :

1º de *ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 No. 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen* (**14**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de 3 artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

2º de *ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen* (**15**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de 3 artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Overgegaan wordt tot de verkiezing van 3 leden voor de commissie voor de verzoekschriften. De Ondervoorzitter benoemt de heeren Maduro en Zeppenfeldt tot stemopnemers.

De heeren H. Statius Muller en Edwin Senior verkrijgen ieder 7 stemmen, de heer F. W. P. Winkel 6 stemmen, de heer Ed. S. Lansberg 3 stemmen en de heer S. M. L. Maduro 1 stem, zoodat gekozen zijn de heeren H. Statius Muller, Edwin Senior en F. W. P. Winkel.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Ondervoorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 7.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 9den December 1918, des namiddags te 3 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. C. B. Forbes*, *H. Statius Muller*, *Edwin Senior* en *Ed. S. Lansberg*, leden, benevens de heer *J. W. J. van der Linde Schotborgh*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, 2de klerk ter Gouvernements-Secretarie.

AFWEZIG: de heeren Dr. *H. A. de Casseres*, *S. M. L. Maduro*, *F. W. P. Winkel*, *J. Sutherland*, *C. S. Gorsira J.P.Ez* en *E. M. Penso*, leden, allen zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 10n. October 1918.

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche van den 14n. October 1918 Nº 3336, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 **(19)**.

Nadat de Voorzitter had voorgesteld dat ontwerp nog in deze zitting te behandelen, wordt op verzoek van den heer Dr. Evertsz, gesteund door den heer Lansberg, besloten het ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

2º een gouvernements-depêche van den 13n. November 1918 Nº 3754, waarbij den Raad wordt aangeboden:

een ontwerp-keur tot wijziging van de Algemeene Politiekeur 1917 **(21)** en

een ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur **(22)**.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten deze beide ontwerpen nog in deze zitting te behandelen.

3º een gouvernements-depêche van den 16n. November 1918 Nº 3801, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van de Gezondheidsverordening **(23)**.

Ook dit ontwerp wordt op voorstel van den Voorzitter nog in deze zitting behandeld.

4º een gouvernements-depêche van den 25n. October 1918 Nº 3528, waarbij den Raad gemeld wordt, dat de vraag in studie is 1º of het gewenscht zou zijn een gedeelte van het Waaigat uit te diepen, teneinde het geschikt te maken tot een haven voor zeilschepen, die nu, aan de kaden van de St. Annabaai de plaats innemen, welke dan voor stoomschepen beschikbaar zou blijven, en 2º of dit een haven zou moeten worden met de noodige opslagplaatsen, waar de zeilschepen hunne goederen zouden kunnen lossen en inladen, dan wel enkel een haven om de zeilschepen tijdelijk op zij te leggen, als zij in de St. Annabaai bijv. liggen te wachten op stoomschepen, waaruit zij lading zullen moeten innemen, of waarin zij goederen zullen moeten overladen.

Voor de eventueele uitvoering van het plan werden door den Directeur van Openbare Werken vier ontwerpen aan den Gouverneur ingediend, welke ZijnHoogEdelGestrenge aan den Raad overlegt, onder mededeeling, dat Z. E. de Minister van Koloniën alvorens in deze een besluit te nemen gaarne het oordeel van den Raad zou willen vernemen omtrent de wenschelijkheid om het Waaigat door uitdieping tot een haven voor zeilschepen te maken in 't algemeen en voorts, indien deze werd aangenomen, omtrent de vraag welk ontwerp van den Directeur der Openbare Werken dan de voorkeur zou verdienen.

De Voorzitter deelt mede, dat deze depêche met bijbehoorende stukken bij de leden circuleert, en dat t. z. t. dit onderwerp in een vergadering behandeld zal worden ten einde den Gouverneur te antwoorden.

5º een schrijven dd. 4 December 1918, waarbij de heer S. M. L. Maduro, mede namens zijn andere familieleden, den Raad dank betuigt voor 's Raads deelneming en simpathie in het verlies, dat de familie Maduro getroffen heeft door het heengaan van den heer Mordy. S. L. Maduro.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit schrijven voor kennisneming aan te nemen.

Alsnu houdt de Voorzitter de volgende rede, die staande door de vergadering wordt aangehoord:

Mijne Heeren !

Ofschoon het bij ons geen gebruik is, dat de Voorzitter afgestorvenen herdenkt, die niet nog op het oogenblik van hun overlijden deel uitmaakten van onzen Raad, gevoel ik mij toch gedrongen ditmaal, bij wijze van uitzondering, af te wijken van dien negatieven regel en een kort woord te wijden aan de nagedachtenis van onzen Oud-Voorzitter.

Met Mordy S. L. Maduro is een man ten grave gedaald, aan wien onze Kolonie veel verplichtingen had.

Wat hij buiten den Raad in de verschillende vereenigingen en Commissies, waarvan hij, in de meeste gevallen als Voorzitter, deel uitmaakte, voor het algemeen welzijn gedaan heeft, behoef ik hier zeker niet te releveeren. Het Bestuur en zijn medeburgers weten het en zij weten ook, dat welke taak de heer Maduro ook op zich nam hij zich daaraan ook steeds ten volle gaf.

Wat ik in het bijzonder meen te moeten releveeren, zijn zijne verdiensten als lid en als Voorzitter van dezen Raad.

Hoe missen wij niet nog steeds zijn degelijke adviezen, zijn gezaghebbend woord.

Nooit vermoeid zoolang er nog zaken te behandelen waren, altijd bereid om door te werken, beschaamde hij zoo vaak ons jongeren, wien lange afdeelingsvergaderingen soms te machtig werden.

En dan hoe hoffelijk, hoe welwillend, hoe vriendelijk was hij niet in den omgang.

Dat zijne verdiensten bij Bestuur en Regeering waardeering vonden, blijkt uit het ridderkruis van den Ned. Leeuw, dat hem, meen ik, bij een bijzondere gelegenheid werd verleend.

Bij ons, Mijne Heeren, zal zijne nagedachtenis steeds in eere worden bewaard.

Aan de orde van behandeling komt nu:

1º de *ontwerp-verordening houdende instelling van een centraal testamentenregister* **(20)**.

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de tien artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, zooals gewijzigd, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

2º de *ontwerp–keur tot wijziging van de Algemeene politiekeur 1917* **(21)**.

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

3º de *ontwerp–verordening tot wijziging van de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 No. 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur* **(22)**.

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

4º de *ontwerp–verordening tot wijziging van de Gezondheidsverordening* **(23)**.

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 8.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Zaterdag, den 11den Januari 1919, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, *E. M. Penso*, Dr. *H. A. de Casseres*, *J. Sutherland*, *J. C. B. Forbes*, *H. Statius Muller*, *F. W. P. Winkel* en *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, benevens de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, tweede-klerk ter Gouvernements-Secretarie.

ZOOMEDE: de heeren *H. J. T. Boomgaart*, Administrateur van financiën, Dr. *N. Waterman*, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en *Ph. van der Breggen*, Directeur der Openbare Werken, gemachtigden van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *S. M. L. Maduro* en *Ed. S. Lansberg*, leden, zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 9n. December ll.

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-beschikking, dd. 23 November 1918, Nº 1037, waarbij de Gouverneur heeft goedgevonden om met ingang van den 1sten December 1918 den waarn. hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie P. L. B. de Haseth tijdelijk over te plaatsen naar de Inspectie der belastingen en den hoofdcommies J. W. J. van der Linde Schotborgh tijdelijk over te plaatsen van het postkantoor naar de Gouvernements-Secretarie.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit stuk voor kennisneming aan te nemen.

2º een gouvernements-depêche, dd. 19 December 1918, Nº 4246, waarbij den Kolonialen Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten (**24**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

3º een gouvernements-depêche, dd. 6 Januari 1919, Nº 71, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging en aanvulling van de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42) (**25**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp nog in deze zitting te behandelen.

4º een gouvernements-depêche, dd. 9 Januari 1919, Nº 142, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, de heeren H. J. T. Boomgaart, Administrateur van financiën, Dr. N. Waterman, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en Ph. van der Breggen, Directeur der Openbare Werken, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen.

5º een gouvernements-depêche, dd. 28 December 1918, Nº 4345, waarbij de Gouverneur den Raad mededeelt, dat ZijnHoogEdelGestrenge om gezondheidsredenen aan Hare Majesteit de Koningin ontslag uit zijn ambt heeft aangevraagd.

De *Voorzitter* zegt nu het volgende:

Mijne Heeren ! Het is niet aan den Voorzitter van den Kolonialen Raad om in beschouwingen dus in eene beoordeeling te treden van het bestuursbeleid van den Gouverneur. Ik zal me dan ook daarvan onthouden, ook nu waar het geldt Mr. Nuyens, die de beste jaren van zijn leven, ik kan zeggen haast zijn ganschen mannelijken leeftijd, eerst als lid van het Hof van Justitie, daarna als Procureur-generaal en eindelijk als Gouverneur, aan den dienst der Kolonie heeft gewijd.

Ik wil U daarom slechts voorstellen het schrijven van den Gouverneur in den volgenden geest te willen beantwoorden, n.l. den Gouverneur bedanken voor de aan den Raad gedane mededeeling van zijn aanstaand aftreden als Gouverneur en daarbij de hoop uitspreken, dat de gezondheidsredenen, die hem daartoe nopen, zullen blijken van niet ernstigen aard te zijn, zoodat het hem zal mogen zijn gegeven nog lange jaren, in goede gezondheid, van de welverdiende rust te genieten.

Aldus wordt besloten.

Aan de orde van behandeling komt nu:

1º de *ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 No. 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919* (**19**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer Dr. *Evertsz* verzoekt het woord en zegt, dat hij reeds 21 jaar op Curaçao is en sinds zijn komst heeft hij al verbetering van den toestand op Monte Berde gewenscht, en spreker hoeft dan ook niet te zeggen, dat hij zeer in zijn schik is met het voorstel van art. 128, sub 13 en zal er met blijdschap voor stemmen.

Het is echter niet hiervoor dat spreker het woord heeft gevraagd, maar wel om te vragen, wat er met de huizen die op Monte Berde staan gebeuren zal en ook zou hij zijn wensch aan het Bestuur willen kenbaar maken om de huizen, die vlak bij het kerkhof staan, daar ter plaatse niet meer op te bouwen en het terrein, dat dan open komt met het overige, dat nu niet bebouwd is, te bestemmen voor een kinderspeelplaats. Dr. Evertsz zegt wel te weten dat een terrein vlak naast een kerkhof niet het meest geschikt daartoe is, maar men kan het dan toch wel daartoe gebruiken, te meer daar Willemstad in dat opzicht absoluut misdeeld is.

Verder zou spreker willen verzoeken een uitbreidingsplan voor de geheele stad te maken en in dit plan dan tegelijk aan te geven wat de minimum eischen zijn waaraan een woning moet voldoen. Want door de anarchie, die er tot nu toe bestaan heeft bij het bouwen van de woningen, is men nu in de noodzakelijkheid om zoo'n groote som te voteeren.

Tevens verzoekt hij het Bestuur een gelegenheid te willen maken voor de menschen in die buurt om hun faecaliën kwijt te raken. Tot nu toe werd — ofschoon dit verboden is — de ter plaatse bestaande poel daarvoor gebruikt.

De Heer *H. Statius Muller* verzoekt nu het woord en zegt naar aanleiding van de mededeeling in de Memorie van Antwoord, dat wanneer van Bestuurswege op Monte Berde nieuwe huisjes gebouwd worden, er voor gezorgd zal worden, dat deze voldoende hygiënisch worden, gaarne door den geachten Gedelegeerde, den heer Directeur van Openbare Werken ingelicht te willen worden hoedanig deze huisjes gebouwd zullen worden om aan de hygiënische eischen te voldoen.

De Heer *Van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, verzoekt nu het woord en zegt in antwoord op de vraag van Dr. Evertsz, dat voor de oude huizen nieuwe gebouwd zullen moeten worden, die dan eigendom zouden worden van de tegenwoordige eigenaars, of wel de oude huizen zouden tegen een vergoeding Gouvernements eigendom moeten worden, en in dit geval zal het van eventueele woningnood afhangen of het Gouvernement bovendien nieuwe zal bouwen, die dan uit den aard der zaak het eigendom van het Gouvernement blijven. De huisjes zullen eenvoudig van bouw zijn, en spreker meent daarmede ook het geachte Lid Muller te mogen beantwoorden, dat hij (spreker) zich die huisjes uit 2 kamers bestaande denkt, die met een schotje, dat niet tot de volle hoogte van het plafond zal reiken, gescheiden zullen zijn. De hoogte van de kamers zal ongeveer 2,80 M. à 3 M. zijn. De grootte van de kamers 4 × 5 en 2 × 3, doch bij den opzet van het plan was het heelemaal niet de bedoeling om modelwoningen te bouwen en heeft op den voorgrond gestaan het verbeteren van den bouwslag, zooals uit het hoofd van den post (sub 13) duidelijk blijkt.

De wensch van het lid Evertsz om de 6 huisjes bij het kerkhof af te breken en niet te herstellen, zal spreker aan den Gouverneur overbrengen, dat is nu mogelijk omdat die huisjes tegelijk met den grond, waar ze op staan, zullen worden aangekocht. Dat het noodig is daarvoor den post van f 20.000.— overeenkomstig te verlagen, gelooft de Gedelegeerde, Directeur der Openbare Werken, niet. Toch vindt hij het een beetje eigenaardig, dat het Gouvernement de huisjes, die te dicht bij het kerkhof liggen op eenzelfde oogenblik gaat afbreken, dat lijdelijk wordt aangezien, dat particulieren ter plaatse nieuwe bouwblokken opzetten.

Dr. *Evertsz* zegt, dat het Bestuur toch het voorbeeld moet geven.

De Heer *Van der Breggen* is het hiermee eens, doch meent dat het vreemd is, dat het Gouvernement afbreekt tegelijk dat particulieren op die ongewenschte plaatsen opbouwen. Zeer hard vindt hij het ook noodig, dat er een bouwplan voor de Willemstad wordt vastgesteld, doch hier in Curaçao ressorteert deze aangelegenheid niet onder Openbare Werken.

De Heer Dr. *Evertsz* zegt het bedrag van f 20.000.— niet te willen verminderen. Hij gaf alleen maar zijn wenschen te kennen. Spreker zegt nog geen antwoord van den Gedelegeerde te hebben ontvangen op zijn vraag omtrent de faecaalkwestie.

De Heer *Van der Breggen* deelt mede, dat de kwestie van den faecaal-afvoer nog hangende is. Het hoofddoel was hier steeds de verbetering van den ondergrond en de afwatering van de wijk Monte Berde en geenszins om model-woningen te gaan bouwen: de gelden, die hiervoor aangevraagd waren, waren een gevolg van de ophooging.

De Heer Dr. *N. Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt nu, dat hij hoewel misschien onnoodig, ook zijnerzijds de aanneming van dit ontwerp wil aanbevelen. Niet alleen omdat door de ophooging van het Monte Berde-terrein de reeds jaren bekende misstanden zullen verdwijnen, die ook aan den Openbaren Gezondheidsdienst moeite veroorzaakten (met besproeiing b.v.) en daardoor ook kosten.

Maar ook en voornamelijk omdat hiermede een eerste stap wordt gezet op den weg van een rationeele bebouwing in Willemstad en van betere woningtoestanden. Spreker mag hier wel mededeelen, dat dit feit samentreft met de indiening van-

wege de Gezondheids-commissie van een Ontwerp-Woningverordening.

Weliswaar wil spreker niet verhelen, dat hem de toedracht der zaak alhier, zoo hij het tenminste juist heeft begrepen, een weinig afwijkend van het normale voorkomt. Immers, indien slechts de grond door het Bestuur werd gekocht en de daarop staande huisjes, die wegens die terreinsverhooging moeten worden afgebroken, door het Bestuur niet worden onteigend, doch door nieuwe vervangen, dan wordt zonder eenige medewerking hunnerzijds aan eigenaars van huisjes ongemotiveerd voordeel bezorgd. Want het spreekt van zelf, dat het Bestuur bij wederopbouw der huisjes niet kan bouwen met materiaal afkomstig van petroleum-blikken en kisten, doch woningen moet zetten met deugdelijk materiaal en voldoende aan eenige m. i. minimum eischen van bewoonbaarheid. De voordeelen hiervan zullen uitsluitend aan de eigenaars der krotjes ten goede komen en weer ten laste van hen, aan wie deze onderverhuurd zijn.

Hoewel spreker dus deze schikking betreurt, juicht hij in elk geval de gelegenheid toe, dat thans van Bestuurswege wordt gebouwd, waarbij vanzelf de regels van bebouwing, minimum woningeischen, ook in verband met watervoorziening en faecaalafvoer, aan de orde moeten worden gesteld.

Wat de watervoorziening betreft, is het bezwaar geopperd, dat de watervang van zoo een enkel huisje niet voldoende zal zijn. Spreker zou echter in alle bescheidenheid aan den technicus in overweging willen geven of toch niet door de combinatie der regenvangers van meerdere perceeltjes een behoorlijke watervoorziening kon worden bereikt. Spreker meent, dat dit zeer wel mogelijk is.

Wat de voorziening in den faecaalafvoer aangaat, kan Spreker mededeelen, dat bij het Bestuur een plan is ingediend, op verschillende plaatsen in de stad openbare privaten met storttrechters te bouwen. Voor de plaatsen niet aan zee gelegen, is daarbij gedacht aan afvoer met septic-tank systeem, aangezien er in de eerste jaren nog wel geen rioolstelsel zal zijn.

Het zal zeer goed mogelijk zijn den Gouverneur te verzoeken op de nieuw te bebouwen Monte Berde wijk een dergelijk Openbaar Privaat met septic-tank te doen plaatsen.

De Heer *H. Statius Muller* bedankt den Gedelegeerde voor zijn inlichtingen en zou willen vragen of de 6 huisjes beoosten het kerkhof, welke het geachte Lid Evertsz opgeruimd wenscht te hebben, niet het eigendom zijn van het Bestuur, daar toch in de Memorie van Toelichting op het ontwerp in behandeling, door het Bestuur is medegedeeld, dat tot den aankoop daarvan krachtens machtiging van den Minister is overgegaan.

De Heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, deelt mede, dat nog niets is aangekocht. Wel is de machtiging verleend, maar er is nog niet overgegaan tot aankoop.

De Heer *Van der Breggen* vraagt of hij den Raad even mag inlichten, en zegt, dat de gronden, die zullen worden aangekocht, eigendom zijn van Mevr. Gorsira-Erkens, de erven Beaujon en de erven M. Henriquez, en onder deze laatste zijn begrepen de bedoelde 6 afdaken.

De Heer Dr. *Evertsz* is van meening, dat het afbreken van die huisjes dan gemakkelijk kan geschieden.

De Heer *Van der Breggen* zegt even te zullen oplezen, wat hij indertijd over deze zaak geschreven heeft: ,,Met de ophooging, welke thans een veel grooteren omvang heeft verkregen, dan waarop bij de K. H. B. voor 1915 werd gerekend en met de daarmede in verband staande aanleg van voldoende afvoergoten als bedoeld, is naar mijne meening de toestand niet verholpen.

Door de ophooging komen 27 huisjes op Monte Berde lager te liggen dan de gewenschte terrein hoogte, waardoor zij onbewoonbaar zullen worden, omdat zij te slecht van constructie zijn om opgevijzeld te worden.

Indien ,,zoo schreef Spreker'' voor deze huisjes van Gouvernementswege nieuwe moeten worden gebouwd of indien van Gouvernementswege een schadeloosstelling moet worden

gegeven, dan zal daarmede minstens een bedrag van 27 × f 600.— = f 16.200.— gemoeid zijn.

Van 6 huizen in de Oranjestraat zullen de vloeren moeten worden verhoogd, hiervan worden de kosten geraamd op f 1200.—.

Voor het verhoogen van dorpels en treden van huizen in de Oranjestraat, de Loostraat en de Lombokstraat f 500.— stellende, de onvoorziene uitgaven op 10% rekenende, zal de verbetering van den toestand, waarin de woningen ter plaatse komen te verkeeren op f 20.000.— komen te staan."

Spreker zegt, dat uit de raming van een bedrag van f 600.— voor den bouw van een nieuwe woning geen modelwoning kan worden gemaakt.

In 1907 is de toestand schriftelijk aanhangig gemaakt door dat er gewezen werd op de onvoldoende afwatering van Monte Berde. Doch toen is deze zaak hangende gebleven.

In 1916 heeft de Adviseur van den Openbaren Gezondheidsdienst wederom geklaagd over de onvoldoende afwatering niet alleen van Monte Berde, maar ook van andere terreinen.

Verbetering van afwatering en het hygiënisch maken van den ondergrond is dan ook de eenige bedoeling van dit voorstel.

Op verzoek van den Voorzitter, die even het woord wenscht te voeren, neemt de Ondervoorzitter de leiding der vergadering op zich.

De Heer *A. G. Statius Muller* zegt nu, dat hij op twee punten even de aandacht wil vestigen.

Spreker wil er in de eerste plaats op wijzen, dat men nu voor het geval staat, dat, omdat eenige menschen goed gevonden hebben op een terrein, dat bij zware regens onder water komt te liggen, eenige huisjes te bouwen, het Gouvernement voor een uitgaaf komt te staan van plus minus f 50.000.—

Al de huisjes op Monte Berde, die van den heer Gressman inbegrepen, zijn voor de grondbelasting geschat op samen rond f 35.000.—. Het zijn er ook huizen naar. Meestal houten huisjes, van hout van oude kisten vervaardigd. En omdat een klein aantal van die huisjes in den regentijd onderloopen, moet het Gouvernement zich een uitgaaf van f 50.000.— getroosten ?

Spreker meent, dat het veel eenvoudiger zou wezen, die huisjes, welke onder water zouden komen te liggen, onbewoonbaar te verklaren en den eigenaars ruime vergoeding daarvoor te geven.

Ook het denkbeeld om de personen wier eigendommen door de aan te brengen verbetering, sterk in waarde zoude vermeerderen, voor een deel in de kosten te doen bijdragen, verdient secundair overweging.

Spreker meent, dat het Gouvernement toch niet zoo maar groote bedragen aan verbetering van terreinen en huisjes mag besteden, zonder dat zij om wier wille en ten wier voordeele het gedaan wordt, daartoe in het minst geldelijk bijdragen. Hij wijst er op, dat er ook nog andere terreinen zijn, waarop kleine huisjes gebouwd zijn en worden, die in den regentijd onderloopen of waarop zich, tusschen de huisjes in, poelen vormen, b.v. het erf van den heer De Jongh aan den Rooden weg. Zou het Gouvernement ook daar aan het verbeteren moeten gaan terwille van weer een paar houten huisjes ?

Spreker zal niet tegen het crediet stemmen, maar geeft dringend in overweging de zaak nog eens goed te bezien.

Het tweede punt is het groote verschil tusschen de oorspronkelijke raming der kosten en de tegenwoordige. De eerste, van den vorigen Directeur van Openbare Werken was f 8.400.— maar.

In de stukken staat, dat bij de eerste opneming van het terrein eene vergissing moet zijn ingeslopen. Spreker vraagt of het niet mogelijk is, dat er bij de tweede opneming eene vergissing is begaan en raadt aan deze laatste opneming nog eens met zorg na te gaan. Het gaat hier toch om een belangrijk bedrag.

De Voorzitter neemt nu de leiding der vergadering weer op zich.

Dr. *N. Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, wenscht op de gestelde vragen het volgende te antwoorden. Het ligt in de bedoeling, dat een uitbreidingsplan vanwege den Directeur van Openbare Werken zal worden gemaakt en ter Secretarie worden gedeponeerd. Inderdaad is dit de eenige weg, in de toekomst dergelijke anarchische toestanden te voorkomen.

Verder meent de Gemachtigde, de bedoelingen van Bestuur en ook die van den toenmaligen Adviseur, met wien Spreker toen in nauw contact was, zoo te moeten interpreteeren, dat de ophooging der terreinen van hygiënische beteekenis is, voornamelijk ook voor de bewoners. Op zichzelf is ophooging van een terrein noch hygiënisch noch onhygiënisch, dat hangt geheel af, waartoe dit terrein dient en wat de gevolgen voor de bewoners zijn. Spreker zegt dat men toch alleen hygiëne ten opzichte van den mensch kent. Vandaar Sprekers opvatting, dat beide zaken, ophooging en verbetering van den woningtoestand niet te scheiden zijn, of liever beide zijn een: verbetering der bewoning.

De Heer *Van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt, dat men door wat hier van de Bestuurstafel wordt gezegd, den indruk zou kunnen krijgen, dat hij zelf niet zou weten, wat eigenlijk de bedoeling is met dit voorstel en daarom legt spreker er nogmaals den nadruk op, dat het hier speciaal geldt de verbetering van de afwatering, dus van den bouwgrond van Monte Berde en dat het nimmer de bedoeling is geweest op het oogenblik reeds gelden aan te vragen voor den bouw vanwege het Gouvernement van moderne bouwblokken. De f 20.000.— voor vergoeding of voor den bouw van een 27-tal woningen is slechts een voortvloeisel van de ophooging van het terrein zelf.

En Spreker moet in de tweede plaats tot zijn spijt zijn verwondering te kennen geven, dat hij hier in den Kolonialen Raad van de Bestuurstafel het nieuws moet hooren, dat binnenkort een bouwplan door hem ter Secretarie gedeponeerd moet worden. Spreker wist er tot heden niets van.

De afwatering van Otrabanda is al veel verbeterd door de herstellingen aan den Rooden weg, waar spreker een nieuwe afwatering heeft aangelegd over de Gouvernements-terreinen van Mundo Nobo. Daardoor zijn die particuliere terreinen naast Mundo Nobo veel verbeterd, doordat ze niet meer van den toevloed van water van den Rooden weg hebben te lijden.

En dan nog even dit, aldus Spreker.

Niet dat Spreker een critiek wil uitoefenen op de wijze van taxeeren door de belasting autoriteit van bebouwde gronden, doch spreker wil wel even opmerken, dat het niet altijd aangaat om die waarde aan te nemen als de werkelijke waarde van zulke eigendommen, welke bij verkoop zou moeten worden betaald; dit verschilt soms wel 100%, doch spreker wil geen voorbeelden noemen.

De heer *Gorsira* geeft zijn instemming te kennen.

De Heer *Van der Breggen* vervolgt en zegt, dat, tenzij men onteigening gaat toepassen, men niet op die wijze kan werken en zelfs dan zal het juist nog de vraag zijn of er toch niet meer moet worden betaald.

De f 20.000.— is niet alleen aangevraagd voor den nieuwbouw, maar men kan ook beschouwen, dat daar vergoeding uit zou kunnen worden toegekend, al naar gelang dit voordeelig is. Het ligt dan ook in de bedoeling ongeveer te werken zooals de Voorzitter dit hier voorstaat.

De *Voorzitter* vraagt of de huisjes door de verhooging van den bodem onbewoonbaar zullen worden of dat ze reeds nu tengevolge van den slechten toestand, waarin ze verkeeren onbewoonbaar zijn.

De Heer *Van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, laat deze kwestie liever ter beoordeeling van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, doch hij merkt op dat de 27 woningen in kwestie inderdaad onbewoonbaar *worden* door de ophooging van het terrein, en dat indien ze reeds nu onbewoonbaar zijn, hij constateert, dat er nog honderden zulke woningen in denzelfden toestand verkeeren.

De Heer Dr. *Waterman* heeft gedurende de 3 jaar, dat hij hier is telkenmale het Monte-Berde terrein, soms maanden, onder water zien staan. Daarbij staat het water tot de drempels der huisjes, misschien ook onder den vloer, passage langs de huisjes is niet mogelijk. Spreker meent, dat die huisjes zeker gedurende dien tijd onbewoonbaar zijn.

Wat de technicus in een gegeven geval zal doen, ophoogen of draineeren van een terrein, is zijn zaak, wat er ook gebeurt, ophooging of drainage is niet qua talis een verbetering, doch slechts door de gevolgen, die zij voor de gezondheid der bewoners heeft.

De *Voorzitter* zegt dat die huisjes dus reeds nu onbewoonbaar zijn.

Dr. *Waterman*: Ja, reeds nu, Mijnheer de Voorzitter.

De *Voorzitter* acht het ontwerp voldoende toegelicht en daar niemand het woord meer verlangt, worden de algemeene beraadslagingen gesloten.

Er wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder verdere discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

De *Voorzitter* bedankt de heeren Gemachtigden voor hunne inlichtingen, waarop de heeren Boomgaart en Van der Breggen de vergaderzaal verlaten.

2º de *ontwerp-verordening tot wijziging en aanvulling van de Quarantaine-verordening* (*P. B. 1917 No. 42*) (**25**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de 7 artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niemand meer het woord verlangende en niets meer te verhandelen zijnde, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 9.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 16n. Januari 1919, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: De Heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: De Heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, *J. Sutherland*, *J. C. B. Forbes*, Dr. *H. A. de Casseres*, *Ed. S. Lansberg*, *E. M. Penso*, *S. M. L. Maduro*, *H. Statius Muller*, *F. W. P. Winkel* en *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, leden, benevens de heer *J. W. J. van der Linde Schotborgh*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, tweede-klerk ter Gouvernements-Secretarie.

AFWEZIG: de Heer *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, lid van den Raad, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt mede, dat de notulen van de vorige zitting nog niet in druk verschenen zijn en dat ze in de volgende vergadering geresumeerd zullen worden.

De Voorzitter zegt het volgende schrijven van Dr. De Casseres ontvangen te hebben :

,,Ik heb de eer U.E.A. hierbij mede te deelen, dat ik bij de aanstaande verkiezingen van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature in den Kolonialen Raad, voor een eventueele herkiezing niet in aanmerking zou wenschen te komen; en verzoek U tevens beleefd de vergadering hiervan in kennis te willen stellen.

Onder dankbetuiging aan den Raad voor het in mij zoo lang gestelde vertrouwen, teeken ik

van U. E. Achtbaren,
de dw. dienaar,
Dr. DE CASSERES.
Lid van den Kolonialen Raad."

De Voorzitter spreekt zijn leed uit over het feit, dat de Heer De Casseres zich niet meer herkiesbaar stelt voor de vervulling van een vacature, en bedankt op zijn beurt genoemden Heer voor zijn aangename medewerking vooral in de afdeelingen en spreekt eindelijk de hoop uit, dat het Dr. De Casseres verder goed moge gaan.

De Voorzitter brengt nu aan de orde de verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature wegens de periodieke aftreding in Mei a. s. van de Heeren Dr. H. A. de Casseres, B. E. van der Veen Zeppenfeldt en Dr. J. P. Evertsz Hz.

De Voorzitter verzoekt de Heeren Lansberg en Gorsira om als stemopnemers te willen fungeeren.

Voor eersten candidaat ter vervulling van de vacature–De Casseres worden 12 stemmen uitgebracht, waarvan op den heer D. de Marchena Jr. 7 stemmen en op den heer Joss. C. Henriquez 5 stemmen, zoodat tot eersten candidaat is gekozen de heer D. de Marchena Jr.

Voor tweeden candidaat worden eveneens 12 stemmen uitgebracht, waarvan op den heer D. A. Correa 6 stemmen en op den heer Joss. C. Henriquez, eveneens 6 stemmen.

Aangezien ook na herstemming geen der beide candidaten de volstrekte meerderheid van stemmen verkrijgen, wordt volgens voorschrift van het reglement van orde, overgegaan tot loting.

Door het lot wordt nu de heer Jossy C. Henriquez als tweede candidaat aangewezen.

Voor eersten candidaat ter vervulling van de vacature–B. E. van der Veen Zeppenfeldt, worden 12 stemmen uitgebracht, alle op den Heer Zeppenfeldt, zoodat met algemeene stemmen tot eersten candidaat is gekozen de heer B. E. van der Veen Zeppenfeldt.

Voor tweeden candidaat worden eveneens 12 stemmen uitgebracht, alle op den Heer Mr. W. Ch. de la Try Ellis, zoodat met algemeene stemmen de heer Mr. W. Ch. de la Try Ellis tot tweeden candidaat is gekozen.

Voor eersten candidaat ter vervulling van de vacature–Dr. J. P. Evertsz Hz., worden 12 stemmen uitgebracht, waarvan op den Heer Dr. Evertsz 11, en op den heer J. A. de Haseth Jr. 1 stem, zoodat tot eersten candidaat is gekozen de heer Dr. J. P. Evertsz Hz.

Voor tweeden candidaat worden eveneens 12 stemmen uitgebracht, waarvan op den heer J. A. de Haseth Jr. 7 stemmen, op den heer J. J. Beaujon 2 stemmen en op de heeren C. H. Jonckheer Wz., J. Evertsz en J. H. de Haseth, ieder 1 stem, zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer J. A. de Haseth Jr.

De Voorzitter dankt de heeren stemopnemers voor hunne moeite.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 10.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 17n. Maart 1919, des avonds te acht uur.

TEGENWOORDIG : de heer Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, ondervoorzitter.

VOORTS : de heeren *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *F. W. P. Winkel. Edwin Senior*, *Ed. S. Lansberg*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, Dr. *H. A. de Casseres*, *E. M. Penso*, *S. M. L. Maduro* en *H. Statius Muller*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

AFWEZIG : de heeren *A. G. Statius Muller*, voorzitter, *J. C. B. Forbes* en *J. Sutherland*, leden, de eerstgenoemde met, de tweede en derde genoemden zonder kennisgeving.

De ondervoorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergaderingen van den 11n. en den 16n. Januari d.j.

Daar geene aanmerking wordt gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Ondervoorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º Een brief van den Voorzitter aan den Ondervoorzitter, waarbij gene mededeelt, dat hij, wegens ongesteldheid, voor een paar weken verhinderd zal zijn de vergadering van den Kolonialen Raad bij te wonen en aan den Ondervoorzitter verzoekt gedurende zijne verhindering de leiding der werkzaamheden op zich te willen nemen.

2º Een gouvernements-beschikking, dd. 8 Februari 1919, Nº 179, waarbij aan den bode bij den Kolonialen Raad en ter Gouvernements-Secretarie alhier Louis Leend, op zijn verzoek, met ingang van den 1n. Maart 1919, eervol ontslag uit 's lands dienst is verleend.

De Ondervoorzitter zegt, dat hij gelooft wel uit naam van den geheelen Raad te spreken, wanneer hij den heer Leend een welverdiende rust toewenscht.

3º Een gouvernements-depêche, dd. 10 Februari 1919, Nº 630, waarbij de Gouverneur den Raad mededeelt, dat Hare Majesteit de Koningin hem het gevraagde ontslag uit zijn ambt heeft verleend, met vergunning om in Maart of April de kolonie te verlaten en het Bestuur daarvan tijdelijk over te dragen aan den heer Mr. J. B. Gorsira, Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur, en waarbij de Gouverneur den Raad zijn oprechten dank betuigt voor de medewerking van den Raad, die hij op hoogen prijs heeft gesteld, en voor 's Raads streven om met hem den bloei en de welvaart der kolonie zooveel mogelijk te bevorderen.

De Ondervoorzitter zegt het volgende:
„Reeds in de zitting van den 11n. Januari ll. heeft de Voorzitter eenige woorden gewijd aan den Gouverneur naar aanleiding van de mededeeling door Zijnhoogedelgestrenge van zijn ontslagaanvrage. Ik wil mij bij die woorden aansluiten en den Gouverneur een voorspoedige reis en spoedig algeheel herstel van gezondheid toewenschen, zoodat het Zijnhoogedelgestrenge gegeven zal zijn nog tal van jaren van eene aangename rust te genieten".

4º Een gouvernements-beschikking, dd. 12 Februari 1919, Nº 194, waarbij de bode ter Administratie van financien en ten kantore van den Kolonialen Ontvanger alhier Johan Leend tevens tot bode van den Kolonialen Raad is benoemd.

5º Een gouvernements-beschikking, dd. 27 Februari 1919, Nº 254, waarbij de waarn. hoofdcommies P. L. B. de Haseth van de Inspectie der belastingen naar de Gouvernements-Secretarie en de hoofdcommies J. W. J. van der Linde Schotborgh van de Gouvernements-Secretarie naar het postkantoor zijn overgeplaatst.

6º Een gouvernements-depêche, dd. 4 Maart 1919, Nº 987, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920. **(26)**

Op voorstel van den ondervoorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de afdeelingen te verwijzen.

7º Een gouvernements-depêche, dd. 6 Maart 1919, Nº 1023, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening ter uitvoering van art. 25 der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen. **(27)**

Op voorstel van den ondervoorzitter wordt besloten dit ontwerp in deze zitting te behandelen.

8º Een gouvernements-depêche, dd. 10 Maart 1919, Nº 1125, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging der verordening van 16 Februari 1918 (P. B. Nº 43), houdende organisatie van de politie in de kolonie Curaçao. **(28)**

Op voorstel van den ondervoorzitter wordt besloten dit ontwerp nog hedenavond te behandelen.

9º Een gouvernements-depêche, dd. 17 Maart 1919, Nº 1204, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot instelling van een handelsregister. **(29)**

Op voorstel van den ondervoorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de afdeelingen te verwijzen.

Aan de orde van behandeling komen nu :
1º de ontwerp-verordening ter uitvoering van art. 25 der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen. **(27)**

De algemeene beraadslaging wordt geopend.
Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

2º de ontwerp-verordening tot wijziging der verordening van 16 Februari 1918 (P. B. Nº 43), houdende organisatie van de politie in de kolonie Curaçao. **(28)**

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Ondervoorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 11.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Buitengewone zitting van Donderdag, den 27n. Maart 1919, des voormiddags te kwart over tien uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes*, *E. M. Penso*, Dr. *H. A. de Casseres*, *F. W. P. Winkel*. *Edwin Senior*, *J. Sutherland*, *Ed. S. Lansberg*, *H. Statius Muller* en *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, leden, benevens de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, wnd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

AFWEZIG : de heer *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, met kennisgeving, en de heer *M. S. L. Maduro*, zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 17n. Maart j. l. (Nº **10**).

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter deelt mede, dat deze vergadering is bijeengeroepen om den waarnemenden Gouverneur, den heer Mr. J. B. Gorsira, in staat te stellen den bij art. 28 van het Reglement op het beleid der Regeering voorgeschreven eed af te leggen.

Door den Voorzitter wordt eene commissie, bestaande uit de heeren E. M. Penso, Ed. S. Lansberg en F. W. P. Winkel, benoemd om den waarnemenden Gouverneur ter vergadering in en uit te geleiden.

Tegen half elf ure wordt de waarnemende Gouverneur door bovengemelde commissie van in- en uitgeleide binnengeleid.

Op uitnoodiging van den Voorzitter leest nu de Griffier voor:

1º de proclamatie, waarbij de Gouverneur de overgave van het Bestuur aan den waarnemenden Gouverneur aan de bevolking bekend maakt; en

2º die, waarbij de waarnemende Gouverneur de aanvaarding van het Bestuur ter kennis van de ingezetenen brengt.

Daar de waarnemende Gouverneur, op de hem daartoe door den Voorzitter gedane vraag, zich bereid verklaart tot het afleggen van den eed, voorgeschreven bij art. 28 van het Regeeringsreglement, zoo wordt het formulier door den Voorzitter voorgelezen, waarna de eed, luidende:

„Ik zweer, dat ik, om iets hoegenaamd in de betrekking van waarnemend Gouverneur te doen of te laten van niemand

hoegenaamd eenige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer trouw aan de Koningin; dat ik de welvaart van de kolonie naar mijn vermogen zal bevorderen; dat ik het Reglement op het beleid der regering in de kolonie Curaçao steeds zal onderhouden en doen onderhouden, en dat ik mij in alles zal gedragen zooals een braaf en eerlijk Gouverneur betaamt.",
door den waarnemenden Gouverneur, onder het opsteken der twee voorste vingers van de rechterhand en het uitspreken der woorden: „Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig !" in handen van den Voorzitter afgelegd wordt.

Daarna richt de Voorzitter het woord tot den waarnemenden Gouverneur en zegt het volgende:

„HoogEdelGestrenge Heer,
Meer dan anders waardeer ik 't vandaag de tolk te mogen zijn van den Kolonialen Raad nu mij daardoor het voorrecht te beurt valt aan een landgenoot de gelukwenschen van den Raad aan te bieden met de aanvaarding van het Bestuur der kolonie.

De Koloniale Raad wenscht U geluk met deze gebeurtenis.

Hij hoopt, dat Uw bestuur vrij zal blijven van bijzondere moeilijkheden en zorgen en dat het U toch gegeven zal zijn iets tot stand te brengen in het blijvend belang der kolonie.

Moge in elk geval het tijdperk uit Uw loopbaan, hetwelk U nu tegemoet gaat, een tijdperk zijn, waarop U in later jaren steeds met genoegen en voldoening zult kunnen terugzien."

Hierna neemt de waarnemende Gouverneur het woord en spreekt de volgende rede uit:

„Mijnheer de Voorzitter,
Wil mijn besten dank aanvaarden voor Uwe welwillende woorden, zooeven tot mij mede namens den Raad gericht.

Mijne Heeren ! Aanleiding tot mijn tegenwoordigheid in Uw midden om den eed als waarnemend Gouverneur af te leggen, is het ontslag van Mr. Nuyens, die 30 jaren lang, de laatste 9½ als Gouverneur, in ons midden heeft geleefd en zich heeft doen kennen als een eerlijk, onpartijdig en rechtvaardig man. Wetende, dat er een tijd komt, waarin het verlangen naar het vaderland zich doet gelden niet in de laatste plaats om na lange jaren van tropischen arbeid rust te nemen in een verkwikkender klimaat, eerbiedigen we dit besluit.

Gouverneur Nuyens kan met voldoening terugzien op het nu afgesloten tijdperk van zijn leven. Zijn arbeid in vorige betrekkingen hier onbesproken latende, wil ik even eenige punten aanroeren, waarin vooruitgang is bereikt in de jaren, dat Gouverneur Nuyens aan het hoofd dezer kolonie heeft gestaan.

De verbreeding en uitdieping van den havenmond werden ter hand genomen en voltooid; handel en scheepvaart, de hoofdbronnen van bestaan van dit eiland, kunnen thans de vlucht nemen, die er algemeen van wordt verwacht; de hoedenindustrie, van meet af aan krachtig door hem ondersteund, voorziet in de behoefte van tal van nooddruftige gezinnen, terwijl de raffinaderij werk geeft aan velen en aanleiding tot drukke scheepvaart belooft te worden; de Eerste Sisal Maatschappij kan een voorbeeld worden voor landbouwondernemingen op deze eilanden; het onderwijs, openbaar en bijzonder, onpartijdig door hem voorgestaan, gaat gestadig vooruit; de rechtspraak is op de basis van „snel en goedkoop recht" grondig herzien; een zelfstandige tak van dienst zorgt voor de volksgezondheid en de reinheid der straten; het station Daniël vangt berichten op uit de verste plaatsen; de straten worden beter verlicht, terwijl de automobiel, het verkeersmiddel bij uitnemendheid, wegen naar zijn eischen vindt. En dan zwijg ik nog over de plannen met St. Martin en verdere voornemens om Curaçao van een waterleiding enz. te voorzien.

Onder het Bestuur van Gouverneur Nuyens is Curaçao dus krachtig toegerust om, nu de oorlog gelukkig voorbij is, zijn plaatsje in de zon te vermeesteren.

Van zelf richtte zich mijn oog reeds op de toekomst, laten we dan hopen, dat de kolonie, die ons allen zoo dierbaar is,

onder het Bestuur van den nieuwen Gouverneur, mede op den reeds gelegden grondslag tot verderen bloei zal mogen worden gebracht."

De waarnemende Gouverneur, begeleid door de commissie, verlaat daarop de vergadering.

Aangezien deze vergadering belegd is voor de beëediging van den waarnemenden Gouverneur en er derhalve geene andere zaken te behandelen zijn, zoo wordt zij door den Voorzitter gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 12.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Zaterdag, den 3n. Mei 1919, des avonds te acht uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, Dr. *H. A. de Casseres*, *J. Sutherland*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. C. B. Forbes*, *E. M. Penso*, *S. M. L. Maduro* en *H. Statius Muller*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, wnd. Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, wnd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

AFWEZIG : de heeren *Ed. S. Lansberg* en *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, leden, zonder kennisgeving, en de heer *F. W. P. Winkel*, lid, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de buitengewone vergadering van den 27n. Maart 1919 (Nº **11**).

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op die notulen worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een request, dd. 21 Maart 1919, van Mevr. Van Breemen-Kruyt e. a., onderwijzer(essen)s alhier, verzoekende 's Raads invloed te willen aanwenden, dat ook de salarissen van onderteekenaars zullen vastgesteld worden volgens den grondslag, die gegolden heeft voor die van de heeren Landheer en Vente en de dames Scholtens en dat die toelagen en verhoogingen zullen uitbetaald worden van af 1 September 1918, dit laatste ook in verband met de pensioengeldigheid van deze salarissen;

2º een request, dd. 24 Maart 1919, van C. Winkel & Zonen e. a., verzoekende het daarheen te willen leiden, dat met medewerking van het Bestuur der kolonie de noodige maatregelen getroffen worden, welke ertoe zouden kunnen leiden den Heer Ph. van der Breggen te bewegen zijn gewaardeerde krachten nog eenige jaren te blijven wijden aan de belangrijke werken, die hier van bestuurswege zullen worden uitgevoerd;

3º een adres, dd. 14 April 1919, van de Damesvereeniging „Club Entre Nous", waarbij zij den Raad een afschrift aanbiedt van een verzoekschrift, gericht aan het Gouvernement van Curaçao, ter verkrijging eener tegemoetkoming voor de hernieuwing van de omheining van het Wilhelminapark, met verzoek 's Raads medewerking ter zake te willen verleenen;

4º een request, dd. 29 April 1919, van de Heeren Beaujon en Neuman, eigenaren van de Cement-dakpannen-onderneming alhier, mededeelende, dat door de ondernemers een verzoek om geldelijke ondersteuning tot den Gouverneur werd

gericht; dat door den Gouverneur, na den Minister van Koloniën gehoord te hebben, bericht is, dat het verzoek niet kan worden ingewilligd; dat, waar door het Bestuur aan meer dan een onderneming steun is verleend, het den ondernemers voorkomt, dat ook deze onderneming daarvoor in de termen kon vallen. Verzoekende, dat de Raad deze zaak ter sprake zal willen brengen en het Bestuur omtrent de onderneming zal willen inlichten;

De Voorzitter zegt, dat voormelde stukken gesteld werden in handen van de Commissie voor de verzoekschriften en verzoekt de Commissie haar verslag voor of op de vergadering, waarin de begrooting voor 1920 behandeld zal worden, te willen uitbrengen.

5º een gouvernements-depêche, dd. 20 Maart 1919, Nº 1264, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, houdende vaststelling van een reglement voor de haven van Curaçao (**30**);

6º een gouvernements-depêche, dd. 25 Maart 1919, Nº 1350, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, regelende de verantwoording van de ter Weesonbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank (**31**);

7º een gouvernements-depêche van den 25n. Maart 1919, Nº 1351, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao (**32**);

8º een gouvernements-depêche, dd. 26 Maart 1919, Nº 1361, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van: 1º de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. Nº 63), tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen; en 2º de verordening van den 14den October 1918 (P. B. Nº 64), tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen (**33**);

9º een gouvernements-depêche, dd. 1 Mei 1919, Nº 1835, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Heer Mr. W. Ch. de la Try Ellis, bij Koninklijk besluit van 21 Maart 1919 Nº 61 benoemd tot lid van den Raad, op 1 Mei l.l. den eed, voorgeschreven bij art. 74 van het Regeeringsreglement in 's Gouverneurs handen heeft afgelegd;

10º een gouvernements-depêche, dd. 3 Mei 1919, Nº 1858, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, de heeren Mr. C. S. Gorsira, wd. Procureur-generaal, H. J. T. Boomgaart, wnd. Administrateur van financiën, Dr. N. Waterman, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, Ph. van der Breggen, tijd. Directeur der Openbare Werken, H. Meerdink, Inspecteur van het onderwijs en Dr. P. J. van Breemen, tijd. Landbouwkundige, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen.

Besloten wordt het ontwerp sub 8 genoemd in deze zitting te behandelen, terwijl de andere ontwerpen naar de Afdeelingen verwezen worden.

In behandeling komt nu: *de ontwerp-verordening tot wijziging van: 1º de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. No. 63), tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 No. 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen; en 2º de*

verordening van den 14n. October 1918 (P. B. No. 64), tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen (**33**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Daar niemand het woord verlangt, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de 3 artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 13.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Zaterdag, den 10n. Mei 1919, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *S. M. L. Maduro*, *J. C. B. Forbes*, *Ed. S. Lansberg*, *H. Statius Muller*, *E. M. Penso*, *Edwin Senior*, *F. W. P. Winkel*. *H. A. de Casseres* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fungeerend Griffier van den Raad.

ZOOMEDE : de heeren Mr. *C. S. Gorsira*, wd. Procureur-generaal, *H. J. T. Boomgaart*, wd. Administrateur van Financiën, Dr. *N. Waterman*, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, *Ph. van der Breggen*, tijd. Directeur der Openbare Werken, *H. Meerdink*, Inspecteur van het onderwijs, en Dr. *P. J. van Breemen*, tijd. Landbouwkundige, gemachtigden van den Gouverneur.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de zitting van den 3den Mei 1919 (Nº 12).

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 2 April 1919, Nº 1450, houdende kennisgeving van de benoeming van de heeren Mr. W. Ch. de la Try Ellis, B. E. van der Veen Zeppenfeldt en Dr. J. P. Evertsz Hz., tot leden van den Raad, en van de heeren A. G. Statius Muller en Dr. J. P. Evertsz Hz. tot onderscheidenlijk Voorzitter en Ondervoorzitter;

2º een gouvernements-beschikking, dd. 6 Mei 1919, Nº 570, regelende de plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan;

3º een gouvernements-depêche, dd. 6 Mei 1919, Nº 1907, houdende verzoek aan den Voorzitter om op den 13den Mei 1919 vóór negen uur des morgens de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1918—1919 namens den waarn. Gouverneur te sluiten en den leden dank te betuigen voor hetgeen door hen in dat zittingjaar is verricht;

4º een schrijven, dd. 7 Maart 1919, van den Raad van beheer van het te 's Gravenhage opgerichte Nationaal Zeemansfonds, waarbij de medewerking van den Raad wordt ingeroepen om te bevorderen, dat de bevolking der kolonie in de gelegenheid worde gesteld bij te dragen aan dit nationale doel.

De Voorzitter zegt, dat de Gouverneur, die een gelijkluidend schrijven van Den Haag heeft ontvangen, in overleg met hem, een commissie zal benoemen, bestaande uit eenige leden van den Kolonialen Raad en eenige heeren, die in be-

trekking staan tot de scheepvaart, om gelden tot dit doel in te zamelen. Hij vertrouwt, dat de leden zich deze benoeming zullen laten welgevallen, en dat Curaçao, die het voor een groot deel van zijn scheepvaart moet hebben, geen slecht figuur zal maken.

Alsnu komt aan de orde van behandeling het *ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.*

De Voorzitter heet de heeren gemachtigden van den Gouverneur welkom ter vergadering.

Op verzoek van den Voorzitter leest de heer H. Statius Muller het verslag voor van de Commissie voor de verzoekschriften, in wier handen de vier in de notulen van de vorige vergadering genoemde verzoeken zijn gesteld. Dit verslag luidt als volgt:

,,Mijnheer de Voorzitter !

In handen van Uwe Commissie zijn gesteld de volgende adressen als :

1º een van Mevr. N. J. C. van Breemen—Kruyt en elf anderen, allen onderwijzers werkzaam bij het openbaar onderwijs in de kolonie Curaçao, waarbij zij verzoeken, dat de Raad zijn invloed zal aanwenden, dat ook hun salarissen zullen worden vastgesteld volgens den grondslag, die gegolden heeft voor die van de heeren Landheer en Vente en de dames Scholtens, en dat die toelagen en verhoogingen zullen worden uitbetaald van af 1 September 1918.

Uwe Commissie is ten opzichte van dit adres van oordeel, dat bij gelijke arbeidsprestatie, gelijke bezoldiging moet worden toegelegd en zou dan ook op grond van dit beginsel hebben geadviseerd het Bestuur der kolonie uit te noodigen voor adressanten gelijke gedragslijn ten opzichte van hunne bezoldigingsregeling te volgen als voor bovengenoemde heeren en dames is gevolgd. Waar evenwel door het Bestuur in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de begrooting voor het dienstjaar 1918 is medegedeeld, dat ,,ofschoon het in het algemeen den leerkrachten aan ijver niet ontbreekt, volgens den Inspecteur niet alle onderwijzers aan de Hendrikschool verbonden, voldoende voor hunne taak berekend zijn'', en het Uwe Commissie onbekend is, of onder de adressanten leerkrachten zijn, die hieronder vallen, meent zij haar advies zoodanig te moeten geven, dat het Bestuur uitgenoodigd worde aan alle onderwijzers, werkzaam bij het openbaar onderwijs, die blijken hebben gegeven van wel voor hun taak berekend te zijn, gelijke financieele voordeelen toe te kennen als de heeren Landheer en Vente en de dames Scholtens genieten, en zulks gerekend te zijn ingegaan den 1sten September 1918.

2º een van de heeren C. Winkel & Zonen en 47 anderen, waarbij zij verzoeken, dat met medewerking van het Bestuur de noodige maatregelen getroffen worden, om te bereiken, dat de heer Ph. van der Breggen, tijdelijk Directeur van Openbare Werken, nog gedurende eenige jaren zijne zeer gewaardeerde krachten blijft wijden aan de belangrijke werken, die hier van Bestuurswege zullen worden uitgevoerd.

Waar uit de gewisselde stukken met betrekking tot de begrooting, die hedenavond zal worden behandeld, blijkt, dat het Bestuur heeft toegezegd te zullen overwegen, of pogingen moeten worden aangewend, om den heer Van der Breggen in dienst te behouden, adviseert Uwe Commissie dit adres ter griffie te deponeeren.

3º een van de vereeniging ,,Club Entre Nous'', waarbij zij 's Raads medewerking verzoekt ter erlanging van eene tegemoetkoming ad f 2800,— in de hernieuwingskosten van de omheining enz. van het Wilhelmina-Park uit de koloniale kas, waartoe zij aan het Bestuur der kolonie een verzoekschrift heeft ingediend, waarvan ten requeste een afschrift is overgelegd, en

4º een van de heeren R. J. Beaujon Jr. en C. P. Neuman, eigenaren van de Cement-dakpannen-onderneming, om te bevorderen, dat het Koloniaal Bestuur deze onderneming op

de eene of andere manier helpt, opdat zij in de kolonie bestendigd zou mogen worden.

Aan het verlangen van deze beide adressanten is, blijkens het Eindverslag op de begrooting, die hedenavond in behandeling komt, reeds voldaan.

Uwe Commissie adviseert derhalve ook deze twee adressen ter griffie te deponeeren."

De Raad vereenigt zich zonder debat noch hoofdelijke stemming met elke der conclusies van de Commissie.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten de conclusie van de commissie op het verzoekschrift van de onderwijzers bij schrijven ter kennis van den Gouverneur te brengen.

Nadat de algemeene beraadslaging over de ontwerp-begrooting open is verklaard, houdt de heer *Winkel*, na daartoe het woord gevraagd en verkregen te hebben, de volgende rede:

„Mijnheer de Voorzitter! Het zal wel niemand verwonderen, dat ik mijne algemeene beschouwingen over deze begrooting open met een onderwerp, dat in het Voorloopig Verslag niet behandeld is, omdat het feit, dat mij daartoe aanleiding geeft, tijdens het afdeelingsonderzoek niet in de kolonie bekend was, n.l. de benoeming van den heer Charles W. de la Try Ellis tot lid van den Raad, buiten de aanbeveling van den Raad om, die op de aanbeveling N° 1 den heer David de Marchena Jr. en N° 2 den heer Jossy C. Henriquez had geplaatst.

Alweder dus is het bewijs geleverd, dat al heel weinig waarde wordt gehecht aan wat er zoowat in den Kolonialen Raad wordt besproken en beslist. Deze benoeming heeft op Curaçao in wijden kring groote ontstemming gewekt, of laat ik liever zeggen: de ontstemming, die reeds bestond wegens de behandeling van den Raad door Bestuur en Regeering, aanmerkelijk doen toenemen. 't Is nu zelfs zoo ver gekomen, dat het publiek terecht vraagt: waartoe de verkiezings-comedie, als Bestuur of Regeering zich het recht voorbehoudt, om als 't ware te spotten met den door de leden van den Raad uitgedrukten wensch, gegrond op hunne meerdere bekendheid met hunne landgenooten?

Ik wil, voor dat ik verder ga, duidelijk doen uitkomen, dat ik den persoon van den benoemde geheel buiten beschouwing wil laten. De Raad heeft niets in te brengen tegen den persoon van Mr. Ellis, hetgeen wel hieruit blijkt, dat hij op eene aanbeveling voor eene andere vacature met algemeene stemmen N° 2 op de aanbeveling is geplaatst. Ik richt me dus niet tegen den persoon, maar tegen de handeling van Bestuur en Regeering.

Wettelijk, grondwettelijk heeft de Regeering ongetwijfeld het recht om bij het benoemen van een lid van den Raad van de aanbeveling van dat college af te wijken. Maar, van dat recht behoort m. i. niet dan uiterst spaarzaam gebruik te worden gemaakt, niet dan wanneer er bepaalde bezwaren tegen den aanbevolen persoon bestaan. En dit is hier geenszins het geval. Ik zal niet veel zeggen over den heer de Marchena (dit zou hem zelf onaangenaam zijn), maar dit kan ik wel zeggen, dat de heer de Marchena op Curaçao algemeen bekend staat als een goed burger, die zeer dikwijls getoond heeft, dat het algemeen belang der kolonie hem zeer ter harte gaat. Dat hij trouwens in de beste kringen van Curaçao wel geheel anders aangeschreven staat dan bij Bestuur en Regeering, toont wel aan de uitslag van de dezer dagen gehouden verkiezing voor het Bestuur van de groep Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsch Verbond. Met overgroote meerderheid is hij N° 1 uit de bus gekomen. Er bestond dus, wat den persoon betreft, absoluut geen reden om hem, en met hem, den Kolonialen Raad een klap in het aangezicht te geven.

Of was het soms de strijd van den heer de Marchena, eenige jaren geleden, voor beter openbaar onderwijs, meer speciaal op de Hendrikschool, die hem voor Bestuur en Regeering persona ingrata gemaakt heeft? Dit kan niet zijn, Mijnheer de Voorzitter, want juist uit dien strijd is de heer de Marchena glansrijk te voorschijn gekomen. Juist bij dien strijd is gebleken, dat hij een veel beter inzicht had dan het Bestuur.

Dat hebben later de officieele rapporten en ook de openbare lezing van het hoofd der Hendrikschool, den heer Welling, ten duidelijkste bewezen; dat bewijst ook het staatje opgenomen in de Memorie van Antwoord.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, de heer de Marchena is Jood, de heer Ellis Roomsch-Katholiek. Hierin, geloof ik, moeten wij de eigenlijke reden zien van de benoeming van Mr. Ellis. De Roomsch-Katholieke Gouverneur Nuyens en de Regeering vonden blijkbaar, dat de Roomsch-Katholieke bevolking naar evenredigheid niet genoegzaam vertegenwoordigd was met slechts twee leden in den Raad tegen zes Protestanten en vijf Israëlieten.

Mijnheer de Voorzitter, laten wij rustig nagaan of er voor die meening redelijke grond is. In de eerste plaats wil ik er op wijzen, dat wij hier geen politieke partijen hebben, gelijk in het Moederland. Protestanten en Israëlieten en Katholieken leven eendrachtig naast en met elkaar. De werken van liefdadigheid ter ondersteuning van meestal Roomsch-Katholieke armen worden hoofdzakelijk door andersdenkenden gesteund. Het Bedelaarsfonds, tot ondersteuning van anders langs de straat bedelende Roomsch-Katholieke armen, wordt haast geheel door andersdenkenden gesteund en gevoed; meer dan 95% van het bedrag, dat dat fonds uitdeelt, komt van de Israëlieten en Protestanten. In tijden van nood zijn het andersdenkenden, die in de eerste plaats in de bres springen. Protestantsche en Israëlietische doktoren verleenen gratis hun deskundige hulp aan Roomsch-Katholieke armen. Ik zou met het noemen van voorbeelden nog wel een heelen tijd kunnen doorgaan, maar ik zal maar eindigen om de vergadering niet te vervelen, want ik meen door het voorgaande reeds voldoende te hebben aangetoond, dat er hier, tot nog toe, onderlinge waardeering en eendracht heerscht onder de leden van de verschillende gezindten. Een Protestant en een Israëliet kunnen zeer goed, even goed de Roomsch-Katholieke bevolking in den Kolonialen Raad vertegenwoordigen als een Roomsch-Katholiek, misschien zelfs beter.

De geringschatting, die Bestuur en Regeering in zake de benoeming van ons jongste lid, voor het oordeel van den Kolonialen Raad getoond hebben, blijkt ook uit andere feiten.

Slag op slag worden maatregelen getroffen, geheel buiten den Raad om; slag op slag worden posten, die door den Raad afgestemd zijn, — iets waarmede de Raad juist om het delicate van de financieele verhouding tusschen Moederland en Kolonie al heel karig is, — in Nederland weer op de begrooting gebracht.

Dit blijkt ook al weer uit de jongste begrooting door de Staten-Generaal aangenomen. Ik zal over die posten niet gaan napleiten, maar die houding van de Regeering tegenover den Raad wekt ontstemming, ontstemming niet alleen tegenover een toevalligen Minister of een bepaald Bestuur, maar ontstemming tegenover het Nederlandsch bewind in het algemeen, tegen een bewind, dat op een tijdstip, dat over heel de wereld het beginsel van zelfbestuur of zelfbeschikkingsrecht zich baanbreekt, al meer en meer de weinige vrijheid, die het aan de kolonie door middel van den Kolonialen Raad geschonken heeft, verkracht.

Ik gevoel mij Nederlander, Mijnheer de Voorzitter, wij gevoelen ons Nederlanders, maar juist daarom wensch ik het Bestuur en de Regeering op de meest eerbiedige wijze te waarschuwen om den boog niet te sterk te spannen, om niet telkens en telkens in de beste kringen van de kolonie ontevredenheid en ontstemming te veroorzaken.

Curaçao ligt niet in een achterhoek der wereld, het lezend Curaçao leest dagelijks de telegrammen, de kranten van Europa en Amerika; talrijke Curaçaonaars trekken heen en weer, vooral tusschen New-York en Curaçao. En de groote, machtige republiek oefent, hoe meer de ontstemming toeneemt, hoe grooter bekoring uit op velen, op meer dan men zou denken.

Dit alles, Mijnheer de Voorzitter, klinkt zeer ondankbaar. Het spijt mij, maar ik, die niet tot die velen behoor, heb mij gedwongen gevoeld het te uiten. Wij allen weten reeds, Mijnheer de Voorzitter, dat velen onder de beste zonen van Curaçao zich niet verkiesbaar stellen voor eene benoeming tot lid van den Raad. Zij wenschen geen deel uit te maken van een

college, dat alleen gelijk krijgt bij de Hooge Regeering, wanneer het zich met de Bestuursvoorstellen vereenigt, maar bijna altijd ongelijk, wanneer het met het Bestuur van meening verschilt. Hun aantal zal, na de jongste benoeming, waarschijnlijk aanmerkelijk zijn aangegroeid.

Het Bestuur tracht in zijne Memorie van Antwoord het goed recht van de Regeering om af te wijken van 's Raads beslissingen aan te toonen; het wijst zelfs op een paar treffende voorbeelden uit den laatsten tijd, waarbij de Regeering blijk heeft gegeven er prijs op te stellen 's Raads oordeel te vernemen. Maar, Mijnheer de Voorzitter, die voorbeelden wijzen niets uit. Ik kan het niet helpen, maar voor mij is dat alles maar om der wille van den schijn gedaan. Er moest eerst nog blijken of de Regeering werkelijk waarde hecht aan het oordeel van den Raad.

Mijnheer de Voorzitter, om de stemming van den Raad wegens de behandeling, die hij van het Bestuur en de Regeering heeft ondervonden, beter te doen uitkomen, dan door een paar redevoeringen zou kunnen geschieden, hebben de meeste leden met mij besloten de volgende motie in te dienen:

DE KOLONIALE RAAD:

Overwegende, dat het in den laatsten tijd herhaaldelijk voorkomt, dat de Regeering van het Moederland afwijkt van de beslissingen van den Raad, laatstelijk zelfs van een voordracht van den Raad tot vervulling van een opengevallen plaats in zijn midden;

Overwegende, dat die gedragslijn het aanzien van den Raad ernstig schaadt, in die mate zelfs, dat de beste krachten onder de ontwikkelde bevolking van de Kolonie niet meer in aanmerking wenschen te komen voor het lidmaatschap van dat college;

Overwegende, dat de wijze waarop het wetgevend lichaam door de Regeering als het ware op zijde wordt geschoven in breede kringen ontstemming veroorzaakt tegen het Nederlandsch Bestuur in het algemeen;

Van oordeel dat de geest, die op deze wijze wordt aangekweekt niet is in het belang van het Moederland noch in dat der kolonie;

Vertrouwt, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad.

En gaat over tot de orde van den dag.

(get.) F. W. P. Winkel, Ed. S. Lansberg, E. M. Penso, Edwin Senior, H. Statius Muller, J. C. B. Forbes, Dr. J. P. Evertsz Hz., S. M. L. Maduro en C. S. Gorsira J.P.Ez.

De motie is zoo zacht mogelijk, er ligt geen bedekte bedreiging in opgesloten, er wordt niets geëischt. Slechts een goede raad en een beleefd verzoek."

De heer *Winkel* vervolgt:

„Mijnheer de Voorzitter! Alleszins wenschelijk is het, dat bij het vergeven van hoofdambtenaarsbetrekkingen, niet gelet zal worden op het Kolonist of Nederlander zijn, maar wel op de verstandelijke ontwikkeling, ervaring en bekwaamheden van den te benoemen persoon. Anders handelende, zou Nederland diens goeden naam als koloniseerende mogendheid verliezen, en vervallen in den blunder van Spanje, dat alles voor de Peninsulares wilde hebben en niets voor de kolonialen, waardoor het ten slotte de toegenegenheid dezer laatsten heeft verbeurd.

Met hetgeen er in de Memorie van Antwoord gewaagd wordt omtrent de kansen van den handel ga ik volkomen accoord. Ofschoon het erg moeilijk was de noodige maatregelen te treffen om den invoer te verminderen, daar men onmogelijk kon weten wanneer de oorlog tot een eind zou komen, moesten al de kooplieden, die in de thans verstreken oorlogsjaren het handelsbedrijf hebben uitgeoefend, weten, dat zoo er winsten behaald werden, ook verliezen te lijden zouden zijn.

Mijnheer de Voorzitter. Trots het ijveren van het Bestuur, waarvan er in de Memorie van Antwoord sprake is, laat het onderwijs op de Hendrikschool, zooals van bevoegde zijden wordt verzekerd, veel te wenschen over.

Vroeger was 't altijd ,,koekoek één zang''; zoowel van het Bestuur als van de Schoolcommissie hoorde men altijd: ,,het onderwijs op de Hendrikschool voldoet aan de eischen'', ,,het onderwijs is goed'' enz. Toen eindelijk, na den onderwijsstrijd, uit de verslagen van den Inspecteur, van de lezing gehouden door het vroeger hoofd dier school, den heer Welling, en uit diens rapporten bleek, dat het onderwijs abominabel was en met den dag slechter werd, sloeg het Bestuur een anderen toon aan; nu is het al een paar jaren: ,,er wordt telkens gestreefd naar verbetering van het onderwijs'', maar een practisch goed resultaat is er nog niet te bespeuren, in de verste verte niet. Met belofte alleen komen wij geen enkelen stap verder. Het onderwijs is voor ieder beschaafd land van te groot belang dan dat wij ons hier alleen met beloften tevreden zullen stellen. Er moet krachtiger ingegrepen worden.

Mijnheer de Voorzitter, om tot een gunstige verandering op dit gebied te geraken, is het m. i. in de allereerste plaats noodzakelijk geschikte leerkrachten aan te vragen. Er waren zes onderwijzers voor de school noodig; slechts vier aanvaardden een benoeming. Wil men goede onderwijskrachten hebben, dan behoort men ze goed te bezoldigen, en dit is hier niet het geval. Het argument dat sedert lang aangevoerd wordt, dat de onderwijzers niet meer kunnen verdienen dan een zekere groep ambtenaren, dient niet in aanmerking genomen te worden, indien wij werkelijk tot een beteren toestand wenschen te geraken. Het onderwijs op de Hendrikschool kan niet slechter en het moet verbeterd worden.

Ik kan mij absoluut niet vereenigen met de redeneering van het Bestuur omtrent de onmogelijkheid om minder geschikte krachten te pensionneeren vóór dat zij recht op pensioen hebben. Telkens is er sprake geweest van ,,geen slachtoffers maken'', ik wil ook absoluut geen slachtoffers maken, Mijnheer de Voorzitter, maar ik herhaal 't hier, het onderwijs is ontegenzeggelijk het grootste belang van een volk, en het belang van een paar menschen moet op zijde geschoven worden voor het algemeen belang.

Van een verbetering van het onderwijs op de Hendrikschool zal er absoluut geen sprake kunnen zijn, zoolang de nog in dienst zijnde ongeschikte of minder geschikte krachten niet verdwijnen om plaats te maken voor nieuwe geschikte onderwijzers. Gebeurt dit niet, dan zijn wij ook niet consequent met ons beginsel van geen slachtoffers maken, aangezien wij van al de honderden leerlingen, die nu op school zijn en de honderden, die er nog zullen komen, slachtoffers en niets anders dan slachtoffers maken, want, zoolang die school niet aan de eischen voldoet, zullen dezen geen degelijk onderwijs kunnen genieten.

Ik moet dus voet bij stuk houden en hoop, dat het Bestuur eindelijk van meening zal veranderen en ten deze een ander standpunt zal innemen, anders kan men onmogelijk aannemen, dat er werkelijk gestreefd wordt naar verbetering van het onderwijs op bedoelde school.

Wat ook erg nadeelig op dat onderwijs moet werken, is het telkens verlof nemen van eenige onderwijzers. In de allereerste plaats moet naar aanleiding daarvan combinatie van klassen plaats vinden en in de tweede plaats worden de uitgaven voor die school te hoog opgevoerd. Gaarne zou ik van den geachten gedelegeerde van het Bestuur willen vernemen of hij mijn opinie onderschrijft en wensch ik het Bestuur ernstig in overweging te geven om voortaan ten deze de noodige maatregelen te treffen.

Zal ik van den geachten gedelegeerde van het Bestuur ook kunnen vernemen hoe ver wij nu zijn met het plan voor de oprichting van een huishoudklasse aan de Wilhelminaschool? Ik weet uit goede bron, dat de vorige Gouverneur op eenige inlichtingen uit Holland wachtte om 't op de suppletoire begrooting te plaatsen. Zijn die inlichtingen reeds gekomen?

Met betrekking tot het vervoer van arbeiders naar het buitenland, is het zeker toe te juichen dat er straffer de hand wordt gehouden aan de verordening van 17 Juli 1883 (P. B. N° 7), en dat er meer wettelijke bepalingen ter verzekering van de veiligheid en andere belangen der vertrekkende arbeiders worden genomen. Maatregelen zullen zeer zeker daarbij op hare plaats zijn tot verzekering van de nakoming der verplichting tot vergoeding van de kosten van terugkeer van de

aangeworven arbeiders, doch ook wel van de verplichting van dezen om vóór het verstrijken van hun contracttijd den dienst niet te verlaten en alzoo den aanwerver of werkgever geldverlies en andere nadeelen te berokkenen.

De *Voorzitter* zegt, dat hij den spreker niet in de rede gevallen is, omdat het hem bekend was, dat er eene motie zou volgen. Het reglement van orde bepaalt absoluut niets omtrent moties. Waar echter de Raad de bevoegdheid heeft de belangen der kolonie bij den Gouverneur, de Regeering en de Kroon voor te dragen en niets is bepaald omtrent de wijze waarop dat moet geschieden, kan er geen bezwaar bestaan tegen den motievorm.

Hij stelt nu voor de motie tegelijk met de algemeene beraadslaging der begrooting te behandelen, en verklaart zich tevens bereid, indien de gemachtigde van den Gouverneur soms daarop onvoorbereid mocht zijn, de afdoening der motie uit te stellen tot een volgende vergadering.

De *Ondervoorzitter* wil echter voorstellen om de behandeling van de motie uit te stellen tot een speciaal daarvoor bijeen te roepen vergadering, daar, volgens hem, de behandeling hiervan op hedenavond door de behandeling der begrooting zal worden verdrongen.

Nadat de heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, verklaard had geen bezwaar te hebben tegen de behandeling van de motie in deze vergadering, brengt de Voorzitter het voorstel om de motie nog hedenavond te behandelen in stemming.

Het lot beslist, dat de stemming bij N° 5 van de presentielijst zal aanvangen, waarna het voorstel met twaalf stemmen tegen een wordt aangenomen.

Voor stemmen de heeren Forbes, Lansberg, Statius Muller, Penso, Senior, Winkel, de Casseres, Sutherland, Gorsira, Zeppenfeldt, Maduro en de Voorzitter.

Tegen stemt de heer Evertsz.

De heer *Lansberg* verkrijgt nu het woord en zegt het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter! Reeds bij het onderzoek van deze begrooting in de Afdeelingen heerschte er vrij algemeen een ontevreden stemming, een stemming, die dan ook weerklank vond in de eerste paragraaf van het Voorloopig Verslag. Men vond, dat de wijze waarop de Kolonie in de laatste jaren als het ware van uit Den Haag bestuurd wordt, er niet op berekend is om de energie en de werklust van den Raad te prikkelen. Buiten den Raad om worden de uitgaven steeds maar opgedreven, posten, die door den Raad afgestemd zijn, worden als regel weer op de begrooting gebracht; de Raad wordt soms wel gehoord, maar soms ook in het geheel niet. Kortom er heerschte weinig animo. Daarna kwam de benoeming van Mr. Ellis tot lid van den Raad buiten voordracht om. Dit was de druppel, die bij verscheidene leden den emmer deed overloopen. Als de Regeering toch, niet tevreden met telkens en telkens het oordeel van den Raad als nul en geener waarde op zijde te zetten, zich nu ook met de samenstelling van den Raad gaat bemoeien, wat blijft er dan over van het schijntje zelfbestuur of medezeggenschap in het bestuur, dat het Regeeringsreglement den Raad toekent?

Ik erken, dat formeel de Regeering het recht heeft te doen wat zij gedaan heeft. Maar tusschen het recht hebben om iets te doen en van dat recht gebruik te maken, is er toch zeker onderscheid. Niet omdat de Regeering er het recht toe heeft, moet zij à tort et à travers van dat recht gebruik maken. Wat als uitzondering was bedoeld, is regel geworden. Er is van autonomie geen schijn of schaduw meer, de kolonie wordt puur en simpel autocratisch bestuurd. En dat in een tijd als deze.

Nu zal de Regeering kunnen zeggen: wij dragen voor een groot deel bij in Uwe huishouding, uit onze zakken komt het geld, dus we mogen ook wel mee praten.

Toegegeven, Mijnheer de Voorzitter, maar dan toch alleen wanneer de Raad zich te buiten gaat aan geldverspilling, wanneer hij roekeloos gaat omspringen met het geld, dat de kolonie niet alleen opbrengt.

Maar deze Raad, ik ben er trotsch op, is nooit dezen weg opgegaan; wij hebben alleen misschien wat te veel toegegeven waar het gold proefnemingen om de kolonie economisch op te beuren; we hebben de opvolgende Besturen misschien te veel de verlangde kansen gegeven om hun politiek in dat opzicht te volgen, om te toonen wat zij tot stand konden brengen. Wij hebben een uiterst zuinig gebruik gemaakt van ons recht van wijziging, juist om het den Gouverneurs niet lastig te maken, geen stagnatie te brengen in den geregelden gang van zaken, geen conflicten uit te lokken. Maar deze houding vindt geen waardeering in de oogen van het Opperbestuur; het wil altijd alles beter weten dan de Raad.

Mijnheer de Voorzitter, is het wonder, dat iemand den lust vergaat om onder zulke verhoudingen aan het openbare leven in de kolonie te blijven deelnemen? Is het wonder, dat het hoe langer hoe moeilijker wordt de meest geschikte personen bereid te vinden om in den Raad of in Gouvernements-commissies zitting te nemen?

En deze stemming richt zich niet alleen meer tegen het Bestuur of de Regeering, maar tegenover het Nederlandsch Bestuur in het algemeen. Er heerscht een geest om alles wat niet naar wensch of te langzaam gaat, terecht of ten onrechte toe te schrijven aan het Nederlandsche Bestuurssysteem bij wijze van tegenstelling met het Amerikaansche systeem.

De oorlog, die de oogen der wereld geopend heeft voor de groote macht der Vereenigde Staten, heeft ook in deze kolonie zijn uitwerking niet gemist.

Het volk weet natuurlijk niets af van de instellingen en verhoudingen in de groote republiek, de varensgezellen, die New-York bezoeken om daar te werken, komen absoluut niet in aanraking met de wetten en instellingen aldaar. Maar ze maken toch vergelijkingen; de dollar doet het hem, daar de dollar, hier de gulden; kan het anders of de vergelijking moet uitvallen ten voordeele van den dollar? Doet nu, vraag ik, de Regeering wijs om ook de meer gegoede, de meer ontwikkelde klasse tegen het Nederlandsch bewind in te nemen, door de wijze, waarop het den Raad behandelt? Het antwoord op deze vraag moet ik aan de Regeering zelve overlaten.

Terugkeerende tot de benoeming van Mr. Ellis, wil ik in de eerste plaats uitdrukkelijk doen uitkomen, dat ook ik niets heb tegen den persoon van Mr. Ellis.

Dat Mr. Ellis bij de leden van den Raad, zooals door het geachte lid Winkel aangetoond, geen persona ingrata is, bewijst het feit, dat de Raad zelf ZijnEdele met algemeene stemmen voor een andere vacature heeft voorgedragen: het gaat niet om den persoon maar over de zaak.

In de tweede plaats wil ik met allen nadruk er op wijzen, dat het niet in de bedoeling van het Regeeringsreglement kan liggen, dat de Regeering het recht heeft zonder eenige reden af te wijken van de aanbeveling van den Raad.

De Regeering had, wilde zij den eersten candidaat niet benoemen, desnoods den tweeden candidaat moeten voordragen aan Hare Majesteit. Maar de geheele aanbeveling op zijde zetten, Mijnheer de Voorzitter, het is formeel toegelaten, maar het is strijdig met de begrippen van onzen tijd.

De Raad is grondwettelijk samengesteld, de aanbeveling is grondwettelijk gedaan. Daaraan had niet mogen worden getornd.

Of wil de Regeering een Raad samengesteld uit mannen, die door dik en dun met de Bestuursvoorstellen medegaan? Laat Zij dan ronduit zeggen: Nederland gaat terug en stelt een autocratisch bestuur in de kolonie in. Laat de Regeering dat eerlijk zeggen, maar laat Zij niet voor de oogen der wereld een vrijzinnig koloniaal bestuur voeren, maar in werkelijkheid autocratisch regeeren."

De heer *Maduro*, na het woord verkregen te hebben, houdt de volgende rede:

„Mijnheer de Voorzitter! Waar ik de ontwikkeling en, naar ik mij vlei, ook den vooruitgang van deze kolonie met de grootste belangstelling volg, is het voorzeker geen gemakkelijke taak voor mij om een waarschuwende stem te doen hooren tegen de opdrijving van de uitgaven, die op onze begrooting voorkomen. Terwijl ik toch aan den eenen kant

wensch, dat niets van de begrooting worde afgevoerd, dat van practische waarde is voor haren bloei, gevoel ik mij aan den anderen kant verplicht op te komen tegen die uitgaven, welke naar mijn oordeel, ons noodeloos worden opgelegd van uit het Moederland. Ik wil niet zeggen nutteloos, omdat het mij voorkomt, dat alles zijn nut kan hebben. Het is maar alleen de vraag of het nut in verhouding is tot de uitgaven en of deze uitgaven in verhouding staan tot de financiën.

Het zou mij te ver voeren om hier in bijzonderheden te gaan vermelden de uitgaven, waartegen ik meen te moeten opkomen.

Ik heb gezegd: alles kan zijn nut hebben en wellicht zal men mij dit tegenwerpen. Bij voorbaat wensch ik dan te zeggen, dat die uitgaven misschien ook door mij zouden worden goedgekeurd, wanneer wij ons zelven konden bedruipen en niet voor steun op het Moederland waren aangewezen, zelfs voor het bekostigen van onze hoog noodige huishoudelijke uitgaven. Nu dit het geval is, moeten wij uiterst voorzichtig zijn in het voteeren van uitgaven, van welke niet van meet af vaststaat dat zij binnen afzienbaren tijd tot den vooruitgang der kolonie in ruime mate zullen medewerken.

Dankbaar aanvaarden wij den steun, dien wij van het Moederland krijgen om ons zoodanig uit te rusten, dat wij, als de tijden weer eenigszins normaal zijn, gereed zijn om voor onze kolonie op te eischen het rechtmatig deel, dat haar toekomt in de ontwikkeling van handel en scheepvaart in deze gewesten en ik meen, dat ik met niet genoeg kracht kan beweren, dat wij ons met de grootste energie moeten toeleggen op het bevorderen van die twee takken van bestaan — ik zou zeggen — de slagaders der kolonie. Het is van overgroote bekendheid, dat de kolonie het van haar handel en hare scheepvaart moet hebben. De sommen voor deze takken van ons volksbestaan uitgegeven, zullen dan ook nimmer tegenstand ontmoeten, ofschoon ook hier voorzichtigheid geboden is.

Ik wil er nog even op wijzen, dat de Raad, hoe dankbaar hij ook is voor den steun van het Moederland, niet onverschillig blijft tegenover de wijze, waarop de Regeering ons soms dien steun opdringt. Ligt al in het bezwaren van onze begrooting met door den Raad onnoodig geachte uitgaven, een miskenning van het oordeel van den Raad, die geheel bestaat uit leden volkomen op de hoogte van de toestanden en bevoegd tot oordeelen, de opvoering van onze begrooting kan op den duur niet anders dan nadeelig werken op de ontwikkeling der kolonie.

Vroeg of laat, vrees ik, zal men willen aankomen met belastingverhooging en, Mijnheer de Voorzitter, het is ons bekend, dat wij op het stuk van opbrengen van belastingen wel ongeveer au bout de notre latin zijn. Het gevolg van een eventueele belastingverhooging, waartegen reeds nu gewaarschuwd dient te worden, zal ongetwijfeld zijn een exodus van de welgestelden naar andere landen. Nu weet ik wel, dat ook in andere landen belastingen, soms zware belastingen, zelfs meer dan in deze kolonie, geheven worden, doch die andere landen bieden ook zooveel meer aan om het leven aangenaam en aantrekkelijk te maken, en op dit punt is Curaçao zeker misdeeld. Wegvloeiing van kapitaal beteekent een groot nadeel voor de kolonie. Bovendien zal belastingverhooging ook op den arbeidenden stand zwaar komen te drukken. Wanneer men een aanzienlijk deel van zijn inkomsten aan den fiscus moet afstaan, verslapt dit alle energie en ondernemingsgeest en dit zijn juist factoren van ontzaglijk veel belang voor de kolonie en die wij moeten aanwakkeren, opdat de kolonie daarvan voordeel kan trekken. Men bedenke, dat het voorname factoren zijn tot het onderhouden en bevorderen van den handel en de scheepvaart, welke de hoofdbronnen van bestaan zijn van de kolonie.

Ik resumeer, Mijnheer de Voorzitter. Laat ons met al de kracht, die er in ons is, ons toeleggen op de bevordering van onzen handel en onze scheepvaart. Voor dit doel aanvaarden wij gaarne en met dankbaarheid den steun van het Moederland, omdat wij overtuigd zijn, dat de hulp binnen korten tijd rijke vruchten zal afwerpen. Maar de Regeering begrijpe goed, dat wij ons moeten vergenoegen met dien steun aan te nemen, die ons in staat zal stellen binnen afzienbaren tijd op

eigen beenen te staan en dat wij niet gediend zijn van opgedrongen hulp, welke slechts problematisch, althans geen onmiddellijk practisch nut voor ons heeft.

Overigens zullen wij verstandig handelen wanneer wij de tering naar de nering zetten. Wanneer — zooals ik van gansher harte vertrouw — de ons verleende steun zijn vruchten afwerpt, dan zouden wij over financieele bezwaren kunnen heenstappen en tot uitgaven besluiten, welke slechts in de verre toekomst en dan nog middellijk de kolonie verder vooruit zullen helpen. Dan zullen wij ook in staat zijn zelf op te brengen hetgeen wij wenschen uit te geven.

Ik besluit met den wensch, dat dit spoedig het geval moge zijn."

Hierop verkrijgt de heer *H. Statius Muller* het woord en houdt de volgende rede:

„Mijnheer de Voorzitter! Voor de toezegging om bij den Raad een ontwerp-verordening in te dienen om te geraken tot een afdoende regeling betreffende het vervoeren van personen in grooten getale naar het buitenland, betuig ik het Bestuur mijn dank. Beleefd wil ik het Bestuur ook verzoeken reeds nu, voor het vervoeren van personen van de andere eilanden der kolonie naar het buitenland, gelijke maatregelen te willen voorschrijven als thans voor het eiland Curaçao zijn genomen, want immers ook van deze eilanden wordt in kleine vaartuigen een groot aantal menschen vervoerd.

Met het Bestuur ben ik van oordeel, dat een afdoende regeling om den vertrekkenden arbeider te dwingen voor zijn gezin te zorgen, moeilijk te treffen is, maar toch geloof ik, dat indien een voorschrift gegeven werd, dat de arbeider verplicht is, door tusschenkomst van den persoon, die hem in de kolonie aanneemt, een deel van zijn verdiend loon aan zijn gezin te doen uitbetalen, een stap in de goede richting zal zijn gedaan. Bij ondervinding weet ik, dat deze regeling in den tijd, toen het Bestuur voor de zusterkolonie Suriname arbeiders heeft aangenomen, zeer goed heeft voldaan.

Ik beveel dan ook dit denkbeeld in de overweging van het Bestuur aan.

Mijnheer de Voorzitter. Een onderwerp, dat niet in de gewisselde stukken ter sprake is gebracht, zou ik nog heden-avond willen behandelen en wel de huisvesting en hetgeen daarmede samenhangt van de arme ongelukkigen in het gesticht voor krankzinnigen.

Van mijn voornemen om dit onderwerp ter sprake te brengen, heb ik het Bestuur in kennis gesteld.

Mijnheer de Voorzitter. Gisteren heb ik als lid van de Gezondheidscommissie, onder leiding van den Voorzitter onzer Commissie, den geachten Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, een bezoek gebracht aan het gesticht. Meer dan ontdaan was ik, toen ik de cellen heb gezien, waarin de onrustige patiënten, en meer speciaal de mannelijken, onder dak zijn gebracht. Een bekrompen warme ruimte, zeer slecht geventileerd, daarin zijn deze ongelukkigen gehuisvest. Op de ongeverfde planken vloeren van deze cellen doen zij hun natuurlijke behoeften, die in de planken opgezogen worden. Dat daarin voortdurend een ongezonde lucht is, zal ieder leek wel kunnen inzien. Ook de badkamers zijn over het algemeen onvoldoende ingericht; zoo is er een, die, als de deur dicht is, daarvan gezegd kan worden, dat die hermetisch gesloten is en waarin men bij daglicht niet zien kan. Dat men, na in deze kamer een bad genomen te hebben, meer geëchauffeerd dan verfrischt uitkomt, behoeft wel geen betoog. Gelegenheid tot het geven van een warm bad, bestaat er niet.

Mijnheer de Voorzitter. Ik geloof niet te overdrijven, wanneer ik beweer, dat de wilde beesten, die in kooien worden opgesloten, beter aan toe zijn, dan de arme ongelukkige krankzinnigen, die op de vorenomschreven wijze onder dak zijn gebracht.

Ik hoop niet te vergeefs een beroep op mijn medeleden te doen, wanneer ik hun verzoek met mij in te stemmen, als ik tot het Bestuur het verzoek richt om met bekwamen spoed maatregelen te nemen om verbetering te brengen in dezen, door mij als onhoudbaar beschreven toestand, hetgeen ik de eer heb hierbij te doen.

Ik dank U voor het verleende woord."

De heer *Forbes* zegt zich geheel te kunnen aansluiten aan het verzoek van den heer Statius Muller betreffende het krankzinnigengesticht.

Aan het woord komt nu de heer *Zeppenfeldt*, die de volgende rede houdt:

,,Mijnheer de Voorzitter! Ik zie dat de Minister van Koloniën den post verbetering van de Paardenbaai op Aruba voor 1919 niet heeft kunnen overnemen, en dat Zijne Excellentie ter zake van een minder kostbare voorziening in die verbetering met den Gouverneur in overleg is getreden, en wil daarom van deze plaats de hoop uitspreken, dat het overleg er toe leiden zal, dat de verbetering van die haven op de een of andere wijze dan zal worden ter hand genomen.

Van zeer groot belang is het voor handel en scheepvaart aldaar als het Bestuur iets voor de verbetering van die haven, die reeds jaren in zoo'n slechten toestand verkeert, wil doen. Door de gunstige ligging van het eiland Aruba ten opzichte van de naburige Zuid-Amerikaansche republieken zou, dunkt me, deszelfs handel zich beduidend kunnen ontwikkelen, indien de haven aan de schepen niet zooveel gevaar en last aanbood, alsnu het geval is. Meermalen lees ik in het Weekblad ,,La Cruz'' van kleine schepen zelfs, die in den havenmond wegens de ondiepte stranden. In de Amigoe di Curaçao van den 1n. Juni 1918 staat te lezen: ,,Opnieuw is dezer dagen gebleken, hoe dringend noodzakelijk het is, dat met de verbetering der Paardenbaai op Aruba spoedig met kracht wordt begonnen. De Amerikaansche brik William Ritchfield, groot 900 ton, sinds 6 Mei in de Paardenbaai liggend om 800 ton mest te laden, zou de vorige week weer van daar vertrekken. Vier dagen lang is de loods in de weer geweest om die bark buitengaats te brengen, waarbij twee boeien werden losgerukt en de motor van de brik defect raakte. Dat zal zeker niet strekken om de buitenlandsche scheepvaart naar de Paardenbaai van Aruba te lokken''.

Een motorloodsboot zou daar goede diensten kunnen presteeren. Last en gevaar zou worden vermeden, indien het eiland, zoolang het wachten moet op de verbetering van zijn haven, de beschikking had over een motorloodsboot.

Het voordeel daarvan springt te meer in het oog, wanneer men bedenkt, dat de vaargeul een bocht beschrijft, zoodat het niet altijd even gemakkelijk is er doorheen te zeilen, en soms slechts door handig manoeuvreeren ongelukken kunnen worden voorkomen.

In den laatsten tijd doorkruisen onze schepen de Caraïbische Zee, en worden er reizen ondernomen naar Cuba, Barbados, Martinique. Grootere schoeners zijn daarom meer gewild dan eenmasters en kleine barkjes; en juist zulke schepen zijn bij het in- en uitvaren aan meer gevaren blootgesteld.

Een voornaam ding vind ik het ook, indien het zand of de modder bij den steiger zou kunnen worden opgeruimd, ten minste in zooverre, dat schepen, als bij voorbeeld de gouvernementsschoener ,,Estelle'', daar altijd veilig zouden kunnen komen vastmeren.

Voor de passagiers en bij het lossen en laden zou dit een groot gerief zijn. Bij het overleg tusschen de Regeering en het Bestuur in zake de Paardenbaai ben ik daarom zoo vrij beleefd het bovenstaande in gunstige overweging te geven.

Ik stap hiermede af van dit punt en komt tot de motie. Mijnheer de Voorzitter. In de motie, door het geachte lid Winkel ingediend, vind ik een uiting van misnoegen over de wijze, waarop in de vacature in dezen Raad is voorzien, en over de wijze, waarop de kolonie tegenwoordig wordt bestuurd en beheerd. Ik wensch, hetgeen ik naar aanleiding daarvan heb te zeggen in twee onderdeelen te splitsen.

Vooreerst dan de benoeming. Ten volle begrijp ik die ontstemming. Volmondig geef ik toe, dat het voor een college niet aangenaam is een aanbevelingslijst op te maken en later te moeten ondervinden, dat er hoegenaamd geen acht op geslagen is. Dat valt niet te ontkennen, en ik zal ook geen oogenblik trachten zulks te doen. Maar van den anderen kant moet men ook toegeven, dat de benoeming op zich zelf billijk is. Het gaat hier niet over personen; evenmin kan er hier sprake zijn van bevoorrechting van de eene partij boven de andere.

Deze benoeming beoogt m. i. niets anders dan den vroegeren toestand te herstellen, en de partij, waartoe de nieuw benoemde behoort, den zetel terug te geven, welken wij bij de samenstelling van den nieuwen Raad hebben verloren. Hierin is niets onbillijks gelegen.

Wanneer de Hooge Regeering den zetel, waarover zij alleen de beschikking heeft, aan de betrokken partij teruggeeft, kan men daarin geen krenkende of onheusche behandeling van een of ander persoon of partij zien, maar geschiedt zulks met de kennelijke bedoeling, dat alles in den vroegeren toestand moet worden teruggebracht.

Er is nooit beweerd en kan ook niet met eenigen grond beweerd worden, dat de Katholieken in den vroegeren Raad meer zetels hadden, dan waarop zij krachtens hunne getal sterkte aanspraak mochten maken.

Men kan derhalve niet volhouden, dat door het herstel van de toen bestaande verhouding wien dan ook onrecht wordt aangedaan.

Maar, heb ik gehoord, de grief is niet zoozeer de benoeming zelf, doch veeleer de wijze, waarop alles hier tewerk is gegaan, met name — want daar komt het ten slotte op aan — dat de Raad van dit alles onkundig is gelaten.

Ik moet beginnen met de opmerking, dat mij geen enkele bepaling bekend is, welke den Gouverneur de verplichting oplegt den Raad mede te deelen in welken zin de voordracht zal luiden.

Echter zal men zeggen, dat er regelen en vormen zijn, die weliswaar niet met de wet in de hand kunnen worden afgedwongen, maar die uit beleefdheid, deferentie of hoe men het ook noemen wil, tegenover dit college behooren te worden in acht genomen. Hiermede ben ik het volkomen eens, doch moet er even op wijzen, dat alles zijn grenzen heeft, en dat het niet verantwoord is door het betrachten van hoffelijkheid zich zelf in ongelegenheid of moeilijkheid te brengen. En dit zou hier het geval geweest zijn. Want had de Gouverneur den Raad vóór het opmaken van de aanbevelingslijst een wenk gegeven, dan had de Gouverneur terecht geacht moeten worden zich in inwendige aangelegenheden van den Raad te mengen, zich met het opmaken van de aanbevelingslijst te bemoeien en ongeoorloofden invloed en pressie op den Raad uit te oefenen.

De Gouverneur mag zich hiermede niet inlaten en eerst als de Raad gesproken heeft komt de Gouverneur aan de beurt.

Van den anderen kant zou het van weinig beleid getuigen, indien de Gouverneur na het opmaken van de aanbevelingslijst ging openbaar maken wat hij voornemens is aan de Kroon te adviseeren, zonder zelfs te weten of de Hooge Regeering zich met dat gevoelen zal vereenigen. Want men vergete niet, dat niet de Gouverneur, doch de Kroon de benoeming doet, en dat de Gouverneur niet aan de aanbeveling van den Raad, doch de Kroon ook niet aan de voordracht van den Gouverneur gehouden is.

Het wil mij voorkomen, dat een Gouverneur zich door een dergelijke ontijdige bekendmaking zou blootstellen en dat men door zoo iets te eischen het onmogelijke van een bewindsman zou vergen.

En is dit zoo, dan bestaat er m. i. — ofschoon het gebeurde den Raad niet aangenaam is — noch voor den Raad, noch voor eenig lid wien dan ook, aanleiding om zich gekrenkt te gevoelen of zich over de handelwijze van den Gouverneur te beklagen.

Ik ben van meening, dat de Gouverneur het Regeeringsreglement geëerbiedigd en streng constitutioneel en correct gehandeld heeft, te meer daar hij, alhoewel van de aanbevelingslijst van den Raad afwijkende, getracht heeft zooveel mogelijk met de wenschen van den Raad rekening te houden, door iemand voor te dragen, die door den Raad meer dan eens als tweede candidaat is gesteld en de laatste keer zelfs met algemeene stemmen.

Mijnheer de Voorzitter. Ik ga nu over tot de bespreking van het andere gedeelte handelende over de wijze, waarop de kolonie tegenwoordig bestuurd en beheerd wordt, zooals het Voorloopig Verslag op de ontwerp-begrooting voor 1920 het uitdrukt, als het ware van uit het Moederland.

Ik stel hierbij voorop, dat ik het als de normale wijze van

handelen beschouw, dat, als er gelden voor een of ander doel moeten worden uitgetrokken, of een of andere maatregel noodig of wenschelijk wordt geacht, de Raad daaromtrent wordt gehoord en eerst daarna de stukken naar Holland gaan. Dat is de gewone weg. Ik ga daarom geheel accoord met den voorsteller der motie als hij van gevoelen is, dat deze weg moet worden ingeslagen.

Terwijl ik deze opvatting onderschrijf, moet ik er tevens aan toevoegen, dat er op dezen, evenals op vrijwel iederen anderen regel uitzonderingen kunnen bestaan.

Zulke gevallen kunnen zich voordoen, als bij voorbeeld de Raad reeds in een dergelijke zaak uitspraak heeft gedaan, er geen eenstemmigheid in den Raad bestaat, en het gevoelen van den Raad bekend is.

Ik heb hierbij met name het oog op den steun van overheidswege aan het bijzonder onderwijs onlangs gegeven. Een jaar of zes geleden is een voorstel tot het toekennen van een subsidieverhooging aan het bijzonder onderwijs in dezen Raad verworpen. De zaak is aan het oordeel van de Regeering onderworpen en Zij heeft zich bij de minderheid aangesloten.

Nu komt bij de Regeering in Den Haag een schrijven van het bestuur der bijzondere scholen in, waarin op den financieelen nood, waariu het bijzonder onderwijs in deze kolonie verkeert, wordt gewezen en tevens op de ernstige gevolgen, indien niet spoedig hulp wordt verleend.

Het verzoek wordt aan de Regeering gedaan en er is haast bij. Moet in zoo'n geval de Regeering den requestrant naar den Kolonialen Raad verwijzen en in dien tusschentijd rustig en kalm toezien ? Neen, Mijnheer de Voorzitter, want door dat te doen zou Zij terecht het verwijt verdienen, waar zulk een hoog belang als het volksonderwijs op het spel stond, niet alles te hebben gedaan, wat in Haar vermogen lag en van Haar mocht worden verwacht.

En tot staving van wat ik beweer, namelijk, dat de nood hoog gestegen was en het ingrijpen niet mocht worden uitgesteld, wil ik even laten uitkomen, dat de Missie die het subsidie geniet, er niet alleen voor gezorgd heeft, dat een groot aantal kinderen onderwijs gegeven werd, maar dat zij ook nog verschillende gebouwen heeft moeten optrekken, vernieuwen en vergrooten. Op Santa Maria, Santa Rosa, Montagne en Willebrord ziet men thans vernieuwde en vergrootе scholen en woningen voor het onderwijzend personeel; op Barber is de school verbouwd. In de stad is het St. Martinusgesticht verbouwd, de St. Vincentiusschool aanmerkelijk vergroot, een zoo goed als geheel nieuw huis voor de Fraters gebouwd, terwijl op het erf San Mateo een ruime school verrezen is. Al deze keurig onderhouden gebouwen zijn een waar sieraad voor onze stad.

Op Aruba en op Bonaire is een nieuwe jongensschool met bijbehoorende onderwijzerswoning gesticht; op beide eilanden zijn alle scholen vergroot of verbouwd, en op Bonaire is een nieuwe woning voor de zusters aangekocht.

Ik heb mij hier tot de Benedenwindsche eilanden bepaald, ofschoon ook de Bovenwindsche bedacht zijn.

Het voornaamste gedeelte daarvan heeft gedurende de oorlogsjaren plaats gehad, toen alle bouwmaterialen en verfwaren zoo ontzaglijk duur en alle werkloonen beduidend gestegen waren. Al deze gebouwen liggen aan den openbaren weg of zijn van den openbaren weg zichtbaar; ieder, die er langs komt, zal moeten toegeven, dat er veel, ja, zeer veel geld aan dat alles is besteed. En daar de steun, dien de Missie van het Bestuur ontving, zooals iedereen wel kan uitrekenen niet toereikend was om dit alles tot stand te brengen, heeft de Missie in het buitenland moeten bedelen en, toen vanwege den oorlog de giften niet zoo rijkelijk toevloeiden, geld moeten opnemen en zich diep in schulden moeten steken.

Als ik dit alles overweeg moet ik zeggen, dat het optreden van de Regeering in deze door de omstandigheden was geboden.

Het Moederland past jaarlijks bij om onze begrooting sluitend te maken; welnu, wanneer zoo iets zich voordoet, mag het Moederland wel van den regel afwijken. Bovendien vergete men niet, dat de Minister hier niet alleen en op eigen verantwoordelijkheid heeft gehandeld, doch dat Zijne Excellentie de Nederlandsche Volksvertegenwoordiging heeft ge-

raadpleegd, en dat de beide Kamers zich met Zijne zienswijze hebben vereenigd.

Mijnheer de Voorzitter. Uit het bovenstaande volgt, dat hoewel ik erken, dat het den Raad niet aangenaam is, dat bij het doen eener benoeming van de aanbevelingslijst wordt afgeweken en de Raad zooveel mogelijk in de gelegenheid moet worden gesteld zich over alle koloniale aangelegenheden uit te spreken, ik niet den geheelen inhoud der motie voor mijne rekening kan nemen en er daarom ook niet voor kan stemmen."

Alsnu verkrijgt de heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, het woord en zegt het volgende:

„Mijnheer de Voorzitter. De motie door het geachte lid Winkel hedenavond voorgesteld maakt de Regeering in het Moederland er een grief van, dat Zij in den laatsten tijd herhaaldelijk afwijkt van de beslissingen van den Raad.

Voor zoover dit afwijken slaat op regelingen, waartoe de bevoegdheid in art. 48 van het Regeeringsreglement is gegeven of op vernietigingen, zooals art. 49, lid 2 van hetzelfde Reglement ze kent, dan ligt de fout, als er hier van een fout sprake kan zijn, in het Regeeringsreglement en niet in het uitoefenen van die bevoegdheden; want het ligt toch voor de hand, dat als de Regeering tot de overtuiging is gekomen, dat deze artikelen moeten worden toegepast, Zij toch van die bevoegdheden moet gebruik maken. Slaat het op de begrooting dan zal, zoolang er een subsidie door het Moederland wordt verleend en zelfs wanneer dit niet het geval is, de Regeering krachtens art. 104 van het Regeeringsreglement de bevoegdheid hebben om bij de definitieve vaststelling wijzigingen voor te stellen, die Zij in het belang van de kolonie acht.

Hieromtrent kan men in een Memorie van Antwoord van Minister Cremer, voorkomende op blz. 405 van Bordewijks Handelingen het volgende lezen: „De opmerking, dat thans, wanneer eene bijdrage gevorderd wordt het bestuur der koloniën naar het Departement van Koloniën wordt overgebracht is minder juist, want de Minister *ontwerpt* in dat geval de definitieve begrooting, die wordt *vastgesteld* door de Wetgevende Macht, zoodat de Tweede Kamer der Staten-Generaal in de gelegenheid is om er de noodig geoordeelde wijzigingen in te brengen."

Eveneens wordt er in de motie opgekomen tegen de afwijking van een voordracht van den Raad tot vervulling van een opengevallen plaats in zijn midden.

In de eerste plaats wil ik erop wijzen, dat de Koloniale Raad niet een voordracht doet, maar een aanbeveling aan den Koning indient. De motie zal m. i. daarom moeten worden gewijzigd.

Ik zal nu het slot van een Memorie van Antwoord van Minister Van Dedem, voorkomende op blz. 294 van het reeds genoemde werk van Bordewijk, dat hierop betrekking heeft, voorlezen: „Dat het thans geldend stelsel van vervulling van in den Kolonialen Raad ontstaande vacatures neder komt op coöptatie, kan niet worden toegegeven. Wel is waar wordt bij de benoemingen meestal de aanbeveling van den Kolonialen Raad gevolgd, zooals natuurlijk is indien, gelijk art. 73 van het Regeeringsreglement veronderstelt, het college inderdaad het best advies geeft over de vervulling van vacatures in zijn midden, doch het oordeel der Regeering is vrij, en het geval heeft zich dan ook wel voorgedaan, dat een ander lid benoemd is dan de Koloniale Raad had gewenscht. Op den Gouverneur rust de taak om de aanbeveling met de meeste nauwgezetheid aan het algemeen belang te toetsen, en het Opperbestuur omtrent de keuze, die te doen valt, volledig voor te lichten."

In dit verband kan niet worden ingezien hoe bepalingen, die op de wet steunen, het aanzien van den Raad kunnen schaden. Immers, was dit het geval, dan zouden zij naar alle waarschijnlijkheid niet zijn opgenomen in het Regeeringsreglement. Want het kan toch niet in de bedoeling liggen om het aanzien van een lichaam, dat in 't belang der kolonie wordt ingesteld, aan te tasten.

Tot nu toe is niet gebleken, dat de beste krachten onder de ontwikkelde bevolking zich niet beschikbaar zullen stellen

tot het lidmaatschap van den Raad. Alle aftredende leden hebben zich steeds beschikbaar gesteld voor een herbenoeming, tenzij zij om persoonlijke redenen wenschten af te treden; laatst nog heeft een van de beste krachten van de kolonie zich beschikbaar gesteld om buiten de aanbeveling van den Raad om, tot lid van Uw College te worden benoemd.

Bovendien wordt bij elke aanbeveling steeds zonder eenige moeite geschikte tweede candidaten gevonden, van wie gereedelijk moet worden aangenomen, dat zij een eventueele benoeming zullen aanvaarden.

Als werkelijk de handelwijze der Regeering in breede kringen ontstemming heeft veroorzaakt, dan is deze laatste toch ongegrond, omdat zooals reeds gezegd, de Regeering een wettige bevoegdheid aanwendt. En dat Zij hiervan een spaarzaam gebruik maakt, kan blijken, wanneer men de moeite wil nemen om de gevallen na te gaan, waarin dit heeft plaats gehad.

Zonder twijfel zal de Regeering, waar mogelijk, rekening willen houden met het door den Kolonialen Raad uitgesproken vertrouwen en niet dan in hoogst noodzakelijke gevallen, zooals tot nu gebeurd is, van 's Raads gevoelen afwijken.

Meerdere malen reeds heeft het Bestuur vroeger te kennen gegeven, dat het 's Raads inzicht volkomen kan deelen, dat, waar bezuinigd kan worden, dit niet mag worden nagelaten; dat tegen uitzetting van de gewone telkens terugkeerende uitgaven, voor zoover dit met de behartiging van het algemeen belang en met de eischen van een goed geregelden dienst is overeen te brengen, moet worden gewaakt en dat overigens ten aanzien van die uitgaven, welke niet onder de evenbedoelde zijn te rangschikken, niet enkel de nuttigheids- doch ook de noodzakelijkheidstoets moet zijn aangelegd, alvorens daartoe te besluiten.

Gaarne wil ik nu namens het Bestuur nogmaals herhalen, dat het nog steeds de volle overtuiging koestert, dat deze grondslag de eenige gezonde is, waarop met uitzicht op het verkrijgen van het gewenschte evenwicht in de koloniale huishouding kan worden gebouwd.

Wanneer nu — waar overeenstemming is in het te volgen beleid — blijkt, dat de Raad zich niet vereenigen kan met een of ander in het ontwerp-begrooting gedaan voorstel, dan moet dit slechts beschouwd worden als een gevolg van verschil van opvatting of een uitgaaf al dan niet noodzakelijk is.

Het is moeilijk en het zal altijd moeilijk blijven om juist aan te geven wat noodzakelijk is om het gewenschte doel te bereiken, niet alleen voor den Raad, wiens goedkeuring op de voorstellen moet worden verzocht, maar ook — en dit in niet mindere mate — voor den Gouverneur, die de voorstellen doet en aan wien de behartiging van het welzijn der kolonie in het bijzonder is toevertrouwd.

Uit de plannen, welke de Regeering ten opzichte van Curaçao koestert, mag m. i. niet de gevolgtrekking worden gemaakt, dat drukkende belastingen hieruit zullen volgen, waar door het Moederland, die onze nooden kent, steeds rekening is gehouden met de draagkracht der bevolking."

De heer *Meerdink*, gemachtigde van den Gouverneur, verkrijgt hierop het woord, en zegt het volgende:

„Mijnheer de Voorzitter! Het geachte lid Zeppenfeldt heeft over 't bijzonder onderwijs gesproken. Waar dit geheel verband houdt met de ingediende motie, zal ik op 't door hem gesprokene niet ingaan. Ik zal van hetgeen het geachte lid Winkel ter sprake bracht, het eerst beantwoorden zijn laatste vraag aangaande de huishoudklasse bij de Wilhelminaschool. De daaromtrent uit Nederland gevraagde inlichtingen zijn nog niet aangekomen. Omtrent mijn oordeel over het onderwijs op de Hendrikschool kan ik verwijzen naar mijn verslag, dat, wat omtrent de ongeschiktheid van eenige leden van het personeel betreft, overeenstemt met het oordeel van de schoolcommissie. Dit alles te herhalen, waar Uw Raad deze verslagen heeft ontvangen, zou tijdverlies zijn.

De geachte spreker heeft gezegd, dat van bevoegde zijde beweerd wordt, dat de uitkomsten van het onderwijs op de Hendrikschool te wenschen overlaten en met den dag slechter worden. Hij zegt ook: 't kan niet slechter.

Gaarne had het Bestuur gezien, dat medegedeeld werd in

welke opzichten de uitkomsten zoo onvoldoende zijn, als ze worden afgeschilderd en op wiens beweringen het oordeel berust.

Dat 't met den dag slechter wordt op de Hendrikschool en niet slechter kan is overdreven en in strijd met wat door den geachten spreker bij de behandeling van vorige begrootingen is verklaard.

Zoo werd in 1916 bij de behandeling van de begrooting voor 1917 gezegd : ,,Nu erkent de Schoolcommissie ook, dat 't onderwijs niet is zooals 't behoort te zijn. *Wij zijn nu op den goeden weg* en ik verzoek het Bestuur de maatregelen te nemen, die kunnen leiden tot *dadelijke* verbetering.''

En in 1917 werd 't volgende ter sprake gebracht : ,,Nu wensch ik terug te komen op de slechte uitkomsten *van het onderwijs*, deze waren aan *verscheidene* oorzaken te wijten en *verscheidene van die oorzaken zijn reeds verdwenen.* Maar de twee voornaamste oorzaken zijn er nog en zij zullen nooit verdwijnen zoolang het Bestuur niet krachtig ingrijpt. In de eerste plaats zal ik spreken *over de Hendrikschool* en wel over *'t overladen leerplan*, en de *voor het grootste deel onvoldoende en ongeschikte leerkrachten.*''

Vanwege het Bestuur is er toen op gewezen, dat in de verslagen en de Memorie van Antwoord slechts sprake was van een deel der leerkrachten.

Toen waren er dus nog *twee* zaken, die te wenschen overlieten. Thans wordt gezegd: 't kan niet slechter. Dit is vooral vreemd omdat reeds een van de twee oorzaken vervallen is.

Sedert 1 Januari 1918 is het vereenvoudigde leerplan in werking. Over de gevolgen daarvan mag en kan nog geen oordeel geveld worden, daar in 't jaar 1918 onder hoogst ongunstige omstandigheden is gewerkt.

Voorts moet men niet denken dat één persoon in korten tijd alles veranderen kan. Personen, aan wie de reorganisatie van onderwijsinrichtingen opgedragen werd van welke een veel beter roep uitging, dan van de Hendrikschool, hebben dat ook niet, zelfs werkende onder gunstiger omstandigheden, in een paar jaar klaar gespeeld.

Van verschillende zijden wordt wellicht de doeltreffendheid der maatregelen om tot verbetering van den toestand op de Hendrikschool te geraken in twijfel getrokken. Waar ongeveer of geheel dezelfde regelingen op andere scholen tot het gewenschte doel leiden, mag met gerustheid aangenomen worden, dat ze nog zoo kwaad niet zijn.

Het geldt hier geen paaien met beloften, maar afwachten en vooral meewerken.

Er wordt onder ongunstige omstandigheden gewerkt. Zeker een der minst gunstige is de voortdurende wisseling onder het onderwijzend personeel, gedeeltelijk ook veroorzaakt door het detacheeringsstelsel. Hieromtrent eenige mededeelingen : Van 1 Januari 1914 tot Mei 1919 heeft de Hendrikschool 5 hoofden gehad, de Wilhelminaschool behield in dien tijd hetzelfde hoofd, 't St. Thomascollege, dat zeer vaak met de Hendrikschool vergeleken wordt, heeft er twee gehad.

Twee der hoofden deden elk maar drie maanden dienst in afwachting van de komst van de in Nederland benoemden.

Een hoofd trad gedurende 14 maanden ook nog als Inspecteur van het onderwijs op.

In dat tijdvak waren voor de negen klassen der school werkzaam 31 (de hoofden en vakonderwijzers medegerekend), op de Wilhelminaschool voor negen klassen en de fröbelklasse 23, op het St. Thomascollege voor 8 klassen 13 verschillende personen. Dit alleen wijst reeds op de groote moeilijkheid om betere uitkomsten te verkrijgen. Het aantal verloven, dat moet worden verleend op de overgelegde geneeskundige verklaringen is zeer groot en meermalen — dit geldt niet alleen voor de Hendrikschool maar ook voor alle openbare scholen — is er daardoor voor langer of korter tijd gebrek aan leerkrachten. Hoe moeilijk 't voor het Bestuur is in die open plaatsen behoorlijk te voorzien, zal o.a. duidelijk zijn, als U weet, dat sedert 1 Januari 1914 de Gouverneur 161 beschikkingen over verloven van onderwijzers heeft moeten nemen. En dat was in de oorlogsjaren, toen er van buitenlandsche verloven zoo goed als geen sprake was.

Onwillekeurig werkt de afwezigheid voor korten tijd nog nadeeliger op den gang van zaken in een school dan langere verloven. Voor deze laatste kunnen althans door het schooltoezicht maatregelen getroffen worden, die nadeelige gevolgen zoo klein mogelijk doen zijn: plaatsing van tijdelijke leerkrachten, verandering van lesrooster, geschikte samenvoeging van klassen. Maar als 't vaak voorkomt, zooals dat de laatste jaren wel geschiedde, dat in één maand achtereenvolgens meer dan de helft van de onderwijzers een, twee of drie dagen afwezig is wegens lichte ongesteldheden of familieaangelegenheden, dan werkt dat hoogst storend. En dat gebeurt ook met leerkrachten van wie niet gezegd behoeft te worden, dat ze minder goed op hun plaats zijn aan de een of andere school. Als voorbeeld moge dienen, dat van 6 Januari tot 2 Mei 1919 aan de Hendrikschool 13 leerkrachten hebben gewerkt — de gewone sterkte is 10 — omdat drie hunner verlof voor langer dan drie dagen hebben gehad. Van deze 13 zijn slechts 3 alle schooltijden aanwezig geweest.

Zoowel tegenover de veelvuldige verloven als de korte afwezigheden kan 't Bestuur bij de bestaande verordeningen moeilijk een andere houding aannemen dan ze tot heden gedaan heeft. Mogelijk, dat de bij Uwen Raad aanhangige verlofsverordening eenige wijziging kan brengen, die aan deze voor het verbeteren van het onderwijs storende invloeden een einde maakt, ze althans beperkt.

Voortdurende wisseling van personeel, Mijnheer de Voorzitter, het Bestuur is zich dat ten volle bewust, moet de uitkomsten tegenwerken. Het schooltoezicht heeft dan ook niet nagelaten daarop in de jaarverslagen te wijzen.

Ook dit jaar heeft het schooltoezicht weer op vervanging van niet voor hun taak berekende leerkrachten door geschiktere aangedrongen.

Ik moet er nog eens den nadruk op leggen, dat er in het algemeen gesproken vooruitgang te bespeuren is. Het Bestuur neemt gaarne aan, dat er ouders zijn, die met reden klagen, dat hun kinderen in 't bijzonder geleden hebben van het nog maar niet komen tot den gewenschten volmaakten toestand, wat bijv. gedaan is door ouders van kinderen in het 5de leerjaar, die in 4 jaar en 4 maanden 10 verschillende onderwijzers en onderwijzeressen hebben gehad. Dit is hoogst onaangenaam maar niet te voorkomen geweest.

Dat Schoolcommissie of Inspecteur het nu zoo anders zeggen dan vroeger is een verwijt, dat het schooltoezicht zich geenszins behoeft aan te trekken. Het heeft met de ten dienste staande middelen, die maatregelen voorgeschreven, die noodig geacht werden. Dat ze in sommige opzichten faalden is niet zoo zeer de schuld van de maatregelen als van de wijze van uitvoering en o. a. ook te wijten aan de weinige samenhang tusschen de klassen en het onvoldoend afwerken van de voorgeschreven leerstof, waardoor de einduitkomsten minder zijn dan verwacht wordt.

Met genoegen heeft het Bestuur uit 't voorloopig verslag vernomen, dat de afdeelingen erkennen, dat er maatregelen ter verbetering genomen zijn. Immers er wordt vertrouwd, dat het Bestuur zal voortgaan met het nemen van maatregelen om tot algeheele verbetering te geraken. Gaarne geef ik namens het Bestuur de verzekering, dat naar voortdurende verbetering zal worden gestreefd. Het schooltoezicht heeft echter om daartoe te geraken de medewerking van de ouders en van het geheele onderwijzend personeel noodig.

Ik moet er ook nog op wijzen, dat het Bestuur gebonden is en blijft door de verordeningen, wat betreft het pensioen verleenen aan onderwijzers, die om hier niet nader uiteen te zetten redenen aan een of andere school niet langer op hun plaats zijn. Hen zonder pensioen ontslaan zal iedereen onbillijk noemen. Hen in een anderen tak van dienst plaatsen, 't is vroeger ook reeds gezegd, zou onbillijk zijn voor de ambtenaren, die daardoor allicht in hun promotie werden geschaad.

Zelfs het pensioenverleenen aan pensioengerechtigden is wel eens op billijkheidsgronden uitgesteld. Men denke slechts aan de traktementsverbeteringen der laatste jaren. En toen een onderwijzer dezer dagen den wensch te kennen gaf met pensioen te gaan, kon dat ook al weer niet dadelijk geschieden, omdat de plaatsvervanger uit Nederland er nog niet was.

Tegenover het feit, dat er zooveel tijd verloopt tusschen het aanvragen van onderwijskrachten en de indiensttreding in de kolonie staat het Bestuur machteloos. Meermalen is van de telegraaf gebruik gemaakt om zoo mogelijk tot bespoediging te geraken.

Evenmin kan het Bestuur de vraag beantwoorden, *waarom* maar 4 van de 6 aangevraagde leerkrachten zijn uitgezonden. Officieel is daarvan niets bekend. Uit officieuse mededeelingen weet ik, dat het komt omdat er te weinig gegadigden waren. Oorspronkelijk waren er 6 liefhebbers, twee daarvan bezaten de vereischten akten niet, een werd afgekeurd, waarvoor later een andere gegadigde gevonden werd. Aangenomen mag dus worden, dat er te weinig gegadigden zijn met de vereischte akten, die tevens lichamelijk geschikt zijn. De gewijzigde bezoldigingen van 1917, door den Minister in 1918 nog verhoogd met verhoogde toelagen voor alle akten, die aan de in 1918 benoemden zijn verleend, trekken blijkbaar te weinig liefhebbers voor de Curaçaosche onderwijzersbetrekkingen.

Dit feit is de eerste aanleiding geweest voor de gedachtenwisseling tusschen Z. E. den Minister van Koloniën en den Gouverneur omtrent een nieuwe regeling der onderwijzers bezoldigingen. Hieromtrent kan geen nadere mededeeling gedaan worden daar het antwoord op de in October jl. verzonden voorstellen nog niet is aangekomen.

Inmiddels is, zooals reeds in de gewisselde stukken is medegedeeld, een hoofdonderwijzer voor St. Martin ter beschikking van den Gouverneur gesteld. Voorts is om uitzending van twee hoofdonderwijzers met akte Engelsch getelegrafeerd, welk telegram den Minister blijkens van het Departement van Koloniën ontvangen schrijven van 22 Maart jl., 10de Afdeeling N° 30/104, aanleiding gegeven heeft de bemiddeling van den Directeur der Nutsschool te 's Gravenhage in te roepen om de geschiktheid van de gegadigden, die zich zullen aanmelden, te onderzoeken.

Ten slotte nog een woord over de slachtoffers. De Raad wenscht geen slachtoffers te maken, noch onder de onderwijzers noch van de leerlingen. Het Bestuur wenscht dit evenmin en daarom eindig ik met de verklaring te geven, dat steeds de maatregelen zullen worden genomen, die het algemeen belang eischt."

De Heer Mr. *Gorsira*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt gaarne het verzoek van de heeren Winkel en Muller betreffende maatregelen bij den vervoer van arbeiders uit de kolonie aan het Bestuur te zullen overbrengen.

Hij moet evenwel opmerken, dat voor wat betreft een eventueele verplichting van de arbeiders om voor hun achtergebleven gezin te blijven zorgen, niet een oplossing, maar een goede oplossing verbazend moeilijk is.

Men zou wettelijke bepalingen kunnen maken, gepaard aan dwangmiddelen. Maar, hoe zouden die dwangmiddelen toegepast moeten worden op personen, die zich niet meer in de kolonie bevinden en dus buiten het bereik zijn der wetten van de kolonie? Bovendien, zullen personen, die zoo weinig verantwoordelijkheidsgevoel hebben, dat zij niet voor hun gezin willen zorgen, door beloften of verbintenissen genoopt kunnen worden zulks te doen, terwijl zij weten, dat zij er niet toe gedwongen kunnen worden? Daarom wil het hem dus voorkomen, dat men niet te veel heil kan verwachten van nog meer wettelijke bepalingen dan de reeds bestaande.

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, verkrijgt nu het woord, en zegt, dat hij gaarne den wensch van den heer Statius Muller naar aanleiding van diens bezoek aan het krankzinnigengesticht onderschrijft.

De ventilatie in de mannencellen, benevens die in de oostelijke galerij kan worden verbeterd en de verwijdering van het vuil op andere wijze ter hand genomen; ook kan de bodem impermeabeler worde gemaakt. Natuurlijk dient te worden bedacht, dat het hier onzindelijke patiënten geldt, waardoor het verkrijgen van zindelijke atmosfeer uiterst moeilijk is.

Van zijn kant wil spreker ook wijzen op het gemis, dat gevoeld wordt door het niet aanwezig zijn in het gesticht van behoorlijke kamers voor eerste-klasse-patiënten. Het aantal

verpleegden, n.l. 140, rechtvaardigt, volgens hem, wel de ter handneming van de geheele kwestie betreffende de huizing in het krankzinnigengesticht. Zonder afbreuk te willen doen aan de beweringen van den heer Statius Muller, wiens goed hart getroffen werd bij diens bezoek aan het gesticht, wil hij er toch op wijzen, dat een bezoek in een dergelijk gesticht van menschen, die dat niet dagelijks doen, deprimeerend werkt op het gevoel. Hiermede wil spreker volstrekt niet beweren, dat er in de verpleging van de krankzinnigen alhier geen verbetering moet komen. Hij zal, zooals reeds gezegd, den wensch aan het Bestuur overbrengen.

Hierna wordt de vergadering door den Voorzitter voor vijf minuten geschorst.

Nadat de beraadslagingen weder worden hervat, vraagt de heer *Winkel* het woord en zegt, dat hij het volkomen eens is met den gemachtigde van het Bestuur, dat het woord ,,voordracht'', voorkomende in de motie, moet luiden ,,aanbeveling''. Hij wijzigt dan ook de motie in dien zin.

Op het verwijt van den Inspecteur van het onderwijs, dat zijn bewering omtrent het onderwijs op de Hendrikschool overdreven is, zegt spreker, dat, als de notulen van het verhandelde in deze vergadering worden opgemaakt, en men daarin leest hetgeen de Inspecteur daaromtrent zelf heeft gezegd, men niet zal kunnen volhouden, dat hij overdrijft. Hij wil zijn opinie evenwel iets zachter uitdrukken en zeggen, dat het onderwijs niet slechter is dan verleden jaar, maar op hetzelfde peil is gebleven.

Hij vraagt of het misschien te wijten is aan te hooge eischen, die men stelt aan de onderwijzers, dat er zoo weinig gegadigden zijn.

Spreker zegt, dat hij dikwijls in contact komt met verschillende onderwijzers, zoodat hij eenigszins op de hoogte is van den toestand der school, en hij kan niet anders beweren, dan dat het onderwijs op de Hendrikschool slecht is. Ten bewijze hiervan haalt hij eenige leerlingen van de 4de en 5de klasse aan, bij wie het al heel treurig uitzag wat hun kennis betrof. Meermalen heeft hij van onderwijskrachten zelf vernomen, dat leerlingen van de eene klasse, die naar een hoogere overgaan, in enkele vakken beter op de hoogte bleken te zijn dan die reeds in die hoogere klasse zaten.

De heer *Lansberg* zegt, dat hij het volkomen eens is met de bewering van zijn medelid Zeppenfeldt, dat de Gouverneur niet verplicht is mee te gaan met de adviezen van den Raad. Maar hij neemt niet aan, dat de onderhavige zaak toe te schrijven is aan het beginsel om een verloren zetel van een Katholiek weder te herwinnen. Waarom heeft Gouverneur Nuyens, toen zoo'n geval zich eerder had voorgedaan, dit beginsel niet gehuldigd ?

Hij zou den heer Zeppenfeldt de vraag willen stellen of deze, zoo het niet een Katholiek betrof, de motie ook niet zou hebben geteekend. Volgens hem moet de afwijking van de aanbeveling van den Raad een zeldzaamheid blijven, maar als zulks te veel gebeurt, ontstaat er terecht ontstemming. Het is hem ook, evenals zijn medelid Winkel gezegd heeft, bekend, dat velen bedankt hebben om als lid op te willen treden. Het vasthouden van het Bestuur aan zijn recht om af te wijken van de aanbeveling van den Raad is uit den tijd. Wij zijn dien tijd reeds lang ontwassen. De Hooge Regeering moet meer notitie nemen van het oordeel van menschen, die bekend zijn met de toestanden hier dan met dat van raadslieden op het Plein, die vermeenen hiermede bekend te zijn.

Ten slotte wil spreker het voorstel tot verbetering van het krankzinnigengesticht gaarne steunen.

De heer Dr. *Evertsz* zegt, dat zijn medelid Zeppenfeldt het standpunt van de Regeering verdedigt in gevallen, wanneer er geen eenstemmigheid in den Raad heerscht. Volgens spreker zal dat vrijwel algemeen geschieden, want in een college van dertien leden zal het wel tot de uitzonderingen behooren, als alle heeren het met elkaar eens zijn, waaruit dus volgt, dat er als regel geen eenstemmigheid zal bestaan.

De heer *Zeppenfeldt*, repliceerend, zegt in eersten termijn reeds gezegd te hebben hoe hij denkt over de benoeming, over de voordracht door den Gouverneur gedaan en over de houding door de Regeering in deze aangenomen.

En was het een Protestant of een Israëliet, zijn houding zou precies hetzelfde zijn als hedenavond voor een Katholiek.

Waaraan het toe te schrijven is, dat eerst thans den vroegeren toestand van den Katholieken zetel wordt hersteld is nu niet na te gaan, men zal zich in gissingen moeten verdiepen, en gissen doet missen.

Spreker zegt, dat zijn geacht medelid Evertsz hem niet goed schijnt te hebben gevolgd, het woord eenstemmigheid heeft hij gebruikt in verband met het brengen van posten op de begrooting en niet in verband met de benoeming.

Als ingezetene van de kolonie en als lid van den Raad wenscht spreker en moet hij wenschen, dat er steeds de grootst mogelijke eenstemmigheid tusschen Kolonialen Raad, Bestuur en Regeering heerscht. Dat kan niet anders. Maar hoe sterk dat verlangen ook moge zijn, het kan hem er niet toe brengen voor de motie te stemmen, omdat ze zijn gevoelen niet weergeeft en hij zijne opvatting daarin niet neergelegd vindt. Was er een motie in den geest van zijn betoog ingediend, dan had hij geen oogenblik geaarzeld zich er voor te verklaren, maar zooals de motie daar ligt, kan hij het niet over zich verkrijgen er voor te stemmen.

De heer *Statius Muller* betuigt aan de beide geachte gedelegeerden, die toegezegd hebben zijne wenschen aan het Bestuur te zullen overbrengen, zijn beleefden dank.

De heer *Sutherland* zegt, dat de benoeming van Mr. Ellis den halven avond reeds in beslag heeft genomen. De Regeering heeft niets meer gedaan dan gebruik gemaakt van haar recht en bevoegdheid om te benoemen, wien zij verkiest. Hij moet verklaren, dat hij den heer Lansberg niet goed begrijpt. Waar deze verklaart, dat er niets tegen de beide voorgedragen candidaten bestaat, roert hij alleen den heer De Marchena aan, waarom dan niet gesproken over den tweeden candidaat? De vraag van den heer Lansberg aan den heer Zeppenfeldt, of deze, betrof het een niet-Katholiek, ook tegen de motie zou gestemd hebben, wil hij omkeeren en den heer Lansberg willen vragen of hij zoo zeer tegen de handelwijze van het Bestuur zou zijn opgekomen, als het betrof een niet-Israeliet. Hij vraagt of de Katholieken geen zetel hebben verloren, en of ze geen bekwame personen hebben om te worden benoemd. De Katholieken zijn in de minderheid, daarom moeten zij meer zetels winnen in den Raad.

Spreker zegt, dat er hier niet, zooals in Holland, politieke partijen bestaan, maar wel godsdienstige partijen. Bij de voordracht voor lid van den Raad wordt, evenals in alle commissies alhier, rekening gehouden met den godsdienst, waartoe de voorgedragenen behooren. Daarom begrijpt hij het, dat de heer Lansberg het onaangenaam vindt, dat nu een Israeliet overgeslagen is. In dit geval wordt het heel erg gevonden, maar wordt een Katholiek overgeslagen, dan berust men er in.

De heer *Lansberg* antwoordt op de vraag van den heer Sutherland, dat hij, als het in deze een Katholiek betrof, hij hetzelfde standpunt zou hebben ingenomen. Waar de heer Sutherland beweert, dat de Katholieken een zetel meer in den Raad moeten winnen, waarom heeft hij dan bij de aftreding van Dr. de Casseres niet op een Katholiek gestemd, in plaats van, zooals hij nu gedaan heeft, gelijk alle andere leden, op den Israelietischen candidaat?

Hij heeft over geen der voorgedragen candidaten in het bijzonder gesproken, hij heeft de zaak in het algemeen aangeroerd.

Volgens spreker staat er nergens voorgeschreven hoeveel van ieder er in den Raad moeten zijn. Bij de eerste benoeming van den Raad hadden 2 Katholieken zitting, later is dit getal gebracht op drie, zoodat er geen sprake kan zijn, dat de Katholieken altijd drie zetels hebben gehad.

De heer *Sutherland* zegt zich niet te schamen om te verkla-

ren, dat hij op een niet-Katholiek heeft gestemd. Hij heeft ook niet beweerd, dat het ergens voorgeschreven is, dat er drie Katholieken in den Raad moeten zijn, maar hij heeft zich bij de stemming laten leiden door de gewoonte, die altijd gevolgd wordt om op den aangewezen candidaat te stemmen.

De heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt, dat het geval, zooals de heer Lansberg beweerde, dat meerdere menschen bedankt hebben voor het lidmaatschap, geen unicum is. Dit is vroeger ook wel eens voorgekomen. En wat de ingediende motie betreft, zegt spreker, dat, nu de Raad het hierover eens is, dat de beslissing bij de Regeering berust, er volgens hem geen aanleiding bestaat tot het indienen van de motie.

De heer *Meerdink*, gemachtigde van den Gouverneur, vraagt hem te vergunnen even iets op te merken naar aanleiding van de door den heer Winkel gemaakte opmerkingen. Deze vraagt of uit de omstandigheid, dat er zoo weinig gegadigden zijn voor de Curaçaosche onderwijsbetrekkingen, die aan de gestelde eischen voldoen, niet de gevolgtrekking gemaakt moet worden, dat de eischen te hoog gesteld worden.

Spreker zegt, dat de eischen niet te hoog worden gesteld wat de bevoegdheden der onderwijzers betreft, hij meent zelfs, dat ze nog hooger gesteld moeten worden om tot het gewenschte doel te geraken. Hij geeft den Raad in overweging nog eens het verslag van den ouderavond op de Hendrikschool in 1917 op te slaan. Ook daarin zal men zien, dat voor bereiking van het doel geschikte en bevoegde leerkrachten worden geëischt. Er komen in dat verslag eenige uitlatingen voor, die deze eischen rechtvaardigen. Ze thans te herhalen is minder gewenscht, daar ze van te persoonlijken aard zijn en van deze plaats liever niet over personen geoordeeld wordt.

Wat betreft de opmerking over de kennis van een of meer leerlingen van de 4de en 5de klasse, door het geachte raadslid, den heer Winkel, gemaakt ten bewijze dat het onderwijs zeer slecht is, die opmerking is slechts een illustratie van het door spreker aangehaalde, dat er aansluiting tusschen de klassen moet zijn en dat als de leerstof in de verschillende klassen niet afgewerkt wordt, de einduitkomsten minder zijn dan wordt verwacht.

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt zijn best te zullen doen de wenschen van de heeren Lansberg en Statius Muller betreffende het krankzinnigengesticht door het bestuur te doen verwezenlijken.

De heer *Winkel* wil zich ook aansluiten aan den wensch van zijn medeleden betreffende het krankzinnigengesticht.

De heer *Van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, wil ook van zijn kant gaarne medewerken tot het tot stand brengen van de gewenschte verbeteringen in het krankzinnigengesticht, maar hij moet hier tot zijn spijt verklaren, dat van de twee opzichters, die voor de werken op het eiland Curaçao beschikbaar waren, er een reeds meer dan een jaar geleden voor het havenonderzoek te St. Martin is afgestaan, omdat de voor St. Martin in het jaar 1917 aangevraagde opzichter nog niet is uitgezonden geworden.

Openbare Werken te Curaçao werkt dus reeds meer dan een jaar lang met slechts één enkelen opzichter, niettegenstaande vermeerdering van personeel werd bepleit, en deze laatste opzichter vertrekt op den dag van morgen naar Nederland wegens beëindiging van dienstverband.

Van af morgen beschikt spreker dus over geen enkelen opzichter.

De heer *Winkel* zegt bij zijn meening te blijven, waar hij verklaard heeft, dat niemand zich beschikbaar wil stellen voor het lidmaatschap voor den Raad. Verscheidene menschen hebben hem ongevraagd reeds verklaard niet tot candidaat te willen worden gesteld.

Niemand meer het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de algemeene beraadslagingen gesloten, waarna wordt

overgegaan tot het in stemming brengen van de motie.
Door het lot wordt beslist, dat de stemming bij N° 7 van de presentielijst zal aanvangen.
Voor stemmen de heeren Statius Muller, Penso, Senior, Evertsz, Winkel, De Casseres, Gorsira, Maduro, Forbes, Lansberg en de Voorzitter.
Tegen stemmen de heeren Sutherland en Zeppenfeldt.
Zoodat de motie met elf tegen twee stemmen wordt aangenomen.

Hierna wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp-begrooting voor het dienstjaar 1920.

De onderartikelen 1 tot en met 6 worden elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 7 verzoekt de heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, het woord, en zegt, dat met de jongste mail uit Holland van den Minister van Koloniën het Koninklijk besluit is ontvangen, waarbij de heer G. J. Tijmstra ter beschikking van den Gouverneur wordt gesteld om te worden belast met de waarneming der betrekking van Gezaghebber van de eilanden St. Martin N. G., St. Eustatius en Saba, op een toelage van f 7000.— 's jaars, met 2 tweejaarlijksche verhoogingen van f 500.— 's jaars.

De heer *Evertsz* zegt te moeten aannemen, dat er bij het Gouvernement wel een regeling bekend moet zijn hoe de drie bovenwindsche eilanden bestuurd zullen moeten worden en vraagt hoe er in het bestuur moet worden voorzien, als de Gezaghebber van het eene eiland weg is.

De heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, antwoordt, dat er verder niets bekend is omtrent een regeling van het Bestuur. Bij afwezigheid van den Gezaghebber van het een of ander eiland, zal de oudste landraad, volgens het Regeeringsreglement, moeten optreden als Gezaghebber.

De onderartikelen 7 tot en met 30 worden elk afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 31 stelt de heer *Winkel* voor om dit artikel als volgt te doen luiden:
„Kosten van eene Gouvernements inrichting ten behoeve van verwaarloosde kinderen f 6500.—"

Dit voorstel, ondersteund door de heeren Lansberg en Muller, wordt door den voorsteller aldus toegelicht:
„Mijnheer de Voorzitter. Ik kan mij niet vereenigen met hetgeen in de Memorie van Antwoord verklaard wordt ten opzichte van een op te richten opvoedingsgesticht. De redeneering, dat uitsluitend Roomsch-Katholieke kinderen in dat gesticht opgenomen zullen worden, gaat niet op. M. i. is dat volkomen onjuist, daar het absoluut niet uitgesloten is, dat ook Protestantsche en Israëlietische kinderen opgenomen kunnen worden.
Op de bovenwindsche eilanden zijn er n. l. meer Protestanten dan Katholieken, dientengevolge is het best mogelijk, dat zij van bedoeld gesticht gebruik zullen moeten maken, en in zoo'n geval is het noodzakelijk, dat zij opgenomen kunnen worden, zonder dat hun geloof daarbij een rol speelt."

De heer *Zeppenfeldt* vraagt het woord en zegt het volgende:
„Mijnheer de Voorzitter. In het Voorloopig Verslag is de bijdrage aan het Apostolisch-Vicariaat ten bate van de verwaarloosde kinderen bestreden, en hedenavond hier door het geachte lid Winkel.
Het Bestuur verdedigt den post met een beroep op de omstandigheid, dat de overgroote meerderheid der lagere bevolking tot den Roomsch-Katholieken godsdienst behoort, en dat het veel goedkooper uitkomt het door het Vicariaat op te richten gesticht te subsidieeren dan een gouvernementsgesticht tot stand te brengen en te beheeren. Volgaarne ondersteun ik dit betoog. Het voorstel van het Vicariaat acht ik zeer in 's lands belang en in het belang van de koloniale

kas. Het Vicariaat is eigenaar van de zoo gunstig gelegen plantage Scherpenheuvel en wil voor dit doel het oud seminarie inrichten, een groot, ruim en luchtig gebouw.

De opvoeding der jongens zal aan de Fraters van Tilburg worden toevertrouwd, die zoowel in Nederland als in deze kolonie zoo goed bekend staan.

Dit is voor ons reeds een waarborg, dat de resultaten door hen te bereiken, niet minder of geringer zullen zijn dan die door anderen te verkrijgen. Daarbij komt nog dat hierdoor voor de koloniale kas zeer veel wordt uitgespaard.

De voorstanders van een gouvernementsinrichting mogen wel bedenken, dat hun plan zware geldelijke offers van 's lands kas zal vergen. Hierover denke men niet te licht. Nu kan het Bestuur, met weinig geld, van de zaak afkomen, en is meteen af ook van al het hoofdbreken, dat het oprichten en in stand houden van zulk een gesticht met zich meebrengt.

Ook voor verwaarloosde meisjes is het Vicariaat voornemens een gesticht op te richten; zij zullen dus niet aan haar lot worden overgelaten.

Mijnheer de Voorzitter. Als lid van de commissie van administratie over de gevangenissen op dit eiland ben ik meermalen in de gelegenheid onze gevangenissen te bezoeken, en ik beschouw die niet als de meest geschikte plaats voor jeugdige misdadigers.

Indien er een gesticht bestaat, waarheen zoo niet alle, dan ten minste eenige groepen veroordeelde kinderen kunnen worden verwezen, zou ik dat ten zeerste toejuichen. Maar dat behoeft geen reden te zijn om tegen den post te stemmen, veeleer het tegendeel. De verwaarloosde jeugd groeit als het ware voor de misdaad en voor de gevangenis op; hoe eerder ingegrepen wordt, hoe beter.

Het Vicariaat kan terstond beginnen, het Gouvernement niet. En het zal geruimen tijd duren vóór het Gouvernement zoover is, dat het een eigen gesticht kan openen. Dat begrijpt iedereen. Hoe langer men wacht, hoe erger de toestand wordt; hoe meer kinderen te gronde gaan. Ook met het oog hierop is aanneming van het Bestuursvoorstel zeer gewenscht.

De post is ook bestreden, omdat zulk een instelling voor alle kinderen behoort open te staan, onafhankelijk van hun geloof of godsdienst.

Daartegenover stel ik dit. De Memorie van Antwoord brengt reeds in herinnering, dat hier de overgroote meerderheid der lagere bevolking tot den Roomsch Katholieken godsdienst behoort. Het aantal kinderen van andere gezindten, die als verwaarloosd moeten worden aangemerkt, zal ten minste op de drie Benedenwindsche eilanden, uitteraard klein zijn. Indien vanwege de betrokken gezindte of eene andere vereeniging niet wordt overgegaan tot het openen van een gesticht met gouvernements-subsidie, kunnen zulke kinderen gemakkelijk door de zorgen op kosten van het Bestuur ter verpleging en opvoeding in gezinnen worden geplaatst. Onder behoorlijk toezicht zal er wel wat van die kinderen zijn te maken.

Gezinsverpleging is, naar ik hoor, in Nederland lang niet onbekend.

Dat kinderen voor wier opvoeding van Regeeringswege wordt gezorgd, in particuliere gestichten worden geplaatst, is niets vreemds en niets nieuws. In Holland bestaat dit stelsel al lang en daarbij wordt er zooveel mogelijk op gelet, dat de opdracht slechts geschiedt aan een gesticht, dat de opvoeding in de godsdienstige gezindte waartoe de minderjarige behoort, waarborgt.

Er zijn tal van zulke gestichten van Katholieken en van Protestanten. Niemand verzet zich daartegen; geen enkel partij komt daartegen op.

Na ingewonnen informatie is het mij gebleken, dat op 25 Juni 1909 door een zevental heeren in Suriname een stichting voor verwaarloosde jongens werd opgericht, die men een tuchtschool zou kunnen noemen en die ten doel heeft duurzame verzorging van minderjarige jongens ouder dan 13 jaren over wie door den rechter de voogdij aan de stichting wordt opgedragen.

De statuten der stichting werden bij Gouvernements besluit van 12 Juni 1909 goedgekeurd.

De inrichting is gevestigd op de Gouvernements plantage Slootwijk.

Hier zien wij, dat het Gouvernement van Suriname zelfs is afgeweken van den algemeenen regel dat tuchtschool van het Rijk moet zijn.

Of zij nog bestaat weet ik niet, wel weet ik, dat de katholieken in Suriname een opvoedingsgesticht hebben met gouvernements subsidie speciaal voor de verwaarloosde kinderen van koelies, en in de Memorie van Toelichting op het Wetsontwerp Surinaamsche begrooting voor 1919 zie ik, dat gerekend is op een bijdrage aan het opvoedingsgesticht van de Evangelische Broedergemeente op de vestigingsplaats Alkmaar ter opneming van Britsch-Indische meisjes, die in die kolonie in bijzondere mate door de ouders verwaarloosd worden.

Het Moederland en Suriname zijn ons in deze voorgegaan. Ik ben van meening, dat wij gerust dat voorbeeld kunnen volgen.''

De heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, vraagt nu het woord en zegt het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter. Na de welsprekende rede van het geachte lid Van der Veen Zeppenfeldt, wien ik voor zijn welwillende houding jegens het Bestuur dank zeg, kan ik kort zijn.

Er is een spreekwoord, dat zegt ,,men kan het niet iedereen naar den zin maken''. Dit is hier ook van toepassing. Enkele leden verklaarden in het Voorloopig Verslag hun stem niet te kunnen geven aan den post ,,Uitgaven ten behoeve van verwaarloosde kinderen'', hoewel overtuigd van de noodzakelijkheid van een opvoedingsgesticht voor verwaarloosde kinderen en betoogden, dat de verzorging en opvoeding van zulke kinderen van Bestuurswege moeten geschieden.

Het geachte lid Winkel heeft zich hedenavond ook tegen dien post uitgesproken, omdat niet kinderen van alle gezindten daarin zullen worden opgenomen.

Was dit wel het geval, anderen zullen er dan zeker tegen zijn geweest, en wel op grond, dat kinderen van alle gezindten wel daarin konden worden ondergebracht.

Maar wat is natuurlijker dan dat, waar de overgroote meerderheid der bevolking van de kolonie tot den Roomsch Katholieken godsdienst behoort, hare verwaarloosde kinderen opgenomen worden in een gesticht door het Vicariaat tot stand gebracht, waar zij niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk zullen worden opgevoed om later als goede burgers aan de maatschappij te worden teruggegeven en voor wie de kosten aanzienlijk minder zullen zijn dan wanneer zij in een gesticht van Bestuurswege opgericht, werden geplaatst. 't Spreekt ook vanzelf, dat er afdoende zal worden gezorgd voor de verwaarloosde kinderen tot andere kerkgenootschappen behoorende, door het verleenen van subsidie aan verschillende gezinnen of op te richten particuliere gestichten.

Maar afgescheiden van het reeds gezegde wil ik er even aan herinneren hoe in Nederland ten aanzien van de z. g. n. Regeeringskinderen het stelsel was aangenomen, dat vooral op dit gebied de samenwerking tusschen particulieren en Regeering een zeer innige zou zijn; dat de kinderen, die de rechter ter beschikking stelt, bij voorkeur aan den zorg der philantropie worden overgegeven. Toen in 1911 het eerste Rijksopvoedingsgesticht te Amersfoort verrees, waren er niet minder dan 217 vereenigingen, met 62 gestichten, die zich aan Regeeringsvoorwaarden onderwierpen.

De nu haast boven verwachting bereikte cijfers, zooals die in den laatsten tijd zijn verkregen, nu duizenden kinderen met Regeeringssubsidie worden opgevoed, toonen overtuigend aan, dat deze regeling in waarheid is een nationale, dóórdringend in alle volkskringen.

Daarom zij het hier gezegd, dat hoe goed ook een Regeeringsopvoeding zij, de particuliere opvoeding den voorrang moet hebben. Principieel, omdat opvoeding slechts om bijzondere redenen en als uitzondering 's Rijks zorg

mag zijn, maar ook omdat men in de particuliere opvoeding die bijzondere toewijding van dé belanglooze philanthroop zich verpersoonlijkt, die om hooger doel arbeidend, zich in waarheid in de plaats der ouders stelt.

Bij haar gevoelt men bij uitstek de mogelijkheid om het diepst door te dringen in het beste van het kinderlijk gemoed en vooral om het kind te vervullen met dat, wat het allernoodzakelijkst schijnt in de opvoeding — het opwekken van een levendig besef in het kind, dat de godsdienst is onmisbaar en tevens de beste leidsman in het leven, de steun dien geen menschelijk kennen of kunnen ooit vermag te evenaren.

Ten slotte wil ik U een klein gedeelte van de Memorie van Toelichting op de Wet van 12 Februari 1901, houdende beginselen en voorschriften omtrent maatregelen ten opzichte van jeugdige personen voorlezen, welke memorie door den toenmaligen Minister van Justitie Mr. P. W. A. Cort van der Linde was onderteekend:

„De drie vormen der dwangopvoeding zijn de verpleging in het huisgezin, de verpleging in een particulier gesticht, de verpleging in een rijksgesticht.

Ook de tweede vorm, de verpleging in particuliere gestichten, heeft groote voordeelen. Het particulier initiatief kiest zich een naar eigen krachten en inzichten beperkt terrein, impliceert persoonlijke toewijding en zelfopoffering; is vrij in de opneming harer verzorgden, in de keuze harer verzorgers en in de toepassing harer middelen, en kan met name aan het godsdienstig element in deze of gene bepaalde richting een grooten of zelfs overwegenden invloed toekennen. Bij een krachtig particulier initiatief is een specialisatie van de verschillende inrichtingen mogelijk, die bij de rijksopvoedingsgestichten nimmer zal zijn te bereiken. Doch ook deze vorm kan alleen worden toegelaten, waar noch gevaar voor de maatschappij voorhanden, noch strenge tucht noodzakelijk is.

De derde vorm, verpleging in rijksgestichten, is in theorie de minst gelukkige der drie, waar ze de boven omschreven voordeelen mist of althans niet in dezelfde mate bezit, maar is daartegenover in de praktijk degene, die de meeste zekerheid biedt en over de ruimste hulpmiddelen beschikt voor een doelmatige behandeling en opleiding. Bovendien leent zij zich het best voor de toepassing van een regime van strenge tucht.

In de krachtige beweging der laatste jaren ten gunste van dwangopvoeding, als middel van preventie en van repressie tegen de criminaliteit van jeugdige personen, tellen alle drie de vormen hunne overtuigde voorstanders. Doch de meeningen staan niet meer scherp tegenover elkaar, de stemmingen zijn niet meer uitsluitend vóór den eenen of den anderen vorm. Er valt integendeel een vrij algemeene strooming waar te nemen, om van de drie vormen te zamen gebruik te maken, en wel door aan het particulier initiatief in de eerste twee vormen ruimte te laten en steun te verleenen, en derden vorm aanvullend te laten werken."

Ik hoop, dat ik erin geslaagd ben bij U de overtuiging te vestigen, dat een particuliere inrichting in elk geval de voorkeur verdient.

De heer *Winkel* zegt, dat hij van meening blijft, dat de opvoeding van verwaarloosde kinderen een zaak is, die toevertrouwd moet zijn aan het Gouvernement, daar in een gouvernementsinrichting kinderen van alle richtingen kunnen worden opgenomen.

De heer *Zeppenfeldt* zegt, dat, voorzoover hem bekend, er van de zijde van het Bestuur nooit een voorstel bij den Raad is ingekomen tot het oprichten van een gesticht voor verwaarloosde kinderen, en evenmin dat op initiatief van een lid van dezen Raad een dergelijk voorstel hier ter tafel is gebracht.

Nu verklaart het Apostolisch Vicariaat zich, tegen een tegemoetkoming van landswege, bereid voor zulke kinderen te zorgen.

Men zou verwachten, dat het voorstel algemeenen bijval zou vinden. Maar neen. Bezwaren worden er gemaakt, be-

denkingen geopperd. Het verzoek van het Vicariaat moet van de hand gewezen worden; het Bestuur moet zelf de zaak ter hand nemen, ofschoon het dan veel meer kost.

Spreker kan dit gevoelen niet deelen, en plaatst zich op een geheel ander standpunt.

De gedachtenwisseling, die hier heeft plaats gehad, heeft spreker van de onjuistheid van zijne zienswijze niet kunnen overtuigen.

Hij is nog steeds van meening, dat het voorstel zeer in het belang van de kolonie en van de koloniale kas is, en met nadruk wijst hij er op, dat het Gouvernement onmogelijk met het bedrag van f 6500.— klaar zal kunnen komen en dat het Gouvernement geenszins in staat is daarmede hetzelfde te bereiken, als het Apostolisch-Vicariaat ons daarvoor aanbiedt.

De *Voorzitter* zegt, dat financieel de verpleging in eene particuliere inrichting als hier bedoeld zeer zeker de voorkeur verdient. Eene Gouvernements inrichting zou veel duurder uitkomen.

De moeilijkheid zit hem alleen in de beslissing welke kinderen in zoo'n Roomsch-Kotholieke inrichting zullen worden opgenomen. Hij zou daarom willen vernemen hoe het daarmede zal toegaan, welk criterium gesteld zal worden. Is het bijv. de doop alleen?

Hierop zegt de heer Mr. *Gorsira*, gemachtigde van den Gouverneur, dat de Nederlandsche bepalingen in deze tot 1901 ongeveer gelijkluidend geweest zijn als die van de artikelen 40 en 41, maar in dat jaar zijn zij vervangen door 10 nieuwe artikelen en, zooals mede reeds in de memorie van antwoord is gezegd, wordt met Z. E. den Minister van Koloniën overleg gepleegd over wijziging van de artt. 40 en 41 in den geest van de bepalingen van de artikelen 38— 39 novies Nederlandsch Wetboek van Strafrecht.

De artikelen 38—39*bis* regelen de gevallen, waarin de minderjarige, zonder toepassing van straf, wordt teruggegeven aan zijne ouders of voogden of ter beschikking wordt gesteld van de Regeering, die den minderjarige in een rijksopvoedingsgesticht plaatst of ter opvoeding toevertrouwt aan een vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid, terwijl de artikelen 39*ter*—39*sexies* het geval regelen, waarin de minderjarige tot gevangenisstraf wordt veroordeeld en opschorting van de tenuitvoerlegging dier gevangenisstraf en de artikelen 39*septies*—39*novies* de gevallen behandelen, waarin de minderjarige wordt gestraft met plaatsing in een tuchtschool, met geldboete of met berisping. De plaatsing in een tuchtschool geschiedt dus bij wijze van straf, de plaatsing in een rijksopvoedingsgesticht niet. Welke overwegingen telkens gelden bij plaatsing door de Regeering in een rijksopvoedingsgesticht of bij het toevertrouwen aan een bepaalde vereeniging ter opvoeding is hem niet bekend.

Na eenige discussiën over dit onderwerp, waarbij de heer *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, aanhaalt, dat de Vereeniging ter bestrijding en voorkoming van geslachtsziekten, in verband met de gebleken wenschelijkheid, dat ook die vereeniging in voorkomende gevallen de zorg van minderjarigen op zich kan nemen, hare statuten heeft gewijzigd om dit mogelijk te maken, wordt het amendement-Winkel in stemming gebracht en met negen tegen vier stemmen aangenomen, nadat het lot beslist, dat de stemming bij N° 4 van de presentielijst zal aanvangen.

Voor stemmen de heeren Maduro, Forbes, Lansberg, Muller, Penso, Senior, Winkel, De Casseres en Gorsira.

Tegen stemmen de heeren Evertsz, Sutherland, Zeppenfeldt en de Voorzitter.

Hierna worden de onderartikelen 32 tot en met 61, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

De heer *Forbes* stelt nu voor om tusschen de artikelen 61 en 62 een nieuw artikel 61*bis* op te nemen, luidende:

„Tegemoetkoming aan de Damesvereeniging „Entre Nous" in de kosten van hernieuwing van de omheining van het Wilhelminapark f 2800.—"

Het voorstel, ondersteund door de heeren Lansberg en Penso, wordt door den voorsteller aldus toegelicht:

„Mijnheer de Voorzitter! Hoewel in principe tegen het opvoeren van de begrooting vermeen ik in casu daarvan te kunnen afwijken, daar het verzoek door de Damesvereeniging „Entre Nous" aan het Bestuur gedaan om tegemoetkoming in de hernieuwingskosten van de omheining enz. van het Wilhelminapark te worden toegekend, mij zeer billijk voorkomt. Zoowel de omheining als de wandelwegen en zitplaatsen in dat park verkeeren in slechten toestand en moeten noodwendig vernieuwd en hersteld, teneinde verder verval te voorkomen. Aangezien nu de kosten voor de vernieuwing van de omheining en verdere daaraan verbonden uitgaven op f 4000.— geraamd zijn, en de vereeniging niet bij machte is uit eigen middelen deze groote uitgaven te doen, vind ik het niet meer dan billijk, dat het Bestuur hier steun verleent, vooral daar het geldt het in goeden staat houden van de eenigste zit- en wandelplaats, waarvan de burgerij gebruik kan maken."

De heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt, dat, als de Raad het voorstel aanneemt, hij het Bestuur in overweging zal geven den post aan te nemen.

De *Voorzitter* zegt, dat hij dit bezwaar moet aanvoeren tegen het amendement, dat daarbij geheel afgegaan wordt op de kostenberekening van de belanghebbende; hij had gaarne gezien, dat de gemachtigde van den Gouverneur, de heer Van der Breggen, zijn oordeel hieromtrent te kennen gaf, waarna deze zegt, dat hij uit onbekendheid met de verbeteringen, die er aan het park gedaan moeten worden, moeilijk een oordeel kan vellen over het gevraagde bedrag.

Het amendement-Forbes, in stemming gebracht, wordt aangenomen met twaalf stemmen tegen een.

Voor stemmen de heeren Maduro, Forbes, Lansberg, Muller, Penso, Senior, Evertsz, Winkel, De Casseres, Sutherland, Gorsira en Zeppenfeldt.

Tegen stemt de Voorzitter.

Bij onderartikel 62 vraagt de heer *Muller* het woord en zegt, dat hij dankbaar, doch niet voldaan is over het antwoord, dat het Bestuur heeft gegeven op het verzoek om inlichting naar den aard der voorschotten, waarvoor rente moet worden betaald. De lezing van art. 18 van de Comptabiliteitswet, opgenomen in het P. B. van 1910 Nº 63, heeft hem niet veel wijzer gemaakt. De fout zal wel aan hem liggen. De bedoeling van de gestelde vraag is, of door de kolonie doorloopend rente zal moeten worden betaald voor de ontvangen voorschotten, of met andere woorden, dat de ontvangen voorschotten in het debet der kolonie blijven opgeteekend. Het is misschien mogelijk, dat op dezen avond door het Bestuur geen afdoend antwoord kan worden gegeven, daar misschien voorlichting van de Regeering noodzakelijk is.

Zoo deze, sprekers veronderstelling, juist is, zou hij willen vragen, dat de Raad hieromtrent, hetzij bij de volgende begrooting, bij wijze van toelichting bij den betrokken post, of bij een andere daartoe geschikte gelegenheid worde ingelicht.

De heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, antwoordt hierop, dat hij op het oogenblik niet in staat is den heer Muller te beantwoorden, doch dat hij diens wensch over zal brengen.

Hierna worden de onderartikelen 62 tot en met 66, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 67 verzoekt de heer *Meerdink*, gemachtigde van den Gouverneur, zich te mogen verwijderen, daar het in te dienen amendement hem persoonlijk aangaat.

Nadat de heer Meerdink zich verwijderd heeft, stelt de heer *Winkel* voor om art. 67*a*. te doen luiden:

„bezoldiging of verlofbezoldiging van den Inspecteur van het onderwijs f 5000 tot f 6000..... f 5000.—"

Dit voorstel, door de heeren Senior en Maduro ondersteund, wordt door den heer *Winkel* aldus toegelicht:

,,Teneinde de verhouding tusschen de bezoldiging van den Inspecteur van het onderwijs en de onder zijn leiding zijnde ambtenaren te verbeteren, wordt verhooging van zijn bezoldiging noodzakelijk geacht.

Daarom stel ik voor zijn bezoldiging met f 1000.— te vermeerderen, waardoor zijn inkomen gebracht wordt op het bedrag, dat door eenige leden in het voorloopig verslag noodig werd geacht.

Waar de werkkring en verantwoordelijkheid van den Inspecteur zich voortdurend uitbreidt, wordt de voorgestelde verhooging van diens traktement noodig geacht, vooral in aanmerking nemende, dat hij zich met den meesten ijver en toewijding van zijn taak kwijt.

Ik meen bovendien er op te moeten wijzen, dat de voorstelling van het Bestuur, dat de Inspecteur van het onderwijs een grooter inkomen heeft dan het hoofd der Hendrikschool, onjuist is, want uit de overgelegde becijfering blijkt dat het vast inkomen van het hoofd der Hendrikschool ook f 4400.— is, immers de toelagen voor extra-akten zijn niet iets tijdelijks, zij maken deel uit van de in Nederland toegezegde bezoldiging. Het bezit van meerdere akten werd dan ook in de Nederlandsche schoolbladen bij de oproeping voor hoofd der Hendrikschool op Curaçao als eisch gesteld, een eisch, die in het belang der school wordt geacht. Juist door het bezit van die meerdere akten wordt het hoofd der Hendrikschool als een der aangewezen leerkrachten voor de normaallessen en het handelsonderwijs beschouwd.

Wat de Inspecteur dus noodgedrongen voor zijn rekening moet nemen, is voor het hoofd der Hendrikschool en andere hoofdonderwijzers een meer voor de hand liggende vermeerdering van inkomsten.

Ik juich het toe, dat de Inspecteur door gebrek aan geschikte leerkrachten, zich beschikbaar stelt aan verschillende inrichtingen lessen voor zijn rekening te nemen, waarbij op den voorgrond staat, dat hij het in het belang van het onderwijs doet, toch wordt het een gezonder toestand geacht, dat er over zooveel geschikte krachten beschikt wordt, dat de Inspecteur zich tot de leiding van normaallessen en leergangen kan bepalen.''

De heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt, dat het amendement niet kan worden overgenomen, omdat er in de beschikking, waarbij de bezoldigingen zijn geregeld, geen groep voorkomt van f 5000 — f 6000.

Bovendien is het, volgens hem, niet billijk, dat, waar de Raad zelf erkent, dat de bezoldigingen der ambtenaren te laag zijn, nu het inkomen van een enkel ambtenaar wordt verhoogd. Hij is echter bereid het voorstel van den heer Winkel over te brengen aan het Bestuur.

De heer *Winkel* zegt, dat, als het eenige bezwaar is, dat er geen groep bestaat van f 5000 — f 6000, men dan zoo'n groep kan instellen. Hij is het eens met den geachten gemachtigde, dat ook de bezoldiging van andere ambtenaren te laag is; hij zou daarom graag willen voorstellen om bijv. de bezoldigingen van alle bureauchefs te herzien.

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *Boomgaart*, zegt, dat de regeling der bezoldigingen is getroffen na gepleegd overleg met den Minister van Koloniën, en dat er daarom geen wijzigingen hierin kunnen worden aangebracht zonder eerst den Minister te vragen.

De heer *Lansberg* geeft zijn medelid Winkel in overweging om, nu het Bestuur verklaard heeft den wensch van den Raad over te zullen brengen tot herziening der bezoldigingen, zijn amendement in te trekken.

De *Voorzitter* zegt, dat het moeilijk gaat om alleen van de eene groep ambtenaren de bezoldiging te verhoogen, want verhoogt men die van den eene, dan moet men het die van den andere ook doen.

De heer *Winkel* zegt, dat hij er ook erg voor is om de traktementen van alle ambtenaren te verhoogen.

De heer *Sutherland* vraagt of het Bestuur, door het voorstel van den heer Winkel over te brengen, ook een algemeene herziening der traktementen ondersteunt.

Na eenige discussiën hieromtrent trekt de heer *Winkel* zijn amendement in.

Hierna worden onderartikel 67 zonder hoofdelijke stemming en de onderartikelen 68 tot en met 82, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 83 stelt de heer Lansberg voor om dit artikel te doen vervallen.

Het voorstel, door de heeren Forbes en Muller ondersteund, wordt door den heer Lansberg aldus toegelicht:

„Ik wensch mij niet te begeven in wijdloopige beschouwingen omtrent het al of niet wenschelijk van de bevordering van het schoolbezoek en omtrent de middelen, die daarvoor zouden zijn aan te wenden. Het is een moeilijke zaak, want er zijn zeker kinderen, die uit gebrek aan behoorlijke kleeding of schoeisel en ook om nog nijpender redenen de school niet geregeld kunnen bezoeken, maar er zijn er ook, die dat wel kunnen, maar die direct op het Gouvernement zouden gaan leunen, zoodra enkelen geholpen worden. Misschien zouden deze laatsten zelfs van de school wegblijven om gereedelijker voor steun in aanmerking te komen. Het schoolbezoek zou er dan zelfs op achteruit kunnen gaan. Ik denk hierbij natuurlijk niet aan dergelijke berekeningen van de zijde der kinderen zelf, maar van die der ouders. Wat er ook van zij, deze zaak is aan de orde bij het ontwerp–onderwijsverordening, die nog in behandeling is en ik hoop, dat de gedachtenwisseling tusschen Bestuur en Raad tot een praktisch resultaat zal leiden. Het is beter met het zetten van den eersten stap te wachten op de tot stand koming van bedoelde verordening. De kinderen toch, die eenmaal van de schoolvoeding geproefd hebben, terecht of ten onrechte, zullen, wanneer dat hun zou moeten worden onthouden, niet zoo terstond tot de school terugkeeren.

Voteeren wij dezen uitgaafpost, dan zal dit zijn vooruitloopen op de beslissing, welke de Raad nemen zal; laat ons dus de zaak eerst nog bij de behandeling der onderwijsverordening goed nagaan en de gevolgen goed overzien, alvorens in deze eene beslissing te nemen.

De heer *Meerdink*, gemachtigde van den Gouverneur, vraagt het woord, en zegt het volgende:

„Mijnheer de Voorzitter. De post, waarvan thans sprake is, werd in 1918 op de begrooting voor 1919 gebracht, omdat 't te verwachten was, dat in den loop van dat dienstjaar behoefte aan een crediet voor uitgaven ten behoeve van de bevordering van schoolbezoek zou ontstaan, zoodra de onderwijsverordening werd ingevoerd. De post werd pro memorie geraamd, omdat de uitgaven moeilijk waren te overzien, zoolang niets bekend was omtrent de meening van den Kolonialen Raad.

Deze memoriepost is door Uwen Raad goedgekeurd, slechts werd in 't voorloopig verslag der afdeelingen opgemerkt (evenals dit jaar voor de begrooting voor 1920), dat geen consequenties getrokken moesten worden uit het passeeren van dien post en de Raad zich het recht voorbehield om de kwestie bij de behandeling van de nieuwe onderwijsverordening ter sprake te brengen.

Nu heeft Z. E. de Minister van Koloniën op de Curaçaosche begrooting voor 1919 den memoriepost voor de uitgaven ter bevordering van het schoolbezoek niet overgenomen en in zijn Memorie van toelichting op twee omstandigheden gewezen, die geleid hebben tot het weglaten van dien post: 1º het wenschelijke om het oordeel van den Kolonialen Raad omtrent het ingediende ontwerp der onderwijsverordening af te wachten; 2º het ontbreken van gegevens omtrent de grenzen, waarbinnen de uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek zich voor 1919 zullen bewegen.

Het eerste punt is door den geachten heer Lansberg aange-

voerd als reden ook voor 1920 geen gelden voor bevordering van schoolbezoek beschikbaar te stellen, immers hij stelt voor den geheelen post te laten vervallen. Ik moet toegeven, dat dit punt voor het laten vervallen zou pleiten als er niet sedert de behandeling van de begrooting van 1919 aanleiding bestond om voor 1920 een crediet aan te vragen en wel tot het bedrag door den Inspecteur van het onderwijs geraamd, zooals de Memorie van toelichting aangeeft. Want wat was sedert geschied ? De onderwijsverordening in November 1917 bij Uwen Raad ingediend is naar Nederland gezonden. Er is daarna door Z. E. den Minister van Koloniën een berekening gevraagd van de kosten van de in- en doorvoering der onderwijsverordening, waarbij o. m. gevraagd werd naar de uitgaven voor het bevorderen van het schoolbezoek. Deze kostenberekening is gemaakt onder den indruk, dat er bij den Kolonialen Raad volstrekt geen bezwaren bestonden tegen het beginsel van artikelen 127 en 128 van het ingediende ontwerp (na de wijzigingen artikelen 124 en 125), zoodat bij de invoering van de onderwijsverordening met die uitgaven rekening kon worden gehouden. Dit artikel beoogt immers het schoolgaan der ingeschreven leerlingen te bevorderen, zoo door het uitreiken van prijzen en getuigschriften als het verstrekken van voeding en kleeding.

Waar het Voorloopig Verslag slechts artikel 124 (thans 121), dat handelt over de leerplicht, bespreekt, en met het oog op de kosten, regeling van de leerplicht bij verordening beter werd geacht dan bij plaatselijke keur, zijn de uitgaven voor invoering van leerplicht, die kleeding en voeding op groote schaal met zich mede kan brengen tot de kosten voor de doorvoering der onderwijsverordening gerekend. Deze zijn dan ook geenszins in het bedrag van artikel 83 opgenomen en daarom loopt dit bedrag niet vooruit op de beslissingen van Uwen Raad.

Gaf dus het voorloopig verslag gereede aanleiding te vermoeden, dat het crediet in artikel 83 aangevraagd Uwerzijds geen bestrijding zou ondervinden, de wensch in het Voorloopig Verslag geuit, om openbare en bijzondere scholen gelijkelijk te behandelen wat betreft het uitreiken van getuigschriften en prijzen voor getrouw schoolbezoek, maakte een crediet post voor dit doel noodzakelijk. De regelingen voor de openbare scholen voor gewoon lager onderwijs schrijven voor, dat aan 20% der leerlingen prijzen voor getrouw schoolbezoek worden gegeven. Deze uitgave wordt tot nu toe verantwoord op den post: schoolmeubelen, schoolbehoeften en kleine uitgaven. 't Is duidelijk, dat die uitgave uit artikel 83 zou moeten worden bestreden en dat dergelijke uitgaven voor bijzondere scholen, die niet het karakter van een bijdrage hebben, eveneens onder die van artikel 83 vallen, doch nooit onder die van kleine uitgaven voor openbare scholen kunnen worden gebracht. Nu kan wel beweerd worden, dat gewacht kan worden met een post voor die uitgaven tot de onderwijsverordening is aangenomen, en gezegd worden: dan is een aanvullingsbegrooting mogelijk, maar dat geeft veel werk en men heeft dan niet op het juiste oogenblik de beschikking over den credietpost.

Niemand zal beweren, dat uitgaven voor voeding als in 1918 hebben plaats gehad op een paar buitenscholen van Curaçao — men raadplege de daarvoor opgegeven post onder de Onvoorziene uitgaven — niet dienen om het schoolbezoek te bevorderen. Op een der scholen waar lang niet alle kinderen wat voeding kregen, steeg tengevolge van het verstrekken van die voeding aan de armsten, het schoolbezoek en waren ongeveer 30 à 35% meer leerlingen aanwezig dan vóór 't verstrekken. Op scholen waar geen voeding werd verstrekt bleef het leerlingenaantal tot het eind van het jaar achteruitgaan en nam ook het schoolverzuim der overige leerlingen toe.

Ik kan dus geenszins de meening van het geachte lid, den heer Lansberg, onderschrijven, dat het verstrekken van voedsel op de scholen het schoolverzuim zou doen toenemen, integendeel de praktijk heeft nog verleden jaar het tegendeel bewezen. Ook heb ik mij er persoonlijk van overtuigd, dat het niet is een geven aan allen. Wel kan ik mij voorstellen, dat het verleidelijk is om maar te denken, het land zorgt er

toch voor, dus ik neem niets mee, maar daarvoor kan m. i. gezorgd worden.

Waar het Bestuur bij het ontwerpen der begrooting voor 1920, rekening moest houden met de groote mogelijkheid, dat in den loop van 1920, ja zelfs 1 Januari 1920 de nieuwe onderwijsverordening in werking kan treden, een mogelijkheid, die kans heeft werkelijkheid te worden, omdat reeds eenige besluiten over de onderwerpen waaromtrent geen meeningsverschil bestaat, gereed zijn, waar reeds uitgaven voor het bevorderen van het schoolbezoek gedaan worden, die regelmatiger op een daarvoor bestemden credietpost worden gebracht dan op onvoorziene uitgaven, ligt het voor de hand, dat artikel 83 op de begrooting voorkomt. Het spreekt vanzelf, dat mocht de Koloniale Raad wijziging in de onderwijsverordening aanbrengen, waardoor er geen leerplicht kwam of geen kleeding en voeding zou worden verstrekt, van dezen credietpost geen gebruik gemaakt zal worden.

Mede op grond van een dezer dagen ingekomen verzoek om voeding voor de armste kinderen op een paar scholen, teneinde het grooter wordend verzuim en geheel wegblijven van leerlingen tegen te gaan, meen ik het afvoeren van dit artikel van de begrooting te moeten ontraden.''

De heer *Lansberg* zegt, dat de post voor 1919 door den Raad is aangenomen, omdat het toen een memorie-post gold. Volgens hem zou het tot inconsequentie leiden, als men nu het crediet overnam, om misschien bij de behandeling van de onderwijsverordening tegen dezen maatregel te stemmen. Naar zijn oordeel is het vele werk, dat een aanvullingsbegrooting veroorzaakt, geen reden om reeds nu voor dezen post te stemmen.

De *Voorzitter* stelt den heer Lansberg voor om zijn amendement te wijzigen en den post te brengen op f 1000.— voor het beschikbaar stellen van prijzen, zooals vermeld in de memorie van toelichting.

Hierop wijzigt de heer Lansberg zijn amendement, en stelt voor om het artikel te verminderen met f 9000.— en te brengen op f 1000.—.

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren Forbes en Muller.

De heer *Meerdink*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt op de gronden zooeven door hem aangevoerd ook de aanneming van dit amendement te moeten ontraden.

Het nieuwe amendement-Lansberg, in stemming gebracht, wordt aangenomen met tien tegen drie stemmen.

Voor stemmen de heeren Maduro, Forbes, Lansberg, Muller, Penso, Senior, Evertsz, De Casseres, Gorsira en de Voorzitter.

Tegen stemmen de heeren Winkel, Sutherland en Zeppenfeldt.

Hierna worden de onderartikelen 84 tot en met 86, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 87 verzoekt de heer Muller eenige amendementen te mogen indienen op dat onderartikel en de onderartikelen 88 en 90 en ze samen te mogen toelichten, aangezien zij verband met elkaar houden.

Hij stelt, na bekomen verlof van den Voorzitter, de volgende amendementen voor:

om in den tekst van art. 87, achter het woord ,,vervoermiddelen'' te voegen de woorden ,,en kantoorkosten'', en de komma achter het woord Landbouwkundige en de woorden ,,den hulp-landbouwkundige'' te doen vervallen; om in art. 87 *a*. achter het woord ,,landbouwkundige'' te voegen ,,met standplaats op een der Nederlandsche Bovenwindsche eilanden'', en te doen vervallen: ,,1 hulp-landbouwkundige Memorie'';

om in art. 87 *c*. het krediet voor voedergeld of kosten van

vervoermiddelen voor den landbouwkundige te verlagen met f 100.— en te bepalen op f 400.—; uit dit onderdeel te doen vervallen: ,,aan den hulp-landbouwkundige f 400.—''; en

om bij art. 87 een nieuw onderdeel op te nemen, luidende: ,,kantoorkosten voor den landbouwkundige f 250.—'';

om uit den tekst van art. 88 te doen vervallen de woorden ,,en van den hulp-landbouwkundige'';

in litt. *b* van dit artikel het woord ,,Curaçao'' te vervangen door ,,zijn standplaats'';

onderdeel *c*. van dit artikel te doen vervallen;

om uit art. 90, onderdeel *a*. te doen vervallen; onderdeel *b*. te veranderen in onderdeel *a*. en de bij dit onderdeel aangevraagde kredieten te verlagen respectievelijk met f 4000.— en f 1500.— en te stellen onderscheidenlijk op f 1000.— en f 1000.—;.

litt. *c*. te veranderen in litt. *b*.

Deze amendementen worden door de heeren Lansberg en Forbes ondersteund en als volgt toegelicht door den heer *Muller*:

Mijnheer de Voorzitter. Ondervinding is de beste leermeesteres, zegt een oud spreekwoord. Zoo ooit, dan is de waarheid daarvan met betrekking tot hetgeen op landbouwgebied op onze benedenwinsche eilanden is ondernomen, zonneklaar bewezen. Immers, geen stap zijn we vooruitgegaan sedert de eerste landbouwkundige in de kolonie voet aan land heeft gezet. Proeven zonder tal zijn er genomen, maar ongelukkig geen enkele met gunstig resultaat. Dan eens heette het: deze proef is uitmuntend geslaagd; dan weer luidde het: dat daarmede gestaakt is moeten worden, omdat voortzetting daarvan niet loonde. Het laatste wat ten deze is gezegd, was, dat de sorghumsoort ,,Feterita'' buiten verwachting goede uitkomsten heeft gegeven; men heeft zelfs een lofdicht op de Feterita gemaakt. Op mijn vraag aan meerdere plantage-eigenaren, waarom de Feterita niet meer verbouwd wordt, luidde het antwoord: voldoet niet. Waar ook deze proefneming als mislukt is te signaleeren, geloof ik, dat de beste plaats waar het lofdicht voor het nageslacht bewaard kan blijven, is in een museum van curiositeiten.

Mijnheer de Voorzitter. Jarenlang heb ik op Curaçao beheerd een landbouwonderneming en het was juist de ondervinding, die ik had van de telkens terugkeerende oogstmislukkingen, die mij er toe gebracht hebben te gelooven, dat een ervaren landbouwkundige den Curaçaoschen landbouw er zooveel kennis van landbouwzaken kon bijbrengen, dat hij met gunstiger uitslag zijn grond zou kunnen bewerken. Tot mijn grooten spijt moet ik zeggen, dat mijn verwachtingen niet in vervulling zijn gegaan. Verre van mij zij het de schuld hiervan toe te schrijven aan gebrek aan ijver van de verschillende functionarissen. Integendeel, groote waardeering heb ik voor hetgeen zij gepoogd hebben tot stand te brengen, maar waar het klimaat ons ongunstig is en wij uit de genomen proeven leering hebben getrokken, dat op landbouwgebied geen resultaten zijn te bereiken, dan geloof ik, dat de tijd aangebroken is voor de benedenwindsche eilanden den landbouwdienst in zijn tegenwoordigen vorm te staken. Er is nog een voorname factor, die erop wijst, dat voor de groote landbouwondernemingen nog moeilijker en drukkender tijden zullen aanbreken en wel de buitengewone stijging der arbeidsloonen en het wegtrekken van arbeiders. Het zal wel niet overdreven zijn voorgesteld de bewering, dat deze ondernemingen het zullen moeten opgeven.

Het zal mogelijk kunnen zijn, dat op de bovenwindsche eilanden voor een landbouwkundige gelegenheid is nuttig werk te verrichten.

Mijn amendement heeft dan ook ten doel om — naast het laten vervallen van de aangevraagde credieten voor bezoldiging enz. van een hulp-landbouwkundige — den landbouwkundige een der Nederlandsche bovenwindsche eilanden als standplaats aan te wijzen en daarbij de gelegenheid te openen, dat hij de andere eilanden der kolonie, wanneer dit noodig mocht zijn, bezoekt, evenals dit nu van uit Curaçao gebeurt.''

De heer *Winkel* zegt tegen dit amendement te moeten stem-

men, omdat het, waar de tijdelijke landbouwkundige toont met ijver en toewijding zich van zijn taak te kwijten door menige proefneming ter bevordering van den landbouw, niet te ontkennen is, dat zulk een vakman gewichtige diensten aan dat bedrijf kan bewijzen.

De heer *Gorsira* wil waarschuwen tegen het aannemen van het amendement-Muller. Volgens hem is de mislukking van een enkelen persoon of een enkele onderneming geen reden om tegen het nemen van proeven te zijn. Bovendien is naar zijn oordeel juist het vele wegtrekken van arbeiders van Curaçao om in den vreemde meer te gaan verdienen een grondige reden om nu wat meer aan landbouw te gaan doen, om zoodoende de achtergeblevenen een behoorlijk bestaan te verzekeren, en te trachten het wegtrekken tegen te gaan.

Naar aanleiding hiervan vraagt de heer *Muller* den heer Gorsira hem in te lichten of de plantageeigenaren in staat zijn het hooge loon van $ 4.80 per dag, dat de arbeiders nu op Cuba ontvangen, te betalen.

De heer *Gorsira* zegt, dat de loonen nu zoo enorm hoog zijn, omdat men moeilijk, tengevolge van den oorlog, arbeiders van elders kon krijgen, maar dat de loonen niet zoo hoog zullen blijven als er meer aanbod is.

De heer *Van Breemen*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt, dat voor het Bestuur geen aanleiding bestaat om in te gaan op het voorstel van den heer Muller om de standplaats van den landbouwkundige te veranderen. De eerste landbouwkundige, die hier aankwam, was eerst een heelen tijd tijdelijk werkzaam, toen hij, nadat de noodzakelijkheid gebleken is van deskundige leiding op landbouwgebied, voor vast werd aangesteld. Als men er nu toe overgaat den landbouwkundige een der bovenwindsche eilanden als standplaats aan te wijzen, worden de benedenwindsche eilanden op hetzelfde standpunt geplaatst, waarop nu de bovenwindsche staan. Het Bestuur kan de hulp van een landbouwkundige niet ontberen. Gaat de Landbouwkundige zich vestigen op een der bovenwindsche eilanden, dan zullen de benedenwindsche eilanden over een tijdje gaan klagen, dat ze verstoken zijn van zijn hulp. Spreker zegt, dat men niet te veel het oog moet richten op Curaçao, maar denken, dat er op de andere eilanden veel te doen is. Zoo ligt het in het voornemen om de aloëcultuur op Aruba, die nu in achterlijken staat is geraakt, ter hand te nemen.

Spreker moet ook waarschuwen tegen het verminderen o. a. van den post voor het nemen van landbouwproeven en voor veeverbetering. Door zulks te doen zou er daarvan niets terecht komen, want 't is wel duidelijk, dat, wil men proeven doen van eenige beteekenis, men daar niet met een te klein bedrag van af komt.

Dat er van de door het Bestuur benoemde commissie voor de veeverbetering, verscheidene plantagehouders deel uitmaken, mag wel als een bewijs worden aangevoerd, dat niet allen van hetzelfde idee zijn als de heer Muller. De Voorzitter van dezen Raad is ook in die commissie.

Spreker wil hierbij eenige cijfers aanhalen om te doen blijken, dat de landbouw hier niet van zoo weinig beteekenis is.

Uitvoer van de drie Benedenwindsche eilanden.

Uitgevoerde hoeveelheid in geldswaarde (naar het buitenland).

Landbouwopbrengsten over de jaren 1912, 1913 en 1914, tezamen	f	789.903
per jaar gemiddeld	f	263.301
Veeteeltproducten, tezamen	f	288.650
per jaar gemiddeld	f	96.216
Landbouw- en veeteeltproducten, tezamen	f	1.078.553
per jaar (afgerond) gemiddeld	f	359.500

Opzettelijk is een tijdvak gekozen, dat buiten den invloed van de oorlogsomstandigheden valt. De totale uitvoer van de drie Benedenwindsche eilanden bedroeg over datzelfde tijdvak f 6.584.490, gemiddeld f 2.194.830 per jaar.

Het gemiddelde à f 359.500 voor landbouw en veeteelt samen is daarvan 16%.

Dit verhoudingscijfer is in werkelijkheid evenwel gunstiger; immers in de uitvoerwaarde van de stroohoeden is de invoerwaarde van het hoedenstroo en bij de steenkool de invoerwaarde daarvan inbegrepen. In afgeronde cijfers werd gemiddeld van 1912/1914 ingevoerd voor f 124.000 aan hoedenstroo en voor f 405.000 aan steenkool.

Trekt men deze bedragen van de uitvoerwaarde af, dan houdt men voor de laatste een bedrag van rond f 1.670.000 over.

Daarvan vormt f 359.500, ongeveer 21½%, dus ruim 1/5 gedeelte.

De voorstelling alsof de landbouw van weinig beteekenis is, is dus minder juist. Aruba en Bonaire, die niet, zooals Curaçao, deelen in de voordeelen van de scheepvaart, trekken hun inkomsten voor een groot deel van den landbouw.

De heer *Muller*, repliceerende, zegt nu het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Tot behoud van den Landbouwkundige op Curaçao, heeft de geachte gedelegeerde aangevoerd de cijfers van de waarde van de uitgevoerde landbouwproducten in de jaren 1912, 1913 en 1914, om de belangrijkheid daarvan aan te toonen. Verder heeft hij nog gezegd, dat het in het voornemen van het Bestuur ligt, de verbetering van de aloëcultuur op Aruba ter hand te nemen. Tenslotte heeft hij gezegd, dat als de kredieten voor landbouwproeven en aanschaffing van rasdieren worden verminderd, er daarvan niets terecht zal komen.

Mijnheer de Voorzitter. Daartegen kan ik inbrengen, dat, indien de geachte landbouwkundige zich de moeite wil getroosten de uitvoercijfers van de landbouwproducten van lang voor de aankomst van den vakman in de kolonie na te gaan, hij zich zal kunnen overtuigen, dat voor dezelfde producten, dat is, de dividivi, aloë en oranjeschillen, die thans nog uitgevoerd worden, veel hoogere cijfers genoteerd zijn, om de eenvoudige reden, dat deze producten toen veel betere prijzen deden; voor een pond oranjeschillen werd toen f 2,50 betaald. Mijnheer de Voorzitter. Ik wil hiermede te kennen geven, dat de landbouwdienst van absoluut geen invloed is op deze cultuur. De verbetering van de aloëcultuur op Aruba is reeds vroeger, zonder voorlichting van een vakman en met zeer gunstigen uitslag door het Bestuur ter hand genomen. Men heeft toen plantmateriaal van het eilandje Socotora laten komen, dat is, geloof ik, tot nu toe de beste bekende soort. Nu vermoed ik, dat er wederom plantmateriaal van dezelfde plaats betrokken zal worden, en dan geloof ik, dat de bestellingsbrief evengoed op een der Bovenwindsche eilanden geschreven zal kunnen worden als op Curaçao.

Nu kom ik tot de kredieten. Tot bepaling van de cijfers heb ik als leiddraad genomen de credieten voor de Bovenwindsche eilanden aangevraagd. De verrichtingen toch van den hulp-landbouwkundige, die over deze kredieten te beschikken zou hebben, zullen wel dezelfde zijn als die van den landbouwkundige. Ik geloof daarom, dat voor Curaçao geen hoogere bedragen noodig zullen zijn. Wat betreft het krediet voor veeverbetering, heeft dit geen reden van bestaan meer, daar toch reeds door particulieren is gedaan, hetgeen het Bestuur zich voorstelt te doen. Zoo heeft U zelf, Mijnheer de Voorzitter, een prachtig rasstier laten uitkomen, waarvoor U een aardigen duit heeft nedergeteld. Of dit tenslotte goede uitkomsten geven zal, betwijfel ik, daar deze dieren, waar wij in den laatsten tijd, tengevolge van onvoldoenden regenval, geen veevoeder krijgen, gerantsoeneerd worden, in dezen vorm, dat zij geblakerde spaansche juffrouws (Opuntia Englemanni) te vreten krijgen, hetgeen vrijwel met eene mishandeling gelijk staat. Er is nog iets, Mijnheer de Voorzitter. Als men hooge prijzen betaalt voor rasdieren en daarbij irrigatiewerken moet aanleggen, om zich te verzekeren van veevoeder, en bovendien nog duur krachtvoer moet verstrekken, waarbij ten slotte nog komt hooge arbeidsloonen, dan zal de prijs van de melk, waarom het te doen is, zoo geweldig naar de hoogte gaan, dat men daarvoor een gulden per kan zal moeten betalen. En dan vraag ik, wie zal dit op den duur kunnen bekostigen?

Ten slotte nog dit, Mijnheer de Voorzitter. Als ik mij niet vergis, dan is de landbouwdienst in de kolonie in het le-

ven geroepen op aandrang van de Tweede Kamer der Staten Generaal. Nu lees ik in de Curaçaosche Courant van gisteren het Voorloopig Verslag der Kamer op de Begrooting van dit jaar, waaruit blijkt, dat er stemmen zijn opgegaan om dezen dienst in te trekken. Ik geloof, dat wij in goed gezelschap zijn en dat de Raad verstandig werk zal doen door het amendement aan te nemen.

De heer *Van Breemen*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt, dat hij niet beweerd heeft, dat de hooge uitvoercijfers van de landbouwproducten te danken zijn aan de aanwezigheid van een landbouwkundige alhier. Hij wilde, door deze cijfers aan te halen, aantoonen, dat de landbouw hier van meer beteekenis was als de heer Muller vermeent. Bij de invoering van nieuwe cultures is de voorlichting van een deskundige bepaald onontbeerlijk.

Na eenige discussies zegt de *Voorzitter*, dat hij ook tegen de aanstelling van een tweeden landbouwkundige is, maar dat hij zich overigens niet kan vereenigen met de amendementen. Hij zoekt de reden waarom er zoo weinig nut van het Landbouw Departement getrokken is geworden uit het ontbreken van een doelbewust werkprogram, een vast plan.

Ook meent hij, dat als men een landbouwkundige heeft, men de noodige kredieten voor goede en nuttige proefnemingen beschikbaar moet stellen. Zonder geld kan de landbouwkundige immers onmogelijk werken.

Spreker is van oordeel, dat de landbouwkundige geen vaste standplaats op de bovenwindsche eilanden behoeft te houden. Hij kan best de geheele kolonie bedienen.

De *Voorzitter* zal de verschillende onderdeelen van de amendementen afzonderlijk in stemming brengen, aangezien er leden kunnen zijn, die zooals hij oordeelen.

Hierna brengt de Voorzitter het amendement-Muller op den tekst van onderartikel 87 in stemming, hetwelk aangenomen wordt met tien tegen drie stemmen.

Voor stemmen de heeren Maduro, Forbes, Lansberg, Muller, Penso, Senior, Evertsz, De Casseres, Sutherland en Zeppenfeldt.

Tegen stemmen de heeren Winkel, Gorsira en de Voorzitter.

Het amendement op onderartikel 87 *a*, in stemming gebracht, wordt aangenomen met elf tegen twee stemmen.

Voor stemmen de heeren Maduro, Forbes, Lansberg, Muller, Penso, Senior, Evertsz, De Casseres, Sutherland, Zeppenfeldt en de Voorzitter.

Tegen stemmen de heeren Winkel en Gorsira.

Het amendement op onderartikel 87 *c* wordt nu aangenomen met elf tegen twee stemmen.

Voor stemmen dezelfde heeren als bij onderartikel 87 *a* en tegen ook dezelfde heeren.

Het amendement om een nieuw onderdeel bij onderartikel 87 te voegen, wordt met denzelfden uitslag aangenomen als de twee vorige onderdeelen.

Art. 87, zooals gewijzigd, wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De *Voorzitter* zegt, dat nu het bij de stemming gebleken is, hoe de uitslag valt, hij, indien geen der leden het verzoek daartoe doet, over dit en de volgende amendementen geen hoofdelijke stemming zal houden.

Het amendement op art. 88 wordt nu zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Onderartikelen 88, zooals gewijzigd en 89 worden zonder hoofdelijke stemmen aangenomen.

Het amendement op art. 90 wordt vervolgens zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Onderartikelen 90, zooals gewijzigd, 91 tot en met 94 wor-

den hierna zonder hoofdelijke stemming noch eenige discussie aangenomen.

Bij onderartikel 95 stelt de heer Lansberg voor om het onderdeel *a* van dit artikel in dier voege te wijzigen, dat voor de buitendistricten van Curaçao instede van voor 4, slechts voor 3 Gouvernements-geneeskundigen bezoldiging of verlofsbezoldiging wordt uitgetrokken; en in verband hiermede het aangevraagde krediet van f 14000.— te verminderen met f 3500.— en te bepalen op f 10500.—; en ook om het onderdeel *d* in dier voege te wijzigen, dat er voor Curaçao voor slechts 5 gouvernements-geneeskundigen voedergeld wordt aangevraagd, te weten 3 à f 900.— en 2 à f 500.—.

Dit amendement, door de heeren Forbes en Muller ondersteund, wordt door den voorsteller als volgt toegelicht:

Het vorig jaar heeft de Raad het crediet voor den geneesheer in het 3de district van de begrooting afgevoerd met de uitgesproken bedoeling om eerst af te wachten of de nieuwe regeling, ook zonder dien vierden dokter voor de buitendistricten niet reeds een voldoende verbetering in den toestand zou aanbrengen. Wij schrijven nu medio Mei 1919 en nog is de nieuwe dokter van het 2de district noch die van het 4de district aangesteld. Zooveel haast zet het Bestuur er dus ook niet achter, al is misschien de late aanneming der begrooting van dit jaar voor een groot deel de oorzaak van die vertraging.

Intusschen vind ik, dat het Bestuur wel een weinig meer rekening had kunnen houden met het votum van den Raad en eerst het tot stand komen van de nieuwe organisatie had kunnen wachten, eer het weer met hetzelfde voorstel ter tafel kwam.

En wat is het nieuwe argument ? De Spaansche griep-epidemie ! Maar, Mijnheer de Voorzitter, over de geheele wereld is de geneeskundige te kort geschoten bij die ongewone epidemie. Op het eiland Curaçao in het stadsdistrict meer dan in welk district ook. Kan men zich in ernst op die buitengewone, gansch abnormale epidemie beroepen ?

Het bestuur spreekt in de stukken van wassende bevolking, maar moest het niet eerder gewagen van afnemende bevolking met het oog op de honderden arbeiders, die maandelijks naar de naburige republieken vertrekken, om er in de suikervelden te werken, die hoofdzakelijk in de buitendistricten gerecruteerd worden ? Ik geloof, dat de Raad goed doet consequent te blijven in zijn afwachtende houding nog een jaar te volharden.

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt, dat, waar hij bij de behandeling van de begrooting van het loopend jaar zooveel gepleit heeft voor het behoud van den vierden geneesheer, hij dit jaar betrekkelijk kort kan zijn en verwijzen naar hetgeen hij toen gezegd heeft.

't Is ontegenzeggelijk waar, dat door de vermeerdering van het aantal geneeskundigen met twee reeds een groote verbetering in den toestand gebracht zal worden. Dat ze er nog niet zijn is niet de schuld van het Bestuur, want er is reeds lang gevraagd om van de sollicitanten twee uit te zenden ter vervulling van de opengekomen doktersplaatsen.

Niettegenstaande het crediet voor bezoldiging van den vierden geneesheer verleden jaar is afgevoerd, zegt spreker den Gouverneur te hebben voorgesteld dit jaar den post weder op de begrooting te brengen, overtuigd als hij is van de noodzakelijkheid van dezen vierden geneesheer.

't Is zijn overtuiging, dat het derde district met zijn 6000 zielen onmogelijk op een bevredigende wijze van uit de stad bediend kan worden door den geneesheer, belast met de armenpraktijk van het stadsdistrict bewesten de haven. Door zoo iets te bestendigen, zou men onverantwoordelijk handelen tegenover de bewoners van het derde district.

De heer Lansberg heeft willen doen uitkomen, dat door het wegtrekken van vele arbeiders van Curaçao de bevolking eerder af- dan toeneemt, maar men vergete niet, dat de meeste arbeiders, die wegtrekken, afkomstig zijn van het 4de en 5de district, welks bevolking ongeveer een 7500 zielen telt.

Behalve de bediening van de armenpraktijk in het stadsdistrict heeft de dokter op zijn beurt den internen dienst in

het gasthuis; dan assisteert hij meestal bij alle chirurgische operaties; gedurende de ziekte van Dr. Ellis is hij belast geworden met den dienst in het krankzinnigengesticht, zoodat er niet veel tijd overblijft om het derde district nog te bedienen.

De influenza-epidemie is als illustratie aangehaald van een toestand, die zich meer dan eens kan voordoen.

Gedurende die epidemie was iedereen overtuigd van de noodzakelijkheid van meer geneeskundige hulp, maar de versche indruk hiervan is nu verdwenen, of men ziet tegen de kosten op. Volgens spreker is de toestand nu onhoudbaar.

Bij tijdelijke afwezigheid door verlof, hetzij wegens ziekte of om andere redenen, is het niet mogelijk de plaats van den geneesheer aan te vullen.

Als spreker zich niet vergist, was het grootste bezwaar van den Raad verleden jaar niet zoozeer de bezoldiging van den vierden geneesheer, dan wel het uitgetrokken bedrag voor den bouw van een dokterswoning; waar dit zoo is, vertrouwt hij, dat, waar getracht zal worden een huis te huren voor den dokter, de Raad niet zal opzien tegen het betrekkelijk klein bedrag voor bezoldiging, en geeft den Raad dringend in overweging om, waar hij hoopt de noodzakelijkheid van een dokter voor het derde district te hebben aangetoond, den post te behouden.

De heer *Lansberg* zegt, dat de geachte gemachtigde hem niet heeft kunnen overtuigen van de noodzakelijkheid van een dokter voor het derde district; waar deze den titularis heeft aangehaald, zegt spreker, dat hij hem dikwijls in de stad ziet, zoodat hij het niet zoo erg druk kan hebben.

De *Voorzitter* zegt, dat, waar verleden jaar besloten is een proef te nemen met eene vermeerdering van het aantal geneesheeren met 2 instede van 3, hij verwacht had, dat het Bestuur met het weder op de begrooting brengen van den derden geneesheer tenminste zou hebben gewacht totdat de nieuwe organisatie in werking zou zijn getreden.

Spreker wijst er op, dat in tijden van nood de nieuw aan te stellen dokter voor het tweede district, dat nu ook al van uit de stad bediend wordt, ook zeker de bevolking van het derde district kan helpen bedienen.

En als het onverantwoordelijk zou zijn het derde district zonder dokter te laten, dan is het zeker nog onverantwoordelijker om Bonaire bijv. slechts met een geneesheer te laten.

Na eenige discussie hierover wordt het amendement-Lansberg in stemming gebracht en aangenomen met negen tegen vier stemmen.

Voor stemmen de heeren Maduro, Forbes, Lansberg, Muller, Penso, Winkel, Sutherland, Zeppenfeldt en de Voorzitter.

Tegen stemmen de heeren Senior, Evertsz, de Casseres en Gorsira.

Hierna worden onderartikelen 96 tot en met 116, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 117 verzoekt de heer *Muller* eerst art. 119 in behandeling te brengen, daar het zal afhangen van de inlichtingen, die hij van den geachten gedelegeerde, den heer Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, zal ontvangen op onderdeelen *a* en *b* van dit artikel, of hij zal voorstellen de twee voorgaande artikelen te doen vervallen.

Nadat hiertoe wordt besloten, zegt de heer *Muller* het volgende:

„Mijnheer de Voorzitter. Op onderdeel *a* van dit artikel is uitgetrokken voor geneesmiddelen enz. voor onvermogenden enz. voor de buitendistricten van Curaçao en de andere eilanden der kolonie..... f 6.100.—
terwijl op onderdeel *b* voor buitengewone geneesmiddelen enz. wordt aangevraagd een crediet van..... 5.000.—

of samen.... f 11.100.—

Onder den laatsten post zijn ook begrepen de kosten van operatie. Deze kosten zullen wel zijn die van huur voor de operatiekamer, die ik begroot op..... f 1.000.—

zoodat voor geneesmiddelen en geneeskundige behoeften op een uitgaaf van..... f 10.100.— valt te rekenen.

Als ik het wel heb, worden de geneesmiddelen enz., bedoeld in litt. *a* van art. 119, geleverd door het militair hospitaal, terwijl die, bedoeld in litt. *b*, verstrekt worden door het St. Elisabeth Gasthuis. Op deze laatste levering wordt er zeker voordeelen behaald, terwijl aan den militairen apotheker ten laste van de Rijksbegrooting een vergoeding van f 480.— 's jaars wordt uitgekeerd voor het verrichten van burgerlijke diensten, die vermoedelijk bestaan in het expedieeren van de geneesmiddelen, bedoeld bij litt. *a* van het artikel. De verstrekking van geneesmiddelen zal dus loopen over drie schijven: 1º de stadsapotheek, 2º het militair hospitaal, en 3º het St. Elisabeth Gasthuis.

Wanneer nu deze verstrekkingen in ééne hand worden gebracht, dan zal daaruit drieërlei voordeelen worden verkregen: ten eerste dat er grootere voorraden kunnen worden besteld door de stadsapotheek, waardoor de inkoopsprijzen lager zullen zijn, ten tweede, dat de winst, die het gasthuis nu op zijn levering maakt, voor het Bestuur blijft, en ten derde, dat de uitkeering aan den militairen apotheker achterwege kan blijven, hetgeen natuurlijk een groote besparing voor het Bestuur zal zijn. Immers het doel met de oprichting van de stadsapotheek beoogd, is om te komen tot vermindering van de uitgaven voor geneesmiddelen enz.

Daarom zou ik den geachten gedelegeerde, den heer Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, willen verzoeken, den Raad in te lichten of alle verstrekkingen van geneesmiddelen enz., zonder storing te brengen in den geregelden gang van zaken, uit de stadsapotheek zullen kunnen geschieden.

Hierop zegt de heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter. Naar aanleiding van het gesprokene door den heer Muller zou ik gaarne een volledig aperçu geven van de geheele aangelegenheid betreffende de voorgestelde stadsapotheek en trachten de nieuwe punten door den heer Muller in het geding gebracht, behoorlijk te behandelen. Het had mijn aandacht getrokken, dat de begrootingspost toegestaan voor geneesmiddelen aan onvermogenden, steeds maar, jaar in jaar uit, werd overschreden met belangrijke sommen. Terwijl bijv. daarvoor voor 1917 was toegestaan f 5500.— werd uitgegeven niet minder dan f 22100.—, dus meer dan het viervoudige. In 1918 werd toegestaan f 14000.— en werd uitgegeven f 24858, dus een overschrijding van meer dan f 10000,—.

Alleen voor patiënten buiten het Gasthuis werden uitgegeven:

in 1914.....	f	7046.—
in 1915	,,	10991.—
in 1916.....	,,	13354.—
in 1917.. ...	,,	12523.—
in 1918 p. m.	,,	15000.—

Daarbij komt dan nog een bedrag van f 11.431.— voor patiënten in het Gasthuis, betaald wegens het verstrekken van ,,*buitengewone* geneesmiddelen en operatie-onkosten, verbandstoffen enz.''.

Ik ben speciaal op deze cijfers gaan letten, toen ik de rekeningen van de geneesmiddelen ten behoeve van de Polikliniek onder de oogen kreeg. Daarvoor was een bedrag van f 1500.— uitgetrokken en hun bereiding was op de gewone condities bij een apotheker uitbesteed. Deze apothekers-rekening echter bedroeg alleen voor de eerste 3 maanden f 850.—, d. i. meer dan het dubbele van het toegestane bedrag. Ik meende dit niet te mogen continueeren en heb mij tot den militairen apotheker, die een toelage voor civiele diensten geniet, gewend, en een regeling met hem getroffen over deze levering.

Het resultaat was, dat de kosten tot ongeveer ⅓ werden verminderd (f 240.—). Dit bracht mij op het denkbeeld, of ook voor de uitgaven uit dezen hoofde voor andere groepen, geen belangrijke bezuiniging ware te verkrijgen. Twee wegen stonden daarvoor open: of met de apothekers een nieuw voordeeliger contract aangaan, of wel de levering van geneesmiddelen van gouvernementswege ter hand nemen.

Op raad van Gouverneur Nuyens heb ik het eerste geprobeerd; toen een nieuw jaar-contract moest worden gemaakt, heb ik met de heeren geconfereerd, met de bedoeling een uniformprijs voor een recept, van pl. m. f 0,30 te verkrijgen, en de procentische verhoogingen van den prijs die stijgen met het absolute bedrag, daarvan af te schrappen en alleen een bedrag vast te stellen voor de bereiding. Dit is mij echter niet gelukt; ik heb mij tevreden moeten stellen met eene verlaging van 25% tot 20% bij de kostenberekening der recepten, duurder dan f 0,25, benevens de afschaffing der f 0.10 bereidingskosten voor deze recepten. Dat de conferentie toch wel eenige vruchten heeft gedragen, is te zien uit de cijfers voor de eerste maanden van dit jaar, waaruit blijkt, dat de uitgegeven som per maand uit dien hoofde is gedaald:

voor de Oostkant van gemiddeld	f 372.—	per maand
tot gemiddeld	f 140.—	per maand
voor de Westkant van pl. m.	f 500.—	per maand
tot Jan. pl. m.	f 335.—	
Febr. pl. m.	f 339.—	

in Maart echter weer een stijging tot f 458.—

Uit deze cijfers blijkt toch ook wel naar genoegen, dat deze uitgaven belangrijk zijn te reduceeren; want op deze bedragen moet dan toch nog door den apotheker winst zijn gemaakt.

Vandaar dan, dat ik het plan heb opgevat den Gouverneur te adviseeren op de begrooting 1920 een ontwerp stadsapotheek voor te stellen; waarbij de bedoeling voorzat, dat de distributie, evenals nu naar de buitendistricten, door den militairen apotheker zou geschieden.

Ik meen alle betrekkelijke posten ruim te hebben geschat; voor den post op dit salaris heb ik twee candidaten; andere onderdeelen heb ik, ook na voorlichting, zoo goed mogelijk begroot. Ik meende uit dezen hoofde op de besparing van zeker f 7000.— te kunnen rekenen.

Unfaire concurrentie tegenover andere apothekers kan worden uitgesloten. (Geen particuliere leveringen).

Door den heer Muller zijn nu echter nieuwe punten in het debat gebracht. Als ik het goed begrijp, is zijn voorstel een uitbreiding in dien zin, dat hij ook de buitendistricten en de onvermogende patiënten in het Gasthuis, van uit de Gouvernements-apotheek wil voorzien.

Tegen het eerste gedeelte is, geloof ik, geen enkel bezwaar; het is mij persoonlijk onverschillig of de geneesmiddelen uit het Rijksmagazijn of van elders worden betrokken, als het maar op de doelmatigste wijze gebeurt, en goede geneesmiddelen op de goedkoopste wijze worden verkregen. Men mag echter hierbij dan niet vergeten, dat het karakter van den stadsapotheker dan totaal verandert. Behalve gereedmaker van recepten wordt hij dan tevens inkooper en verdeeler van geneesmiddelen. Zijn werkzaamheden vermeerderen dus, ook in qualiteit, en zijn salaris zal evenredig hooger moeten worden gesteld.

Wat de voorziening der Gasthuis-patiënten betreft, zou ik de zaken wat hooger op willen halen. Zooals U bekend is, heeft lange jaren geleden het St. Elisabeth Gasthuis de zorg op zich genomen voor voeding, kleeding en gewone medicijnen der onvermogenden, tegen het bijna belachelijke bedrag van f 0,25 en f 0,30. Pas verleden jaar is dit bedrag tot f 0,50 verhoogd, onder dezelfde verplichtingen van niet minder dan voeding, kleeding en geneeskundige verzorging. Het lag voor de hand, dat met den vooruitgang der behandeling, het op den voorgrond komen van operaties, voorschrijven van meer chemische praeparaten met dat bedrag niet altijd kon worden volstaan; vandaar dat zich een post vormde van ,,buitengewone geneesmiddelen en operatiekosten''.

Onder buitengewone geneesmiddelen moeten dan in het algemeen die geneesmiddelen worden verstaan, die te duur zijn om regelmatig binnen het vastgestelde bedrag te kunnen af-

leveren; onder kosten voor operatie de verbandstoffen, middelen van narcose, handschoenen enz.

Ik heb er prijs op gesteld precies te weten wat gewone, wat buitengewone geneesmiddelen waren, en heb daarvoor met de directie van het Gasthuis geconfereerd, waarbij wij tot een opstelling van beide lijsten gekomen zijn. De levering der gewone geneesmiddelen valt dus binnen den vasten prijs van f 0,50, voor de buitengewone slechts wordt extra door het Gouvernement betaald.

Als U de lijst inziet, zult U met eenige humor kunnen opmerken, dat onder de buitengewone geneesmiddelen wel eenige zeer gewone zaken zijn, maar dit houdt verband met de duurte. En deze lijsten gelden slechts voor een jaar.

Daarbij moet op mijn voorschrift de dienstdoende gouvernements-geneeskundige elk recept in een bijgehouden apotheekboek aanteekenen.

Om nu op het voorstel Muller te komen, komt het mij voor een stap achteruit te zijn, wanneer de geneesmiddelen voortaan niet meer in de apotheek, in het gasthuis zelf gelegen, bereid zouden kunnen worden, temeer om dat financieel voor de bereiding zelve niets wordt in rekening gebracht, personeel daarvoor niet betaald en ook het grootste deel der geneesmiddelen kosteloos wordt geleverd, wat uit het apotheekboek valt na te zien.

Waar ik echter wel voor zou voelen, is dat de ,,buitengewone geneesmiddelen'' door het Gasthuis-bestuur uit de Stadsapotheek zouden worden betrokken; trouwens reeds meermalen heb ik de Moeder erop gewezen, dat al dit afzonderlijk inkoopen, de zaken duurder maakte. Het Gasthuis zou dus dan zijn buitengewone geneesmiddelen uit het gouvernements magazijn gratis bekomen op de wijze als de gouvernements-geneeskundigen voor hun apotheek, terwijl van deze voorraden driemaandelijks in te dienen staten waren bij te houden.

Voor de gewone geneesmiddelen staat de keuze van inkoop enz. natuurlijk aan het oordeel van het Gasthuis, omdat het daar financieel vrij in is; eveneens de inkoop voor zijn klassepatiënten. Komt het voordeeliger uit, dan zal het Gasthuis-bestuur de middelen zeker ook wel uit het gouvernements magazijn willen inkoopen.

Ik meen, dat op deze wijze de zaak naar genoegen van alle partijen ware te regelen, en ook dat door alles bij elkaar een belangrijke bezuiniging kan worden gemaakt, waardoor andere noodzakelijke uitgaven kunnen worden gedaan.

De heer *Muller* betuigt den geachten gedelegeerde zijn beleefden dank voor de zeer uitvoerige en volledige inlichtingen door hem verstrekt. Op grond van deze inlichtingen ziet spreker af van zijn voornemen om in te dienen een amendement om de artikelen 117 en 118 te doen vervallen; daarentegen zal hij, waar hij de billijkheid inziet van het argument, dat bij vermeerdering van werkzaamheden van den apotheker, diens bezoldiging verhoogd zal moeten worden, een amendement indienen om daartoe te geraken, en zou den geachten gedelegeerde willen verzoeken hem op te geven welk bedrag hij als billijk beschouwt. Ook zal spreker op art. 118 een amendement indienen om alle verstrekkingen van geneesmiddelen enz. bij de stadsapotheek onder dak te brengen. In verband hiermede zal ook art. 119 geamendeerd moeten worden, om de onderdeelen *a* en *b* daaruit te doen vervallen.

Onderartikel 117 komt nu in behandeling.

De heer *Muller* stelt voor onderdeel *a* van dit artikel te doen luiden: ,,bezoldiging of verlofbezoldiging van den gouvernements-apotheker f 2500 tot f 3000 . . . f 2500.— en het totaal bedrag van dit artikel te bepalen op f 3000.—.

Nadat dit voorstel ondersteund wordt door de heeren Lansberg en Gorsira, zegt de heer Muller, dat dit amendement een uitvloeisel is van hetgeen hij bij art. 119 heeft gezegd, zoodat daarvoor geen nadere toelichting noodig is.

Naar aanleiding van dit voorstel ontspint zich een discussie tusschen de heeren Muller, Sutherland, den Voorzitter en Dr. Waterman, waarbij de heer Sutherland den gemachtigde vraagt of de titularis, dien hij bedoelt, bereid zal zijn de be-

trekking aan te nemen tegen de bezoldiging op de begrooting uitgetrokken.

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, antwoordt hierop bevestigend, waarop de heer *Muller* zegt, in verband met de mededeeling van den gemachtigde, dat de titularis, dien hij op het oog heeft, bereid zal zijn de betrekking aan te nemen op het uitgetrokken salaris, het amendement in te trekken.

Onderartikel 117 wordt nu zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 118 stelt de heer *Muller* het volgende voor:
in den tekst van dit artikel instede van het woord ,,behoeften'' te lezen de woorden ,,benoodigdheden, kosten van operatiën'';
in den tekst van onderdeel *c* tusschen de woorden ,,geneesmiddelen'' en ,,geneeskundigen'' het woordje ,,en'' te vervangen door een komma, en na het woord ,,benoodigdheden'' te voegen de woorden ,,en kosten van operatiën (kolonie)'';
het bedrag uitgetrokken bij genoemd onderdeel *c* te verhoogen met f 11100.— en te brengen op f 13600.—;
het bedrag van artikel 118 te verhoogen met f 11100.— en te brengen op f 15600.—.

Nadat dit voorstel ondersteund wordt door de heeren Lansberg en Gorsira, zegt de heer *Muller*, dat het doel van dit amendement is om te doen uitkomen, dat alle verstrekkingen van geneesmiddelen enz. door het Gouvernement uit de stadsapotheek zullen geschieden.

Dit amendement, in stemming gebracht, wordt aangenomen met algemeene stemmen.

Bij onderartikel 119 stelt de heer *Muller* het volgende voor:
uit den tekst van het artikel te lichten de woorden ,,verschillende uitgaven voor geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden, kosten van operatiën'';
de onderdeelen *a* en *b* te laten vervallen;
de andere onderdeelen alle twee letters te laten opschuiven en het totaal van het artikel te verlagen met f 11100.— en te brengen op f 26338.—.

Dit voorstel wordt ondersteund door de heeren Lansberg en Gorsira.
De heer *Muller* zegt, dat dit amendement geen toelichting behoeft, daar het een gevolg is van het zooeven aangenomen amendement op art. 118.

Aangezien niemand hoofdelijke stemming verlangt, wordt het onderartikel 119, zooals gewijzigd, en vervolgens de onderartikelen 120 tot en met 127, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 128 vraagt de heer *Boomgaart*, gemachtigde van den Gouverneur, om het bedrag, uitgetrokken voor toelagen van 2 opzichters, te verhoogen met f 600.— en te brengen op f 6000.— en het bedrag van f 600.— uitgetrokken voor huishuur voor die twee opzichters te laten vervallen.
De totalen van het onderdeel *b* en van het artikel 128 blijven onveranderd.

Ter toelichting zegt de heer *Boomgaart*, dat het billijk voorkomt de inkomens en de toelagen voor huishuur van deze twee opzichters samen te trekken tot inkomens, aangezien zij dan later, in verband met de bepalingen van het Koninklijk besluit van 19 October 1918, N° 85 (P. B. 1919 N° 1) voor den tijd, dien zij in de kolonie gedetacheerd zullen zijn geweest, eene verhooging van pensioen zullen krijgen, berekend naar eene jaarwedde van f 3000.—. Zooals hunne toelagen thans verdeeld zijn (f 2700.— inkomen en f 300.— voor huishuur) zou de verhooging van hun pensioen naderhand berekend worden naar een bedrag van slechts f 2700.—, aangezien de toelage voor huishuur voor bedoelde verhooging niet in aanmerking zou komen.

De opzichter *Van Aken* geniet sedert 1 Januari 1917 f 2700.— plus f 300.—, terwijl de tweede opzichter waarschijnlijk op de toelagen op de begrooting uitgetrokken zal worden uitgezonden.

Onderartikelen 128, zooals gewijzigd, 129 tot en met 132, worden, elk afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 133 vraagt de heer *Evertsz* of de gemachtigde hem eenige inlichtingen kan verstrekken betreffende zijn verzoek, bij de behandeling van de suppletoire begrooting voor dit jaar gedaan naar aanleiding van het aangevraagd crediet ter verbetering van de afwatering van de wijk Monte Berde en andere daarmede gepaard gaande werken. Worden de huisjes naast het kerkhof nog opgeruimd? Als er een tweede weg over den Berg Altena wordt gemaakt, hetgeen spreker noodig blijft achten ter ontlasting van den bestaanden verkeersweg, zou hij gaarne zien, dat hij breed genoeg voor twee voertuigen wordt aangelegd.

De heer *Van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt, dat de beslissing van den Gouverneur, wat betreft de opruiming van de huisjes naast het kerkhof hem niet bekend is, doch mogelijk zou de heer Administrateur van financiën mede kunnen deelen hoe de oud-Gouverneur hierover dacht of heeft beslist.

Over de urgentie van een tweeden verkeersweg over den Berg Altena bestaat er dus verschil van meening.

Een tweede weg over den Berg Altena is mogelijk, nu er door den Procureur-generaal een straten- en wegenplan is vastgesteld voor de stadswijk Monte Berde.

Men kan den Cornetweg volgen, die meer zigzag den berg op leidt en dus minder steil kan zijn; men kan ook de Helenastraat volgen, die recht is, maar dan ook steiler zou uitvallen.

Of er bij de vaststelling van het stratenplan rekening is gehouden met een tweeden doorgaanden verkeersweg is spreker niet bekend, want deze aangelegenheid wordt volgens de bestaande verordeningen hier op Curaçao niet door Openbare Werken behartigd.

Uit den aard der zaak moeten aan een doorgaanden verkeersweg hoogere eischen worden gesteld dan aan een gewone straat.

Hierna worden de onderartikelen 133 tot en met 151, zoomede de artikelen 1, 2, 3 en 4, voorts het intitulé, de considerans, en het ontwerp in zijn geheel, zooals gewijzigd, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

De *Voorzitter* zegt, dat door den zorg van de Administratie van financiën in de totalen der artikelen en afdeelingen en in het totaal der geheele begrooting wel de veranderingen zullen worden aangebracht, die uit de door den Raad aangenomen amendementen voortvloeien.

Niemand meer het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1918—1919.

NOTULEN.

Nº 14.

NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 13n. Mei 1919, des morgens te 8½ uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren *J. Sutherland*, *F. W. P. Winkel. Edwin Senior*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *E. M. Penso*, *Ed. S. Lansberg*, *H. Statius Muller* en *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, leden, benevens de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad. bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, wnd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

AFWEZIG : de heer Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, zonder kennisgeving, en de heeren Dr. *H. A. de Casseres*, *S. M. L. Maduro* en *J. C. B. Forbes*, leden, de twee eerstgenoemden met, de laatstgenoemde zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt mede, dat de notulen van de laatste vergadering van den 10n. Mei j.l. wegens uitgebreidheid, niet gereed kunnen zijn om heden aan de goedkeuring van de leden te worden onderworpen, maar dat zij zoo spoedig mogelijk in druk zullen worden rondgedeeld.

Ter voldoening aan het verzoek, vervat in de Gouvernements-depêche, dd. 6 Mei 1919, Nº 1907, zegt de Voorzitter den leden van den Raad namens den wnd. Gouverneur dank voor hetgeen zij in het afgeloopen zittingjaar hebben verricht, waarna hij eene commissie benoemt van in- en uitgeleide van den Gouverneur, die zoo aanstonds de vergadering voor het nieuwe zittingjaar zal openen, welke commissie bestaat uit de heeren Ed. S. Lansberg, J. Sutherland en C. S. Gorsira J. P. Ez.

Daar geen der leden het woord verlangt en deze bijeenkomst de laatste openbare van dit zittingjaar is, worden op voorstel van den Voorzitter, in opvolging van art. 32 van het Reglement van Orde, de notulen van het verhandelde in deze zitting voorgelezen en goedgekeurd.

Hierop verklaart de Voorzitter, namens den HoogEdel-Gestrengen Heer wnd. Gouverneur van Curaçao, de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1918—1919 gesloten.

ALPHABETISCH REGISTER

OP DE NOTULEN DER ZITTINGEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD

VAN DE KOLONIE GURAÇAO.

ZITTINGJAAR 1918 — 1919.

De cijfers achter de nos. duiden aan de rangnummers der notulen, en de daarnaast geplaatste cijfers de bladzijden dier notulen.

De tusschenhaaks geplaatste vette cijfers duiden aan de rangnummers der ontwerp-verordeningen en ontwerp-keuren, en de daarnaast geplaatste cijfers de rangnummers der verschillende stukken der ontwerpen.

A.

Administrateur van financiën (H. J. T. Boomgaart). Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordeningen: tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.2.

Spreekt:
bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.4; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.22, 24, 25, 27, 28, 41 en 42;
bij de behandeling van de motie door het lid F. W. P. Winkel, mede namens 8 andere leden, ingediend, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad nº 13.7, 14, 15 en 21.

Adressen aan den Kolonialen Raad. Zie onder Verzoekschriften.

Afdeelingen (samenstelling der —) nº 1.3.

Ambtenaren. Zie onder Duurtebijslag.
———— (aanvulling van het pensioenreglement van burgerlijke — , P. B. 1868 Nº 2). Zie onder Verordeningen sub 11º
———— (aanvulling van het pensioenreglement van burgerlijke — , P. B. 1899 Nº 8). Zie onder Verordeningen sub 12º
———— (binnen- en buitenlandsche verloven en vrijstellingen van dienst in den burgerlijken dienst). Zie onder Verordeningen sub 13º
———— (regeling van uit de koloniale kas te kwijten verlofsbezoldigingen). Zie onder Verordeningen sub 14º
———— (verleenen van wachtgeld en onderstand aan burgerlijke —). Zie onder Verordeningen sub 15º
———— (verordening ter uitvoering van art. 25 van het pensioenreglement van burgerlijke — , P. B. 1868 Nº 2). Zie onder Verordeningen sub 23º
———— (wijziging van: 1º de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 63) tot aanvulling van het pensioenreglement van burgerlijke — , P. B. 1868 Nº 2; en 2º de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 64) tot aanvulling van het pensioenreglement van burgerlijke — , P. B. 1899 Nº 8). Zie onder Verordeningen sub 29º

Amelunxen (C. P.) e. a., onderwijzeressen en onderwijzers bij het openbaar onderwijs te Curaçao. Zie onder Verzoekschriften sub 1º

Amendementen (voorgestelde —) nº 3.4, 5, 6 en 7; nº 4.2 en 5; nº 13.22, 26, 27, 29, 31, 32, 36, 40 en 41.

B.

Beambten (binnen- en buitenlandsche verloven en vrijstellingen van dienst in den burgerlijken dienst). Zie onder Verordeningen sub 13º
———— (regeling van uit de koloniale kas te kwijten verlofsbezoldigingen). Zie onder Verordeningen sub 14º
———— (verleenen van wachtgeld en onderstand aan burgerlijke ambtenaren). Zie onder Verordeningen sub 15º

Beaujon en **Neuman,** eigenaren van de cement-dakpannenonderneming op Curaçao. Zie onder Verzoekschriften sub 5º

Beëediging van den waarnemenden Gouverneur Mr. J. B. Gorsira nº 11.1 en 2.

Begraafplaatsen (herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en - en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie). Zie onder Verordeningen sub 3º

Begrafenisrechten (voorschriften omtrent —). Zie onder Verordeningen sub 3º

Begrooting voor het dienstjaar 1919 (aanvulling van de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke —). Zie onder Verordeningen sub 16º
———— voor het dienstjaar 1920 (voorloopige vaststelling van de koloniale huishoudelijke —). Zie onder Verordeningen sub 22º

Belastingen (wijziging van de Grondbelastingverordening 1908 en de Gebruiksbelastingverordening 1908). Zie onder Verordeningen sub 9º

Besmettelijke ziekten (bepalingen ter bestrijding van —). Zie onder Verordeningen sub 20º

Bode bij den Kolonialen Raad. Kennisgeving van het op verzoek verleend eervol ontslag aan den bode bij den Kolonialen Raad Louis Leend nº 10.1.
———— Kennisgeving van de benoeming van Johan Leend tot bode bij den Kolonialen Raad nº 10.2.

Boomgaart (H. J. T). Zie onder Administrateur van financiën.

C.

Cement-dakpannen-onderneming. Zie onder Verzoekschriften sub 5º

Centraal testamentenregister (instelling van een —). Zie onder Verordeningen sub 17º

Commissie van in- en uitgeleide. Benoeming van eene commissie om den waarnemenden Gouverneur Mr. J. B. Gorsira in en uit te geleiden ter vergadering, bijeengeroepen voor de beëediging van Z.H.E.G. nº 11.1; benoeming van eene commissie van in- en uitgeleide van den waarn. Gouverneur bij de opening der vergadering voor het zittingjaar 1919/1920 nº 14.1.

—— —— voor de verzoekschriften (kiezing van de —) nº 6.2; besluit om het verzoekschrift van C. P. Amelunxen e. a., onderwijzeressen en onderwijzers bij het openbaar onderwijs te Curaçao, in handen te stellen van de commissie nº 6.1; besluit om de verzoekschriften van : 1º Mevr. Van Breemen-Kruyt e. a., onderwijzeressen en onderwijzers op Curaçao, 2º C. Winkel & Zonen e. a.; 3º de Damesvereeniging ,,Club Entre Nous''; en 4º Beaujon en Neuman, eigenaren van de cement-dakpannen-onderneming, in handen te stellen van de commissie nº 12.2; verslag van de commissie over de 4 laatstgenoemde verzoekschriften nº 13.2 en 3; de Raad verklaart zich met elke der conclusies van de commissie te vereenigen, en op voorstel van den voorzitter wordt besloten de conclusie van de commissie op het verzoekschrift van de onderwijzers bij schrijven ter kennis van den Gouverneur te brengen nº 13.3.

D.

Dakpannen-onderneming. Zie onder Verzoekschriften sub 5º

Damesvereeniging „Club Entre Nous". Zie onder Verzoekschriften sub 4º

De Casseres (Dr. H. A.), lid van den Raad.
Zendt in schrijven, houdende mededeeling, dat hij bij de aanstaande verkiezingen van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature in den Raad, voor een eventueele herkiezing niet in aanmerking zou wenschen te komen, en verzoek om de vergadering hiermee in kennis te stellen nº 9.1.
Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature wegens de periodieke aftreding in Mei 1919 van het lid — . Zie onder Koloniale Raad.

De Haseth (P. L. B.), hoofdcommies. Zie onder Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie.

Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst (Dr. N. Waterman).
Zendt in een exemplaar van het jaarverslag van den openbaren gezondheidsdienst over 1917 nº 2.1.
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.1; houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao nº 3.1; op de keuring van vee, vleesch en toebereide vleeschwaren en den verkoop van vleesch en toebereide vleeschwaren in het eerste district op Curaçao nº 3.1; tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.2.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.2, 3, 4, 5, 6 en 7; nº 4.2, 3, 4 en 5; houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao nº 3.8 en 9; op de keuring van vee, vleesch en toebereide vleeschwaren en den verkoop van vleesch en toebereide vleeschwaren in het eerste district op Curaçao nº 3.9; tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.3, 4, 6 en 7; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.18, 19, 21, 26, 36, 37, 38, 39, 40 en 41.

Directeur der Openbare Werken (Ph. van der Breggen).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordeningen: tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.2.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.3, 4, 5 en 6; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.21, 27 en 42.

Domein (vaststelling van bepalingen betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van — voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 2º
—— —— (aanvulling der verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van — voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 28º

Duurtebijslag. Indiening van de gouvernements-depêche, dd. 11 September 1918, Nº 2847, handelende over het toekennen van een — aan de ambtenaren en de onderwijzers op de bijzondere gesubsidieerde scholen, en houdende het verzoek de meening van den Raad over de toekenning van dien — te vernemen nº 5.1 en 2; behandeling en besluit nº 5.5 en 6.

E.

Ellis (Mr. W. Ch. de la Try). Kennisgeving van de benoeming van — tot lid van den Raad nº 13.1; kennisgeving van de beëediging van — als lid van den Raad nº 12.2.

Evertsz (Dr. J. P. — Hz.). Zie onder Ondervoorzitter.
—— —— (Dr. J. P. — Hz.). Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature wegens de periodieke aftreding in Mei 1919 van het lid — . Zie onder Koloniale Raad.
—— —— (Dr. J. P. — Hz.). Kennisgeving van de benoeming van — tot lid en ondervoorzitter van den Raad nº 13.1.

Exploitatie van motoromnibusdiensten (vaststelling van bepalingen betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de — als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 2º

——— van motoromnibusdiensten (aanvulling der verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de — als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 28º

F.

Forbes (J. C. B.), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.11, 26 en 27.

Stelt amendement voor op de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.26.

G.

Gebruiksbelasting (wijziging van de Grondbelastingverordening 1908 en de Gebruiksbelastingverordening 1908). Zie onder Verordeningen sub 9º

Geneeskundigen (bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de — in de kolonie Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 4º

Gorsira (Mr. C. S.). Zie onder Procureur-generaal (wd.).

Gorsira (C. S. — J.P.Ez.), lid van den Raad.
Spreekt:
bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.5 en 7; houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao nº 3.7, 8 en 9; tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.6; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.33;
bij de behandeling van de gouvernements-depêche, dd. 11 September 1918, Nº 2847, handelende over het toekennen van een duurtebijslag aan de ambtenaren en de onderwijzers op de bijzondere gesubsidieerde scholen nº 5,5.

Gorsira (Mr. J. B.). Zie onder Gouverneur (wd.) en Procureur-generaal.

Gouverneur (Mr. Th. I. A. Nuyens).
Opent de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1918/1919, rede nº 1.1—3.

Zendt in:
1º ontwerp-verordeningen en ontwerp-keuren: nº 2.1; nº 3.1; nº 4.1; nº 5.1; nº 6.1; nº 7.1; nº 8.1; nº 10.2; nº 12.2.

2º machtigingen op hoofdambtenaren om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen: nº 3.1; nº 5.1; nº 8.2.

3º depêches en beschikkingen:
depêche dd. 11 September 1918, Nº 2847, handelende over het toekennen van een duurtebijslag aan de ambtenaren en de onderwijzers op de bijzondere gesubsidieerde scholen, en houdende het verzoek de meening van den Raad over de toekenning van dien duurtebijslag te vernemen nº 5.1 en 2;
depêche dd. 25 October 1918, Nº 3528, waarbij den Raad gemeld wordt, dat de vraag in studie is 1º of het gewenscht zou zijn een gedeelte van het Waaigat uit te diepen, teneinde het geschikt te maken tot een haven voor zeilschepen, die nu aan de kaden van de St. Annabaai de plaats innemen, welke dan voor stoomschepen beschikbaar zou blijven, en 2º of dit een haven zou moeten worden met de noodige opslagplaatsen, waar de zeilschepen hunne goederen zouden kunnen lossen en inladen, dan wel enkel een haven om de zeilschepen tijdelijk op zij te leggen, als zij in de St. Annabaai bijv. liggen te wachten op stoomschepen, waaruit zij lading zullen moeten innemen, of waarin zij goederen zullen moeten overladen; dat voor de eventueele uitvoering van het plan door den Directeur van Openbare Werken vier ontwerpen aan den Gouverneur werden ingediend, welke de Gouverneur aan den Raad overlegt, onder mededeeling, dat de Minister van Koloniën alvorens in deze een besluit te nemen gaarne het oordeel van den Raad zou willen vernemen omtrent de wenschelijkheid om het Waaigat door uitdieping tot een haven voor zeilschepen te maken in 't algemeen en voorts, indien deze werd aangenomen, omtrent de vraag welk ontwerp van den Directeur der Openbare Werken dan de voorkeur zou verdienen nº 7.2;
beschikking dd. 23 November 1918, Nº 1037, waarbij de wd. hoofdcommies P. L. B. de Haseth van de gouvernementssecretarie naar de inspectie der belastingen en de hoofdcommies J. W. J. van der Linde Schotborgh van het postkantoor naar de gouvernements-secretarie tijdelijk zijn overgeplaatst nº 8.1;
depêche dd. 28 December 1918, Nº 4345, houdende mededeeling, dat de Gouverneur om gezondheidsredenen aan Hare Majesteit de Koningin ontslag uit zijn ambt heeft aangevraagd nº 8.2;
beschikking dd. 8 Februari 1919, Nº 179, waarbij aan den bode bij den Kolonialen Raad en ter gouvernements-secretarie Louis Leend, op zijn verzoek, met ingang van 1º Maart 1919, eervol ontslag uit 's lands dienst is verleend nº 10.1;
depêche dd. 10 Februari 1919, Nº 630, waarbij de Gouverneur den Raad mededeelt, dat Hare Majesteit de Koningin hem het gevraagde ontslag uit zijn ambt heeft verleend, met vergunning om in Maart of April de kolonie te verlaten en het Bestuur daarvan tijdelijk over te dragen aan den heer Mr. J. B. Gorsira, Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur, en waarbij de Gouverneur den Raad zijn oprechten dank betuigt voor de medewerking van den Raad, die hij op hoogen prijs heeft gesteld, en voor 's Raads streven om met hem den bloei en de welvaart der kolonie zooveel mogelijk te bevorderen nº 10.1;
beschikking dd. 12 Februari 1919, Nº 194, waarbij de bode ter Administratie van financiën en ten kantore van den Kolonialen Ontvanger Johan Leend tevens tot bode van den Kolonialen Raad is benoemd nº 10.2;
beschikking dd. 27 Februari 1919, Nº 254, waarbij de wd. hoofdcommies P. L. B. de Haseth van de inspectie der belastingen naar de gouvernements-secretarie en de hoofdcommies J. W. J. van der Linde Schotborgh van de 'gouvernementssecretarie naar het postkantoor zijn overgeplaatst nº 10.2.

Voorlezing door den Griffier van de proclamatie, waarbij de Gouverneur Mr. Th. I. A. Nuyens de overgave van het bestuur aan den waarnemenden Gouverneur Mr. J. B. Gorsira aan de bevolking bekend maakt nº 11.1.

——— (waarnemende) (Mr. J. B. Gorsira).
Kennisgeving door den Gouverneur Mr. Th. I. A. Nuyens, dat Hare Majesteit de Koningin hem het gevraagde ontslag uit zijn ambt heeft verleend, met vergunning om in Maart of April de kolonie te verlaten en het Bestunr daarvan tijdelijk over te dragen aan den heer Mr. J. B. Gorsira, Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur nº 10.1.

Voorlezing door den Griffier van de proclamatie, waarbij de waarnemende Gouverneur de aanvaarding van het Bestuur ter kennis van de ingezetenen brengt nº 11.1.

Aflegging van den eed, voorgeschreven bij art. 28 van het Regeeringsreglement, door den waarnemenden Gouverneur nº 11.1 en 2.

Rede door den waarnemenden Gouverneur uitgesproken bij gelegenheid van de aflegging van den eed, voorgeschreven bij art. 28 van het Regeeringsreglement nº 11.2 en 3.

Zendt in:
1º machtigingen op hoofdambtenaren om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen: nº 12.2.

2º depêches en beschikkingen:
depêche dd. 2 April 1919, Nº 1450, houdende kennisgeving van de benoeming van de heeren Mr. W. Ch. de la Try Ellis, B. E. van der Veen Zeppenfeldt en Dr. J. P. Evertsz Hz., tot leden van den Raad, en van de heeren A. G. Statius Muller en Dr. J. P. Evertsz Hz. tot onderscheidenlijk voorzitter en ondervoorzitter nº 13.1;
depêche dd. 1 Mei 1919, Nº 1835, houdende mededeeling, dat de heer Mr. W. Ch. de la Try Ellis, bij Koninklijk besluit van 21 Maart 1919 Nº 61, benoemd tot lid van den Raad, op 1 Mei 1919 den eed, voorgeschreven bij art. 74 van het Regeeringsreglement, in 's Gouverneurs handen heeft afgelegd nº 12.2;
beschikking dd. 6 Mei 1919, Nº 570, regelende de plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan nº 13.1;
depêche dd. 6 Mei 1919, Nº 1907, houdende verzoek aan den Voorzitter om op den 13den Mei 1919 vóór negen uur des morgens de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1918—1919 namens den waarn. Gouveneur te sluiten en den leden dank te betuigen voor hetgeen door hen in dat zittingjaar is verricht nº 13.1.

Griffier van den Raad (J. F. Haayen). Voorlezing door den — van de proclamatie, waarbij de Gouverneur Mr. Th. I. A. Nuyens de overgave van het Bestuur aan den waarnemenden Gouverneur Mr. J. B. Gorsira aan de bevolking bekend maakt, en die, waarbij de waarnemende Gouverneur de aanvaarding van het Bestuur ter kennis van de ingezetenen brengt nº 11.1.

Grondbelasting (wijziging van de Grondbelastingverordening 1908 en de Gebruiksbelastingverordening 1908). Zie onder Verordeningen sub 9º.

H.

Haayen (J. F.). Zie onder Griffier van den Raad en onder Verordeningen sub 23º

Handelsregister (instelling van een —). Zie onder Verordeningen sub 25º

Haven van Curaçao (vaststelling van een reglement voor de —). Zie onder Verordeningen sub 26º

Hoofdcommies ter gouvernements-secretarie. Kennisgeving dat de wd. hoofdcommies P. L. B. de Haseth van de gouvernements-secretarie naar de inspectie der belastingen en de hoofdcommies J. W. J. van der Linde Schotborgh van het postkantoor naar de gouvernements-secretarie tijdelijk zijn overgeplaatst nº 8.1; kennisgeving dat de wd. hoofdcommies P. L. B. de Haseth van de inspectie der belastingen naar de gouvernements-secretarie en de hoofdcommies J. W. J. van der Linde Schotborgh van de gouvernements-secretarie naar het postkantoor zijn overgeplaatst nº 10.2.

Huisvesting van Landswege (intrekking van de verordening van 11 November 1911 (P. B. Nº 50), tot vaststelling eener geldelijke vergoeding aan de marechaussees en veldwachters, voor zoover aan hen en hun gezin geen — kan worden verleend). Zie onder Verordeningen sub 7º

Huur en verhuur van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd (wijziging van de verordening van 28 November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften omtrent —). Zie onder Verordeningen sub 18º

I.

Inspecteur voor het onderwijs (H. Meerdink).

Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.2.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.15, 16, 17, 18, 21, 27, 29, 30 en 31.

J.

Jaarverslag van den Openbaren Gezondheidsdienst over 1917. Inzending door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst van een exemplaar van het — nº 2.1; besluit het verslag bij de leden te laten circuleeren nº 2.1.

K.

Keuren.
1º tot aanvulling van de keur van den 18den Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.
(Het ontwerp met memorie van toelichting, voorloopig verslag en memorie van antwoord zijn opgenomen onder Nº **28**.1/4 van het zittingjaar 1917/1918).
Eindverslag (**4**.1); behandeling en aanneming nº 2.2.

2º tot aanvulling van de keur van den 18n. Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.
Indiening (**8**.1/2) nº 4.1; verzending naar de afdeelingen nº 4.1; voorloopig verslag (**8**.3); memorie van antwoord (**8**.4); eindverslag (**8**.5).

3º tot wijziging van de keur van den 17n. Juni 1918, tot aanvulling van de keur van den 18n. Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.
Indiening (**9**.1/2) nº 4.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 4.1; behandeling en aanneming nº 4.5 en 6.

4º tot wijziging van de Algemeene Politiekeur 1917.
Indiening (**21**.1/2) nº 7.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 7.1; behandeling en aanneming nº 7.3.

Koloniale Raad.
Opening door den Gouverneur der vergadering voor het zittingjaar 1918/1919 nº 1.3.

Verzoek van het lid Dr. H. A. de Casseres om bij de aanstaande verkiezingen van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature in den Raad, voor een eventueele herkiezing niet in aanmerking te komen, en om de vergadering hiermee in kennis te stellen nº 9.1.

Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacatures wegens de periodieke aftreding in Mei 1919 van de leden Dr. H. A. de Casseres, B. E. van der Veen Zeppenfeldt en Dr. J. P. Evertsz Hz. nº 9.1 en 2:
voor de vacature-De Casseres zijn gekozen:
als eerste candidaat D. de Marchena Jr. en als tweede candidaat Jossy C. Henriquez;
voor de vacature-Zeppenfeldt zijn gekozen:
als eerste candidaat B. E. van der Veen Zeppenfeldt en als tweede candidaat Mr. W. Ch. de la Try Ellis;
voor de vacature-Evertsz zijn gekozen:
als eerste candidaat Dr. J. P. Evertsz Hz. en als tweede candidaat J. A. de Haseth Jr.

Aflegging van den eed, voorgeschreven bij art. 28 van het Regeeringsreglement door den waarnemenden Gouverneur Mr. J. B. Gorsira nº 11.1 en 2.

Kennisgeving van de benoeming van de heeren Mr. W. Ch. de la Try Ellis, B. E. van der Veen Zeppenfeldt en Dr. J. P. Evertsz Hz. tot leden van den Raad, en van de heeren A. G.

Statius Muller en Dr. J. P. Evertsz Hz. tot onderscheidenlijk voorzitter en ondervoorzitter nº 13.1.

Kennisgeving van de aflegging van den eed, voorgeschreven bij art. 74 van het Regeeringsreglement, door het lid van den Raad Mr. W. Ch. de la Try Ellis nº 12.2.

Regeling der plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan nº 13.1.

Verzoek van den wd. Gouverneur aan den Voorzitter om op den 13den Mei 1919 vóór negen uur des morgens de vergadering van den Raad voor het zittingjaar 1918/1919 namens Z.H.E.G. te sluiten en den leden dank te betuigen voor hetgeen door hen in dat zittingjaar is verricht nº 13.1; dankbetuiging door den voorzitter, namens den wd. Gouverneur, aan de leden voor hetgeen zij in het afgeloopen zittingjaar hebben verricht nº 14.1; sluiting door den Voorzitter, namens den Gouverneur, der vergadering voor het zittingjaar 1918/1919 nº 14.1.

L.

Landbouwkundige (Dr. P. J. van Breemen).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.2.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.33, 34 en 35.

Lansberg (Ed. S.), lid van den Raad.
Spreekt:
bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.5 en 7; nº 4.2, 4 en 5; houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao nº 3.9; waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao nº 5.2 en 4; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.19, 28, 29, 31, 36 en 37;
bij de behandeling van: de gouvernements-depêche, dd. 11 September 1918, Nº 2847, handelende over het toekennen van een duurtebijslag aan de ambtenaren en de onderwijzers op de bijzondere gesubsidieerde scholen nº 5.5; de motie door het lid F. W. P. Winkel, mede namens 8 andere leden, ingediend, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad nº 13.7, 8, 19 en 20.

Stelt amendementen voor op de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 4.5; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.29, 31 en 36.

Leend (Johan). Zie onder Bode bij den Kolonialen Raad.

Leend (Louis). Zie onder Bode bij den Kolonialen Raad.

Leden van den Kolonialen Raad (verkiezing en benoeming van —). Zie onder Koloniale Raad.

Loodsdienst (wijziging van de Loodsdienstverordening 1917). Zie onder Verordeningen sub 1º

M.

Maduro (S. M. L.), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao nº 3.9; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.8, 9 en 10.

Zendt in schrijven waarbij hij, mede namens zijn andere familieleden, dank betuigt voor 's Raads deelneming en sympathie in het verlies, dat de familie Maduro getroffen heeft door het heengaan van den heer Mordy S. L. Maduro nº 7.2; besluit het schrijven voor kennisgeving aan te nemen nº 7.2.

Marechaussees en veldwachters (intrekking van de verordening van 11 November 1911 (P. B. Nº 50), tot vaststelling eener geldelijke vergoeding aan de — , voor zoover aan hen en hun gezin geen huisvesting van Landswege kan worden verleend). Zie onder Verordeningen sub 7º

Meerdink (H.). Zie onder Inspecteur voor het onderwijs.

Motie. Indiening van eene motie door het lid F. W. P. Winkel, mede namens 8 andere leden, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad nº 13.5; besluit tot dadelijke behandeling nº 13.7; behandeling nº 13.3, 4, 5, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21 en 22; aanneming nº 13.22.

Motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao (vaststelling van bepalingen betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van —). Zie onder Verordeningen sub 2º

———— als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao (aanvulling der verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van —). Zie onder Verordeningen sub 28º

N.

Nationaal Zeemansfonds. Inzending van een schrijven van den Raad van Beheer van het te 's Gravenhage opgerichte — , waarbij de medewerking van den Raad wordt ingeroepen om te bevorderen, dat de bevolking der kolonie in de gelegenheid worde gesteld bij te dragen aan dit nationale doel nº 13.1. Mededeeling door den voorzitter, dat de Gouverneur, die een gelijkluidend schrijven van den Haag heeft ontvangen, in overleg met hem een commissie zal benoemen, bestaande uit eenige leden van den Raad en eenige heeren, die in betrekking staan tot de scheepvaart om gelden tot dit doel in te zamelen nº 13.1 en 2.

Neuman en **Beaujon,** eigenaren van de cement-dakpannenonderneming op Curaçao. Zie onder Verzoekschriften sub 5º

Notulen (goedkeuring en onderteekening der —) nº 2.1; nº 3.1; nº 4.1; nº 5.1; nº 6.1; nº 7.1; nº 8.1; nº 10.1; nº 11.1; nº 12.1; nº 13.1, nº 14.1.

Nuyens (Mr. Th. I. A.). Zie onder Gouverneur.

O.

Omnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao (vaststelling van bepalingen betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein

voor de exploitatie van motor —). Zie onder Verordeningen sub 2º

——— als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao (aanvulling der verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motor —). Zie onder Verordeningen sub 28º

Onderstand (verleenen van wachtgeld en — aan burgerlijke ambtenaren). Zie onder Verordeningen sub 15º

Ondervoorzitter (Dr. J. P. Evertsz Hz.).
Geeft kennis van:
Ingekomen stukken:
1º ontwerp-verordeningen: nº 6.1; nº 10.2.

2º verzoekschriften of adressen: nº 6.1.

3º depêches en beschikkingen van den Gouverneur: nº 10.1 en 2.

4º een schrijven van den voorzitter Statius Muller, houdende mededeeling, dat hij wegens ongesteldheid, voor een paar weken verhinderd zal zijn de vergadering van den Raad bij te wonen, en verzoek aan den ondervoorzitter gedurende zijne verhindering de leiding der werkzaamheden op zich te willen nemen nº 10.1.

Spreekt:
bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer vau lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.2, 3, 4, en 5; tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.2, 3, en 4; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.22 en 42;
naar aanleiding van het aan den bode bij den Kolonialen Raad Louis Leend verleend eervol ontslag nº 10.1; naar aanleiding van de kennisgeving door den Gouverneur Mr. Th. I. A. Nuyens, dat Hare Majesteit de Koningin hem het gevraagde ontslag uit zijn ambt heeft verleend nº 10.2; bij de behandeling van de motie door het lid F. W. P. Winkel, mede namens 8 andere leden, ingediend, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad nº 13.7 en 19.

Stelt voor:
de afdeelingen te trekken nº 1.3.

ontwerp-verordeningen:
1º naar de afdeelingen te verzenden: nº 7.1; nº 10.2.

2º dadelijk in behandeling te nemen: nº 6.1; nº 10.2.

amendement op de ontwerp-verordening, houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.3 en 4.

de behandeling van het amendement op art. 17 van de ontwerp-verordening, houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie, aan te houden tot een volgende vergadering nº 3.5;

eene commissie voor de verzoekschriften te benoemen en het verzoekschrift van C. P. Amelunxen e. a., onderwijzeressen en onderwijzers bij het openbaar onderwijs te Curaçao, ter onderzoek ter hand te stellen aan die commissie nº 6.1;

de behandeling der motie door het lid F. W. P. Winkel, mede namens 8 andere leden, ingediend, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad, uit te stellen tot een speciaal daarvoor bijeen te roepen vergadering nº 13.7.

—— —— (Dr. J. P. Evertsz Hz.). Kennisgeving van de benoeming van Dr. J. P. Evertsz Hz. tot lid en ondervoorzitter van den Raad nº 13.1.

Onderwijs in de kolonie Curaçao (regeling van het —). Zie onder Verordeningen sub 8º

Onderwijzers op de bijzondere gesubsidieerde scholen. Zie onder Duurtebijslag.

——— en onderwijzeressen bij het openbaar onderwijs te Curaçao. Zie onder Verzoekschriften sub 1º en 2º

Ontslagaanvrage van den Gouverneur Mr. Th. I. A. Nuyens. Kennisgeving door den Gouverneur, dat Z. H. E. G. om gezondheidsredenen aan Hare Majesteit de Koningin ontslag uit zijn ambt heeft aangevraagd nº 8.2; besluit omtrent beantwoording van die kennisgeving nº 8.2; kennisgeving door den Gouverneur, dat Hare Majesteit de Koningin hem het gevraagde ontslag uit zijn ambt heeft verleend nº 10.1.

Ontslag aan den bode bij den Kolonialen Raad Louis Leend (kennisgeving van het verleend eervol —) nº 10.1.

Openbare Gezondheidsdienst (wijziging van de Gezondheidsverordening). Zie onder Verordeningen sub 19º
——— (jaarverslag over 1917 van den Openbaren Gezondheidsdienst). Zie onder Jaarverslag.

Opening door den Gouverneur der vergadering voor het zittingjaar 1918/1919 nº 1.3.
——— van het nieuwe zittingjaar (plechtigheden, waarmede de — gepaard zal gaan) nº 13.1.

Openingsrede van den Gouverneur Mr. Th. I. A. Nuyens nº 1.1—3.

Organisatie van de politie in de kolonie Curaçao (wijziging der verordening, houdende —). Zie onder Verordeningen sub 24º

Overlijden (verklaringen van — , af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 4º

P.

Pensioenen (aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van — aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen). Zie onder Verordeningen sub 11º
——— (aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van — aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen). Zie onder Verordeningen sub 12º
——— (verordening ter uitvoering van art. 25 der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van — aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen). Zie onder Verordeningen sub 23º
——— (wijziging van: 1º de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 63), tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van — aan burgerlijke amb-

tenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen; en 2º de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 64), tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van — aan ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen). Zie onder Verordeningen sub 29º

Plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zitzittingjaar gepaard zal gaan nº 13.1.

Politie in de kolonie Curaçao (wijziging der verordening, houdende organisatie van de —). Zie onder Verordeningen sub 24º

Politievoorschriften (aanvulling en wijziging van de keur van 18 Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere — op het eiland Curaçao). Zie onder Keuren sub 1º, 2º en 4º

——— (wijziging van de keur van 17 Juni 1918, tot aanvulling van de keur van 18 Juni 1917 (P. B. Nº 11), houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere — op het eiland Curaçao). Zie onder Keuren sub 3º

Procureur-generaal (Mr. J. B. Gorsira).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao nº 5.1.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao nº 5.2, 3 en 4.

——— (waarnd.) (Mr. C. S. Gorsira).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.2.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.18 en 26.

Q.

Quarantaine-maatregelen (wijziging en aanvulling van de quarantaine verordening). Zie onder Verordeningen sub 21º

S.

Schotborgh (J. W. J. van der Linde), hoofdcommies. Zie onder Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie.

Sluiting der vergadering van het zittingjaar 1918/1919 (verzoek van den wd. Gouverneur aan den voorzitter tot —) nº 13.1.

——— door den voorzitter, namens den wd. Gouverneur, der vergadering voor het zittingjaar 1918/1919 nº 14.1.

Stadsdistrict (wijziging der verordening van 16 Februari 1918 (P. B. Nº 39), ter bepaling van het begrip ,,stadsdistrict'' voor de verschillende eilanden der kolonie, wanneer daarvan sprake is in koloniale verordeningen en keuren). Zie onder Verordeningen sub 6º

Statius Muller (A. G.). Zie onder Voorzitter.

——— (A. G.). Kennisgeving van de benoeming van — tot voorzitter van den Raad nº 13.1.

Statius Muller (H.), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 4.3 en 5; tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.3 en 4; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.10, 20, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 40 en 41.

Stelt amendementen voor op de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.31, 32, 40 en 41.

Leest voor het verslag van de commissie voor de verzoekschriften betreffende de verzoekschriften van Mevrouw Van Breemen-Kruyt e. a., onderwijzeressen en onderwijzers alhier, C. Winkel & Zonen e. a., de Damesvereeniging ,,Club Entre Nous'', en de heeren Beaujon en Neuman, eigenaren van de cement-dakpannen-onderneming alhier nº 13.2 en 3.

Strafrecht (wijziging van art. 448 van het Wetboek van — voor de kolonie Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 10º

Sutherland (J.), lid van den Raad.
Spreekt:
bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.5; nº 4.4 en 5; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.29 en 40;
bij de behandeling van de motie door het lid F. W. P. Winkel, mede namens 8 andere leden, ingediend, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad nº 13.20 en 21.

T.

Testamentenregister (instelling van een centraal —). Zie onder Verordeningen sub 17º

U.

Uitdieping van het Waaigat. Zie onder Waaigat.

V.

Van Breemen (Dr. P. J.). Zie onder Landbouwkundige.

Van Breemen-Kruyt e. a., onderwijzeressen en onderwijzers. Zie onder Verzoekschriften sub 2º

Van der Breggen (Ph.). Zie onder Directeur der Openbare Werken.

Vee, vleesch en toebereide vleeschwaren (keuring van — en verkoop van vleesch en toebereide vleeschwaren in het eerste district op Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 5º

Vereenvoudiging van processueele voorschriften (wijziging van de verordening van 28 November 1914 (P. B. 1915 Nº 10) tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur). Zie onder Verordeningen sub 18º

Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacatures wegens de periodieke aftreding in Mei 1919 van de leden Dr. H. A. de Casseres, B. E. van der Veen Zeppenfeldt en Dr. J. P. Evertsz Hz. Zie onder Koloniale Raad.

Verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao. Zie onder Verordeningen sub 4º

Verloven (binnen- en buitenlandsche- en vrijstellingen van dienst in den burgerlijken dienst). Zie onder Verordeningen sub 13º

Verlofsbezoldigingen (regeling van uit de koloniale kas te kwijten —). Zie onder Verordeningen sub 14º

Verordeningen.

1º tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917.

Indiening (**1**.1/2) nº 2.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 2.1; behandeling en aanneming nº 2.2.

2º waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

Indiening (**5**.1/2) nº 2.1; verzending naar de afdeelingen nº 2.2; voorloopig verslag (**5**.3); memorie van antwoord (**5**.4); eindverslag (**5**.5); machtiging van den Gouverneur op den Procureur-generaal nº 5.1; behandeling en aanneming nº 5.2–5.

3º houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie.

(Het ontwerp met memorie van toelichting en voorloopig verslag zijn opgenomen onder nº **20**.1/3 van het zittingjaar 1917/1918).

Memorie van antwoord (**2**.1); nota van wijzigingen (**2**.2); eindverslag (**2**.3); nota naar aanleiding van het eindverslag (**2**.4); tweede nota van wijzigingen (**2**.5); machtiging van den Gouverneur op den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst nº 3.1; behandeling nº 3.2—7; amendementen nº 3.3, 4, 5, 6 en 7; voortzetting van de behandeling nº 4.2—5; amendementen nº 4.2 en 5; aanneming nº 4.5.

4º houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao.

(Het ontwerp met memorie van toelichting, voorloopig verslag, memorie van antwoord en verbeterblad zijn opgenomen onder nº **21**.1/5 van het zittingjaar 1917/1918).

Nota van wijzigingen (**3**.1); eindverslag (**3**.2); machtiging van den Gouverneur op den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst nº 3.1; behandeling en aanneming nº 3.7—9.

5º op de keuring van vee, vleesch en toebereide vleeschwaren en den verkoop van vleesch en toebereide vleeschwaren in het eerste district op Curaçao.

(Het ontwerp met memorie van toelichting, voorloopig verslag, memorie van antwoord en nota van wijzigingen zijn opgenomen onder nº **27**.1/5 van het zittingjaar 1917/1918).

Eindverslag (**6**.1); machtiging van den Gouverneur op den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst nº 3.1; behandeling en aanneming nº 3.9.

6º tot wijziging der verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. Nº 39), ter bepaling van het begrip ,,stadsdistrict'' voor de verschillende eilanden der kolonie, wanneer daarvan sprake is in koloniale verordeningen en keuren.

Indiening (**7**.1/2); nº 3.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 3.1; behandeling en aanneming nº 3.10.

7º tot intrekking van de verordening van den 11n. November 1911 (P. B. Nº 50), tot vaststelling eener geldelijke vergoeding aan de marechaussees en veldwachters, voor zoover aan hen en hun gezin geen huisvesting van Landswege kan worden verleend.

Indiening (**10**.1/2) nº 4.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 4.1; behandeling en aanneming nº 4.6.

8º regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

(Het ontwerp met memorie van toelichting en overzicht van de hoofdstukken en artikelen zijn opgenomen onder nº **23**.1/3 van het zittingjaar 1917/1918).

Voorloopig verslag (**11**.1); memorie van antwoord (**11**.2); staat van schoolverzuim (**11**.3); nota van wijzigingen (**11**.4); tweede nota van wijzigingen (**11**.5); memorie van toelichting op de tweede nota van wijzigingen (**11**.6).

9º tot wijziging van de Grondbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 27) en de Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 45).

Indiening (**12**.1/2) nº 5.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 5.1; behandeling en aanneming nº 5.5.

10º tot wijziging van art. 448 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao.

Indiening (**13**.1/2) nº 5.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 5.1; behandeling en aanneming nº 5.5.

11º tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen.

Indiening (**14**.1/2) nº 6.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 6.1; behandeling en aanneming nº 6.2.

12º tot aanvulling der verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen.

Indiening (**15**.1/2) nº 6.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 6.1; behandeling en aanneming nº 6.2.

13º betreffende de vrijstellingen van dienst en de binnen- en buitenlandsche verloven in den burgerlijken dienst.

(Het ontwerp met memorie van toelichting is opgenomen onder nº **9**.1/2 van het zittingjaar 1917/1918).

Voorloopig verslag (**16**.1).

14º tot regeling van uit de koloniale kas te kwijten verlofsbezoldigingen.

(Het ontwerp met memorie van toelichting is opgenomen onder nº **10**.1/2 van het zittingjaar 1917/1918).

Voorloopig verslag (**17**.1).

15º betreffende het verleenen van wachtgeld en onderstand aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.

(Het ontwerp met memorie van toelichting is opgenomen onder nº **11**.1/2 van het zittingjaar 1917/1918).

Voorloopig verslag (**18**.1).

16º tot aanvulling der verordening van 24 Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919.

Indiening (**19**.1/2) nº 7.1; verzending naar de afdeelingen nº 7.1; voorloopig verslag (**19**.3); memorie van antwoord (**19**.4); eindverslag (**19**.5); machtiging van den Gouverneur op den Administrateur van financiën, den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en den Directeur der Openbare Werken nº 8.2; behandeling en aanneming nº 8.2—7.

17º. houdende instelling van een centraal testamentenregister.

(Het ontwerp met memorie van toelichting en eindverslag zijn opgenomen onder nº **13**.1/3 van het zittingjaar 1916/1917).

Nota naar aanleiding van het eindverslag (**20**.1); nota van wijzigingen (**20**.2); behandeling en aanneming nº 7.2 en 3.

18º tot wijziging van de verordening van 28 November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur.

Indiening (**22**.1/2) nº 7.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 7.1; behandeling en aanneming nº 7.3.

19º tot wijziging van de Gezondheidsverordening.
Indiening (**23**.1/2) nº 7.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 7.1; behandeling en aanneming nº 7.3.

20º houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten.
Indiening (**24**.1/2) nº 8.1; verzending naar de afdeelingen nº 8.1.

21º tot wijziging en aanvulling van de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42).
Indiening (**25**.1/2) nº 8.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 8.1; behandeling en aanneming nº 8.7.

22º waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920.
Indiening (**26**.1/7) nº 10.2; verzending naar de afdeelingen nº 10.2; nota van wijzigingen (**26**.8); voorloopig verslag (**26**.9); memorie van antwoord (**26**.10); tweede nota van wijzigingen (**26**.11); eindverslag (**26**.12); nota naar aanleiding van het eindverslag (**26**.13); amendementen (**26**.14); machtiging van den Gouverneur op den Procureur-generaal, den Administrateur van financiën, den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, den Directeur der Openbare Werken, den Inspecteur van het Onderwijs en den Landbouwkundige nº 12.2; amendementen nº 13.22, 26, 27, 29, 31, 32, 35, 36, 40 en 41; behandeling en aanneming nº 13.2—42.

23º ter uitvoering van art. 25 der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen.
Indiening (**27**.1/2) nº 10.2; besluit tot dadelijke behandeling nº 10.2; behandeling en aanneming nº 10.2.

24º tot wijziging der verordening van 16 Februari 1918 (P. B. nº 43), houdende organisatie van de politie in de kolonie Curaçao.
Indiening (**28**.1/2) nº 10.2; besluit tot dadelijke behandeling nº 10.2; behandeling en aanneming nº 10.3.

25º tot instelling van een handelsregister.
Indiening (**29**.1/2) nº 10.2; verzending naar de afdeelingen nº 10.2.

26º houdende vaststelling van een reglement voor de haven van Curaçao.
Indiening (**30**.1/2) nº 12.2; verzending naar de afdeelingen nº 12.2.

27º regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.
Indiening (**31**.1/8) nº 12.2; verzending naar de afdeelingen nº 12.2.

28º tot aanvulling van de verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.
Indiening (**32**.1/2) nº 12.2; verzending naar de afdeelingen nº 12.2.

29º tot wijziging van: 1º de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. Nº 63), tot aanvulling der verordening van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen; en 2º de verordening van den 14n. October 1918 (P. B. Nº 64), tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen.
Indiening (**33**.1/2) nº 12.2; besluit tot dadelijke behandeling nº 12.2; behandeling en aanneming nº 12.3.

Vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie (herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het —). Zie onder Verordeningen sub 3º

Verzoekschriften (kiezing van de commissie voor de —) nº 6.2.

——— aan den Kolonialen Raad:

1º van den heer C. P. Amelunxen e. a., onderwijzeressen en onderwijzers bij het openbaar onderwijs te Curaçao, houdende het verzoek te willen bewerken, dat in de aanhangige onderwijsverordening de bevoegdheden van de Schoolcommissie, alsmede de verhouding der Schoolcommissie tot den Inspecteur van het onderwijs worden, gelijk die geregeld zijn bij de thans vigeerende onderwijsverordening nº 6.1; besluit om het verzoekschrift in handen te stellen van de te benoemen commissie nº 6.1.

2º van Mevrouw Van Breemen-Kruyt e. a., onderwijzeressen en onderwijzers alhier, verzoekende 's Raads invloed te willen aanwenden, dat ook de salarissen van onderteekenaars zullen vastgesteld worden volgens den grondslag, die gegolden heeft voor die van de heeren Landheer en Vente en de dames Scholtens, en dat die toelagen en verhoogingen zullen uitbetaald worden van af 1 September 1918, dit laatste ook in verband met de pensioengeldigheid van deze salarissen nº 12.1; in handen gesteld van de commissie nº 12.2; verslag en conclusie van de commissie nº 13.2; besluit om de conclusie van de commissie bij schrijven ter kennis van den Gouverneur te brengen nº 13.3.

3º van C. Winkel & Zonen e. a., verzoekende het daarheen te willen leiden, dat met medewerking van het Bestuur der kolonie de noodige maatregelen getroffen worden, welke ertoe zouden kunnen leiden den heer Ph. van der Breggen te bewegen zijn gewaardeerde krachten nog eenige jaren te blijven wijden aan de belangrijke werken, die hier van bestuurswege zullen worden uitgevoerd nº 12.1; in handen gesteld van de commissie nº 12.2; verslag en conclusie van de commissie nº 13.2.

4º van de damesvereeniging ,,Club Entre Nous'', waarbij zij den Raad een afschrift aanbiedt van een verzoekschrift, gericht aan het Gouvernement van Curaçao, ter verkrijging eener tegemoetkoming voor de hernieuwing van de omheining van het Wilhelminapark, met verzoek 's Raads medewerking ter zake te willen verleenen nº 12.1; in handen gesteld van de commissie nº 12.2; verslag en conclusie van de commissie nº 13.2 en 3.

5º van de heeren Beaujon en Neuman, eigenaren van de cement-dakpannen-onderneming alhier, mededeelende, dat door de ondernemers een verzoek om geldelijke ondersteuning tot den Gouverneur werd gericht; dat door den Gouverneur, na den Minister van Koloniën gehoord te hebben, bericht is, dat het verzoek niet kan worden ingewilligd; dat, waar door het Bestuur aan meer dan een onderneming steun is verleend, het den ondernemers voorkomt, dat ook deze onderneming daarvoor in de termen kon vallen. Verzoekende, dat de Raad deze zaak ter sprake zal willen brengen en het Bestuur omtrent de onderneming zal willen inlichten nº 12.1; in handen gesteld van de commissie nº 12.2; verslag en conclusie van de commissie nº 13.2 en 3.

Vleeschwaren (keuren van vee, vleesch en toebereide — en verkoop van vleesch en toebereide — in het eerste district op Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 5º

Voorzitter (A. G. Statius Muller).
Geeft kennis van:
Ingekomen stukken:
1º ontwerp-verordeningen en ontwerp-keuren: nº 2.1; nº 3.1; nº 4.1; nº 5.1; nº 7.1; nº 8.1; nº 12.2.

2º machtigingen op hoofdambtenaren om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen: nº 3.1; nº 5.1; nº 8.2; nº 12.2.

3º verzoekschriften of adressen: nº 12.1.

4º depêches en beschikkingen van den Gouverneur: nº 5.1; nº 7.2; nº 8.1 en 2; nº 12.2; nº 13.1.

5º een schrijven van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, houdende toezending van een exemplaar van het jaarverslag van den Openbaren Gezondheidsdienst over 1917 nº 2.1.

6º een schrijven waarbij de heer S. M. L. Maduro, mede namens zijn andere familieleden, den Raad dank betuigt voor 's Raads deelneming en sympathie in het verlies, dat de familie Maduro getroffen heeft door het heengaan van den heer Mordy. S. L. Maduro nº 7.2.

7º een schrijven van het lid Dr. H. A. de Casseres, waarbij hij den Raad mededeelt, dat hij bij de aanstaande verkiezingen van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature in den Raad, voor een eventueele herkiezing niet in aanmerking zou wenschen te komen; en tevens verzoekende de vergadering hiermee in kennis te stellen nº 9.1.

8º een schrijven van den Raad van beheer van het te 's Gravenhage opgerichte Nationaal Zeemansfonds, waarbij de medewerking van den Raad wordt ingeroepen om te bevorderen, dat de bevolking der kolonie in de gelegenheid worde gesteld bij te dragen aan dit nationale doel nº 13.1.

Spreekt:

bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.4, 5, 6 en 7; nº 4.2, 3 en 4; houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao nº 3.9; tot aanvulling der verordening van den 24n. Mei 1918 (P. B. 1918 Nº 32), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919 nº 8.5, 6 en 7; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.26, 27, 28, 31, 35, 37, 40 en 42;

naar aanleiding van de toezending door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst van het jaarverslag over 1917 van den Openbaren Gezondheidsdienst nº 2.1; bij de behandeling van de gouvernements-depêche, dd. 11 September 1918, Nº 2847, handelende over het toekennen van een duurtebijslag aan de ambtenaren en de onderwijzers op de bijzondere gesubsidieerde scholen nº 5.2, 5 en 6; bij de indiening van de gouvernements-depêche van 25 October 1918, Nº 3528 (uitdieping van het Waaigat) nº 7.2; naar aanleiding van de kennisgeving door den Gouverneur Mr. Th. I. A. Nuyens, dat hij om gezondheidsredenen aan Hare Majesteit de Koningin ontslag uit zijn ambt heeft aangevraagd nº 8.2; naar aanleiding van de mededeeling van het lid Dr. H. A. de Casseres, dat hij voor een eventueele herkiezing als lid van den Raad niet in aanmerking wenscht te komen nº 9.1; bij gelegenheid van het afleggen van den eed, voorgeschreven bij art. 28 van het Reglement op het beleid der Regeering, door den waarnemenden Gouverneur Mr. J. B. Gorsira nº 11.1 en 2; naar aanleiding van de ingekomen verzoekschriften van Mevrouw Van Breemen-Kruyt e. a., C. Winkel & Zonen e. a., de Damesvereeniging ,,Club Entre Nous'' en de heeren Beaujon en Neuman (welke stukken in handen van de commissie voor de verzoekschriften zijn gesteld), daarbij de commissie verzoekende haar verslag vóór of op de vergadering, waarin de begrooting voor 1920 behandeld zal worden, in te dienen nº 12.2; naar aanleiding van het door den Raad van beheer van het te 's Gravenhage opgerichte Nationaal Zeemansfonds ingediend schrijven, waarbij de medewerking van den Raad wordt ingeroepen om te bevorderen, dat de bevolking der kolonie in de gelegenheid worde gesteld bij te dragen aan dit nationale doel nº 13.1 en 2; bij de behandeling van de motie door het lid F. W. P. Winkel, mede namens 8 andere leden, ingediend, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad nº 13.7.

Stelt voor:

ontwerp-verordeningen en ontwerp-keuren:

1º naar de afdeelingen te verzenden: nº 2.2; nº 4.1; nº 8.1; nº 12.2.

2º dadelijk in behandeling te nemen: nº 2.1; nº 3.1; nº 4.1; nº 5.1; nº 7.1; nº 8.1; nº 12.2.

amendementen op de ontwerp-verordening, houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.5; nº 4.2;

de behandeling van art. 25 der ontwerp-verordening, houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie, te heropenen en de behandeling van de artikelen 25 tot en met 30 tot een volgende vergadering uit te stellen nº 3.7; de conclusie van de commissie voor de verzoekschriften op het verzoekschrift van Mevrouw Van Breemen-Kruyt e. a., onderwijzeressen en onderwijzers alhier, bij schrijven ter kennis van den Gouverneur te brengen nº 13.3; de motie door het lid F. W. P. Winkel, mede namens 8 andere leden, ingediend, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Raad, tegelijk met de algemeene beraadslaging der begrooting voor 1920 te behandelen nº 13.7.

Wijdt eenige woorden aan de nagedachtenis van den heer Mordy. S. L. Maduro, oud-Voorzitter van den Kolonialen Raad nº 7.2.

Zendt in kennisgeving, dat hij wegens ongesteldheid voor een paar weken verhinderd zal zijn de vergadering van den Raad bij te wonen, en verzoekt den ondervoorzitter gedurende zijne verhindering de leiding der werkzaamheden op zich te willen nemen nº 10.1.

Benoemt eene commissie: om den waarnemenden Gouverneur, bij gelegenheid van het afleggen van den eed, voorgeschreven bij art. 28 van het Regeeringsreglement, ter vergadering in en uit te geleiden nº 11.1; om den waarnemenden Gouverneur bij de opening der vergadering voor het zittingjaar 1919/1920 in en uit te geleiden nº 14.1.

Bedankt namens den waarnemenden Gouverneur den leden voor hetgeen zij in het afgeloopen zittingjaar hebben verricht nº 14.1.

Sluit namens den waarnemenden Gouverneur de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1918/1919 nº 14.1.

———— (A. G. Statius Muller). Kennisgeving van de benoeming van A. G. Statius Muller tot voorzitter van den Raad nº 13.1.

Vrijstellingen van dienst en binnen- en buitenlandsche verloven in den burgerlijken dienst. Zie onder Verordeningen sub 13º

W.

Waaigat. Indiening van de gouvernements-depêche van 25 October 1918, Nº 3528, waarbij den Raad gemeld wordt, dat de vraag in studie is 1º of het gewenscht zou zijn een gedeelte van het Waaigat uit te diepen, teneinde het geschikt te maken tot een haven voor zeilschepen, die nu, aan de kaden van de St. Annabaai de plaats innemen, welke dan voor

stoomschepen beschikbaar zou blijven; en 2º of dit een haven zou moeten worden met de noodige opslagplaatsen, waar de zeilschepen hunne goederen zouden kunnen lossen en inladen, dan wel enkel een haven om de zeilschepen tijdelijk op zij te leggen, als zij in de St. Annabaai bijv. liggen te wachten op stoomschepen, waaruit zij lading zullen moeten innemen, of waarin zij goederen zullen moeten overladen; dat voor de eventueele uitvoering van het plan door den Directeur der Openbare Werken vier ontwerpen aan den Gouverneur werden ingediend, welke de Gouverneur aan den Raad overlegt, onder mededeeling, dat de Minister van Koloniën alvorens in deze een besluit te nemen gaarne het oordeel van den Raad zou willen vernemen omtrent de wenschelijkheid om het Waaigat door uitdieping tot een haven voor zeilschepen te maken in 't algemeen en voorts, indien deze werd aangenomen, omtrent de vraag welk ontwerp van den Directeur der Openbare Werken dan de voorkeur zou verdienen nº 7.2; besluit om de depêche met bijbehoorende stukken bij de leden te laten circuleeren, en het onderwerp in een vergadering te behandelen ten einde den Gouverneur te antwoorden nº 7.2.

Wachtgeld en onderstand (verleenen van — aan burgerlijke ambtenaren). Zie onder Verordeningen sub 15º

Waterman (Dr. N.). Zie onder Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst.

Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer (regeling der verantwoording van de ter — berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank). Zie onder Verordeningen sub 27º

Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao (wijziging van art. 448 van het —). Zie onder Verordeningen sub 10º

Winkel (C. — & Zonen) e. a. Zie onder Verzoekschriften sub 3º

Winkel (F. W. P.), lid van den Raad.
Spreekt:
bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.6 en 7; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.3, 5, 6, 7, 19, 21, 22, 25, 28, 29, 32 en 33;
bij de behandeling van de motie door hem, mede namens 8 andere leden, ingediend, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad nº 13.3, 4, 5, 19 en 21.

Stelt amendementen voor op de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.6 en 7; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.22 en 27.

Dient in, mede namens 8 andere leden, eene motie, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad nº 13.5.

Z.

Zeemansfonds. Zie onder Nationaal Zeemansfonds.

Zeppenfeldt (B. E. van der Veen), lid van den Raad.
Spreekt:
bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende herziening der bepalingen omtrent begrafenissen en begraafplaatsen en vaststelling van voorschriften omtrent begrafenisrechten en het vervoer van lijken uit de kolonie naar het buitenland en uit het buitenland naar de kolonie nº 3.4 en 5; nº 4.5; waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao nº 5.4; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 13.11, 22, 23, 24, 25 en 26;
bij de behandeling van: de gouvernements-depêche, dd. 11 September 1918, Nº 2847, handelende over het toekennen van een duurtebijslag aan de ambtenaren en de onderwijzers op de bijzondere gesubsidieerde scholen nº 5.5; de motie door het lid F. W. P. Winkel, mede namens 8 andere leden, ingediend, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken, dat de Regeering in den vervolge meer dan tot dusverre rekening zal willen houden met het oordeel van den Kolonialen Raad nº 13.11, 12, 13, 14 en 20.

——— (B. E. van der Veen). Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature wegens de periodieke aftreding in Mei 1919 van het lid — . Zie onder Koloniale Raad.

——— (B. E. van der Veen). Kennisgeving van de benoeming van — tot lid van den Raad nº 13.1.

Ziekten (bepalingen ter bestrijding van besmettelijke —). Zie onder Verordeningen sub 20º